

ჩამაზ ზჭედლიძე

ფედერაციული შესუბლიკა ქერმანია

სახელმწიფოთმცოდნეობითი ლექსიკონი

ქლევვიგ-
შოლმბადნი

შეკლენბურგი-
ჩინა შომერანია

შამბურგი

არემენი

ჩვემო საქსონია

კერლინი

კრანდენბურგი

ირდილოეთი საინი-
ჩესტვალთა

საქსონია-
ჩნჰალტი

საქსონია

ქურინგია

შესენი

საინლანდ-
შვალცი

საარლანდი

კადენ-
ჩიურტემბერგი

კავარია

ჩემი მშობლების ნათელ ხსოვნას

**ჩ ა მ ა ზ
ს ჭ ე დ ლ ი ძ ე**

**ფედერაციული სესპუბლიკა
რეგისტრაცია**

**ბე-4 გადამუშავებული
გამოცემა**

**ფულდა
2013**

**ჩამაზ ზჭედლიძე. შედგენილი სესპუბლიკა
ერმანია. სახელმწიფოთმცოდნეობითი ლექსი-
კონი — შულდა, 2013. — 250 გვ.**

შესიკონი მოცავს 2730 ტერმინს, რომლებიც ასახავენ
ომისშემდგომი ერმანიის ცხოვრებას. სტატიები ეძვნება
გეოგრაფიას, ისტორიას, ხელოვნებას, კულტურას, პოლიტი-
კურ ცხოვრებას, სახალხო და რელიგიურ დღესასწაულებს,
გერმანული სამზარეულოს კერძებს და ა. შ. ერმანული ტერ-
მინები განმარტებულია ქართულ ენაზე.

ჟღიშენი

სარჩევი

საოდენობრივი ტაბულა 6

ჩინასიტყვაობა 7

წნბანი 21

ჟემოკლებანი 10

ჩეჟსიკონი..... 11

 წანართები 207

ომისჟემდგომი ჟერმანიის უმნიშვნელოვანესი
 თარიღები 207

ჟერმანიის კანცლერები 208

წანძილი ჟერმანიის დიდ ქალაქებს შორის 210

ჟერმანიის დიდი ქალაქების მოსახლეობის რაოდენობა..... 210

ჟერმანიის ფედერალური მხარეები 211

კვტომობილების სანომრო ნიშნების ინდექსები 212

ჟერმანიის ქალაქების სატელეფონო კოდები..... 215

ჟერმანელებში ხშირად ხმარებადი პირადი სახელები 219

ჟერმანელები — ჩობელის პრემიის ლაურეატები..... 221

50 უმსხვილესი გერმანული კომპანია 223

 სიტყვანი 225

 ჩიტერატურა 247

რეკლამა

რეკლამა

საოცნებო რეკლამა			
რეკლამა	რეკლამები	რეკლამები	რეკლამები
რეკლამების რაოდენობა			
რეკლამების რაოდენობა		1	
რეკლამები		16	
A	138		
B	238		
C	34		
D	196		
E	93		
F	129		
G	157		
H	153		
I	47		
J	17		
K	184		
L	118		
M	168		
N	76		
O	104		
P	122		
Q	8		
R	129		
S	288		
T	64		
U	19		
V	68		
W	120		
Z	27	71	
ქართული ჟურნალი	33		
მანარტი		12	
რეკლამები			
27	2730	88	48

ზინცხორცილასუ

ზინასიტევაობა

ზინამდებარე ლექსიკონი «ფედერაციული სესპუბლიკა ჟერმანია» მოიცავს 2730 ტერმინს, რომლებიც ასახავენ ომისშემდგომი ჟერმანიის ცხოვრებას. ჟერმანული ტერმინები განმარტებულია ქართულ ენაზე. სტატიების თემატიკა მრავალფეროვანია: გეოგრაფია, ისტორია, ხელოვნება, კულტურა, პოლიტიკური ცხოვრება, სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები, გერმანული სამზარეულოს კერძები და ა. შ. ზექსიკონის დანართში მოცემულია საინტერესო და სასარგებლო ცნობები ჟერმანიაზე: ქვეყნის ომისშემდგომი ისტორიის უმნიშვნელოვანესი თარიღები, მანძილი ქალაქებს შორის, დიდი ქალაქების მოსახლეობის რაოდენობა, ცნობები ფედერალურ მხარეებზე და მრავალი სხვა. ზინის ბოლოში მოცემულია ტერმინების ანბანური მაჩვენებელი, ილუსტრაციების და გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხები.

ზინი გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები. ეს წესი მოქმედებს სხვა ევროპულ დამწერლობებში და ქართულშიც მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრამდე ფართოდ იყო ხმარებაში.

ზინამდებარე წინი დაიწერა ასომთავრული ასოების სილამაზის წარმოსახენად და იმ დავიწყებული მშვენიერი წესის აღსადგენად. ზიგვი მიზანს ისახავდა წინა წლებში დაწერილი წიგნები. ზვემოთ მომყავს ამ წიგნების ნუსხა.

შუქლიძე მაძს.
 ლსომთავრული. — 1999. —
 440 გვ., 978 ილ., ტაბ.

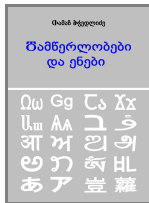
შუქლიძე მაძს.
 მსოფლიოს ქვეყნები. —
 2005. — 254 გვ. — 646 ილ;

შუქლიძე მაძს. ჟართული
 დამწერლობა. — 2006. — 134
 გვ., 670 ილ., ტაბ.

საეკლესიო სიტყვის
 კონა. — 2006. — 74 გვ.,
 40 ილ.

შუქლიძე მაძს.
 ზამწერლობები და ენები.
 — 2007. — 412 გვ.;

შუქლიძე მაძს.
 ჟიბლიოგრაფია. — 2007.
 — 58 გვ. — 14 ილ.

შუქლიძე მაძს.
 ლსომთავრული. რუსული.
 მხედრული. — 2008. — 312
 გვ., 697 ილ.

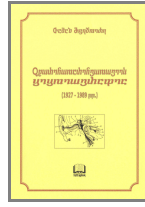
შუქლიძე მაძს.
 საქართველოს სიმბოლიკა.
 — 2009. — 340 გვ., 3667
 ილ., 89 ტაბ.

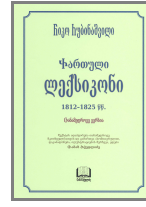
ბჭედლიძე სამაზ.
ჩანამედროვე უერმანია — 2009. — 182 გვ., 1939 ილ., 88 ტაბ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ჩართული ოტორინოლა რინგოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია — 1989. — 66 გვ.

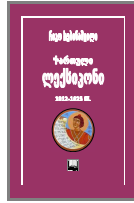
ბჭედლიძე სამაზ.
ატორინოლარინგოლოგიის ბიბლიოგრაფია — 2009. — 142 გვ.

ჩიკო ჰუბინაშვილი.
ჩართული ლექსიკონი. — 2010. — 230 გვ. — 559 ილ.

ბჭედლიძე სამაზ.
უერმანია — 2010. — 344 გვ. 1712 ილ..

ჩიკო ჰუბინაშვილი.
ჩართული ლექსიკონი. ტე-2 გამოცემა. — 2010. — 441 გვ. — 559 ილ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ჩანამედროვე უერმანიის ლექსიკონი. — 2011. — 252 გვ.

ჩიკო ჰუბინაშვილი.
ჩართული ლექსიკონი. ტე-3 გამოცემა. — 2011. — 441 გვ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ადველესი ქართული წარწერები — 2011. — 114 გვ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ჩართული წიგნი და ასომთავრულ-ნუსხური — 2011. — 274 გვ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ადრეერისტიათული ქართული წარწერები. — 2012. — 212 გვ.

ბჭედლიძე სამაზ.
ფედერაციული სესე-პუბლიკა უერმანია. — 2013. — 280 გვ.

ჩელს ქართულ დამწერლობას შეუსრულდა 2425 წელი!

ფ. ბჭედლიძე

ფულდა, უერმანია.
2013 წლის იანვარი

Wir Deutschen fürchten Gott,
aber sonst nichts in der Welt!

Otto von Bismark

ჩვენ, გერმანელებს, გვეშინიან იმერთის,
და მეტი არაფრის!

ოტო ფონ ჟისმარკი

ყბმასხოყური

ყემოკლებანი

AG — Aktiengesellschaft
 Bd. — ტომი
 f — მდებრობითი სქესის არსებითი სახე-
 ლი
 GmbH — Gesellschaft mit beschränkter
 Haftung
 m — მამრობითი სქესის არსებითი
 სახელი
 n — საშუალო სქესის არსებითი სახელი
 pl — მრავლობითი რიცხვი
 ბავ. — ბავარიული
 გმკ. — გამკიცხავი
 და ა. შ. — და ასე შემდეგ
 ე. ი. — ესე იგი
 ინგლ. — ინგლისური
 იხ. — იხილე
 ლათ. — ლათინური
 მ. — მეტრი
 მდ. — მდინარე
 მით. — მითური
 მლნ. — მილიონი
 მოძ. — მოძველებული
 ჟრგ. — ჟარგონი
 რდგ. — რადგან
 ს. — საუკუნე
 ს.-გერ. — სამხრეთ-გერმანული
 საზ. — საზღვაო

საკ. — საკარტაო
 სალ. — სალაპარაკო
 სიტყვ. — სიტყვასიტყვით
 სს. — საუკუნეები
 სსძ. — სამხედრო საზღვაო ძალები
 სსძ. — სამხედრო საჰაერო ძალები
 სტყს. — სიტყვასიტყვით
 სძ. — სამხედრო ძალები
 სხ. — სხვები
 სჯრ. — საჯარისკაცო
 ტ. — ტონა
 ფოლკ. — ფოლკლორული
 ფრ. — ფრანგული
 ქ. — ქალაქი
 ჟრქ — ჟრისტიან-შემოკრატული
 ღაეშირი
 შ.-გერ. — შუა-გერმანული
 შემ. — შემოკლება
 შძ. — შეიარაღებული ძალები
 ჩ.-გერ. — ჩრდილო-გერმანული
 ც.ძ. — ცხენის ძალა
 მმ. — მმინდა
 წწ. — წლები
 ხმრ. — ხუმლობითი
 ხმრ.-კნინ. — ხუმრობით-კნინობითი
 ჯარ. — ჯარისკაცური

Մեջնոզոնո

Պա

Պբ

Պգ

Պդ

Պե

Պֆ

Պց

Պհ

Պի

Պյ

Պկ

Պլ

Պմ

Պն

Պո

Պբ

Պգ

Պդ

Պե

Պզ

Պա

Պբ

Պց

Պք

Պղ

Պծ

შა

AACHEN (ჩახენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაინ-ჩესტფალიის მხარეში; ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი; ბალნეოლოგიური კურორტი, სატრანსპორტო კვანძი, 243 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდამამუშავებელი, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობა; შემორჩენილია ღარლოს შიდის რეზიდენციის ნარჩენები სასახლის კაპელით (786-798 წწ.); ქალაქში ტარდებოდა ჟერმანიის იმპერატორების გვირგვინის დადგმა (936-1531 წწ.), მე-19-20 სს. კი ტარდებოდა საერთაშორისო კონფერენციები; ქალაქში არის შრესის საერთაშორისო მუზეუმი (Internationales Zeitungsmuseum), ღომპიუტერების მუზეუმი (Computer-museum).

ქალაქ ჩახენის
გერბი

AACHENER PRINTE (ჩახენის თაფლის პური) — საშობაო ხორავი: მოგრძო ფორმის თაფლის პური, უხვად შეკაზმული სუნელით.

AALEN VFR («ჩალენ ვიფი») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალური ლიგა „სამხრეთის“ საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ „ჩალენის“
ემბლემა

ABC-ABWEHRTRUPPE (ქიმიური თავდაცვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

ABC-SCHUTZE — პირველკლასელი.

ABENDGYMNASIUM (სალამოს გიმნაზია) — სოზაგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომელიც იძლევა შესაძლებლობას სამი-ექვსი წლის განმავლობაში საგიმნაზიო კურსის გამოცდების ჩაბარებას და უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვის უფლების მოპოვებას.

ABENDSCHULE — სალამოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა მომუშავეთათვის.

ABGEORDNETENHAUS, ABGEORDNETENKAMMER (დეპუტატების პალატა) — ღერლინის პარლამენტის სახელწოდება; ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას; ირჩევენ ოთხი წლით.

ABITUR — გამოსაშვები გამოცდები საშუალო სკოლაში, რომლის წარმატებული ჩაბარება იძლევა უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

ABTEIBERG (ჩბტაბბერგი) — სახვითი ხელოვნების მუზეუმი ქ. შტონხენგლადბახში (ჩრდილოეთ შაინ-ჩესტფალიის მხარე); შეიცავს ავანგარდის მდიდარ კოლექციას.

ACKERBÜRGER (მოქალაქე-მიწათმოქმედი) — პატარა ქალაქში მიწათმოქმედებით დასაქმებული მოქალაქე.

ADAC

ADAC («**ადეჩე**») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბი.

ADAC-ს ემბლემა

ADAC-MOTORWELT («**ადეჩე მოტორველტ**») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბის შურნალი.

ADAM OPEL AG («**ადამ ოპელ აგ**») — 1862 წ. წ. ოპელის მიერ ქ. ძეუსელჰადში დაარსებული საკერი მანქანების და ველოსიპედების წარმოების ფირმა; 1899 წლიდან — საავტომობილო კონცერნი; 1929 წლიდან ეკუთვნის ამერიკულ კორპორაცია „ჰენერალ მოტორსს“.

«ადამ ოპელის» ემბლემა

ADENAUER KONRAD (წდენაუერი ჰონრად, 1876-1967 წწ.) — ჰერმანიის ფედერალური კანცლერი 1949-1963 წწ.; 1946-1966 წწ. — აშშ თავჯდომარე; მის სახელთანაა დაკავშირებული ქვეყნის ეკონომიური აღორძინება ძვირე მსოფლიო ომის შემდეგ.

ADENAUER-ÄRA («**ადენაუერის ერა**») — ჰერმანიის ისტორიის პერიოდი (1949-1963 წწ.), როდესაც მთავრობის სათავეში იდგა ჰონრად წდენაუერი.

ADIDAS AG («**ადიდას აგ**») (ფირმის დამაარსებლის სახელიდან **Adi Dassler**) — 1920 წ. დაარსებული სამრეწველო კომპანია, რომელიც უშვებს სპორტულ ტანსაცმელს, ფეხსაცმელს, ინვენტარს; აქვს 8 საწარმო ჰერმანიაში და 25 ფირმა მსოფლიოს სხვადაგვსა ქვეყანაში.

«ადიდასის» ემბლემა

ADLER («**ადლერ**») — საბეჭდი მანქანის მარკა, რომელიც გამოდიოდა ქ. შაინის ფრანკფურტში.

ADLER-WERKE («**ადლერ-ვერკე**») — საბეჭდი მანქანების ქარხანა, დაარსებული 1880 წ. ქ. შაინის ფრანკფურტში; 90-ან წლებში შეუერთდა ფირმა Triumph-ს.

ADMIRAL (ადმირალი) — უმაღლესი წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ადმირალის განმასხვავებელი ნიშნები

ADMIRALAPOTHEKER (ადმირალ-ფარმაცეფტი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოტილის ადმირალის წოდებას.

ADMIRALARZT (ადმირალ-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოტილის ადმირალის წოდებას.

ADMIRALOBERSTABSARZT (ადმირალ-უფროსი შტაბს-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-ადმირალის წოდებას.

ადმირალ-უფროსი შტაბს-ექიმის განმასხვავებელი ნიშნები

ADMIRALSTABSARZT (ადმირალ-შტაბს-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სა-

- ნიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კონტრ-ადმირალის წოდებას.
- ADN** (სააგენტო ო.წ.) — *იხ.* Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst.
- ADVENT** (ადვენტი) — საშობაო დღესასწაულის წინა დრო, რომელიც იწყება 26 ნოემბრის შემდეგ პირველ კვირას და გრძელდება 4 კვირა ყოველწლიურად; დღესასწაულის მოახლოებისას ადვენტის ყოველი შემდეგი კვირის მნიშვნელობა და ფასეულობა იზრდება.
- ADVENTKRANZ** (წინასაშობაო გვირგვინი) — გვირგვინი ნაძვის ხის ტოტებისგან ოთხი სანთლით, რომელსაც დგავენ მაგიდაზე ან ჰკიდებენ სახლის შესასვლელს ზემოთ.
- ADVENTSKALENDER** — წინასაშობაო საბავშვო კალენდარი, რომელზედაც ყოველ დღე, დაწყებული 1 დეკემბრიდან, იხსნება თითო სარკმელი; ღია სარკმელში ბავშვი ხედავს საჩუქარს, რომლის მიღებაც მას სურს.
- AEG** (ო.წ.) — *იხ.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft.
- AEG-TELEFUNKEN** («ო.წ.-ტელეფონკენი») — *იხ.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken.
- AGF** — *იხ.* Arbeitsgemeinschaft der Großforschungseinrichtungen.
- AGFA / AGFA** («აგფა» / «ო.წ.წ.») — *იხ.* Aktiengesellschaft für Anilinproduktion.
- AGFA AG** («აგფა ო.წ.») — 1956 წ. ქ. ზევერკუზენში დაარსებული ფოტო- და კინომასალების წარმოების უდიდესი ფირმა; 1964 წელს გაერთიანდა ბელგიურ კონცერნ «ჟეფერტ»-თან.
- AGFA-GEVAERT AG** («აგფა-ჟეფერტ ო.წ.») — ფოტო- და კინომასალების წარმოების გერმანულ-ბელგიური კონცერნი; წარმოიშვა 1964 წ.
- გერმანულ ფირმა «აგფა ო.წ.» და ბელგიურ კონცერნ «ჟეფერტის» გაერთიანების შედეგად.
- AHLEN LR** («აჰლენ ო.წ.») — ჟენევის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.
- AIM** — მთის ალპური საძოვარი.
- AKADEMIKER m** — უმაღლესი საუნივერსიტეტო განათლების მქონე ადამიანი.
- AKADEMISCHER BEIFALL** (აკადემიური ტაშის დაკვრა) — სტუდენტების მიერ მოხრილი თითებით მაგიდაზე კაკუნი ლექციის, პროფესორის გამოსვლის ან მეცნიერული მოხსენების მოწონების ნიშნად.
- AKTIENGESELLSCHAFT FÜR ANILINPRODUKTION (AGFA)** («აქციონერული-შაფტ ფიდრ ანილინპროდუქციონი») («აგფა») — 1883 წ. დაარსებული ანილინის პროდუქციის წარმოების აქციონერული საზოგადოება; 1925-1945 წწ. «ო.წ. წარმართვის-ო.წ.»-ს შემადგენლობაში; 1956 წ. დაარსდა ხელახლად სახელწოდებით «აგფა ო.წ.».
- AKTIVISTEN DER ERSTEN STUNDE** («პირველი საათის აქტივისტები») — ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში ნაცისტური რეჟიმის შედეგების აღმოფხვრის და ნორმალური ცხოვრების აღდგენის ინიციატორები ომის დამთავრების შემდეგ პირველ დღეებში.
- ALBERTINUM** (ალბერტინუმი) — მუზეუმი ქ. შრეზდენში, რომელიც ატარებს მისი დამაარსებლის, საქსონიის მეფის ალბერტ საქსონელის სახელს; მუზეუმის შენობა აგებულია 1884-1887 წწ.; მხალი ოსტატების გალერეაში წარმოდგენილია 19-20 სს. ფერწერა.
- ALEMANNIA AACHEN TSV** («ალემანია ჰახენ ო.წ.») — ჟენევის

ALEX

მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ALEX m (ჰლექსი) — ჟერლინის მოედნის ჰლექსანდერპლატცის ზოგადსახმარი სახელწოდება.

ALEXANDERPLATZ, სალ. **ALEX** (ჰლექსანდერპლატცი, ჰლექსი) — მოედანი ჟერლინის ცენტრში, რომელმაც მიიღო თავისი სახელწოდება 1805 წ. ქუსეთის იმპერატორს ჰლექსანდრე I ჟერლინში ვიზიტის შედეგად.

ALEXANDER-VON-HUMBOLDT-STIFTUNG (ჰლექსანდერ ფონ ჰუმბოლდტის ფონდი) — ფონდი, შექმნილი ჟერმანიამ უცხოელი მეცნიერების და გერმანელების საზღვარგარეთ ყოფნის ორგანიზაციის მიზნით, დაფინანსებული «ჟერმანული მეცნიერების ფონდების დამაარსებლების კავშირის» მიერ; სახელდება ბუნებისმეტყველ ჰლექსანდერ ფონ ჰუმბოლდტის სახელით.

ALLER (ჰლერი) — მდინარე ჟერმანიაში, მდინარე ჰეზერის მარჯვენა შენაკადი.

ALLERHEILIGEN (ჟოვლადწმინდის ოლე) — კათოლიკური დღესასწაული, წინაპრების ხსოვნის დღე; 1 ნოემბერი.

ALLERSELEN (ჟოვლადსულის ოლე) — კათოლიკური დღესასწაული, ჟარდაცვლილების ხსოვნის დღე; 2 ან 3 ნოემბერი, თუ 2 ნოემბერი კვირა დღეა.

ALLGÄU (ჰლგოე) — მხარე ჟავარიის ჰლპებში ჟოდენის ტბის და მდინარე ხენს შორის; განვითარებულია სარძევე მეურნეობა, საფეიქრო მრეწველობა, ტურიზმი; ქალაქები ჰმენშტადტი, ობერსდორფი (სამთოკლიმატური კურორტი), ხონტპოფენი.

ALLGÄUER ALPEN (ჰლგოეს ჰლპები) — მთები ჟერმანიასა და ჰესტრიაში.

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-GESellschaft (AEG) («ჰლგემანე ელექტრიციტეტს-გეზელშაფტ» / «ელექტრობის საყოველთაო საზოგადოება» (ჰაუა) — ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი, დაარსებული 1883 წ. ჟერლინში ჰმილ ქატენაუს მიერ.

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-GESellschaft AEG-TELEFUNKEN («ჰლგემანე ელექტრიციტეტს-გეზელშაფტ ჰაუა-ჰელეფუნკენ») — ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი (მაგნის ჰრანკფურტი); შექმნილია 1968 წ. კონცერნების «ჰაუა» და «ჰელეფუნკენ ჰკბს» შეერთების შედეგად.

ALLGEMEINE NÄHRUNGS- UND GENUßMITTELAUSSTELLUNG (ANUGA) (სამრეწველო საქონლის და გემოვნების მრეწველობის ნაწარმის საზოგადო გამოფენა (ჰნოაუა) — ყოველწლიური საერთაშორისო გამოფენა ჰდოლნში.

ჰნოაუა ემბლემა

ALLGEMEINER DEUTSCHER NACHRICHTENDIENST (ADN) (ჰლგემანერ დოიჩერ ნახრიხტენდინსტ (ჰაი) — 1946 წ. ჰდმოსავლეთ ჟერლინში შექმნილი საინფორმაციო სააგენტო; 1990 წ. ჟერმანიის გაერთიანების შემდეგ მას შეუერთდა ოფი «აოიჩერ დეპეშენ-დინსტ».

ALLGEMEINER STUDENTENAUSSCHUSS (ASTA) (საერთო სტუდენტური კომიტეტი) — ჟერმანიის უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტუ-

რი თვითმართველობის აღმასრულებელი ორგანო.

ALLIERTER KONTROLLRAT FÜR DEUTSCHLAND (საკონტროლო საბჭო ჟერმანიაში) — უმაღლესი საკონტროლო ორგანო ჟერმანიის საოკუპაციო ზონებში მის უპირობო კაპიტულაციის შემდეგ; შექმნილია ჟერლინში ნალტის კონფერენციის გადაწყვეტილების თანახმად; შეწყვიტა მოქმედება 1948 წ. 20 მარტს.

ALLIANZ ARENA (წლიანც-წრენა) — საფეხბურთო კლუბ «ჟადერნ შტუნხენის» სტადიონი. დაშენებულია 2008 წ.

ALPEN (წლები) — სამთო სისტემა შასავლეთ ჟეროპაში (ჟვედცარია, ლვსტრია, ჟერმანია, იტალია).

ALPENVORTAND (წლებებისწინი) — ქედები, რომლებიც გარს ერტყმის წლებების მთის მასივებს (ჟვედცარია, ლვსტრია, ჟერმანია).

ALPHA-JET («წლფა-ჯეტი») — ბუნდესვერის შეიარაღებაში მყოფი ტაქტიკური მხარდაჭერის თვითმფრინავის სახელწოდება; საავიაციო კონცერნ «წორნდგ ჟმბუს»-ს წარმოება.

ALTE FRITZ (ჟებერი ჟრიცი) — შრუსიის მეფის ჟრიდრიხ II მეტსახელი.

ALTE MAINBRÜCKE (ძველი ხიდი შადნზე) — ქ. ჟიდურცბურგის ერთ-ერთი ყველაზე ძველი ხიდი, რომელიც აერთებს ციხესიმაგრეს ქალაქის ცანტრთან; აშენებულია 8 ს., თანამედროვე სახე კი მიიღო 18-19 სს.; ხიდის გასწვრივ დგას წმინდანების ქანდაკებები ბაროკოს სტილში.

ALTENBURG (წლტენბურგი) — ქალაქი ლჟერინგიაში; 48 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია სათამაშო კარ-

ტების წარმოებით და მათი ძუზუემით.

ALTE OPER («ძველი ოპერა») — თეატრი შადნის ჟრანკვეურტში; შენობა ნეორენესანსის სტილში; ამჟამად მასში ტარდება კონგრესები.

ALTE PINAKOTHEK (ძველი შინაკოთეკა) — მხატვრული მუზეუმი შტუნხენში; შენობა ვენეციური რენესანსის სტილში აშენებულია არქიტექტორ ჟეო ფონ ლენცის პროექტით; მასში ინახება 1400 მხატვრის 9000 სურათი, შაქმნილი მე-18 საუკუნემდე; მათ შორის არის ჟეონარდო და ჟინჩის «შადონა ჩვილით», ლებრეხტ ლტდორფერის «წლექსანდრე შაკედონელის ბრძოლა წარიოსთან», იტალიელი ოსტატების ტილოები.

ALTER GOTTFRIED (ბებერი ჟოტფრიდი) — ხალათი ან სახლის კაბა სტუდენტურ ჟარგონზე.

ALTES MUSEUM (ძველი მუზეუმი) — შენობა ჟერლინში «ძუზუემების კუნძულზე» (Museumsinsel), აშენებული 1825-1830 წწ. არქიტექტორ ლ. ჟ. შინკელის პროექტით და აღდგენილი 1966 წ.; მასში განთავსებულია ჟროვნული გალერეა.

ALTES RATHAUS («წლტეს ტატჰაუსი») — ძველი რატუშა, ქ. ჟადფციგის ხუროთმოძღვრების ძეგლი.

ALTES RESIDENZTHEATER («წლტეს რეზიდენცტეატერ») — თეატრი შტუნხენში სხვადასხვაგვარი რეპერტუარით; მასში იმართება კამერული მუსიკის კონცერტები.

ALTMARK (წლტმარკი) — გეოგრაფიული წერტილი საქსონია-წნჰალტის მხარეში.

ALTSTADT (ალტშტადტი) — ქალაქის ძველი ნაწილის სახელწოდება.

ALTSTADTHOFBÜHNE («წლტშტადტჰოფბუენე») — თეატრი ჩდურნბერ-

AMI

- გში სხვადასხვაგვარი პროგნოზები: კაბარე და კომედია, პანთომიმა და როკ მუსიკის კონცერტები.
- AMI m** («ამი») — ამერიკელების ხუმრობით-უპატივცემულო სახელწოდება მეორე მსოფლიო ომის და მას შემდეგ პერიოდში.
- AMIGA-PLATTE** (ფირფიტა «ჰმიგა») — სერიიდან «საესტრადო მუსიკა» ყოფილ **ჟიშში**.
- AMMERSEE** (ჰმერის ტბა) — ტბა **ჟავარიაში**.
- AMRUM** (ჰმრუმი) — კუნძული **ჟერმანიაში**, ერთერთი **ხრდილო-ჟრიზული კუნძულებიდან**.
- AMT BLANK** (ჟლანკის უწყება) — 1950 წ-ან ამზადებდა ბუნდესვერის შექმნას **ჟმშ**; 1955 წ. გარდაიქმნა **ჩავდაცვის სამინისტროდ**; ატარებდა მისი ხელმძღვანელის, ბუნდესტაგის დეპუტატის **ჟ. ჟლანკის სახელს**.
- AMTSGEHILFE** (ამტსგეჰილფე) — დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია **ჟერმანიაში**.
- AMTSGERICHT** — დაბალი ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.
- AMTSMEISTER m** (ამტსმაიტერი) — დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია **ჟერმანიაში**.
- ANDACHTSBILD** (ანდახტსბილდი) — სახარების სეჟუეტზე შექმნილი სურათი ან ქანდაკება, რომელიც **ჰქმნის სამლოცველო განწყობას**.
- ANDREASFEST** (ანდრეასის დღესასწაული) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული; კართოფლის მოსავლის აღების ბოლო დღე (30 ნოემბერი).
- ANSBACH 09 SpVgg** («ანსბახ 09 სპვგ») — საფერბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.
- ANTIKENSAMMLUNGEN** (ანტიკური კოლექციები **ჩდუნხენში**) — ბერძნული ლარნაკები, ანტიკური ქანდაკება, ოქროს სამკაულები, მინა, ეტრუსკების ხელოვნება.
- ANHALT** (ანჰალტი) — 1. ადგილის ისტორიული სახელწოდება **საქსონია-ანჰალტის მხარეში**; 2. ფედერალურ მხარე **საქსონია-ანჰალტის ნაწილი**.
- ANHALTER: PER ANHALTER REISEN** («ხელის აწევა») — მგზავრობა თანმიმავალი მანქანით; ასოციაციით უკავშირდება **ჟერლინის ყოფილი ანჰალტის სადგურის სახელწოდებას**.
- ANTIFASCHISTISCHER SCHUTZWALL** (ანტიფაშისტური დამცველი ჯებირი) — 1961 წლის 13 აგვისტოს **წასავლეთ ჟერლინსა და ყოფილ ჟიშ დედაქალაქს შორის აგებული ბეტონის კედლის პროპაგანდისტული სახელწოდება**; ყოფდა ქალაქს ორ ნაწილად; დაეცა 1989 წ. შემოდგომაზე.
- ANTIFASCHULEN** (ანტიფაშისტური სკოლები) — გერმანელი ოფიცრების და ჯარისკაცების ხელახალი აღზრდის პოლიტიკური სკოლები სამხედრო ტყვეების საბჭოთა ბანაკებში, შექმნილი მე-2 მსოფლიო ომის და ომის შემდგომ პერიოდში.
- ANUGA** (ანუგა) — *sb.* Allgemeine Nahrungs- und Genufmittelausstellung.
- APFELHEXE** — გახეხილი ვაშლი ათქვეფილი ნალებით.
- APOLDA** (ანპოლდა) — ქალაქი **ჟდუინგიის მხარეში**; 26 000 მაცხოვრებელი; ცნობილია ნაქსოვი ნაწარმის წარმოებით და აგრეთვე ზარების სარეწით, რისთვისაც მიიღო სახელწოდება «**Glockenstadt Apolda**».
- APOTHEKE** — აფთიაქი.
- ARAL AG** («არალ არაგ») — ბენზინის და ნავთობპროდუქტების გასაღე-

ბის კომპანია; დაარსებულია 1924 წ. ქ. ჟოხუმში.

*კომპანია ღრალის
ემბლემა*

ARBEITERJUGEND («ღრბადტერფუ-გენდ») — ჟურნალი, ჟერმანიის სოციალისტური ახალგაზრდობის «ჟევარდნების» ბეჭდვითი ორგანიზაცია.

ARBEITER-SAMARITER BUND (ASB) (ტუშათა სამარიტული კავშირი) — მუშების საქველმოქმედო ორგანიზაცია; სახელწოდება წარმოიშვა ბიბლიური სამარიტელებისგან, რომლებიც გამოირჩეოდნენ დიდი გულმოწყალებით.

ARBEITERWOHLFAHRT (AWO) (ტუშათა საქველმოქმედო საზოგადოება) — მუშების საქველმოქმედო ორგანიზაცია ჟერმანიაში, დაარსებული 1918 წ.

*AWO-ის
ემბლემა*

ARBEITSAMT (შრომის ბირჟა) — სახელმწიფო დაწესებულება, რომელიც ახორციელებს შუამავლობით ოპერაციებს შრომის ბაზარზე.

*Arbeitsamt-ის
ემბლემა*

ARBEITSGEMEINSCHAFT DER EVANGELISCHEN JUGEND DEUTSCHLANDS (ჟერმანიის ევანგელიკური ახალგაზრდობის გაერთიანება) — ევანგელიკური ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ჟერმანული ახალგაზრდების ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

ARBEITSGEMEINSCHAFT DER GROßFORSCHUNGSEINRICHTUNGEN (AGF) (ღრბელვადიანი მეცნიერული კვლევების გაერთიანება) — ორგანიზაცია, რომელიც უწევს კოორდინაციას 13 მეცნიერული ცენტრის საქმიანობას.

ARBEITSGEMEINSCHAFT DER RUND-FUNKANSTEHEN DEUTSCHLANDS (ARD) (ჟერმანიის რადიომაუწყებლობის სტუდიების სამუშაო გაერთიანება) — ტელე- და რადიო-მაუწყებლობის სამხარეო სტუდიების საკოორდინაციო ორგანო; ხშირად უძახიან «ჟერმანულ ტელევიზიას» ან «შირველ პროგრამას».

ARBEITSGEMEINSCHAFT SELBSTANDIGER UNTERNEHMER (ASU) (შამოუკიდებელი მეწარმეების გაერთიანება) — თავისთავადი მეწარმეების კავშირი, დაარსებული 1949 წ. ჟონში წარმოების და ვაჭრობის ლიბერალიზაციის ხელშესაწყობად; აერთიანებს 5500 წევრს.

ARBEITSGERICHT (შრომის დავის სასამართლო) — 1. შრომის დავის სასამართლოების განზოგადებული სახელწოდება; 2. შრომის დავის დაბალი ინსტანციის სასამართლო.

ARD (*შემოკ.* Arbeitsgemeinschaft der öffentlichrechtlichen Rundfunkanstalten Deutschlands) ღრბ (ჟერმანიის საჯარო-უფლებრივი ტელერადიოსადგურების სამუშაო გაერთიანება) — შირველი გერმანული ტელევიზია; ჟერმანიის ტელევიზიის ერთერთი პროგრამის სახელწოდება; გაერთიანებაში ურთიერთმოქმედებენ სამხარეო სტუდიები; ღრბ მიიღება ჟერმანიის მთელ ტერიტორიაზე.

*ჟერმანული ტელევიზიის
შირველი პროგრამის
ემბლემა*

ARENA AUF SCHALKE

ARENA AUF SCHALKE («**არენა ლუფ-შალკე**») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის გუნდის «**შალკე 04**» საფეხბურთო სტადიონი.

ARKONA (არკონა) — კონცხი კუნძულ სტუგენის ჩრდილოეთში.

ARME RITTER («**არმიბი რაინდი**») — რძეში ამოვლებული, შემწვარი, შაქრის ფხვნილით და დარიჩინით მოყრილი თეთრი პურის ნაჭრები.

ARMENHAUS SACHSENS (საქსონიის ღარიბების თავშესაფარი) — ქ. ჰემნიცის ხატოვანი სახელწოდება, რომელშიც აისახა მე-19 ს. საფეიქრო ფაბრიკების მუშების გაჭირვებული მდგომარეობა.

ARMINIA BIELEFELD DSC («**არმინია ჟილეფელდი DSC**») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «**არმინია ჟილეფელდის**» ემბლემები

ARMINIUS-DENKMAL (არმინიუსის ძეგლი) — აგებულია 1838-1875 წწ. ქ. ნეტმოდის მახლობლად (ჩრდილოეთ სადინ-ჟესტფალიის მხარე).

ARNSBERG (არნსბერგი) — ქალაქი ჩრდილოეთ სადინ-ჟესტფალიის მხარეში; 22 ათასი მაცხოვრებელი; კლიმატური კურორტი.

ART-COLOGNE («**არტ-კოლონი**») — სახვითი ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა ჩრდილოეთ სადინ-ჟესტფალიის ქალაქ ჰიდონში.

«**არტ-კოლონის**» ემბლემა

ARTILLERIETRUPPE (არტილერიის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

ASB — *იხ.* Arbeiter-Samariter Bund.

ASAMKIRCHE (არამკირხე) — ეკლესია ჰუნენში, ამენებული მე-18 ს. პირველ ნახევარში როკოკოს სტილში; ბაროკოს ოსტატების ძმები ჰამების საჩუქარი ქალაქს; ცნობილია თავისი ფრესკებით.

ASCHERMITTWOCHE (ფერფლოვანი ოთხშაბათი) — შიდა მარხვის პირველი კვირის ოთხშაბათი, 40-დღიანი მარხვის დასაწყისი, რომელიც გრძელდება ზღვრამდე.

ASCHKUCHEN — *იხ.* Napfkuchen.

ASTA — *იხ.* Allgemeiner Studentenausschuss.

ATLAS DELMEHORST («**ატლას დელმეხორსტი**») — საფეხბურთო კლუბი.

AUDI («**აუდი**») — კონცერნი «**აუტო-უნიონ ზაუს**» მსუბუქი მანქანა.

AUDI-WERKE AG («**აუდი-ვერკე ზაუს**») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებულია ზ. ჰორხის მიერ ქ. ცვიკაუში 1910 წ. მას შემდეგ, რაც მისმა ძველმა ფირმამ «**აუგუსტ ჰორხუნდ ზაუს მოტორენვერკემ**» განიცადა კომერციული წარუმატებლობა; ახალი სახელწოდება Audi ლათინურად ნიშნავს იმასვე, რაც გერმანული Horch, ე. ი. «ისმინე»; 1932 წ. შევიდა კონცერნი «**აუტო-უნიონ ზაუს**» შემადგენლობაში.

ფირმა **აუდის** ემბლემა

AUERBACHS KELLER («**აუერბახსკელერი**») — ძველისძველი ღვინის სარდაფი ზაიდვიციში, რომელსაც გადმოცემით ინახულებდნენ შაუსტი და ჰეფისტოფელი.

AUFBAUGYMNASIUM (მოსამზადებელი გიმნაზია) — იძლევა იმ საგნების შესწავლის შესაძლებლობას, რომლებიც არ შედიოდნენ წინა სასწავლო პროგრამაში და რომლების შესწავლა საჭიროა სრული საშუალო განათლების მისაღებად.

AUFBAUSCHULE (ზედნაშენი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა (1964 შლამდე) სახალხო სკოლების მოწაფეების მოსამზადებლად სიმწიფის ადესტატის გამოცდების ჩასაბარებლად.

AUGSBURG (ჲუგსბურგი) — ქალაქი ჰავარიამი; დაარსებულია ახ. წ. 14 წ.; 247 ათასი მაცხოვრებელი; მანქანათმშენებლობის, საფეიქრო და ელექტროტექნიკური მრეწველობის ცენტრი.

ჲუგსბურგის გერბი

AUGSBURGER ALLGEMEINE («ჲუგსბურგერ ჲოლგემანგე») — ყოველდღიური გაზეთი, გამომავალი ქ. ჲუგსბურგში ტირაჟით 366 ათასი ეგზემპლარი.

AUGUST HORCH & Co MOTORENWERKE («ჲუგუსტ ჲორხ უნდ ჲო მოტორენვერკე») — იხ. Audi-Werke AG.

AUGUST THYSSEN-HÜTTE AG («ჲუგუსტ ჲისენ-ჲდუტე ჲჲ») — უმსხვილესი ფოლადსამსხმელი კონცერნი, დაარსებული 1889 წ. ჲ. ჲისენის მიერ ქ. ტუგსბურგში; 1973 წ. შემოიერთა კომპანია «სადშენტალ ჲჲ», 1977 წლიდან — «Thyssen AG».

AULA PALATINA («ჲულა პალატინა») — იმპერატორ ჲონსტანტინეს ბაზილიკა, ქ. ჲრირის ჲირსშესანიშნაობა.

AURICH (ჲურიხი) — ქალაქი ჰვემო საქსონიის მხარეში.

AUSSIEDLER (გადმოსახლებული) — ოფიციალური სახელწოდება ეთნიკური გერმანელების, რომლებიც ბრუნდებიან ჲერმანიაში წამოუკიდებელი სახელმწიფოების წანამეგობრობის ქვეყნებიდან და ჲდმოსავლეთ ჲვროპიდან.

AUTOBAHN (ავტობანი) — ჩქაროსნული გზატკეცილი ორმხრივი მრავალრიგიანი უგზაჯვარედინო მოძრაობით.

AUTOMOBILWERK EISENACH (AWE) (ჲდზენახის საავტომობილო ქარხანა) — ამენებულია 1898 წ. ჲდურინგის მხარის ქ. ჲდზენახში. ჲოფილ ჲშპ უშვებდა მსუბუქ მანქანებს «ჲარტბურგი»; 90-ნი წლების დასაწყისში შევიდა «ჲდამ ოპელ ჲჲს» შემადგენლობაში.

ჲდზენახის საავტომობილო ქარხნის ემბლემა

AUTO UNION AG («ჲუტო-ონიონ ჲჲ») — საავტომობილო კონცერნი, შექმნილი 1932 წ. ფირმების «ჲუდი-ვერკე ჲჲ», «ჲანდერერვერკე», «ჲორხ-ვერკე ჲჲ» და «შჲჲ-ვერკე ჲჲ» შეერთების შედეგად; უშვებდა მანქანებს «ჲუდი», «ჲორხ», «შჲჲ» და სხვ.

AUTO UNION GMBH («ჲუტო-ონიონ ჲშბჲ») — საავტომობილო კომპანია, დაარსებული 1949 წ. ქ. ჲნგოლშტადტში; 1959 წ. შევიდა კონცერნ «შადმლერ-ჲენც ჲჲ» შემადგენლობაში; 1965 წლიდან აქციების საკონტროლო პაკეტი ეკუთვნის «ჲოლკსვაგენვერკ ჲჲს».

AWO — იხ. Arbeiterwohlfahrt.

AXEL SPRINGER VERLAG AG

AXEL SPRINGER VERLAG AG («**ჰქსელ** დაარსებულია 1947 წ. **ჰამბურგში**
ჰპრინგერ **ფერლაგ** **ჰქ**») — **ჰქსელ** **ჰპრინგერის** **მიერ**; 1970
საგაზეთო-საგამომცემლო **წლიდან** **გარდაიქმნა** **აქციონერულ**
კონცერნი, **უდიდესი** **ჰვროპაში**; **საზოგადოებაში**.

— **ა** —

ზხ

BABELSBERG (ჰაბელსბერგი) — ქ. შოტსდამის რაიონი, სადაც მდებარეობს მსოფლიოში უძველესი და უმსხვილესი კინოსტუდია, რომელიც აგრძელებს ოქტ-სტუდიის ტრადიციებს; აქვე იყო კინოსტუდია შოქტ (შოტხ).

BABELSBERG 03 E.V. SV («ჰაბელსბერგ 03 სფ») — ჰერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1903 წ.

BACKSTEINGOTIK (აგურის გოტიკა) — არქიტექტურული სტილი, დამახასიათებელი ჩრდილო-გერმანულ ქალაქებისთვის.

BADEN (ჰადენი) — 1. ისტორიული ოლქი ჰერმანიაში; 2. 1951 წლიდან ჰადენ-ჰიურტემბერგის ნაწილი.

BADEN-BADEN n (ჰადენ-ჰადენი) — ბალნეოლოგიური კურორტი შვარცვალდის მთებში (ჰადენ-ჰიურტემბერგის მხარე); 51 ათასი მაცხოვრებელი; ყოველწლიურად ტარდება სპორტულ-საცხენოსნო შეჯიბრებები.

BADENWEILER (ჰადენვაილერი) — ბალნეოკლიმატური კურორტი სამხრეთ შვარცვალდში (ჰადენ-ჰიურტემბერგის მხარე); 3 600 მაცხოვრებელი; შემორჩენილია არქიტექტურული ძეგლები: ჰერცოგის სასახლის ნანგრევები, რატუშა, ძველრომაული აბანოები.

BADEN-WÜRTTEMBERG (ჰადენ-ჰიურტემბერგი) — ჰერმანიის ფედერალური მხარე; ფართობი 35 751 კვ. კმ, 10,15 მლნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი შტუტგარტი; თვალწარმტაცი ლანდშაფტები: შვარცვალდი, შაინის, შუნაის, ჩეკარის ხეობები; მთიანი ადგილი ჰაიგერშტული, ჰოდენის ტბა; აქ მდებარეობენ მსოფლიოში ცნობილი ფირმები: შაიმლერ-ჰენცი (Daimler-Benz), ჰოში (Bosch), შორშე (Porsche), უმსხვილესი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები: ჰერმანული ონკოლოგიური ცენტრი (das Deutsche Krebsforschungszentrum) ჰაიდელბერგში, შაქს შლანგის სახელობის მრავალრიცხოვანი ინსტიტუტები, ჰერმანული ლიტერატურული არქივი (das Deutsche Literaturarchiv) შარბახში; უმაღლესი სასამართლო დაწესებულებები: ფედერალური სასამართლო (das Bundesgerichtshof) და ფედერალური კონსტიტუციური სასამართლო (das Bundesverfassungsgericht) ჰარლსრუეში; უძველესი უნივერსიტეტი ჰაიდელბერგში (დაარსებულია 1386 წ.); «შტუტგარტის ბაღეტი» და «ჰახის საერთაშორისო აკადემია»; აქ გამოდის ქვეყნის წიგნების 40%; ჰადენ-ჰიურტემბერგთან არის დაკავშირებული შ. შილერის, შ. ჰელდერლინის, ზ.

BAD GOTTLEUBA

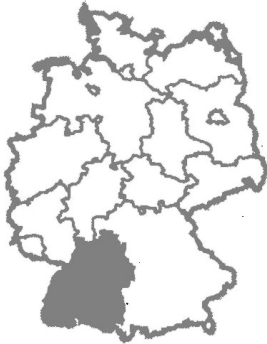
ჟაუფის, ჟ. ჟ. ჟ. სეგელის, ჟ. ჟ. შელინგის სახელები.

ჟადენ-
ჟადურტემბერგის
დროშა

ჟადენ-
ჟადურტემბერგის
გერბი

ჟადენ-ჟადურტემბერგის მხარე

ჟადენ-ჟადურტემბერგის ოლქები

BAD GOTTLEUBA (ჟად ჟოტლოდბა) — კლიმატური და ბალნეოლოგიური კურორტი, მდებარეობს შრეზდენიდან (საქსონია) სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდინარე ჟოტლოდბას ხეობაში; შემორჩენილია გვიანგოტიკური ეკლესიები ჟუკას ღრანახის სკოლის მხატვრების მოხატულობით.

ჟად ჟოტლოდბას
გერბი

BAD HOMBURG VOR DER HOHE (ჟად ჟომბურგი ფორ დერ ჟოე) — ბალნეოლოგიური კურორტი ჟესენის მხარეში ჟაინის ჟრანკფურტიდან ჩრდილოეთით; მდებარეობს ჟაუნუსის მთების განშტოებებში ზღვის დონიდან 197 მეტრის სიმაღლეზე; მინერალური წყაროები ცნობილი იყო ძველ რომაელებისათვის; ტურიზმის ცენტრი; განვითარებულია ელექტრონიკა, ლითონდამამუშავებელი დი კვების მრეწველობები; ღირსშესანიშნაობები: ლანდგრაფების სასახლე (17 საუკუნე), ეკლესია სანკტ-ჟარია (ნეოგოტიკა, 19 საუკუნე), ყოფილი საკურორტო დარბაზი (ამჟამად კაზინო), მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი.

ჟად ჟომბურგის
გერბი

BADISCHE ANILIN- UND SODA-FABRIK AG (BASF) («ჟადიშე ანილინ-უნდ სოდაფაბრიკ ჟუ») — ქიმიური მრეწველობის უმსხვილესი აქციონერული საზოგადოება, შექმნილი 1865 წელს ჟადუდვიგსჟაფენში; 1925-1945 წლებში კონცერნ «ი. ჟ. ჟარბენინდუსტრი ჟუ»-ს შემადგენლობაში; ხელმეორედ დაარსდა 1952 წელს.

«ჟადიშე ანილინის» ემბლემა

BAEDEKER KARL (1801-1859 წწ.) — გერმანელი გამომცემელი, 1827 წ. ჟობლენცში დააარსა სხვადასხვა სახელმწიფოების გზამკვლევების გამომცემლობა; სიტყვა «ბედეკერი» გახდა გზამკვლევების სახელ-

წოდება, რომლების გამოცემასაც აგრძელებს თანამოსახელე ფირმა ოსტრიაში და შტუტგარტში.

BANDONEON (ბანდონეონი) — ხელის გარმონი დასაკრავი ღილაკებით ორივე მხრიდან; სახელდება ლია გერმანელი გამომგონებლის **ჟ. ჟანდის** სახელით.

BAP («ჟაპი») — გერმანული როკ-ჯგუფი, შექმნილი 1976 წ. ჟოლფ-განგ ჩიდეკენის მიერ; 1981 წ. ამ ჯგუფის ფირფიტამ დაიკავა პირველი ადგილი ხიტ-პარადში.

BARBARAFEIER (ჩმინდა ჟარბარეს შდესასწაული) — მემადაროვლების დღესასწაული; აღინიშნება 4 დეკემბერს ჩმინდა ჟარბარეს შდეს; ეს წმინდანი ითვლება მემადაროვლების მფარველად.

BARTHOLOMÄUS DOM (ჩმინდა ჟართლომეს ტაძარი ჟადნის შრანკფურტში) — ამ ტაძარში **ბეროლ** ჟულის კანონების (1356 წ.) თანახმად ირჩევდნენ და ადგავდნენ გვირგვინს გერმანელ იმპერატორებს (1562-1792 წწ.); წარმოდგენს გოტიკის სტილში შესრულებულ ქვიშაქვის მაღალ კოშკს «**ჟლორიოზა**»-ს 12,8 ტონიანი ჟართით, რომელიც ჩამოსხა 1877 წ. შრეზდენში.

BARTHOLOMÄUS-FEST (ჩმინდა ჟართლომეს შდესასწაული) — გლეხების დღესასწაული; აღინიშნება 24 აგვისტოს ჩმინდა ჟართლომეს შდეს; ეს წმინდანი ითვლება გლეხების მფარველად, განსაკუთრებით მესაქონლეების და მეღვინეების.

BASF AG (შემ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG-სგან, Ludwigshafen) («**ბაფ** **ბაფ**») («**ჟადიმე ანლინ-უნდ სოდა-ფაბრიკ ბაფ**», **შედუვიგსჟაფენი**) — იხ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG.

BASTEI (ჟასტად) — მთა საქსონიის შვედცარიაში (ჟერმანია);

BAUCH VON BERLIN (ჟერლინის მუცელი) — ქალაქის მიწისქვეშა ნაწილი ლეჟსანდერპლატცის ქვეშ.

BAUERN-THEATER («**ჟაუერნ-თეატერ**» ჟარმიშ-შარტენკირხენში) — სახალხო თეატრი, რომელშიც იდგება პიესები გლეხებზე ბავარიულ დიალექტზე.

BAUERNFRÜSTUCK — გლეხური საუზმე; ღორის ქონზე შემწვარი კარტოფილი, მოსხმული კვერცხით.

BAUHAUS (ბაუჟაუსი) — არქიტექტურული მიმართულება, რომელიც ჩამოყალიბდა მშენებლობის და მხატვრული აგების უმაღლეს სკოლაში, და რომელიც ხელს უწყობს ფუნქციონალიზმის განვითარებას; მისი გამომჩენილი წარმომადგენლები არიან **ჟ. ჟროპიუსი** და **ჟ. ჟის ვან დერ შოე**.

BAUHAUS-ARCHIV («**ჟაუჟაუს ჩრქივი**») — ხელოვნების მუზეუმი შესაუში.

BAUKNECHT GMBH («**ჟაუკნეხტ ჟკბე**») — ფირმა შტუტგარტში, რომელიც აწარმოებს საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ხელსაწყოებს.; სახელდება ლია დამაარსებლის გვარიდან.

ფირმა «**ჟაუკნეხტის**» ემბლემა

BAUMA («**ჟაუმა**») (შემოკ. **Baumaschinen**ausstellung-დან) — სამშენებლო მანქანების და სამშენებლო ტექნიკის საერთაშორისო ბაზრობა შდუნხენში.

შდუნხენის ბაზრობა «**ჟაუმას**» ემბლემა

BAUMBLÜTENFEST

BAUMBLÜTENFEST — ხეხილის ყვავილობის ყოველწლიური ტრადიციული დღესასწაული; აღინიშნება მაისში ქ. ზერდერში.

BAUMKUCHEN — ფხვიერი ტორტი მრგვალი კოშკის სახით.

BAUSPAREN — საბინაო მშენებლობის სახსრების დაგროვება.

BAUTZEN (ჟაუტცენი) — ზემო (მთიანი) ზაუზიტცის (საქსონიის მხარე) მთავარი ქალაქი; მდებარეობს მდინარე ყპრეზე; 45 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდამუშავება, ვაგონმშენებლობა, ქაღალდის მრეწველობა.

ქალაქ ჟაუტცენის გერბი

BAVARIA MIT RUHMESHALLE (ჟავარია შანთეონით) — ქალის ბრინჯაოს ქანდაკება, ჟავარიის განსახიერება; ქალაქ ზერდენის სიმბოლო; ჩამოსხმულია ფ. ჰილერის მიერ ყვანტპალერის მოდელის მიხედვით და დადგმულია 1850 წ.; სიმაღლე 30 მ.; 1853 წ. ძეგლის გვერდით შეიქმნა პანთეონი, სადაც გამოფენილია ჟავარიის გამოჩენილი მოღვაწეების ბეუსტები.

BAYER AG («ჟადერ ლე») — ქიმიური კომპანია, დაარსებული 1863 წ. ზევერკუზენში; 1952 წლამდე შედიოდა ქიმიურ კონცერნ «I. F. ფარბენინდუსტრი»-ში.

ფირმა «ჟადერის» ემბლემა

BAYER 04 LEVERKUSEN TSV («ჟადერ 04 ზევერკუზენ რსფ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის სა-

ფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1904 წ.

კლუბ «ჟადერ ზევერკუზენის» ემბლემა

BAYER 05 UERDINGEN FC («ჟადერ 05 ურდინგენ ფკ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

BAYERISCHE MOTORENWERKE — იხ. BMW.

BAYERISCHE ALPEN (ჟავარიის ლეპები) — ჩრდილოეთის ჩირიანი ლეპების ნაწილი ჟერმანიის ტერიტორიაზე.

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK IN MÜNCHEN (ჟავარიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკა ზერდენში) — დაარსებულია 1558 წ.; ჟვროპაში ერთ-ერთი უმსხვილესი ბიბლიოთეკა; ითვლის 6 მილიონ ტომს.

BAYERISCHE STAATSOOPER (ჟავარიის სახელმწიფო ოპერა) — მსოფლიოს ერთერთი საუკეთესო საოპერო თეატრი; 1997 წლიდან მასში ტარდება ყოველწლიური საოპერო ფესტივალი.

BAYERISCHER MAXIMILIANSORDEN FÜR WISSENSCHAFT UND KUNST (ჟავარიის ზაქსიმლიანეს ორდენი მეცნიერებისათვის და ხელოვნებისათვის) — ჟავარიის მხარის სახელმწიფო ჯილდო, დაარსებული 1980 წ.

BAYERISCHER VERDIENSTORDEN (ჟავარიის შამსახურების ორდენი) — ჟავარიის უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდო, დაარსებული 1957 წ.

BAYERISCHER WALD (ჟავარიის ლე) — ტოები ჟავარიის მხარეში; ეროვნული პარკი.

BAYERISCHES ARMEEMUSEUM (ჟავარიის სამხედრო მუზეუმი) — განლაგებულია ჰერცოგის 15 ს. სასახლეში; წარმოდგენილია სამხედრო ისტორიის ობიექტები გვიანდელ შუასაუკუნეებიდან ჩვენს დრომდე.

BAYERISCHES MEER («ჟავარიის ზღვა») — ტბა ჰიმზევს ხატოვანი სახელწოდება.

BAYERISCHES NATIONALMUSEUM (ჟავარიის ეროვნული მუზეუმი) — შექმნილია 1855 წ. ტაქსიმლიან II-ის მიერ, რომელმაც მიუძღვნა იგი ჟავარიის კულტურას და ხალხურ ხელოვნებას.

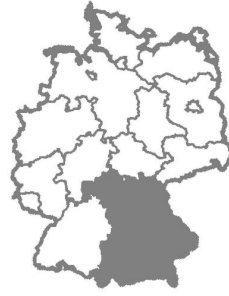
BAYERN (ჟავარია) — ჟერმანიის უდიდესი ფედერალური მხარე, ფართობი 70 554 კვ. კმ., მოსახლეობა 11,77 მლნ., ადმინისტრაციული ცენტრი მუნიხენი; მის ტერიტორიაზე მდებარეობენ ლაპები ყველაზე მაღალ მწვერვალთა გუგ-ჰიტიცე (2962 მ.), მთები ჟავარიის ჰეგე, მდინარეები ტუნაი, ტაფნი შენაკადებით, თვალწარმტაცი ტბებით; მრეწველობა: ელექტროტექნიკური, ავტომშენებლობა, ნავთობგადამუშავება, მინის ქარხნები და ფაიფურის საწარმოები, მეღვინეობა, ტრადიციული დარგი — ლუდის ხდა; მეცნიერულ-კვლევითი ინსტიტუტები (მ. შ. ტაქს სლანკის სახელობის სლაზმის ფიზიკის ინსტიტუტი), უნივერსიტეტები, მრავალრიცხოვანი მუზეუმები (ჟავარიის ეროვნული მუზეუმი, ძველი და ლხალი სინაკოთეკები და სხვ.), თეატრები, მონასტრები და ეკლესიები.

ჟავარიის შროშა

ჟავარიის გერბი

ჟავარიის მხარე

ჟავარიის ოლქები

BAYERN (ჟავარები / ბავარიელები) — 1. გერმანელთა ტომი; 2. ჟავარიის მკვიდრნი.

BAYERN MÜNCHEN FC («ჟადერნ მუნიხენ ფც») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; ჟერმანიის მრავალგზის ჩემპიონი და ჩემპიონთა ლიგის გამარჯვებული.

კლუბი
«ჟადერნ მუნიხენის»
ემბლემა

BAYERNKURIER («ჟადერნკურიერი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამომავალი მუნიხენში ტირაჟით 153 600 ეგზემპლდარი; ჟსკ-ის ორგანო.

BAYERNKURIER

Deutsche Wochenzeitung für Politik • Wirtschaft und Kultur

ჟაზეთი «ჟადერნკურიერი»

BAYREAUTH

BAYREAUTH (ჟადროდტი) — ქალაქი ჟავარიამში, სიხარდ ჟავენერის სამშობლო; 1876 წლიდან ქალაქში ტარდება მსოფლიო მნიშვნელობის საოპერო ფესტივალი.

ჟალაქ ჟადროდტის
გერბი

BAYREUTHER FESTSPIELE (ჟადროდტის ფესტივალი) — მსოფლიოში უდიდესი საოპერო ფესტივალი ქ. ჟადროდტში (ჟავარია); შენობა, რომელშიც 1876 წლიდან ტარდება ფესტივალი, აშენებულია სიხარდ ჟავენერის პროექტით; ფესტივალის რეპერტუარშია მისი ათი მთავარი ოპერა.

BAYRISCHKRAUT (კომბოსტო ბავარიულად) — მოშუშული კომბოსტო ღორის ქონით, შაქრით და ძმრით.

BDA (ჟԾԷ) — *იხ.* Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände.

BDI (ჟԾԻ) — *იხ.* Bundesverband der Deutschen Industrie.

BdV — *იხ.* Bund der Vertriebenen.

BEAMTER (ჩინოსანი) — მოსამსახურე, რომლის დათხოვა სამსახურიდან დაუშვებელია და რომელსაც აქვს უფლება პენსიაზე.

BEETHOVEN-DENKMAL (ჟეთხოვენის ძეგლი) — უდიდესი გერმანელი კომპოზიტორის ზ. ჟ. ჟეთხოვენის (1770-1827 წწ.) ძეგლი ჟონში; მის ზედიერკველში ამოქოლილია მე-9 სიმფონიის და საზეიმო მესის პარტიტურები.

BEETHOVEN-HALLE (ჟეთხოვენჰალე) — საფესტივალო დარბაზი ჟონში; შენობის წინ დადგმულია ჟეთხოვენის ძეგლი, შესრულებული ხლაუს ჰამერიხის მიერ (1986 წ.).

BEETHOVENHAUS (ჟეთხოვენის სახლ-მუზეუმი) — აქ ინახება ჟეთხოვენის პარტიტურები, მისი პორტრეტები, და აგრეთვე სასმენი მილაკების კოლექცია, რომელიც მოაგონებს კომპოზიტორის ტრაგედიას (სიყრუეს).

BEIGEORDNETER (ადმინისტრაციული კომიტეტის წევრი) — აღმასრულებელი ორგანოს წევრი რაიონული დაქვემდებარების ქალაქებში და თემებში.

BEKENNTNISSCHULE (კონფესიული სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა ერთმორწმუნე ბავშვებისათვის.

BELLEVUE (ჟელევე) — სასახლე ჟერლინში; ჟერმანიის ფედერალური პრეზიდენტის რეზიდენცია.

BENZ CARL FRIEDRICH (ჟენცი ჰარლ ჟრიდრიხი) (1844-1929 წწ.) — გერმანელი ინჟინერი და მაწარმე.

BENZ & CIE AG («ჟენც უნდ ჰე ლუ») — საავტომობილო კომპანია; დაარსებულია 1883 წ. ინჟინერ ჰ. ჟ. ჟენცის მიერ; 1926 წ. შეუერთდა «შაიდლერ-ჟენც ლუ»-ს.

BERCHTESGADENER LAND *n* (ჟერხტესგადენერ ჟანდ) — მთის ქვაბული თვალწარმტაცი ტბით ჰლონიგზე ჟავარიამში.

BEREITSCHAFTSPOLIZEI (მორიგე პოლიცია) — მის ამოცანაში შედის ახალი საპოლიციო კადრების მომზადებაზე ზრუნვა, დაცვითი და სისხლის სამართლის პოლიციებისათვის დახმარების გაწევა დიდი სპორტული ღონისძიებების, ოფიციალური ვიზიტების, გამოფენების, დემონსტრაციების ჩატარების დროს, და აგრეთვე კატასტროფების შემთხვევაში.

BERGEN-BELSEN (ჟერგენ-ჟელზენი) — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი ქ. ცელეს მახლობ-

ლად ზვემო საქონიაში, შექნილი 1940 წ.; 50 000 მსხვერპლი.

BERGISCHES LAND (ჟერგიშეს ზანდ) — მთიანი ადგილი ქ. ღოლნის აღმოსავლეთით.

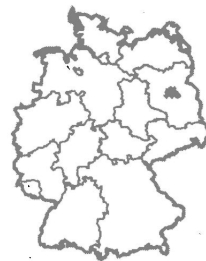
BERLIN (ჟერლინი) — ჟერმანიის დედაქალაქი და ამავე დროს ფედერალური მხარე; ქვეყნის უდიდესი ქალაქი; ფართობი 882 კვ. კმ., მოსახლეობა 3,44 მილიონი ადამიანი; მდებარეობს მდინარე ჟპრეეს შესართავთაგის ადგილას მდინარე ჟაფელთან სანაოსნო არხებზე, რომლებიც აერთებენ ჟერლინს მდინარეებ ჟლბასთან და ოდერთან; უდიდესი სამრეწველო, კულტურული და მეცნიერული ცენტრი; ნაცისტური ჟერმანიის მე-2 მსოფლიო ომში დამარცხების შემდეგ ჟერლინის ტერიტორია იყო გაყოფილი სსსრ, ეყყ, შიდი ჟრიტანეთის და საფრანგეთის სექტორებად; ჟერმანიის აღმოსავლეთ ნაწილში 1949 წ. 7 ოქტომბერს გამოცხადდა ჟერმანიის შემოკრატული ძესპუბლიკა დედაქალაქით ჟერლინში (საბჭოთა სექტორი); 1961 წ. იქნა აღმართული ჟერლინის კედელი (Berliner Mauer); ჟრტ და ჟრტ გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. 3 ოქტომბერს ფედერალური დედაქალაქის სტატუსი ჟონიდან გადაინაცვლა ჟერლინში; ჟერლინი პრეზიდენტის და ფედერალური ხელისუფლების ადგილსამყოფელოა; აქ მდებარეობენ: უნივერსიტეტები (Humboldt-Universität, Freie Universität, Technische Universität), 30 თეატრი (Deutsche Oper, Deutsche Staatsoper Unter den Linden, Komische Oper, Berliner Ensemble), 70 მუზეუმი, მრავალრიცხოვანი გელერეები, ზოოპარკები, 13-15 სს. ვოტიკური ეკლესიები და

ბაროკოს სტილის 17-19 სს. კლასიკური ანსამბლები; ღირსშესანიშნაობებს შორის არის ჟერლინის ტაძარი, ჟრანდენბურგის ჭიშკარი (Brandenburger Tor), მმ. ჩიკოლოზის ეკლესია, შადრევანი «ჩეპტუნი», «მუზეუმების კუნძული» (Museumsinsel) ი სერგამოს მუზეუმი (Pergamon-Museum), Altes-Museum, Berliner Kunstgewerbemuseum, Bode-Museum, Deutsches Theater, Friedrichshain, Friedrichstadt-palast.

ჟერლინის დროშა

ჟერლინის ვერბი

ქალაქი-მხარე ჟერლინი

BERLINALE («ჟერლინალე») — ყოველწლიური (1950 წლიდან) საერთაშორისო კინოფესტივალი ჟერლინში; მთავარი პრიზი — «ჟერლინის ოქროს დათვი».

კინოფესტივალი «ჟერლინალეს» ემბლემა

BERLINER ECKE («ბერლინული კუთხე») — ძველებური არქიტექტორული ელემენტი, რომელიც მე-19 ს. იხმარებოდა ჟერლინში საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის დროს; ეს არის ორი ქუჩის გზაჯვარეობის

BERLINER

რედინზე მდგარი შენობის მოჭრილი კუთხე; კუთხე მორთულია აივნებით, ლოჯიებით და ა. შ.

BERLINER ENSEMBLE («ყერლინერ ანსამბლი») — დრამატული თეატრი; დაარსებულია 1949 წ. ყერლინში ყერტოლდ ყრესტის და ჟ. ჟადგელის მიერ როგორც ანტინაციისტური და ანტიმილიტარისტული მიმართულების თეატრი; ყერმანიის ერთერთი წამყვანი დრამატული თეატრი.

BERLINER KARPFEN (ბერლინური კობრი) — ჩურთვილი კობრი; ჩვეულებრივ ჭამენ საახალწლო ღამეს.

BERLINER KUNSTGEWERBEMUSEUM (ყერლინის წართული ხელოვნების მუზეუმი) — შენობა აშენებულია 1985 წ. შ. ჟუტბროდის პროექტით; მასში გამოფენილია ოქროს ნივთები, ქსოვილები, სურათები, მინა, ავეჯი (ადრეულ შუასაუკუნეებიდან ჩვენ დრომდე); სუფრის ვერცხლის სერვიზი ბერლინური საქალაქო სასახლიდან და ჟელფების (11 ს. ბავარული სათავადო გვარი) სახელგანთქმული განძი.

BERLINER MAUER (ყერლინის კედელი) — გადამღობი ნაგებობების სისტემა ჟშხ და წასავლეთ ყერლინს შორის საერთო განფენილობით 162 კმ.; აგებულია ჟშხ მოსახლეობის წასავლეთში მასიური გადენის აღკვეთის მიზნით; ჟშხ პოლიტიკური ცვლილებების შედეგად 1990 წ. კედელი დაშალეს; კედლის ნარჩენები შენარჩუნებულია როგორც ძეგლი.

BERLINER MORGENPOST («ყერლინერ შორგენპოსტი») — ყერლინში 180 ათასიანი ტირაჟით გამომავალი ყოველდღიური გაზეთი.

BERLINER OFEN — გაფელის დიდი ღუმელი თავთავიანი ბადეს

გარეშე, რომლის კარები იხრახნება და ღუმელი დიდ ხანს ინარჩუნებს სითბოს.

BERLINER PFANNKUCHEN (ბერლინური ფუნთუშები) — ფუნთუშები სხვადასხვა გვარი ხილის საჩურთით; მათ ჩვეულებრივ ჭამენ წინასახალწლო ღამეს; ერთ-ერთი ფუნთუში ივსება მდოგვით.

BERLINER RING (ყერლინის რგოლი) — რგოლისებრი გზა ყერლინის გარშემო.

BERLINER SCHNAUZE (ბერლინური დიალექტი) — შოტსდამის, ოდერის ჟრანკფურტის, ჰოტბუსის, ნაწილობრივ შვერინის და ჩოდბრანდენბურგის ოლქების ენა.

BERLINER VOLKSBUHNE (ყერლინის სახალხო თეატრი) — ერთ-ერთი უძველესი ყერლინში; დაარსებულია 1915 წ.; 20-ან წლებში მასში თამაშობდნენ ისეთი ცნობილი მსახიობები, როგორც შ. შაფხარდტი და ჟ. შისკატორი.

BERLINER WEIÙE — ბერლინური ნათელი ლუდი.

BERLINER WEIÙE MIT SCHUÙ (ბერლინური ნათელი) — ლუდი ჟოლოს სიროფის დამატებით.

BERLINER ZEITUNG («ყერლინერ გატუნგი») — ყერლინში 258 ათასიანი ტირაჟით გამომავალი ყოველდღიური გაზეთი.

Berliner Zeitung

ჟაზეთი «ყერლინერ გატუნგი»

BERLINER ZIMMER *n* (ბერლინური ოთახი) — კუთხის გასავლელი ოთახი ერთი გვერდითი ფანჯრით; ესეთი ოთახები იყო დამახასიათებელი მე-19 ს. მე-2 ნახევრის ყერლინის გაშენებისთვის; ზოგი ასეთი ოთახი შემორჩენილია ყერლინის ძველ სახლებში.

- BERLIN-KRISE** (ჟერლინის კრიზისი) — სიტუაცია, რომელიც წარმოიშვა საბჭოთა სამხედრო ადმინისტრაციის მიერ 1948 წ. ივლის-1949 წ. მაისში ჩატარებულ ღონისძიებების შედეგად: დასავლურ საოკუპაციო ზონებს და ტასავლეთ ჟერლინს შორის გადაზიდვის კონტროლის გაძლიერებამ მიიყვანა ჟერლინის დასავლური სექტორების სახმელეთო ბლოკადად.
- BERLIN (WEST)** (ტასავლეთი ჟერლინი) — *იხ.* Westberlin.
- BEROLINA** (ჟეროლინა) — ქალაქ ჟერლინის ლათინიზირებული სახელწოდება.
- BERTELSMANN AG** («ჟერტელსმან ჰუ») — მსოფლიოში ყველაზე დიდი საგამომცემლო კონცერნი; დაარსებულია 1935 წ. ღ. ჟერტელსმანის მიერ; გამომცემლობის ცენტრი მდებარეობს ქ. ჟუტერსლოში; 1950-1980 წწ. გააერთიანა 100-ზე მეტი პოლიგრაფიული ფირმა ქვეყანაში და საზღვარ გარეთ; უშვებს მხატვრულ, მეცნიერულ, საცნობარო, სასწავლო და სხვა ლიტერატურას.
- BERTELSMANN JUGENDBUCHVERLAG** («ჟერტელსმან იუვენდ ბუხვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERTELSMANN-KONZERN** *m* (ჟერტელსმანის კონცერნი) — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERTELSMANN KUNSTVERLAG** («ჟერტელსმან კუნსტვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERTELSMANN LEXIKON-VERLAG** («ჟერტელსმან ლექსიკონვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERTELSMANN SACHBUCHVERLAG** («ჟერტელსმან შახბუხვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERTELSMANN VERLAG** («ჟერტელსმან ვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.
- BERUFSSCHULE** (პროფესიული სასწავლებელი) — ამზადებს კვალიფიცირებულ მუშებს და მოსამსახურეებს; სწავლის ვადა სამ წლამდე.
- BERUFAUFBAUSCHULE** — საღამოს პროფესიული სკოლა, რომელშიც ხორციელდება სხვადავსხვა პროფილის კვალიფიცირებული მუშების დაჩქარებული მომზადება.
- BERUFSVERBOTE** (აკრძალვა პროფესიებზე) — სამსახურებრივ-სამართლებრივი წესდების შეცვლის კანონის არაოფიციალური სახელწოდება.
- BESATZUNGSSTATUT** (საოკუპაციო სტატუტი) — ხელმოწერილია ჰმუ, შიდი ჟრიტანეთის, საფრანგეთის, იტალიის, ამერიკის და ჟაპანის კანცლერის ღ. ჰდენაუერის მიერ; ძალაში შევიდა 1949 წ. 21 სექტემბერს; ბევრ საკითხში ზღუდავდა ჟაპანის სუვერენიტეტს; დაკარგა ძალა «ჟაპან და სამ სახელმწიფოს შორის ურთიერთობის ხელშეკრულების» დადების შემდეგ.
- BESCHERUNG** — საჩუქრების ჩუქება ყობის დღესასწაულზე.
- BEVIN-PLAN** (ჟევის გეგმა) — ითვალისწინებდა ბიზონიების შექმნას და ჟერმანიის დაჩქარებულ განხეთქილებას (სახელდებულია ინგლისელ საგარეო საქმეთა მინისტრის სახელით).
- BfV** — *იხ.* Bundesamt für Verfassungsschutz.
- BGS** — *იხ.* Bundesgrenzschutz.
- BIBLIOGRAPHISCHES INSTITUT AG** («ჟიბლიოგრაფიული ინსტიტუტი ჰუ») — საცნობარო ლიტერატურის გამომცემლობა, დაარსებული 1953 წ. ქ. შანჰაიში.

BIELEFELDER

BIELEFELDER APPELL (ჟილეფელდის მოწოდება) — ჟერმანული პროფკავშირების გაერთიანების 1979 წ. დეკემბრის მოწოდება ოფის ტერიტორიაზე ამერიკული ფრთოსანი რაკეტების და საშუალო სიშორის რაკეტების განლაგების წინააღმდეგ H_2O_2 -ს საბჭოს გადაწვევების შესაბამისად.

BIENENSTICH (ბინენშტიხი) — ღვეზელი, რომლის ქერქი შესდგება გახეხილ ნუშისგან, კარაქისგან, თაფლისგან და შაქრისგან.

BIERDECKEL — *იხ.* Bieruntersatz.

BIERSCHNAUZER (რიზენშნაუცერი, ლუდის შნაუცერი) — რიზენშნაუცერის ხუმრობითი სახელწოდება, რომელიც იყო ძალიან პოპულარული მიუნხენელ ლუდის მხდელეებში მე-20 ს. დასაწყისში.

BIERUNTERSATZ (ლუდის ქვესადგამი) — მრგვალი ან სხვა ფორმის მუყაოს ქვესადგამი ლუდის სირჩის ქვეშ.

BIERZEIT (ლუდის დრო) — სადილსა და ვახშამს შუა დროის სახელწოდება მიუნხენში, როდესაც მსუბუქ საჭმელთან ერთად სვამენ ლუდს.

BILD («ჟილდი») — სამბურგში ჰქსელ ჟირინგერის კონცერნში გამოშვებული ყოველდღიური გაზეთი; ტირაჟი 4,7 მლნ. ეგზემპლარი.

BILD AM SONNTAG (BAMS) («ჟილდ ამ ზონტაგი») — სამბურგში გამოშვებული კვირის ილუსტრირებული გაზეთი; დაარსებულია 1956 წ.; ტირაჟი 2,6 მლნ. ეგზემპლარი.

BILDSTOCK (ბილდშტოკი / მოსახსენებელი) — სამახსოვრო ნიშანი წმინდანის გამოსახულებით უბედური შემთხვევის ადგილზე; ხშირია სამხრეთ ჟერმანიაში და ჰვსტრიაში.

BINGER LOCH (ჟინგენის ხვრელი, ჟინგენის ორმო) — ადგილი, სადაც

ქაინი იკაფავს გზას კლდეში მდინარის ხეობის შავიწროებულ ნაკვეთზე.

BIO-BAUER (ბიო-გლეხი) — სოფლის მეურნეობის მუშაკი, რომელიც არ იყენებს ქიმიურ სასუქს და მცენარეების დაცვის ქიმიურ საშუალებებს.

BIO-PRODUKT (ბიო-სურსათი) — სოფლის მეურნეობის ნაწარმი, მოყვანილი ქიმიკატების გამოყენებლივ.

BISCHOF (ეპისკოპოსი) — 1. ეპისკოპოსი; 2. ცივი სასმელი, შემდგარი შაქრიან წითელი ღვინისგან, მიხაკისგან და ფორთოხლის ქერქისგან.

BISMARCKHERING (ბისმარკჰერინგი) — ქ. ჟრტალზუნდის მაცხოვრებლებმა 1880 წ. მიმართეს კანცლერ ჟისმარკს თხოვნით ნება დაერთო დამუშუავებული ქაშაყის სუკებისთვის ასეთი სახელის შერქმევა.

BISMARCKEICHE — მოგრძო ბისკვიტის ტორტი საცხით.

BI-ZONE (ბიზონია) — გაერთიანებული ამერიკული და ინგლისური საოკუპაციო ზონების სახელწოდება 1946-1949 წწ.

BKA — *იხ.* Bundeskriminalamt.

BLANKE HANS («ბლანკე ჟანსი») — ღელვის დროს ხრდილოეთის ზღვის ხატოვანი სახელწოდება.

BLAU-WEIß BERLIN SPVG («ჟლაუ-ჟაღს ჟერლინ სპვგ») — საფეხბურთო კლუბი.

BLAUE MINNA (ლურჯი მინა) — პატრების გადასაყვანი საპოლიციო მანქანა ტურის ოლქში (სახელდებულია მანქანის ფერიდან).

BLAUE «UMWELTENGEL» (ეკოლოგიური ნიშანი «ლურჯი ანგელოზი») — საქონლის სიმბოლო, რომელიც დამზადებულია ეკოლოგიურად სუფთა ტექნოლოგიების საფუძ-

ველზე, უხმაურო დაზვებზე და ხელსაწყოებზე.

უკოლოგიური ნიშანი
«ხურჯი ანველოზი»

BLAUER BRIEF (ლურჯი წერილი) —

1. შეტყობინება სამსახურიდან დათხოვნაზე ან გადადგომაზე; 2. წერილი სკოლიდან მშობლებს მოწადის ჩამორჩენაზე ან ცუდ ყოფაქცევაზე.

BLAUER HEINRICH (ლურჯი უენრიხი) —

1. ჯარ., ჟრგ. უჩენილ ქერის ფაფა; 2. ხალ. მოხდილი რძე.

BLAUER PETER (ლურჯი პეტერი) —

საბ. ჟრგ. სასიგნალო ალამი გემზე, რომელიც აღიმართება საალმე ჭოკზე გემის ნავსადგურიდან გასვლის 24 საათით ადრე (სახელდებულია ალმის ფერისგან).

სასიგნალო ალამი
Blauer Peter-o

BLAUPUNKT («ჰლაუპუნქტი») — რადიოსაქონლის გამომშვებ ფირმა

Blaupunkt Werke GmbH-ს სავაჭრო ნიშანი.

BLEISOLDATEN (კალის ჯარისკაცები) —

კალისგან დამზადებული ჯარისკაცების პატარა სათამაშო ფიგურები; ხშირად აგროვებენ კოლექციად.

BLINDER HUND (ბლინდერ ჰუნდ / ბრმა ძაღლი) — ხალ. ყავა ურძეოდ.

BLOCKADE DER WESTSEKTOREN BERLINS («ყერლინის დასავლეთის სექტორების ბლოკადა») — იხ. Berlin-Krise.

BLOHM & VOß AG («ჰლომ უნდ

ჟოსს ლჰ») — ერთ-ერთი უმსხვილესი გემთსამშენებლო ფირმა; დაარსებულია 1877 წ. შამბურგში.

BLUMENSTADT ERFURT (ყვავილების ქალაქი ორფურტი) — ქ. ორფურტის სახელწოდება; აქ ყოველწლიურად ტარდება მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა ოჰლ.

BMW (შემ. Bayerische Motorenwerke AG-დან) (ჰმუი «ჰაერიშე მოტორენვერკე ლჰ», შიუნხენი) —

ერთ-ერთი უმსხვილესი საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1916 წ. შიუნხენში, სადაც არსებობს BMW-Museum-იც, მიძღვნილი სახელგანთქმულ ავტომობილსადმი.

ფირმა ჰმუი-ს
ემბლემა

BND (ჰნბ) — იხ. Bundesnachrichtendienst.

BOCHUM (ჰოხუმი) — ქალაქი ხრდილოეთ შაინ-ჰესტვალის მხარეში; 410 ათასი მაცხოვრებელი; მანქანათმშენებლობა, ელექტროდა ქიმიური მრეწველობები; სატრანსპორტო კვანძი; უნივერსიტეტი, ობსერვატორია; დრამატული თეატრი.

ქალაქ ჰოხუმის
გერბი

BOCHUM VfL («ჰოხუმ ვიჰლ») —

ჰუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1848 წ.

კლუბ «ჰოხუმის»
ემბლემა

BOCKBIER (ბოკბირი) — მაგარი ლუდი, რომელსაც აწარმოებენ ძირითადად ჰავარიამი.

BOCKWURST

BOCKWURST (ბოკვურსტი) — ცხელი სარდელი, რომელსაც მიირთმევენ ლუდ Bockbier-თან ერთად; ტრადიციული კერძი ტაუცხოვრის სხეულის წლესასწაულის დროს.

BODE-MUSEUM («ჟოდე-ბუზეუმი») — ჟერლინის ერთ-ერთი მუზეუმი; აშენებულია 1897-1904 წწ. არქიტექტორ ზნეს მიერ; ატარებს თავისი დამაარსებლის ჟ. ფონ ჟოდეს სახელს; მუზეუმში არის განყოფილებები: ეგვიპტური, ადრექრისტიანულ-ბიზანტიური, დართული ხელოვნების; გერმანული ფერწერული და საქანდაკო ნაწარმოებების კრებული.

BODENSEE (ჟოდენის თბა) — ერთ-ერთი უმსხვილესი და უმშვენიერესი ტბა ღლპებისწინეთში ჟერმანიის, ღვსტრიის და შვეიცარიის საზღვარზე ზღვის დონიდან 395 მ.; მას უწოდებენ აგრეთვე შვაბურ ზღვას (das Schwabische Meer); ტბის ფართობი 538,5 კვ. კმ., სიგრძე 63,5 კმ., სიგანე 14 კმ., სიღრმე 252 მ.; ტბის ნაპირებზე მდებარეობენ ქალაქები: ჟრიდრისსჰაფენი (ჟერმანია), სორშახი (შვეიცარია), ჟრეგენცი (ღვსტრია).

BODENWERDER (ჟოდენვერდერი) — ქალაქი მდინარე ჟერდერზე, ჰუნსჰაუზენის ქალაქი; ბარონი ჰუნსჰაუზენი — ომში და ნადირობაზე ფანტასტიკური თავგადასავლების და წარმოდგენელი შემთხვევების მოთხრობების გმირი; მოთხრობების ციკლის «Vademecum für lustige Leute» ავტორად ითვლება ერთ-ერთი ქვემოაქსონიური გვარის წარმომადგენელი ჰარლ ლრონიმ ჟრიდრის ჰუნსჰაუზენი (1720-1797 წწ.); მისი მოთხრობები გამოცემული იყო ჯერ ინგლისურ ენაზე, მაგრამ შემდგომ ჟოტფრიდ ჟურგერმა ხელ-

მეორედ გადმოთარგმნა გერმანულ ენაზე და გამოცა უსახელოდ სათაურით: «ჟარონ ჰუნსჰაუზენის სასწაულებრივი მოგზაურობები ზღვაზე და ხმელეთზე და მხიარული თავგადასავლებები»; ჰუნსჰაუზენის სახელი გახდა საზოგადო და იხმარება «მატეუარას», «მკვეხარას» მნიშვნელობით; ქალაქში არის შადრევანი «Münchhausen-Brunnen»; ყოველწლიურად მაისიდან ოქტომბრამდე ქალაქში მიმდინარეობს Münchhausenspiele.

BOHMERWALD (ჟოჰემიის ლეე) — მთები ჟოჰემიის სამხრეთაღმოსავლეთით; იჭიმება ჟერმანიის, ღვსტრიის და ჩეხეთის საზღვრის გასწვრივ; სიგრძე 250 კმ.

BOHNENFEST (გერცვის ჰევის წლესასწაული) — ივთის ჟამოცხადების წლეს სადღესასწაულო ღვეზელში გერცვის მარცვლის ჩადების ჩვეულება; მას, ვინც იპოვნის მარცვალს, აცხადებენ გერცვის ჰეფედ (Bohnenkönig); სრულდება სადღესასწაულო სიმღერა (Bohnenlied).

BONBON (ბონ-ბონი) — ყოველგვარი სახის კარამელი, შაქრის ყინული და მსთ.

BONN (ჟონი) — მსხვილი სატრანსპორტო კვანძი და ნავსადგური სადნზე (ჩრდილოეთ სადნ-ჟესტფალიის მხარე); 296 ათასი მაცხოვრებელი; 1949-1990 წწ. ჟჟს დედაქალაქი და მთავრობის ადგილსამყოფელო მის გადასვლამე ჟერლინში; უნივერსიტეტი (Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn), რომელთანაც დაკავშირებულია ჟ. შ. ღრნდტის, ღ. ჟ. შლეგელის, ჟ. შესლმჰოლცის, ჟ. შესერცის, ღ. შარკსის, ჟ. ჩიცმეს, ს. ჟუმანის სახელები; ჟ. ჟეთჰო-

ვენის სახლ-მუზეუმი, რომანული ტაძარი (11-13 სს.) და ა. შ.

ჟალაქ ღონის გერბი

BOONEKAMP (ღონეკამპი) — პოპულარული გერმანული ლიქიორი სამკურნალო თვისებებით.

BOOTSMANN (ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

BÖRDE (ბდორდე) — ხრდილოთ ჟერმანიის დაბლობის მოსავლიანი ბარი.

BORKUM (ღორკუმი) — კუნძული, ჯდმოსავლეთ ღრიზეთის კუნძულების ერთ-ერთაგანი.

BORUSSIA DORTMUND BV («ღორუსია ბორტმუნდ ღღ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

ღლუბ «ღორუსია ბორტმუნდის» ემბლემა

BORUSSIA MÖNCHENGLADBACH VfL («ღორუსია მონხენგლადბახი ღღ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ღლუბ «ღორუსია მონხენგლადბახის» ემბლემა

BORUSSIA FULDA («ღორუსია ღულდა») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

BOSCH-KONZERN (ღომის კონცერნი) — ავტომანქანების ელექტროხელსაწყოების და დასაკომპლექტებელი მოწყობილობის წარმოების ერთ-ერთი უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1917 წ. სობერტ

ღომის მიერ ქ. ჟტუტგარტში; 1966 წლიდან კოოპერაციოშია სიმენსის კონცერნთან.

BOSCH

ღონცერნი «ღომის» ემბლემა

BOULETTE — ღორის ხორცის დანაყული კოტლეტი.

BPA — იხ. Bundespresseamt.

BRANDENBURG (ღრანდენბურგი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 29 475 კვ. კმ., მოსახლეობის რაოდენობა 2,54 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი სოტსდამი; ჟრანდენბურგის ცენტრში მდებარეობს ჟერმანიის დედაქალაქი ჟერლინი, რომელიც წარმოადგენს დამოუკიდებელ ადმინისტრაციულ ერთეულს ფედერალური მხარის უფლებებით; შუასაუკუნოვან ჟერმანიაში ჟრანდენბურგი — სათავადო (სამარკგრაფო); 1356 წლიდან — საკურფურსტო, რომელსაც 1415 წლიდან მართავდნენ სოგენცოლერნები; 1618 წ. გაერთიანდა შრუსიის საჰერცოგოსთან ჟრანდენბურგულ-შრუსულ სახელმწიფოში; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ ჟრანდენბურგის ძირითადი ოლქები შევიდა საბჭოთა საოკუპაციო ზონაში; 1949-1952 წწ. — მხარე, 1952-1990 წწ. — ოლქი ყოფილ ღღშ; განვითარებულია სოფლის მეურნეობა (ჭვავის და ზეთის კულტურების დამუშავება); განვითარებულია სატრანსპორტო მაქანათმშენებლობა, ჩარხმშენებლობა, ელექტრონიკა, ოპტიკა, ქიმიური, კვების მრეწველობები.

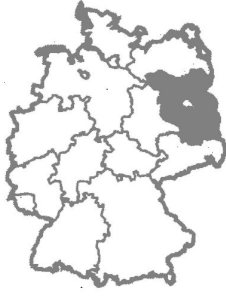

ღრანდენბურგის დროშა

ღრანდენბურგის გერბი

BRANDENBURGER TOR

ჰრანდენბურგის მხარე

BRANDENBURGER TOR (ჰრანდენბურგის ჭიშკარი) — ჰერლინის სიმბოლო, მე-18 ს. არქიტექტურული ძეგლი; იგი ერთადერთი საქალაქო ჭიშკარია, რომელიც შემორჩა ჩვენ დრომდე; არქიტექტორმა ზ. ჟ. ზანგჰანსმა დააპროექტა იგი ბერძნულის ნიმუშით (1788-1791 წწ.); ჰერლინის ღედლის აღმართვის შემდეგ ჭიშკარი იქცა ჰერმანიის გაყოფის სიმბოლოდ, 1990 წლიდან კი, კედლის დანგრევის შემდეგ, ქვეყნის კვლავ გაერთიანების სიმბოლოდ; ახლა მასზე კვლავ დგას შეკეთებული კვადრიგა ჟამარჯვების ქალღმერთით, მორთული არწივით და პრუსიული ჯვრით.

BRANDT WILLY (ჰრანდტი ჟილი) (ნამდვილი სახელი და გვარი ჟერბერტ ჰარლ ჟრამი) (1913-92 წწ.) — სჟს პოლიტიკური მოღვაწე, ჟსԾს თავჯდომარე 1964 წლიდან, ფედერალური კანცლერი 1969-1974 წწ., სოციალისტური ინტერნაციონალის თავჯდომარე 1976 წლიდან.

BRANNTWEIN (ბრანტვაინი) — მაგარი ალკოჰოლური სასმელი; ცნობილია 1500 წლიდან.

BRATWURST — შემწვარი ძხვვი.

BRAUNSCHWEIG (ჰრაუნშვაიგი) — ქალაქი ფედერალურ მხარეში ჰვემო საქსონია; 259 ათასი მაცხოვრებელი; აქ აწარმოებენ მსოფლიოში

ცნობილ ფოტოაპარატებს «სოლად» (Rollei-Kameras) და პიანინოს «შიმელ» (die Schimmel-Pianos); უნივერსიტეტი (11 ს.), რომანული ტაძარი (12 ს.). შერცოგ ლნტონ ოლრისის სახელობის მუზეუმი უძველესია ჰეროპაში.

ჰალაქ ჰრაუნშვაიგის გერბი

BRAUNSCHWEIGER ZEITUNG («ჰრაუნშვაიგერ გადტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. ჰრაუნშვაიგში (ჰვემო საქსონიის მხარე) ტირაჟით 223 700 ეგზ.

BRAUNSCHWEIGER ZEITUNG

UNABHÄNGIG · NICHT PARTISANISCH

ჟაზეთი «ჰრაუნშვაიგერ გადტუნგი»

BRD — იბ. Bundesrepublik Deutschland.

BRECHT-THEATER (ჰრეხტის თეატრი) — იბ. Berliner Ensemble.

BREISGAU (ჰრადსგაუ) — გეოგრაფიული ოლქი ჰადენ-ჟაურტემბერგის მხარეში.

BREMEN (ჰრემენი) — 1. ჰერმანიის ყველაზე პატარა ფედერალური მხარე; ფართობი 404 კვ. კმ., მოსახლეობის რაოდენობა 685 ათასი მაცხოვრებელი; 2. ქ. ჰრემენი — ფედერალური მხარის ჰრემენის ადმინისტრაციული ცენტრი, მეორე (სამბურგის შემდეგ) საზღვაო ნავსადგური მდინარე ჟეზერის ქვემო დინებაში; მოსახლეობის რაოდენობა 533 ათასი მაცხოვრებელი; 1358 წ. შევიდა ჟანზის ჰავშირის შემადგენლობაში; ნედლი ბამბის, თამბაქოს, ბენზინის, ჩაის მსოფლიო ბაზარი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, გემთმშენებლობა, ავიამშენებლობა, მე-

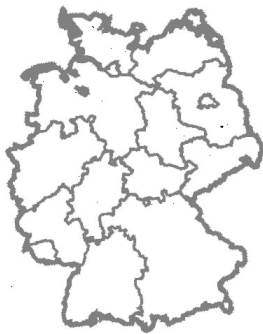
ტალურგიული, ქიმიური, ხის დამამუშავებელი მრეწველობები; ქალაქის საბაზრო მოედანზე მდებარეობს **ჩმ.** **სეტრეს 11-13 სს.** რომანული ტაძარი, რატუმა ლორდინების ხანის ტრადიციებში და **ხოლანდის ქვის ქანდაკება («Bremer Roland»)** რაინდულ ჯავშანში, მახვილით და ფარით ხელში; იქვე გვერდზე დგას **ჰრემენელი მუსიკოსების ძეგლი**; ქალაქის სხვა ღირსშესანიშნაობებისგან აღსანიშნავია **სახელგანთქმული ჰეხტერშტრასე ხელოვნების და გამოფენების ცენტრით, შნო-ორფირტელის კვარტალი ხელოვნების, ანტიკვარიატი მოვაჭრეების სახლებით და სხვ.**

ჰრემენის დროშა

ჰრემენის გერბი

ქალაქი-მხარე ჰრემენი

BREMER GRUNKOHL MIT PINKEL (მწვანე კომბოსტო ძეხვით ბრემენულად) — ძეხვი მზადდება ღორის ქონისგან და ბურღულისგან; კარგად შეკაზმულია და შებოლილი.

BREMERHAVEN (ჰრემერჰაფენი) — ქალაქი ჰრემენის მხარეში, ჰრემენის ავანპორტი მდინარე ჰეზერის შესართავში; მოსახლეობა 133

ათასი მაცხოვრებელი; ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი სამგზავრო პორტი, თევზის ნაზსადგური; განვითარებულია გემთმშენებლობა, თევზგადამამუშავებელი მრეწველობა; საზღვაო არსენალი.

ქალაქ
ჰრემერჰაფენის
გერბი

BREMER VULKAN VERBAND AG («ჰრემერ ჰულკან ფერბანდ ლ.ჯ.») — ერთერთი უმსხვილესი გემთსამშენებლო კომპანია ჯერმანიაში.

«ჰრემერ ჰულკან
ფერბანდის» ემბლემა

BREMISCHE BURGERSCHAFT (ჰრემენის საქალაქო საკრებულო) — ქალაქ-მხარე ჰრემენის პარლამენტი.

BRESLAU (ჰრესლაუ) — ქალაქი სილეზიაში; ამჟამად **სოლონეთის შემადგენლობაში.**

ქალაქ ჰრესლაუს
გერბი

BRIEFBOMBE (წერილი-ბომბი) — წერილი ფეთქებადი მოწყობილობით, რომელსაც უგზავნიან ვინმეს დასახირების მიზნით, შესაშინებლად და ა. შ.; გავრცელდა ბოლო წლებში ტერორისტების გააქტიურების პირობებში.

BRIGADEGENERAL (ბრიგადის გენერალი) — გენერლის წოდება ჰუნდესვერში.

BRIGITTE («კრიგიტა») — ქალთა პოპულარული ჟურნალი; გამოიცემა ჰპრინგერის კონცერნის მიერ.

BROCKEN

BROCKEN (ჟროკენი) — უმაღლესი მწვერვალი (1142 მ.) ოსარცის მთებში.

BROCKHAUS («ჟროკჰაუსი») — საგამომცემლო ფირმა, დაარსებული 1805 წ.; 1984 წ. ფირმა «იბლიოგრაფიული ინსტიტუტი ლჟ»-თან გაერთიანების შემდეგ იმყოფება ჰანჰადში; უშვებს ენციკლოპედიებს, საცნობარო და სპეციალურ ლიტერატურას.

BROCKHAUS FRIEDRICH ARNOLD (ჟროკჰაუსი ფრიდრიხ ლროლდი, 1772-1823 წწ.) — გამომცემელი, სახელგანთქმული საგამომცემლო ფირმა «ჟროკჰაუსის» დამაარსებელი.

BROT FÜR DIE WELT («სური მთელს მსოფლიოსათვის») — საქველმოქმედო აქცია, რომელიც ტარდება 1959 წლიდან ჟობის წინადაღს ევანგელიკური ეკლესიის მიერ.

BROTZEIT (ბროტცაიტი) — მსუბუქი საჭმელი საუზმესა და სადილს ან სადილსა და ვანშამს შუა.

BROWN, BOVERI & CIE. AG (BBC) («ჟროუნ, ჟოვერი უნდ ლ° ლჟ» (ჟჟს)) — ჟვედარის ერთ-ერთი უმსხვილესი მანქანათმშენებლო და ელექტროტექნიკური კონცერნი, დაარსებული 1871 წელს ქალაქ ჰიტენტურში; 1901 წლიდან მისი შვილობილი კონცერნი იმყოფება ქალაქ ჰანჰადში (ჟადენ-ჰერტემბერგის მხარე).

BRÜCKENVERLAG GMBH LITERATUR-VERTRIEB IMPORT EXPORT («ჟრდუკენ ფერლაგ ჟმბჟ ლიტერატურ-ფერტრიბ იმპორტ-ექსპორტ») — გამომცემლობა ქ. შდუსელდორფში.

BRÜHL (ჟრდული) — ქ. ზადციგის კვარტალი, საბეწველო ვაჭრობის და ქურქის მკერაობის ერთ-ერთი ცენტრი.

BRÜHLSCHER TERRASSE (ჟრდულის ტერასა) — ქალაქ შრეზდენში მდინარე ჟობის სანაპიროს სახელწოდება.

B. SCHOTT'S SOHNE MUSIKVERLAG («შოტს ზონე მუზიკვერლაგი») — მუსიკალური ლიტერატურის გამომცემლობა, დაარსებული 1770 წ. ქ. ჰადენში.

BUCHENWALD (ჟუხენვალდი) — საკონცერტაციო ბანაკი ჰადმარის მახლობლად (1937-1945 წწ.); 1958 წ. გახსნილია მემორიალური კომპლექსი.

BUCHTEL (ბუხტელი) — ღვეზელი ტკბილი საჩურთით სამხრეთ ჟერმანიაში და ლვსტრიაში.

BUDDENBROOK-HAUS («ჟუდენბროკების სახლი») — სახლ-მუზეუმი ზედებეში, რომელშიც დაიბადნენ სახელგანთქმული გერმანელი მწერლები ჟენრის და ლომას ჰანები.

BULLRICHSALZ (ჟულრიხის მარილი) — სოდა, ძმარვის საწინააღმდეგო საშუალება, დარქმეული ბერლინელი მეფთიაქის ლ. ჰ. ჟულრიხის (1802-1859 წწ.) სახელით.

BUNA-WERKE HÜLS GMBH («ჟუნა-ვერკე ზდულს ჟმბჟ») — ხელოვნური კაუჩუკის მაწარმოებელი ქიმიური ქარხანა ქ. ჟკობაუში (საქსონია-ლჰალტის მხარე), დაარსებული 1936 წ.; ქარხნის მფლობელები არიან «ჟადერ ლჟ» ან «Chemische Werke Hüls AG».

huls

«ჟუნა-ვერკე ზდულსის» ემბლემა

BUND DER DEUTSCHEN KATHOLISCHEN JUGEND (კათოლიკური ახალგაზრდობის კავშირი) — კათოლიკური ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ჟერმანული ახალ-

გაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

BUND DER VERTRIEBENEN (BdV) (ჟანდევნილთა კავშირი) — დაარსებულია 1958 წ. იძულებით გადასახლებულების სხვადასხვა ორგანიზაციებისგან.

ჟანდევნილთა კავშირის ემბლემა

BUNDESAMT FÜR VERFASSUNGSSCHUTZ (BfV) (ჩონსტიტუციის დაცვის ფედერალური უწყება (ჩწფა)) — აწარმოებს კონსტიტუციის დაცვაზე საბუთების შეგროვებას, ექვემდებარება შინაგან საქმეთა სამინისტროს; მდებარეობს ჰდოლნიში; ურთიერთმოქმედებს კონსტიტუციის დაცვის სამხერეო ორგანოებთან.

ჩონსტიტუციის დაცვის ფედერალური უწყების გერბი

BUNDESARBEITSGERICHT (შრომითი დავების ფედერალური სამართლო) — შრომითი დავების საკითხებში უმაღლესი ინსტანციის სასამართლო; მდებარეობს ჟრფურტში.

BUNDESBÜRGER (ბუნდესბიურგერი) — ფედერაციის მოქალაქე, ჟერმანიის მოქალაქე.

BUNDESDORF (ბუნდესდორფი) (სიტყვ. ფედერალური სოფელი) — ჟფჩ ყოფილი დედაქალაქის ჟონის უპატივცემულო სახელწოდება.

BUNDESFINANZHOF (ფედერალური საფინანსო სასამართლო) — ფინანსური ორგანოების გადაწყვეტილებებზე საჩივრების განსახილველი უმაღლესი სასამართლო.

BUNDESGERICHTSHOF (BGH) (ბუნდესგერითსჰოფი) (ბუნდესგერითსჰოფი) —

უმაღლესი ფედერალური სასამართლო; მდებარეობს ქ. ჩარლსრუეში.

BUNDESGRENZSCHUTZ (BGS) (ფედერალური სასაზღვრო დაცვა (ფსწ)) — მის გამგებლობაში იმყოფება ჟერმანიის სახელმწიფო საზღვრის საპოლიციო დაცვა, საზღვარზე მიმოსვლაზე საპოლიციო კონტროლი; მისი ამოცანაა ფედერალური პრეზიდენტის და ფედერალური კანცლერის უწყებების, სამინისტროების, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს დაცვა.

BUNDESKANZLER (ბუნდესკანცლერი, ფედერალური კანცლერი) — ჟერმანიის მთავრობის თავჯდომარე.

BUNDESKRIMINALAMT (BKA) (სისხლის სამართლის პოლიციის ფედერალური სამმართველო (სსწფს)) — დანაშაულებთან ბრძოლის ფედერაციასა და მხარეების ურთიერთმოქმედების ცენტრალური ბიურო რეზიდენციით ჟისბადენში და მთავარი სამმართველოთი ჟონში.

BUNDESLAND (ფედერალური მხარე) — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული; გააჩნია საკუთარი პარლამენტი (ლანდტაგი) და მთავრობა.

ჟერმანიის ფედერალური მხარეები

BUNDESLIGA DFB

BUNDESLIGA DFB (ჟერმანიის საფეხბურთო ჩავშირის ომაღლესი ლიგა) — დაარსებულია 1949 წ.

BUNDESMARINE (ბუნდესმარინე) — ბუნდესვერის სამხედრო-საზღვაო ძალები.

ჟერმანიის
სამხედრო-საზღვაო
ძალების დროშა

ჟერმანიის
სამხედრო-საზღვაო
ძალების ემბლემა

BUNDESNACHRICHTENDIENST (BND)

(ფედერალური სადაზვერვო სამსახური (ჟანშ) — ჟერმანიის გარეპოლიტიკური და სამხედრო დაზვერვის ცენტრალური ორგანო.

ფედერალური
სადაზვერვო
სამსახურის ემბლემა

BUNDESPRÄSIDENT (ბუნდესპრეზიდენტი, ფედერაციის პრეზიდენტი) — სახელმწიფოს მეთაური.

BUNDESPRESSEAMT (BPA) (ჟეჭდვითი სიტყვის და ინფორმაციის ფედერალური უწყება) — არის თავისებური შუამალი მთავრობასა და საზოგადოებრიობას შორის, აწეობს სამთავრობო პრეს-კონფერენციებს და ა. შ.

BUNDES RAT (ბუნდესრატი, ფედერალური საბჭო) — ჟერმანიის მხარეების წარმომადგენლობითი ორგანო; მონაწილეობს საკანონმდებლო და აღმასრულებელ საქმიანობაში.

BUNDESREGIERUNG (ფედერალური მთავრობა) — აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანო; შესდგება ფედერალური კანცლერისგან, ვიცე-კანცლერისგან და მინისტრებისგან.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

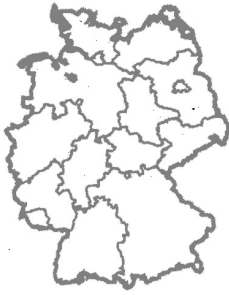
(BRD) (ჟერმანიის ფედერაციური ძესპუბლიკა) — სახელმწიფო ცენტრალურ ჟეროპაში; ეკვრის ხრდილოეთის და ჟალტიის ზღვები; ტერიტორია 357 042 კვ. კმ.; მასახლეობა 81,3 მლნ. ადამიანი; ენა — გერმანული; მორწმუნეები — პროტესტანტები და კათოლიკები; ფედერაციის შემადგენლობაშია 16 მხარე; სახელმწიფოს მეთაური — პრეზიდენტი; მთავრობის მეთაური — ფედერალური კანცლერი; საკანონმდებლო ორგანო — ბუნდესტაგი; მხარეების საწარმომადგენლო ორგანო — ბუნდესრატი; დედაქალაქი ჟერლინი პრეზიდენტის, მთავრობის და ბუნდესტაგის ადგილსამყოფელოა; ლანდშაფტი: ხრდილოეთში — ხრდილოეთ ჟერმანიის დაბლობი ბორცვებით და ტბებით, სამხრეთით — მაღლობები და მთები (საღნის ჟიქალოვანი მთები, ჟვარცვალდი, ზურინგიის ზეე, შარცი, შადნიანი მთები), სამხრეთით — ლპების განშტოება; მსხვილი მდინარეები — საღნი, ჟეზერი, ჟობა, ოდერი; ეროვნული პარკები: ჟავარიის ტეე, ჟერხტესგადენი, მრავალრიცხოვანი ბუნებრივი ნაკრძალები; ჟერმანია — მაღალგანვითარებული ინდუსტრიალური ქვეყანაა, მძლავრი ქიმიური და ნავთობქიმიური მრეწველობა, ელექტრონიკა, გამთმშენებლობა და ა. შ.; მაღალგანვითარებული სოფლის მეურნეობა; ფულის ერთეული — ევრო.

ჟერმანიის
დროშა

ჟერმანიის
გერბი

ჟერმანია

BUNDESTAG (ბუნდესტაგი) — პარლამენტის ქვემო პალატა; ქვეყნის სახალხო წარმომადგენლობითი ორგანო; ირჩევა ოთხი წლით; ამოცანები: კანონშემოქმედება, ფედერალური კანცლერის არჩევა, კონტროლი მთავრობის საქმიანობაზე.

BUNDESVERBAND DER DEUTSCHEN INDUSTRIE (BDI) (ჟერმანიის მრეწველობის ფედერალური კავშირი (VDBI) — ჟერმანიის მრეწველების უმსხვილესი გაერთიანება, დაარსებულია 1949 წ.

BUNDESVERDIENSTKREUZ — *ob.* Verdienstorden der Bundesrepublik Deutschland.

BUNDESVEREINIGUNG DER DEUTSCHEN ARBEITGEBERVERBANDE E.V. (BDA) (ჟერმანიის სამუშაოს მიმცემების კავშირის ფედერალური გაერთიანება (VDBA) — მდებარეობს ღოლენში.

BUNDESVERFASSUNGSGERICHT (BVG) (ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო) — განსაკუთრებული სახელმწიფო ორგანო, რომელიც ახორციელებს ზედამხედველობას ძირითადი კანონის დაცვაზე; ამოწმებს ფედერალურ და სამხარეო კანონებს მათ შესაბამისობაზე ძირითად კონკონთან, ადგენს, ხომ არ ეწინააღმდეგება ამა თუ იმ პარტიების მოქმედება კონსტიტუციას; შესდგება ორ სენატისგან

(რვა რვა მოსამართლე თითოში); მოსამართლეების ერთ ნახევარს ირჩევს ბუნდესტაგი, მეორეს კი ბუნდესრატი; მოსამართლეების უფლებამოსილებაა 12 წელი; ხელახლა არჩევა დაუშვებელია; მდებარეობს ღარლსრუეში.

BUNDESVERSAMMLUNG (ფედერალური კრება) — ფედერალური პრეზიდენტის ასარჩევი ორგანო; შესდგება ბუნდესტაგის და ლანდტაგების დეპუტატებისგან (თანაბარი რაოდენობა).

BUNDESVERWALTUNGSGERICHT (ფედერალური ადმინისტრაციული სასამართლო) — ჟერმანიის უმაღლესი ადმინისტრაციული სასამართლო; მდებარეობს ზაიციში.

BUNDESWEHR (ფედერაციული თავდაცვა / ჟუნდესვერი) — ჟერმანიის შედარადებული ძალები; შექმნილია 1956 წ.; მის შემადგენლობაში იმყოფება: სახმელეთო ჯარები (Heer), საზღვაო ძალები (Marine), საჰაერო ძალები (Luftwaffe), ოზრუნველყოფის ჟაერთიანებული ძალები (Streitkräftebasis), სამედიცინო-სანიტარული სამსახური (Zentraler Sanitätsdienst); რაოდენობა 325 ათასი ადამიანი.

ჟუნდესვერის
ემბლემა

Bundeswehr

BUNDNIS 90 («ღავშირი 90») — პოლიტიკური პარტია, რომელიც წარმოიქმნა ჟერმანიაში 90-ნი წლების დასაწყისში; 1993 წ. გაერთიანდა «მწვანეების» პარტიასთან, და შეიქმნა ახალი პარტია «ღავშირი 90 / ჰწვანეები».

BUNDNIS 90 / DIE GRÜNEN («ღავშირი 90 / ჰწვანეები») — პოლიტიკური პარტია, რომელიც შეიქმნა 1993 წელს «ჰწვანეების» და «ღავშირი 90» პარტიების გაერთიანების შე-

BUNTE

დეგად; 1994 წ. ეს ბლოგი გავიდა ბუნდესტაგში.

«ჩვენები 90 / ზწვანების» ემბლემა

BUNTE («ჟუნტე») — პოპულარული ილუსტრირებული ჟურნალი.

BUNTE STADT AM HARZ (ჭრელი ქალაქი ოსარცში) — ქ. ჟერნიგეროდეს (საქსონია-ჰალტის მხარე) სატოვანი სახელწოდება; ქალაქი განთქმულია ფახვერკული სახლებით და რატუმით, შუასაუკუნეების არქიტექტურის შედეგით.

BURDA GMBH, Offenburg («ჟურდა ჟმბს», ოფენბურგი) — ჟერმანიის საგამომცემლო-პოლიგრაფიული კომპანიების ჯგუფი; დაარსებულია 1908 წ.; გამოსცემს მოდების, კინო- და ვიდეოპროდუქციას.

BURDA-MODEN («ჟურდა მოდენ») — მოდების პოპულარული ჟურნალი, რომელიც გამოდის მრავალ ენაზე მსოფლიოს 100-ზე მეტ ქვეყანაში; ტირაჟი 2,5 მლნ. ეგზემპლარი; გამომცემლობა «ხოლდფერლაგ ონე ჟურდა».

BURGERINITIATIVEN (სამოქალაქო ინიციატივები) — მოქალაქების გაერთიანებები საზოგადოებაში ნაკლოვანებებთან და პრობლემებთან ბრძოლის მიზნით; მოქმედებენ 70-ი წლების დასაწყისიდან.

BURGERMEISTER (ბურგომეისტერი) — ქალაქის, თემის მართველი ორგანოების მეთაური; ჟერლინში, ჟრემენში და ოსამბურგში ადგილობრივი მთავრობის პრემიერ-მინისტრი.

BURGERSCHAFT — ქალაქ-მხარის ოსამბურგის და ქალაქ-მხარის ჟრემენის პარლამენტები.

BURGUNDERPFANNE (ბურგუნდული ტაფა) — მიმე ტაფა მაღალი გვერდებით და სახელურით.

BURGUNDERWEIN — ბურგუნდული ღვინო.

BUSSING AUTOMOBILWERKE AG («ჟდუსინგ აუტომობილვერკე ჟაა») — მსხვილი საავტომობილო კონცერნი, დაარსებული 1903 წ. ჟ. ჟდუსინგის მიერ ქ. ჟრაუნშვაგში; უშვებდა სატვირთო მანქანებს და ავტობუსებს «ჟდუსინგი».

«ჟდუსინგის» ფირმის ემბლემა

BUß- UND BETTAG (ბონანების და ლოცვის დღე) — რელიგიური გარდამავალი დღესასწაული ნოემბერში.

BUSCHMANN-BRUNNEN (ჟუშმანის შადრევანი) — შადრევანი ქ. ჟრიდრიხსროდაში მუსიკოსების უძველესი ოჯახის წარმომადგენლის ჟრიდრიხ ჟუშმანის პატივსაცემად, რომელმაც 1821 წ. ააგო ტუჩით საკრავი პირველი გარმონი.

BÜTTE (ზეთის კასრი) — ჟრელად შეღებილი კასრი, რომლიდანაც წარმოთქვამენ სიტყვას ზამთრის გაცილების დღესასწაულის დროს.

BÜTTENREDE (სიტყვის თქმა ზეთის კასრიდან) — სახუმარო საკარნავალო სიტყვა, წარმოთქმული ზამთრის გაცილების დღესასწაულის დროს.

BÜTTENREDNER — ადამიანი, რომელიც დგას ზეთის კასრზე და წარმოთქვამს სახუმარო საკარნავალო სიტყვას.

B.Z. («ჟე-ცეტე») (*შემ. Berliner Zeitung*-იდან) — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ჟქსელ

B.Z.

ჰპრინგერის კონცერნში ჟერლინ-
ში.

ჟაზეთი «ჟე-ჯეტი»

— **36** —

CARL WINTER UNIVERSITÄTSVERLAG GMBH («**ჰარლ ჴინტერ უნივერსიტეტვერლაგ ჴმბზ**») — გამომცემლობა, დაარსებული 1822 წ. ჴ. ჴინტერის მიერ ქ. ჰობურგში; 1948 წლიდან მდებარეობს ქ. შაიდელბერგში; უშვებს სამეცნიერო ლიტერატურას.

CARL ZEISS JENA FC («**ჰარლ ცაის სენა ჴი**») — ჴუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«**ჰარლ ცაის სენა**»
ემბლემა

CARSTENS KARL (ჰარსტენსი ჰარლ, 1914-1992 წწ.) — ჴერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1979-1984 წწ. (ჴშპ).

CDU — *იხ.* Christlich Demokratische Union Deutschlands.

CEBIT — *იხ.* Centrum Buro-Information-Telekommunikation.

CECILIENHOF (ცეცილიენჰოფი) — სასახლე ცეცილიენჰოფი შოტსდამში; აშენებულია 1913 წ. ინგლისური ქალაქგარე სახლების სტილში; 1945 წ. ზაფხულში აქ ტარდებოდა შოტსდამის კონფერენცია, რომელზედაც მიმდინარეობდა შიდი ჴრიტანეთის, ჴყყ და სსსრკ პოლიტიკური ხელმძღვანელების შეხვედრა.

CENTRUM BÜROINFORMATION-TELEKOMMUNIKATION (CEBIT) (ჴდურო-

ინფორმაციის და ჴელეკომუნიკაციის ცენტრი) — საერთაშორისო კომპიუტერული გამოფენა-ბაზრობა ქ. შანოვერში; მუშაობს 1986 წლიდან.

CHARITE (შარიტე) (*ფრ.* charite — მოწყალება) — ჴ. ჴუმბოლდტის სახელობის ჴერლინის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის კლინიკა; დაარსებულია 1710 წ. შავი ჭირის ეპიდემიის დროს როგორც ჴრიდრიხ I პატარა საავადმყოფო.

ჴერლინის კლინიკა Charite-ს ემბლემა

CHARLOTTENBURG (ჴარლოტენბურგი) — 1. ჴერლინის რაიონი; 2. სასახლე იტალიური ბაროკოს სტილში, აშენებული ჴრიდრიხ ჴილჰელმ შრუსიელის მიერ მეუღლის სოფია ჴარლოტასთვის; სასახლის წინ დგას ჴნდრეას ჴლდუტერის ნამუშევარი შიდი კურფურსტის ქანდაკება; სასახლის პარკში მდებარეობს ჩაის სახლი, ჴინკელის პავილიონი, მავზოლეუმი.

CHECKPOINT CHARLIE (ჩეკ-პოინტ ჩარლი) — სასაზღვრო-გამშვები პუნქტი, რომელიც არსებობდა ჴერლინში შასავლეთ და ჴლმო-სავლეთ ჴერლინს შორის; გაუქმდა ჴერმანიის გაერთიანების შედეგად 1990 წ.

CHEMNITZ (ჟემნიცი) — ქალაქი საქ-სონიაში; 1953-1990 წწ. ერქვა ხარლ-შარქს-შტადტი; მოსახლეობა 305 ათასი მაცხოვრებელი; სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, საფეიქრო, ქიმიური, ხის დამამუშავებელი მრეწველობა.

CHIEMSEE (ჰიმზეე) — ტბა ჰავარი-აში.

CHILEHAUS (ჩილი-ჰაუს) — ორიგინალური ათსართულიანი შენობა ქ. ოსნაბურგში.

CHLORODONT (ქლოროდონტი) — კბილის პასტის დამამზადებელი ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

CHLOROPHILLKOMMUNISTEN (ქლოროფილის კომუნისტები) — «მწვანეთა» პარტიის წარმომადგენლების ხუმრობითი სახელწოდება.

CHRISTBAUM — იხ. Weihnachtsbaum.

CHRISTFEIER — იხ. ყობა.

CHRISTFEST — იხ. ყობა.

CHRISTIAN DIERIG AG («ჩრისტიან შირიგ ჰქ») — ბამბეულის უმსხვილესი კონცერნი, დაარსებული 1805 წ. ქ. ლუგსბურგში; 1972 წლიდან — «Dierig Holding AG».

CHRISTI HIMMELFAHRT (შაცხოვრის ღმადლება) — მოძრავი დღესასწაული შაცხოვრის ღმადლების შემდეგ მეორმოცე დღეს.

CHRISTLICH-DEMOKRATISCHE UNION DEUTSCHLANDS (CDU) (ჟერმანიის ჩრისტიანულ-შემოკრავილი ჰავშირი (ჩწჰ)) — ერთ-ერთი წამყვანი პოლიტიკური პარტია, ჩამოყალიბებული 1950 წ.; 1949-1969 წწ. და 1982-1998 წწ. იმყოფებოდა მთავრობების სათავეში; ჩრისტიანულ-სოციალურ ჰავშირთან ერთად ჰუნდესტაგში შეადგენს ერთიან ფრაქციას.

ჩრისტიანულ-შემოკრავილი ჰავშირის ემბლემა

CHRISTLICHER GEWERKSCHAFTSBUND DEUTSCHLANDS (CGB) (ჟერმანიის ჩრისტიანული პროფკავშირი) — აერთიანებს ქრისტიან მუშებს და მოსამსახურეებს; შექმნილია 1959 წ.

ჟერმანიის ჩრისტიანული პროფკავშირის ემბლემა

CHRISTLICH-SOZIALE UNION IN BAYERN (CSU) (ჩრისტიანულ-სოციალური ჰავშირი ჰავარიასი (ჩსჩ)) — დაარსებულია 1945 წ.; მოქმედებს ჰავარიის ტერიტორიაზე; ჩრისტიანულ-შემოკრავილ ჰავშირთან ერთად ჰუნდესტაგში შეადგენს ერთიან ფრაქციას.

ჩრისტიანულ-სოციალური ჰავშირის ემბლემა

CHRIST UND WELT («ჩრისტ უნდ ჴელტ») — ყოველკვირეული რელიგიურ-პოლიტიკური გაზეთი; დაარსებულია 1948 წ.

COMMERZBANK AG («კომერცბანკ ჰქ») — ჟერმანიის უმსხვილესი ბანკი; დაარსებულია 1870 წ.; შტაბ-ბინა მდებარეობს ქ. შვესელდორფში.

COMMERZBANK

«კომერცბანკის» ემბლემა

CONGRESS CENTRUM («კონგრეს-ცენტრუმი») — საერთაშორისო სპეციალიზირებული გამოფენების ადგილი ქ. ოსნაბურგში.

CONSTANZE («კონსტანცა») — ქალთა პოპულარული ჟურნალი, რომელიც გამოიცემა შპრინგერის კონცერნის მიერ.

CONTAX («კონტაქს») — ვიწროფირიანი ფოტოაპარატის მარკა.

CONTINENTAL

CONTINENTAL («ჰონტინენტალი») — საკანცელარიო და ადვილსატარებელი საბეჭდი მანქანის მარკა.

COTTBUS (ჰოტბუსი) — ქალაქი ღრანდენბურგის მხარეში, 110 ათასი მაცხოვრებელი; ქიმიური, საფე-

იქრო და მრეწველობის სხვა დარგები.

C-PARTEIEN (ქრისტიანული პარტიები) — **ჟიუი** და **ჟიუი** პარტიების ბლოკის მოკლე სახელწოდება.

CSU — *იხ.* Christlich Soziale Union.

და

DAAD — *იხ.* Deutscher Akademischer Austauschdienst.

DACHAU (დახაუ) — ქალაქი ჰავარიასში; 1933 წ. აქ შეიქმნა ნაცისტურ ჟერმანიაში პირველი საკონცენტრაციო ბანაკი; 1960 წ. გაიხსნა მემორიალური ძეგლი.

DACHBODEN — სხვენი.

DACHREITER (დახრაიტერი) — კომკურა სახლის სახურავზე.

DAF — *იხ.* Deutsch als Fremdsprache.

DAG — *იხ.* Deutsche Angestellten-Gewerkschaft.

DAIMLER GOTTLIB (დაიმლერი ჟოტლიბ) (1834-1900 წწ.) — გერმანელი გამომგონებელი, ავტომშენებლობის პიონერი, ფირმა «Daimler Motoren Gesellschaft»-ის დამაარსებელი.

DAIMLER-BENZ AG («დაიმლერ-ჟენც ლჟ») — სამრეწველო მონოპოლია, დაარსებული 1926 წ. როგორც საავტომობილო კომპანია; 1984 წ. შეიძინა ავიასარაკეტო კომპანია «რორნდე», 1986 წ. — ელექტროტექნიკური ფირმა «ლჟ»-ი, 1988 წ. — ავიაკოსმოსური კომპანია «ტესერმშიდტ-ჟელკოვ-ჟლომ»-ი.

«დაიმლერ-ჟენცის» ემბლემა

DAIMLER-MOTOREN-GESELLSCHAFT

(«დაიმლერ-ჟოტორენ ჟეზელშაფტი») — მოტორსამშენებლო კომპანია, დაარსებული 1890 წ. ჟოტლიბ დაიმლერის მიერ ქ. შტუტგარტ-ოტერტურკჰადში; 1926 წლიდან შედის «დაიმლერ-ჟენც ლჟ»-ს შემადგენლობაში.

«დაიმლერ-ჟოტორენ-ჟეზელშაფტის» ემბლემა

DANKBRUNNEN (ძადლიერების შადრევანი) — დადგმულია ბრეზდენში ჟოტფრიდ ზემპერის პროექტით იმის აღსანიშნავად, რომ 1841-1842 წწ. ქალაქი გადაურჩა ქოლერის ეპიდემიას (სრულყოფილი წყალმომარაგების სისტემის წყალობით); შადრევანი ჩასმულია წმინდანების ქანდაკებების ჩარჩოში, ცენტრში კი — 18-მეტრიანი გოტიკური კოშკი.

DANZIG (დანციგი) — ქალაქი ომერანიაში; ამჟამად ოლონეთის შემადგენლობაში.

დანციგის გერბი

DARMSTADT (დარმშადტი) — ქალაქი ლესენის მხარეში; პირველი ცნობები 11 ს.; 140 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიურ-ფარმაცეფტურ-

DARMSTADT 98 SV

ლი, ქალაქის წარმოების, ტყავის მრეწველობები; 14-17 სს. არქიტექტურული ძეგლები; რაიონი მათილდენჰოე (Mathildenhöhe) წარმოადგენს ღია ცის ქვეშ «მოდერნის სტილის» (Jugendstil) გამოფენას.

DARMSTADT 98 SV («წარმშტადტ 98 სჲ») — ჴერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსდა 1898 წ.

DAR (წარსი) — ნახევარკუნძული ტეკლენბურგ-ჩინა სომერანიაში.

DB — *იხ.* Deutsche Bundesbahn.

DBB — *იხ.* Deutscher Beamtenbund.

DBD — *იხ.* Demokratische Bauernpartei Deutschlands.

DDR — *იხ.* Deutsche Demokratische Republik.

DDP — *იხ.* Deutscher Depeschendienst.

DEFA (დეფა) — *იხ.* Deutsche Film-AG.

DEGUSSA («დეგუსა») — *იხ.* Deutsche Gold- und Silber-Scheideanstalt.

DEISTER (დეისტერი) — ქედი ჴვემო საქსონიაში.

DEMAG AG («დემაგ დეჲ») — ჴერმანიის უმსხვილესი მანქანათმშენებელი კონცერნი; დაარსებულია 1926 წ. შუდბურგში რამოდენიმე ფირმის გაერთიანების შედეგად (*შემოკ.* **Deutsche Maschinenfabrik AG-დან**).

DEMERSCHOPPEN (დემერ-შოპენი) — საღამოს ლუდის თათხა (ღვინის ჭიქა); ჩვეულებრივ სტუდენტურ წრეში.

DEMOKRATISCHE BAUERNPARTEI DEUTSCHLANDS (DBD) (ღერმანიის გლეხური დემოკრატიული პარტია) (დეკა) — ყოფილ ჴრს აერთიანებდა გლეხებს, სასოფლოსამეურნეო კოოპერატივების წევრებს, და

აგრეთვე მოსახლეობის სხვა ფენების წარმომადგენლებს, რომლების იყვნენ კავშირში სოფლის მეურნეობასთან; 1990 წ. სექტემბერში შევიდა ჴრს-ის შემადგენლობაში.

DENKMAL DES UNBEKANNTEN INTENDANTEN (თეატრის უცნობი დირექტორის ძეგლი) — თეატრის ხუმრობითი სახელწოდება ქ. ღოლნში.

DENZLINGEN («დენცლინგენი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1928 წ.

DER STERN DES GROSSEN KREUZES (დიდი ჰერის ჴარსკვლავი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მაცობისათვის (1939 წწ.). ტე-2 მსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით არავინ არ დაჯილდოვებულა.

DESSAU (დესაუ) — ქალაქი-პორტი მდინარე ტულდაზე მის ჴობასთან შესართავთან (საქსონია-ანჰალტის მხარე); მოსახლეობა 95 8000 მაცხოვრებელი; მძიმე და სატრანსპორტო მანქანათმშენებლობა; ჴერლიცის პარკი დესაუს მახლობლად (112 ჰა) 1773 წ. აშენებული ჴეოპოლდ III სასახლესთან ერთად, ითვლება ჴვროპის უღამაზეს ინგლისურ პარკად; დესაუში 20-ან წლებში შემუშავებულ იქნა «ბაუჰაუსის» თეორია, მომავალში კი ამავე სახელწოდებით ჩამოყალიბდა ერთერთი მიმართულება არქიტექტურაში.

DETMOLD (დეტმოლდი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ტაინ-ჴეცტფალის მხარეში; 70 ათასი მაცხოვრებელი.

DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE (DAF) («ღერმანული ენა, როგორც უცხოური») — ენათმეცნიერებითი ჟურნალი, გამომავალი ჴაიპციგში; აშუქებს გერმანული ენის, როგორც უცხოურის შესწავლის თეორიულ და პრაქტიკულ პრობლემებს.

DEUTSCH-DRAHTHAAR — გერმანული მკვრივბუნებრივი ძაღლი, დრატჰა-არი.

DEUTSCH-FRANZÖSISCHE BRIGADE (ჟერმანულ-ფრანგული ბრიგადა) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

DEUTSCH-KURZHAAR — გერმანული მოკლებუნებრივი ძაღლი, კურცჰა-არი.

DEUTSCH-LANGHAAR — გერმანული გრძელბუნებრივი ძაღლი, ლანგჰა-არი.

DEUTSCH-NIEDERLÄNDISCHES KORPS (ჟერმანულ-ნიდერლანდური კორპუსი) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

DEUTSCHE (გერმანელები) — ჟერმანიის ძირითადი მოსახლეობა; ენა — გერმანული; მორწმუნეები — ლდუთერანები, კათოლიკები.

DEUTSCHE AKADEMIE DER NATURFORSCHER "LEOPOLDINA" (ჟუნებისგამომცდელების გერმანული აკადემია "ლეოპოლდინა") — მეცნიერულ-კვლევითი დაწესებულება, რომელიც აერთიანებს მეცნიერებს 35 ქვეყნიდან; დაარსებულია 1652 წ.; 1878 წლიდან იმყოფება ქ. უსალეში.

აკადემია
"ლეოპოლდინას"
ემბლემა

DEUTSCHE AKADEMIE FÜR SPRACHE UND DICHTUNG — (წნათმეცნიერების და ლიტერატურის გერმანული აკადემია) — მეცნიერულ-კვლევითი დაწესებულება ქ. შარმშტადტში, დაარსებული 1949 წ.

DEUTSCHE ANGESTELLTEN-GEWERKSCHAFT (DAG) (ჟერმანელი მოსამსახურეების პროფკავშირი) —

დაარსებულია 1945 წ.; ითვლის 521 000 წევრს.

DEUTSCHE BAHN AG (DB) («ჟერმანიის რკინის გზები») (დს) — წარმოიშვა 1994 წ. ჟერმანიის ფედერალური (Deutsche Bundesbahn, დფხ) და ჟერმანიის სახელმწიფო (Deutsche Reichsbahn, დრხ) რკინის გზების გაერთიანების შედეგად.

«ჟერმანიის
რკინის გზების»
ემბლემა

DEUTSCHE BANK AG («წოდნე ბანკ დი») — ჟერმანიის უმსხვილესი საბანკო კონცერნი; დაარსებულია 1870 წ.; მმართველობა — ჰაინის ჟრანკფურტში.

Deutsche Bank

«წოდნე ბანკის» ემბლემა

DEUTSCHE BIBLIOTHEK (ჟერმანული ბიბლიოთეკა) — ჟერმანიის გაერთიანების შემდეგ 1991 წ. მოხდა გაერთიანება ბიბლიოთეკის ზადციგში (Deutsche Bücherei, დაარსებულია 1912 წ.) და ჟერმანული ბიბლიოთეკის ჰაინის ჟრანკფურტში (შეიქმნა დფხ 1947 წ.); ბიბლიოთეკა წარმოადგენს მთელ გერმანულენოვან დამწერლობის ნაკრებ არქივს და ჟერმანიის ეროვნულ ბიბლიოგრაფიულ საინფორმაციო ცენტრს; ამჟამად მისი ფონდი ითვლის 14 მლნ. ტომს.

DEUTSCHE BÖRSE AG («ჟერმანული ბირჟა») (დს) — ერთერთი უმსხვილესი ბირჟა ჟეროპაში; მდებარეობს ჰაინის ჟრანკფურტში.

DEUTSCHE BÜCHEREI (ჟერმანული ბიბლიოთეკა ზადციგში) — დაარსებულია 1912 წ. (1913 წლიდან აგროვებს მსოფლიოში გამომავალ

DEUTSCHE BUNDESBahn (DB)

წიგნებს გერმანულ ენაზე; ფონდები ითვლის 6 მლნ. ტომს.

DEUTSCHE BUNDESBahn (DB) (DFK-ის სახელმწიფო რკინის გზები / «ჟუნდესბანი») — ერთერთი უმსხვილესი სახელმწიფო საწარმო ჟერმანიაში, შექმნილი 1951 წ.; 1994 წლიდან «ნოიჩებან ლკ»-ს შემადგენლობაში.

DEUTSCHE BUNDESBANK (ნოიჩებანკი) — ჟერმანიის ცენტრალური ემისიური ბანკი (დაარსებულია 1957 წ.); მდებარეობს ჰანის ჟრანკფურტში; სამმართველო ორგანო (ცენტრალური საბჭო) ადგენს გერმანული სავალუტო პოლიტიკის კურსს; ბანკის ცენტრალური საბჭოს წევრები არიან ბანკის დირექცია და ცენტრალური სამხარეო ბანკების პრეზიდენტები.

DEUTSCHE BURSCHENSCHAFT (ჟერმანული სტუდენტური კორპორაცია) — შეიქმნა 1815 წ.

DEUTSCHE DAMPFSCHEFFS-GESELLSCHAFT HANSA («ნოიჩე დამპფ-შიფს-გეზელშაფტ სანზა») — უმსხვილესი სანაოსნო, დაარსებული 1881 წ. ჟრემენში.

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE REPUBLIK (DDR) (ჟერმანიის შემოკრატული ქესპუბლიკა (DFK) — სახელმწიფო ცენტრალურ ჟეროპაში; არსებობდა 1949-1990 წწ.; 108 333 კვ. კმ; 16,43 მლნ. მაცხოვრებელი; იყო შექმნილი 1949 წ. 7 ოქტომბერს აღმოსავლეთ ჟერმანიაში ოკუპაციის საბჭოთა ზონის ტერიტორიაზე; პრეზიდენტად არჩეული იყო ზ. სიკი, ჟერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტიის თავმჯდომარე (DFK-ს შეიქმნა 1946 წ.); 1989 წ. გაზაფხულზე DFK-ში შეიქმნა მწვავე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური კრიზისი; DFK-ს ხელმძღვანელობა გადადგა (1990

წ. თებერვალში DFK-ს გარდაიქმნა შემოკრატული სოციალისტის პარტია); 1990 წ. 12 სექტემბერს ჰოლკოვში ხელმოწერილია საბოლოო მოწესრიგების ხელშეკრულება; DFK სახალხო პალატის გადაწყვეტილების თანახმად 1990 წ. 3 ოქტომბერს DFK შეუერთდა DFK-ს, რის შედეგადაც წარმოიშვა ერთიანი გერმანული სახელმწიფო.

DFK-ის დროშა

DFK-ის გერბი

DEUTSCHE EDELSTAHLWERKE AG

(«ნოიჩე ედელშტალვერკე ლკ») — მაღალხარისხის ფოლადის წარმოების ქარხანა; დაარსებულია 1921 წ. ქ. ჰრეფელდში (ჰრდილოეთ ტაინ-ჟესტფალიის მხარე).

DEUTSCHE FILM-AG (DEFA)

(«ნოიჩე ფილმაქციენგეზელშაფტ») («DFK») — კინოსტუდია ყოფილ DFK-ში; დაარსებულია 1946 წ. ქ. ჟაბელსბერგში ჟერლინის მახლობლად.

კინოსტუდია DFK-ს ემბლემა

DEUTSCHE FINANZIERUNGSGESELLSCHAFT

(ჟერმანული დამფინანსებელი საზოგადოება) — საზოგადოება, რომელიც აფინანსებს განვითარებადი სახელმწიფოების ეკონომიკას.

DEUTSCHE FORSCHUNGSGEMEINSCHAFT (DFG)

(ჟერმანული მეცნიერულ-კვლევითი საზოგადოება) — ჟერმანიის მეცნიერული დაწესებულების გაერთიანება ჟად-ჟოდესბერგში; დაარსებულია 1920 წ., რეორგანიზებულია 1951 წ.; მისი წევრები არიან უნივერსიტეტები,

მეცნიერებათა აკადემია და მეცნიერული საზოგადოებები; სუბსიდირებას აწარმოებენ ფედერალური მთავრობა და მხარეების მთავრობები.

DEUTSCHE FRIEDENS-UNION (DFU) (ტშვიდობის გერმანული უავშირი (ტ'ჟი)) — შექმნილია 1960 წ.

DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR FREIZEIT (ჩავისუფალი დროის ორგანიზაციის გერმანული საზოგადოება) — აწარმოებს ფუნდამენტალურ კვლევებს თავისუფალი დროის ორგანიზაციის სფეროში; დაარსებულია 1971 წ.

DEUTSCHE GOLD- UND SILBER-SCHIEDANSTALT (DEGUSSA) (ოქროს და ვერცხლის მოსაპოვებელი და გამამდიდრებელი საწარმოო («ნეგუსა»)) — კეთილშობილური ლითონების დამამუშავებელი და ქიმიური საქონლის მაწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1873 წ. ზაგნის ფრანკფურტში.

DEUTSCHE JUNGDEMOKRATEN (DJD / JUDO) («ჟერმანიის ახალგაზრდა დემოკრატები» / «ჟერმანელი ახალგაზრდა დემოკრატები» (ჟ'ჯუ)) — ახალგაზრდული ორგანიზაცია, მიახლოვებული ჩავი'ს-ან; დაარსებულია 1947 წ.

DEUTSCHE KOMMUNISTISCHE PARTEI (ჟერმანული კომუნისტური პარტია) — ჟკპი კომუნისტების პარტია, დაარსებული 1968 წ. ჟერმანიის კომუნისტური პარტიის აგრძალვის შემდეგ 1956 წ.

DEUTSCHE LUFTHANSA AG (DLH) («ნეფტჰანზა») — ერთერთი წამყვანი საერთაშორისო ავიაკომპანია ჟერმანიაში; მისი საჰაერო ფლოტი ითვლის 230 თანამედროვე ავიახომალდს; 1994 წ. პრივატიზებულია.

«ნეფტჰანზას» ემბლემა

DEUTSCHE LUFTWAFFE (საჰაერო ძალები / ზუფტვაფე) — ჟერმანიის შედარადებული ძალების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 1956 წ.; რაოდენობა 43 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — სტ ინსპექტორი გენერალ-ლეიტენანტი ღლაუს-სტეტერ შტიგლიცი (Klaus-Peter Stieglitz); ყოფილი ცნობილი სარდლები — ჟერმან ზილჰელმ ჟერინგი (Hermann Wilhelm Göring), სობერტ ფონ ჟრეიმი (Robert von Greim), ღლბერტ ღესელრინგი (Albert Kesselring).

საჰაერო ძალების ემბლემა

Luftwaffe

საჰაერო ძალების თვითმფრინავების განმასხვავებელი ნიშანი

DEUTSCHE MARINE (საზღვაო ძალები / შარინე) — ჟერმანიის შედარადებული ძალების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 1956 წ.; რაოდენობა 19 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — სტ ინსპექტორი ვიცე-ადმირალი ზოლფგანგ ზოლტინგი (Wolfgang Noltning); ყოფილი ცნობილი სარდლები — ღლფრედ ფონ ზირპიტცი (Alfred von Tirpitz), ჟრის შედერი (Erich Raeder), ღარლ დონიცი (Karl Dönitz).

საზღვაო ძალების ემბლემა

Marine

DEUTSCHE MARK (DM)

საზღვაო
ძაღვების დროშა

DEUTSCHE MARK (DM) (გერმანული მარკა) — ჟერმანიის ფულადი ერთეული; ერთ-ერთი სტაბილური ვალუტა ევროპულ სავალუტო სისტემაში; 1 DM = 100 Pfennig; 2001 წ. 1 იანვრიდან გამოვიდა მიმოქცევიდან, და დაუთმო ადგილი სრულიად ევროპულ ვალუტას ეიჩი.ს.

ქომარკიანი კუპონი

DEUTSCHE MASCHINENFABRIK AKTIENGESELLSCHAFT («წოდებ მამინენფაბრიკ ლუ») — ჟერმანიის უმსხვილესი მანქანათსამშენებლო კონცერნი.

DEUTSCHE MICHEL (გერმანელი ჰიხელი) — გერმანელების ზუმრობითი-ირონიული მეტსახელი.

DEUTSCHE NATIONAL-ZEITUNG («წოდებ ნაციონალ-ცადუზნი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰდუზხენში 1951 წლიდან.

National * Zeitung

DEUTSCHE WOCHENZEITUNG | 39. JAHRGANG
ქაზეთი «წოდებ ნაციონალ-ცადუზნი»

DEUTSCHE OPER BERLIN (ჟერმანული ოპერა (ჟერლინი) — ომის შემდეგ ჟერლინის კედელის დაცემამდე იგი იყო წასავლეთ ჟერლინის ერთადერთი თეატრი, რომელშიც გამოდიოდნენ საერთაშორისო კლასის მსახიობები.

DEUTSCHE PARTEI (DP) (ჟერმანული პარტია) — კონსერვატიული პოლიტიკური პარტია, დაარსებული 1945 წ. სახელწოდებით ჟვემოლსაქსონი-

ის სამხარეო პარტია; 1947 წ. მიიღო სახელწოდება ჟერმანული პარტია; 1961 წ. გაზაფხულზე შეუერთდა სრულიადგერმანულ ბლოკს და შეიქმნა სრულიადგერმანული პარტია.

ჟერმანული
პარტიის
ემბლემა

DEUTSCHE PRESSE-AGENTUR (DPA) («წოდებ სრესე-აგენტურ» (წსა)) — საინფორმაციო სააგენტო, დაარსებული 1949 წ. შამბურგში.

DEUTSCHE REICHSBAHN (DR) (ჟერმანიის საიმპერიო რკინის გზები) — სახელმწიფო რკინის გზების გაერთიანება, დაარსებული 1920 წ.; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ ყოფილ ჟრტ-ში შეინარჩუნა თავისი სახელწოდება; ჟრტ-ში გადაარქვეს «ჟუნდესბან»-ად; 1994 წლიდან c 1994 რ. «წოდებ ბან ლუ»-ს შემადგენლობაში.

DEUTSCHE REICHPARTEI (DRP) (ჟერმანიის საიმპერიო პარტია) — შეიქმნა ჟრტ 1950 წ.; 1964 წ. სხვა პარტიებთან ერთად შავიდა ეიუს-ს შემადგენლობაში.

DEUTSCHE SPRACHE (გერმანული ენა) — განეკუთვნება ინდოევროპული ენების დასავლურ (გერმანულ) ჯგუფს; გაგრცვლებულია ჟერმანიაში, ლესტრიაში, ჟვედცარიაში, ზიხტენშტადნში, ზდექსემბურგში, ელზასში, ზოტარინგიაში, სამხრეთ ჩიროლში და აგრეთვე ზოგიერთ სხვა ქვეყანაში; თავისი ფონეტიკური თავისებურებებით გერმანულ ენაში ჟერმანიაში განირჩევა დიალექტების ორი დიდი ჯგუფი: ზემოგერმანული და ქვემოგერმანული; ენის განვითარებაში განირ-

ჩევა შემდეგი პერიოდები: ძველზე-მოგერმანული (Althochdeutsch) და ქვემოგერმანული დიალექტებისათვის ძველსაქსონური (Alt-sachsisch) — 8-11 სს.; შუაზემოგერმანული (Mittelhochdeutsch / Mittelniederdeutsch) — 11-14 სს.; ადრეზემოგერმანული (Fruhneuhochdeutsch) — 14-16 სს. და თანამედროვე გერმანული ანუ ახალზე-მოგერმანული (Neuhochdeutsch / Neuniederdeutsch); ლიტერატურული გერმანული ენა ჩამოყალიბდა 16-18 სს. შუა ჟერმანიის დიალექტების საფუძველზე, მაგრამ დიალექტური სხვაობანი სალაპარაკო ენაში, განსაკუთრებით ზემო- და ქვემოგერმანულ დიალექტებს შორის, შეიმჩნევა ეხლაც; დანარჩენ გერმანულენოვან ქვეყნებში არსებობს გერმანული ლიტერატურული ენის თავისი ვარიანტები ადგილობრივი დიალექტებით.

DEUTSCHE STAATSOPER UNTER DEN LINDEN (ჟერმანიის სახელმწიფო ოპერა «*ანტერ დენ ზინდენი*») — მუსიკალური თეატრი ჟერლინში; შენობა აშენებულია 1742 წ. პრუსიული კლასიციზმის სტილში; მე-2 ძსოფლიო ომის დროს დაზიანდა და იყო აღდგენილი 1951-1955 წწ.; ითვლება მსოფლიოს წამყვან საოპერო თეატრად.

DEUTSCHE TELEKOM AG — *იხ.* TELEKOM.

DEUTSCHE VOLKSZEITUNG (DVZ) («*წოდე ფოლკსცაგტუნგი*») — ყოველკვირეული გაზეთი, გამოავალი *შეუსელდორფში*; დაარსებულია 1953 წ. *დ. ი. ჟირტის* მიერ.

DEUTSCHE WEINSTRASSE (*წოდე ვაინშტრასე*) — ხატოვანი სახელწოდება *ხემორადნის ზეგანზე* *შფალცის* ჟყის ძირში მდებარე *მხარისა*, რომელშიც არსებობს *ყურძნის*

მოსაყვანად ხელსაყრელი კლიმატური პირობები.

DEUTSCHE WELLE («*ჟერმანული ტალღა*») — ფედერალური მნიშვნელობის რადიოსადგერი; აწარმოებს მაუწყებლობას უცხოეთისთვის; აცნობს რადიომსმენელებს ჟერმანიის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებას; შექმნილია 1953 წ. *დოლნიში*.

«*ჟერმანული ტალღის*» ემბლემა

DEUTSCHE WERFT AG («*წოდე ვერფტ დჟ*») — გემთსამშენებლო ფირმა, დაარსებული 1918 წ. *შამბურგში*; 1968 წ. შევიდა «*ჰოვალდტსვერკე წოდე ვერფტ დჟ შამბურგ უნდ დილ*»-ის შემადგენლობაში.

DEUTSCHE WIEDERVEREINIGUNG (ჟერმანიის კვლავ გაერთიანება) — *ჟბხ* და *ჟფხ* გაერთიანება ერთ სახელმწიფოდ; ოფიციალურად ეს მოხდა 1990 წ. 3 ოქტომბერს 00 საათზე ჟერლინში 1990 წ. 31 აგვისტოს ხელმოწერილ «*სახელმწიფოებრივი ერთიანობის აღდგენის ხელშეკრულების*» საფუძველზე.

DEUTSCHE WIRTSCHAFTSKOMMISSION (DWK) (ჟერმანიის ეკონომიური კომისია) — შეიქმნა 1947 წ. 4 ივნისს ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში.

DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG («*წოდე ვოხენ-ცაგტუნგი*») — ყოველკვირეული გაზეთი, *ჟბხ* ორგანო; გამოდის 1959 წ. *შანოვერში*.

DEUTSCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS (DZT) (ჟერმანიის ტურიზმის ცენტრალური ბიურო) — გამოსცემს მსოფლიოს მრავალ ენაზე ბროშურ-

DEUTSCHER AKADEMISCHER AUSTAUF

რებს ჴერმანიაზე, როგორც ტუ-რიზმის ქვეყანაზე.

DEUTSCHER AKADEMISCHER AUSTAUSCHDIENST (DAAD) (ღკადემიური გაცვლების გერმანული სამსახური) — სტუდენტების და მეცნიერთანამშრომლების გაცვლა; სამსახურის ამოცანა — ხელი შეუწყოს საზღვარგარეთის უმაღლეს სასწავლებლებთან კავშირების განვითარებას.

DEUTSCHER BEAMTENBUND (DBB) (ღერმანიის სახელმწიფო მოსამსახურეების პროფკავშირი) — დაარსებულია 1948 წ.

DEUTSCHER BUNDESJUGENDRING (ღერმანული ახალგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალური გაერთიანება / ღხალგაზრდობის ფედერალური წრე (ღფრ) — დაარსებულია 1949 წ.; აერთიანებს 17 ახალგაზრდულ ორგანიზაციას: შრომკავშირული ახალგაზრდობა, ჴერმანიის სოციალისტური ახალგაზრდობა „შევარდნები“, ჴერმანიის ბუნების ახალგაზრდა მეგობრები და ა. შ.

DEUTSCHER DEPESCHENDIENST (DDP) («შოფერ დეშენდინსტ») — უდიდესი ბეჭდვითი სააგენტო ჴონში.

DEUTSCHER EVANGELISCHER KIRCHENTAG (ევანგელიკური ეკლესიის დღეები) — ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ.

DEUTSCHER FUSSBALL-BUND (ღერმანიის საფეხბურთო ჴავშირი (ღსფ) — ქვეყნის უდიდესი სპორტული საზოგადოება (5,5 მლნ. წევრი).

ღერმანიის საფეხბურთო ჴავშირის ემბლემები

DEUTSCHER GEWERKSCHAFTSBUND (DGB) (ღერმანიის პროფკავშირების გაერთიანება (ღსფ) — ითვლის 9,35 მლნ. წევრს 16 პროფკავშირში.

DEUTSCHER HERRENKLUB (ტამაკაცთა გერმანული კლუბი) — პოლიტიკური ორგანიზაცია, შექმნილი 1924 წ. ჴერლინში.

DEUTSCHER INDUSTRIE- UND HANDELSTAG (DIHT) (ტრეწველობის და ვაჭრობის გერმანული კონგრესი (ღსსფ)) — ჴერმანიის სავაჭრო-სამრეწველო პალატების წარმომადგენლობა, რომელიც არსებობდა 1861 წლიდან; ხელმეორედ შეიქმნა ჴფტ 1949 წ.; 1995 წ. აერთიანებდა ჴერმანიის 83 სამრეწველო და სავაჭრო და 58 სავაჭრო-სავაჭრო პალატას.

DEUTSCHER JAGDTERRIER — გერმანული დაგდტერმერი.

DEUTSCHER KATHOLIKENTAG (გერმანული კათოლიკების ყრილობა) — ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ.

DEUTSCHER KLUB (ღერმანული კლუბი) — *იხ.* Deutscher Herrenklub.

DEUTSCHER SCHAFFERHUND — გერმანული ნაგაზი.

DEUTSCHER SPORTBUND (DSB) (ღერმანიის სპორტული კავშირი) — აერთიანებს ჴერმანიის ძირითად სპორტულ ორგანიზაციებს; შექმნილია 1950 წ. 10 დეკემბერს.

DEUTSCHER SUPERMARKT («შოფერ სუპერმარკეტ») — ჴერმანიის უმსხვილესი სავაჭრო კომპანია; შექმნილია მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ.

DEUTSCHER TASCHENBUCH VERLAG (DTV) («შოფერ ტაშენბუხ ფერლაგ» (ღფრ) — 1960 წ. დაარსებული გამომცემლობა, რომელიც უშვებს «ჯიბის» გამოცემებს; ძირითადი სერიები: «ღფრ ზოგადი სე-

რია», «ԾԲՓ თხზულებათა კრებუ-
ლი», «ԾԲՓ სამეცნიერო სერია» და
ა. შ.

DEUTSCHER VOLKSKONGRESS (Գերմա-
նული სახალხო კոնგრესი) — სა-
ხალხო წარმომადგენლობის ფո-
რუმი, რომელზედაც 1947-1949 წწ.
წამოაყენეს Գերმანიის ერთიანო-
ბის შენარჩუნების მოთხოვნა.

**DEUTSCHES ALLGEMEINE SONN-TAGS-
BLATT** («Մոզհեր ალգեմեանե Յոն-
տագსբლაթ») — პոპულարული ყო-
ველკვირეული გაზეთი; გამოდის
Մսამბურგში ტիրաჟით 90 ათას
էგზ.

DEUTSCHES ARCHITEKTYRMUSEUM
(Գերմանული არქიტեկტურის მუზე-
უმი) — იმყოფება Ճադնის Փრანკ-
ფურտში; უჭირავს ხუთი სართული,
რომელთაგანაც ორი ნაშენებია მე-
თოდით «სახლი სახლში»; წარმოდ-
გენილია თანამედროვე არქიტექ-
ტურა.

DEUTSCHES BEEFSTEAK — დანაყული
ბიფშტექსი.

DEUTSCHES BERGBAU-MUSEUM (Գեր-
մանული სამთო მუზეუმი) — იმყო-
ფება ქ. Կոხუმში (հრდილოეთ
ժադն-Դեսტფალიის მხარე).

DEUTSCHES ECK (Գերմանული კუთხე)
— კონცხი მდინარე Շոზելის ժադ-
ნის შესართავთან ქ. Կობლენცის
ახლოს (ժադնլանդ-Մფալცის მხա-
րე).

DEUTSCHES FILMMUSEUM (Գերմանუ-
ლი კინოს მუზეუმი) — Ճադნის
Փრანკფურტში.

DEUTSCHES FLORENZ (გերմանული
Փლორენცია) — ქ. Շրեზდენის ხა-
ტოვანი სახელწოდება, შერქმეული
Խոֆան Կოტფრიდ Կերდერის მიერ.

DEUTSCHES HEER (სახმელეთო Խա-
რები / Մყեր) — Գերմანიის ղեգա-
րადებული ժաղების ერთ-ერთი
სახე; შექმნილია 1955 წ.; რაოდե-

նობა 189 ათასი ადამიანი; ოფიცია-
ლური ფერები: ლურჯი, რუხი და
თეთრი; ამჟამინდელი სარდალი —
გენერალ-ლეიტენანტი Մանს-Օტո
Կუდე (Hans-Otto Budde); ყოფილი
ცნობილი სარდლები — Դრვინ ժო-
მელი (Erwin Rommel), Դրის ფոն
Ճանժտան (Erich von Mannstein),
Դիლշվեմ Կադել (Wilhelm Kei-
tel).

*სახმელეთო զარების
ըմբղեղ*

Heer

**DEUTSCHES MUSEUM VON MEISTER-
WERKEN DER NATUR UND DER
TECHNIK** (Կუნებისմեղեղեղების და
ტեղնիկის ցամոհենիლი միղղեղების
ցերմանული մუზეუმი) — იմყოფեղ
Ճադնենში; մասში Մեցրոვილი
ტեղնիկის უდიղესի կոլեկցիա.

DEUTSCHES NATIONALTHEATER (Գեր-
մանული երოզնული თეատր) —
უղვეղესի თეատր Դսამბურგში.

DEUTSCHES ROM (ցերմանული ժոմի)
— Ճադնենის ხატոვანი სახեղწո-
ղեղ.

DEUTSCHES SCHAYSPIELHAUS (Գերմա-
նული զրամատული თեատր) — զա-
არსեղული 1767 թ. Մսამბურგში;
ագրղեղեղ ցերմանული երოզնული
თեատրի տրადիციեղ, რომեղից
զაკաղմիրեղული Դանատեղების
եղողիս զրամატურցիս და ხեղոզ-
նեղիս თեղրեղցիկոցիս Դոտնողղ
Դფրայմ Դեսինցիս (1729-1781 թթ.)
სახեղտան; 1767-1769 թթ. Դեսինց-
մա զաղերա თաղիսի ცնոբილი «Մսա-
մბურցիս զրամատურցիա».

DEUTSCHES SCHIFFFAHRTMUSEUM
(հաղსնոբիս ցերմանული մუზეუმი)
— Կրեղերաղեղենში.

DEUTSCHE STAATSOPER (Գերմանული
სახեղմղիղող ողերա) — մუსիկաղ-

DEUTSCHES THEATER (BERLIN)

რი თეატრი ჟერლინში; 1918 წლამდე სამეფო ოპერა.

DEUTSCHES THEATER (BERLIN) (ჟერმანული თეატრი (ჟერლინი) — დაარსებულია 1883 წ.; ჟერლინის წამყვანი დრამატული თეატრი; 1905-1933 წწ. თეატრის სათავეში იდგა შ. შაინჰარდტი; 1980-1990 წწ. დრამატურგის და რეჟისორის შაინერ შიულერის (Heiner Müller, 1929-1995 წწ.) დადგმები.

DEUTSCHES THEATERMUSEUM (ჟერმანული თეატრის მუზეუმი) — იმყოფება შიულენში; ადრე მსახიობ ღლარა გიგლერის ფონდი; თეატრის ისტორიის კოლექცია, ბიბლიოთეკა და არქივი.

DEUTSCHES WIRTSCHAFTSWUNDER (გერმანული ეკონომიური სასწაულება) — 50-60-ნი წწ. ჟერმანიის სწრაფი ეკონომიკური განვითარება.

DEUTSCHLAND (ჟერმანია) — *იხ.* Bundesrepublik Deutschland.

«**DEUTSCHLAND, DEUTSCHLAND ÜBER ALLES**» — *იხ.* Deutschlandlied

DEUTSCHLANDFUNK (DLF) (ჟერმანიის რადიო) — ჟერმანიის სახელმწიფო რადიოსადგური ხრდილოეთ შაინ-ჟესტვალის მხარის ქალაქ ღიოლში.

DEUTSCHLANDLIED («წოღილანდლიდ», «ჟერმანიის სიმღერა») — სიმღერა «ჟერმანია, ჟერმანია უპირველეს ყოვლისა...»-ს სახელწოდება («Deutschland, Deutschland über alles»); ჟენრის ჟოფმან ფონ შალერსლემენის (H. Hoffmann von Fallersleben) სიტყვები; 1781 წ. დადებული ი. ჟ. შაიდნის (J. Haydn) მუსიკაზე, 1922 წ. იგი გახდა სახელმწიფო ჰიმნად; 1952 წლიდან სახელმწიფო ჰიმნის სახით სრულდება მესამე სტროფი:

Einigkeit und Recht und Freiheit

für das deutsche Vaterland!

Danach lasst uns alle streben

brüderlich mit Herz und Hand!

Einigkeit und Recht und Freiheit

sind des Glückes Unterpfand

Blüh im Glanze dieses Glückes,

blühe, deutsches Vaterland!

DEUTSCHLANDS GRÜNES HERZ (ჟერმანიის მწვანე გული) — მხარე ღერინგიის ხატოვანი სახელწოდება.

DEUTSCHLAND-UNION-DIENST («წოღილანდ უნიონ დინსტ») — ყოველდღიური საინფორმაციო ბიულეტენი; 1946 წლიდან ჟონში გამოსცემს ჟშხ-ის საინფორმაციო სამსახური.

DFG / VK — *იხ.* Deutsche Friedensgesellschaft / Vereinigte Kriegsdienstgegner.

DFU (შჟხ) — *იხ.* Deutsche Friedens-Union.

DIAMANTENE HOCHZEIT (ბრილიანტის ქორწილი) — შეუღლების სამოცი წლისთავის დუბილე.

DIAPHANGESCHIRR — ჭურჭელი ფერადი (გამჭვირვალე) მინისგან.

DICKZUCKERFRÜCHTE (მოშაქრული ხილი) — ხილი, დაფარული გამდნარი შაქრის ფენით; იხმარება გამზადებული კერძების დასამშვენებლად.

DIE DREI («წი წრაღ») — გამომცემლობა და ყოველთვიური ჟურნალი (შაინის შრანკფურტი).

DIHT (შჟსღ) — *იხ.* Deutscher Industrie und Handelstag.

DIN (შჟნ) — სამრეწველო სტანდარტები ჟერმანიაში (*შემოკლ. Deutsche Industriennorm*-ისგან (ჟერმანული სამრეწველო ნორმა), მოგვიანებით **Das ist Norm**-ისგან (ეს არის ნორმა).

ქერმანული
სამრეწველო ნორმის
ემბლემა

DIRNDELKLEID (კაბა დირნდელი) — ბავარიული და ავსტრიული ეროვნული კოსტუმი ქვედაკაბით და წინსაფარით.

DITHMARSCHEN *n* (ტიტმარშენი) — ვაკე მღვდელი-სოლმსტადის მხარეში.

DJD (ქუი) — *იხ.* Deutsche Jungdemokraten.

DKW («*ცხჴ*») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა (*შემოკლ. Das kleine Wunder ან Deutscher Kleinwagen-ისგან*).

ფირმა «*ცხჴ*»-ს
ემბლემა

DLF — *იხ.* Deutschlandfunk.

DLH (ციხჴ) — *იხ.* Deutsche Luft-hansa.

Do — *იხ.* Dornier.

DOCUMENTA (ციკუმენტა) — თანამედროვე ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა ქ. კასელში (სუესენის მხარე); ტარდება ხუთ წელიწადში ერთხელ (1955 წლიდან).

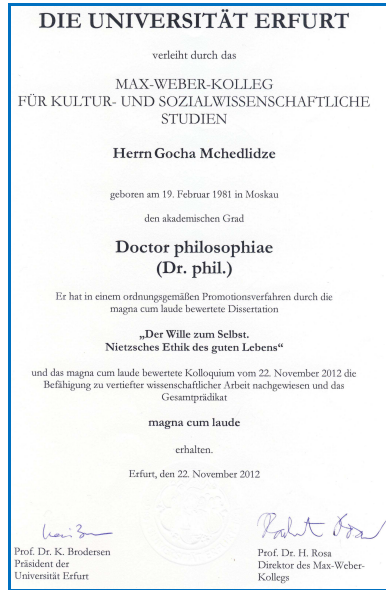
ციკუმენტას
ემბლემა

documenta-Stadt

DOKTOR (DR.) (დოქტორი) — სამეცნიერო ხარისხი ქერმანიაში.

DOKTOR EHRENHALBER (საპატიო დოქტორი) — პირი, რომელსაც მიენიჭა სადოქტორო ხარისხი დისერტაციის დაუცვალად.

DOKTOR PHILOSOPHIE (DR. PHIL.) (ფილოლოგიის დოქტორი) — სამეცნიერო ხარისხი ქერმანიაში.

ფილოლოგიის დოქტორის ხარისხის მინიჭების
საბუთი, გაცემული ურფურტის უნივერსიტეტის
შაჰს ჴებერის კოლეჯის მიერ

DOKTORGRAD *m*, DOKTORWURDE — მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი.

DOM (ტაძარი) — ეპარქიის, ქალაქის ან მონასტრის მთავარი ტაძარი, სადაც ღვთისმსახურებას ეწევა უმაღლესი სასულიერო პირი.

DOM ST. KILIAN (ქმ. ნილიანეს ტაძარი) — ქ. ჴიდურცბურგში (ჴავარია); ქერმანიის უმსხვალესი რომანული ეკლესია; შენდებოდა რამოდენიმე საუკუნის განმავლობაში (11 საუკუნიდან); ინტერდერი ბაროკოს სტილში; ერთ-ერთი უდიდესი ორგანი ქერმანიაში.

DOM ST. PETER UND PAUL (ქმ. სეტრეს და სავლეს ტაძარი) — ქ. ნაუმბურგში (საქსონია-ჴნჴალტი); ქერმანიის ერთ-ერთი არქიტექტურული შედევრი (გვიან რომანული და გოტიკური სტილების შერევა); აშენებულია 1213 წ.

DOMSCHATZKAMMER (ჩაძრის საგანძური) — ხელოვნების ნაწარმოებ-

DONAU

ბის მუზეუმი ქ. ღახენში (ხრდილოეთ სადნ-ჩესტვალის მხარე).

DONAU (შუნაი) — საგრძობ მეორე მდინარე ჴვროპაში (2850 კმ); მიედინება ჴერმანიის, ღვსტრიის, ონგრეთის, სლოვაკიის, აშუმინეთის ტერიტორიებზე; სათავის იღებს ჴვარცვალდის მთებში; ჩუნის ჴემოთ შუნაი მთის მდინარეა; შემდეგ მიედინება ჴუა შუნაის ვაკეზე; ქვემოთ — ჴვემო შუნაის ვაკეზე; ერთვის ჴავ ჴღვას; აქვს 300-ზე მეტი შენაკადი; ჴერმანიის და ღვსტრიის ტერიტორიებზე აშენებულია ჴუს-ები; მთავარი პორტი შუნაიზე ჴერმანიის ფარგლებში — აჴვენსბურგი.

DONAUESCHINGER MUSIKTAGE (მუსიკალური ფესტივალი ონაუშინგენში) — თანამედროვე მუსიკის ფესტივალი ქ. ონაუშინგენში (ჴადენ-ჩდურტემბერგი).

DOPPELKOPF (ორმაგი თავი) — კარტი თამაშის სახელწოდება.

DORFKIRCHE — სოფლის ეკლესია.

DORNIER (DO) («ორნდე») — 1. სატრანსპორტო, სანიტარული და სადაზვერვო თვითმფრინავის მარკა; 2. თვითმფრინავ-ბომბამშენის მარკა მე-2 ოსოფლიო ომისდროინდელ ჴერმანიაში.

DORNIER GMBH («ორნდე ჴმბს») — საავიაციო-კოსმოსური კონცერნი; აწარმოებს თვითმფრინავებს, კოსმოსურ თანამგზავრებს, გამომთვლელ მანქანებს; დაარსებულია 1914 წ. ღ. ორნდეს მიერ ქ. ჴრიდრისსჴაფენში (ჴადენ-ჩდურტემბერგის მხარე).

DORTMUND (ორტმუნდი) — ქალაქი ხრდილოეთ სადნ-ჩესტვალის მხარეში, პორტი მდინარე ოშმერზე და ორტმუნდ-ᄀმსის არხზე; 601 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია შავი მეტალურგია, მანქა-

ნათმშენებლობა, ელექტროტექნიკური, ქიმიური, კვების მრეწველობები (განსაკუთრებით ლუდის ხარშვა); მსხვილი ბანკები, სადაზვერვო კომპანიები; უნივერსიტეტი, არქიტექტურული ძეგლები, ჩესტვალის პარკი ტელეანძით (212 მ.).

DP — *იხ.* Deutsche Partei.

DPA — *იხ.* Deutsche Presse-Agentur.

DRACHENFELS AM RHEIN (ᄀრახენფელსი სადნზე) (*სიტყვ.* ჴროთოსანი ურჩხულის კლდე) — სადნის ᄀიქალოვანი მთების ყველაზე ცნობილი მწვერვალი.

DREHSCHLEIBE EUROPAS (ღვროპის ცენტრალური საკვანძო პუნქტი) — ჴადნის ჴრანკვეურტის (მსხვილი სავაჭრო, ფინანსური და ბაზრობის ცენტრი) ხატოვანი სახელწოდება.

DREI (სამიანი) — სასკოლო ნიშანი «დამაკმაყოფილებელი» («befriedigend»); დაახლოვებით შეესაბამება ნიშან «3» ქართულ სკოლებში.

DREIFALTIGKEITSKIRCHE — ᄀმინდა სამების ეკლესია ღახენში.

DREI LIEDIGKEIT DER SCHULE (სამწვერვიანი სასკოლო სისტემა) — ჴერმანიის ჴოვადსაგანმანათლებლო სკოლების სტრუქტურა, რომელშიც დაწყებითი სკოლიდან გამოდის გამაგრძელებელი სკოლების სამი შტო: სახალხო (მთავარი) სკოლა, არასრული საშუალო (რეალური) სკოლა და გიმნაზია.

DREIEMIGKEIT (HEILIGE) (ᄀმინდა სამება) — იმერთის სამება: იმერთი-ჴამა, იმერთი-ძე, იმერთი-სუელი ᄀმინდა.

DREIEMIGKEITSFEST DREIFALTIGKEITSONNTAG — სამების ᄀღესასწაული.

DREIKONIGSFEST / DREIKONIGSTAG (სამი ხელმწიფის დღესასწაული, სამი ბრძენის დღე) — დღესასწაუ-

ლი სამი აღმოსავლელი ბრძენის, შველქიორის, ღასპარის და ღალტაზარის, რომლებიც მოვიდნენ ღღმოსავლეთიდან ღეთლემში; დღესასწაული აერთიანებს ბრძენების მოსვლას ახლადშობილ ღრისტესთან, ღრისტეს მონათვლას მდინარე ღორდანზე და ივთის გამოცხადებას; აღინიშნება 6 იანვარს; ამ დღეს «საშობაო ბაგაში» დგავენ «წმინდა მეფეების» სამ ფიგურას და «დადიან ვარსკვლავის უკან», «ვარსკვლავიანი მომღერლები» (Sternsinger) კი თეთრ თავსაბურავებში გვირგვინებით თავზე ასრულებენ სიმღერებს ბედნიერი ახალი წლის სურვილებით.

DREIKÖNIGSTREFFEN — ღავისუფალი დემოკრატიული პარტიის წევრების ტრადიციული შეხვედრა ღადენ-ღეღურტემბერგში სამი ხელმწიფის დღესასწაულის დღეს (6 იანვარი).

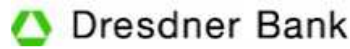
DRESDEN (ღრეზდენი) — საქსონიის მზარის ადმინისტრაციული ცენტრი მდინარე ღლბაზე; ღერმანიის ულამაზესი ქალაქი; 501 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიურ-ფარმაცევტული, პოლიგრაფიული, ავეჯის, საფეიქრო, კვების მრეწველობები; ღირთვული კვლევების ცენტრი, ღექნიკური უნივერსიტეტი; 15-18 სს. მრავალრიცხოვანი არქიტექტურული ძეგლები, სასახლეების ანსამბლები ბაროკოს სტილში: ცვინგერი (1711-1722 წწ.), სადაც განლაგებულია ღრეზდენის მზატვრული გაღერეა, ფაიფურის მუზეუმი და სასასახლო-საპარკო კომპლექსი შილნიცი (1720-1724 წწ.); ოპერის თეატრი (Semper-Oper); «ღრეუნეს ღვეღოლბე» — საქსონიის კურფურსტების საგანძურის კოლექცია.

ღრეზდენის გერბი

DRESDNER 98 SC («ღრეზდენერ 98 სღ») — ღერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

DRESDNER BANK AG («ღრეზდენერ ღანკ ღღ») — ღერმანიის უმსხვილესი საბანკო კონცერნი; დაარსებულია 1872 წ. ღრეზდენში; მთავარი კანტორა შაინის ღრანკფურტში.

«ღრეზდენერ ღანკის» ემბლემა

DRESDNER CHRISTSTOLLEN (დრეზდენული საშობაო კეკსი) — ჩამიჩით, ნუშით, ფორთოხლის დამაქრული ქერქებით.

DRESDNER GEMALDEGALERIE (ღრეზდენის სამზატვრო გაღერეა) — დაარსებულია 1560 წ. როგორც საქსონელი კურფურსტების სასახლის კრებული; ფერცერის უმსხვილესი კრებული მსოფლიოში; ძველი და ახალი ევროპელი ოსტატების ნაწარმოებები (ღაფაელი, ჰორჯონე, ღ. შღურერი, ზ. ღრანახი Ⴀფროსი და სხვ.); ძველი ოსტატების გაღერეა მდებარეობს ცვინგერში, მის აღმოსავლეთ ფრთაში, რომელიც აშენებულია 1847-1854 წწ. ღ. ზემპერის პროექტით; ითვლის ღერმანიის, ღლანდრიის, ღოლანდიის, საფრანგეთის, ღტალიის მზატვრების 2 000 ტილოს; ღხალი ოსტატების გაღერეა მდებარეობს ღლბერტინუმში; აქ ფართოდაა წარმოდგენილი 19-20 სს. ევროპული სამზატვრო სკოლები.

DR. HABIL (ღათ. Doctor habilitatus-იდან) (დოქტორი დოცენტურით) — დოქტორი, რომელმაც მიიღო უნი-

DR. H. C.

ვერსიტეტში სწავლების უფლება (დოცენტურა) სადოქტორო დისერტაციის დაცვის შემდეგ.

DR. H. C. (ლათ. Doctor honoris causa-დან) (საპატიო დოქტორი) — *იხ.* Doktor ehrenhalber.

DR.-ING. H. C. FERDINAND PORSCHE KG — *იხ.* Porsche KG.

DROEMERSCHER VERLAGS-ANSTALT TH. KNAUR NACHF. («წიგნების გამომცემლობა, დაარსებული 1901 წ. ჟერლინში; 1949 წლიდან ჰაუნ-ხენში; გამოსცემს საცნობარო-ენციკლოპედიურ ლიტერატურას.

DROGERIE (დროგერი) — საპარფუმერიო, საგალანტერიო და სააფთიაქო საქონლის მაღაზია.

DROMLMG (წიგნების გამომცემლობა) — დაშრობილი დაბლობი ქალაქი ჰაგდებურგის სამხრეთ-დასავლეთით (საქსონია-ჰანოვერის მხარე).

DRUCK- UND PAPIERFACHAUSSTELLUNG („DRUPA“) *f* (პოლიგრაფიული და ქაღალდის მრეწველობის სპეციალიზირებული გამოფენა («წიგნები») — საერთაშორისო ბაზრობა; ტარდება რამოდენიმე წელიწადში ერთხელ ქ. ბრესლავში (ხრდილოეთ შაინ-ჰესტვალის მხარე).

DRUPA («წიგნები») — *იხ.* Druck- und Papierfachausstellung.

DTV (D. T. V.) — *იხ.* Deutscher Taschenbuchverlag.

DUDEN Konrad (ბუდენი კონრად) (1829-1911 წწ.) — გერმანელი ფილოლოგი, «ქერმანული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონის» (1880 წ.) ავტორი; მის სახელს ატარებს უმსხვილესი გამომცემლობა, რომელიც გამოსცემს საცნობარო ლიტერატურას.

DUISBURG (ბუისბურგი) — ქალაქი ხრდილოეთ შაინ-ჰესტვალისში

მდინარე შაინზე და შაინ-ჰერნეს არხზე; მსოფლიოს უდიდესი სამდინარეო პორტი, შურის დასავლეთის «ჭიშკარი»; 535 200 მაცხოვრებელი; განვითარებულია შავი და ფერადი მეტალურგია, მძიმე მანქანათმშენებლობა.

DUISBURG 02 E.V. MSV («ბუისბურგი 02 შსშ») — ჰუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი, დაარსებული 1902 წ.

DUMME AUGUST (სულელი ჰეგუსტი) — ცირკის კომიკი.

DUMME LIESE (სულელი ზიზა) — ხალ. ასე იძახიან უჭკუო ქალწელს.

DÜMMER (ბუემერი) — ზღაპრული საქსონიაში.

DÜRERHAUS IN NÜRNBERG (ბურერის სახლ-მუზეუმი ნურნბერგში) — განთავსებულია სახლში, რომელშიც ცხოვრობდა სახელგანთქმული გერმანელი ფერმწერი და გრაფიკოსი ლალბრეხტ ბურერი (1471-1528 წწ.); მისი ნაწარმოებების კოლექცია, აგრეთვე წიგნი, რომლითაც მხატვარი აკეთებდა გრავეურებს.

DÜSSELDORF (ბუესელდორფი) — ხრდილოეთ შაინ-ჰესტვალის ადმინისტრაციული ცენტრი; 578 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი შაინზე; შურის ეკონომიურ-ფინანსური ცენტრი; განვითარებულია შავი მეტალურგია, მანქანათმშენებლობა, ქიმიური მრეწველობა; ხრდილოეთ შაინ-ჰესტვალის სამხატვრო კრებული (Kunst-sammlung Nordrhein-Westfalen), ჰელოვნების მუზეუმი (Kunstmuseum Dusseldorf), ციხესიმაგრეები, ეკლესიები, უნივერსიტეტი, სამხატვრო აკადემია; შაინის შაინეს სამშობლო.

შდუსელდორფის
გერბი

DUSSELDORFER SCHULE (დდუსელდორფის სკოლა) — 19 ს. ფერწერის სკოლა, რომელიც ჩამოყალიბდა შდუსელდორფში; ამ სკოლის წარმომადგენლები არიან **ჩ. შეტელი**, **ნ. უ. საზენკლევერი**, **ბ. შდუბნერი**, **ნ. ნაუსი**, **ჟ. ჟოტე**.

DVZ — *იხ.* Deutsche Volkszeitung.

DW — *იხ.* Deutsche Welle.

DWK — *იხ.* Deutsche Wirtschafts-kommission.

DYNAMO BERLIN BFC («შინამო ჟერლინი ჟფბ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

DYNAMO DRESDEN FC («შინამო შრეზდენი ჟფ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

DZT — *იხ.* Deutsche Zentrale für Tourismus.

D-ZUG (*შეშ.* Durchgangs-zug-ისგან) — *იხ.* Interregio-Zug.

EC m — *იხ.* Euro-City-Zug.

ECU (*შემოკ.* ინგლისურ European Carrency Unit-იდან) (ᄠᄠ) — *იხ.* Europäische Wahrungscinheit.

EDEKA VERBAND KAUFMÄNNISCHER GENOSSENSCHAFTEN («**ედეკა** ფერბანდ კაუფმენიშერ გენოსენშაფტენ» / «**ედეკა**») — საცალო ვაჭრობის ერთ-ერთი უმსხვილესი შესყიდვითი გაერთიანება, დაარსებული 1907 წ. ზაგზიგში; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ — ᄠასავლეთ ჴერლინში და ᄠსამბურგში.

«**ედეკას**» ემბლემა

EG (ᄠᄠ) — *იხ.* Europäische Gemeinschaft.

EG-KOMMISSION (ᄠვროპული საზოგადოებების კომისია) — ᄠვროპული ჴავშირის აღმასრულებელი ორგანო; დამოუკიდებელია მთავრობებისაგან; უზრუნველყოფს საზოგადოებების წესების დაცვას და წინადებების შემუშავებას ერთობლივი პოლიტიკის გასაუმჯობესებლად.

EGKS — *იხ.* Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl.

EG-MINISTERRAT (ᄠᄠ მინისტრთა კავშირი) — ᄠვროპული ჴავშირის კანონშემოქმედებითი ორგანო; ახდენს ევროპული საზოგადოების ქვეყნების პოლიტიკის განსაზღვრას და კოორდინირებას.

EIERLIKÖR (კვერცხის ლიქიორი) — ალკოპოლთან ერთად შაიცავს კვერცხის გულს, შაქარს, ვანილს და სხვა კომპონენტებს.

EIERSCHECHE (ადერშეკე) — ღვეწელი ხაჭოსგან, კვერცხებისგან, ჩამიჩისგან და ნუშისგან.

EIFEL (ჴდეფელი) — შაინის ფიქალოვანი მთების ნაწილი, მაღლობი მობელსა და ჴვემო შაინს შორის; ნაკრძალი შაინლანდ-შფალცის მხარეში.

EILZUG (ჩქარი მატარებელი) — ადგილობრივი მიმოსვლის მატარებელი, რომელიც ჩერდება მსხვილ სადგურებზე.

EIMSBÜTTELER («**ჴმსბუტელერი**») — საფეხბურთო კლუბი.

EIN ÄLTERES SEMESTER — *ხუმრ.* უფროსი კურსების სტუდენტი; ბებერი სტუდენტი.

EIN BEMOOSTES HAUPT (ხავსით დაფარული თავი) — *სალაპ., ხუმრ.* მუდმივი სტუდენტი.

EINFAMILIENHAUS (აღნფამილიესჴაუსი) — სახლი ერთი ოჯახისთვის (ერთბინიანი სახლი).

EINGERICHT (აღნგერისტი) — ბოთლი, რომელშიც მოთავსებულია სხვადასხვა ფიგურები, მოდელები, მთლიანი სცენები; ცნობილია მე-16 ს.; რელიგიური მოტივების გარდა ხშირია გემები.

EINIGUNGSVERTRAG (ᄠერმანიის გაერთიანების ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ᄠერმანიის ფედე-

რაციულ სესპუბლიკასა და ჟერმანიის წემოკრატული სესპუბლიკას შორის ჟერმანიის ერთიანობის აღდგენის შესახებ; ხელმოწერილია 1990 წ. 31 აგვისტოს.

EINS (ერთიანი) — სასკოლო ნიშანი «ძალიან კარგი» («sehr gut»); შეეფარდება საქართველოს სკოლების ნიშან «5»-ს.

EINTOPF (ერთკერძიანი სადილი) — წვნიანი კერძი ხორცი, ბოსტნეულით, კარტოფილით.

EINTRACHT BRAUNSCHWEIGER TSV («ჰენტრახტ ბრაუნშვაიგერ ტსვ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

EINTRACHT FRANKFURT («ჰენტრახტ ფრანკფურტი») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ჰენტრახტ ფრანკფურტის» ემბლემები

EINTRACHT TRIER 05 SV («ჰენტრახტ ტრიერ 05») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

EISBEIN (აგსბაინი, ღორის ფეხი) — გერმანელების ერთ-ერთი უსაყვარლესი კერძი; მასთან ერთად ჭამენ მოშუშულ კომბოსტოს მწნილს ან მოზელილ ბარდას.

EISENACH (ჰეზენახი) — ქალაქი ჰერინგიის ჰყის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში მდინარე ჰეროზელზე (ჰერურინგიის მხარე); 49 000 მაცხოვრებელი; განვითარებულია ავტომობილმშენებლობა, ელექტროტექნიკური, კვების მრეწველობები; ღირშესანიშნაობები: შუასაუკუნოვანი ციხესიმაგრე ჟარტბურგი, ჟარტინ ჟუთერის სახლ-მუზეუმი, ჯ. ს. ჟახის მუზეუმი; აქ

ქმნიდნენ თავის ნაწარმოებებს ჟ. ჟ. ჰელემანი, ჟ. ჟისტი, ს. ჟაგნერი; 1869 წ. ჰეზენახის კონგრესზე შეიქმნა ჟერმანიის სოციალ-დემოკრატული პარტია (ჟსძუ).

ჰეზენახის გერბი

EISENACHER «SOMMERGEWINN» (ზაფხულის გამარჯვება ზამთარზე) — ყოველწლიური გაზაფხულის დღესასწაული, რომელიც აღინიშნება მარტში ჰეზენახში; ამ დღესასწაულით აღინიშნება ბრძოლა ზამთრის (Strohuppe), რომელსაც არ სურს თავისი ადგილის დათმობა, და გაზაფხულის (Frau Sonne); ბოლოსდაბოლოს «ზამთარს» წვავენ კოცონზე და ზაფხული იმარჯვებს.

EISERNE HOCHZEIT (რკინის ქორწილი) — შეუღლების სამოცდახუთიწლისთავის დღილე.

EISERNE KONRAD (რკინის ღონრადი) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერის (1949-1963 წწ.) ღონრად ჰენაუერის (1876-1967 წწ.) მეტსახელი, რომელიც მან დაიმსახურა მკაცრი შიდა- და საგარეო პოლიტიკის გატარებისათვის.

EISERNES KREUZ (სკინის ჟვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი, დაარსებული ៽რუსიაში 1813 წ. მეფე ჟრიდრის ჟილჰელმ III-ის მიერ როგორც უმაღლესი ჟილდო ჩაპოლეონის წინააღმდეგ ჟანმთავისუფლებელ ომში. 1870 წ. ორდენი განახლდა როგორც ჟილდო ფრანგულ-პრუსიულ ომში. ორდენის შემდეგი განახლებები მოხდა 1914 და 1939 წწ. ორდენი იყო სამი ხარისხის: მეორე კლასის (Eisernes Kreuz 2. Klasse), პირველი კლასის (Eisernes Kreuz 1. Klasse), სკინის ჟვრის ოიდი ჟვარი

EISERNES KREUZ 1. KLASSE

(Großkreuz des Eisernen Kreuzes). 1940 წ. განახლებულ ორდენს დაემატა კიდევ ექვსი ხარისხი: სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes), სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub), სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით და მახვილებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub und Schwerter), სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub, Schwerter und Brillante), სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი ოქროს მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit goldenem Eichenlaub, Schwerter und Brillanten), ოდი ჰვრის ჰარსკვლავი (Der Stern des Grossen Kreuzes).

EISERNES KREUZ 1. KLASSE (1-ლი კლასის სკინის ჯვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). 2-ე მსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 450 ათასი ადამიანი.

EISERNES KREUZ 2. KLASSE (მე-2 კლასის სკინის ჯვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). 2-ე მსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 3 მლნ. ადამიანი.

EISLEBEN (ჲდსლებენი) — ქალაქი საქსონია-ჲნხალტის მხარეში სარცის მთისწინში; 26 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ფერადი მეტალურგია; აქ დაიბადა და გარდაიცვალა მარტინ ზუთერი,

ამიტომ ქალაქს უძახიან Lutherstadt Eisleben.

EISLER (აღსლერი) — რაინული ღვინის მარკა.

EISSTOCKSCHIEßEN (აღსშტოკშისენი) — პოპულარული კერლინგისმაგვარი სპორტული თამაში ყინულზე.

EISWEIN m (აღსვაინი) — ღვინო, დაწურული პირველი ყინვების დროს დაკრეფილი ყურძნისგან.

EK — *იხ.* Eisemes Kreuz.

EKD — *იხ.* Evangelische Kirche in Deutschland.

ELBE (ჲლბა) — მდინარე ჲერმანიაში, სიგრძე 1165 კმ.; სათავე სუდეტებში, ჰვეეთს ჩრდილო-ჲერმანულ დაბლობს, ერთვის ჩრდილოეთის ზღვას; შენაკადები: აიზერა, ჲელტავა, ზაალე, საფელი; არხებით შეერთებულია მდინარეებთან ჲეზერი, ჲმსი, შაინი, ოდერი და სხვ., ჲილის არხით ჲალტის ზღვასთან; ჲლბაზე დგას ქალაქები შრეზდენი, შავდებურგი, სამბურგი.

ELBE-HAVEL-KANAL (ჲლბა-ჲაფელ-არხი) — არხი ქ. ჲურგიდან მდინარე ჲაფელამდე; სიგრძე 56 კმ.

ELB-FLORENZ (ჲლორენცია ჲლბაზე) — ქ. შრეზდენის ხატოვანი სახელწოდება.

ELISANDSTEINGEBIRGE (ჲლბის ჲვიშიანი მთები) — ჲაუზიტცის და შაინიან მთებს შორის, ჲერმანიის და ჩეხეთის საზღვრებს გასზვრივ, ე. წ. საქსონიის ჲვედცარია.

ELFERRAT (თერთმეტის საბჭო) — საკარნავალო კომიტეტი, რომელიც შედგება 11 ადამიანისგან.

ELISABETHGALERIE (ჲლიზაბეთგალერი) — ციხესიმაგრე ჲარტბურგში (ჲდურინგის მხარე); გაფორმებულია ფრესკების სერით მმ. ჲლიზაბეთის ცხოვრებიდან, რომელიც ცხოვრობდა აქ 1221-1227 წწ.

ELSAK (ჟღაზასი) — ისტორიული მხარე საფრანგეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთში საინის მარცხენა ნაპირზე; 1871-1918 წწ. და 1940-1944 წწ. შედიოდა ჟერმანიის შემადგენლობაში; დასახლებულია გერმანელებით.

ELSTERGEBIRGE (ჟლსტერ-ჟებირგე) — ზეგანი ჟიხტელის მთებს და ჰადნიან მთებს შორის.

ELYSEE-VERTRAG (ჟლისეს ხელშეკრულება) — მეგობრობის ხელშეკრულება, დადებული 1963 წ. საფრანგეთსა და ჟფჟ შორის ჟლისეს სასახლეში სარინში.

EMF — *იხ.* Grundig Elektromechanische Fabrik.

EMS (ჟმსი) — მდინარე ჟერმანიაში; მიედინება ჩრდილოეთ-ჟერმანიის დაბლობზე, ერთვის ჩრდილოეთის ზღვას; არსებით შეერთებულია ჟლბასთან, საინთან, ჟიხტერთან; სიგრძე 371 კმ.

EMSLAND (ჟმსლანდი) — ადგილი ჟერმანიისა და ჩიდერლანდების საზღვარზე, ჰიუნსტერლანდსა და ლდომოსავლეთ ჟრისლანდიას შორის.

ENERGIE COTTBUS FC («ენერგი ლოტბუს ჟფ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ჟლუბ «ენერგი ლოტბუსის» ემბლემები

ENGLISCHER GRÜß («ენგე ჰარია») (*სიტყვ.* ანგელოზური მისალმება) — კათოლიკური ლოცვის სახელწოდება.

ENTNAZIFIZIERUNG (დენაციფიკაცია) — ჟერმანიის სახელმწიფო, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და ეკონომიური ცხოვრების ნაციისტური

რეჟიმის ბატონობის შედეგებისგან გაწმენდის ღონისძიებები, რომლებიც ტარდებოდა სოტსდამის კონფერენციის 1945 წ. გადაწყვეტილებების თანახმად.

EPD — *იხ.* Evangelischer Pressedienst.

EIPHANIAS — ჟამოცხადება, ჩათლობა, ჟორდანი.

ERDGESCHOSS — სახლის ქვემო სართული, რომლის ფუძე მდებარეობს მიწის დონეზე ოდნავ ზევით.

ERFURT (ჟრფურტი) — ქალაქი მდინარე ჟერაზე, ჟჟურინგიის ადმინისტრაციული ცენტრი, 217 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიური, ავეჯის, პოლიგრაფიული მრეწველობები; სამედიცინო აკადემია, უნივერსიტეტი, მუზეუმები, თეატრი; 12-15 სს. გოტიკური ტაძარი, სევერიკირხე (Severikirche, 13-14 სს.), 15-18 სს. გოტიკური, რენესანსის და ბოროკოს შენობები; შემორჩენელია გაშენების შუასაუკუნოვანი სახე; ჟრფურტი ცნობილია როგორც ყვავილების ქალაქი (die Stadt der Blumen), 1938 წ.-ნ. აქ ყოველწლიურად ტარდება ყვავილების გამოფენები და ჰებადების საერთაშორისო გამოფენა.

ERHARD Ludwig (ჟრხარდი ჟიუდვიგ) (1897-1977 წწ.) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1963-66 წწ., გერმანული «ეკონომიური სასწაულის» მამა, ჟიხტ თავჯდომარე 1966-67 წწ.

ERNST HEINKEL FLUGZEUGBAU GMBH («ჟრნსტ ჟაინკელ ფლჟუგცოგობაუ ჟმბჟ») — ავიასამშენებლო ფირმა, დაარსებული 1954 წ. ქ. ჟჟაერში (მდინარე საინზე) ჟ. ჟაინკელის მიერ; 1964 წ. შეუერთდა კომპანიას «ჟერაინგტე ჟლჟუგტეხნიშე ვერკე ჟმბჟ».

ERNST LEITZ GMBH

«ერნსტ ლეიტცის
ფაბრიკის
ემბლემა»

ERNST LEITZ GMBH («ერნსტ ლეიტცის ფაბრიკა») — ჯერმანიის უმსხვილესი ოპტიკური ფირმა; დაარსებულია 1849 წ. ლ. ლეიტცის მიერ ქ. ჰეტცლარში.

ფირმა
«ერნსტ ლეიტცის»
ემბლემა

ERNSTEDANKFEST (შოსავლის აღების დღესასწაული) — აღინიშნება 1770 წ.-ნ ოქტომბრის პირველ კვირას.

ERNING (მოსავლისა) — აგვისტოს ძველი ხალხური სახელწოდება.

ERSTKOMMUNION (პირველი ზიარება) — კათოლიკურ ეკლესიაში ღვთაობის შემდეგ პირველ კვირა დღეს (der Weißer Sonntag); ევანგელიკურ ეკლესიაში ამ დღეს ხდება კონფირმაცია, და ქალიშვილები პირველად იცვამენ გრძელ თეთრ კაბებს.

ERSTSEMESTER — პირველი სემესტრის სტუდენტი.

ERZGEBIRGE (ჭადნიანი მთები) — ჯერმანიისა და ჩეხეთის საზღვარს გასწვრივ; უმაღლესი წერტილები ფიხტელბერგი (Fichtelberg) 1214 მ. და ჰაილბერგი (Keilberg) 1244 მ.; ნიკელის, ვერცხლის, ცინკის, რკინის, ურანის მადნები; მთისწინში — საქსონიის ჰვედცარია და კურორტები.

ESCHENHEIMER TURM (ქშენჰაიმის კოშკი) — ჭადნის მრავალსართულიანი ცენტრალური კოშკი ოთხი კოშკურით — მე-15 ს. ციხესიმაგრის კედლის ელემენტი, რომელიც გადაურჩა სუეველთა ომებს.

ESELSBRÜCKE (სიტყს. ვირის ხიდი) — სალაპ. ხერხი, რომელიც აადვილებს დამახსოვრებას.

ESSEN (შენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაინ-რეისლანდში; 627 ათასი მაცხოვრებელი; ძირითადი უმსხვილესი სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, მეტალურგია, საფეიქრო, პოლიგრაფიული მრეწველობები; აქ მდებარეობენ სამრეწველო («დრუპი») და ფინანსური კომპანიების მმართველობები; გოტიკური ტაძარი.

ქალაქ შენის
გერბი

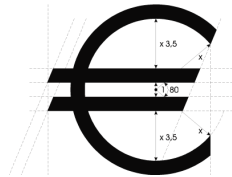
ETTERSBERG (ეტერსბერგი) — მაღლობი ქ. ჰაიმარის ჩვილოვით.

EU — *იხ.* Europäische Union.

EULENSPIEGELBRUNNEN (ოღენშპიგელის შადრევანი) — დგას ქ. ჰრაუნშვაგში (ჰვემო საქსონიის მხარე).

EURATOM (იუროპული) — *იხ.* Europäische Atomgemeinschaft.

EURO (ევრო) — ევროპული სავალუტო ერთეული, საერთო ევროპული ჰაეშირის ქვეყნებისთვის 1999 წ. 1 იანვრიდან.

ევროს ემბლემა

EUROCHEQUE (EE) — ევროჩეკი.

EUROCITYZUG (EC) (ევროსიტი-მატარებელი) — ევროპული სატრანსპორტო სისტემის მატარებელი, რომელიც დადის ერთ-ერთ საათიანი ინტერვალით.

EUROKORPPS (ევროკორპუსი) — ღუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

EUROPÄISCHE ATOMGEMEINSCHAFT (EURATOM) (ატომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება (აიხატ-აიკოშ)) — დასავლეთევროპული ქვეყნების გაერთიანება, რომელიც უწევს კოორდინაციას ატომური ენერჯის გამოყენების გამოკვლევებს; დაარსებულია 1957 წ.

EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT FÜR KOHLE UND STAHL (EGKS) (ჟვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანება (ჟიჟი)) — დაარსებულია 1951 წ. 18 აპრილს ღენილუქსის ქვეყნების, საფრანგეთის, იტალიის და ჟიჟი მიერ; 1973 წ. მას შეუერთდნენ შიდი ღრიტანეთი, შანია და ირლანდია.

EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFTEN (EG) (ევროპული გაერთიანებები (იი)) —სამი დასავლეთევროპული ინტეგრაციული ორგანიზაციის ზოგადი სახელწოდება: ევროპული ეკონომიური გაერთიანება, იიი (Europäische Wirtschaftsgemeinschaft), ჟვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანება, ჟიჟი (Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl, EGKS), ატომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება, აიხატაიკოშ (Europäische Atomgemeinschaft, EURATOM).

EUROPÄISCHE UNION (EU) (ევროპული ჰავშირი (იი)) — შექმნილია 1993 წ. ევროპული გაერთიანებების საფუძველზე შაასტრისტის ღელშეკრულების თანახმად, რომელმაც გააერთიანა 12 ქვეყანა (მათ შორის ღერმანიაც).

ევროპული ჰავშირის დროშა

EUROPÄISCHE VERTEIDIGUNGSGEMEINSCHAFT (EVG) (ევროპული თავდაცვითი გაერთიანება) — შექმნილია 1952 წ. ღენილუქსის ქვეყნების, საფრანგეთის, იტალიის და ჟიჟი მიერ.

EUROPÄISCHE WAHRUNGSEINHEIT (ECU) (იიკი) — ევროპული გაერთიანებების ქვეყნების ანგარიშსწორებითი ფულადი ერთეული (ECU — *შემოკ. ინგლ.* European Currency Unit-დან).

EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTSGEMEINSCHAFT (EWG) (ევროპული ეკონომიური გაერთიანება (იიი)) — შექმნილია ჟვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანების საფუძველზე 1957 წ. 25 მარტის «აომის ხელშეკრულებების» ხელმოწერის შემდეგ; ამავე დროს შეიქმნა ატომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება.

EUROPÄISCHE ZENTRALBANK (EZB) (ევროპული ცენტრალური ბანკი (იიი)) — შტაბ-ბინა შაანის ღრანკფურტში; მისი დანიშნულებაა «ევროს» სტაბილურობის გარანტირება ევრომანული ფედერალური ბანკის მსგავსად.

EUROPÄISCHER GERICHTSHOF (ევროპული უმაღლესი სასამართლო) — მის კომპეტენციაში შედის კანონიერების დაცვა იი ხელშეკრულებების გამოყენებაში და ინტერპრეტაციაში.

EUROPÄISCHER RAT DER STAATS-UND REGIERUNGSCHEFS (სახელმწიფოების და მთავრობების მეთაურების ევროპული საბჭო) — იღებს იი წევრი ქვეყნების გადაწყვეტილებას ევროპული პოლიტიკის ძირითად საკითხებში.

EUROPÄISCHES MUSIKFEST (ევროპული მუსიკალური ფესტივალი) —

EUROPÄISCHES PARLAMENT

ტარდება აგვისტო-სექტემბერში ქ. შტუტგარტში.

EUROPÄISCHES PARLAMENT (ევროპული პარლამენტი) — ზეეროვნული ორგანო ევროპული გაერთიანების ფარგლებში; ირჩევა მოსახლეობის მიერ პირდაპირი არჩევნების შედეგად.

EUOPARAT (ER) (ევროპის საბჭო (EUS)) — საკონსულტაციო პოლიტიკური ორგანიზაცია, შექმნილი 1949 წ. ადამიანთა უფლებების სფეროში ინტეგრაციული პროცესების ხელშესაწყობად; EUS ორგანოები იმყოფებიან სტრასბურგში.

EVANGELISCH-LUTHERISCHE KIRCHE (ევანგელიკურ-ლუთერანული ეკლესია) — ქრისტიანული კონფესიის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულება ევროპაში.

EVANGELISCHE KIRCHE IN DEUTSCHLAND (EKD) (ევანგელიკური ეკლესია ევროპაში) — წარმოადგენს თემს, რომელიც შეესაბამება 27 გარკვეულწილად თავისთავად ლუთერანულ, უნიტარულ და რეფორმირებულ ეკლესიას; ცენტრალური ორგანო (კონსისტორია) იმყოფება ქ. შანოვერში (ჰემელ საქსონია).

EVANGELISCHER PRESSEDIENST (EPD) («ევანგელიკურ პრესე-დინსტ») (EUS) — ევანგელიკური ეკლესიის ბეჭდვითი სააგენტო; ცენტრალური რედაქცია 1949 წ-ს.

EVG — *ob.* Europäische Verteidigungsgemeinschaft.

EWG — *ob.* Europäische Wirtschaftsgemeinschaft.

E-ZUG m — *ob.* Eilzug.

FABRIK DER GESETZE (კანონების ფაბრიკა) — ბუნდესტაგის ხატოვანი სახელწოდება.

FACHHOCHSCHULE (სპეციალიზირებული უმაღლესი სასწავლებელი) — არ გააჩნია საუნივერსიტეტო სტატუსი; სწავლის ვადა 3-4 წელი.

FACHOBERSCHULE (პროფესიონალური საშუალო სკოლა) — პროფესიონალურ-ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომლის დამთავრება იძლევა მხოლოდ სპეციალიზირებულ უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

FACHSCHULE (პროფესიონალური სასწავლებელი) — სხვადასხვა პროფილის კერძო ან მუნიციპალური პროფესიონალური სასწავლებელი, რომელიც იძლევა კვალიფიკაციის ამაღლების საშუალებას და ოსტატის წოდების მიღებას.

FACHWERK (ფახვერკი) — სახლის ჩონჩხედი კონსტრუქცია, რომელიც ხშირად ასრულებდა დეკორატიულ ფუნქციას; დამახასიათებელია შუასაუკუნოვან გერმანულ არქიტექტურისთვის.

FAHNE DEUTSCHLANDS (ჟერმანიის დროშა) — ჟერმანიის სახელმწიფო დროშის ფერებია შავი, წითელი და ოქროსფერი; სამფეროვანი დროშის დასაბამია 1813 წ. ანტინაპოლეონური განმათავისუფლებელი ომი, რომელშიც თავი გამოიჩინეს ახალგაზრდა მოხალისეებმა «ჟავი კორპუსიდან» (ზღუტცოვის კორპუ-

სი); ისინი ატარებდნენ შავ მუნდირებს წითელი გადანაკეცებით და მაჯის პირებით და ოქროსფერი ღილებით; ფერების სიმბოლოები იყო: შავი — რეაქციის ბნელი ღამე; წითელი — თავისუფლებისათვის ბრძოლაში დაღვრილი სისხლი; ოქროსფერი — თავისუფლების მზე.

ჟერმანიის დროშის ფერები

FAHNENJUNKER (ფანენ-ჟუნკერი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

FÄHNRICH (ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

FÄHNRICH ZUR SEE (ფენრიხი ზღვაზე) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

FALLSCHIRMJÄGERTRUPPE (საპარაშუტო ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

FALSCHER HASE (ყალბი კურდღელი) — დანაყული ხორცისგან შემდგარი გრძელი მორგვალებული შემწვარი ნაჭერი, რომელიც თავისი ფორმით მოაგონებს კურდღელს.

FARBENFABRIKEN BAYER AG («ფარბენფაბრიკენ ჟააერ ჟ.ა.») — ფირმა «ჟააერ ჟ.ა.»-ს ძველი (1972 წ.-დე) სახელწოდება.

FARBWERKE HOECHST AG

FARBWERKE HOECHST AG («**ფარბვერკე ჰეოხსტ ჰქ**») — ჴერმანიის უმსხვილესი ქიმიური კონცერნი, დაარსებული 1863 წ. ქ. ჰეოხსტში შაინის **ფრანკფურტის** მახლობლად; 1925-1945 წწ. შედიოდა კონცერნ «**ჴქ ფარბენინდუსტრი ჰქ**»-ს შემადგენლობაში.

Hoechst

კონცერნ «ფარბვერკე ჰეოხსტ ჰქ»

FASCHING — *იხ.* Fastnacht.

FASCHINGZEIT (კარნავალის დრო) — კარნავალის გახსნა იწყება 11 ნოემბრის 11 საათსა და 1 წუთზე.

FASTNACHT (*სამხ.-გერმ.* **FASCHING**; **KARNEVAL** (კარნავალი) — ხალხური დღესასწაული, რომლის დროსაც მხიარულობენ, ცეკვავენ, თამაშობენ, ბევრს ჭამენ და ა. შ.; დღესასწაულის ტრადიცია დაკავშირებულია გაზაფხულის და შიდა მარხვის მოახლოვებასთან; ამ დღესასწაულს სხვადასხვა კუთხეებში აქვს თავისებური სახელწოდებები: Fastnacht — **ჩაინლანდ-შტაღცში**, , Karneval — **ჩრდილოეთ ჩაინ-ჩესტვალიაში** და **ჩიობრანდენბურგში**, Fasching — **ჴავარიაში** და **ჴესტრიაში**; დღესასწაული იწყება 11 ნოემბერს 11 საათსა და 11 წუთზე; დღესასწაულის უმაღლესი წერტილი მოდის «სამ გადარეულ დღეზე» — ბოლო დღეებზე «**ფერფლოვან ოთხშაბათსა**» (Aschermittwoch) და **შიდა მარხვის დაწყების შორის**; «**გადარეულ ორშაბათს**» (Rosenmontag) და **სამშაბათს** (Fastnachtdienstag) მიმდინარეობს ყველაზე ლამაზი და დიდი მსვლელობები და კარნავალები; მსოფლიოში ცნობილ საკარნავალო ცენტრად ითვლება **ჴოლონი**, სადაც სადღესასწაულო პროცესია (Fastnachtsumzug) იჭიმება 5

კმ. **ჴდგილის რელიეფის** გათვალისწინებით ტარდება «**სათხილამურო**» (Schifasching) და «**სანაოლსნო**» (Schiffsfastnacht) კარნავალები.

FASTNACHTDIENSTAG — კარნავალის ბოლო დღე, წინა დღე მარხვისა, რომელიც იწყება «**ფერფლოვან ოთხშაბათს**».

FASTNACHTSSPIELE (ფასტნახტშპილე) (*სიტყვ.* საკარნავალო თამაშები) — გერმანული ხალხური თეატრის ნაირსახეობა, შუასაუკუნოვანი მსუბუქი კომედია; მრავალი ფასტნახტშპილების ავტორები იყვნენ **მაღსტერზინგერები** (ჴ. **საქსი** და **სხვ.**).

FAUN («**ფაუნი**») — სპეციალური დანიშნულების ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უშვებს **ფირმა ფჴოი**; დაარსებულია 1918 წ.

FAZ — *იხ.* „Frankfurter Allgemeine Zeitung“.

FDP — *იხ.* Freie Demokratische Partei.

FEHMARN (ფემარნი) — კუნძული ჴალტიის ზღვაში (ჴლეზვიგ-შოლმტაინი); 185 კვ. კმ., 12 ათასი მაცხოვრებელი.

FEHMARNBELT (ფემარნ-ჴელტი) — სრუტე ჴალტიის ზღვაში ჴერმანია და **შანიას** შორის.

FEIERABEND — 1. თავისუფალი დრო სამუშაოს შემდეგ; 2. სამუშაო დღის დასასრული.

FELDJÄGERTRUPPE (სამხედრო პოლიციის ქვედანაყოფები) — **ჴუნდესვერის** სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

FELDWEBEL (ფელდვებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება **ჴუნდესვერში**.

FERNMELDETRUPPE (კავშირგაბმულობის ნაწილები) — **ჴუნდესვერის** სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

FERNMELDETRUPPE OPERATIVE INFORMATION (ოპერატიული ინფორმაციის კავშირგაბმულობის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

FERNSEH- UND UKW-TURM IN BERLIN (სატელევიზიო ანბა ჟერლინში) — ჟერლინის ყველაზე მაღალი ნაგებობა (365 მ.), ჟერლინის სიმბოლო.

FERNSPÄHTRUPPE (შორეული დაზვერვის ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

FESTSPIELE IN EUTIN — (ოცტინის ფესტივალები) — ეძღვნება საოპერო კომპოზიტორ ზ. შ. ფონ ჴებერს; ტარდება ქ. ოცტინში (ჟლეზვიგ-ჴოლშტანინი).

FESTSPIELHAUS (ფესტივალების სასახლე) — ქ. ჴადროდტში (ჴავარია); შენობა აშენებულია თვით კომპოზიტორ ს. ჴაგნერის პროექტით, აქვს მშვენიერი აკუსტიკა; მშენებლობა დააფინანსა ჴედუდვიგ II ჴავარიელმა; ფესტივალებს ხელმძღვანელობს კომპოზიტორის შთამომავალი ჴოლფგანგ ჴაგნერი; ფესტივალზე იწვევენ ყველაზე ცნობილ დამდგმელებს და რეჟისორებს.

FESTUNG MARIENBERG (შარიენბერგის ციხესიმაგრე) — ქ. ჴედურცბურგში (ჴავარია) შარიენბერგის მთაზე პატარა ეკლესიის (Marienkirche, 706 წ.) მახლობლად; ციხის მშენებლობა დაიწყო 13 ს., 1253 წ. კი იგი გადაიქცა ჴრანკონიის ჴერცოგების, შემდეგ კო ჴურფურსტების (1719 წ.) რეზიდენციად.

FETISCH AUTO («ჴვტომობილი-ფეტიში») — მხატვარ-აქციონისტის ჴულტის ძეგლი, დადგმული ქ. ლოდონში შუასაუკუნოვან კოშკზე.

FEWA («ფევა») — სარეცხავი საშუალებების დამამზადებელი ფირმის საგაჭრო ნიშანი (შემოკ. *Feinwaschmittel*-დან).

ფირმა «ფევა»
ემბლემა

FHG — *ob.* Fraunhofer-Gesellschaft zur Furderung der angewandten Forschung.

FICHTELBERG (ფიხტელბერგი) — შადნეულის მთების მწვერვალი (1214 მ.), საზამთრო სპორტის და დასვენების ადგილი.

FICHTELGEBIRGE (ფიხტელგებირგე) — მთები ჴავარიაში; განვითარებულია ფაიფურის, შუშის, საფეიქრო, ხისგადამამუშავებელი მრეწველობები; ჴურორტების და ტურიზმის მხარე.

FILMDUKAT («ფილმდუკატი») — შანჴადმის საერთაშორისო კინოფესტივალის მთავარი პრიზი.

FIRMUNG (კონფირმაცია) — გარკვეული ასაკის (7-12 წლის) მოზარდების საეკლესიო თემში მიღების წესჩვეულება; ნიშნავს სარწმუნოებრივ სრულყოფას.

FLÄMING (ფლემინგი) — მაღლობი ქ. ჴიტენბერგის ჩრდილოეთით (საქსონია ლნჴალდტი და ჴრანდენბურგი).

FLAMMENDE HERZEN (მზურვალე გულები) — ნამცხვრის ნაირსახეობა.

FLEET (სანაოსნო არხი) *ჩრდ.-გერმ.* *fleeten* დინება) — პატარა არხი ქალაქის ფარგლებში; დამახასიათებელია ჩრდილოგერმანულ ქალაქებისთვის, განსაკუთრების ჴამბურგისთვის.

FLEIßIGES LIESCHEN (ბეჯითი ჴიზხენი) — ჴოგიერთი დეკორატიული მცენარის ხალხური სახელწოდება.

FLICK INDUSTRIEVERWALTUNG KGAA

FLICK INDUSTRIEVERWALTUNG KGAA («*ფლიკ ინდუსტრივერვალტუნგ ჰჟაჲ*») — *ფ. ფლიკის სამრეწველო კონცერნი*; დაარსებულია 20-ან წლებში *ჰიდუსელდორფში*; თანამედროვე სახელწოდება აქვს 1950 წ-ნ.

FLINKE JETIE (ფენსაცმლის სახელოსნო) (*სიჭეს. ცქვიტი ნეტა*) — ფენსაცმლის სწრაფი შეკეთება.

FLOSSENBURG (ფლოსენბურგი) — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი *ქ. ჰაიდენის მახლობლად (ჰავარია)*.

FLOTTE LOTIE (მარჯვე ზოტა) — *სალაპ. ხორცსაკები ან წვენსაწური*.

FLOTTENAPOTHEKER (ფლოტის ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება *ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში*; შეესაბამება 1-ლი რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTENARZT (ფლოტის ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება *ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში*; შეესაბამება სამხედრო-საზღვაო ძალების 1-ლი რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTILLENADMIRAL (ფლოტილიის ადმირალი) — ადმირალის წოდება *ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში*.

*ფლოტილიის
ადმირალის
განმასხვავებელი
ნიშნები*

*ფლოტილიის
ადმირალის ალაში*

FLOTTILLENAPOTHEKER (ფლოტილიის ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება *ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში*; შე-

ესაბამება მე-2 რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTILLENARZT (ფლოტილიის ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება *ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში*; შეესაბამება მე-2 რანგის კაპიტანის წოდებას.

FOCKE-MUSEUM («*ფოკე-მუზეუმი*») — *ჟრემენის მხარის ხელოვნების და კულტურის ისტორიის მუზეუმი*.

FOCKE-WULF (FW) («*ფოკე-ჴულფი*») (*ფჴ*) — მე-2 *მსოფლიო ომის დროინდელი სხვადასხვა დანიშნულების გერმანული სამხედრო თვითმფრინავების და მათი მწარმოებელი ფირმის სახელწოდება*.

FOCKE-WULF GMBH («*ფოკე-ჴულფ ჴმბჴ*») — საავიაციო კონცერნი, დაარსებული 1924 წ. ავიაკონსტრუქტორ *ჴ. ფოკეს და მეწარმე ჴ. ჴულფის მიერ ქ. ჟრემენში*; 1963 წ. შეუერთდა კომპანიას «*ფერადნიგტე ფლდუგტენნიშე ვერკე ჴმბჴ*».

*ფონცერნ
«ფოკე-ჴულფის»
ემბლემა*

FOCKE-WULF

FOCUS («*ფოკუსი*») — პოპულარული ყოველკვირეული ილუსტრირებული ჟურნალი; გამოდის *მდუნხენში* 1993 წ-ნ ტირაჟით 477 ათასი ეგზ.

ჴურნალი «ფოკუსი»

FÖHN (ფჳონი) (*ლათ. favonius* თბილი დასავლეთის ქარი) — მშრალი, თბილი, ჴოგჯერ ცხელი ქარი, რომელიც უბერავს მთებიდან; ფჳონი — ადგილობრივი ქარია; იგი აჩქარებს ნაყოფის დამწიფებას, აჩქარებს თოვლის დნობას მთებში,

ამიტომ მას კიდევ უძახიან Schneefresser (*სიტყვ.* თოვლისჭამია).

FÖHR (ფორი) — კუნძული ჴერმანიაში, ერთ-ერთი ჩრდილო-აღმოსავლური კუნძულებიდან.

FOLKWANG-MUSEUM (ფოლკვანგ-მუზეუმი) (სახელი გამომდინარეობს ძველგერმანული ქალღმერთის ფრედას ადგილსამყოფელოდან «folkvangu») — დაარსებული 1902 წ. ქ. შაგენში (ჩესტვალაია); 1922 წ. შეიძინეს ქ. ჴენისთვის, 1929 წ. კი გაერთიანდა ადგილობრივ მუზეუმთან; შეიქმნა 19-20 სს. იმპრესიონისტების ნამუშევრებს.

FONDS „DEUTSCHE EINHEIT (ფონდი «ჴერმანული ერთიანობა») — დაარსებულია 1991 წ.; უზრუნველყოფდა ფინანსებით ახალ ფედერალურ მხარეებს (ყოფილ ობლასტებს) და მათ თემებს; ფონდს აფინანსებდნენ ფედერაცია და ძველი მხარეები (ლანდები); გაუქმებულია 1995 წ.

FORD («ფორდი») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა, რომელსაც უშვებს ფირმა «ფორდ-ვერკე ჴუ» ჴერმანიაში.

FORD-WERKE AG («ფორდ-ვერკე ჴუ») — უმსხვილესი ამერიკული საავტომობილო კორპორაციის «ფორდ მოტორ ჴუ»-ის ფილიალი ჴერმანიაში; დაარსებულია 1925 წ. ჩლონში.

კომპანია «ფორდ-ვერკე ჴუ»-ს ემბლემა

FORTUNA KÖLN SC («ფორტუნა ჩლონ სჩ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1890 წ.

კლუბ «ფორტუნა შდუსელდორფის» ემბლემა

FORTUNA DÜSSELDORF («ფორტუნა შდუსელდორფი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1995 წ.

FRANKEN (ფრანკეთი) — ჴერმანიის ისტორიული მხარე; სახელწოდება ფრანკეთი შამორჩა მარტო ჴღმოსავლეთ ფრანკეთს (მდინარე შაინის აუზი), რომლის უმეტესი ნაწილი 1803 წ. შევიდა ჴავარიის შემადგენლობაში.

ფრანკეთის გერბი

FRANKENWALD (ფრანკეთის ჴყე) — მთები ჴერმანიაში მთებ ფიხტელს და ჩურინგიის ჴყის შორის.

FRANKENWEINE (ფრანკონული ღვინოები) — ღვინო, დაწურული მდინარე შაინის ხეობაში.

FRANKFURT AM MAIN (შაინის ფრანკფურტი) — ქალაქი ᴂსეის მხარეში მდინარე შაინზე; 647 ათასი მაცხოვრებელი; ჴვროპის უმსხვილესი ფინანსური და სავაჭრო ცენტრი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობები, ფერადი მეტალურგია; ყოველწლიური საერთაშორისო ავტოსაღონი და წიგნის ბაზრობა; საკონტინენტო ჴვროპაში ყველაზე დიდი აეროპორტი; ქალაქში განლაგებულია ჴერმანიის უმსხვილესი ბანკების «Deutsche Bank», «Dresdner Bank», «Commerzbank» მთავარი ოფისები.

შაინის ფრანკფურტის გერბი

FRANKFURTER ALLGEMEINE SONNTAGSZEITUNG («ფრანკფურტერ

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG (FAZ)

ალგემადნე ზონტაგსცადტუნგი») — პოპულარული საკვირაო გზნეთი.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG (FAZ) («**ფრანკფურტერ ალგემადნე ცადტუნგი**») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის **ფრანკფურტში** 1949 წ-ნ ტირაჟით 394 800 ეგზემპლარი.

Frankfurter Allgemeine

ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

ჟაზეთი «**ფრანკფურტერ ალგემადნე**»

FRANKFURTER BUCHMESSE (**ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობა**) — საერთაშორისო უნივერსალური წიგნის ბაზრობა, რომელიც ტარდება 1949 წ-ნ ყოველწლიურად შემოდგომაზე.

FRANKFURTER BUCHMESSE

ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობის ემბლემა

FRANKFURTER FESTE (**ფრანკფურტის ფესტივალი**) — ყოველწლიური მუსიკალური ფესტივალი სექტემბერში.

FRANKFURTER KONSUMGUTERMESSE (**ფართო მოხმარების საქონლის ფრანკფურტის ბაზრობა**) — უმსხვილესი ბაზრობა, რომელიც ტარდება **ფრანკფურტში** გაზაფხულზე და შემოდგომაზე.

FRANKFURTER KREUZ (**ფრანკფურტის ჯვარი**) — ჩრდილოეთიდან სამხრეთით და დასავლეთიდან ჩრდილო-სავლეთით მიმავალი გზატკეცილების გადაკვეთა ჭაინის **ფრთხვურტში**.

FRANKFURTER PAULSKIRCHE (ჩმ. **საველეს ეკლესია** ჭაინის **ფრანკფურტში**) — **წროვნი კრების სხდომების ჩატარების ადგილი** 1848-1849 წწ. **სეველეუციის დროს** **ჟერმანიის** ში; მე-2 **შსოფლიო ომის დროს** დაინგრა; აღდგენილია კონგრესების, გამოფენების ჩასატარებლად.

FRANKFURTER RUNDSCHAU («**ფრანკფურტერ რუნდშაუ**») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის **ფრანკფურტში** 1945 წ-ნ ტირაჟით 189 000.

Frankfurter Rundschau

ჟაზეთი «**ფრანკფურტერ რუნდშაუ**»

FRANKFURTER SCHULE (**ფრანკფურტის სკოლა**) — მე-20 ს. გერმანულ ფილოსოფიაში და სოციოლოგიაში; წარმოიქმნა 30-ნი წლების დასაწყისში; ცენტრი — სოციალური კვლევების ინსტიტუტი ჭაინის **ფრანკფურტში**.

FRANKFURTER WURSTCHEN — სოხისი ან პატარა ძეხვი **ფრანკფურტულად**, დამზადებული ღორის ხორცისგან სანელებელით.

FRANKISCHE ALB (**ფრანკეთის ჩლბი / ფრანკეთის აურა**) — მთის ჯაჭვი **ჟერმანიის სამხრეთ-ჩრდილო-სავლეთში** **ჟავარიის მხარეში**.

FRÄNKISCHE SAALE (**ფრენკიშე ზაალე**) — ჭაინის მარჯვენა შენაკადი, 142 კმ.; **სესენის და ჟავარიის მხარეები**.

FRANKISCHE SCHWEIZ (**ფრანკეთის შვეიცარია**) — თვალწარმტაცი კლდოვანი ლანდშეფტი **ჟავარიის ჩრდილოეთში**.

FRANKISCHER JURA (**ფრანკეთის აურა**) — იხ. Frankische Alb.

FRANKISCHES REICH — იხ. Frankenreich.

FRAU (FR.) (**ფრაუ, ქალბატონი**) — მიმართვა გათხოვილ ქალთან; ხმარობენ გვარის წინ.

FRAU HOLLE SCHUTTET IHR BETTEN AUS (**ფრაუ ოლოე ბერტყავს თავის ბუმბულის ლეებს**) — ხუმრ. მოდის ხშირი თოვლი.

FRAUENKIRCHE (**ფრაუენკირხე**) — ქვთისმშობლის ტაძარი ჭაინის **ფრანკფურტში**, მისი სიმბოლო; აშენებულია 15 ს.; ეკლესიაში დადგმულია მონუ-

მენტი ზედვიგ ჰავარიელის საფლავზე; ტაძარში დგას მოციქულების, წმინდანების, წინასწარმეტყველების ხის 24 ბეუსტი, შესრულებული ღრამ ღრასის მიერ (15 ს.).

FRÄULEIN (FRI.) (ფრილაინ, ქალბატონი) — მიმართვა გაუთხოვარ ქალთან; ხმარობენ გვარის წინ.

FRAUNHOFER-GESELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG DER ANGEWANDTEN FÖRSCHUNG (FHG) (წართული კვლევის განვითარების ხელშეწყობის საზოგადოება) — აფინანსებს დართულ კვლევებს ჰერმანიში ფედერალური და სამხარეო წყაროებიდან; აერთიანებს 50 სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი; ატარებს გერმანელი ფიზიკოსის ჯ. ზრაუნჰოფერის სახელს.

FREGATTENKAPITÄN (მე-2 რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მე-2 რანგის კაპიტანის განმასხვავებელი ნიშნები

FREIBURG (ფრაიბურგი) — ქალაქი ჰადენ-ჰურტენბერგში; 191 ათასი მაცხოვრებელი; ჰლობერტ ზედვიგის სახელობის უნივერსიტეტი, დაარსებული 1457 წ.; მუზეუმები, ტაძარი.

FREIBURG SC («ფრაიბურგ სც») — ჰუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ფრაიბურგის» ემბლემა

FREIE DEMOKRATISCHE KORRESPONDENZ («ფრაიე დემოკრატიშე კორესპონდენც») — ჰავიწ მმართველობის ყოველკვირეული საინ-

ფორმაციო ბიულეტენი; გამოდის ჰონში 1950 წ.

FREIE DEMOKRATISCHE PARTEI (FDP) (ჰავისუფალი დემოკრატიული პარტია (ჰავიწ)) — შექმნილია 1948 წ. პრინციპით «თანამედროვე სოციალური ლიბერალიზმი».

FREIE HANSESTADT BREMEN (სანზის თავისუფალი ქალაქი ჰრემენი) — ქალაქი ჰრემენის ოფიციალური სახელწოდება; მას აქვს ფედერალური მხარის სტატუსი.

FREIE REICHS- UND HANSESTADT (თავისუფალი იმპერიული და ჰანზის ქალაქი) — მდინარე ონსტრუტის სათავეებში მდებარე ქალაქი ჰრელჰაუნზის ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქი იყო ოომას ჰრუნცერის მოღვაწეობის ცენტრი.

FREIE STÄDTE (თავისუფალი ქალაქები) — გერმანული ქალაქები, რომლებიც განთავისუფლდნენ ფეოდალური სენიორის ძალა-უფლებისგან და მოიპოვეს თვითმართველობა 13 ს-ნ; ამჟამად თავისუფალი ქალაქების სტატუსი აქვთ ჰანზის ქალაქებს ჰრემენს და სამბურგს.

FREIE UNIVERSITÄT BERLIN (ჰავისუფალი უნივერსიტეტი ჰერლინში) — ერთ-ერთი სამი ჰერლინის უნივერსიტეტებიდან.

ჰერლინის თავისუფალი უნივერსიტეტის ემბლემა

FREIES VOLK («ფრაიეს ფოლკ») — გაზეთი, ჰიწ ორგანო; გამოდიოდა 1948-1956 წწ. ბრესლდორფში კომუნისტური პარტიის აკრძალვამდე.

FREIE UND HANSESTADT HAMBURG

FREIE UND HANSESTADT HAMBURG (ჩავისუფალი და ჰანზის ქალაქი უსამბურგი) — ფედერალური მხარის სტატუსის მქონე ქალაქ უსამბურგის ოფიციალური სახელწოდება.

FREIE VOLKSBUHNE («*ფრადე ფოლკსბუენე*») — დრამატული თეატრი ჟერლინში.

FREIGEGENSTAND — არასავალდებულო საგანი.

FREISTAAT (თავისუფალი სახელმწიფო) — ტერმინ «რესპუბლიკის» მოძველებული სინონიმი; ამჟამად ეს სახელწოდება შემორჩა ზოგერთ შესიტყვებაში: *Der Freistaat Bayern* (ჩესპუბლიკა ჟავარია) — ჟავარიის მხარის ოფიციალური სახელწოდება.

FREMDARBEITER (ფრემდარბადტერ / უცხოელი მომუშავე) — მე-2 მსოფლიო ომის დროს ჟერმანიაში მომუშავე უცხოელები ოკუპირებული ქვეყნებიდან.

FRIEDRICH KRUPP HUTTENWERKE AG («*ფრიდრიხ ღრუპ ჰუტენვერკე ლჰე*») — *იხ.* Krupp-Konzern.

FRIEDRICHSHAIN (ფრიდრიხსჰაინი) — ჟერლინის რაიონი და პარკი «*ნლაპრების შადრევნიტ*» (*Märchenbrunnen*).

FRIEDRICHSTADTPALAST (ფრიდრიხ-შტადტპალასტი) — თეატრი-რევეუ ჟერლინში; ახალი შენობა აშენებულია 1984 წ.

FRIEDR. VIEWEG UND SOHN VERLAGSGESELLSCHAFT GMBH («*ფრიდრ. ფივეგ უნდ ზონ ფერლაგსგეზელ-შაფტ ჟმბს*») — მეცნიერულ-ტექნიკური ლიტერატურის გამომცემლობა; დაარსებულია 1789 წ. ჟერლინში; 1799 წ-ნ ჟრაუნშვაგში.

FRIESEN (ფრიზები) — ფრიზული ეროვნების ხალხი ჩიდერლანდებში და ჟერმანიაში; ენა — ფრიზუ-

ლი; სარწმუნოება — კალვინისტები; ჟერმანიაში ცხოვრობენ ჩდმოსავლეთ-ფრიზულ კუნძულებზე.

FRISEURMUSEUM (საპარიკმახერო ხელოვნების მუზეუმი) — ჟერლინში; 12 ათასი ექსპონატი.

FRITTATEN (ფრიტატები) — ომლეტი.

FRITZ-THYSSEN-STIFTUNG (ფრიც ღისენის ფონდი) — გამოყოფილია ღისენის კონცერნის მიერ მეცნიერული კვლევების ჩასატარებლად; დაარსებულია 1959 წ.

FRONLEICHNAM, FRONLEICHNAMSFEST (ჩრისტეს სხეულის შდესასწაული, მაცხოვრის სხეულის შდესასწაული) — ოფიციალური კათოლიკური დღესასწაული, აღინიშნება ხუთშაბათს სამების შემდეგ.

FRÜHSCHOPPEN (ფრეჟშოპენი) — თათხა ლუდი (ჭიქა ლვინო), ჩვეულებრივ საუზმის შემდეგ კვირა-ან სადღესასწაულო დღეს (ამჟამად განსაკუთრებული ცერემონია).

FRÜHSTÜCKBRETT(CHEN) (ფიცარი საუზმისთვის) — ხმარობენ თეფშის მაგივრად.

FULDA (ფულდა) — 1. მდინარე ჟერმანიაში, ჟეზერის მარცხენა შენაკადი, სიგრძე 218 კმ.; 2. ქალაქი უსესენის მხარეში მდინარე ფულდაზე; 70 ათასი მაცხოვრებელი; კათოლიკური ეპისკოპოსის რეზიდენცია; ფილოსოფიურ-საღვთისმეტყველო ინსტიტუტი; საკათედრო ტაძარი *ჩმ.* ჟონიფაციუსის საფლავით (819 წ.), გადაკეთებულია 1704-1712 წწ.; *ჩმ.* ტიხიელის რომანული ეკლესია (822 წ.); სააბატო, დაარსებული 744 წ., 1752 წ. მიიღო საეპისკოპოსოს სტატუსი; ფულდაში დაიბადა და საშუალო განათლება მიიღო 1909 წ. ჩობელის პრემიის ლაურეატი

ფიზიკაში ღარლ ფერდინანდ ჭრა-
უნი (Karl Ferdinand Braun).

ჭალაჲ ფულდის გერბი

მემორიალური
დაფა სახლზე,
რომელშიც
დაიბადა ღარლ
ფერდინანდ
ჭრაუნი

FÜNF (ხუთიანი) — სასკოლო ნიშანი «არა დამაკმაყოფილებელი» (ungenugend); შეესაბამება საქართველოს სკოლების ნიშან «2» ან «1».

FÜNF-PROZENT-KLAUSEL (5-პროცენტ-იანი ბარიერი) — დათქმა ჴერმანიის საარჩევნო კანონში, რომლის თანახმადაც ბუნდესტაგში შეუძლიათ იყვნენ წარმოდგენილნი მხოლოდ ის პარტიები, რომლებიც მოიპოვებენ ამომრჩევლების არა ნაკლებ 5% ხმას.

FUSSBALL-VERBAND MITTEL-RHEIN (შუარაინის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

FUSSBALLREGIONALVERBAND SÜDWEST (სამხრეთ-შასავლეთის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

FUSSBALLVERBAND NIEDERRHEIN (ჩვემორაინის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

FÜSSEN (ფუსენი) — კურორტი, ზამთრის სპორტის ცენტრი ღლგოის ღლგების მთისწინში (შასავლეთი ჴავარია); 15 ათასი მაცხოვრებელი; რომაული ციხესიმაგრე (3 ს.); 8-9 სს. — ბენედიქტინელების სააბატოს ცენტრი; 1313 წ. — ღუსებურგელი კურფურსტების რეზიდენცია; შუა საუკუნეებში — ვიოლინოების წარმოება; მე-19 ს. დასასრულს ჴედუდვიგ II ჴავარიაელმა ააგო აქ სასახლეები.

FW (ФѴ) — *იხ.* Focke-Wulf.

FWIKENSONNTAG (ნაპერწკლების კვირა) — პირველი კვირა შიდმარხვის შემდეგ; ამ დღე ანთებენ საგაზაფხულო კოცონებს.

Ե

GABELFRÜHSTUCK (ლანჩი) — ოფიციალური საუზმე-მიღება (ცივი დელიკატესური საუზმე და ალკოჰოლური სასმელები).

GANSEKLEIN — ბატის მოხარშული შიგნეული.

GÄNSELIESEL (ბატების მწყემსი გოგონა; გოგონა ბატებით) — 1. მხატვრების ხშირი სდუჟეტი; 2. შადრევანი ბრინჯაოს ქანდაკებით Gänseliesel Դოტინგენის საბაზრო მოედანზე — ქალაქის სიმბოლო; ამავე მოედანზე მდებარე Դოტინგენის უნივერსიტეტის ყოველი ახალკურს-დამთავრებული, ტრადიციისამებრ, აჯილდოვებს მას კოცნით.

GANZTAGSSCHULE (მთლიანი დღის სკოლა) — სკოლა, რომელშიც სასწავლო საათები განაწილებულია მთელ დღეზე შესვენებებით სადილისთვის, დასვენებისთვის, თამაშებისთვის.

GARMISCH-PARTENKIRCHEN (Գარმიშ-Սարტենკիրხენი) — სამთო-კლიმატური კუրორტი Ժդუნხენის სამხრეთ-დასავლეთით Կავარიის Էლპებში 720 მ. სიმაღლეზე; 27 ათასი მაცხოვრებელი; ზამთრის სპორტის ცენტრი; აქ 1936 წ. ჩატარდა ზამთრის IV ოლიმპიური თამაშები; განვითარებულია მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოება; შემოგარენში მდებარეობს Էმერგებირგეს ნაკრძალი.

GARTENSTADT («ბაღების ქალაქი») — ქ. Բრფურტის (Զդურინგია) ხატოვა-

ნი სახელწოდება, სადაც ყოველწლიურად ტარდება მეծაღების ტრადიციული გამოფენა.

GARTENZWERG (ბალის გნომი) — ბალის გასალამაზებელი ფიგურა.

GASTARBEITER (გასტარბაդტერი, უცხოელი-მომუშავე) (*სიტყ.* მომუშავე-სტუმარი) — უცხოელი მომუშავე, რომელიც ჩამოვიდა გასამრსჯელოს საშოვნელად სხვა ქვეყნიდან.

GASTEIG (Դასტადგი) — კულტურული ცენტრი Ժդუნხენში, სადაც ფილარმონიის და კონსერვატორიის გარდა არის ორი პატარა საკონცერტო დარბაზი, ბიბლიოთეკა და სასწავლო კლასები; ამ ცენტრში ტარდება ფესტივალების, კინოფესტივალების, კლასიკური და როკ-მუსიკის, გამოფენების უმრავლესობა.

GASTHOF (გასტჰოფი) — პატარა სასტუმრო სოფელში.

GASTHÖRER — თავისუფალი მსმენელი უმაღლეს სასწავლებელში.

GASTSTÄTTE (გასტშტეტე) — საზოგადოებრივი კვების საწარმოების შემართებელი აღნიშვნა.

GAUCK-BEHÖRDE (Դաუკის უწყება) — *სალაპ.* უწყების სახელწოდება, რომელიც აწარმოებდა ყოფილ ԴՄԽ სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს კარტოთეკის დამუშავებას; შეიქმნა 1992 წ. (უწყების ხელმძღვანელი Ի. Դաუკი).

GAUTSCHEN (*სამხ.-გერმ.* ქანაობა) — პროფესიაში გაზიარების ძველი

წესხვეულება, რომელიც შემორჩათ წიგნმბეჭდავებს; მოწაფე ითვლება სრულყოფილებიან მუშაკად მას შემდეგ, რაც მას აბანავებენ წყლით სავესე გეჯაში.

G. BAUKNECHT GMBH («**ჟ. ჟაუკნეხტ ჟმბს**») — ფირმა, რომელიც უშვებს საყოფაცხოვრებო ელექტროხელსაწყოებს; დაარსებულია 1919 წ. შტუტგარტში (ატარებს მისი დამაარსებლის ჟოტლობ ჟაუკნეხტის სახელს).

ფირმა «**ჟ. ჟაუკნეხტ ჟმბს**»-ს ემბლემა

GEBILDBROT (წესის პური) — სხვადასხვა ფორმის ნაცხობი ჟობისთვის, ჯღდგომისთვის.

GEBRUDER JUNGHANS GMBH («**ძმები ჟუნგჰანსები ჟმბს**») — საათის მრეწველობის საწარმო, დაარსებული 1861 წ. ქ. შრამბერგში; 1900 წ-ნ აქციონერული საწარმო, 1966 წ-ნ შეზღუდული პასუხისგებლობის აქციონერული საზოგადოება.

GEDÄCHTNISKIRCHE (ჟედეხტნისკირხე) — 1. ვისიმე ან რაიმე სახელობის ეკლესია; 2. ჟერლინის ცენტრში მდებარე დანგრეული ეკლესია.

GEDENKSTATTE „MITTELBAU DORA“ (მემორიალური კომპლექსი «**მიტელბაუ-შორა**») — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკის ადგილას ქ. ჩორდჰაუზენის მახლობლად (ჯდურინგის მხარე).

GEEST, GEESTLAND (გეესტ(ები) — ქვიშოვანი ნაკლებადნაყოფიერი ადგილი ჩრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე.

GEFREITER (ეფრედტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

GEFREITER (ეფრედტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

GEFREITER (BOOTSMANNANWÄRTER) (ეფრედტორი (ბოცმანობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

GEFREITER (FELDWEBELANWÄRTER) (ეფრედტორი (ფელდფებლობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

GEFREITER (MAATANWÄRTER) (ეფრედტორი (მაატობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

GEFREITER (OFFIZIERANWÄRTER) (ეფრედტორი (ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

GEFREITER (OFFIZIERANWÄRTER) (ეფრედტორი (ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

GEFREITER (UNTEROFFIZIERANWÄRTER) (ეფრედტორი (უნტერ-ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

GEMALDEGALERIE ALTE UND NEUE MEISTER (სურათების გალერეა «**ძველი და ახალი ოსტატები**») — ხელოვნების ნაწარმოებების მუზეუმი შრეზდენში.

GEMEINDE (თემი) — 1. ადგილობრივი თვითმართველობის ორგანო; 2. საეკლესიო თემი, მრევლი.

GEMEINDEBEDIENTETER (გემადნდებენშტეტერ / თემის მოსამსახურე) — თემის ადმინისტრაციული აპარატის მოსამსახურე.

GEMEINDEDIREKTOR (გემადნდედირექტორ / თემის დირექტორი) — ადმინისტრაციული აპარატის მეთაური რაიონული დაქვემდებარების ქალაქებში და თემებში.

GEMEINDERAD

GEMEINDERAD (გემადნდერატ / თემის საბჭო) — ხელისუფლების აღმასრულებელი ორგანო თემში.

GEMEINSAMER MARKT (საერთო ბაზარი) — *იხ.* Europäische Wirtschaftsgemeinschaft.

GEMEINSCHAFTSSCHULE (ზოგადკონფესიული სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა სხვადასხვა რელიგიური აღმსარებლობის ბავშვებისთვის.

GEMEINSCHAFTSWERK AUFSCHWUNG OST («*წლმავლობა წლმოსავლეთში* — საერთო საქმე») — განვითარების და მშენებლობის დამატებითი პროგრამა აღმოსავლეთ ჟერმანიაში (ყოფილი *DDR* ტერიტორია); მიღებულია 1991 წ.

GENDARMENMARKT (ჟენდარმენმარკტი) — ჟერლინის ულამაზესი მოედანი ჟერმანული და ჟრანგული ტაძრებით; ცენტრში — შრამატული თეატრი (Schauspielhaus); თავისი სახელწოდება მოედანმა მიიღო კირასირულ ლეგიონ «Gens d'Armes» წყალობით, რომლისთვისაც *ჟილჰელმ I* ბრძანებით აქ აშენებულ იქნა საყარაულო და საჯინობები.

GENERAL (გენერალი) — გენერლის უმაღლესი წოდება ჟუნდესვერში.

GENERAL-ANZEIGER («*ჟენერალ-ანცაგვერი*») — ყოველდღიური გაზეთი, დაარსებული 1891 წ. ჟონში.

General-Anzeiger

UNABHÄNGIGE TAGESZEITUNG
SAMSTAGSABEND, 1. / 2. NOVEMBER 2003

ჟაზეთი «*ჟენერალ-ანცაგვერი*»

GENERALAPOTHEKER (გენერალ-ფარმაცევტი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ბრიგადის გენერლის წოდებას.

GENERALARZT (გენერალ-ექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის

სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ბრიგადის განარლის წოდებას.

GENERALLEUTNANT (გენერალ-ლეიტენანტი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერში.

GENERALMAJOR (გენერალ-მაიორი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერში.

GENERALSTABARZT (გენერალ-შტაბსექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება გენერალ-მაიორის წოდებას.

GENERALOBERSTABARZT (გენერალ-უფროსი შტაბს-ექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება გენერალ-ლეიტენანტის წოდებას.

GENOSSE (ამხანაგო) — მიმართვა კომუნისტური და სოციალ-დემოკრატიული პარტიების წევრებისადმი.

GENSCHER HANS-DIETRICH (ჟენშერი *ჟანს შიტრიხ* (დაბ. 1927 წ.) — ჟერმანიის სახელმწიფო მოღვაწე, ვიცე-კანცლერი და საგარეო საქმეთა მინისტრი 1974 წ-ს, *CDU* თავჯდომარე 1974-85 წწ.

GEORG-BUCHNER-PREIS (ჟეორგ ჟოუნხერის სახელობის პრემია) — ერთ-ერთი ყვლაზე მნიშვნელოვანი გერმანული ლიტერატურული პრემია; დაარსებულია 1923 წ.; მისი ლაურეატები იყვნენ *შ. ჟრდუნბადნი*, *ჟ. ჰუშგი* და *სხვ.*; 1996 წ. პრემიალური თანხა შეადგენდა 60 ათას გერმანულ მარკას.

GEORG-FRIEDRICH-HÄNDEL-FESTSPIELE (ჟ. *ჟ. ჟენდელის მუსიკის ფესტივალი*) — ტარდება ქალაქებში *ჟალე* და/ან *ჟოტინგენში*; ეძღვნება *ჟ. ჟ. ჟენდელის მუსიკას*.

GEORG WESTERMANN VERLAG (DRUCKEREI UND KARTOGRAPHISCHE ANS-

TALT GMBH («**ჟეორგ ჟესტერმან ფერლაგ** (წრუკერად უნდ კარტოგრაფიშე ანშტალტ ჟმბს)») — ჟერმანიის ერთ-ერთი წამყვანი გამომცემლობა საკუთარი სტამბით და მსოფლიო მნიშვნელობის კარტოგრაფიული საწარმოთი; დაარსებულია 1838 წ. ქ. ჟრაუნშვაიგში.

GEORGTOR IN DRESDEN (ჟეორგენტორი წრეზდენში) — მე-16 ს. არქიტექტურული ძეგლი სენესანსის სტილში; აშენებულია საქსონელი ჰერცოგის ჟეორგის ბრძანებით 1530 წ.

GERA (ჟერა) — ქალაქი ზდურინგიაში; 105 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათ-, ავტომშენებლობა, ელექტროტექნიკური, ელექტრონული, საფეიქრო მრეწველობები.

ქალაქ ჟერას გერბი

GERMANIA (ჟერმანია) — ჟერმანიის პერსონიფიკაცია; ძველი ძომის დროს — მწუხარე ტყვექალის სახით, შუა საუკუნეებში — გვირგვინოსანი დიდებული ქალის სახით; მე-19 ს. — 1871 წ. გაერთიანებული ჟერმანიის იმპერიის სიმბოლო; 10,5 მ. სიმაღლის ჟერმანიის ბრინჯაოს ქანდაკება დადგმულია ჩიდერვალდის მთებში 25 მეტრიან კვარცხლბეკზე, რომელზედაც გამოსახულია 1870-1871 წწ. საფრანგეთ-სრუსიის ომის ეპიზოდები; შექმნილია ჟოჰანეს ჟილინგის მიერ 1877-1883 წწ.

GERMANIA RATINGEN (ჟერმანია შატინგენი) — საფეხბურთო კლუბი.

GERMANISCHES NATIONALMUSEUM IN NÜRNBERG (ჟერმანიის ეროვნული მუზეუმი ჩდურნბერგში) — დაარსე-

ბულია 1852 წ. გერმანელი ისტორიკოსების, სიძველეების მკვლევარების მიერ; მუზეუმი წარმოადგენს გერმანული კულტურის და ხელოვნების განვითარებას ადრეულ დროიდან მე-20 ს-ე; მასში წარმოდგენილია გრავიურები სპილენძზე, მონეტები, მედლები, ქანდაკებები, ფერწერული ნაწარმოებების კრებულები და, აგრეთვე, ბიბლიოთეკა და არქივი; სამუზეუმო კოლექციაში არის ქირურგიული და ასტრონომიული ინსტრუმენტები, იარაღი, ავეჯი, ტანსაცმელი და სამკაულები; მის საგანძურშია ოქროს სახარება ჟხტერნახიდან, ბურგუნდული საათები, წდურერის, ჩრანახის ნაწარმოებები და ა. შ.

GESAMTDEUTSCHER BLOCK / BHE (სრულიად გერმანული ბლოკი / ჟსბ) — პარტია, დაარსებულია 1950 წ. გასახლებულების და გაძევებულების მიერ (ჟსბ — *შემოკ.* Bund der Heimatvertriebenen und Entrechteten-იდან); 1961 წ. ჟერმანულ პარტიასთან ერთად შექმნა სრულიად გერმანული პარტია.

GESAMTHOCHSCHULE (ზოგადი უმაღლესი სკოლა) — უმაღლესი სასწავლებელი, რომელშიც ხდება მომზადება სხვადასხვა სპეციალობებში; შექმნილია 70-ან წლების დასაწყისში.

GESAMTSCHULE (ზოგადი სკოლა) — ექსპერიმენტალური ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომელშიც გაერთიანებულია ძირითადი სკოლა, რეალური სკოლა და გიმნაზია.

GESETZ ÜBER DIE POLITISCHEN PARTeien (ჩანონი პოლიტიკური პარტიების შესახებ) — მიღებულია 1967 წ. 24 ივნისში; განსაზღვრავს პოლიტიკური პარტიების კონსტიტუციურ საფუძვლებს.

GESETZ ZUR ANDERUNG DIENSTRECHT

GESETZ ZUR ANDERUNG DIENSTRECHTLICHER VORSCHRIFTEN (ჰანონი სამსახურებრივ-სამართლებრივი წესდების შეცვლის შესახებ / კანონი «პროფესიებზე აკრძალვის» შესახებ) — მიღებულია 1975 წ. ოქტომბერში; გრძალავს კომუნისტების მუშაობას სახელმწიფო დაწესებულებებში.

GESETZ ZUR DEMOKRATISIERUNG DER DEUTSCHEN SCHULE (ჰანონი გერმანული სკოლის დემოკრატიზაციის შესახებ) — მიღებულია ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონის ყველა მხარეში და პროვინციაში 1946 წ. მაის-ივნისში; ითვალისწინებდა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დემოკრატიულ გარდაქმნას, რომლის ფუძესაც წარმოადგენდა ერთიანი სახელმწიფო სკოლა.

GESPENSTERBAHN («გეშპენსტერბანი») (*სიტყვ.* «მოჩვენებების გზა») — ატრაქციონი, რომელიც გათვლილია იმაზე, რომ მნახველებში გამოიწვიოს შიშის გრძნობა.

GESUNDHEITSHOTEL (ჯანმრთელობის სასტუმრო) — სასტუმრო, რომელშიც სტუმრებს შეუძლიათ მიიღონ მასაჟი, ფიზიოთერაპია და სხვა სახის სამედიცინო მომსახურება, და აგრეთვე ეკოლოგიურად სუფთა კვება.

GEWANDHAUS (ქვეანდჰაუსი) — საკონცერტო დარბაზი ზაიპციგში; პირველი კონცერტები მასში ჩატარდა 1781 წ.; მე-2 ოსოფლიო ომის დროს შენობა დაინგრა; 1981 წ. აშენებულია ახალი შენობა.

GEWANDHAUSORCHESTER (ორკესტრი «ქვეანდჰაუსი») — სიმფონიური ორკესტრი ზაიპციგში.

GHH — *იხ.* Gutehoffnungshutte Aktienverein.

G. HOLTZBRINCK-KONZERN (კონცერნი «სოლცბრინკი») — მსხვილი სა-

გამომცემლო კონცერნი, დაარსებული მე-2 ოსოფლიო ომის შემდეგ შტუტგარტში; უშვედს საგაზეთო-საჟურნალო და აუდიოვიზუალურ პროდუქციას; მის შემადგენლობაში შედის შვილობილი კომპანიები ჟერმანიაში და, აგრეთვე, ჰვსტრიაში, ოსპანეთში და საფრანგეთში.

GIEBEL (გიბელი) — ფრონტონის ზემო ნაწილი ჟერმანიის შუასაუკუნოვან შენობებში.

GIFA («ჟიჟი») — სამსხმელო მრეწველობის სპეციალიზირებული საერთაშორისო ბაზრობა (*შეკოვ.* Internationale Gießerei-fachmesse-დან); ტარდება რამოდენიმე წელიწადში ერთხელ შდუსელდორფში.

ჟაზრობა «ჟიჟი»-ს ემბლემა

GLASERNE HOCHZEIT (მინის ქორწილი) — შეუღლების თხუთმეტწლისთავის დუბილე.

GLÜCK AB! («ჰეთილი ფრენა!») — მფრინავების მისალმება გაფრენის წინ.

GLÜCK AUF! (გისურვებ წარმატებას! ბედნიერად!) — მაღაროელების მისალმება, რომლებიც უსურვებდნენ ერთმანეთს წარმატებას, მშვიდობიან ამოსვლას ზედაპირზე სამუშაოს დამთავრების შემდეგ; ამჟამად ხმარობენ უფრო ფართო გაგებით: «გამარჯობა» და «ნახვამდის».

GLÜCK IM WINKEL (*ხუძრ.* მედაბურის კეთილდღეობა) (*სიტყვ.* ბედნიერება კუთხეში) — ჟ. ზუდერმანის დრამის სახელწოდებიდან «Das Glück im Winkel» (1895 წ.).

GLÜCKSSPIRALE («ჟედნიერი ხვია») — ტელელატარია, შემოსავალი

რომლიდანაც მიდის «გერმანული სპორტის დახმარების ფონდში».

GLYPTOTHEK (გლიპტოთეკა) — ჰნტიკური ქანდაკების მუზეუმი ჰაუნ-ხენში; ერთერთი უძველესი მუზეუმი; შეგროვილია ანტიკური ეპოქის ხელოვნების ნაწარმოებები ზედვიგ I ჰავარიელის კოლექციიდან.

GNOM (გნომი) — *მით.* მიწის ან მთის სული, მახინჯი ქონდრის კაცი, მიწისქვეშა განძის დამცველი.

GODESBERGER PARTEITAG DER SPD (გსპუ ჰობესბერგის ყრილობა) — შედგა ქ. ჰად-ჰოდესბერგში 1959 წ. ნოემბერში; მიიღო პროგრამა, რომელიც უარყოფდა მარქსიზმის ძირითად დებულებებს.

GOETHE-GESELLSCHAFT IN WEIMAR (ჟოეთეს საზოგადოება ჰაიმარში) — მსხვილი მეცნიერულ-ლიტერატურული გაერთიანება, დაარსებული 1885 წ. ჰაიმარში ჟოეთეს და მისი თანამედროვეების შემოქმედებითი მემკვიდრეობის შესწავლის და დაცვის მიზნით.

GOETHEHAUS (ჟოეთეს სახლი) — 1. სახლ-მუზეუმი მწერლის მშობლიურ ქალაქ ჰაინის ჟრანქჟურტში (am Großen Hirschgraben); 2. სახლი და ჟოეთეს ეროვნული მუზეუმი ჰაიმარში (Goethes Wohnhaus und Nationalmuseum; Am Frauenplan), სადაც მწერალი ცხოვრობდა 50 წლის განმავლობაში სიკვდილამდე (1832 წ. 22 მარტი).

GOETHE-INSTITUT (ჟოეთეს ინსტიტუტი) — დაარსებულია 1951 წ. ჰაუნ-ხენში საზღვარგარეთ გერმანული ენის პოპულარიზაციისათვის და საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობის ხელშესაწყობად.

ჟოეთეს ინსტიტუტის ემბლემა

GOETHE-NATIONALMUSEUM — *იხ.* Goethehaus.

GOETHEPREIS DER STADT FRANKFURT AM MAIN (ჟალაქ ჰაინის ჟრანქჟურტის ჟოეთეს პრემია) — პრემია მიღწევებისთვის კულტურის დარგში; 1927 წ-ნ ანიჭებდნენ ყოველწლიურად, 1949 წ-ნ კი სამ წელიწადში ერთხელ; მისი ლაურეატები იყვნენ ჰ. შლანკი, ჟ. ჟესე, ტ. ჰანი და სხვ.

GOETHE-UND-SCHILLER-DENKMAL (ჟოეთეს და შილერის ძეგლი) — ჟ. ჟ. ჟოეთეს (1749-1832 წწ.) და ფ. შილერის (1759-1805 წწ.) ძეგლი ჰაიმარში; ავტორი ძიხელი (1857 წ.).

GOETHE-UND-SCHILLER-GRUFT (ჟოეთეს და შილერის მავზოლეუმი) — მდებარეობს ქ. ჰაიმარში; აქ ვადმარელ თავადების გვერდით დაკრძალულია ჟოეთე და შილერი.

GOLDENE HOCHZEIT (ოქროს ქორწილი) — შეუღლების ორმოცდაათი წლისთავის დუბილე.

GOLDENE MAINZ (ოქროს ჰაინცი) — ქ. ჰაინცის ხატოვანი სახელწოდება; მე-8 ს. ჰაინცი გახდა საკურფურსტოს ცენტრი; 1254 წლიდან კი იგი ხდება ჰაინის ქალაქების კავშირის მთავარ ქალაქად.

GOLDENE SCHALE («ოქროს თასი») — გარდამავალი ჯილდო წლის საუკეთესო ფილმისათვის.

GOLDENE TAUBE («ოქროს მტრედი») — პირველი პრემია შოკუმენტური და მოკლემეტრაჟიანი ფილმების საერთაშორისო ფესტივალზე ჰაიბციგში.

GOLDENER BERLINER BÄR («ჟერლინის ოქროს დათვი») — «ჟერლინალეს» საერთაშორისო ფესტივალის მთავარი პრიზი.

GOLDENER SONNTAG (ოქროს კვირა) — ბოლო კვირა ჟობის წინ.

GÖRLITZ

GÖRLITZ (ჟორლიცი) — ქალაქი საქსონიაში მდინარე ჩაიხეზე; 90 ათასი მაცხოვრებელი.

ჟორლიცის გერბი

GOTHA (ჟოთა) — ქალაქი ჟურინგიის ზეის მთების ძირში; 55 ათასი მაცხოვრებელი; რუკების და წიგნების მსხვილი საგამომცემლო ცენტრი; სასახლეები ჟრიდენ-შტადნი (1643-1655 წწ.) და ჟრიდ-რიხსტალი (1708-1711 წწ.).

ჟოთას გერბი

GÖTTINGEN (ჟოტინგენი) — ქალაქი ჰემეო საქსონიაში, 122 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილი უნივერსიტეტი, დაარსებული 1734 წ.; ჰაქს შლანკის სახელობის საზოგადოება ინსტიტუტებით, მუზეუმებით, მრავალრიცხოვანი ეკლესიებით.

ჟოტინგენის გერბი

GRAUE STADT AM MEER (ტუხი ქალაქი ზღვისპირას) — სანავსადგურო ქალაქი შუზუმის ხატოვანი სახელწოდება; მდებარეობს ჩრდილოეთ ჟრისლანდიის სანაპიროზე; ეს სახელი ქალაქს უწოდა აქ დაბადებულმა მწერალმა ტეოდორ შტორმმა (1817-1888 წწ.).

GRAUER HANDLER — *სალაპ.* ადამიანი, რომელიც ეწევა ნახევრადლეგალურ ბიზნესს.

GRAUER MARKT (რუხი ბაზარი) — ნახევრადლეგალური ბაზარი.

GREIFSWALD (ჟრაიფსვალდი) — ქალაქი ტეკლენბურგ-ჩინა შომერა-

ნიაში; 66 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე შიკზე ჟალტიის ზღვის სანაპიროს მახლობლად; უნივერსიტეტი, დაარსებული 1453 წ.; მე-13-14 სს. გოტიკური ეკლესიები და სახლები; ჟრაიფსვალდის მახლობლად მდებარეობს ლუს «ჩორდი».

ჟრაიფსვალდის გერბი

GREIFSWALDER BODDEN (ჟრაიფსვალდენ ჟოდენი) — ყურე ჟალტიის ზღვაში ჟერმანიის ჩრდილოეთში.

GRENZMARK POSEN-WESTPREUSSEN (სამარკგრაფო შოზენი-შასავლეთი შრუსია) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

სამარკგრაფო შოზენი-შასავლეთი შრუსიის გერბი

GROSCHEN (გროში) — *სალაპ.* ათი პფენიგი.

GROBE KOALITION (დიდი კოალიცია) — ჟშხ/ჟსხ და ჟსშს სამთავრობო კოალიცია 1966-69 წწ.

GROBE PAULINE (დიდი შაულინა) — *სალაპ.* დიდი ყვადანი.

GROBE SEESTADT LEIPZIG (დიდი საზღვაო ქალაქი ზაიპციგი) — საქსონურ ქალაქ ზაიპციგის ირონიული სახელწოდება, რომელშიც არ არის არც ერთი დიდი მდინარე.

GROBE SIEBEN (დიდი შვიდეული) — შვიდი ყველაზე უფრო ინდუსტრიალურად განვითარებული მსოფლიოს ქვეყანა, რომლებიც უკეთებენ თავისი პოლიტიკის და ეკონომიკას კოორდინირებას ერთობლივ სხდომებზე (ღმმ, ჟერმანია, ზგლისი. ჩანადა, ჯაპონია, საფრანგეთი, შტალია).

GROBER FLORIAN (ბიდი ფლორიანი) — შორტმუნდის 220-მეტრიანი ტელეანძის სახელწოდება.

GROBER HANS (გროსერ უანს / დიდი უანსი) — ხალაპ. პუდინგი.

GROBER HEINRICH (ბიდი უეინრიხი) — ხრდილოეთის ზღვის ხატოვანი სახელწოდება.

GROBER MICHEL (ბიდი მიხელი) — უამბურგის სიმბოლოს, Rმ. მიხელის ეკლესიის კოშკის სახელწოდება.

GROBER MÜGGELSEE — (ჟროსერ მიუგელზე) — ტბა ჟერლინის სამხრეთ-ჩრდილოეთით.

GROBER PLÖNER SEE (ჟროსერ პლონერ-ზე) — ტბა შლეზვიგ-ჰოლშტაინის მხარეში.

GROBER SCHWIELOCHSEE (ჟროსერ შვილოხზე) — ტბა ჟრანდენბურგის მხარეში.

GROBES VERDIENSTKREUZ («ბიდი ჯვარი შამსახურებისათვის») — ჟჟჰ სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

GROBES VERDIENSTKREUZ MIT STERN («ბიდი ჯვარი შამსახურებისათვის ვარსკვლავით») — ჟჟჰ სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

GROBES VERDIENSTKREUZ MIT STERN UND SCHULTERBAND («ბიდი ჯვარი შამსახურებისათვის ვარსკვლავით და სამხარდილო ბაფთით») — ჟჟჰ სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

GROB-KREUZ («ბიდი ჯვარი») — ჟჟჰ სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

GROB-KREUZ DES EISERNEN KREUZES (ჰკინის ჰერის ბიდი ჰვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაციებისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). მიე-2 მსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოებულია ერთი ადამიანი — უერმან უერინგი.

GROBSTADT — მსხვილი (სამრეწველო) ქალაქი 100 ათასზე მეტი მაცხოვრებლით (შვედელდორფი, შტუტგარტი, ჟრემენი).

GROBSTADT IM GRÜNEN (მსხვილი ქალაქი მწვანეში) — ქალაქი უანოვერის ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქის ცენტრში ტბა შამის გარშემო მდებარე მწვანე სკვერების და ნარგავების წყალობით.

GROBVATER(TANZ) (გროსფატერ(ტანც) — ძველებური გერმანული სახუმარო ცეკვა, რომელსაც თან ახლავს სიმღერა.

GROBVERSANDHAUS QUELLE GUSTAV SCHICKEDANZ KG («ჟროსფერ-ზანდჰაუს ჰველე ჟუსტავ შიკედანც ჰჟ») — ჟერმანიამი და შასავლეთ ჟგროპაში უმსხვალესი საამანათო სახლი; დაარსებულია 1927 წ. ქ. ჟდურტში (უსენი).

QUELLE.

ჟირმა «ჰველეს» ემბლემა

GRUBENWEHR-EHRENZEICHEN (სამთოსამაშველო სამსახურის საპატიო ნიშანი) — სახელმწიფო ჯილდო დამსახურებისათვის სამთოსამაშველო სამსახურის ორგანიზაციის და სრულყოფის საქმეში.

GRUNDGESETZ FÜR DIE BUNDES

GRUNDGESETZ FÜR DIE BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (ჟერმანიის ფედერაციული ძესპუბლიკის ძირითადი კანონი) — ჟერმანიის კონსტიტუცია, მიღებული საპარლამენტო საბჭოს მიერ 1949 წ. 8 მაისში.

GRUNDIG ELEKTROMECHANISCHE FABRIK (GMF) («ჟრუნდიგ ელექტრომეხანიშე ფაბრიკ») — ჟრუნდიგის ხოლდინგ კონცერნი.

GRUNDIG-KONZERN (ჟრუნდიგის კონცერნი) — *იხ.* Grundig-Werke GmbH.

GRUNDIG-WERKE GMBH («ჟრუნდიგ-ჟერეკე ჟმბს») — უმსხვილესი ევროპული რადიოტექნიკური კონცერნი; დაარსებულია შაქს ჟრუნდიგის მიერ 1945 წ. ქ. ჟერტში (შესენი).

GRUNDIG

«ჟრუნდიგ-ჟერეკეს» ემბლემა

GRUNDLAGENVERTRAG — *იხ.* Vertrag über die Grundlagen der Beziehungen zwischen der DDR und BRD.

GRÜNDONNERSTAG, GRÜNER DONNERSTAG (მწვანე ხუთშაბათი) — შიდი ხუთშაბათი ჟნების კვირას.

GRUNDSCHULE (დაწყებითი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პირველი ოთხი კლასი, აუცილებელი სუყველა ბაშვებისათვის.

GRÜNE, DIE GRÜNEN («შწვანეები») — ეკოლოგიური მოძრაობა, რომელიც წარმოიქმნა 70-წლებში შასავლეთ ჟვროპაში; ჟერმანიაში «შწვანეები» ჩამოყალიბდნენ როგორც პოლიტიკური პარტია, 1998 წ. შვეიდნენ მთავრობაში; 1984 წ-წ არსებობს «შწვანეების» ჟვროპული პარტია, რომელიც აერთიანებს ჯგუფებს ჟვროპის მრავალ ქვეყნიდან.

GRÜNE LUNGE (მწვანე ფილტვები) — ასე ჟერმანიაში ხატოვნად უწოდებ-

ბენ პარკებს, ხეივნებს, მწვანე ნარგავებს ქალაქებში.

GRÜNE MINNA (მწვანე შინა) — *სალაპ.* დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა ჟერლინში, ზილში და ზოლნში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომანქანის ფერიდან).

GRÜNE WEIHNACHTEN (მწვანე შობა) — ასე ამბობენ, როდესაც შობის დღეს არ მოდის თოვლი.

GRÜNE WOCHE (შწვანე კვირა) — ყოველწლიური ზამთრის საერთაშორისო სოფლისამეურნეო გამოფენა ჟერლინში.

ჟერლინის
სოფლისამეურნეო
გამოფენის ემბლემა

GRÜNER AUGUST (მწვანე ლუგუსტი) — *სალაპ.* დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა შამბურგში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომანქანის ფერიდან).

GRÜNER BERICHT (შწვანე ანგარიში) — ჟერმანიის მიწათმოქმედების სამინისტროს წლიური ანგარიში.

GRÜNER BUBE (*ბანქო.* ყვავის ვალეტი) — გერმანული ბანქოს დასტაში ყვავის ფერი მწვანეა.

GRÜNER HEINRICH (მწვანე შადრინი) — *სალაპ.* დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა ჟერლინში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომანქანის ფერიდან).

GRÜNER PLAN (მწვანე გეგმა) — მსხვილი მიწათმფლობელობის გაფართოებისკენ მიმართული სამიწათმოქმედო-პოლიტიკური ღონისძიებები, რომლებსაც ატარებდნენ ჟფს 1952 წ-ან.

GRÜNER PUNKT (მწვანე პუნქტი) — მწვანე ფერის განსაკუთრებული ნიშანი სასურსათო და სხვა

საქონლის საფუთავზე; მიანიშნებს იმაზე, რომ საფუთავი ეკოლოგიურად სუფთაა და შეიძლება მისი მეორადი გადამუშავება, ან ეკოლოგიურად უსაფრთხოა დაწვის შემდეგ.

ძწვანე პუნქტი

GRÜNER & JAHR GMBH («ჟრდუნერ უნდ აარ ჟმბს») — საგანეთო-სა-ჟურნალო კონცერნი, დაარსებული 1965 წ. უსამბურგში; უშვებს გაზეთს «ნი ცაბტი», ჟურნალს «ჟტერნი».

ჟამომცემლობა
«ჟრდუნერ უნდ
ანარის» ემბლემა

GRÜNES GEWÖLBE («ჟრდუნეს ჟევდობლე» / «ძწვანე თალი») — მუზეუმი შრეზდენში, რომელშიც მოთავსებულია საქსონური საოქრომჭედლობო ნაკეთობების კოლექცია.

GRUPPE 47 (ჟგუფი 47) — დასავლეთგერმანელი მწერლების გაერთიანება (ჟ. ჟ. სიხტერი, ჟ. ჟდოლი, ჟ. ლეხი და სხვ.).

GRUPPE 61 (ჟგუფი 61) — დასავლეთგერმანელი მწერლების გაერთიანება (ჟ. ჟადსლერი, ჟ. ფონდერ ჟრდუნი, ჟ. ჟალრაფი და სხვ.).

GUGELHUPF (გუგელჟუბფი) — კეკსი ჩამიჩით და ნუშით, გამომცხვარი საგანგებო ფორმაში, მოყრილი შაქრის პუდრით და მოსხმული შოკოლადით.

GÜRTEL (გდურტელ) (*სიტეს*. ქამარი) — ქალაქის გარშემორტყმული ქუჩის, მაგისტრალის სახელწოდება, მაგალითად ლდოლნში.

GÜRZENICH (ჟდურცენიხი) — შენობა, რომელიც აშენებულია ლდოლნში მე-15 ს. როგორც საკონცერტო

დარბაზი წარჩინებული მოქალაქეების საპატივსაცემო დღესასწაულების ჩასატარებლად; ხის კარების სახელურებზე ამოჭრილია ლდუნესის და ჟელის, კდოლნური სახალხო დუმორის ცნობილი წყვილის, გამოსახულება.

GUSTAV-ADOLF-DENKMAL (ღუსტავ II ლდოლფის ძეგლი) — ჟვედეთის მეფის, რომელიც დაიღუბა, მაგრამ მოიგო ბრძოლა მთავარსარდალ ლ. ჟალენშტადნის წინააღმდეგ ოცდაათწლიანი ომის დროს 1632 წ. 16 ნოემბერს ჟდუტცენთან, ჟადპცივის მახლობლად; დადგმულია 1837 წ. ჟინკელის პროექტით.

GUT BLATT! (ღარმატება! ლარმატებული თამაში!) — ტრადიციული სურვილი ბანქოს მოთამაშებისთვის.

GUT HEIL! (სალამი!) — ტანმოვარჯიშების ტრადიციული მისალმება.

GUT HOLZ! (სალამი!) — კეგლის მოთამაშების ტრადიციული მისალმება ან ლარმატების სურვილი.

GUT NASS! (სალამი! / ჟისურვებ ლარმატებას!) — მოცურავეების ტრადიციული მისალმება.

GUTEHOFFNUNGSHÜTTE AKTIEN-VE-REIN (GHH) («ღუტეჟოფუნგსჟუტე აქციენფერადნ» / «ღუსს») — უმსხვილესი ფოლადსამსხმელო და მანქანათსამშენებლო კომპანია; დაარსებულია 1873 წ. ლდურნბერგში / ობერჟაუზენში; 1986 წ. შევიდა MAN-Aktien gesellschaft-ის შემადგენლობაში რეზიდენციით ლდუნხენში.

ფირმა
«ღუტეჟოფუნგსჟუტეს»
ემბლემა

GUTENBERG-JAHRBUCH («ღუტენბერგ-ანარბუხ», «ღუტენბერგის წელიწდეული») — გამოიცემა 1926 წ-

GUTENBERGMUSEUM

ან **ჟუტენბერგის** საზოგადოების მიერ ქ. შაინცში; აქვეყნებს სტატიებს საგამომცემლო საქმის ისტორიაზე გერმანულ, ინგლისურ, ფრანგულ, იტალიურ, ესპანურ ენებზე.

GUTENBERGMUSEUM (ჟუტენბერგის მუზეუმი) — წიგნის ბეჭდვის გამომგონებლის **იოჰან ჟუტენბერგის** (1397-1468 წწ.) მუზეუმი ქ. შაინცში; ეზოში — ათასგვერდიანი წიგნის ქანდაკება; მუზეუმის ექსპონატებს შორის არის პირველი ნაბეჭდი წიგნი 42-სტრიქონიანი **ჰიბლია**, გამოცემული 1452 წ.

GUTEN RUTSCH INS NEYE JAHR! (ძნალი ბედნიერება ძნალ წელს!)

— ხუმრობითი საახალწლო მილოცვა.

GYMNASIUM (გიმნაზია) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ერთერთი სახე; სწავლის ვადა 9 წელი; გიმნაზიის დამთავრება იძლევა უნივერსიტეტში ჩარიცხვის უფლებას; კლასებს გიმნაზიაში აქვთ ლათინური სახელწოდებები და უკუღმა თანმიმდევრობა (ყველაზე უფროსს უწოდებენ პირველს): 1-ლი — სექსტა, მე-2 — კვინტა, მე-3 — კვარტა, მე-4 და მე-5 — ტერცია (შესაბამისად უნტერტერცია და ობერტერცია), მე-6 და მე-7 — სეკუნდა (უნტერსეკუნდა და ობერსეკუნდა), მე-8 და მე-9 — პრიმა (უნტერპრიმა და ობერპრიმა).

ნ

HAARDT (შაარდტი) — მთის რაიონი შაარდლანდ-შფალცში.

HABERGEIS (*სამხ.-გერმ.*, შაბერგაგს) — ჩალის საფრთხობელა — მოსავლიანობის სიმბოლო, რომელსაც დგავენ მინდორში მოსავლის აღების შემდეგ.

HACKEPETER (შაკეპეტერი) (ბერლინელი ყასაბის Hackepeter-ის სახელიდან) — კერძი ძროხის დანაყული ხორცისგან კვერცხით და სანელებლით; ჭამენ უმს.

HADELN (LAND HADELN) (შადელნი) — ჭაობიანი ადგილი მდინარე ულბის ქვემო დინებაში ქ. ზუქსჰაფენის სამხრეთ-აღმოსავლეთით (ჩვემო საქსონიის მხარე).

HAFF (ჰაფი; ყურე) — ნახევრად-მტკნარი წყლიანი ყურეები ჰალტიის ზღვის მდინარეების შესართავში, რომლებიც გამოყოფა ზღვას კუნძულებით ან ქვიშის ისარებით.

HAFLINGER («შაფლინგერი») — მცირელიტრაჟიანი ავტომანქანა-ყველგანმავალი მთაგორიანი ადგილისათვის.

HAGENBECKS TIERPARK (შაგენბეკის ზოოპარკი) — ზოოპარკი ღია ცის ქვეშ ქ. შამბურგში, შექმნილი ღ. შაგენბეკის მიერ.

HAKENKREUZ (ჰაკენკროიჯ / კაუჭიანი ჯვარი) — ნაციზმის სიმბოლო; სვასტიკა თეთრ წრეზე შინდისფერ ფონზე იყო ჩაცვილი-სოციალისტური მუშათა პარტიის პარტიული

დროშა; შექმნილია ჰდოლფ შიტლერის ხელმძღვანელობით დანტისტ ჟრიდრის ჩროონის მიერ 1920 წ.; 1933 წ-ან იგი აღიმართეფოდა ეროვნულ დროშასთან ერთად, 1935 წ. 15 სექტემბერში კი ოფიციალურად იქნა მიღებული როგორც ჰერმანიის დროშა.

HALLE (SAALE) (შალე (ზაალე) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტის მხარეში; 220 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიური, პოლიგრაფიული მრეწველობები; უნივერსიტეტი, აკადემია, მ. ჟ. შენდელის სახლ-მუზეუმი, ჰორიცბურგის ციხესიმაგრის ნანგრევები (15-16 სს.), 14-16 სს. ეკლესიები; ქალაქის სახელწოდება წარმოიშვა კელტურ სიტყვისგან «Hall» (Salz); ქალაქის ცენტრში მდებარე შადრევანზე გამოსახულია მარილით დატვირთული ვირი; ქალაქის მიდამოებში უძველესი დროიდან მოიპოვებოდა მარილი.

შალეს გერბი

HALLE VFL («შალე ჟფშ») — საფეხბურთო კლუბი.

HALLIGEN (შალიგენი) — ჩრდილოეთ-ჟრიზული კუნძულების ჯგუფი ჩრდილოეთის ზღვაში; 2281 კა, 330 მაცხოვრებელი.

HALLSTEINDOKTRIN

HALLSTEINDOKTRIN (შალშტადინის დოქტრინა) — გამოცხადებულია 1955 წ. დეკემბერში; მის თანახმად უფრო გამოვიდა პრეტენზიით უფლებებზე წარმოედგინა საერთაშორისო-სამართლებრივ თვალსაზრისით ორივე გერმანული სახელმწიფო (სახელწოდება გამომდინარეობს უფროსი საგარეო საქმეთა სამინისტროს სტატუს-მდივნის სახელიდან).

HAMBURG (ჰამბურგი) — ქალაქი-მხარე მდინარე ლაბაზე 110 კმ. ჩრდილოეთის ზღვიდან; სიდიდით ქვეყნის მეორე ქალაქი; ფართობი 755 კვ. კმ., 1,7 მლნ. მაცხოვრებელი; შანზის წვერი მე-13 ს-ან.; 1815 წ-ან — თავისუფალი ქალაქი; სატრანსპორტო კვანძი, უმნიშვნელოვანესი საზღვაო და სამდინარეო პორტი («das Tor zur Welt»); სამრეწველო, საფინანსო და კულტურული ცენტრი; მეტროპოლიტენი, უნივერსიტეტი, ჭირთვული კვლევების ინსტიტუტი, სახელმწიფო ოპერა, მრავალრიცხოვანი მუზეუმები (ისტორიული, ეთნოგრაფიული, ხელოვნების და ხელობის და სხვ.), ეკლესიები (მათ შორის R.M. ჰიხელის ბაროკოს სტილში კოშკით «ჰიხელი» — ქალაქის სიმბოლოთი), საგენბეკის ზოოპარკი, სადრის სადნეს ძეგლი.

ჰამბურგის დროშა

ჰამბურგის გერბი

ქალაქი-მხარე ჰამბურგი

HAMBURG-UNIVERSITÄT — ჰამბურგის უნივერსიტეტი; გაიხსნა 1919 წ.

ჰამბურგის
უნივერსიტეტის
ემბლემა

HAMBURGER (ჰამბურგერი) — შუაზე გაჭრილი ფუნთუშა შიგ ჩადებული დანაყული კატლეტით.

HAMBURGER AOLSUPPE — სუბი გველთევზასგან ჰამბურგულად.

HAMBURGER ABKOMMEN (ჰამბურგული ხელშეკრულება) — მიღებულია უფროსი მხარეების კულტების სამინისტროების მიერ 1964 წ. 28 ოქტომბერს ჰამბურგში; ითვალისწინებდა ცალკეული ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, სასწავლო გეგმების და პროგრამების სახელწოდებების ერთგვარ უნიფიკაციას.

HAMBURGER BALLETT UNTER JOHN NEUMEIER (ჰონ ჩოდმაიერის ჰამბურგის ბალეტი) — ხელმძღვანელი ჰონ ჩოდმაიერი (დაბ. 1942 წ.).

HAMBURGER OPERNHAUS (ჰამბურგის საოპერო თეატრი) — პირველი მუდმივი საოპერო თეატრი ჟერმანიაში, დაარსებული 1678 წ.; კომპოზიტორმა და ორგანიზტმა უილჰელმ ფრიდრიხ შენდელმა (1685-1759 წწ.) დადგა აქ პირველი თავისი ოპერა «ალმირა» («Almira»).

HAMBURGER SV («ჰამბურგერ სფ») — უუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჰამბურგერის»
ემბლემა

HAMBURGER ZIMMERERTRACHT (ჰამბურგული დურგლის ტანისამოსი) — შავი ხავერდის ფართე შარვალი, თეთრი პერანგი, შავი ჟილეტი და

რბილი შავი ქუდი ჩამოშვებული ფარფლებით.

HAMBURGISCHE STAATSOPER (სამბურგის სახელმწიფო ოპერა) — სამბურგის საოპერო თეატრის შენობა 1933 წ-ან; ახალი შენობა ამენებულია 1953-1955 წწ.

HAMELN (ჰამელნი) — ქალაქი ჟემო საქსონიაში მდინარე ჴეზერზე, 58 ათასი მაცხოვრებელი; ამ ქალაქთანაა დაკავშირებული ცნობილი ლეგენდა ვირთხების დამჭერზე — "Der Rattenfänger", რომლის თანახმადაც 1284 წ. ჰამელნში, რომელსაც თავს დაესხნენ ვირთხები, გამოჩნდა ადამიანი ჭრელ ლაბადით; იგი დაპირდა ქალაქის თავებს, რომ მოაშორებდა ვირთხებს ქალაქიდან, თუ მას გადაუხდინდნენ ფულს; ვირთხების დამჭერმა შეესრულა თავისი დანაპირი, მაგრამ ქალაქის წუწკმა მესვეურებმა არ მოისურვეს მისთვის ფულის გადახდა; მაშინ ვირთხების დამჭერმა ჩაბერა თავის სტვირში და თან წაიყვანა ქალაქიდან სუყველა ჰამელნელი ბავშვი; ვერაგი ვირთხების დამჭერი, წუწკი ქალაქის მკვიდრნი და მიმნდობი ჰამელნელი ბავშვები გადაიქცნენ მსოფლიო ლიტერატურაში სიმბოლურ ფიგურებად.

HAMMELSPRUNG (ცხვრის ნახტომი) — კენჭისყრის წესი, რომელსაც იშვიათად იყენებენ ბუნდესტაგის დეპუტატები, რომლის დროსაც სუყველა დეპუტატი ტოვებს სხდომათა დარბაზს და ბრუნდებიან უკან სხვადასხვა კარებიდან თავის თავმჯდომარეებთან (როგორც ცხვრები თავის წინამძღოლთან): «მხარდამჭერები», «წინააღმდეგები» და «თავშეკავებულები».

HAMMERING MAN (უროსმცემელი) — გოლიათის შავი ფიგურა

ბაზრობაზე ჰაინის ჟრანკფურტში; ამერიკელი მოქანდაკის ჰონათან ჴოროფსკის ნამუშევარი.

HAMPELMANN (ჰამპელმანი) — ბავშვების სათამაშო: ადამიანი, რომლის ფეხები და ხელები მოძრაობენ გადაბმული კანაფების მეშვეობით.

HANDELSBLATT-INDUSTRIEKURIER («სანდელსბლატ-ინდუსტრიკურიერ») — ყოველდღიური ეკონომიური გაზეთი; გამოდის ოდესღაც დორფში 1970 წ-ან.

HANDELSKETTEN (სავაჭრო ჯაჭვები) — მაღაზიების ქსელი, რომელიც ეკუთვნის რომელიმე ფირმას, მაგალითად LIDL, ALDI.

ხოციერთი სავაჭრო ქსელის ემბლემა

HANDKÄS MIT MUSIK (ყველი მუსიკით) — პესენური კერძი: ყველის ნაჭრები ზეთში ძმრით, მარილით და ხახვით.

HANIEL-KONZERN (სანიელის კონცერნი) — ფოლადსამსხმელო და მანქანათსამშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1919 წ.; აკონტროლებდა კომპანია «სდუტეხოფუნგს-ხდუტეს», სავაჭრო სახლებს და სანაოსნობებს.

HANNOVER (ჰანოვერი) — 1. ჟემო საქსონიის ადმინისტრაციული ცენტრი; 517 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე ჴაინზე; მეტროპოლიტენი, უნივერსიტეტი, ჰუსიკის და თეატრის აკადემია, საოპერო თეატრი, ჴესტნერის მუზეუმი, ჟემო საქსონიის მუზეუმი; ყოველწლიური სამრეწველო ბაზრობა; ჴეორგი-უნდ-ნაკობი კირხე (14 ს.; ქალაქის სიმბოლო), ჴლიდინ კირხე, ვძელი რატუშა; 2. საჰერცოგო შუასაუკუნოვან ჴერმა-

HANNOVER-MESSE

ნიაში; 1692 წ-ან. — საკურ-
ფდურსტო, 1814-1815 წწ. შემდეგ
— სამეფო, 1866-1945 წწ. — სრუ-
სიის პროვინცია; 1946 წ-ან — ჟვე-
მო საქსონიის მხარის ნაწილი.

სანოვერის გერბი

HANNOVER-MESSE (სანოვერის ბაზ-
რობა) — მსოფლიოში უმსხვილესი
სამრეწველო ბაზრობა; ტარდება
ყოველწლიურად 1947 წ-ან; ამავ
ბაზრობის ჩარჩოებში ტარდება
საკომუნიკაციო ტექნიკის საერთა-
შორისო გამოფენა «G1414»-ი.

სანოვერის ბაზრობის
ემბლემა

HANNOVERANER (ჰანოვერული ცხენი)
— საჯდომ-აკაზმული ცხენების
ჯიში, გამოყვანილი მე-18 ს. სანო-
ვერში.

**HANNOVERSCHER ALLGEMEINE (ZEI-
TUNG)** («სანოვერშე ლეგემანგე
ცაფტუნგი») — ყოველდღიური გა-
ზეთი; გამოდის სანოვერში ტირა-
ჟით 563 ათასი ეგზემპლარი.

ჰანოვერშე Allgemaine

ჟაზეთი «სანოვერშე ლეგემანგე»

**HANNOVERSCHER MASCHINENBAU AG
(HANOMAG)** («სანოვერშე მაშინენ-
ბაუ ლაგე») («სანომაგ») — *იხ.* Rhein-
sthal Hanomag AG.

HANNOVERSCHER 1896 SV («სანოვე-
რშერ 1896 სფ») — ჟუნდესლიგის
უმაღლესი დივიზიონის საბეხბურ-
თო კლუბი.

კლუბი «სანოვერშერ 1896»-ს ემბლემა

HANOMAG («სანომაგ») — ავტომა-
ქანების მარკა, რომლებსაც უშვებ-
დნენ ჟფს (შემოვ. **Hannoversche
Maschinenbau AG**-დან).

HANS ALLERLEI (მოვაჭრე სანსი) —
სალაპ. ასე უძახიან წვრილმანი სა-
ქონლის გამყიდველს.

HANS GUCK-IN-DIE-LUFT («დოყლაპია
სანსი») — *სალაპ.* ასე უძახიან
დოყლაპია ადამიანს.

HANS IMMERDURST (ლოთი სანსი) —
სალაპ. ასე უძახიან ღვინის მოყვა-
რულს.

HANS LIEDERLICH (ქარაფშუტა
სანსი) — *სალაპ.* ასე უძახიან ქა-
რაფშუტა, თავქარიან მამაკაცს.

HANS OHNESORGE (უზრუნველი სან-
სი) — *სალაპ.* ასე უძახიან უდარ-
დელ ადამიანს.

HANS TAPS (სანს-ტაპს) — *სალაპ.*
ზანტი, მოუხერხებელი ადამიანი.

HANSA («სანზა») — მრავალმიზნობ-
რივი თვითმრინავის სახელწოდე-
ბა, რომელსაც უშვებს ფირმა
«ტესერშმიტ-ჟდოლკოვ-ჟლომ
ჟკბს».

HANSA / HANSE (სანზა) — მე-14-16
სს. ჩრდილო-გერმანული ქალაქე-
ბის სავაჭრო და პოლიტიკური კავ-
შირი ზღუბეკის ხელმძღვანელო-
ბით, რომელიც აწარმოებდა შუამა-
ვალ ვაჭრობას შასავლეთ, ჩრდი-
ლოეთ და ლდმოსავლეთ ჟვროპას
შორის; მას ეკუთვნოდა სავაჭრო
ჰეგემონია ჩრდილოეთ ჟვროპაში;
სანზის შემადგენლობაში შედიოდა
100-ე მეტი ქალაქი.

HANSA ROSTOCK FC («სანზა
ტოლტოკ ფც») — ჟუნდესლიგის

უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «სანზა
ქოლტოკის»
ემბლემა

HANSA-THEATER (სანზა-თეატრი) — ქალაქ სამბურგში; ჟერმანიის უძველესი თეატრი-ვარდეტე.

HANSVIERTEL (სანზის კვარტალი) — ჟერლინის კვარტალის სახელწოდება.

HANSESTADT (ჰანზის ქალაქი) — სანზის წვერი-ქალაქები; ეს ისტორიული სახელწოდება ჟერმანიაში შეინარჩუნეს სამბურგმა, ჟრემენმა, ზდუბეკმა, ჟრადფსვალდმა, ქოლტოკმა, ჟისმარმა და შტრალზუნდმა.

HANSWURST (სანსვურსტ) (*სიტყვ.* სანს-ძეხვი) — გერმანული სახალხო თეატრის კომიკური პერსონაჟი (უბრალო, გულუბრყვილო, ემპაკი); პირველად გვხვდება «სულელების ლიტერატურის» ერთ-ერთი წარმომადგენლის ს. ჟრანტის ნაწარმოებში «სულელების გემი» (S. Brant, 1457-1521 წწ., «Das Narrenschiff», 1494 წ.); ამჟამად ხშირად ხმარობენ უპატივცემულოდ: მასხარა, ჯამბაზი.

HARZ (სარცი) — მთები; სიგრძე 100 კმ., სიგანე 30 კმ.; სიმაღლე Oberharz — 1142 მ. (მთა ჟროკენი), Unterharz — 582 მ.; წიწვოვანი და ფოთლოვანი ტყეები, მინდვრები, ბუნებრივი პარკი; ტურიზმი; დასავლეთი სარცი (95 000 ჰექტარი) 1960 წ-ან — ბუნებრივი პარკი; კლიმატური კურორტები ჟლანკენბურგი, ჟერნიგეროდე, სერნროდე და სხვ.

HAUPTAMTSGEHLIFE (ჰაუპტამტსგეჰილფე) — უდაბლესი ჩინოსნების ერთერთი კატეგორია.

HAUPTBOOTSMANN (მთავარი ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამხედრო საზღვაო ძალებში.

HAUPTFELDWEBEL (მთავარი ფელდფეხელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

HAUPTGEFREITER (მთავარი ეფრეტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

HAUPTGEFREITER (მთავარი ეფრეტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

HAUPTMANN (კაპიტანი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

HAUPTSCHULE (ძირითადი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა მე-5-ან მე-9 კლასამდე.

HAUPTSTADT — მთავარი ქალაქი, დედაქალაქი.

HAUS WAHNFRIED (სახლი «ჟანფრიდ») (*სიტყვ.* სახლი «ღცნების სამყარო») — კომპოზიტორ შ. ჟაგნერის სახლი ჟადროდში, სადაც იგი ცხოვრობდა თავის მეუღლესთან ერთად; ამჟამად იქ მუზეუმი; ბაღის სიღრმეში მდებარეობს კომპოზიტორის საფლავი და ბეუსტი.

HAVEL (საფელი) — მდინარე ჟერმანიის აღმოსავლეთ ნაწილში, ჟლბის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 343 კმ., არხებით უერთდება ჟლბას და ოდერს; საფელზე მდებარეობენ ქალაქები — ჟერლინი, შოტსდამი, ჟრანდენბურგი.

HE (Heinkel) — *იხ.* Heinkel (HE).

HEERESFLIGERTRUPPE (საჯარისო ავიაციის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

HEERESABFLUGABWEHRTRUPPE (საჰაერო თავდაცვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

HEFEKRANZ

HEFEKRANZ (ჰეფეკრანცი) — კრენდელის მაგვარი საკონდიტრო ნაწარმი.

HEFEZOPF (ჰეფეცოპფი) — ნაწნავის მაგვარი საკონდიტრო ნაწარმი.

HEGEL-HAUS (ჰეგელის სახლ-მუზეუმი) — შტუტგარტში; ექსპოზიცია მოუთხრობს გერმანელი ფილოსოფოსის ჰეგელის (1770–1831 წწ.) ცხოვრებაზე; გაფორმება შესრულებულია **ჟ. ჟ. ჟოეფეს** ფერების თეორიის გათვალისწინებით.

HEIDELBERG (ჰაიდელბერგი) — ქალაქი ჰადენ-ჰაურტემბერგის მხარეში მდინარე ჩეკარზე; 140 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია მე-12 ს-ან; უძველესი უნივერსიტეტი (1386 წ.), ჰერმანიის ონკოლოგიური ცენტრი, შიდი პერცოგების სასახლე, ჰურფდურსტების ციხესიმაგრე 13-17 სს., ჰურბალცის მუზეუმი; შუა საუკუნეებში იყო ქაინის **სუალცის** თავადების რეზიდენცია.

ჰაიდელბერგის
გერბი

HEIDELBERGER SCHLOß (ჰაიდელბერგის ციხესიმაგრე) — ძირითადად დანგრეულია, აღდგენილ ნაწილში გახსნილია მუზეუმი.

HEIDSCHNUCKEN (ტრამალის ცხვრები) — ცხვრების ძველი ტანმომცრო ღერძობურგული ჯიში.

HEILBRONN (ჰაილბრონი) — ქალაქი ჰადენ-ჰაურტემბერგის მხარეში მდინარე ჩეკარზე; 121 ათასი მაცხოვრებელი; ქალაქის სახელწოდება წარმოიშვა წყაროსგან Hellibrunne (heilige Quelle), რომელიც მდებარეობდა **ჩ. ბილიანეს** ეკლესიის მახლობლად.

ჰაილბრონის გერბი

HEILIGEDREIKONIGSTAG (ჰამოცხადება, ჩათლობა, ზორდანი) — სამობაო დღესასწაულების წიკლიდან; აღინიშნება 6 იანვარს.

HEILIGENDAMM (ჰაილიგენდამი) — უძველესი კლიმატური კურორტი ჰალტიის ზღვის სანაპიროზე ქ. **ქოსტოკიდან** დასავლეთით; დაარსებულია 1793 წ.

HEILIGER ABEND — *იხ.* Weihnachtsabend.

HEIMATSCHUTZ (ჰაიმატშუტცი) — ჰერმანიის ტერიტორიული ჯარების ყველაზე ბრძოლისუნარიანი ნაწილი; განკუთვნილია მობილიზაციის დროს ახალი შენაერთების შექმნისათვის, ზურგის მნიშვნელოვან ობიექტების დაცვისათვის.

HEIMATVERTRIEBENE (სამშობლოდან განდევნილი) — გერმანელები, რომლებიც გადაასახლეს ჰერმანიაში და ჰესტრიაში მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ ომისწინანდელი ჰერმანიის იმ ტერიტორიებიდან, რომლებიც გადასცეს სხვა ქვეყნებს.

HEIMKEHLE (ჰაიმიკელე) — ჰერმანიის ტერიტორიაზე ყველაზე დიდი მღვიმე **სარცის** სამხეთი ფერდობის ხეობაში.

HEINEMANN GUSTAV (ჰაინემანი ჰუსტავ) — ჰერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1969–1974 წწ. (ჰსშ).)

HEINKEL (HE) (ჰაინკელი) — სამხედრო თვითმფრინავების სერია: გამანადგურებლები He-112, He-113, ბომბდამშენები He-111, He-177, რეაქტიული გამანადგურებელი He-162; გერმანელი ავიაკონსტრუქტორის და მეწარმის **ჟონსტ** **ჰაინკელის** სახელიდან (1888–1958 წწ.).

HEINRICH-BAUER-VERLAG («**შაენრიხ ჰაუერ ფერლაგი**») — უმსხვილესი საგამომცემლო კონცერნი.

HEINRICH-HEINE-DENKMAL (BONN) (შაენრიხ შაენეს ძეგლი ჟონში) — გერმანელ პოეტს შაენრიხ შაენეს (1797-1856 წწ.); ავტორი ოღრიხ შიდუკრიმი; აგებულია მძლავრი დოლომიტური ლოდები-საგან.

HEINRICH-HERTZ-INSTITUT (შაენრიხ სერტცის სახელობის ინსტიტუტი) — სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი ჟერლინიში; მუშაობს კავშირგაბმულობის ტექნიკის პრობლემებზე (გერმანელ ფიზიკოსის შაენრიხ შუდოლფ სერტცის სახელიდან).

HEINZELMANNCHEN (შაენცელმანხენი) (Heinzel-იდან — სახელ Heinz-ის მოფერებით-კნინობითი ფორმა) — სახლის კეთილი გნომი, რომელიც ეხმარება ადამიანს მის სახლის საქმეებში.

HELGOLAND (სელგოლანდი) — კუნძული ხრდილოეთის ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთის ნაწილში; ფართობი 2,09 კვ. კმ., მოსახლეობა 1800 ადამიანი; კუნძულზე დგას შეენრიხ სოფმან ფონ შალერსლუბენის ძეგლი, რომელმაც დაწერა ცნობილი «გერმანელთა სიმღერა» Das Lied der Deutschen, 1922 წ. გამოცხადებული სახელმწიფო ჰიმნად.

HERDER-INSTITUT (შერდერის სახელობის ინსტიტუტი) — სასწავლო დაწესებულება შაიპციგში უცხოელებისათვის, რომლებიც ჩამოდიან საცხოვრებლად ჟერმანიში; აწარმოებს მომზადებას გერმანულ ენაში სწავლის გასაგრძელებლად უმაღლეს სასწავლებლებში; ატარებს კვალიფიკაციის ასამაღლებელ კურსებს გერმანისტებისათვის.

შერდერის ინსტიტუტის ემბლემა

HERMANNSDENKMAL (ჰერმინიუსის ძეგლი) — ჟევტობურგის ჟეეში რომაელებზე გამარჯვების აღსანიშნავად.

HERR (ჰერ, ბატონი) — მიმართვა მამაკაცისადმი; იხმარება გვარის ან წოდების წინ.

HERREN DER ERSTEN STUNDE (პირველი საათის ბატონები) — *იხ.* Politiker der ersten Stunde.

HERRENCHIEMSEE (შერენგიმზეე) — სასახლე, ამენებული შერუდიგ II-ის მიერ 1873 წ. კუნძულ შერენინზელზე ღიმზეეს ტბის დასავლეთ ნაწილში.

HERTHA BERLIN BSC («**შერტა ჟერლინ ჟსბ**») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «შერტა ჟერლინის» ემბლემა

HERTIE WAREN- UND KAUFHAUS GMBH («**შერტი ვარენ-უნდ კაუფჰაუს ჟმბს**») — ჟერმანიის უმსხვილესი სავაჭრო კონცერნი; დაარსებულია 1882 წ. ქ. ჟერმაში; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ წასავლეთ ჟერლინიში და შაინის შრანკფურტში (Hertie — *შემოკ.* კონცერნის დამაარსებლის Hermann Tietz-ის სახელიდან და გვარიდან).

HERTIE *«შერტი ვარენ-უნდ კაუფჰაუსის» ემბლემა*

HERZ-JESU-BILD (სურათი ჟრისტეს გულის გამოსახულებით) — მხატვრული კომპოზიცია, რომლის ცენტრშია ჟესო ჟრისტეს გული,

HERZ-JESU-FEST

ხშირად თვით ღირსეულ და სახარების სხვა მოტივების შეერთებით.

HERZ-JESU-FEST (ღირსეულ ჟულის ღღესასწაული) — კათოლიკური ღღესასწაული სამების შემდეგ მესამე პარასკევს.

HERZOG-ANTON-ULRICH-MUSEUM

(სერცოგ ღნტონ ოღრინის სახელობის მუზეუმი) — (ღრაუნშვაღღში, ჭვემო საქსონია); ჟგროპის უღველესი სამხატვრო კრებული.

HERZOG-AUGUST-BIBLIOTHEK (სერცოგ ღუგუსტის ბიბლიოთეკა) — ჟოღფენბღუტელში (ღვემო საქსონია); მის ფონღებში 660 ათასი ტომია, მათ შორის 12 ათასი შუასაუკუნოვანი ხელნაწერი.

HERZOG ROMAN (სერცოგი სოღმან) (ღბ. 1934 წ.) — ჟერმანიის ფეღერალური კანცლერი 1994-99 წწ. (ღწღ).

HER RUDOLF (სესი სუღოღღ) (1894-1987 წწ.) — ნაციტური ჟერმანიის ერთ-ერთი ხელმღღვანელი; 1941 წ. ხაფრინღა შიღ ღრიტანეთში მშვიღობის წინაღღებით; ღღურნბერგის პროცესსე მიესაჯა მუღმივი პატიმრობა.

HESSEN (სესენი) — ჟერმანიის ერთ-ერთი მხარე; ფართობი 21 114 კვ. კმ.; 5,95 მღნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი ჟისბადენი; მღებარეობს ღრდილოეთში მღინარეებს შიმელს და ჟეზერს და სამხრეთში მღინარე ღეკარს შორის; დასავლეთში — საღნის ჟიქალოვანი მთები; საფინანსო ცენტრი (ღრანკფურტის ბიღუა, ჟერმანიის ფეღერალური ბანკი, ჟგროპის სავალუტო ინსტიტუტი); ჟარბურგი და ჟისენი — საუნივერსიტეტო ქალაქები; ქ. ჟეტცლარში განვითარებულია ოპტიკურ-მექანიკური მრეწველობა; ქ. ჟისბადე-

ნი — სახელგანთქმული კურორტია.

სესენის დროშა

სესენის გვრბი

სესენის მხარე

HESSEN-NASSAU (სესენ-ნასაუ) — ისტორიული მხარე ჟერმანიაში.

HESSISCHE / NIEDERSÄCHSISCHE ALLGEMEINE («სესიშე / ღიდერზექსიშე ღღგემადნე») — ყოველღღიური გაზეთი; გამოღის ღასელში.

HESSISCHES ÄPPELWOI — ჰესენური ვაშლის ღვინო.

HESSISCHES BERGLAND (სესენის მთის მხარე) — აღგილი ჟერმანიაში ღღურინგიის დასავლეთში საღნის ფიქალოვანი მთების, აღმოსავლეთში ღღურინგიის ღყის, მღინარე ჟერას და ღრდილოეთში ჟეზერის მთის მხარეს შორის.

HEUSS THEODOR (სოღგი ღეოღღღ) (1884-1963 წწ.) — ჟერმანიის ფეღერალური პრეზიდენტი 1949-59 წწ.; 1948-49 წწ. ოსთ თავჯღმარე.

HIDDENSEE (სიღენზეე) — კუნღული ჟალტიის ზღვაში კუნღულ საღუგენის დასავლეთით.

HILDESHEIM (სიღღესჰაღმი) — ქალაქი ჭვემო საქსონიაში; 106 ათასი მაცხოვრებელი; სოღმის- და სოღიციუს-მუზეუმი; 9-16 სს. არქიტექტურული ძეგლები, მათ შო-

- რის რომანული ტაძარი სანკტ-მა-
რია (9-11 სს.), ეკლესია სანკტ-ში-
ხაელი (11-13 სს.), ჟოდენხარდს-
კირხე (12 ს.).
- HIMBEERGEIST** (ჰიმბეერგაგსტი) —
ჟოლოს არაყი.
- HIMMELFAHRT** (CHRISTI) (ჩმაღლება
(ჟრისტესი) — დღესასწაული (მე-
40 დღე ღვდგომის შემდეგ).
- HIMMELFAHRT MARIA** (ივთისმშობ-
ლის ჰიძინება) — ქრისტიანული
დღესასწაული.
- HIMMELSBESSEN** (*ბიტცხ.* ცის ცოცხი)
— ასე უწოდებენ მე-18 ს-ან
ჩრდილო-დასავლეთის ქარს, რო-
მელიც წმენდავს ცას ღრუბლების-
გან.
- HIMMLER HEINRICH** (სიმღერი ოსადნ-
რის) (1900-45 წწ.) — ჰესამე რად-
ხის ერთ-ერთი მთავარი პოლი-
ტიკური და სამხედრო მოღვაწე,
სს-ის რადხსფურერი (1929-1945
წწ.), შინაგან საქმეთა რადხსმინის-
ტრი (1943-1945 წწ.).
- HINDENBURG PAUL VON BENECKEN-
DORFF** (სინდენბურგი ოსაულ ფონ
ჟენეკენდორფი) (1847-1934 წწ.) —
კადზერული ჟერმანიის გენერალ-
ფელდმარშალი, ჟერმანიის პრეზი-
დენტი 1925-34 წწ.
- HITLER ADOLF** (სიტლერი ღდოლფ)
(1889-1945 წწ.) — ნაციონალ-
სოციალიზმის ფუძემდებელი და
ცენტრალური ფიგურა, ჰესამე
რადხის დამაარსებელი, ჩაციონ-
ნალ-სოციალისტური მუშათა პარ-
ტიის ბელადი 1921 წ-ან, ჟერმანი-
ის რადხსკანცლერი 1933 წ-ან,
ჟერმანიის შეიარაღებული ძაღე-
ბის მთავარსარდალი მე-2 მსოფ-
ლიო ომის დროს.
- HITLER-STALIN-PAKT** (სიტლერ-სტა-
ლინის ოსაქტი) — 1939 წლის 23 აგ-
ვისტოს საბჭოურ-გერმანული ხელ-
შეკრულება გავღენის სფეროების
გაყოფაზე, რომელიც ფაქტიურად
ნიშნავდა მეორე მსოფლიო ომის
დაწყებას.
- HOCHHEIMER** (ჰოხჰაემერი) — რად-
ნული ღვინის მარკა.
- HOCHSCHULE FÜR MUSIK** (კონსერ-
ვატორია) — უმაღლესი მუსიკალუ-
რი სასწავლო დაწესებულება.
- HOCHSCHULREIFE** (სწავლის დონე,
რომელიც საჭიროა უმაღლეს სას-
წავლებელში ჩასარიცხად) — საშუ-
ალო განათლების მოწმობა, რომე-
ლიც იძლევა უმაღლეს სასწავლე-
ბელში სწავლის გაგრძელების უფ-
ლებას.
- HOECHST AG** («სდოხსტ ღჟ») — ქი-
მიური კომპანია, დაარსებული
1863 წ. ჰადნის ჟრანკფურტში;
1952 წ-დე შედიოდა ქიმიურ კონ-
ცერნ . «*ი. ჟ. ჟარბენინდუსტრის*»
შემადგენლობაში.
- HOESCH WERKE AG** («სეშ ვერკე
ღჟ») — უმსხვილესი ფოლადის
კონცერნი; დაარსებულია 1871 წ.
სეოლდ სეშის მიერ ქ. შდუსელ-
დორფში.
- HOFBRAUHAUS** (სოფბროდჰაუსი)
(*ბიტცხ.* კარის ლუდის სახლი) —
ლუდხანა ჰდუნხენში; აქვს სამი
სართული: მესამეზე — საზეიმო
დარბაზი, მეორეზე — რესტორანი,
პირველზე — უზარმაზარი ლუდის
დარბაზი «*ჩავლა*».
- HOFFENHEIM** («სოფენჰადმი») — სა-
ფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია
1899 წ.
- HOHENHEIM** (სოენჰადმი) — შტუტ-
გარტის სამხრეთი გარეუბანი,
სადაც მდებარეობს სოენჰადმის
უნივერსიტეტი — ჟვროპაში უმსხ-
ვილესი სასოფლოსამეურნეო
უმაღლესი სასწავლებელი; დაარ-
სებულია 1818 წ.

HOHENLOHER EBENE

სოფენპაბის
უნივერსიტეტის
ემბლემა

HOHENLOHER EBENE (სოჰენლოეს ვაკე) — ადგილი ღადენ-ჴდურტემბერგის მხარეში.

HOHENSCHWANGAU (სოენშვანგაუ) — შუასაუკუნოვანი მამული და სასახლე ჴედის ციცაბოზე (Schwanstein) ჴლოვში (ოსასავლეთი ჴავარია); ჴელფების და სოჰენშტაუფენების ყოფილი რეზიდენცია; 1832 წ. მეფე შაქსიმლიანე II-ემ გადააკეთა და გააფართოვა სასახლე თავისი შვილისთვის ჴედუდვიგ II-ის; სასახლის დარბაზები მორთულია ფრესკებით, რომლებშიც ასახულია სდუჟეტები თქმულებებიდან ჴოენგრინზე; ცალკეული დარბაზები მორთულია გერმანული ლეგენდების მოტივებით, რომლებიც ასხავენ ქება-დიდებას შუასაუკუნოვან რაინდებს; შემორჩენილია ფორტეპიანო, რომელზეც ძიხარდ ჴაგნერი უკრავდა ახალგაზრდა ჴედუდვიგ II-ს წინაშე.

HOHENZOLLERN-BRÜCKE (სოჰენცოლერნების ხიდი) — ჴერმანიაში პირველი სარკინიგზო ხიდი, აშენებული ღროლნში 1860 წ.

HOHER MEISNER (სოერ შაისნერი) — ტყით დაბურული მთის მასივი ღასელსა და ჴშვეგეს შორის. ჴქ 1913 წ. 11-12 ოქტომბერს ჩატარდა სტუდენტების და ახალგაზრდების სრულიადგერმანული ყრილობა და შეიქმნა კავშირი Freideutsche Jugend, გაუქმებული 1919 წ.

HOHERE SCHULE (საშუალო სკოლა) — სხვადასხვა ტიპების გიმნაზიების განზოგადებული სახელწოდება 1964 წ-ს.

HOHE STRASSE (სოე შტრასე) — ქუჩა ღროლნში, სადაც მდებარეობენ საგაჭრო ცენტრები.

HOLSTEIN (სოლშტადნი) — 1. შლეზვიგ-სოლშტადნის მხარის ნაწილი; 2. ისტორიული მხარე.

HOLSTEINISCHE SCHWEIZ, HOLSTEINISCHE SEENPLATTE (სოლშტადნის შვეიცარია) — თვალწარმტაცი მხარე შლეზვიგ-სოლშტადნიშ ქ. ღილის სამხრეთ-აღმოსავლეთით; დასვენების პოპულარული ადგილი.

HOLSTENTOR (სოლსტენტორი) — ქალაქის ჳიშკარი, ქ. ჴედუბეგის სიმბოლო (შლეზვიგ-სოლშტადნის მხარე); აშენებულია 15 ს. ფლამანდური ხიდოვანი ჳიშკრის ნიმუშით; ჳიშკრის თავზე ლათინური წარწერა «Concordia domi — foris pax» («ჩანხმობა სახლში — მშვიდობა სახლის გარეთ»).

HÖLZERNE HOCHZEIT (ხის ქორწილი) — შუეღლების ხუთი წლისთავი.

HOMBURG (ჰომბურგი) (კურორტ Bad Homburg-ის სახელწოდებიდან) — მამაკაცის ელეგანტური თექის ქუდი ბაფთით, რომელსაც იხურავენ ოფიციალურ შემთხვევებში; ჴნგლისის მეფე ჴდუარდ VII პირველად გამოჩნდა ასეთი ქუდით კურორტ ჴად სომბურგში.

HOMBURG FC («სომბურგ ჴც») — საფეხბურთო კლუბი.

HONECKER ERICH (სონეკერი ᴒრის (1912-95 წწ.) — გერმანული კომუნისტური მოძრაობის მოღვაწე; 1976-1989 წწ. — ᴒკსუ პირველი და ჴენერალური მდივანი და ᴒსუ სახელმწიფო საბჭოს ჩავმჯდომარე.

HORCH AUGUST (ჴორხი ჴუგუსტ) (1868-1951 წწ.) — ინჟინერი და ავტომშენებლობის პიონერი, პირველი ოთხცილინდრიანი ძრავის

შემქმნელი (1903 წ.), სახელგანთქმული ავტოსამშენებლო ფირმების «ჰორხის» და «ჰუდის» დამაარსებელი.

HORCH («ხორხ») — მსუბუქი ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უშვებდა კონცერნი «ჰუტო ონიონ ლაი».

HORCH-WERKE AG («ჰორხ-ვერკე ლაი») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1904 წ. ქ. ცვიკაუში ლ. ჰორხის მიერ (პირველი სახელწოდება «ჰუგუსტ ჰორხ უნდ ჰო მოტორენ-ვერკე»); 1932 წ. შევიდა კონცერნ «ჰუტო-ონიონ ლაი»-ში.

«ჰორხ-ვერკე ლაი»-ს ემბლემა

HORIZONTE («სორიზონტები») — მსოფლიო კულტურების ფესტივალი ჟერლინში, რომელზედაც ხვდებიან ევროპული და არაევროპული კულტურების წარმომადგენლები.

HORNCHEN (ნაღარა) — პატარა ფუნთუშა, რომელსაც ჭამენ დილაობით ყავასთან ერთად.

HORTEN AG («ჰორტენ ლაი») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი; დაარსებულია 1936 წ. შდუსელდორფში; 1968 წ-ან — აქციონერული საზოგადოება; ამჟამად შედის კონცერნ «ჰაუფჰოლ ლაი»-ში.

HOWALDSWERKE-DEUTSCHE WERFT AG HAMBURG UND KIEL («სოვალდტსვერკე-დოიჩე ვერფტ ლაი შამბურგ უნდ ჰილ») — გემთსამშენებლო კონცერნი; დაარსებულია 1968 წ. ჰილში ფირმების «დოიჩე ვერფტ ლაი», «სოვალდტსვერკე შამბურგ ლაი» და «ჰილერ ჰოვალდტსვერკე ლაი»-ს შეერთებით.

კონცერნი «სოვალდტსვერკე-დოიჩე ვერფტის» ემბლემა

HOWALDSWERKE HAMBURG AG («სოვალდტსვერკე შამბურგ ლაი») — გემთსამშენებლო კონცერნი; დაარსებულია 1838 წ. ჰილში; 1939 წ-ან შამბურგში; 1968 წ-ან «სოვალდტსვერკე-დოიჩე ვერფტ ლაი შამბურგ უნდ ჰილ»-ის შემადგენლობაში.

HUBERTUSTAG (ჩმ. სუბერტუსის დღე) — აღინიშნება 3 ნოემბერს.

HUCKEPACKSCHIFF (კონტენერმზიდველი) — სატრანსპორტო გემი სატვირთო კონტენერების გადასაზიდვად.

HUCKEPACKVERKEHR (ტვირთის გადაზიდვა მხრებზე) — ტვირთის გადაზიდვა ისეთნაირად, რომ დატვირთული ავტომანქანები მანძილის გარკვეულ ნაწილს ფარავენ რკინის გზით ღია პლატფორმებზე.

HUMBOLDT-STIPENDIUM (სუმბოლდტის სახელობის სტიპენდია) — სტიპენდია, რომელიც ეძლევა მეცნიერული წოდების მქონე უცხოელ მკვლევარებს შრომის გასაგრძელებლად ჰერმანიამში.

HUMBOLDT-UNIVERSITÄT — უნივერსიტეტი ჟერლინში, დაარსებული 1810 წ. ფილდოფოლს ჰილჰელმ ფონ სუმბოლდტის (1767-1835 წწ.) ინიციატივით (მოგზაურის ლეექსანდერ ფონ სუმბოლდტის ძმა); უნივერსიტეტის პირველი რექტორი იყო ფილდოფოლსი ი. ჟიხტე; თავისი დამაარსებლის სახელი Humboldt-Universität მიიღო 1946 წ.

HUNDSTAGE

ჟერლინის
სუმბოლდტის
უნივერსიტეტის ემბლემა

HUNDSTAGE (ძაღლის დღეები) — წელიწადის ოთხი ძალიან თბილი კვირა, რომლებმაც თავიანთი სახელწოდება მიიღეს შიდი ძაღლის თანავარსკვლავედში (der große Hund) მდებარე ვარსკვლავ სირიუსისგან (Hundsstern) — ზაფხულში ცაზე ყველაზე ნათელ უძრავ ვარსკვლავისგან; იწყება 23 (24) ივლისში.

HUNGERKRALLE (მშიერი ბრჭყალები) — ხუმრ. ჟერლინში «საჰაერო ხიდის» ძეგლის სახელწოდება.

HUNSRUCK (სუნსრუკი) — მთის მასივი შაინლანდ-სფალცის მხარეში.

HUSUMER SV («სუზუმერი სფ») — საფეხბურთო კლუბი.

HYMNE DEUTSCHLANDS — ჟერმანიის ჰიმნი; 1841 წ. შდინრის სოფმან ფონ ფალერსლებენმა (1798-1874 წწ.) დაწერა ცნობილი «გერმანელების სიმღერა» — Das Lied der Deutschen; დადებული I. შაიდნის მუსიკაზე, რადხპრეზიდენტ ფრიდრიხ შბერტის ბრძანებულებით იგი 1922 წ. იქცა სახელმწიფო ჰიმნად; 1952 წ-ან სიმღერის ტექსტი იქნა აღდგენილი, თუმცა ოფიციალური მიღებების დროს სრულდება მხოლოდ მესამე სტროფი; დანარჩენ შემთხვევებში შეიძლება სიმღერის მთლიანი ტექსტის შესრულება; 1991 წ-ან ჟერმანიის ოფიციალურ ჰიმნად ითვლება «გერმანელების სიმღერის» მესამე სტროფი.

IAA — *ობ.* Internationale Automobilausstellung.

IC m — *ობ.* Inter-City-Zug.

ICE m — *ობ.* Inter-City-Express.

IFA n — *ობ.* Institut für Auslandsbeziehungen.

IGA / IGA f (იქი) — მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა; ტარდება 1961 წლიდან ყოველწლიურად ქ. ჟრუჟურტში (დღურინგია) (*შემ.* Internationale Gartenausstellung-იდან).

IGEDO / IGEDO («იქიშო» / «იქიშო») — ქალთა ტანსაცმლის საერთაშორისო გამოფენა (*შემ.* Interessengemeinschaft für Damenoberbekleidung-იდან); ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ შიგონა სელდორფში.

გამოფენა
«იქიშო»-ს
ემბლემა

I. G. FARBENINDUSTRIE AG («იქი ფარბენინდუსტრი ჯი») — უმსხვილესი ქიმიური კონცერნი; დაარსებულია 1925 წ. შაინის ფრანკფურტში მრავალი გერმანული კომპანიის შეერთების შედეგად; არსებობდა 1945 წლამდე.

კონცერნი
«იქი ფარბენინდუსტრის»
ემბლემა

IHK — *ობ.* Industrie- und Handelskammer.

ILA f — *ობ.* Internationale Luft- und Raumfahrtausstellung.

ILM (ილმი) — მდინარე დღურინგიაში, მდინარე ზაალეს მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 120 კმ.; მდინარის ნაპირებზე მდებარეობენ ქალაქები ჟაიმარი და ლმენაუ.

ILM-ATHEN n (ლთენი ლმზე) — ქალაქ ჟაიმარის ხატოვანი სახელწოდება.

IMBISSSTAND (სასაუზმე ჯიხური) — მასში ძირითადად ვაჭრობენ შემწვარი სოსისებით.

INDUSTRIE- UND HANDELSKAMMER (IHK) (სამრეწველო-სავაჭრო პალატა) — სავაჭრო-სამრეწველო წრეების გაერთიანება; არკვევს კონდუნქტურას ვაჭრობაში და მრეწველობაში, ისწავლის გასაღების ბაზრებს, აწვდის თავის წევრებს ეკონომიურ ინფორმაციას; დაარსებულია 1956 წ.

სამრეწველო-
სავაჭრო
პალატის
ემბლემა

INDUSTRIESTADT IM GRÜNEN (სამრეწველო ქალაქი მწვანეში) — ქ. ჰასტროპ-შაუქსელის (ხრდილოეთ შაინ-ჟესტვალის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქის ტერიტორიის 60% გამწვანებულია.

INFO 3 VERLAG («ინფო 3 ფერლაგი») — გამომცემლობა და ყოველთვიური ჟურნალი (შაინის ფრანკფურტი).

«ინფო 3 ფერლაგის»
ემბლემა

INKAMA

INKAMA m («**ინკამა**») — *იხ.* **IN-TERKAMA**.

INN (ინი) — შუნაის მარჯვენა შენაკადი; მიედინება ყვედარიაში, ჰვსტრიაში, ჟერმანიაში; სიგრძე 510 კმ.; სათავეები ჰლბებში.

INSTANDSETZUNGSTRUPPE (სარემონტო ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

INSTITUT FÜR AUSLANDSBEZIEHUNGEN (IFA) (საერთაშორისო ურთიერთობების ინსტიტუტი) — აწყობს გერმანულ გამოფენებს საზღვარგარეთ და უცხოულ გამოფენებს ჟერმანიაში; დაარსებულია 1950 წ.

INTERCITY — *იხ.* Intercityzug.

INTERCITYEXPRESSZUG (ICE) («**ინტერ სიტი**» ფირმის მატარებელი-ექსპრესი) — *იხ.* Intercityzug.

INTERCITYZUG («**ინტერ სიტი**» ფირმის მატარებელი) — ჩქარი მატარებელი, რომელიც დადის დიდ ქალაქებს შორის ერთი საათის ინტერვალით.

INTERNATIONALES BEETHOVENFEST (BONN) (ჟეტპოვენის საერთაშორისო ფესტივალი (ჟონი) — ტარდება სამ წელიწადში ერთხელ სექტემბერში ჟონში.

ჟეტპოვენის საერთაშორისო ფესტივალის ემბლემა

INTERNATIONALES ZEITUNGSMUSEUM (ჟაზეთების საერთაშორისო მუზეუმი) — ქ. ჰახენში; ინახება გაზეთების 100 ათასზე მეტი ეგზემპლარი ყველა ქვეყნიდან.

INTER-CITY-EXPRESS (ICE) (ინტერ-სიტი-ექსპრესი) — გერმანული ფედერალური რკინის გზის მატარებელი, რომელიც აწვითარებს სიჩქარეს 250 კმ/ს; 13 000 ცხენის ძალა; 750 მგზავრი, რესტორანი,

კაფე, კონფერენც-დარბაზები; ყოველდღიურად ხორციელდება 32 რეისი ჟამბურგსა და ჰუნხენს შორის.

IN(TER)KAMA (ინ(ტერ)კამა) — საზომი ტექნიკის და ავტომატიკის საერთაშორისო გამოფენა (*შემ. Internationaler Kongress mit Ausstellung für Messtechnik und Automatik-იდან*); ტარდება შდუსელდორფში.

ჟამოფენა ინ(ტერ)კამა-ს ემბლემა

INTERNATIONALE AUTOMOBILAUSSTELLUNG (IAA) (საერთაშორისო საავტომობილო გამოფენა) — ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ ჰაიდელბერგში.

ჟრანკფურტის საერთაშორისო საავტომობილო გამოფენის ემბლემა

INTERNATIONALE BUCHMESSE (რკინის საერთაშორისო ბაზრობა) — ტარდება ყოველწლიურად ჰაიდელბერგში.

FRANKFURTER BUCHMESSE

ჟრანკფურტის რკინის საერთაშორისო ბაზრობის ემბლემა

INTERNATIONALE DOKUMENTAR- UND KURZFILMWOCHE FÜR KINO UND FERNSEHEN IN LEIPZIG (შოკუმენტური და მოკლემეტრაჟიანი ფილმების საერთაშორისო ფესტივალი ჰაიპციგში) — ტარდება 1955 წ. ყოველწლიურად ნოემბერში.

INTERNATIONALE FILMFESTSPIELE BERLIN („BERLINALE“) (ჟერლინის საერთაშორისო კინოფესტივალი («ჟერლინალე») — ტარდება ყოველწლიურად თებერვალ-მარტში.

«ყვერლინალეს»
ემბლემა

INTERNATIONALE FUNKAUSSTELLUNG
(სადიოსაქონლის საერთაშორისო
გამოფენა) — ტარდება ყვერლინში.

INTERNATIONALE HANDWERKSMESS
(ყველოხნობის საერთაშორისო ბაზ-
რობა) — ტარდება შიფუნსენში.

ყველოხნობის
საერთაშორისო
ბაზრობის ემბლემა

**INTERNATIONALE LUFT- UND RAUM-
FAHRTAUSSTELLUNG (ILA)** (ჰვიაციუ-
რი და კოსმოსური ტექნიკის საერ-
თაშორისო გამოფენა) — ტარდება
ყვერლინში 1992 წლიდან.

ჰვიაციური და
კოსმოსური
ტექნიკის
საერთაშორისო
გამოფენის
ემბლემა

**INTERNATIONALE MANNHEIMER FILM-
WOCHE** (შანჰაიმის საერთაშორისო
კინოკვირეული) — საერთაშორისო
კინოფესტივალი შანჰაიმში.

INTERNATIONALE MOBELMESSE (ღვე-
ჯის საერთაშორისო ბაზრობა) —
ტარდება ჰდოლნში.

**INTERNATIONALER MILITARGERICHTS-
HOF (IN NÜRNBERG)** (საერთაშორისო
სამხედრო ტრიბუნალი (ჩიურნ-
ბერგში) — მე-2 მსოფლიო ომის
სამხედრო დამნაშავეების ძებნის
და დასჯის საერთაშორისო სასა-
მართლო ორგანო.

INTERNATIONALES BEETHOVENFEST
(ყვეთჰოვენის საერთაშორისო ფეს-
ტივალი) — ტარდება სამ წელტუნად-
ში ერთხელ ყონში ყვეთჰოვენის სა-
ხელობის საკონცერტო დარბაზში
(«ყვეთჰოვენ-ჰალეში»).

INTERNATIONALE SPIELWARENMESSE
(სათამაშოების საერთაშორისო

ბაზრობა) — ტარდება ყვეველწლიუ-
რად ჩიურნბერგში.

INTER NATIONES (ინტერ ნაციონეს)
— ორგანიზაცია, რომელიც უწევს
მომსახურებას მთავრობის უცხო-
ელ სტუმრებს, აწვდის მათ ინფორ-
მაციას ფილმებში, ბეჭდვით პრო-
დუქციაში.

INTERPACK («ინჰუქსუჰჰ»-ი) —
შესაფუთი მანქანების და მასალე-
ბის საერთაშორისო გამოფენა
(შემოკ. **Internationale Ausstellung
für Verpackungsmaschinen und -
materials**-დან) — ტარდება რამო-
დენიმე წელიწადში ერთხელ შიფ-
სელდორფში.

«ინჰუქსუჰჰ»-ის
ემბლემა

INTERREGIO (შემოკ. **Interregionaler
Zug**-დან) — იხ. Interregio-Zug.

INTERREGIO-ZUG (სარეგიონალთაშო-
რისო მატარებელი) — მატარებე-
ლი, რომელიც აერთებს ჰერმანიის
ცალკეულ რეგიონებს; ძველი სა-
ხელწოდება D-Zug.

INTERSTOFF f («ინტერშტოფი») —
ტანსაცმლის ქსოვილების საერთა-
შორისო სპეციალიზირებული ბაზ-
რობა შაინის ჟრანკფურტში
(შემოკ. **Internationale Stoffaus-
stellung**-დან).

interstoff.

«ინტერშტოფის» ემბლემა

ISAR (ისარი) — ტუნაის მარჯვენა შე-
ნაკადი; სიგრძე 295 კმ; მიედინება
ჰერმანიასა და ჰვსტრიაში.

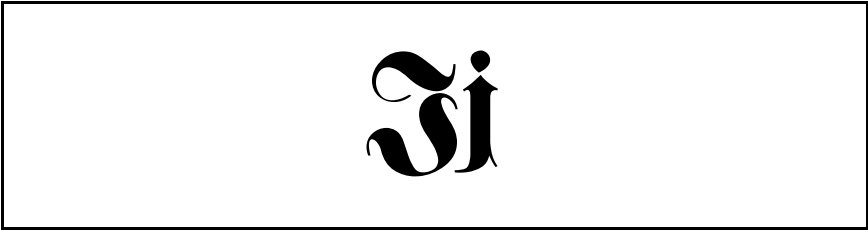
ISAR-ATHEN (ისთენი ისარზე — შიფუნ-
ხენის ხატოვანი სახელწოდება.

ITZEHOER («იტცეჰოერი») — საფეხ-
ბურთო კლუბი, დაარსებული 1909
წ.

IWAN

IWAN (ივან) — *ხუმრ.-კნინ.* რუსების ომის დროს და მის შემდეგ.
სახელწოდება მა-2 ძსოფლიო

— **Si** —

JAGDWAFFENWERK SUHL (ჩოფების ქარხანა ზულში) — აწარმოებს სახელგანთქმულ სანადირო თოფებს; შექმნილია 19 ს. 50-ან წლებში ძმების ზებ და შოზეს სიმსონების მიერ.

ჟირმა «სიმსონის» ემბლემები

JÄGERTRUPPE (დაზვერვის ქვედანაყოფები) — ჯუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

JAGUAR («ნავუარი») — 1. თვითმავალი ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო დანადგარის სახელწოდება; 2. ჟერმანიის საზღვაო ძალების სწრაფმავალი სატორპედო კატარლის სახელწოდება.

JAHN REGENSBURG SSV («ნან რეგენსბურგ სსშ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის გერიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

JAHR NULL (ნულის წელიწადი) — ასე უბახუნენ ჟერმანიაში 1945 წელს, რადგან ომში დამარცხების შემდეგ ყველაფრის გაკეთებას იწყებდნენ თავიდან, ე. ი. ნულიდან.

JAKOBITAG, JAKOBSTAG (ჩმ. ნაკობის ტღე) — სახალხო დღესასწაული, რომელიც აღინიშნება მოსავლის აღების დასაწყისში, 25 ივლისს, ჩმ. ნაკობის ტღეს; ეს წმინდანი ითვლება მწყემსების და მჭედლების მფარველად; ალპიური სოფ-

ლების მაცხოვრებლები ადიან მაღალმთიან საძოვრებზე ყველის გამომდელ მწყემსებთან დღესასწაულის ერთობლივად აღსანიშნავად.

JANKER (სამხ.-გერმ. ქურტუკი) — ეროვნული თანსაცმლის სახე მოთელილი მაუდისგან.

JENA (ენა) — ქალაქი ჩდურინგიაში მდინარე ზაალეზე; 101 ათასი მაცხოვრებელი; ოფტიკური მრეწველობის ცენტრი («ცაფს ჟერკე»); ქიმიურ-ფარმაცევტული მრეწველობა; უნივერსიტეტი (1558 წ.), რომელშიც სწავლობდა ზ. შარქსი; ქალაქში სხვადასხვა დროს ცხოვრობდნენ შ. ფონ შილერი, ი. ჟ. შიხტე, შ. ი. ჟ. შელინგი, ჟ. ჟ. შ. უეგელი, ჟ. უეკელი.

ჯალაქ ნენას გერბი

JODLER (დოდლერი) — 1. ალპიელი მთიელების სიმღერები (სამხრეთ ჟავარიაში, ჩვსტრიაში, შვეიცარიაში); 2. მომღერალი, რომელიც ფლობს «დოდლერის» სიმღერის ხელოვნებას.

JOHANNISFEST, JOHANNISTAG (იოჰანეს დღე) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული, მიძღვნილი იოანე ჩათლისმცემლისადმი; აღინიშნება 24 ივნისს.

JOHANNITERORDEN (იოანე ჩათლისმცემლის ორდენი) — გულმოწყა-

JUGENDSTIL

ლების გაერთიანება; შედგებოდა რაინდებისგან (მომლოცველთათვის დახმარების აღმოჩენა), ღვთისმსახურებისგან და მოწყალეობის ძმებისგან (ავადმყოფთათვის დახმარების აღმოჩენა); დაარსებულია შალტაზე; 1530 წლიდან ჰქვიათ შალტიური ორდენი; ჴერმანიაში მოქმედებს დღემდე.

შალტიური ორდენის
ემბლემა

JS («**JS**») — ჟურნალი; «**ჩხალგაზრდა სოციალისტების**» ბეჭდვითი ორგანო (*შემ. Jungsozialisten*-იდან).

JUGENDSTIL (დუგენდშტილი) — ხელოვნებაში «მოდერნის» სტილის გერმანული სახელწოდება; მდუნხენურ ჟურნალ «**ნუგენდ**»-იდან (დაარსებულია 1896 წ.).

JUNGBRUNNEN — ფოლკ. გამაახალგაზრდავებელი ჭა, მუდმივი ახალგაზრდობის წყარო.

JUNGFERNBRUCKE / («ქალწულთა ხიდი») — პატარა ხიდი ჴერლინის ცენტრში; მისი ერთერთი ღირსშესანიშნაობა; გადმოცემის თანახმად, ახალგაზრდა ქალიშვილები მასწე რეცხავდნენ სარეცხს.

JUNKERS (JU) (ნუნკერსი) — თვითმფრინავების სერიის სახელწოდება, რომლებსაც უშვებდა გერმანული თვითმფრინავთსამშენებლო ფირმა (1919-1945 წწ.), დაარსებული **ჴ. ნუნკერსის** მიერ; ყველაზე ცნობილებია ბომბდამშენები JU-87; JU-88 და, აგრეთვე, სამხედრო-სატრანსპორტო თვითმფრინავები JU-13, JU-52, JU-90.

JUTLAND (ნუტლანდია) — ნახევარკუნძული **ჴვროპაში** (ბანიაში და ჴერმანიაში) ხრდილოეთის და **ჴალტის** ზღვებს შორის.

ჩ

KADETT (კადეტი) — სამხედრო ან სამხედრო-საზღვაო სასწავლებლის კურსანტი.

KADEWE (*შემოკ. Kaufhaus des Westens*-იდან) (ჰაანეიჰე (ნასავლეთის სავაჭრო სახლი) — საუკუნის დასაწყისის ჰერლინის დიდი უნივერსიტეტიდან ერთადერთი, რომელიც გადარჩა მე-2 მსოფლიო ომის დროს; ამჟამად კონტინენტის ყველაზე დიდი უნივერსიტეტი.

KAFER («ჰოჭო») — «ფოლკსვაგენის» ერთ-ერთი პოპულარული მოდელის ხუმრობითი სახელწოდება; მანქანის გამოშვება შეწყდა 80-ს წლებში.

KAFFEE KOMPLETT — ყავა, რომელთან ერთად ცალკე აწვდიან შაქარს და ნაღებს.

KAFFEE MIT SCHLAG — ყავა ათქვეფილი ნაღებით.

KAFFEE SCHWARZ (შავი ყავა) — ყავა ურძეოდ და უშაქროდ.

KAFFEE «VERKEHRT» (პირიქითი ყავა) — რძე ცოტაოდენი ყავით.

KAFFEE WEIß (თეთრი ყავა) — ყავა რძით ან ნაღებით.

KAFFEEHAUS ALTSCHWABING (ყავახანა ჰალტშვაბინგი) — ლიტერატურული კაფე შდუნენში, ცნობილი მე-19 საუკუნის დასასრულიდან; მისი ხშირი სტუმრები იყვნენ ჩ. შანი, ფ. ჟედეკინდი და სხვ.; დარბაზი საუკუნის დასასრულის სტილში; არის ბიბლიოთეკა; ამჟამად პოპუ-

ლარულია მხატვრებსა და ინტელექტუალებს შორის.

KAISERBURG IN NÜRNBERG (საიმპერატორო სასახლე ჰაიზერბურგი) — ციხესიმაგრე ჩდუნბერგში.

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT AG («ჰაიზერს კაფე-გეშეფტ ჩკ») — სასურსათო საქონლის უმსხვილესი სავაჭრო კომპანია; დაარსებულია 1880 წ. 1. ჰაიზერის მიერ ქ. ჟირზენში; 1962 წ-ან — აქციონერული საზოგადოება.

კომპანია «ჰაიზერს კაფე-გეშეფტის» ემბლემა

KAISERSLAUTERN (ჰაიზერსლაუტერნი) — ქალაქი შაინლანდ-შფალცში მდინარე რაუტერზე, 102 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-9 ს. როგორც ჟრიდრის I ჰარბაროსას სამეფო რეზიდენცია; უნივერსიტეტი.

კლუბი «ჰაიზერსლაუტერნის» ემბლემა

KAISERSLAUTERN FC («ჰაიზერსლაუტერნი ფკ») — ჰუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

KALTE ENTE (კალტე ენტე) (*სიტყვ. ცივი იხვი*) — თეთრი ღვინის და შამპანურის კრემშონი ლიმონის წველის და შაქრის დამატებით.

KALTE MIETE — ბინის ქირა გათბობის გარეშე.

KALTER HUND

KALTER HUND (კალტერ ჰუნდ / ცივი ძაღლი) — *სალაპ.* ტორტი მშრალი ნამცხვრისგან კაკაოთი; შესდგება რამოდენიმე ნაცხვრის ფენისგან, რომელსაც წასმული აქვს შოკოლადის კრემი.

KALTER KRIEG (ცივი ომი) — ურთიერთობების გამწვავება საბჭოთა ჩავშირსა (ჩუსესთს) და დასავლეთ სამყაროს შორის, რომელიც გამოწვეული იყო ჩუსესთის მისწრაფებით მსოფლიო ბატონობისკენ.

KALTER KUB (კალტერ კუბ / ცივი კოცნა) — *სიტყვ.* ნაყინი ესკიმო.

KALTSCHALE (ცივი კერძი) — 1. დესერტი — ცივი ტკბილი კერძი (ხშირად ხილით, არომატიზირებული თეთრი ღვინით და მცირე რაოდენობით კრახმალის დამატებით); 2. ცივი სუპი (ლუღაზე).

KALVARIENBERG (ჩალვარიენბერგი) — 1. ჟოღოთა; 2. მლოცველების ადგილი — ბორცვი საქანდაკო ჯგუფით, რომელშიც ასახულია ჭრისტეს ჯვარცმის სცენა.

KALVARIENWEG (ჩალვარიენვეგი / ჟა ჟოღოთაზე) — ქ. ჟად ჩოღოცში (ჟავარია); იწყება ძველ ქალაქში, მიემართება ქვის კიბეებზე, შემდეგ ტყის გავლით მთისკენ, სადაც დგას ჯვარი; მახლობლად მდებარეობს ზეონარდოს სამლოცველო (1718 წ.), სადაც ყოველწლიურად 6 ნოემბერს მოჰყავთ საკურთხეველად ცხენები.

KAMMERSPIEL (კამერული დრამა) — 1. პიესა მოქმედი პირების მცირე რაოდენობით; 2. კამერშილი (გერმანულ კინოში).

KAMMERSPIELE (ჩამერული თეატრი) — დაარსებულია 1906 წ. ზ. შაინჰარდტის მიერ ჟერლინში ჟერმანული თეატრის გვერდით.

KAMMERSPIELE IM SCHAUSPIELHAUS (ჩამერშილი იმ შაუსპილჰაუს) —

ჩამერული თეატრი ზერუნხენში; შენობა გერმანული მოდერნის სტილში.

KANTINE (სასადილო) — ჩვეულებრივ საწარმოებში, ყაზარმებში, გემზე.

KANZLER (კანცლერი) — *იხ.* Bundeskanzler.

KAPELLE — პატარა ეკლესია.

KAPITÄN ZUR SEE (1-ლი რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

1-ლი რანგის
კაპიტანის
განმასხვავებელი
ნიშნები

KAPITÄNLEUTNANT (კაპიტან-ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

KAPUZINER (კაპუცინი) — შავი ყავა ნაღებით ან რძით და ზემოდან მოყრილი შოკოლადის პუდრით ან კაკაოს ფხვნილით.

KARFREITAG (ჩნების პარასკევი) — ჩნების კვირას ჩოდგომის წინ.

KARL-MARX-STADT (ჩარლ-შარქს შტადტი) — ქ. ჩემნიცის (Chemnitz) სახელწოდება ჟრშ 1953-1990 წწ.

KARLSHORST (ჩარლსხორსტი) — ჟერლინის რაიონი.

KAHLSRUHE (ჩარლსრუე) — ქალაქი ჟადენ-ჩდურტემბერგში მდინარე შაინზე; 250 ათასი მაცხოვრებელი.

ჩარლსრუეს გერბი

KARLSRUHER SC («ჩარლსრუერ სჩ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

KARNEVAL — *იხ.* Fastnacht.

KARPFEN BLAU (კარპფენ ბლაუ) — მოხარშული კობრი; გერმანული ტრადიციული საშობაო კერძი.

KARSAMSTAG, KARSONNABEND (ჩნების შაბათი) — ჩნების კვირას ღვთაების წინ.

KARSONNABEND — იხ. Karsamstag.

KARSTADT AG («ჰარშტადტი ლაი») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი, დაარსებული 1920 წ. სამბურგში.

კონცერნი
«ჰარშტადტის»
ემბლემა

KARWOCHE (ჩნების კვირა) — შიდმარხვის ბოლო კვირა ღვთაების წინ.

KASPERLE (კასპერლე) — თოჯინების თეატრის გმირი.

KASPERLETHEATER — თოჯინების ხალხური თეატრი.

KASSEL (კასელი) — ქალაქი უესენის მხარეში მდინარე ფულდაზე; 187 ათასი მაცხოვრებელი; ძმები ჟრიმების მუზეუმი, მხალი გალერეა, უესენის მუზეუმი.

KASSLER (კასლერი) — შებოლილი ღორის ხორცის ზურგის ნაწილი.

KATERFRÜHSTÜCK (საუზმე ნამთვრალეზე) — შესდგება უმთავრესად მჭავე წველებისგან.

KATHEDRALE (საკათედრო ტაძარი) — არქიებისკოპოსის მთავარი ტაძარი.

KATHOLISCHE KIRCHE (კათოლიკური ეკლესია) — კათოლიკობა ქრისტიანობის ერთ-ერთი მთავარი მმართველობაა ჟერმანიაში.

KATHOLISCHE NACHRICHTENAGENTUR (KNA) («კათოლიკე ჩახრისტენაგენტურ», კათოლიკური საინფორმაციო სააგენტო) — ჟერმანიაში კათოლიკური ეკლესიის ბეჭდვითი სააგენტო (ქ. ჟონში).

KATZENTISCH (ხალაპ. ხუმრ. კატის მაგიდა) — პატარა სუფრაგაშლილი მაგიდა ბავშვებისთვის.

KAUFHALLE («ჰაუფჰალე») — კონცერნი «ჰაუფჰოფ ლაი»-ს შვილობილი კომპანია.

KAUFHOF AG («ჰაუფჰოფ ლაი») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი, დაარსებული 1879 წ. ქ. შტრალზუნდში; 1953 წ-ან ჰილენში.

კონცერნი «ჰაუფჰოფის»
ემბლემა

KAVALLERS(TASCHE)TUCH — ცხვირსახოცი პიჯაკის მკერდის მარცხენა ჯიბეში მორთულობის სახით.

KEGEL (კეგელი) — სპორტული ტიპის თამაში სფეროებით, რომლებითაც აქცევენ ფიგურებს-კეგლებს, დაყენებულებს გარკვეული წესით; წარმოიშვა ჟერმანიაში შუა საუკუნეებში.

KEGELBAHN (კეგელბანი) — სპეციალური ნაგებობა კეგელის სათამაშოდ.

KEHDINGEN (LAND KEHDINGEN) (ჰედინგენი) — ჭაობიანი ადგილი ჟლბის ქვემო დინებაში ქ. შტადეს ჩრდილოეთით (ჰვემო საქსონია).

KEHRAUS (კერაუსი) (auskehren-იდან, გამოგვა) — დამამთავრებელი ცეკვა დღესასწაულზე; ასრულებენ დღესასწაულის დასასრულს მოცეკვავეები, რომლებიც თავისი გრძელი კაბებით გვიან იატაკს.

KELLERGESCHOFL — სარდაფის სართული, სარდაფი.

KESTNER-MUSEUM (ჰესტნერის მუზეუმი) — ქ. შანოვერში (ჰვემო საქსონია); წარმოდგენილია ბერძნული, ეგვიპტური ხელოვნება, ძველი რომაელების და ეტრუსკების ნაწარმოებები; მუზეუმის კოლექციის საფუძველი დაუდეს ექსპონატებმა,

KHD

რომლებიც შეაგროვა გერმანელმა დიპლომატმა, ხელოვნებათმცოდნემ და კოლექციონერმა **ჟ. ჰ. ჰესტნერმა** (1777-1853 წწ.), რომლის სახელსაც ატარებს მუზეუმი.

KHD — *იხ.* Klockner-Humboldt-Deutz AG.

KIEL (ჰილი) — ქალაქი, **ჰლეზვიგ-სოლშტადნის** ადმინისტრაციული ცენტრი, პორტი **ჰილის** არხის შესასვლელში **ჰალტიის** ზღვის მხრიდან; 247 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი (13 ს.), **ჰილის** ახლოს — **ტუზნეუმი** ღია ცის ქვეშ (Freilichtmuseum Molfsee).

*ქალაქ ჰილის
გერბი*

KIELER BUCHT (ჰილის ყურე) — ფართე ღია ყურე **ჰალტიის** ზღვაში.

KIELER HOWALDSWERKE AG («**ჰილერპოვალდტსვერკე** **ჰ.ჟ.**») — ნავსამენი **ჰილში**, დაარსებული 1953 წ.; 1968 წ. შევიდა «**სოვალდტსვერკე-ოიხე ვერფტ** **ჰ.ჟ. შამბურგუნდ** **ჰილ**»-ის შემადგენლობაში.

KIELER WOCHE (ჰილის კვირეული) — ყოველწლიური საერთაშორისო შეჯიბრებები აფროსნობაში **ჰილის** ყურეში; ტარდება 1895 წ.-ან.

KIESINGER KURT GEORG (ჰიზინგერი **კურტ** **ჟეორგი**) (1904-88 წწ.) — **ჟერმანიის** ფედერალური კანცლერი 1966-69 წწ., **ჰ.შ.ჰ.** 1967-71 წწ.

KILIA KIEL («**ჰილია** **ჰილი**») — საფეხბურთო კლუბი, დაარსებული 1902 წ.

KINDERDORF (საბავშვო სოფელი) — სასწავლო-აღმზრდელობითი დაწესებულება **ობლებისათვის**; შესდგება საბავშვო ბაღისგან, ზოგადსაგანმანათლებლო სახალხო სკოლისგან და პროფესიულ სკოლისგან.

KINESKUCHEN (კინესკუხენი) — ღვეზელი ეკლესიის კურთხევის დღესასწაულისთვის, რომელიც დაფარულია ხაჭოს სქელი ფენით.

KIPFEL (კიპფელი) — *ბავარ.* ბუკი, რქის მაგვარი ფორმის ნამცხვარი.

KIRSCHWEIH, KIRMES (ტაძრის დღესასწაული) — ადგილობრივი ეკლესიის კურთხევის ყოველწლიური დღესასწაული.

KIRMES (კირმესი) — თავდაპირველად ეკლესიის კურთხევასთან დაკავშირებული სახალხო სეირნობა; ამჟამად საერო დღესასწაული.

KIRSCH, KIRSCHWASSER — ალუბლის არაყი.

KITSCH (კიჩი) — იაფფასიანი, უგემოვნო მასობრივი პროდუქცია, განკუთვნილი გარე ეფექტისათვის; კიჩის საგნები ბოლო დროს გახდა «მასობრივი კულტურის» გავრცელებულ მოვლენად.

KLAPPERSTORCH (ყარყატი, რომელსაც მოჰყავს სახლში თოთო ბავშვი) — პატარა ბავშვებს ახალშობილის გაჩენისას უყვებიან, რომ თითქოსდა ღამე ყარყატს ნისკარტში მოჰყავს სახლში პატარა ბავშვი და კენკავს დედას მარცხენა ფეხში; ამიტომ იგი უნდა იწვევს საწოლში რამოდენიმე დრო.

KLAPPMADONNA (მჯდომარე **შადონას** ქანდაკება) — მის შიგნით დევს სამების ქანდაკება (მტრედი).

KLASSIKERSTADT (კლასიკოსების ქალაქი) — ქალაქ **ჟაიმარის** ხატოვანი სახელწოდება, რომელშიც ცხოვრობდნენ **ი. ჟ. ჟოეთე** და **ფ. ჟილერი**.

KLEINE KOALITION (მცირე კოალიცია) — **ჟ.ს.შ.ს** და **ჩ.ავ.შ.ს** სამთავრობო კოალიცია 1969-1982 წწ.

KLEINER MORITZ (პატარა **მორიცი**) — უბრალო, გულუბრყვილო ადამიანი.

KLEINER WANNSEE (ტყვირე ჴანზეე) — ტბა ქალაქ ჴერლინში, რომლის ნაპირზე მდებარეობს გერმანელი მწერლის ᴂსაინრიხ ფონ ჴლაღსტის (1777-1811 წწ.) საფლავი; საფლავის ქვაზე ამოკვეთილია ფრაზა მისი დრამიდან: «ᴂსლა, უკვდავებავ, შენ ხარ ჩემთან».

KLEIN-VENEDIG (ტყვირე ᴂენეცია) — ქ. ჴამბერგის (ჴავარიის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება.

KLEINOD AN DER SCHLEI (მარგალიტი უბე ჴლაღის სანაპიროზე) — ქ. ჴლეზვიგის ხატოვანი სახელწოდება.

KLEINSTADT — პატარა ქალაქი მოსახლეობით 5 ათასიდან 20 ათასამდე.

KLEINSTADTER — პატარა ქალაქის მაცხოვრებელი.

KLEISTPARK (ჴლაღსტის სახელობის პარკი) — პარკი ჴერლინში (ჴდონბერგი).

KLEPPERMANTEL — ულტობი რეზინის პალტო; ფაბრიკის დამაარსებლის ᴂ. ჴლეპერის (1868-1949 წწ.) სახელიდან.

KLINGENTHAL/SA. (ჴლინგენტალი/საქსონია) — ქალაქი ჴოგტლანდში (საქსონიის მხარე); 14 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია მუსიკალური საკრავების წარმოებით, პირველ რიგში აკორდეონების.

ჴლინგენტალის გერბი

KLÖCKNER-HUMBOLDT-DEUTZ AG (KHD) («ჴლოკნერ-ᴂუმბოლდტ-ᴂოდტც ᴂᴂ») — მანქანათსამშენებლო კომპანია, დაარსებული 1930 წ. ჴიღლნ/ᴂოდტცში.

კომპანია «ჴლოკნერ-ᴂუმბოლდტ-ᴂოდტცის» ემბლემა

KLÖCKNER-KONZERN (ჴლოკნერის კონცერნი) — უმსხვილესი ᴂერმანიაში; აერთიანებს 260-ზე მეტ ფირმას და კომპანიას; დაარსებულია 1898 წ. ᴂეტერ ჴლოკნერის მიერ.

KLÖCKNER-WERKE AG («ჴლოკნერ-ᴂერკე ᴂᴂ») — მეტალურგიული კონცერნი; დაარსებულია 1898 წ. ᴂუდსბურგში.

KLÖCKNER WERKE AG *კონცერნი «ჴლოკნერ-ᴂერკე» ემბლემა*

KNA (კიწ) — *იხ.* Katholische Nachrichten-Agentur.

KNACKWURST (კნაკვურსტი) — დანაყული ხორცისგან და ქონის ნაჭრეებისგან შემდგარი შებოლილი ძეხვი.

KNECHT RUPRECHT (კნეხტ რუპრეხტი) — ᴂმ. ჩიკოლოზის ავი თანამგზავრი, რომელიც სჯის გაუგონარ ბაშვებს. (Ruprecht — მამაკაცის სახელი).

KNEIPPKUR (კნაიპკურ / წყალმკურნალობა ჴნაიპის მეთოდით) — ეფუძნება სებასტიან ჴნაიპის (1821-97 წწ.) გამოცდილებას და დაკვირვებებს; ორგანიზმის დამცველი ძალების სტიმულირებისთვის გამოიყენება ბუნებრივი ფაქტორები.

KNICKERBOCKER — მოკლე შარვალი ვიწრო მანუქტით მუხლის ქვემოთ.

Kö (ჴო) — *იხ.* Königsallee.

KOBLENZ (ჴობლენცი) — ქალაქი ᴂაინლანდ-ᴂფალციში; 110 ათასი მაცხოვრებელი; ღირსშასანიშნაობები: ᴂომის გამაგრებული ბანაკი, მე-12-17 სს. არქიტექტურის ძეგლები.

KOBOLD

KOBOLD (კობოლდი) — კეთილი სახლის გნომი, რომელმაც ზოგჯეს იცის ბოროტი ხუმრობა.

KODAK-AG («*ჰოდაკ-ჰი*») — ჯერმანიის უმსხვილესი ოპტიკური ფირმა (ცნობილი ამერიკული ფირმის ფილიალი); დაარსებულია 1896 წ. ჟერლინში, 1950 წ-ან შტუტგარტში.

ფირმა «*ჰოდაკის*»
ემბლემა

KOGGE (კოგე) — ჰანზური აფრიანი სამხედრო-სავაჭრო გემის სახელწოდება (13-15 სს.).

KOHL HELMUT (ჰოლი ჰელმუტ) — ჯერმანიის ფედერალური კანცლერი 1982-1998 წწ. (ჰ.შ.ჰ.).

KOLLEG (კოლეგი) — ზოგადსაგანმანათლებლო (საღამოს) სკოლის ერთერთი ფორმა; მომუშავე ახალგაზრდობას აძლევს საატესტაციო გამოცდების ჩაბარების საშუალებას.

KOLLEGE (კოლეგა) — 1. მიმართვა თანამშრობლებისადმი; 2. მიმართვა პროფკავშირების წევრებისადმი.

KÖLN (ჰოლნი) — ჯერმანიის უძველესი ქალაქი, პორტი შაინზე (ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიის მხარე); 955 ათასი მაცხოვრებელი; წარმოიშვა როგორც რომის კოლონია «*Colonia Agrippina*»; უმნიშვნელოვანესი სავაჭრო-სამრეწველო და საფინანსო ცენტრი; ყველაზე დიდი ჯერმანიაში გოტიკური ტაძარი, რომანული ეკლესიები; ძირითადი-გერმანული მუზეუმი (Romisch-Germanisches Museum), ჰალარაფ-რიხარტც-მუზეუმი (Wallraf-Richartz-Museum), ხუნსტჰალე (Kunsthalle), აღმოსავლეთ-აზიური ხელოვნების მუზეუმი; უნივერსიტეტი

(1388 წ.); ჰელოვნების უმაღლესი სკოლა; რადიოსადგური «*ჯერმანული ტალა*»; ჰოლნი ბაზრობების და კარნავალების ქალაქია.

ჰოლნის გერბი

KÖLN FC («*ჰოლნი* *ფი*») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «*ჰოლნის*»
ემბლემა

KÖLNER DOM (ჰოლნის ტაძარი) — ორკომპიანი გოტიკური ტაძარი, ულამაზესი ჟგროპაში, *ჩმ.* *სეტრესი* და *ჟალწულ* *ძარიამის* სახელობის; ქალაქ ჰოლნის სიმბოლო; სიგრძე 144 მ., სიმაღლე 160 მ.; მშენებლობა დაიწყო 1248 წ. დასრულდა კი 1842-1880 წწ.

KÖLNER STADTANZEIGER («*ჰოლნენ* *შტადტანცაიგერ*») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰოლნიში ტირაჟით 287 ათასი ეგზემპლარი.

Kölnischer Stadt-Anzeiger

KÖLNISCHE ZEITUNG
UNVERÄNDERLICH: SEIT 1802: VERMISCHT
Köln, den 20. März 1900

ჟაზეთი «*ჰოლნენ* *შტადტანცაიგერი*»

KOLONIALWARENGESCHÄFT — *ძვ.* პატარა სასურსათო მაღაზიის სახელწოდება, რომელშიც ვაჭრობდნენ შორეულ ქვეყნებიდან ჩამოტანილი ეგზოტიკური სურსათით.

KOMANDO SPEZIALKRÄFTE (სპეციალური ძალების მეთაურობა) — ჟუნდესვერის სახმელეთო *ჩარების* ნაწილები.

KOMISCHE OPER («*ჰომიშე* *ოპერ*») — საოპერო თეატრი ჟერლინში; გაიხსნა 1947 წ.; დამაარსებელი და მხატვრული ხელმძღვანელი ჰალტერ *ფელზენშტაინი* (1901-1975

წწ.); 1965 წ. შეიქმნა საბალეტო დასი.

KOMMERS (ლზინი) — გერმანელი სტუდენტების-კორპორანტების.

KOMMODE (ღომოდე) — ჟერლინის ყოფილი სამეფო ბიბლიოთეკის სალაპარაკო სახელწოდება.

KOMMUNION — ზმინდა ზიარება.

KOMMUNISTISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (KPD) (ჟერმანიის ღომუნისტური პარტია (ჟკჟს) — დაარსებულია 1919 წ.; 1933 წ. აკრძალულია; 1946 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში შეუერთდა ჟერმანიის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას და შეიქმნა ჟერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტია; ჟკჟს 1956 წ. გამოცხადდა ანტიკონსტიტუციურად და აიკრძალა; 1968 წ. შეიქმნა ჟერმანიის კომუნისტური პარტია.

KONFEKT (კამფეტი) — ზმირ შემთხვევაში შოკოლადის, კოლოფში.

KONFERENZ LIBER SICHERHEIT UND ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA (KSZE) (ჟვროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი (ჟოღჟი) — დასკვნითი ფაზა მიმდინარეობდა 1975 წ. ზაფხულში ჟ. ჟელსინკიში; 1994 წ. დეკემბრიდან — ჟვროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (ჟოღიო).

KONFIRMATION (კონფირმაცია) — 7-12 წლის ბავშვების მირონცხების საიდუმლოება, რომელსაც სადღესასწაულო ვითარებაში ადავლენს ეპისკოპოსი; ეკლესიური სრულწლოვანობის სიმბოლო.

KÖNIGIN DER OSTSEE / KÖNIGIN DER HANSE (ჟალტიის ზღვის დედოფალი / ჟანზის დედოფალი) — ჟ. ზედუბეკის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-14 ს-ან იყო ჟანზის (ჩრდილოგერმანული ქალაქების

გაერთიანების) პოლიტიკური ცენტრი.

KÖNIGSALLEE (Kö) (ღონიგსალეე (ღო) — ჟ. შდუსელდორფის ცენტრალური მაგისტრალი.

KÖNIGSBERG (ღონიგსბერგი) — ქალაქი ლდმოსავლეთ შრუსიაში; ამჟამად ძუსუთის შემადგენლობეში.

ღონიგსბერგის ვერბები

KÖNIGSKUCHEN (სამეფო ღვეზელი) — *იხ.* Napfkuchen.

KÖNIGSSEE (ღონიგზეე) — ალპიური ტბა ჟავარიში; 602 მ. ზღვის დონიდან; ფართობი 5,2 კვ. კმ.; სიღრმე 188 მ.

KÖNIGSTEIN (ღონიგშტაინი) — ქალაქი მდინარე ჟლბაზე საქსონიის ჟვედგარიში.

KÖNIGSTRABE (ღონიგშტრასე) — ჟ. შტუტგარტის მთავარი ქუჩა.

KÖNIGSTUHL (ღონიგშტული) — 1. მთა ჟ. ჟადელბერგის მახლობლად (ჟადენ-ჟდურტემბერგი), სიმაღლე 568 მ.; 2. ცარცოვანი ციცაბო კუნძულ ძდუგენის ჩრდილო-აღმოსავლეთში (ძვეკლენბურგი-ზინა შომერანია).

KONSERVATORIUM (მუსიკალური სასწავლებელი) — საშუალო მუსიკალური სასწავლებელი.

KONSTANZ — ქალაქი ჟოდენის ტბაზე; სახელი წარმოიშვა რომის იმპერატორ Constantinus Chlorus სახელიდან.

KONSTRUKTIVES MITRAUENSVOTUM (კონსტრუქტიული უნდობლობის ვოტუმი) — პროცედურა, რომლის თანახმადაც შეიძლება იქნას გადარჩეული კანცლერი მისი უფლებამოსილების ვადის დამთავრებამდე.

KONSUM

KONSUM (კონზუმი) — 1. მომხმარებელთა კოოპერატივი; 2. მომხმარებელთა კოოპერაციის მაღაზია.

KONTERADMIRAL (კონტრ-ადმირალი) — ადმირალის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

კონტრ-ადმირალის
განმასხვავებელი
ნიშნები

კონტრ-
ადმირალის ალაში

KONZERTBUNKER (საკონცერტო ბუნკერი) — ხუმრ. ქ. ყტუტგარტში საკონცერტო დარბაზის სახელწოდება.

KÖPENICK (ჰოპენიკი) — ღერლინის საქალაქო რაიონი და სასახლე ჰოპენიკი (1681-1685 წწ.; არქიტექტორი ზანგერფელი); ამჟამად აქ განლაგებულია შართული ხელოვნების მუზეუმი; ცნობილია კაპიტან ჰოპენიკის (Hauptmann von Köpenick) ლეგენდარული ფიგურის წყალობით.

KÖPENICKER SOMMER (ჰოპენიკის ზაფხული) — ყოველწლიური სახალხო დღესასწაული ბერლინის რაიონ ჰოპენიკში; ტარდება ივნისის ბოლო კვირას; დღესასწაულში იღებს მონაწილეობას «ჰოპენიკელი ჰაპიტანი», რომელმაც 1906 წ. დააპატიმრა ჰოპენიკის ბურგომისტრი და ხელში ჩაიგდო ქალაქის სალარო.

KORN (კორნი) — ხორბლის არაყი.

KORNBRANNTWEIN — იხ. Korn.

KORVETTENKAPITÄN (მე-3 რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მე-3 რანგის კაპიტანის
განმასხვავებელი
ნიშნები

KRANKENKASSE (ავადმყოფობის სალარო) — საზოგადოებრივი დაწესებულება, რომელიც უხდის ფულად დახმარებას ავადმყოფობის შემთხვევაში იმ პირებს, რომლებიც იხდიდნენ საწევრო შესატანს.

KRAUSS-MAFFEI AG («ჰრაუს-მაფაი ლა») — მძიმე მანქანათმშენებლობის კონცერნი; დაარსებულია 1931 წ. ქ. ჰოუნსენ-ლაჰში (ჰავარია) რამოდენიმე ფირმის შეერთების შედეგად.

KREFELDER APPELL (ჰრეფელდის მოწოდება) — საზოგადოებრიობის მოწოდება ჰჰჰჰ ამერიკული ფრთოსანი რაკეტების და საშუალო სიშორის რაკეტების განლაგების წინააღმდეგ; გადაწყვეტილება განლაგების შესაღებ იქნა მიღებული ნიჰჰო-ს საბჭოს მიერ 1979 წ. დეკემბერში (მოწოდება მიღებულია ქ. ჰრეფელდში).

KREIDLER (ჰრაიდლერი) — საშეჯიბრო მოტოცტკლეტის მარკა.

KREIS (რაიონი) — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული ჰერმანიაში.

KREISANGEHORIGE STÄDTE UND GEMEINDEN — სარაიონო დაქვემდებარების ქალაქები და თემები.

KREISAUSSCHUSS — სარაიონო სასოფლო კომიტეტი; კრავსტაგების აღმასრულებელი ორგანო.

KREISBEDIENTETER

(კრავსტედინსტერერ) — სარაიონო სასოფლო კომიტეტის მოსამსახურე.

KREISEL (ბზრიალა) — კონუსის ფორმის სათამაშო.

KREISFREIE STADT — რაიონული მნიშვნელობის ქალაქი.

KREISSTADT — რაიონის (ოლქის) მთავარი ქალაქი, რომელშიც მდებარეობს მმართველობა.

KREISTAG (კრავსტაგი / რაიონული დეპუტატების კრება) — რაიონის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო.

KREMSER (კრემსერი) (ბერლინელი მეწარმის სახელით) — საცხენოსნო სამგზავრო ფურგონი, გვერდებიდან ღია; ამჟამად იხმარება როგორც არტაქციონი.

KREUZBERG (ჩროდცბერგი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი (ოკუპაციის ყოფილი ამერიკული სექტორი).

KREUZCHOR (ჩროდცხორი) — ბიჭების გუნდი შრეზდენის ეკლესიაში «ჩროდცკირხე».

KREUZWEG (ჩვრის ცზა) — ჩრისტეს გზა ჟოლოგოთაზე.

KREUZWEGSTATIONEN (გაჩერებები ჩვრის გზაზე) — 1. ჩრისტეს გაჩერებები ჩვრის გზაზე; 2. ჩვრის გზის მონაწილეების გაჩერებები ფიქრებისთვის და ლოცვებისთვის ყოველი 14 სდუჟეტის წინაშე, რომლებზედაც გამოსახულია ჩრისტეს ჩვრის გზა.

KRIMINALPOLIZEI (KRIPO) — სისხლის სამართლის პოლიცია.

KRIPO — *იხ.* Kriminalpolizei.

KROKANT (კროკანტი) — დაშაქრილი ნიგოზი ან მისგან გაკეთებული საკონდიტრო ნაწარმი.

KRUPP Alfred K. von Bohlen und Halbach (ჩრუპი ჰლოფრიდ ჰ. ფონ ჰოლენი და ჰალბახი) (1907-67 წწ.) — გერმანელი მეწარმე, ჩრუპების დინასტიის ბოლო წარმომადგენელი.

KRUPP-KONZERN (ჩრუპის კონცერნი) — მეტალურგიული და მანქანათ-

სამშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1811 წ. ქ. ოსენში; 1967 წ-დე მსოფლიოში ყველაზე დიდი ერთპიროვნულ მფლობელობაში მყოფი კონცერნი.

ჩრუპის კონცერნის ემბლემა

KUCHEN — შაქარლამა, ღვეზელი, კექსი და ა. შ.

KUCKUCK (თუთიყუში) — სალაპ. სასამართლოს აღმასრულებლის ბეჭედის სახელწოდება.

KUCKUCKSUHR (საათი თუთიყუშით) — ხელოვნობის ტრადიციული ნაწარმი შვარცვალდში.

KU-DAMM — *იხ.* Kurfurstendamm.

KÜHLE BLONDE (ცივი ქერა) — ხუმრ. ნათელი ცივი ლუდიახი სირხა.

KULTUR-BRAUEREI (ხუდსახდელი ქარხნის კულტურის ცენტრი) — ჟერლინში; საგამოფენო დარბაზებით, თეატრალური სცენებით, ლუდხანებით, ჯაზის კლუბით, სოციალური უზრუნველყოფის დაწესებულებებით.

KULTURFORUM (ხულტურფორუმი) — ჰემპერპლატცზე (ჩირგარტენის რაიონში) ჟერლინში; შექმნილია 60-ან წლებში აღმოსავლეთ ჟერლინის «ხუზუემების კუნძულის» საპირისპიროდ; ფორუმი მოიცავს: მუსიკალური საკრავების მუზეუმს, ფილარმონიას, ჯაზური, ფოლკლორული, კამერული მუსიკის დარბაზებს, სახელმწიფო ბიბლიოთეკას, ჟიბლიოთეკას ხელოვნების დარგში, შართული ხელოვნების მუზეუმს, მხალ ეროვნულ გალერეას.

KULTUSMINISTERIUM (კულტების სამინისტრო) — განაგებს სარწმუნოების, კულტურის, განათლების საკითხებს.

KÜMMNEL (კუმელი) — კვლიავის არაყი.

KUMPEL

KUMPEL (კუმპელი / მეგობარი) — მიმართვა, გავრცელებული მაღაროელებს, მუშებს შორის.

KUNSTHALLE (კუნსტჰალე) — მხატვრული მუზეუმების სახელწოდება, მაგალითად უსამბურგში, შდუსელდორფში, ჰილფელდში.

KUPFERNE HOCHZEIT (სპილენძის ქორწილი) — შეუღლების შვიდი წლისთავი.

KUPFERNER SONNTAG (სპილენძის კვირა) — მესამე კვირა ყობის წინ.

KURFÜRSTENDAMM (კურფურსტენდამი) — ბულვარი ჰერლინში; ბერლინელები უძახიან მას **ჰუ-ნამი** (Ku-Damm); თავდაპირველად ჯებირი, შემდეგ — ქვიშიანი გზა ჰერლინსა და სანადირო ციხესიმაგრე ჰრდუნევალდს შორის, აშენებული მე-16 ს. კურფურსტ **ჟოჰიმ II** **სექტორის** ბრძანებით; მე-20 ს. დასაწყისში **ჰუ-ნამი** — ერთ-ერთი ყველაზე არისტოკრატიული ბულ-

ვარი; მე-2 **მსოფლიო ომის** დროს დაინგრა; ამჟამად აღდგენილია.

KURHESSEN / KURFÜRSTENTUM HESSEN (კურჰესენი) — ჰერმანიის ისტორიული მხარე — ასეთი სახელწოდება ჰქონდა თანამედროვე **ჰესენის** ჩრდილოეთ ნაწილს 1803-1866 წწ.

KYFFHÄUSER (კიფჰოფზერი) — ტყით დაფარული მთები ჰეველ **ჰარცის** სამხრეთით **ჰერინგიაში**; სიმაღლე 477 მ.; **კიფჰაუზენის** ციხესიმაგრის ნანგრევები, უზარმაზარი ძეგლი **ჟრიდრის** **ჰარბაროსას** სიმბოლურ საფლავზე.

KYFFHÄUSERBUND (კიფჰოფზერის კავშირი) — ჯარისკაცთა უდიდესი კავშირი, დაარსებული 1900 წ.; 1933 წ. გარდაიქმნა «**ჰარისკაცთა იმპერიულ კავშირად**»; **ჰჟჰ** აღდგენილია 1951 წ.

KZ — *იხ.* Konzentrationslager.

ფ

LABSKAUS (ლაბსკაუსი) — სქელი სუპი მლაშე თევზისგან (ხოვრცისგან), კარტოფილით, ხახვით და კიტრის მწნილით; მეზღვაურების ტრადიციული საჭმელი.

LADENSCHLUSSGESETZ (მაღაზიების დაკეტვის დროის კანონი) — კანონი (1996 წ.), რომელიც ადგენს მაღაზიების მუშაობის და დაკეტვის ერთიან დროს: ორშაბათიდან პარასკევამდე 6-ან 20 საათამდე და შაბათს 6-ან 16 საათამდე.

LAHN (ზანი) — მდინარე ჰერმანიაში, შაინის მარჯვენა შენაკადი (შესენის და შაინლანდ-შფალცის მხარეები); სიგრძე 245 კმ.

LAMPE / MEISTER (ზამპე / ღურდღელი) — გერმანული ზღაპრების და იგავების პერსონაჟი.

LAND — 1. ქვეყანა, მხარე; 2. ფედერალური მხარე — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული; იყოფა ოლ-ქე-ბად.

LAND DER RUBEN UND REBEN (თალგამის და ვაზის მხარე) — შაინლანდ-შფალცის ხუმრობითი სახელწოდება.

LAND DER TAUSEND SEEN (ათასი ტბის მხარე) — შვეკლენბურგის პოეტური სახელწოდება.

LAND DER TAUSEND GRÄBEN (ათასი თხრილის მხარე) — ქ. შაგდებურგის დასავლეთით მდებარე მხარე, ცნობილი თავისი მაღალნაყოფიერი სოფლის მეურნეობით; მე-18 ს. მეფე ფრიდრიხ II-ის ბრძანებით აქ

იყო შექმნილი თხრილების, არხების და რაბების სისტემა ჭაობიანი ნიადაგის ამოსაშრობად; თაობიდან თაობამდე ეს სისტემა ფართოვდებოდა და უმჯობესდებოდა.

LANDESAMT (სამხარეო მთავრობის უწყება) — ფედერალური მხარის ადმინისტრაციული ორგანო.

LANDESARBEITSGERICHT (სამხარეო სასამართლო შრომის საკითხებში) — მე-2 (სამუშალო) ინსტანციის სასამართლო ფედერალური მხარის დონეზე.

LANDESHAUPTSTADT — ფედერალური მხარის მთავარი ქალაქი.

LANDESKRONE (ზანდესკრონე) — ბაზალტის მთა (სიმაღლე 420 მ.) ჰიორლიცის ახლოს (საქსონიის მხარე) ძველი სიმაგრეების ნარჩენებით.

LANDESKUNDE — სახელმწიფოთმცოდნეობა.

LANDESRECHT — ფედერალური მხარეების კანონმდებლობა.

LANDESREGIERUNG (სამხარეო მთავრობა) — ფედერალური მხარის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო.

LANDESSPRACHE — ეროვნული ენა, ქვეყნის ენა.

LANDESTRACHT — ეროვნული ტანსაცმელი.

LANDESVERFASSUNG — ფედერალური მხარის კონსტიტუცია.

LANDESWAHRUNG — ეროვნული ვალუტა.

LANDGERICHT

LANDGERICHT (ზანდგერისტი) — 1. მთის გრეხილი ყვების ღლების სამხრეთი ნაწილი (ჟადენ-ჟერტემბერგი); 2. პირველი ან მეორე ინსტანციის სასამართლო.

LAND HADELN (HADELN) — *იხ.* Hadeln.

LANDJÄGER (ლანდგეგერი) — 1. ჟანდარმების სახელწოდება ჟერმანიაში 1919-1934 წწ.; 2. შებოლილი ძეგვის ნაირსახეობა.

LANDKREIS (რაიონი) — ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული; შესდგება თემებისგან.

LÄNDLE (ლენდლე) — ჟადენ-ჟერტემბერგის ზუმრობითი სახელწოდება.

LÄNDLER, LÄNDLER (ლენდლერი) — ხალხური ცეკვა, ვალსის წინამორბედი; გავრცელებულია ჟავარიამი და ღვსტრიაში.

LANDRAT (ლანდრატი) — რაიონული ადმინისტრაციის მეთაური.

LANDRICHTER — საოლქო სასამართლოს მოსამართლე.

LANDSHUTER HOCHZEIT (ზანდსხუტური ქორწილი) — ტრადიციული დღესასწაული ბავარიულ ქალაქ ზანდსხუტში (სამ წელიწადში ერთხელ) ჰერცოგ ჟეორგ ჰაიდარის 1475 წ. დიდებული ქორწილის სამახსოვროდ.

LANDSMANNSCHAFT (სათვისტომო) — გერმანელების გაერთიანებების სახელწოდება, რომლებიც მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ გადმოასახლეს ცენტრალურ და ღმოსავლეთ ჟეროპის სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჟერმანიაში და ღვსტრიაში.

LANDTAG (ლანდტაგი) — ფედერალური მხარის პარლამენტი.

LANDTAGSPRÄSIDENT — ფედერალური მხარის პარლამენტის პრეზიდენტი.

LANDWIRTSCHAFTSKAMMER (სასოფლო-სამეურნეო პალატა) — სასოფლო-სამეურნეო მწარმოებლების ორგანიზაცია, რომელიც წარმოადგენს მათ ინტერესებს სამხარეო დონეზე.

LANDWIRTSCHAFTSSCHULE — სასოფლო-სამეურნეო პროფესიული სასწავლებელი.

LANGE EUGEN (გრძელი ოგენი) — ჟონში ბუნდესტაგის 30-ათ სართულიანი შენობის ირონიული სახელწოდება; ბუნდესტაგის თავჯდომარის ოგენ ჟერსტენმაგერის (1954-1969 წწ.) სიდაბლზე მანიშნებელი გადაკრული სიტყვა.

LANGENSCHIEDT KG («ზანგენშაიდტი ღჟ») — საგამომცემლო ფირმა, დაარსებული 1856 წ. ჟუსტავ ზანგენშაიდტის მიერ ჟერლინში; უშვებს ლექსიკონებს, ენათმეცნიერული ლიტერატურას, სასაუბროებს.

*ჟამომცემლობა
«ზანგენშაიდტის»
გმბლემბა*

LANGEOOG (ზანგეოგი) — კუნძული ჟერმანიაში, ერთერთი ღმოსავლეთ-ჟრიზეთის კუნლებიდან.

LANGER HEINRICH (გრძელი შაინრიხი) — *ჟარგ.* კლიტის გასახსნელი ხელითნაკეთი ხელსაწყო (ქურდების ნივთი).

LANGER SAMSTAG (გრძელი შაბათი) — შაბათი, რომელშიც მაღაზიები იკეტება გვიან (ერთხელ თვეში).

LATARE (*ლაათ. სიტყვ.* გიხაროდეს) — შიდი მარხვის მე-4 კვირის ან ღდდგომის წინ მე-3 კვირის საეკლესიო სახელწოდება.

LATERNENGARAGE (საფარნე გარაჟი) — *ხუმრ.* მანქანის სადგომი ღია ცის ქვეშ (რომელიც ღამე ნათდება ქუჩის ფარნებით).

LATTENBERG (ზატენგებერგე) — მთები ჰავარიამში, ჟერსტესგადენის ჰლებების ნაწილი.

LAUBENKOLONIE (სააგარაკე დასახლება) — მსუბუქი საზაფხულო სახლებისგან.

LAUBENGANGTHAUS — სახლი ღია დერეფნით.

LAUSCHA (ზაუშა) — ქალაქი ჰერინგიაში, მხატვრული მინის წარმოების ცენტრი, მათ შორის ნადვისის მორთულობანი; მინის მუზეუმი.

LAUSITZ (ზაუზიტცი) — მდინარეები ჩადეს და შპრეგს აუზში მდებარე ადგილი (ჟრანდენბურგი და საქსონია), იყოფა ჟვემო (ბარის) და ზემო (მთის) ზაუზიტცად; სორბების საცხოვრებელი ადგილი.

LAUSITZER GEBIRGE (ზაუზიტცის მთები) — მთები საქსონიაში, უმაღლესი წერტილი მთა ზაუშე (793 მ.).

LAUSITZER NEIßE — *იხ.* Neiße.

LAUSITZER RUNDSCHAU («ზაუზიტცერ რუნდშაუ») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰოტბუსში ტირაჟით 211 ათასი ეგზემპლარი.

LEBERKÄSE (ლებერკეზე) — ბავარიული და ავსტრიული კერძი: დანაყული ხორცი ღვიძლით, ქონით, კვერცხებით და სუნელით.

LEBERREIME (ღვიძლის ლექსები) — სახუმარო ლექსები, რომლებსაც იკონებენ სუფრაზე; ეს ტრადიცია დაიბადა მე-17 ს.

LEBERWURST — ღვიძლის (გულ-ღვიძლის) ძეხვი.

LEBKUCHEN — *იხ.* Pfefferkuchen.

LEBUS (LAND LEBUS) (ზებუსი) — ბორცვიანი ადგილი ოდერის შუა დინებაში (ჟრანდენბურგის მხარე).

LECH (ზეხი) — მდინარე ჰესტრიაში და ჟერმანიაში, შუნაის მარჯვენა შენაკადი.

LECHFELD (ზეხფელდი) — ვაკე ჰავარიამში მდინარეებ ზეხის და ზერტას შორის.

LEDA (ზედა) — მდინარე ჟვემო საქსონიაში, ჟმსის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 75 კმ.

LEDERHOSE (ტყავის შარვალი) — ბავარიული და ავსტრიული ეროვნული ტანსაცმლის სახე; შარვალი ტყავისგან ან ნატისგან.

LEHRAMTSANWARTER — მასწავლებლის თანამდებობის მაძიებელი მთავარ ან სახალხო სკოლაში.

LEHRAMTSKANDIDAT (გიმნაზიის მასწავლებლის თანამდებობის კანდიდატი).

LEICA (*მემოკ.* Leitz-Camera-დან; «ლეიკა») — გერმანული ფირმა «Ernst Leitz GmbH»-ის პოპულარული ვიწროფორიანი ფოტოაპარატის მარკა.

LEINE (ზაინე) — მდინარე ჰერინგიაში და ჟვემო საქსონიაში, შდინარე ჰდლერის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 241 კმ.; მდინარის ნაპირებზე დგას ქალაქი ზანოვერი.

LEINEFELDE SC («ზაინეფელდე სჩ») — საფეხბურთო კლუბი, დაარსებული 1912 წ.

LEIPZIG (ზაიპციგი) — ქალაქი საქსონიაში მდინარე ზაინე ჟლსტერზე; 503 000 მაცხოვრებელი; უმსხვილესი ცენტრი: ვაჭრობის (ზაიპციგის საერთაშორისო ბაზრობა), საგამომცემლო საქმის (ზაიპციგის წიგნის ბაზრობა), განათლების (უნივერსიტეტი, დაარსებული 1409 წ.), კულტურის (ჟერმანული ჟროვნული ბიბლიოთეკა, ორკესტრი «ჟევანდჰაუსი»).

ზაიპციგის ვერბი

LEIPZIG VfB

LEIPZIG VfB («ზადპციგ ფფკ») — საფეხბურთო კლუბი.

LEIPZIGER BUCHMESSE (ზადპცივის წიგნის ბაზრობა) — წიგნის საერთაშორისო გამოფენა-ბაზრობა, ტარდება მე-17 საუკუნიდან; 1949 წლიდან ტარდება ყოველწლიურად მარტში.

«ზადპცივის წიგნის ბაზრობის ემბლემა»

LEIPZIGER GRASSI-MUSEUM (გრასის მუზეუმი ზადპციგში) — მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი «წლმოსავლეთმცოდნეობის» განყოფილებით.

LEIPZIGER MESSE (ზადპცივის ბაზრობა) — საერთაშორისო სამრეწველო გამოფენა-ბაზრობა, ტარდება 1165 წ-ან; ამჟამად წელიწადში ორჯელ — მარტში და სექტემბერში.

«ზადპცივის ბაზრობის ემბლემა»

LEIPZIGER-UNIVERSITÄT (ზადპცივის უნივერსიტეტი) — დაარსებულია 1409 წ.; მასში სწავლობდნენ ჟოეთე, ზესინგი, ღლოპშტოკი; ო. ს. ჟახი 1723-1750 წწ. იყო მისი კაპელმადისტერი.

«ზადპცივის უნივერსიტეტის ემბლემა»

LEITENDER REGIERUNGSDIREKTOR (წამყვანი სამთავრობო დირექტორი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

LEO-BAECK-INSTITUT (ზეო ჟეკის სახელობის ინსტიტუტი) — ორგანიზაცია, დაარსებული 1955 წ. ჟერმანიიდან გამოსული ებრაელების მიერ; ისახავს მიზნად ჟერმანიაში ებრაელების ისტორიის კვლევას (ფილიალები ზერუსალიმში, ზონდონში და ჩეუ-სორკში).

LEOPARD («ზეოპარდი») — ბუნდესვერის მრავალმიზნობრივი დანიშნულების ძირითადი საბრძოლო ტანკი.

LEOPARD 1 (ზეოპარდ 1) — ჟერმანიის 60-ნი წლების ძირითადი საბრძოლო ტანკი; წარმოების თარიღი: 1965-2005 წწ.; საბრძოლო მასა — 39,6 ტ.

LEOPARD 2 (ზეოპარდ 2) — გერმანული ძირითადი საბრძოლო ტანკი, ერთ-ერთი ყველაზე სრულყოფილი ტანკი მსოფლიოში; წარმოების თარიღი: 1979 წლიდან; საბრძოლო მასა — 62 ტ.;

LEOPOLDINA — *იხ.* Deutsche Akademie der Naturforscher „Leopoldina“.

LEUCHTE DES NORDENS (ჩრდილოეთის მნათობი) — როსტოკის უნივერსიტეტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში იყო მეცნიერების ცენტრი ჩრდილოეთ ჟვროპაში.

LEUTNANT (ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

LEUTNANT ZUR SEE (ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

LEVERKUSEN (ზევერკუზენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შადენ-ჟესტფალიაში შადენის მარჯვენა ნაპირზე, 160 ათასი მაცხოვრებელი; ქალაქი გან-

ნდა 1930 წ. თორმეტი სასოფლო თემის შეერთების შედეგად; სახელწოდება მიიღო მეაფთიაქე ღარლ ზევერკუზენის სახელიდან, რომელმაც 1858 წ. აქ დაარსა სამღებრო ფაბრიკა.

ზევერკუზენის გერბი

LIBERAL-DEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (LDPD) (ჟერმანიის ლიბერალურ-დემოკრატიული პარტია (ქსბუ)) — პარტია ყოფილ ედს, დაარსებული 1945 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში; აერთიანებდა ხელოსნებს, მოვაჭრეებს, ნაწილობრივ გლეხობას; 1990 წ აგვისტოში შევიდა ჟერმანიის ტავბუ-ში.

LIEBFRAUENMILCH (ზიბფრაუნმილხი) (*სიტყვ.* წეთისმშობლის რძე) — რადნის თეთრი ღვინის პოპულარული ნაირსახეობა; სახელი გამომდინარეობს ზორმსის წეთისმშობლის ეკლესიის სახელიდან (Liebfrauenkirche).

LIEDERLICHE LIESE (ფეთხუმი ზიზა) — *სალაპ.* ასე ამბობენ უსუფთაო ქალზე.

LILIENSTEIN (ზილიენშტადნი) — მთა ჟილბის ზვიშოვან მთებში.

LINDAU (ზინდაუ) — ქალაქი ჟავარიამი, მდებარეობს ჟოდენის ტბის კუნძულზე, 23 ათასი მაცხოვრებელი.

LINDENALLEE (ცაცხვის ხეივანი) — ცნობილი ხეივანი ზანოვერში სიგრძით ორი კილომეტრი, რომელიც მიემართება Königsworther Platz-ან «შიდ ბალამდე» (Großer Garten); 1400 ცაცხვი დარგულია 1726 წ.

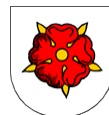
LINDERHOF (ზინდერჰოფი) — სასახლე როკოკოს სტილში და საპარკო

ანსამბლი ჟავარიის სამხრეთში; შექმნილია 1869-1878 წწ. ბავარულ მეფე ზედვიგ II-სათვის.

LIONS (*შემოვ. ინგლ.* Liberty, Intelligence — Our Nations Safety-დან თავისუფლება, გონება — ჩვენ ერის უსაფრთხოება) (ზადენზ) — საზოგადოებრივი მოღვაწეების საერთაშორისო ასოციაცია, დაარსებული 1916 წ.; შტაბ-ბინა ლჰჰ; აერთიანებს 39000 კლუბს (Lions Clubs) 165 ქვეყანაში; მათ შორის 700 კლუბი ჟერმანიაში; ძირითადი მიზნები — ურთიერთგაცება ხალხებს შორის და ქველმოქმედება.

LIPPE (ზიპე) — 1. მდინარე, შადნის მარჯვენა შენაკადი (ჩრდილოეთი შადნი-ჟესტფალია), სიგრძე 228 კმ.; 2. ისტორიული ოლქი მდინარე ჟეზერის დასავლეთით (ჩრდილოეთი შადნი-ჟესტფალია).

LIPPE-DETMOLD (ზიპე-დეტმოდლი) — 1. ადგილის ტრადიციული სახელწოდება ჩრდილოეთი შადნი-ჟესტფალიის მხარეში; 2. ისტორიული მხარე ჟერმანიაში.

ზიპე-დეტმოდლის ისტორიული გერბი

LIPSI (ლიპსი) — თანამედროვე სამეჯლისო ცეკვა, მუსიკალური ზომა 3/2 (Lipsia *ლათ.* ქ. ზადციგის სახელწოდება).

LITFARSÄULE (აფიშების და განცხადებების ტუმბა) — სახელდებულია გამომცემელ ზიტფასის სახელიდან, რომელმაც 1855 წ. პირველად დააყენა იგი ჟერლინში.

LIZENTIAT (ზიციენციატი) — 1. თეოლოგიის დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი; 2. *ისტ.* ბაკალავრის შემ-

LOKOMOTIVE LEIPZIG FC

დეგ მომდევნო სამეცნიერო ხარისხი.

LOKOMOTIVE LEIPZIG FC («**ლოკომოტივ ზაიციგ ფი**») — საფეხბურთო კლუბი.

LONDONER ABKOMMEN (წონდონური ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება 1934, საბჭოთა ჩავშირსა, შიდ ღრიტანეთსა და საფრანგეთს შორის (1945 წ.) სამხედრო დამნაშევეების წინააღმდეგ სანქციების თაობაზე; ხელშეკრულება გახდა ჩიურნბერგის პროცესის ფუძე.

LORELEI / LOREILEY (წორელაი) — 1. კლდე შაინის მარჯვენა ნაპირზე ჟოარსჰაუნთან; აქ შაინის ერთ-ერთი ყველაზე ვიწრო და ღრმა ადგილია; 2. შაინის ფერია, ხალხური ლეგენდების და ლიტერატურული პერსონაჟი (ჩ. ღრენტანო, შ. შაინი და სხვ.); წორელაი შის ციცაბო კლდეზე, თავისი სილამაზით და სიმღერით იგი აჯადოებს გემების მესაჭეებს, და განწირავს მათ დაღუპვაზე.

LÖBNITZ (წდონიცი) — ადგილი საქსონიაში ჟობის მარჯვენა ნაპირზე, შრეზდენის მახლობლად; ცნობილია ბალებით და ვენახებით.

LOTHRINGEN (წოტარინგია) — ისტორიული მხარე ამჟამინდელ საფრანგეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთში; 1766 წ-დე და 1871-1918 წწ. წოტარინგია ჟლზასთან ერთად იყო ჟერმანიის შემადგენლობაში.

წოტარინგის დროშა

L. SCHWANN («**ლ. შვანი**») — გამომცემლობა, დაარსებული 1821 წ. ლ. შვანის მიერ ქ. ჩოღსში; 1878 წ-დან შდუსელდორფში; გამოსცემს ენათმეცნიერულ ლიტერატურას.

LÜBECK (წდუბეკი) — ქალაქი მდინარე ჩრავეს შესართავში წდუბეკის ყურეში მისი შედინების ახლოს (ჟლეზვიგ-ჟოლშტაინი); 215 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-12 ს., სათავეში ედგა წანზას; მსხვილი პორტი, ვაჭრობის და მრეწველობის ცენტრი; რომანულ-გოტიკური საკათედრო ტაძარი, რატუშა, ქალაქის ჭიშკრები ჟურგტორი და ჟოლსტენტორი; გერმანელი მწერლების წენრის (1871-1950 წწ.) და ტომას (1875-1955 წწ.) ჭანების სამშობლო.

წდუბეკის გერბი

LÜBECK VfB («**წდუბეკ ფი**») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1919 წ.

LÜBECKER BUCHT (წდუბეკის ყურე) — ჟალტიის ზღვის ყურე ჟერმანიის ნაპირებთან.

LÜBKE HEINRICH (წდუბეკე შაინრის) — ჟერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1959-1969 წწ. (ჩ.შ.ჩ).

LUCIA («**ლუცია**») — ჟვროპის ერთ-ერთი უმსხვილესი სატრიკოტაჟო ფირმა; დაარსებულია 1948 წ. წდუნებურგში (ჩვემო საქსონია) მეუღლეები შფოების მიერ (სახელდებულია ფირმის დამაარსებლის მეუღლის სახელიდან).

LÜDWIGSBURGER PORZELANMANUFAKTUR (წდუდვიგსბურგის ფაიფურის მანუფაქტურა) — დაარსებულია 1758 წ. ქ. წდუდვიგსბურგში (ჟადენ-ჩდურტემბერგი); აყვავება 1760-1770 წწ., დახურულია 1824 წ.; აღორძინებულია 1948 წ.; მინიატურული პლასტიკა, ჭურჭული.

ზედივიგსბურგის
ჰაიფურის მანუფაქტურის
ემბლემა

LÜDWIGSHAFEN (ზედივიგსჰაფენი) — ქალაქი ჰერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჰაინლანდ-შვალცი) მდინარე ოდერზე; 165 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამდინარეო პორტი; ქიმიური მრეწველობის ცენტრი.

ზედივიგსჰაფენის
გერბი

LÜDWIGSKIRCHE (ზედივიგსკირხე) — ევანგელიკური ეკლესია, ქ. საარბრეუგენის არქიტექტურული ძეგლი.

LÜFTBRÜCKE (საჰაერო ხიდი) — შავსავლეთ ჰერლინის მიმოსვლის და მომარაგების ერთადერთი საშუალება თვითმფრინავებით 1948 წ. ჰერლინის ბლოკადის დროს; ერთი წლის განმავლობაში საბჭოთა ჰავშირს გადაკეტილი ჰქონდა მიმოსვლის სახმელეთო საშუალებები.

LÜFTBRÜCKEN-DENKMAL («საჰაერო ხიდის» ძეგლი) — აგებულია შავსავლეთ ჰერლინში საბჭოთა ჰავშირის მიერ 1948-49 წწ ქალაქის ბლოკადასთან დაკავშირებით.

LÜFTHANSA — იხ. Deutsche Lufthansa AG.

LÜFTWAFFE (ღიფუტვაფე) — ჰერმანიის სამხედრო-საჰაერო ძალები.

ჰერმანიის სამხედრო-
საჰაერო ძალების
ემბლემა

LÜNEBURGER HEIDE (ზეუნებურგის სიცარიელე) — ბორცვიანი ჭაობიანი ბარი მდინარეებს ლდლერსა და ჰილბას შორის (ჰევემო საქსონია); ნაწილობრივ ნაკრძალის ზონა.

LÜNEBURGER SILBERSCHATZ (ზეუნებურგის ვერცხლი) — მე-15-17 სს. ვერცხლის ჭურჭლის კოლექცია, რომელიც ადრე ეკუთვნოდა ქ. ზეუნებურგს; ამჟამად ინახება ჰერლინის თანდართული ხელოვნების მუზეუმში (ჟარლოტენბურგის სასახლე).

LÜSTSCHLOSS (ქალაქგარე რეზიდენცია) — პატარა ციხესიმაგრე ან სასახლე, განკუთვნილი მონარქების დასასვენებლად და დღესასწაულების აღსანიშნავად.

LUTHERANER (ლუთერანელი) — ლუთერანობის აღმსარებლობის ადამიანი.

LUTHERBIBEL — ტარტინ ზუთერის მიერ გერმანულ ენაზე ნათარგმნი ჟიბლია.

LUTHERROCK (ლუთეროკი) — პროტესტანტული მღვდლის ერთგვერდიანი შავი სერთუკი (იცვავენ ღვთისმსახურების დროს).

LUTHERISCHE KIRCHEN (ლუთერანული ეკლესიები) — იხ. Evangelisch-lutherische Kirche.

LUTHERTALER (ზუთერის ტალერი) — სადუბილეო მედალი ტალერის ფორმით ტარტინ ზუთერის პორტრეტით.

LYZEUM (ლიცეუმი) — სასწავლო დაწესებულება გოგონებისთვის არასრული საშუალო სკოლის ტიპისა; არსებობდა 1964 წლამდე.

მზ

MAAR (მაარი) — ძაბრისებური ღრმული დედამიწის ზედაპირზე, წარმოშობილი ვულკანური გაზების აფეთქების დროს; ხშირად გავსებულია წყლით; ჟერმანიაში მაარები არის ჟიფელის მაღლობის (საინლანდ-სფალცი) და ყვაბის ჭლობის მთის ჯაჭვის (ჟადენ-ჟიურტემბერგი) რაიონებში.

MAAT (მაატი) — უყაწიმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

MAAT (BOOTSMANNANWÄRTER) (მაატი (ბოცმანობის კანდიდატი) — უყაწიმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

MAD — *იხ.* Militarischer Abschirmdienst.

MADE IN GERMANY (*ინგლ.* «წარმოებულია ჟერმანიაში») — ნიშანი შემოღებულია 1887 წ. გერმანული საქონლისთვის, რომელიც შემოდიოდა შიდა ჟრიტანეთში; მოგვიანებით ამ ნიშანს ხმარობდნენ სუყველა გერმანულ საექსპორტო საქონლის მიმართ.

MÄDLERPASSAGE (მედლერის პასაჟი) — სავაჭრო პასაჟი ჟადბციგში მაღაზიებით და ცნობილი რესტორნით «ჟუერბახსკელერი».

MAGDEBURG (მაგდებურგი) — საქსონია-ჟნჰალტის ადმინისტრაციული ცენტრი; დგას მდინარე ჟლბაზე; 280 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-9 ს.; ადრეულგოტი-

კური ტაძარი (13 ს.), რომანული ეკლესია ჟიბურაუნკირხე (11 ს.).

მაგდებურგის გერბი

MAGDEBURG FC («მაგდებურგ ჟყ») — საფეხბურთო კლუბი.

MAGDEBURGER BORDE (მაგდებურგის ვაკე) — უხვმოსავლიანი ადგილი ჟლბის დასავლეთით (საქსონია-ჟნჰალტი).

MAGENBITTER (მაგენბიტერი) — მწარე სამკურნალო ლიქიორი, დაყენებული მცენარეებზე; იხმარება კუჭის დაავადებების სამკურნალოდ.

MAGGI (მაგი) — სუპის საკაზმი.

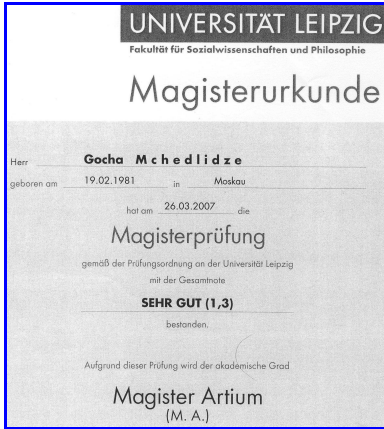
MAGIRUS («მაგირუსი») — სატვირთო მანქანების და ავტობუსების მარკა, რომელსაც უშვებდა ფირმა «მაგირუს-შოდტც ჟყ» ქ. ოლმში (ჟადენ-ჟიურტემბერგი).

MAGIRUS-DEUTZ AG («მაგირუს-შოდტც ჟყ») — საავტომობილო ფირმა ქ. ოლმში; უშვებდა დიდ სატვირთო მანქანებს და გამწეებს; 70-ნი წლების ბოლოს მთლიანად გადავიდა იტალიურ კონცერნ «ჟიატის» მფლობელობაში.

ჟირმა «მაგირუს-შოდტცის» ემბლემა

MAGISTER, MAGISTER ARTIUM (MA) (მაგისტრი, ჰელოგნების მაგისტრი (H_M) — ხარისხი, რომელიც ენიჭება უნივერსიტეტის ჰუმანიტარული ფაკულტეტის კურსდამთავრებულს.

მაგისტრის ხარისხის მინიჭების საბუთი, გაცემული ზაგვივის უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის მიერ

MAGISTRAT (მაგისტრატი, მუნიციპალიტეტი) — ლერმანიის ზოგიერთი ქალაქის მმართველობის ორგანო.

ჟერლინის მაგისტრატის ბეჭედი (1853 წ.)

MAGNIFIZENZ (აღმატებულება) — უნივერსიტეტის რექტორის ტიტული.

MAHLZEIT! (სალაპ. «მაღვადტ!») — მისალმება სადილის დროს; სიტუაციისდა მიხედვით ქართულ ენაში აქვს რამოდენიმე ეკვივალენტი: «ჟეამოთ!», «ჟამარჯობათ!», «ჩაზგამდის!».

MAHNUNG (ოფიციალური გაფრთხილება) — წერილი-გახსენება ანგარიშის გადახდის აუცილებლობაზე.

MAHO AG («მახო ლჟ») — ფირმა, რომელიც უშვებს მაღალი ხარისხის და დიდი სიზუსტის ინსტრუმენტებს და ხელსაწყოებს; დაარსე-

ბულია 1920 წ. ქ. შფორტენში (ჟავარია).

MAIBAUM (მაისის ხე) — ხის მაღალი ჭოკი, მორთული ბაფთებით, გვირგვინებით და მზვანე ტოტებით, რომელსაც დგავენ ქალაქის ან სოფლის ცენტრში გაზაფხულის სადღესასწაულოდ ან სამებაზე.

MAIE (ახალგაზრდა არყი) — არყის სიმწვანე, რომელიც გამოიყენება სახლების მოსართავად გაზაფხულის სადღესასწაულოდ და სამებაზე.

MAIN (მაინი) — მდინარე (ჟავარიაში და ჟესენში), შადნის მარჯვენა შესართავი, სიგრძე 524 კმ.; ჩადინება შადნში ქ. შადნთან; სანაოსნო, შვერთებულია შუნაისთან არხით; ქალაქები ჟფურცბურგი, ოფენბახი, შადნის შრანკფურტი.

MAINAU (მაინაუ) — გუნძული ჟოდენის ტბაზე; სასახლე, პარკი სუბტროპიკული მცენარეებით; შვედური სამეფო ოჯახის მფლობელობაში.

MAINFRANKISCHES MUSEUM (შადნ-შრანკული მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ჟფურცბურგში (ჟავარია).

MAINZ (შადნცი) — ქალაქი, შადნ-ლანდ-შფალცის ადმინისტრაციული ცენტრი; მდებარეობს შადნის მარცხენა ნაპირზე, მდინარე შადნის მასთან შერთვის პირდაპირ; 175 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია რომაელების მიერ ძვ. წ. 1 ს.; რადნული ღვინოების წარმოების და ვაჭრობის ცენტრი; უნივერსიტეტი, რომანული ტაძარი (11-13 სს.), მრავალრიცხოვანი ეკლესიები, მუზეუმები, კურფურსტების სასახლე; შადნცში მოღვაწეობდა წიგნთბეჭდვის გამომგონებელი ჟოჰან ჟუტენბერგი.

MAINZ 05 FSV

შაინციის გერბი

MAINZ 05 FSV («შაინც ფსფ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

MAJOR (მაიორი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

MAK-WERT (*შემოკ.* Maximale Arbeitsplatzkonzentration-იდან) (ზძკ (პაერში სამუშაო ადგილზე მაგნე ნივთიერებების ზღვრული დასაშვები კონცენტრაცია) — დადგენელია დაახლოებით 500 ნივთიერებისათვის; ფართოდ ხმარობენ შრომის პირობების გამოკვლევისას.

MALERWINKEL (მსატკრების კუთხე) — თვალწარმტაცი კუხვე ქ. ზღუბეკში (ჟლეზვიგ-ჟოლშტადნი).

MALTESER HILFSDIENST (შალტიური დამხმარე სამსახური) — ნებაყოფლობითი ორგანიზაცია, რომელიც უწევს სამედიცინო დახმარებას ავარიების, კატასტროფების დროს და ა. შ.

«შალტიური დამხმარე სამსახურის» ემბლემა

MALENTE (შალენტე) — კლიმატური კურორტი ჟერმანიის ყრდილოეთში, ჟოლშტადნის ჟვედცარიამში (ჟლეზვიგ-ჟოლშტადნი).

MALZBIER (მალცბირი) — ალაოს, ქერის მუქი ლუდი ალკოჰოლის მცირე შემადგენლობით.

MALZBONBON («მალცბონბონი») — კარამელი, შაქარყინული ალაოს დამატებით.

MALZKAFFEE («მალცკაფე») — ყავის სასმელი ქერისგან.

MAN («ტჰნი») — სატვირთო მანქანის მარკა, რომელსაც უშვებს კომპანია «ტჰნი ჯი».

MAN AG — იხ. Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg AG.

MANCHESTERHOSE — ხავერდის შარვალი.

MANNHEIM (შანჰადმი) — ქალაქი შაინის მარჯვენა ნაპირას იქ, სადაც მას ერთვის მდინარე ჩეკარი (ჟადენ-ჟიურტემბერგი); 318 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია 1606 წელს; მსხვილი სამდინარეო პორტი შაინზე, სატრანსპორტო და სამრეწველო ცენტრი; უნივერსიტეტი, თეატრები, მუზეუმები, სასახლე (18 საუკუნე).

შანჰადმის გერბი

MANNHEIM VFR («შანჰადმ ფფჰ») — საფეხბურთო კლუბი.

MANNESMANN AG («შანესმან ჯი») — უმსხვილესი მილსაგლინავი კონცერნი; დაარსებულია 1890 წ. ჟერლინში ძმების შანესმანების მიერ, 1893 წ-ან შტაბ-ბინა შვესელდორფში.

კონცერნი «შანესმანის» ემბლემა

MARBURG (შარბურგი) — ქალაქი ჟესენში, 75 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი უნივერსიტეტი (1527 წ.); ციხესიმაგრე (14 ს.), გოტიკური ეკლესია ჟლიზაბეტკირხე (13 ს.).

შარბურგის გერბი

თარბურგის
უნივერსიტეტის
ემბლემა

MARIA HIMMELFAHRT (ივთისმშობლის ღიძინება) — დღესასწაული აღინიშნება 15 აგვისტოს.

MARIENFEST — *იხ.* Himmelfahrt Maria.

MARINE — *იხ.* Bundesmarine.

MARK (მარკა) — ჟერმანიის ფულადი ნიშანი; უდრის 100 პფენიგს; მიმოსვლაში 2001 წლამდე, სანამ იგი არ შეცვალა ჟერომ.

ღსმარკიანი კუბურა

MARKGRÄFLER LAND (მარკგრეფლერ ზანდი) — ისტორიული მხარე შაიდნის ზემო დინებაში (ჟადენ-ჟიურტემბერგი).

MÄRKISCHE ALLGEMEINE («მერკიშე ლეგემადენ») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ოტსდაში ტირაჟით 214 ათასი ეგზემპლარი.

ჟაზეთი «მერკიშე ლეგემადენ»

MÄRKISCHES MUSEUM (მარკა ჟრანდენბურგის მუზეუმი) — მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი ჟერლინში.

MÄRKISCHES VIERTEL (მერკიშეს ფირტელი) — საცხოვრებელი კვარტალი ჟერლინში.

MARKNEUKIRCHEN (მარკნოეკირხენი) — ქალაქი საქსონიაში, ცნობილია თავისი მუსიკალური ინსტრუმენტებით და მუსიკალური საკრავების მუზეუმით.

MARMELADE (ხილფაფა) — პოპულარული პროდუქტი, რომელსაც საუზმის დროს უსვამენ პურზე.

MARONE, MARONI (წაბლი) — პოპულარული სატკბარუნო; შეცწვარი წაბლი იყიდება ქუჩებში.

MARMORKUCHEN — კექსი მუქი ნაფენობით, რომელიც შეიცავს კაკაოს.

MARSCHEN (მარშები) — ნოყიერი სანაპირო დაბლობები ჟერმანიის ჩრდილო-დასავლეთში; ხშირად მდებარეობენ ზღვის დონის ქვევით; ჟებირებით არიან დაცულნი დატბორვისგან ზღვის მოქცევის დროს.

MARSHALLPLAN (მარშალის გეგმა) — ამერიკული ეკონომიური დახმარების პროგრამა ოასავლეთ ჟეროპის ქვეყნებისადმი მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ დაუბრუნავი სესხის და გრძელვადიანი კრედიტების სახით; მისი ავტორია ლეჟი ჰ. მარშალი (1947 წ.); ხელი შეუწყო ჟეროპის აღდგენას და განვითარებას.

MARSTALL (მარშტალი) — (*სიტყვ.* საცხენოსნო ეზო) — ისტორიული შენობა ჟერლინში, ამჟამად — საგამოფენო დარბაზი.

MARTINI, MARTINSTAG (მინდა მარტინის ოღე) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული (11 ნოემბერი); ითვლება ზამთრის დასაწყისად, აღინიშნება უხვი პურმარლით (მთავარი კერძი — შემწვარი ბატი); მინდა მარტინი გამოისახება თეთრ ცხენზე მჯდარ ლაბადიან ცხენოსნად.

MARZAHN (მარცანი) — მსხვილი საცხოვრებელი მასივი ჟერლინში.

MARZIPAN (მარციპანი) — სქელი მასა, დამზადებული გახეხილი ნუშისგან, გარგარის გულისგან და შაქრის პუდრისგან, ზოგჯერ ღვინის დამატებით.

MASCHINENFABRIK AUGSBURG- NÜRN

MASCHINENFABRIK AUGSBURG- NÜRN- BERG AG (MAN AG) («**ჩაშინენფაბრიკ ლუგსბურგ-ჩიუნენბერგ ლუგს**») — მანქანათსამშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1898 წ.; აწარმოებს ძრავებს, ავტომანქანებს (ტჩჩ), ორთქლის ტურბინებს, კომპრესორებს; შტაბ-ბინა ჩიუნენში.

დონცერნ
«ტჩჩ»-ის
ემბლემა

MAN (მას / საზომი) — 1. სითხეების და ფხვიერი სხეულების ძველი საზომი, რომელიც უდრის 0,33-1,98 ლ.; 2. ლუდის ლიტრიანი თათხა.

MATJESHERING (ქაშაყი მატეჟი) — ახალგაზრდა, ოდნავ დამარილებული ქაშაყი; ჩრდილოეთ ჟერმანიის პოპულარული საჭმელი.

MATROSE (მატროსი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

MAUER (კედელი) — *იხ.* Berliner Mauer.

MAX NIEMEYER VERLAG («**ჩაქს ნიმაერ ფერლაგი**») — გამომცემლობა, დაარსებული 1870 წ. ქ. შალეში; გამოსცემს ლიტერატურას გერმანიისტიკის, ენათმეცნიერების დარგებში, პროტესტანტულ თეოლოგიაში.

MAX-PLANCK-GESELLSCHAFT (ჩაქს შლანკის სახელობის საზოგადოება) — დამოუკიდებელ მეცნიერულ-კვლევითი დაწესებულებების გაერთიანება (60-ე მეტი); დაარსებულია 1948 წ. ჟიოტინგენში; შტაბ-ბინა ჩიუნენში; ატარებს გერმანელი ფიზიკოსის ჩაქს შლანკის (1858-1947 წწ.) სახელს.

ჩაქს შლანკის
სახელობის
საზოგადოების
ემბლემა

MAX-PLANCK-GESELLSCHAFT

MAXIM-GORKI-THEATER UND STUDIO-BÜHNE (ჩაქსიმ ჟორკის თეატრი და სტუდია) — დრამატული თეატრი ჟერლინში.

MAXIMILIANEUM (ჩაქსიმილიანეუმი) — შენობა ჩიუნენში, რომელშიც მდებარეობს ჟავარიის მხარის ლანდტაგი.

MAYBACH (ჩადაბახი) — კომფორტბელური ავტომობილი (კონსტრუქტორის და ფირმის დამაარსებლის ჟილჰემ ჩადაბახის გვარიდან).

MBB — *იხ.* Messerschmitt-Bölkow-Blohm GmbH.

MDR — *იხ.* Mitteldeutscher Rundfunk.

ME — *იხ.* Messerschmitt.

MECKLENBURG (შეკლენბურგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში, შეკლენბურგ-სომერანიის მხარის დასავლეთი ნაწილი.

შეკლენბურგის გერბი
(1952 წ-დე)

MECKLENBURG-SCHWERIN (შეკლენბურგ-შვერინი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

MECKLENBURG-STRELITZ (შეკლენბურგ-სტრელიცი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

MECKLENBURGER BUCHT (შეკლენბურგის უბე) — ყურე ჟალტიის ზღვაში ჟერმანიის ნაპირებთან.

MECKLENBURGER SEEN (შეკლენბურგის ტბეთი) — ჟალტიის გრენილის ნაწილი ჩრდილოეთ ჟერმანიაში.

MECKLENBURGISCHE SEENPLATTE (შეკლენბურგის ტბების პლატო) — ჟალტიის გრენილის ნაწილი ჩრდილოეთ ჟერმანიაში მრავალრიცხოვანი დიდი და პატარა ტბებით (უდიდესი — ტბა ჩიურიცი).

MECKLENBURG-VORPOMMERN (შვედ-ლენბურგი-რინა შომერანია) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის ჩრდილო-აღმოსავლეთში; ფართობი 23 800 კვ. კმ., მოსახლეობა 1,8 მლნ. ადამიანი; ჩრდილოეთით ეკვრის ჟალტიის ზღვა; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ჟვერინი; მსხვილი პორტები — სოსტოკი, ტუკრანი, ჟისმარი.

შვედენბურგი-რინა შომერანიის დროშა

შვედენბურგი-რინა შომერანიის გერბი

შვედენბურგი-რინა შომერანია

MEHRSTÖCKIGE ZEILENHAUS — მრავალსართულიანი, მრავალსადარბაზოიანი სახლი.

MEIBEN (შადსენი) — ქალაქი საქსონიაში მდინარე ჟლბაზე, 38 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი ფაიფური; გოტიკური ტაძარი, ციხესიმაგრე.

MEIBNER PORZELAN (შადსენის (საქსონური) ფაიფური) — მსოფლიოში ცნობილი ფაიფური, მზადდება ქ. შადსენში ჟვროპაში უძველეს ფაიფურის ქარხანაში (დაარსებულია 1710 წ.); მარკა — ლურჯი გადაჯვარედინებული მახვილები.

შადსენის ფაიფურის სავაჭრო მარკა

MEISTER (ოსტატი) — ხელოსნის, მაღალი კვალიფიკაციის მუშის ცოდება; ენიჭება სპეციალური გამოცდის ჩაბარების შემდეგ.

MEISTERBRIEF (ოსტატის ატესტატი) — ოსტატის წოდების მინიჭების მოწმობა.

MEISTERPRÜFUNG — ოსტატის წოდების გამოცდა.

MEMEL (შემელი) — ქალაქი ლტოლსავლეთ შრუსიაში; ამჟამად ჟიტივის შემადგენლობაში.

შემელის გერბი

MENSA — სტუდენტური სასადილო.

MENSCH, ARGERE DICH NICHT! (ჩუბრაზობ!) — პოპულარული სამაგიდო თამაშის სახელწოდება.

MENSUR (სტუდენტი-კორპორანტების დუელი დაშნებზე) — ორთაბრძოლა დაშნებზე განსაკუთრებული წესებით, რომლებიც ჩამოღალიბდა გერმანულ სტუდენტურ კორპორაციებში (schlagende Verbindungen — «მოფარიკავე კორპორაციები») მე-19 ს. მე-2 ნახევარში; ნაჭრილობევი სახეზე («Schmisse»), მიღებული ესეთ ორთაბრძოლაში, ითვლებოდა განსაკუთრებული მამაცობის საგნად; ფარიკაობას ამ წესებით ეხლაც იყენებენ სტუდენტურ კორპორაციებში.

MEPPEN SV («შეპენ სჟ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1912 წ.

MERCEDES, MERCEDES-BENZ («შერსედსი», «შერსედს-ჟენცი») — ავტომობილების და ავტორუსების მარკა, რომელსაც უშვებს 1926 წან კონცერნი «შადმლერ-ჟენც ლჟ» (შტაბ-ბინა ჟტუტგარტში) და მისი ფილიალები; ავტომობილი ატარებს ავსტრიელი კომერსანტის ჟ.

MESSERSCHMITT

ჟლინეკის (გამომგონებელ ზარლ ჟენცის მეგობარი) ქალიშვილის სახელს.

ჰონცერნ «ჰერსედეს-ჟენცის» ემბლემა

Mercedes-Benz

MESSERSCHMITT WILLI (ჰესერშმიტი ჟილი (1898–1978 წწ.) — გერმანელი ავიაკონსტრუქტორი და მეწარმე.

MESSERSCHMITT (ME) («ჰესერშმიტი») (ჰე) — სამხედრო თვითმფრინავების მარკა (Me-109 ცალძრავიანი და Me-110 ორძრავიანი გამანადგურებლები) ომისდროინდელ ჟერმანიაში; სახელდებულია კონსტრუქტორის და ფირმის დამაარსებლის ჟილი ჰესერშმიტის სახელიდან.

MESSERSCHMITT-BÖLKOW-BLOHM («ჰესერშმიტ-ჟოლკოვ-ჟლომი») — თვითმფრინავების მარკა, წარმოებული ამავე დასახელების კონცერნის მიერ.

ჰონცერნ «ჰესერშმიტ-ჟოლკოვ-ჟლომის» ემბლემა

MESSERSCHMITT-BÖLKOW-BLOHM GMBH («ჰესერშმიტ-ჟოლკოვ-ჟლომი ჟმბს») («ჰჟჟ») — უმსხვილესი ავიასარაკეტო კონცერნი, დაარსებული 1969 წ. ჰდუნჰენში «ჰესერშმიტ-ჟოლკოვ ჟმბს»-ს და «სამბურგერ ჟოდუგცოდგბაუ»-ს გაერთიანების შედეგად.

MESSERSCHMITT-BÖLKOW GMBH («ჰესერშმიტ-ჟოლკოვ ჟმბს») — *იხ.* Messerschmitt-Bölkow-Blohm GmbH.

MESSESTADT LEIPZIG (ბაზრობების ქალაქი ზადციგი) — ქალაქი საქსონიაში, სადაც ტარდება სამრეწველო ბაზრობები.

MESSE- UND KONGRESSZENTRUM IN LEIPZIG (ბაზრობების და კონგრესების ცენტრი ზადციგში) — თანამედროვე ნაგებობა ბაზრობების (საგამოყენო დარბაზი 100 ათასი კვ. კმ.) და კონგრესების (19 თარბაზი და სასემინარო სადგომი 1000 მონაწილეზე) ჩასატარებლად; გახსნა 1996 წ. 12 აპრილს.

METROPOLE — მთავარი ქალაქი, პოლიტიკური, ეკონომიური და კულტურული ცხოვრების ცენტრი.

METROPOLTHEATER (ჰეტროპოლთეატერი) — მუსიკალური კომედიის თეატრი ჟერლინში.

METTE — ღამის ღვთისმსახურება ან დიდი დღესასწაულის წინა დღეს.

METTWURST (მეტვურსტი) — რბილი პაშტეტისებური ძეხვის ნაირსახეობა.

MEZ (*შეკვ.* Mitteleuropäische Zeit) (*სიტყვ.* შუაევროპული დრო) — ცენტრალური ჟვროპის საათის სარტყე (მინუს ორი საათი ციბილისის დროიდან).

MICHAELI, MICHAELSTAG (ჩინდა ჰიხეილის შღე) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული (29 სექტემბერი), კარტოფილის მოსავლის აღების დრო.

MIEDER (კორსაჟი) — ქალის ეროვნული ტანსაცმლის ნაწილი ცენტრალური ჟვროპის ხალხებში: გამოკრული ლიფი წინ შეკრული ზონრით, რომლის ქვეშაც იცვამენ ბლუზს.

MIES VAN DER ROHE LUDWIG (ჩიხი ვან დერ როე ზუდვიგ) (1886-1969 წწ.) — გერმანელი არქიტექტორი, ატქიტექტურული მიმართულების «ბაუხაუსის» ერთ-ერთი დამაარსებელი.

MIETE — ბინის ქირა.

MIETSHAUS — დიდი საცხოვრებელი სახლი, რომელშიც აქირავებენ ოთახებს, ბინებს.

MIETSKASERNE (ყაზარმა) — *სალაპ. უპატევ.* მჭიდროდ დასახლებული მრავალსართულიანი სახლის სახელწოდება.

MIFA («შიფა») — ველოსიპედის მარკა (*შემოვ. Mitteldeutsche Fahrradwerke*-დან).

MIFA-WERK — *იხ.* Mitteldeutsche Fahrradwerke.

MLLIONENSTADT — ქალაქი მრავალმილიონიანი მოსახლეობით; **ჟერმანიაში** ასეთია ოთხი ქალაქი: **ჟერლინი**, **ჟამბურგი**, **ჟაუნსენი**, **ჟიგონი**.

MILITÄRISCHER ABSCHIRMDIENST (MAD) (სამხედრო კონტრდაზვერვის სამსახური) — აწარმოებს ბუნდესვერის დაცვას ჯამუშობისგან.

სამხედრო კონტრდაზვერვის სამსახურის ემბლემა

MILITÄRMUSIKDIENST (სამხედრო მუსიკალური სამსახური) — **ჟუნდესვერის** სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

MINISTER (მინისტრი) — უმაღლესი ჩინი სახელმწიფო ჩინოსნების იერარქიაში.

MINISTERIALDIREKTOR (მინისტერიალდირექტორი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERIALDIRIGENT (მინისტერიალდირიგენტი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERIALRAT (მინისტერიალრატი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERPRÄSIDENT (პრემიერ-მინისტრი) — მთავრობის თავჯდომარე ფედერალურ მხარეში.

MITROPA («შიტროპა») — მგაზვრების მომსახურების საწარმო (*შემოვ. Mitteleuropäische Schlafwagen- und Speisewagen Aktiengesellschaft*-იდან); დაარსებულია 1917 წ. **ჟერლინი**ში; **ჟერმანიის** გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. გარდაიქმნა «შიტროპა **ჩ**ჟ»-ში.

«შიტროპას» ემბლემა

MITTE (შიტე) — **ჟერლინის** საქალაქო რაიონი.

MITTELDEUTSCHE FAHRRADWERKE (**ჟუაგერმანიის** ველოსიპედის ქარხანა) — ქარხანა ქ. **ზანგერჟაუზენ**ში (საქსონია-ჩნჰალტის მხარე).

MITTELDEUTSCHER RUNDFUNK

(MDR) (**ჟუაგერმანიის** რადიო) — **ჟერმანიის** ფედერალური მხარეების საქსონიის, **ჟდურინგიის** და საქსონია-ჩნჰალტის სახელმწიფო ტელერადიოკომპანია; შედის ARD-ს სისტემაში; მტაბ-ბინა **ზაიციცი**ში.

MITTELFRANKEN (**ჟუა** **ჟრანკეთი**) — **ჟავარიის** ადმინისტრაციული ოლქი.

ჟუა ჟრანკეთის გერბი

MITTELLANDKANAL (**ჟუაგერმანიის** არხი) — **სანაოსნო** არხი 231 კმ. სიგრძით; აერთებს მდინარეებს **ჟმსს**, **ჟეზერს** და **ჟლბას**; გახსნილია 1938 წ.

MITTELSCHULE (არასრული საშუალო სკოლა) — *იხ.* Realschule.

MITTELSTADT

MITTELSTADT — საშუალო ზომის ქალაქი მოსახლეობის რაოდენობით 20000-ან 100000-მდე.

MITTENWALD (შიტენვალდი) — სამთო კურორტი ჭავჭავაძის რაიონის სპორტის ცენტრი.

MOABIT (მოაბიტი) — ჭავჭავაძის რაიონის და იქ მდებარე ცნობილი ციხის სახელწოდება.

MODEVERLAG AENNE BURDA («მოდევერლაგ ჰენე ჭურდა») — გამომცემლობა, დაარსებული 1949 წ.; გამოსცემს მოდების ჟურნალს.

MOHRENKOPF (მორენკოპფი / ზანგის თავი) — საკონდიტრო ნაწარმი სფეროს სახით, დაფარული შოკოლადით.

MÖNCHENGLADBACH (შიონხენგლადბახი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში, 261 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი.

MÖNCHGUT (შიონხგუტი) — კუნძულ სიგენის ნაწილი.

MONDSCHENARBEIT (სამუშაო მთვარის სინათლეზე) — კარგად ანაზღაურებული სამუშაო, რომელსაც ასრულებენ ოფიციალურად საწარმოს გარეთ.

MONTABAU (შიონტაბაური) — ქალაქი შაინლანდ-ჰფალცში, ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი, 6 ათასი მაცხოვრებელი.

MONTANUNION — *იხ.* Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl.

MORITZBURG (შიორიტცბურგი) — მონადირეთა სასახლე შტრეზენის ახლოს (15 ს., გადამენებულია 18 ს.), ცნობილი მუზეუმი.

MOSEL (მოზელი) — მდინარე საფრანგეთში, ჰემსტეინბურგში და ჰერმანიამში (შაინლანდ-ჰფალცი); სიგრძე 545 კმ., შაინის მარცხენა შენაკადი, ერთვის მას ქ. ზოლენცთან; მდინარის ხეობაში გან-

ვითარებულია მევენახეობა და მეღვინეობა.

MOSELWEINE (მოზელური ღვინოები) — გერმანული ღვინოები (ძირითადად რისლინგის ჯიშის ყურძნისგან) მდინარე მოზელის ხეობიდან.

MOST — 1. ყურძნის წვენი, ხილის წვენი; 2. ახალგაზრდა ღვინო; 3. *სამხ.-გერმ.* ხილის ღვინო.

MOZARTKUGELN — შოკოლადის მრგვალი კამფეტები, გავსებული მურაბით და რომით.

MOZARTZOPF — შენელებული საკონდიტრო ნაწარმი ნაწნავის ფორმით, გავრცელებული ჰესტრიაში, შვედცარიამში და ჭავჭავაძის რაიონში.

MUCKEFUCK (მუკეფუკი) — *სალაპ.* ყავის სუროგატი, დაბალი ხარისხის თხელი ყავა-ერზაცი (ალაოის ან ქერის).

MÜGGELSEE (შიდუგელზე) — ტბა ჭავჭავაძის სამხრეთ-აღმოსავლეთით; ბერლინელების დასასვენებელი ადგილი.

MÜGGELTUM (შიდუგელტურმი) — კოშკი ჭავჭავაძის ახლოს მდებარე ტბა შიდუგელზევს ნაიპრზე.

MÜHLE (მდულე) (*ბიტყს.* წისქვილი) — პოპულარული სამაგიდო თამაში.

MÜHLHAUSEN (შიდულჰაუზენი) — ქალაქი ჰერინგიაში; 1524-26 წწ. ჭლენტა ომის დროს ჰერმანიამში (ლომას შიდუნცერის მოღვაწეობის მთავარი ცენტრი).

MULDE (შიულდე) — მდინარე, ჭიბის მარცხენა შენაკადი (საქსონია, საქსონია-ჰნჰალტი).

MÜLHEIM AN DER RUHR (შიულჰაიმ ან დერ რუჰ) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში; 177 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე რუჰზე და შაინ-ჰერნეს არხზე.

MÜNCHEN (შიუნხენი) — ქალაქი მდინარე ისარზე, ჭავჭავაძის დედა-

ქალაქი; 1,24 მლნ მაცხოვრებელი; დაარსებულია 1158 წ.; არქიტექტურის მრავალრიცხოვანი ძეგლები, მუზეუმები, თეატრები; უნივერსიტეტი, ხელოვნების აკადემია, მუსიკის უმაღლესი სკოლა.

მუნხენის გერბი

MÜNCHEN 1860 TSV («მუნხენ 1860 მსმ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1860 წ.

MÜNCHEN 1880 SV («მუნხენ 1880 მსმ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1880 წ.

MUNDHARMONIKA (ტუჩის გარმონი) — გერმანელებში ფართოდ გავრცელებული მუსიკალური ინსტრუმენტი.

MÜNSTER (მუნსტერი) — სამონასტრო ეკლესია; ამჟამად სიტყვას ხმარობენ ზოგიერთი დიდი ეკლესიის, საკათედრო ტაძრის აღსანიშნავად.

MÜNSTER (მუნსტერი) — ქალაქი ჟერმანიის დასავლეთში (ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალია), 261 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია 802 წ.; უნივერსიტეტი.

MÜNSTERLAND (მუნსტერლანდი) — ადგილის ტრადიციული სახელწოდება ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში.

MÜRITZ (მურეტიცი) — შვედენბურგის ტბეთის უმსხვილესი ტბა (შვე-

დენბურგი-ჩინა სომერანია); ფართობი 115 კვ. კმ., სიღრმე 31 მ.

MUSEUM FOLKWANG (მუზეუმი «ფოლკსვაგენი») — თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმი ქ. ოსენში.

MUSEUM FÜR DEUTSCHE GESCHICHTE IN BERLIN (ჟერმანული ისტორიის მუზეუმი ჟერლინში) — განთავსებულია ყოფილი არსენალის შენობაში.

MUSEUM FÜR TECHNIK UND ARBEIT (ჟექნიკის და შრომის მუზეუმი) — ქალაქ შაინჰაიმში (ჟადენ-ჟურტემბერგი).

MUSEUM FÜR TECHNIK UND VERKEHR (ჟექნიკის და ტრანსპორტის მუზეუმი) — ჟერლინში.

MUSEUM OSTDEUTSCHE GALERIE (მუზეუმი «ჩლოსავლეთგერმანული გალერეა») — ხელოვნების მუზეუმი ქ. შეგენსბურგში (ჟავარია).

MUSEUMSINSEL (მუზეუმების კუნძული) — კუნძული მდინარე შპრევეზე ჟერლინში, რომელზედაც მდებარეობს რამოდენიმე მუზეუმი.

MUSIKWINKEL DES VOGTLANDES (ფოგტლანდის მუსიკალური კუთხე) — ქ. შარკნოვიჩენში (საქსონია); ცნობილია მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოებით.

MUTTERTAG (შედის დღე) — აღინიშნება მაისის მეორე კვირას; ამ დღეს შვილები აჩუქებენ დედებს საჩუქრებს.

მზი

NAAB (ნააბი) — მდინარე ჟერმანიის სამხრეთში (ჰავარია), ლუნის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 165 კმ.

NACHSCHUBTRUPPE (მომარაგების ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

NACKTE MIETE — ბინის გადასახადი ვათობის, ელექტრობის და ა. შ. ვარეშე (ე. ი. მარტო საცხოვრებელი ფართობის).

NAHE (ნაჲ) — მდინარე ჟერმანიის დასავლეთში (საინლანდ-შფალცი), საინის მარცხენა შენაკადი, სიგრძე 116 კმ.; მდინარის ხეობაში განვითარებულია მევენახეობა და მეღვინეობა.

NAPFKUCHEN (ნაპფკუხენი) — საკონდიტრო ნაწარმი კექსის სახით.

NATIONALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (NPD) (ჟერმანიის ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია (ჟნდ) — პარტია, შექმნილი ჟმმ 1964 წ. ჟერმანული იმპერიული პარტიის და ჟერმანული პარტიის ვაერთიანების შედეგად.

ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის ემბლემა

ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის დროშა

NATIONALE MAHN- UND GEDENKSTATUE IM ZUCHTHAUS BRANDENBURG (შემორიალური კომპლექსი ჟრან-

დენბურგის საკატორლო ციხეში) — მასში ნაცისტების დროს იმყოფებოდნენ გერმანული ზინაალმდეგობის მოძრაობის მონაწილენი.

NATIONALE VOLKSARMEE (NVA) (ნაციონალური სახალხო ჳრმი (ნსჯ) — ჟმმ შეიარაღებული ძალების ოფიციალური სახელწოდება.

NATIONALGALERIE (წროვნული ვალერეა) — ხელოვნების მუზეუმი ჟერლინში; 1966 წ-დე მდებარეობდა. «ჳლტეს შუბეუმის» შენობაში.

NATIONALTHEATER IN MÜNCHEN (წროვნული თეატრი მუნხენში) — საოპერო თეატრი; ამენებულია გვიან იტალიური რენესანსის სტილში.

NATO (მემოკ. North Atlantic Treaty Organization-იდან) (ნჯტო, ჰრდილოეთატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაცია) — სამხედრო-პოლიტიკური კავშირი, შექმნილი ჳმმ ინიციატივით ხელშეკრულების თანახმად, რომელსაც 1949 წ. 4 აპრილს ჴაშინგტონში ხელი მოაწერეს ჳმმ, შიდმა ჳრიტანეთმა, საფრანგეთმა, ჟელვიამ, ჰიდერლანდებმა, ჴელქსემბურგმა, ჳანადამ, იტალიამ, შორტუგალიამ, ჰორვევიამ, შანიაამ, ჴსლანდიაამ; 1952 წ. ნჯტოს შეუერთდნენ საბერძნეთი და ტურქეთი, 1955 წ. — ჟმმ, 1982 წ. — ჴსპანეთი, 1998 წ. — შოლონეთი, ჰეხეთი და ონგრეთი; 1966 წ. ნჯტოს სამხედრო ორ-

განიზაციიდან გამოვიდა საფრანგეთი, 1974 წ. — საბერძნეთი (1980 წელს დაბრუნდა უკან); სამხედრო ორგანიზაციაში არ შედის ოსპანეთი; უმაღლესი ორგანო — ნატოს საბჭოს სესია; შტაბ-ბინა ჟრეჟელში.

ნატოს დროშა

NATO-RAT (ნატოს საბჭო) — ნატოს სახელმძღვანელო ორგანო; მის სესიებზე იღებენ მნიშვნელოვან პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს; შტაბ-ბინა 1967 წ-დე იმყოფებოდა სარისში, შემდეგ — ჟრეჟელში.

NATURFREUNDEJUGEND DEUTSCHLANDS (ჟერმანიის ბუნების ახალგაზრდა მეგობრები (ჟნფ)) — ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს 14-25 წლის ახალგაზრდებს; მჭიდრო კავშირშია ოსპან, შედის ჟერმანული ახალგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

NAUMBURG (ნაუმბურგი) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტში მდინარე ზაალეზე; 35 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი მ. შეტრეს და შავლეს ტაძრით (12-14 საუკუნეები).

ნაუმბურგის გერბი

NAUMBURGER DOM (ნაუმბურგის ტაძარი) — მ. შეტრეს და შავლეს ტაძარი, 12-14 საუკუნეების ცნობილი არქიტექტურული ძეგლი ქალაქ ნაუმბურგში (საქსონია-ანჰალტის მხარე).

NAZI (ნაცისტი) — (შემოკ. Nationalsozialist-იდან) ნსდპ-ის წევრების უგულვებელყოფილი სახელწოდება.

NDR — იხ. Norddeutscher Rundfunk.

NECKAR (ნეკარი) — მდინარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჟადენ-ჟიურტემბერგი), შაინის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 367 კმ.

NECKERMANN («ნეკერმანი») — სარეკლამო ჟურნალი საქონლის კატალოგით, რომლის რეალიზაცია ხდება ფოსტის მეშვეობით.

NECKERMANN VERSAND KGAA («ნეკერმან ფერზანდ ჰააგ») — ჟერმანიაში უმსხვილესი საამანათო სახლი, დაარსებული 1948 წ. შაინის ჟრანკფურტში.

ჟირმა «ნეკერმანის» ემბლემა

NEGERKÜSSE (ზანვის კოცნა) — საკონდიტრო ნაწარმის სახე, შემდგარი ათქვეფილი კვერცხის ცილისგან, რომელიც დაფარულია შოკოლადით.

NEISE — მდინარე, ოდერის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 256 კმ.

NEPTUNBRUNNEN (ნეპტუნ-ბრუნენი) — შადრევანი ჟერლინში ნეპტუნის ფიგურით.

NEUBRANDENBURG (ნოიბრანდენბურგი) — ქალაქი ჰევლენბურგ-რინა-სომერანიაში, 52 ათასი მაცხოვრებელი.

ნოიბრანდენბურგის გერბი

NEUE BUNDESLÄNDER (ახალი ფედერალური მხარეები) — ახლად შექმნილი მხარეები ოსპ ყოფილ ტერიტორიაზე.

NEUE GALERIE

NEUE GALERIE (წახალი გალერეა) — ხელოვნების მუზეუმი ქ. წახენში.

DIE NEUE GESELLSCHAFT («დი ნოდე გეზელშაფტ») — ყოველთვიური ჟურნალი, რომელიც გამოდის ქ. ჰილესფელდში 1952 წ-ან; **ჟსტს** ორგანო.

NEUE OSTPOLITIK (აღმოსავლეთის ახალი პოლიტიკა) — ზილი ღრანდტის მთავრობის პოლიტიკა 1969 წ-ან, მიმართული აღმოსავრეთ ჟგროპის ქვეყნებთან ურთიერთობის გაუმჯობესებისაკენ.

NEUE PINAKOTHEK (წახალი პინაკოთეკა) — მუზეუმი ჰიდუნხენში, მე-19-20 სს. გერმანული სახვითი ხელოვნების ერთ-ერთი უმსხვილესი კრებული; დაარსებულია 1809 წ. ჰავარიის მეფის ზედუდიგ I-ს მიერ.

NEUE RHEIN-ZEITUNG («ჩოდე შადნცაიგზუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ჟსენში.

NEUE RUHR-ZEITUNG (ჩოდე რურცაიგზუნგი) — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ჟსენში 1946 წ-ან.

NEUE WACHE (ჩოდე ვახე) — შენობა ღერლინში (არქიტექტორი ღ. ჟ. შინკელი), რომელშიც ჟტს არსებობის დროს იმყოფებოდა ჟაშიზმის და მილიტარიზმის მსხვერპლთა მავზოლეუმი-ძეგლი.

NEUKÖLN (ჩოდეკოლნი) — ღერლინის საქალაქლ რაიონი.

NEULEHRER (ახალი მასწავლებელი) — მასწავლებლების სახელწოდება ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში, ძირითადათ მუშური წარმოშობის, რომლებიც გადიოდნენ მოკლევადიან კურსებს და შემდეგ მათ აგზავნიდნენ სკოლებში 1945 წ. სასკოლო რეფორმის თანახმად.

NEUSCHWANSTEIN (ჩოდშვანშტადნი) — სასახლე ჟდუსენის ახლოს (წლგოი) ახალრომანტიულ სტილში;

ამენებულია 1868-1886 წწ. ჰავარიის მეფის ზედუდიგ II-სთვის; ჰავარიის ერთერთი უმთავრესი ღირსშესანიშნაობა.

NEUSTADT (ნოდშტადტი) — ქალაქის ახალი ნაწილი.

NEUSS (ჩოდსი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შადნ-ჟესტვალიაში, 147 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი შადნის მარცხენა ნაპირზე.

ჰალაქ ჩოდსის გერბი

NIEDERBAYERN (ჟვემო ჰავარია) — ჰავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

ჟვემო ჰავარიის გერბი

NIEDERDEUTSCH (PLATTDEUTSCH) (ქვემოგერმანული დიალექტები) — ჟერმანიის ჩრდილოეთის დიალექტები.

NIEDERLAUSITZ (ჟვემო ზაუზიტცი) — ჟერმანიის ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე.

ჟვემო ზაუზიტცის გერბი

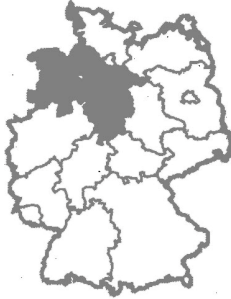
NIEDERSACHSEN (ჟვემო საქსონია) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში; ფართობი 47 600 კვ. კმ., მოსახლეობა 7,58 მლნ. ადამიანი; ჩრდილო-დასავლეთით ეკვრის ჩრდილოეთის ზღვა; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ჟანოვერი; ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს იკავებს ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი; ნოყიერი მიწები; განვითარებული სოფლის მეურნეობა.

ჩვემო საქსონიის დროშა

ჩვემო საქსონიის გერბი

ჩვემო საქსონიის მხარე

NIEDERSACHSISCHE LANDESPARTEI
(ჩვემოსაქსონური მიწის პარტია)
— *იხ.* Deutsche Partei.

NIEDERSACHSISCHES LANDESMUSEUM
(ჩვემოსაქსონური სამხარეო მუზეუმი) — ხელოვნების მუზეუმი
სანოვერში.

NIETZSCHE FRIEDRICH WILHELM
(ჩიცმე ფრიდრიხ ჟილჰელმ, 1844-1900 წწ.) — გერმანელი მოაზროვნე, ფილოსოფოსი, კლასიკური ფილოლოგი, კომპოზიტორი, თვითმყოფადი ფილოსოფიური სწავლების შემქმნელი.

ჩიცმეს ეთიკისადმი მიძღვნილი წიგნი:
Gocha Mchedlidze.
Der Wille zum Selbst. Nietzsches Ethik des guten Lebens. — München: Wilhelm Fink Verlag, 2013. — 240 S.

NIKOLAUS (ჩიკოლაუსი) — *იხ.* Nikolaustag.

NIKOLAUSPIEL (დღესასწაული ჩიკოლაუსთან) — საბავშვო წინასაშობო

ბაო დღესასწაული, რომლის მთავარი გმირები არიან ჩიკოლაუსი და ღნებუტე შუპერტი.

NIKOLAUSTAG (წმინდა ჩიკოლოზის დღე) — ამ დღეს (6 დეკემბერი) ბავშვები იღებენ საჩუქრებს, რომლებსაც მშობლები წინა დღეს დებენ ფეხსაცმელში (ჩექმაში), ან საჩუქრები მოაქვს ჩიკოლაუსს; ბავშვები უყვებიან ჩიკოლაუსს თავის ყოფაქცევაზე და სწავლაზე, ასრულებენ ლექსებს და რელიგიურ სიმღერებს; ჩიკოლაუსი ასაჩუქრებს მათ კარგი ყოფაქცევით, მისი თანამგზავრი ღნებუტე შუპერტი კი სჯის მათ ცუდი ყოფაქცევით.

NORDBADEN (ჩრდილოეთი ჟადენი) — ჟადენ-ჰაურტემბერგის ადმინისტრაციული ოლქი.

NORDDEUTSCHE TIEFEBENE (ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი) — შუაევროპული ვაკის ნაწილი ჟერმანიის ჩრდილოეთში.

NORDDEUTSCHEN MARSCHEN (ჩრდილო-გერმანული მარშები) — ჭაობიანი, ნოყიერი მიწები ჩრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე.

NORDDEUTSCHER RUNDFUNK (NDR)
(ჩრდილოგერმანული რადიო) — სახელმწიფო რეგიონალური ტელერადიოკომპანია ჟერმანიაში; შედის ARD-ს სისტემაში.

ჩრდილოგერმანული რადიოს ემბლემა

NORDERNEY (ჩორდერნე) — ღღობსავლეთ-ფრიზული კუნძულების ერთ-ერთი კუნძული.

NORDERTOR (ჩორდერტორი) (*სიტყვ.* ჩრდილოეთის ჭიშკარი) — არქიტექტურული ძეგლი და ქ. ფლენსბურგის სიმბოლო (ჟღებვიგ-სოლშტადნი).

NORDFRIESISCHE INSELN

NORDFRIESISCHE INSELN (ირდილო-
ფრიზული კუნძულები) — კუნძუ-
ლები ირდილოეთის ზღვაში, აუტ-
ლანდიის ნახევარკუნძულის სანა-
პიროსთან; განეკუთვნებიან შლეზ-
ვიგ-სოლშტადნს.

NORDFRIESLAND (ირდილოეთი ფრი-
ზეთი) — შლეზვიგ-სოლშტადნის
მხარის ირდილო-დასავლეთი ნა-
წილი.

ირდილოეთი
ფრიზეთის გერბი

NORDISCHE FILMTAGE (ირდილოეთის
კინოფესტივალი) — ტარდება ნო-
ემბერში ზიუბეკში (შლეზვიგ-
სოლშტადნი), სადაც უჩვენებენ
ფილმებს სკანდინავიის ქვეყნები-
დან და ფინეთიდან.

NORD-OSTSEE-KANAL (ბილის არხი)
— აერთიანებს ირდილოეთის და
ყალბის ზღვებს (შლეზვიგ-სოლ-
შტადნი); სიგრძე 98,7 კმ.

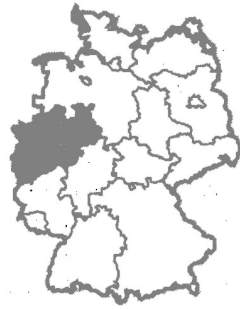
NORDRHEIN-WESTFALEN (ირდილოეთ
საინი-ჟესტფალია) — ფედერა-
ლური მხარე ჟერმანიის დასავ-
ლეთში, 34 000 კვ. კმ., 17,7 მლნ.
მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციუ-
ლი ცენტრი ქ. შდუსელდორფი; ტე-
რიტორიის 2/3 იკავებს ირდილო-
ჟერმანული დაბლობი, 1/3 საინის
ფიქალოვანი და ჟეზერის მთები;
მაღალგანვითარებული მრეწველო-
ბა, სკონცენტრირებული სურის
ოლქში და ქ. ზოლნის რაიონში.

ირდილოეთ საინი-
ჟესტფალიის
დროშა

ირდილოეთ საინი-
ჟესტფალიის
გერბი

ირდილოეთ საინი-ჟესტფალია

NORDSEE (ირდილოეთის ზღვა) —
ნორლანტის ოკეანეს ნაწილი ირდი-
ლოეთი და ცენტრალური ჟეროპის
ნაპირებთან; ეკვრის ჟერმანიის
ირდილო-დასავლეთ სანაპიროს
(ჟეიმო საქსონია და შლეზვიგ-
სოლშტადნი); საშუალო სიღრმე 70
მ., უდიდესი — 725 მ., სამხრეთ ნა-
წილში — მეჩხები; ძლიერი მოქცე-
ვები და მიქცევები; მას ერთვებიან
საინი, ჟმსი, ჟეზერი, ჟლბა; თევზ-
ჭერა, აირის და ნავთობის მოპოვე-
ბა, ინტენსიური ნაოსნობა; უმსხვი-
ლესი პორტები — ჟრემენი, ჟამ-
ბურგი.

**NORDSEE-DEUTSCHE HOCHSEEFISCHE-
REI GMBH** («ჩორდზეე-შორჟე ჰოჰ-
ზეეფიშერად ჟმბს») — სათევზე
მრეწველობის უმსხვილესი კომპა-
ნია; დაარსებულია 1896 წ. ჟრე-
მენში.

NORDSTRAND (ჩორდშტრანდი) —
ირდილო-ფრიზული კუნძულების
ერთ-ერთი კუნძული.

NORDWÜRTTEMBERG (ირდილო
ჟიურტემბერგი) — ჟადენ-ჟიურ-
ტემბერგის ადმინისტრაციული
ოლქი.

NOVEMBERREVOLUTION (ნოემბრის
რევოლუცია) — რევოლუციური
გარდაქმნები ჟმბ 1989 წ. შემოდ-
გომაზე, რის შედეგადაც დაემხო
ჟერლინის კედელი 1989 წ. 9 ნოემ-
ბერს და გაიხსნა საზღვარი ჟფს
და ჟმბ შორის.

NPD — *იბ.* Nationaldemokratische Partei Deutschlands.

NSU («**ნსო**») — ავტომობილების და მოტოციკლეტების მარკა, რომელსაც უშვებდა იგივე სახელწოდების ფირმა.

ფირმა «**ნსო**
მოტორენვერკეს»
ემბლემა

NSU MOTORENWERKE AG («**ნსო**, მოტორენვერკე **ႁႁ**») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1873 წ. ქ. ნეკარზულში; უშვებდა მცირე-ლიტრაჟიან ავტომობილებს, მოტოციკლეტებს და მოტოროლერებს; 1969 წ. შევიდა «**ႁႁ** **ნსო**, **ႁႁ**ტო უნიონ **ႁႁ**»-ს შემადგენლობაში (NSU — შემოკ. ფირმის თავდაპირველი სახელწოდებიდან Vereinigte Fahrzeugwerke AG NeckarSulm).

NUMERUS CLAUSUS (ნუმერუს კლაუსუს) — **ႁ**ერმანიის ზოგიერთ პრესტიჟულ უნივერსიტეტში შესვლის დამკვეთის შეზღუდვა სასწავლო ადგილების უკმარისობის გამო.

NÜRBURGRING (ნიურბურგის წრე) — ავტო- და მოტორბოლის ტრასა ციხესიმაგრე ნიურბურგის (ჩაინ-ლანდ-**ႁ**ფალცი) გარშემო.

NÜRNBERG (ნიურნბერგი) — ქალაქი **ႁ**ავარიასი მდინარე **ႁ**ეგნიცზე და არხზე **ႁ**აინი-**ႁ**აინი-**ႁ**უნაი; ცნობილია მე-11 ს.; მხატვარ **ႁ**ლბრეხტ **ႁ**დურერის სამშობლო.

ნიურნბერგის გერბი

NÜRNBERG FC («ნიურნბერგ **ႁ**ც») — **ႁ**უნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

NÜRNBERGER EI (ნიურნბერგული კვერცი) — *სალაპ.* ოვალური ფორმის ჯიბის ძველებური საათი, რომელსაც ამზადებდნენ ნიურნბერგში მე-16 ს.

NÜRNBERGER HAUPTKRIEGSVERBRECHERPROZESS (ნიურნბერგის პროცესი) — სასამართლო პროცესი, რომელზედაც ასამართლებდნენ მთავარ სამხედრო დამნაშავეებს; ტარდებოდა 1945 წ. **ႁ**ონდონის ხელშეკრულების თანახმად 1945 წ. 20 ნოემბრიდან 1946 წ. 1 ოქტომბრამდე ქ. ნიურნბერგში.

NÜRNBERGER LEBKUCHEN — ნიურნბერგული თაფლის პური.

NURNBERGER PROZESS — *იბ.* Nürnberger Hauptkriegsverbrecherprozess

NUSSKNACKER (მაკნატუნა) — ჯარისკაცის შეღებილი ხის ფიგურა თხილის საკნატუნეთი; პოპულარული გერმანული სუვენირი; ზღაპრების გმირი; გერმანელი რომანტიკოსი მწერლის **ႁ**რნსტ **ႁ**ეოდორ **ႁ**მადიდ **ႁ**ლოფმანის (1776–1822 წწ.) ზღაპრის სიუჟეტი მაკნატუნაზე გამოყენებულია ამავე სახელწოდების ცნობილ ბალეტში.

NYPHENBURG (ნიმფენბურგი) — **ႁ**დუნხენის რაიონი, სადაც მდებარეობს პარკი და სასახლე ბაროკოს სტილში (1664–1730 წწ.), და აგრეთვე ფაიფურის ქარხანა.

NYPHENBURGER PORZELLAN (ნიმფენბურგული ფაიფური) — აწარმოებენ ფაიფურის ქარხანაში ქ. **ႁ**უნხენში, რომელიც დაარსებულია 1747 წ.

NYPHENBURG SCHLOSS (ნიმფენბურგის სასახლე) — არქიტექტურული ძეგლი ქ. **ႁ**დუნხენში.

OBERAMMERGAU (ობერამერგაუ) — ქალაქი ჰავარიისში, მდინარე ჰემერზე; 5 ათასი მაცხოვრებელი; სამთო კურორტი, ტურიზმის და ზამთრის სპორტის ცენტრი.

OBERAMMERGAUER PASSIONSSPIELE (ობერამერგაუს ფესტივალი) — ტარდება ათ წელიწადში ერთხელ ქ. ობერამერგაუში (ჰავარია) იმ აღთქმასთან დაკავშირებით, რომელიც დადო საეკლესიო თემმა შავი ჭირის საშიშროების წინ 1634 წ.

OBERAMTSGEHILFE (ობერამტსგეჰილფე) — სახელმწიფო მოსამსახურეების ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინოსანი.

OBERBAYERN (ზემო ჰავარია) — ჰავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

ზემო ჰავარიის გერბი

OBERBOOTSMANN (უფროსი ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერის სამხედრო-საზღვაო ძალებში.

OBERBURGERMEISTER (ობერბურგერ-მაისტერი) — უმაღლესი თანამდებობის პირი საქალაქო სამმართველოების ორგანოებში დიდ ქალაქებში.

OBERDEUTSCH (სამხრეთგერმანული დიალექტები) — გერმანული ენის

ალემანური და ბავარიული დიალექტების საერთო სახელწოდება.

OBERFÄHRNICH (უფროსი ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერში.

OBERFÄHRNICH ZUR SEE (უფროსი ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERFELDAPOTHEKER (უფროსი ფარმაცევტ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDARZT (უფროსი ექიმ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDVETERINÄR (უფროსი ვეტერინარ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჰუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDWEBEL (უფროსი ფელდფებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერში.

OBERFRANKEN (ზემო ჟრანკეთი) — ჰავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

OBERGEFREITER (უფროსი ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჰუნდესვერში.

OBERGEFREITER (უფროსი ეფრედტორი) — რიგითის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERGESCHOSS — სახლის მეორე და მომდევნო სართულები.

OBERHAUSEN (ობერჰაუზენი) — ქალაქი ჟერმანიის დასავლეთში, შურის ოლქში (ჩრდილოეთ შაინ-ჩესტალია), შაინ-ჰერნეს არხზე, 224 ათასი მაცხოვრებელი; ტარდება მოკლემეტრაჟიანი ფილმების ფესტივალი.

ობერჰაუზენის გერბი

OBERHOF (ობერჰოფი) — კურორტი მთებში ჰერინგის ზღე (ჰერინგია); შამთრის სპორტის ცენტრი.

OBERKREISDIREKTOR (ობერკრადირექტორი) — რაიონის ადმინისტრაციული აპარატის ხელმძღვანელი.

OBERLANDSGERICHT (ფედერალური მხარის უმაღლესი სასამართლო) — ფედერალური მხარის უმაღლესი ინსტანციის სასამართლო სისტემის სამართლის და სამოქალაქო საქმეებში.

OBERLAUSITZ (ობერლაუზიცი / ზემო ზაუზიცი) — ისტორიულ-გეოგრაფიული ოლქი.

ზემო ზაუზიციის გერბი

OBERLEUTNANT (უფროსი ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერში.

OBERLEUTNANT ZUR SEE (უფროსი ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERMAAT (უფროსი მათი) — უაწილმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERPFALZ (ზემო შვალცი) — ჰაგარის ადმინისტრაციული ოლქი.

ზემო შვალცის გერბი

OBERPFALZER WALD (ზემო შვალცის ზღე) — მთის ქედი ჰაგარიაში.

OBERPRIMA (ობერპრიმა) — გიმნაზიის მე-9 კლასი.

OBERREGIERUNGSRAT (ობერრეგირუნგსრათი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინოსანი ჟერმანიის სახელმწიფო მოსამსახურეების იერარქიაში.

OBERRHEINISCHES TIEFLAND (ზემო შაინის დაბლობი) — შაინის ზემო დინებაში ჟერმანიაში და საფრანგეთში, შურასა და შაინის შიქალოვან მთებს შორის; სიგრძე 300 კმ.; ბაღები, ვენახები.

OBERSCHULE (საშუალო სკოლა) — გიმნაზიის ტიპის სკოლის სახელწოდება მე-2 მსოფლიო ომის შემდგომი პირველი პერიოდის დროს.

OBERSEKUNDA (ობერსეკუნდა) — გიმნაზიის მე-7 კლასი.

OBERSCHLESILIEN (ზემო სილეზია) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

ზემო სილეზიის გერბი

OBERST (პოლკოვნიკი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერში.

OBERSTABSAPOTHEKER (უფროსი შტაბს-ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში.

OBERSTABSARZT

ხურში; შეესაბამება მაიორის წოდებას.

OBERSTABSARZT (უფროსი შტაბს-ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება მაიორის წოდებას.

OBERSTABSBOOTSMANN (უფროსი შტაბს-ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERSTABSFELDWEBEL (უფროსი შტაბს-ფელდვებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჭუნდესვერში.

OBERSTABSGEFREITER (უფროსი შტაბს-ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჭუნდესვერში.

OBERSTABSGEFREITER (უფროსი შტაბს-ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჭუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

OBERSTABSVETERINÄR (უფროსი შტაბს-ვეტერინარი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება მაიორის წოდებას.

OBERSTADTDIREKTOR (ობერშტადტ-დირექტორი) — ადმინისტრაციული აპარატის მეთაური რაიონული მნიშვნელობის ქალაქებში.

OBERSTAPOTHEKER (პოლკოვნიკ-ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERSTARZT (პოლკოვნიკ-ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERSTLEUTNANT (ვიცე-პოლკოვნიკი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერში.

OBERSTUDIENDIREKTOR (ობერშტუდიენდირექტორი) — გიმნაზიის დირექტორი.

OBERSTUDIENRAT (ობერშტუდიენრატ) — გიმნაზიის დირექტორის მოადგილე.

OBERSTVETERINÄR (პოლკოვნიკ-ვეტერინარი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჭუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERTERTIA (ობერტერცია) — გიმნაზიის მე-5 კლასი.

OBERWALTUNGSGERICHT (უმაღლესი ადმინისტრაციული სასამართლო) — მე-2 (საშუალო) ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

OBERWIESENFELD (ობერვიზენფელდი) — ჭიფუნენის რაიონი; აქ ამჟამად არსებობს სპორტული ნაგებობების კომპლექსი 1972 წ. მე-XX ოლიმპიური თამაშებისათვის.

OBERWIESENTHAL (ობერვიზენტალი) — ქალაქი ჭადნიან მთებში (საქსონია); კურორტი, ზამთრის სპორტის ცენტრი.

OCHSENSCHWANZSUPPE (სუპი ხარის კუდებისაგან) — გერმანული სამზარეულოს პოპულარული კერძი.

OCHSENAUGE (ხარის თვალი) — სალაპ. ერბო-კვერცხი.

ODENWALD (ოდენვალდი) — მთები ჭერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჰადენ-ჰიურტემბერგი, ოსენი და ჰავარია); ყველაზე დიდი მთა ჰატცენბუკელი (626 მ.).

ODER (ოდერი) — მდინარე, სიგრძე 910 კმ.; შეერთებულია არხებით მდინარე ოლბასთან.

ODER-SPREE KANAL (ოდერ-ჰპრეეს არხი) — არხი ოდერსს (ქ. ლიზენჰიურტენშტადტის რაიონში) და ᰃპრეეს შორის (ჰერლინის სამხრეთ-აღმოსავლეთში); სიგრძე 84 კმ.

ODESSA («О.Մ.Մ.Ս.Ք») — ორგანიზაცია, რომელიც 1948 წ-ან ახორციელებდა ნაცისტების გაქცევას საზღვარგარეთ (*შემოკ.* **Organisation der ehemaligen SS-Angehorigen** — «SS ჯარების ყოფილი მოსამსახურეების ორგანიზაცია»).

OECD (*შემოკ.* ინგლ. **Organisation for Economic Cooperation and Development**-იდან) — *იხ.* **Organisation für europäische wirtschaftliche Zusammenarbeit**.

OEEC (*შემოკ.* ინგლ. **Organization for European Economic Cooperation**-იდან) — *იხ.* **Organisation für europäische wirtschaftliche Zusammenarbeit**.

OETKER-GRUPPE (Մტკერის ჯგუფი) — კონცერნი, დაარსებული 1891 წ., შტაბ-ბინა ჟილეფელდში; აერთიანებს კვების მრეწველობის საწარმოებს, და აგრეთვე ბანკებს, სადაზღვევო და სავაჭრო კომპანიებს.

OETKER-KONZERN (Մტკერის კონცერნი) — ნარევი კონცერნი; აერთიანებს სანაოსნოებს, კვების მრეწველობის საწარმოებს, სადაზღვევო კომპანიებს და ბანკებს (Մსამბურგში, ჭადნის ჟრანკფურტში, ჟილეფელდში და სხვ.); დაარსებულია მე-2 ოსოფლიო ომის შემდეგ ლვგუსტ Մტკერის მიერ.

OFFENBACH AM MAIN (ჭადნის ოფენბახი) — ქალაქი Մესენში; 115 ათასი მაცხოვრებელი; გერმა-

ნული ტყავის მრეწველობის ცენტრი; Մიზადნის უმაღლესი სკოლა.

ჭადნის ოფენბახის ემბლემა

OFFENBACHER KICKERS FC («**ოფენბახერ ჰიკერს ფი**») — ჴერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხურთო კლუბი.

OFFIZIER AUF ZEIT (კადრგარეშე ოფიცერი) — პირი, რომელსაც აქვს სპეციალური განათლება, ჩააბარა გამოცდა ოფიცრის წოდებაზე და დადო ბუნდესვერში გარკვეული დროით მსახურის კონტრაქტი.

OKTOBERFEST — სექტემბრის სახალხო სეირნობა ჭადუნხენში ჴერეზინის მინდორზე; ჴავარიის ეს ღირსშესანიშნაობა დაფუძნდა 1810 წ. ოქტომბერში, როდესაც მოხდა მომავალ მეფის ჴედუვიგ I და სეფექალის ჴერეზიას ნიშნობა; ეს დღესასწაული არის ჴეროპაში ყველაზე მასობრივი სახალხო სეირნობა; ამ დღესასწაულისთვის ხდია სპეციალურ ლუდს; გრძელდება იგი ორი კვირა ოქტომბრის პირველ კვირადღემდე.

OLDENBURG (ოლდენბურგი) — 1. ისტორიული მხარე ჴერმანიის ჩრდილოეთში (ჴვემო საქსონია) მდინარე ჴეზერის შენაკადის დასავლეთით; 2. ქალაქი (ჴვემო საქსონია); 144 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი, სასახლე ლორდინების ეპოქის სტილიში.

ოლდენბურგის ვერბი

OLYMPIA

OLYMPIA («*ოლიმპია*») — საკანცერლარიო და პორტატული საბეჭდო მანქანის მარკა.

OLYMPIA WERKE AG («*ოლიმპია ვერკე ლაიპციგ*») — ფირმა, რომელიც უშვებს საბეჭდო მანქანებს; დაარსებულია 1903 წელს ჰერლინში; 1923-1945 წლებში — ჟიურტში, 1945 წლიდან. — ქალაქ ჰილსჰელმსჰაფენში.

OLYMPIA

ფირმა «ოლიმპია ვერკე ლაიპციგ»-ს ემბლემა

OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN BERLIN (ზაფხულის ოლიმპიური თამაშები ჰერლინში, XI) — 1936 წ. 1 — 16 აგვისტო.

ჰერლინის ოლიმპიადის ემბლემა

OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN MÜNCHEN (ზაფხულის ოლიმპიური თამაშები ჰეუნენში, XX) — 1972 წ. 26 აგვისტოდან 11 სექტემბრამდე.

Munich 1972

ჰეუნენის ოლიმპიადის ემბლემა

OLYMPISCHE WINTERSPIELE IN GARMISCH-PARTENKIRCHEN (ზამთრის ოლიმპიური თამაშები ჟარმიშ-პარტენკირხენში, IV) — 1936 წ. 6 — 16 თებერვალი.

ჟარმიშ-პარტენკირხენის ოლიმპიადის ემბლემა

OPEL («*ოპელი*») — მსუბუქი ავტომობილების მარკა, რომელსაც უშ-

ვებს 1899 წ-ან ფირმა «*ჰადამ ოპელ ლაიპციგ*».

OPEL-WERKE — *იხ.* Adam Opel AG.

OPERNFESTSPIELE (საოპერო მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება ივლისში ჰეუნენში.

OPTISCHE WERKE VOIGTLÄNDER GMBH («*ოპტიკე ვერკე ფოგტლენდერ ჟემპლან*») — ფირმა, რომელიც უშვებს ოპტიკას და ფოტოსაქონელს; დაარსებულია 1972 წ. აქციონერულ საზოგადოება «*ფოგტლენდერ ლაიპციგ*»-ს საფუძველზე.

ფირმა «ოპტიკე ვერკე ფოგტლენდერის» ემბლემა

ORGANISATION FÜR EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTLICHE ZUSAMMENARBEIT (ევროპული ეკონომიური თანამშრომლობის საზოგადოება) — შექმნილია ევროპული სახელმწიფოების მიერ 1948 წ. შარშალის გეგმის განსახორციელებლად; რეზიდენცია პარიზში; შემდგომში გადაარქვეს ევროპული ეკონომიური თანამშრომლობის და განვითარების ორგანიზაციად.

ევროპული ეკონომიური თანამშრომლობის საზოგადოების ემბლემა

ORGANISATION FÜR SICHERHEIT UND ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA (OSZE) (ევროპაში უსაფრთხოების და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (წოდება) — *იხ.* Konferenz Über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa.

OSNABRÜCK (ოსნაბრუკი) — ქალაქი ჰევემო საქსონიაში; 164 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი, ტაძარი (12-13 სს.), რატუშა (15-16 სს.), სასახლე.

OSNABRÜCK VFL («ოსნაბრეუკ ვი.ფ.ლ.») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

OSRAM (ოსრამი) — სავაჭრო ნიშანი ელექტრონათურებზე (*შემოკ.* Osmium + Wolfram + Legierung-გან) — *იხ.* Osram GmbH.

OSRAM GMBH («ოსრამ ჯემბი.ს») — ჟეროპაში უმსხვილესი ელექტრონათურების მწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1919 წ.; ამჟამად იმყოფება ჰაუნზენში და ჟერლინში.

*ფირმა
«ოსრამ ჯემბი.ს»-ს
ემბლემა*

OSTALPEN (ღმოსავლეთი ღლები) — სამთო სისტემა ღლების აღმოსავლეთი ნაწილი ჟერმანიის (ჟავარიის მხარე), ღვსტრიის, ღმოსავლეთ შვეიცარიის და იტალიის ტერიტორიებზე; საზღვარი მასავლეთ და ღმოსავლეთ ღლებს შორის გადის ხაზზე ჟოდენის ტბა — ხემო შადნის ველი — შლოგენის უღელტეხილი — ტბა ღომო.

OSTBERLIN (ღმოსავლეთი ჟერლინი) — ჟერმანიის განხეთქილების პერიოდში (1949-90 წწ.) ჟერლინის აღმოსავლეთი ნაწილის სახელწოდება (ოკუპაციის საბჭოთა ზონა); ყოფილი ჟმშ დედაქალაქი.

OSTDEUTSCHLAND (ღმოსავლეთი ჟერმანია) — ამ ტერმინით 1919 წდე აღინიშნებოდა ჟერმანიის აღმოსავლეთი მხარეები; 1919—1939 წწ. — ღმოსავლეთი და მასავლეთი შრუსიები, შოზენი, სილეზია და შომერანია (იმ ტერიტორიების გამონაკლისით, რომლებიც გადაეცა შოლონეთს); 1945 წ. შემდეგ — ჟმშ სახელწოდება (დანარჩენ აღმოსავლეთ ტერიტორიებს ეძახდნენ «გერმანული აღმოსავლეთი ტერიტორიები»); 1990 წ-ან ასე

უძახიან ფედერალურ მხარეებს ჟმშ ყოფილ ტერიტორიაზე.

OSTEREI (სააღდგომო კვერცი) — შეღებილი კვერცი, ღდგომის დღესასწაულის აუცილებელი ნიშანი; ითვლება, რომ «სააღდგომო კურდღელს» შეღებილი კვერცხები მოაქვს ღდგომის კვირის წინა დღეს; დილით ბავშვები ეძებენ დამალულ კვერცხებს; პოპულარულია აგრეთვე სააღდგომო კვერცხები შოკოლადისგან, მარციპანისგან და ა. შ.

OSTERHASE (სააღდგომო კურდღელი) — ზღაპრების პერონაჟი; მოაქვს ბავშვებისათვის შეღებილი კვერცხები და საჩუქრები ღდგომის დღესასწაულზე.

OSTERMONTAG (ღდგომის ორშაბათი) — ორშაბათი ღდგომის კვირის შემდეგ; ოფიციალური დღესასწაული.

OSTERN (ღდგომა) — ერთ-ერთი უმთავრესი ქრისტიანული დღესასწაული; დაწესდა ჟვარცმული იესო ჟრისტეს ამადლების აღსანიშნავად; აღინიშნება პირველ კვირადღეს გაზაფხულის ბადრი მთვარის შემდეგ.

OSTERSTRAUB (სააღდგომო თაიგული) — ღდგომის დღესასწაულის ერთერთი ნიშანი: თაიგული მწვანე ტოტებისგან, მორთული ჳრელი ბაფთებით და ცარიელი შეღებილი კვერცხებით.

OSTFRIESISCHE INSELN (ღმოსავლეთ-ფრიზული კუნძულები) — კუნძულები ჩრდილოეთის ზღვაში; ჳვემო საქსონიის მხარის ნაწილი.

OSTFRIESLAND (ღმოსავლეთი ფრიზეთი) — გეოგრაფიული მხარე (ჳვემო საქსონიის მხარე).

OSTPREUßEN (ღმოსავლეთი შრუსია) — ჟერმანიის იმპერიის მხარე; დედაქალაქი ღრონიგსბერგი; 1945

OSTSEE

წ. სოტსდამის კონფერენციის გადაწყვეტილებით განაწილებულია სოლონეთსა და საბჭოთა ჰავშირს შორის.

ჰდმოსავლეთ სრუხის გერბი

OSTSEE (ჟალტიის ზღვა) — ჰტლანტის ოკეანეს შიდამატერიკული ზღვა ხრდილოეთ და ჟუა ჴვროპის ნაპირებთან; ეკვრის ჴერმანიის ხრდილო-აღმოსავლეთ სანაპიროს (ჟლევზიგ-სოლშტადნი და ტეკლენბურგი-ჩინა სომერანია); უერთდება ხრდილოეთის ზღვას ტანიური სრუტეებით; სიღრმე 55-459 მ.; მას ერთვის მდინარე ოდერი; უმსხვილესი გერმანული პორტები — ჰილი, ჴდუბეკი, ქოსტოკი.

OSTSEE-ZEITUNG («**ოსტზეე-ჯადტუნგი**») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ქოსტოკში ტირაჟით 223 ათასი ეგზემპლარი.

OSTSEERAT (ჟალტიის ზღვის საბჭო) — 1992 წ. შექმნილი იმ 10 ქვეყნის საბჭო, რომლებიც ესაზღვრებიან ჟალტიის ზღვას (ტანია, ჟვედეთი, ჟინეთი, ჴერმანია, სოლონეთი, ჴატჯია, ჴიტჯა, ჴსტონეთი, ტუსეთი, და აგრეთვე ჩორვეგია); მისი დანიშნულებაა პოლიტიკური, ეკონომიური, და კულტურული თანამშრომლობის სტიმულირება რეგიონში.

ჟალტიის ზღვის საბჭოს ემბლემა

OSTSEEWOCHE (ჟალტიის მშვიდობის კვირეული) — ჟალტიის ზღვის ქვეყნების და აგრეთვე ჩორვეგიის

და ჴსლანდიის ყოველწლიური მებვედრები ქ. ქოსტოკში; ტარდება 1958 წ-ან.

OSTVERTRAGE (აღმოსავლური ხელშეკრულებები) — დადებულია 1970 წ. ჴფტ და სსსრ, ჴფტ და სოლონეთს შორის.

OST-WEST-HANDELSBANK (ოსტ-ჴესტ-სანდელსბანკი) — კომერციული ბანკი ტადნის ჟრანკფურტში, დაარსებული 1971 წ.; აფინანსებს ვაჭრობას ჰდმოსავლეთ და ტასავლეთ ჴვროპის ქვეყნებს შორის.

OST-WEST

ოსტ-ჴესტ-სანდელსბანკის ემბლემა

«O TANNENBAUM, O TANNENBAUM...» («**ო, ჴანენბაუმ, ო ჴანენბაუმ...**») — სიმღერა, რომელსაც ასრულებენ ჟობის დღესასწაულზე.

OTTO («**ოტო**») — ფირმა «**ოტო ფერზანდ ჴმბს უნდ ჰოჴჴ**»-ს სარეკლამო ჟურნალი საქონლის კატალოგით.

OTTO BENECKE STIFTUNG (ოსტ ᴑენეკეს ფონდი) — შექმნილია 1969 წ. უცხოელების დასახმარებლად, რომლებსაც სურთ განათლების მიღება ჴერმანიაში; მთავარი ოფისი მდებარეობს ᴑონში.

Otto Benecke Stiftung e.V.

ოსტ ᴑენეკეს ფონდის ემბლემა

OTTO VERSAND GMBH & Co. KG («**ოსტ ფერზანდ ჴმბს უნდ ჰოჴჴ**») — ფოსტით ვაჭრობის უმსხვილესი ფირმა; დაარსებულია 1953 წ. ბ სამბურგში.

ფირმა «**ოსტ ფერზანდ ჴმბს უნდ ჰოჴჴ**»-ს ემბლემა

ჴპ

PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE (პედაგოგიური უმაღლესი სკოლა) — უმაღლესი სასწავლებელი; ამზადებს მასწავლებლებს დაწყებითი, ძირითადი და რეალურ სკოლები-სათვის.

PÄDAGOGISCHES INSTITUT (სამასწავლებლო ინსტიტუტი) — სასწავლო დაწესებულება **ჴფძ**, რომელიც ამზადებდა მასწავლებლებს დაწყებითი და სახალხო სკოლებისათვის; არსებობდა ზოგერთ მხარეში 60-ან წლებამდე.

PADERBORN (სადერბორნი) — ქალაქი (ჩრდილოეთი შაინი-ჩესტვალია), 123 ათასი მაცხოვრებელი; შუა საუკუნეებში **ჴანზის წევრი**; არქიეპისკოპოსის რეზიდენცია; ტაძარი (11-13 სს.), რატუმა **ჴლორდინების სტილში**.

PADERBORN 07 SC («სადერბორნი 07 სჴ») — **ჴერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის»** საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1907 წ.

PAL (*შემოკ. ინგლ. Phase Alternating Line*-დან) (**სჴშ**) — ფერადი ტელევიზიის სისტემა, რომელსაც იყენებენ **ჴერმანიაში**.

PALMBUSCH (პალმის თაიგული) — **ჴზობის ნიშანი სამხრეთ ჴერმანიაში და ჴესტრიაში**: გაფურჩქნული ტოტების თაიგული, მორთული ბაფეთებით, კაკლებით და ა. შ.

PALMESELUMZUG, PALMPROZESSION (პალმის მსვლელობა) — სადღე-

სასწავლო პროცესია **ჴზობის დღეს სამხრეთ ჴერმანიაში და ჴესტრიაში**, რომელიც წარმოადგენს **ჴესო ჴარისტეს ჴერუსალიმში შესვლის იმიტაციას**.

PALMSONNTAG, PALMARUM (**ჴზობა**) (*სიტყვ. პალმის კვირა*) — **ჴოდგომის წინა კვირა, ჴინების კვირის დასაწყისი**; **ჴესო ჴარისტეს ჴერუსალიმში შესვლის დროს მისი მაცხოვრებლები ესალმებოდნენ მას პალმის ტოტებით**.

PALMWEIHE (პალმის ტოტების კურთხევა) — **ბზობის საეკლესიო რიტუალი**.

PALYCCA-SCHULE (სალუკას სკოლა) — საბალეტო სკოლა ქ. **ბრეზენში**; დაარსებულია 1925 წ. გერმანელი მოცეკვავის და პედაგოგის **ჴრეტ სალუკას მიერ**.

PANKOW (სანკოვი) — **ჴერლინის რაიონი**, სადაც 1990 წ-დე განლაგებული იყო ყოფილი **ჴრძ** სამთავრობო დაწესებულებები; ზოგიერთ შემთხვევაში იხმარება «**ჴრძ მთავრობის**» მნიშვნელობით.

PARISER VERTRAGE 1954 (1954 წლის **სარიზის ხელშეკრულებები**) — ხელი მოაწერეს **ჴყყ**, **ბიდი ჴრიტანეთმა**, **საფრანგეთმა**, **დასავლეთის სხვა ქვეყნებმა და ჴფძ**; ძალაში შევიდა 1955 წ.; მათ საფუძველზე **ჴფძ** შევიდა **ჩჴჩ**ში და **ბასავლეთევროპის ჴავშირში**.

PANZERAUFKLAERUNGSTRUPPE / FELDNACHRICHTENTRUPPE (სატანკო დაზ-

PANZERGRENADIERTRUPPE

ვერვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

PANZERGRENADIERTRUPPE (მოტო-მსროლელთა ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

PANZERSCHRANK DER BRD-INDUSTRIE (ჟფძ მრეწველობის სეფი) — ქ. შდუსელდორფის სატოვანი სახელწოდება, სადაც მდებარეობენ უმსხვილესი ბანკები, სავაჭრო ფირმები, სადაზღვევო საზოგადოებები და შურის კონცერნების სამმართველოები.

PANZERTRUPPE (სატანკო ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

DAS PARIAMENT («შას პარლამენტ») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის შამბურგში; დაარსებულია 1951 წ.

PARLAMENTARISCHER RAT (შარლამენტის კავშირი) — 11 დასავლეთ-გერმანული მხარის ლანდტაგების 65 წარმომადგენლის კრება ღონრად ღდენაუერის თავმჯდომარეობით, რომელმაც 1949 წ. 23 მაისს მიიღო ჟფძ ძირითადი კანონი.

PARIAMENTARISCH-POLITISCHER PRESSEDIENST («შარლამენტარიშ-პოლიტიშერ პრესედინსტ») — ჟსშპ პრეს-ბაჟელეტენი; გამოდის ღონში.

PARTEI DES DEMOKRATISCHEN SOZIALISMUS (PDS) (შემოკრატული სოციალიზმის პარტია (შსს)) — პოლიტიკური პარტია, დაარსებული 1990 წ. თებერვალში ყოფილ ჟშძ როგორც ჟრთიანი სოციალისტური პარტიის მემკვიდრე.

შემოკრატული
სოციალიზმის
პარტიის ემბლემა

PASSAU (შასაუ) — ქალაქი ჟავარი-აში; 48 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს მდინარეების Ⴑნის და Ⴑლ-

ცის შუნაისთან შესართავთან; ცნობილია როგორც «სამი მდინარის ქალაქი»; მსხვილი სამდინარეო პორტი; ბაროკოს არქიტექტურის ძეგლები, უნივერსიტეტი.

PASSIERSCHEINABKOMMEN (ქელშეკრულება საშვებზე) — დადებულია 1963 წ. 17 დეკემბერს ყოფილი ჟფძ მთავრობის და შასავლეთ ჟერლინის სენატს შორის; იგი აძლევდა დასავლეთბერლინელ მოქალაქეებს საშობაო და სააბლწლო დღესასწაულების დროს ნათესავების მონახულებას ღღმოსავლეთ ჟერლინში.

PATE (ნათლია) — პირები (3-ან 6-დე), ამორჩეულნი ბავშვის დაბადების დროს, რომლებიც შემდგომში თამაშობენ დიდ როლს ქორწინების ზეიმში, დღეობებში და სხვა საოჯახო დღესასწაულებში.

PAULSKIRCHE (შინდა შავლეს ეკლესია) — ყოფილი ლუთერანული ეკლესია შაჰნის შრანგფურტში, რომელშიც 1848-1849 წწ. ატარებდა სხდომებს ჟროვნული კრება; ამჟამად — მემორიალური შენობა.

PDS — იხ. Partei des Demokratischen Sozialismus.

PEENEMÜNDE (შენემუნდე) — დასახლებული პუნქტი შკვლენბურგი-შინა შომერანიში; 1937 წ. აქ იყო შექმნილი სარაკეტო პოლიგონი და კვლევითი ცენტრი; 1942 წ-ან ტარდებოდა შრეკ-2 რაკეტის გამოცდები; 1945 წ. მოწყობილობა და კონსტრუქტორების და ინჟინრების ჯგუფი გადაიყვანეს ღჟჟ.

PELIKAN («შელიკანი») — საკანცელარიო საქონლის გამომშვები ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

ფირმა
«შელიკანის»
ემბლემა

PELLWORM (სელვორმი) — ერთ-ერთი ჩრდილო-აღმოსავლური კუნძულებიდან.

PENNÄLER — სალაპ. გიმნაზიის მოსწავლე.

PENNE — სკოლ. გიმნაზია; სკოლა, რომელიც იღვრება სიმწიფის ატმოსფეროს მიღების უფლებას.

PERGAMON-MUSEUM (სერგამის მუზეუმი) — ძველი ხელოვნების მუზეუმი, მდებარეობს ჟერლინში «მუზეუმების კუნძულზე»; მთავარი ექსპონატი — სკულპტურული გამოსახულება ანტიკურ ქალაქ სერგამიდან მცირე ზოგადი (ძვ. წ. 180–160 წწ.), რომელზეც გამოსახულია ღმერთების ბრძოლა გიგანტებთან.

PERLE AN DER SPREE (მარგალიტი შპრეეზე) — ჟერლინის პოეტური სახელწოდება.

PERLE DER MÄRKISCHEN SCHWEIZ (ჟრანდენბურგის შვეიცარიის მარგალიტი) — ქ. ჟუკოვის (შტრაუსბერგის მახლობლად, ჟრანდენბურგის მხარეში) ხატოვანი სახელწოდება; ასე მას უძახდა ცნობილი გერმანელი მწერალი ტეოდორ ფონტანე.

PERLE DER NORDSEE (ჩრდილოეთის ზღვის მარგალიტი) — კუნძულ ზილტის პოეტური სახელწოდება.

PERLE DES BAROCK (ბაროკოს მარგალიტი) — ქ. შრეზდენის ხატოვანი სახელწოდება.

PERLON (პერლონი) — პოლიამიდის ბოჭკოს სახელწოდება ჟერმანიისში.

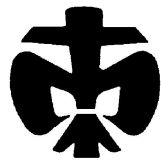
PETERSBERGER ABKOMMEN (სეტერსბერგის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1949 წ. 2 ნოემბერს დასავლეთის ქვეყნების უმაღლესი კომისრების და ჟმრ კანცლერის ღონრად ღდენაუერის მიერ; ითვალისწინებდა საოკუპაციო სტატუსის ზოგიერთ ცვლილებებს, უზსნიდა შედგენილ ქრესპუბლიკას მისავალს ჟგროპულ საბჭოში, ითვალისწინებდა მძიმე მრეწველობის საწარმოების დემონტაჟის შეწყვეტას.

PETERSPFENNIG (სიტყვ. პენიგი ზმ. სეტერსთვის) — კათოლიკების ყოველწლიური ნებაყოფლობითი შესატანი ჟატკანის სასარგებლოდ.

PETRI DANK! (მადლობა მოციქულ სეტერს!) — პასუხი წარმატებული თევზჭერის სურვილებზე.

PETRI HEIL! (ღისურვებ წარმატებულ თევზჭერას!) (სიტყვ. შიდება მოციქულ სეტერს!) — მეთევზეების მისალმება; დაკავშირებულია ზმ. სეტერს სახელთან, რომელიც ითვლება მეთევზეების მფარველად.

PFADFINDER (სკაუტი, ბოღსკაუტი) (სიტყვ. მეძებარი) — წვერი საბავშვო და ჭაბუკთა ორგანიზაციის, შექმნილი ინგლისელი «ბოღსკაუტების» მაგალითზე; ჟგროპის მრავალ ქვეყანაში არსებული ასეთი ორგანიზაციის მიზანს წარმოადგენს ბავშვებსა და მოზარდებში ამხანაგობის სულის აღზრდა.

ჟერმანელი სკაუტების ემბლემა

PFALZ (შფალცი) — შადლანდ-შფალცის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

შადნშფალცის გერბი

DIE PFALZ BEI KAUB AM RHEIN (შფალცი ღაუბასთან შადნზე) — ყოფილი საბაჟო კარიბჭე, აშენებუ-

PFALZ / RHEINPFALZ

- ლია 14 საუკუნეში; მდებარეობს კუნძულზე (შაინლანდ-შფალცის მხარე).
- PFALZ / RHEINPFALZ** (შფალცი) — ისტორიული მხარე ჰერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, შაინის ზემო და შუა დინებაში.
- PFALZER BERGLAND** (შფალცის მთიანი მხარე) — თვალწარმტაცი ადგილი მთებ შფალცს და შუნსრედუკს შორის.
- PFALZER WALD** (შფალცის ლესი) — მთები ჰერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (შაინლანდ-შფალცი); ნაკრძალი.
- PFANNKUCHEN** — ნამცხვარი ტკბილი საჩურით.
- PFEFFERKUCHEN** (თაფლის პური) — ნამცხვარი თაფლით და საკაზმით.
- PFEFFERKUCHENHAUSCHEN** (თაფლის პურის სახლი) — საშობაო საჩუქარი: ტკბილეულით მორთული თაფლის პურის სახლი, რომელიც მოგონებს ჯადოქრის თაფლის პურის სახლს ძმები ჰრიმების ზღაპრიდან «სენზელი და ჰრეტელი» («Hänsel und Gretel»).
- PFENNIG** (პფენიგი) — გერმანული მონეტა; 1871 წ-ან უდრის მარკის 1/100.
- PFINGSTEN** (სამება) — ქრისტიანული დღესასწაული, აღინიშნება ჰდღგომის შემდეგ 50-ე დღეს სულთმოფინების აღსანიშნავად.
- PFINGSTMAIE** — *იხ.* Maie.
- PFINGSTMONTAG** (სამების მეორე დღე) — ჰერმანიამი ოფიციალური დღესასწაული.
- PFINGSTOCHSE** (ხარი, მორთული სამების დღეს) — სამხრეთგერმანული წესი: ხარის მორთვა ბაფთებით და გვირგვინებით საზაფხულო საძირებზე გადაყვანის წინ სამების მეორე დღეს.
- PFINGSTREITEN** (დოლი სამებაზე) — მხედრების ტრადიციული შეჯიბრება სამების დღესასწაულის დროს.
- PFINGSTSONNTAG** (სამების პირველი დღე) — ჰერმანიამი ოფიციალური დღესასწაული.
- PFLAUMENTOFFEL** — საკვამურის მწმენდავის ფიგურა, გაკეთებული შავი ქლიავისგან და დამაგრებული ხის ღეროზე.
- PFORTE DES SCHWARZWALDES** (შვარცვალდის ზიშკარი) — ქ. შფორცხადმის ხატოვანი სახელწოდება (ჰადენ-ჰიურტემბერგი).
- PFORTE ZUM THÜRINGER WALD** (ჰიურინგიის ლესის ზიშკარი) — ქ. ჰრნშტადტის ხატოვანი სახელწოდება.
- PFORZHEIM** (შფორცხადმი) ქალაქი ჰადენ-ჰიურტემბერგში; 114 ათასი მაცხოვრებელი; ჰერმანიის საოქრომჭედლო მრეწველობის ცენტრი; ქალაქს ხატოვანად უწოდებენ «შვარცვალდის ზიშკარს» («die Pforte des Schwarzwaldes»).
- PFÜLLENDORF SC** («შფულენდორფი სჰ») — ჰერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.
- PHOTOKINA** («ფოტოკინა») — საერთაშორისო ფოტოგამოფენა, ტარდება ჰიოლნში (ხრდილოეთ შაინი-ჰესტფალია).
- PIEFKE** (პიფკე) — 1. ჭკუამოკლე, პატივმოყვარე ადამიანი; 2. გერმანელების დამცინავი სახელწოდება ჰესტრიაში.
- PIONIERTRUPPE** (საინჟინრო ნაწილები) — ჰუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.
- PILLNITZ** (პილნიტცი) — საქსონელი კურფურსტების და მეფეების საზაფხულო რეზიდენცია შრენდენთან ახლოს ჰილბის სანაპიროზე.

PINAKOTHEK (პინაკოთეკა) — სამეფო ან სათავადო სამხატვრო გალერეა; ცნობილია ძველი და ღვაწლი პინაკოთეკები (Alte und Neue Pinakothek) მიუნხენში.

PIRMASENS (პირმაზენსი) — ქალაქი შტაინლანდ-ჰოლცში; 54 ათასი მაცხოვრებელი; ჰერმანის ფესაგმლის მრეწველობის ცენტრი (400 ფაბრიკა).

PLANTEN UND BLOMEN (პლანტენ უნდ ბლომენ) (*სიტყვ.* მცენარეები და ყვავილები) — უმსხვილესი პარკი შამბურგში.

PLATTDEUTSCH — *იხ.* Niederdeutsch.

PLAUEN (სლაუენი) — ქალაქი საქსონიაში; 79 ათასი მაცხოვრებელი; განსაკუთრებულად ცნობილია პლაუენური მაქმანები.

სლაუენის გერბი

PLAUER SEE (სლაუერ ზეე) — 1. ტბა ჭრანდენბურგის მხარეში; 2. ტბა ტეკლენბურგ-ჩინა სომერანიის მხარეში.

POEL (სელო) — კუნძული ჰალტიის ზღვაზე ქალაქ ჰისმართან ახლოს.

POLITIKER DER ERSTEN STUNDE (პირველი საათის პოლიტიკოსები) — ასე უწოდებდნენ მასაველეთ ჰერმანიაში მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ იმ პოლიტიკოსებს, რომლებიც აქტიურად გამოდიოდნენ ქვეყანაში დემოკრატიული ტრადიციების დანერგვისათვის.

POLIZEI-ANWÄRTER (პოლიცად-ანვერტერი) — რიგითის წოდება პოლიციაში.

POLIZEIBEZIRKS-OBERMEISTER (პოლიცად-ბეცირკს-ობერმაისტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ხინოსანი პოლიციაში.

POLIZEI DER BRD (ოფიშ პოლიცია) — ძირითად ამოცანებს ასრულებს მხარეების პოლიცია (დაცვის პოლიცია, სისხლის სამართლის პოლიცია, სამდინარეო პოლიცია და მორიგე პოლიცია), და ზოგიერთ კერძო ამოცანებს — ფედერალური პოლიცია (ფედერალური საზღვრის დაცვა); წოდებები: რიგითები, უმცროსი და საშუალო ხინები — პოლიცად-ანვერტერი, პოლიცად-უნიტერვახმისტრი, პოლიცად-ვახმისტრი, პოლიცად-ობერვახმისტრი, პოლიცად-ჰაუპტვახმისტრი, პოლიცად-მაისტერი, პოლიცად-ობერმაისტერი, პოლიცად-ბეცირკს-ობერმაისტერი, პოლიცად-რევიერ-კომისარი; უფროსი ხინები — პოლიცად-კომისარი, პოლიცად-ობერკომისარი, პოლიცად-ჰაუპტ-კომისარი; უმაღლესი ხინები — პოლიცად-რატი, პოლიცად-ობერრატი, პოლიცად-დირექტორი, პოლიცად-პრეზიდენტი.

POLIZEIDIREKTOR (პოლიცად-დირექტორი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ხინი პოლიციაში.

POLIZEIHAUPTKOMMISSAR (პოლიცად-ჰაუპტკომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ხინი პოლიციაში.

POLIZEIHAUPTWACHTMEISTER (პოლიცად-ჰაუპტვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ხინი პოლიციაში.

POLIZEIKOMMISSAR (პოლიცად-კომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ხინი პოლიციაში.

POLIZEIMEISTER (პოლიცად-მაისტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ხინი პოლიციაში.

POLIZEIOBERKOMMISSAR (პოლიცად-ობერკომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ხინი პოლიციაში.

POLIZEIOBERMEISTER (პოლიცად-ობერმაისტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ხინი პოლიციაში.

POLIZEIOBERRAT

POLIZEIOBERRAT (პოლიცად-ობერრატი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIOBERWACHTMEISTER (პოლიცად-ობერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIPRÄSIDENT (პოლიცად-პრეზიდენტი) — უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIRAT (პოლიცად-რატი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIREVIERKOMMISSAR (პოლიცად-რევიერ-კომისარი) — ერთ-ერთი საშუალო ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIREVIEROBERWACHTMEISTER (პოლიცადრევიერ-ობერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIUNTERWACHTMEISTER (პოლიცად-უნტერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLZEIWACHTMEISTER (პოლიცად-ვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLTERABEND (პოლტერაბენდი) — საღამოს წვეულება ქორწილის წინა დღეს.

POMMERN (შომერანია) — ისტორიული მხარე ღალტიის ზღვის სანაპიროზე; განირჩევა ჩინა და ოკანა შომერანია; 1170 წ-ან საჰერცოგო, 1815-1945 წწ. შრუსიის პროვინცია; მთავარი ქალაქი შტეტინი; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ მთლიანად ოკანა და ჩინა შომერანიის ნაწილი მდინარე ოდერის აღმოსავლეთით გადაეცა შოლონეთს; შომერანიის ნაწილი ოდერის დასავლეთით შედის ფედერალურ მხარეში ტეკლენბურგი-ჩინა შომერანია.

შომერანიის ვერბი

PORSCHE («სორშე») — მსუბუქი და სპორტული ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უშვებს ფირმა «Dr. Ing. h.c. F. Porsche AG»; ფირმა დაარსებულია 1931 წ. შტუტგარტში ინჟინერ-კონსტრუქტორის ფერდინანდ სორშეს მიერ (1875-1951 წწ.).

*ფირმა «სორშეს»
ემბლემა*

PORSCHE KG («სორშე ჰაჰ») — ფირმა, დაარსებული 1931 წ. შტუტგარტში ინჟინერ-კონსტრუქტორის ფერდინანდ სორშეს მიერ (1875-1951 წწ.); უშვებს სპორტულ ავტომანქანებს ჰაერით გაგრილების ძრავებით.

PORTA NIGRA (შორტა ჩიგრა) (ლათ. შავი ჭიშკარი) — რომაული ეპოქის ქალაქის ჭიშკარი (აშენებულია ახ. წ. 2 ს.) ჩირში; ჟერმანიის ტერიტორიაზე რომაული არქიტექტურის ერთ-ერთი საუკეთესო ძეგლი.

PORTA WESTFALICA — იხ. Westfälische Pforte.

PORZELLANMANUFAKTUR MEIBEN (შადგენის ფაიფურის მანუფაქტურა) — ჟეროპაში უძველესი ფაიფურის საწარმო, დაარსებული 1710 წ. ქ. შადგენში (საქსონია).

PÖSSNECK VfB («სდოსნევი ფფჰ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

POTSDAM (შოტსდამი) — ქალაქი, ჟრანდენბურგის მხარის ადმინისტრაციული ცენტრი; 140 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი კულტურული და ტურისტული ცენტრი; მდებარეობს მდინარე შაფელზე და ტებებზე ჟერლინის სამხრეთ-დასავლეთით; პირველი ცნობები 10 ს.; მე-18 ს-ან შრუსიის მეფეების მეორე რეზიდენცია; სასახლე-

ები, პარკები, ეკლესიები, მუზეუმები, თეატრები; ყველაზე მეტად ცნობილია საპარკო ანსამბლი სან-სუსი; ღინოსა და ტელევიზიის ომადლეის სკოლა, მსოფლიოში განთქმული კინოსტუდია «ჟაბელსბერგი», ასტროფიზიკური ობსერვატორია.

შოტსდამის გერბი

POTSDAMER — *იხ.* Radler.

POTSDAMER ABKOMMEN (შოტსდამის ხელშეკრულებები) — ხელმოწერილია 1945 წ. 2 აგვისტოს შოტსდამის ღონფერენციაზე.

POTSDAMER KONFERENZ 1945 (შოტსდამის 1945 წ. ღონფერენცია) — სსსრ (სტალინი), ჩყყ (ჩრუშენი) და შიდი ღრიტანეთის (ჩერჩილი, 25 ივლისიდან — ჟტლი) მთავრობების მეთაურების კონფერენცია, რომელიც მიმდინარეობდა 17 ივლისიდან 2 აგვისტომდე ქ. შოტსდამში; მიიღო გადაწყვეტილება ჟერმანიის დემოლიტარიზაციაზე და დენაციფიკაციაზე, გერმანული მონოპოლიების მოსპობაზე, რეპარაციებზე, შოლონეთის დასავლეთ საზღვარზე, გერმანელების გასახლებაზე ჟერმანიის აღმოსავლეთ მხარეებიდან.

POUR LE MERITE (*ფრ.* «შამსახურებისათვის») — შრუსიის მეფის ღრიდრიხ II შიდის (1712-1786 წწ.) მიერ 1740 წ. დაარსებული ორდენი სამხედრო და სამოქალაქო დამსახურებისათვის; 1952 წ-ან — ჟფჩ უმაღლესი ჯილდო მეცნიერებასა და ხელოვნებაში (Pour le merite für Wissenschaften und Kunst).

PPP — *იხ.* „Parlamentarisch-Politischer Pressedienst“.

PRALINE (პრალინი) — შოკოლადის კამფეტი მარციპანის საჩურთით.

PRANGSTANGE (სურათოვანი ჭოკი) — «სამაისო ხის» ნაირსახეობა: 8 მ. სიგრძის ჭოკი, გარშემოკრული ყვავილებით, სიმწვანით, ფერადი ნართით; გამოიყენება სვლელობების დროს სამებაზე.

PRÄSIDENT DES BUNDESRAATES (ბუნდესრატის პრეზიდენტი) — ჟერმანიის პარლამენტის მეორე პალატის მეთაური.

PRÄSIDENT DES VERWALTUNGSBEZIRKES (ადმინისტრაციული ოლქის პრეზიდენტი) — ადმინისტრაციული ოლქის სამართველოს მეთაური.

PRENZLAUER BERG (შრენცლაუერ ჟერგი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

PREUßEN (შრუსია) — სახელმწიფო, შემდეგ ჟერმანიის მხარე (1945 წ-დე); ისტორიული ბირთვი — ჟრანდენბურგი, რომელიც 1618 წ. გაერთიანდა შრუსიის საჰერცოგოსთან (რომლის დასაბამია 1525 წ.); ბრანდენბურგულ-პრუსიული სახელმწიფო 1701 წ. გახდა სამეფო (დედაქალაქი ჟერლინი); 18-19 საუკუნეებში პრუსიელმა მეფეებმა შოგენცოლერნის დინასტიიდან გააფართოვეს სახელმწიფოს ტერიტორია, 1871 წ. შრუსიის მეთაურობით დასრულდა ჟერმანიის გაერთიანება, შრუსიის მეფე გახდა ჟერმანიის იმპერატორი; 1918 წელს მონარქია დაემხო, შრუსია გახდა ჟერმანიის ერთ-ერთი მხარე; 1945 წელს შრუსია გაიყო ცალკეულ მხარეებად; 1947 წელს საკონტროლო საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება შრუსიის სახელმწიფოს ლიკვიდაციაზე.

PREUßEN MÜNSTER SC

სრუხიის გერბი

სრუხიის დროშა

PREUßEN MÜNSTER SC («სროდსენ შდუნსტერ სჲ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

PRIMA (პრიმა) (ლათ. primus პირველი) — გიმნაზიის ორი ბოლო კლასი (მე-8 და მე-9).

PRINTE — თაფლის პური წმინდანების ფიგურების გამოსახულებით.

PRINZ-ALBRECHTSTRASSE (პრინც-ალბრეხტშტრასე) — 1. ჟერლინის ქუჩის სახელწოდება, სადაც მდებარეობდა გესტაპო (**Geheime Staatspolizei**-დან, სახელმწიფო საიდუმ-

ლო პოლიცია); 2. თვით გესტაპოს სახელწოდება.

PRO 7 («სრო 7») — ჟერმანიის კერძო სატელევიზიო პროგრამა.

PROLETARIERIN UNTER DEN DEUTSCHEN GROßSTÄDTEN (ქალაქი-პროლეტარი მსხვილ გერმანულ ქალაქებს შორის) — ქ. ჰემნიცის ხატოვანი სახელწოდება.

PUMA (პუმა) — ქვეითის საბრძოლო მანქანა; საბრძოლო მასა — 31,5 ტ.; ეკიპაჟი — 3 კაცი; წარმოების თარიღი: 2007 წლიდან.

PUMPERNICKEL (პუმპერნიკელი) — ვესტფალური პურის ნაირსახეობა ხამად ნაფქვავე ჭვავისგან; აქვს მოტკბო გემო.

— ზა —

და

QUALITÄTSWEIN (სამარკო) (*ბიტყვ.* ხარისხოვანი ღვინო) — სუფრის ღვინოზე უფრო მაღალი ხარისხის ღვინო, რომელმაც გაიარა სახელმწიფო ექსპერტიზა.

QUALITÄTSWEIN MIT PRÄDIKAT (სამარკო ღვინო პრედიკატით) — უმაღლესი ხარისხის ღვინო, რომელიც დადასტურებულია სახელმწიფო ექსპერტიზით.

QUARKKUCHEN (კვარკკუხენი) — *იხ.* Käsekuchen.

QUARTA (ღვარტა) (*ლათ.* quartus მეოთხე) — გიმნაზიის მესამე კლასი.

QUEDLINBURG (ჰვედლინბურგი) — ქალაქი ოსარცის მთების ჩრდილო-

ეთ კალთასთან (საქსონია-ჰნჰალტის მხარე); მე-10-12 საუკუნეების ეკლესიები, მე-15-16 საუკუნეების ფახვერკული სახლები, მე-16-18 საუკუნეების ციხესიმაგრე; ტურიზმის ცენტრი.

QUELLE («ღველე») (*ბიტყვ.* წყარო) — სარეკლომო ჟურნალი საქონლის კატალოგით, რომელიც იგზავნება ფოსტით სავაჭრო ფორმა «როსფერზანდჰაუს ჰველე ჟუსტავ შიკედანც»-ის მიერ.

QUELLE FURTH («ღველე ჟურტი») — საფეხბურთო კლუბი.

QUINTA (კვინტა) (*ლათ.* quintus მეხუთე) — გიმნაზიის მეორე კლასი.

— და —

Mr

RADARFALLE (რადარის მახე) — ავტომატური მოწყობილობა, რომელიც ზომავს ავტომანქანების სიჩქარეს და უღებს ფოტოსურათს მათ, ვინც გადაამეტებს ნებადართულ სიჩქარეს; ჩვეულებრივ დგავენ საჩქაროსნო ავტომაგისტრალებზე; სალაპარაკო სახელწოდება Starenkasten («მოშიების საბუდარი»).

RADIKALENERIASS (ბრძანებულება რადიკალებზე) — დადგენილება «აკრძალვა პროფესიებზე», მიღებული სამხარეო მთავრობების მეთაურების მიერ 1972 წ.

RADLER (*სამხ.-გერმ.* რადლერი) — გამაგრებელი სასმელი: ლუდი გაზავებული სანახევროდ ლიმონათით.

RAF (არაფ) — *იხ.* Rote-Armee-Fraktion.

RASTHAUS (რასტჰაუსი) — სასტუმრო რესტორანით ავტოტურისტებისათვის, ჩვეულებრივ ავტოსტრადებზე.

RASTSTÄTTE (დასვენების ადგილი) — ავტოსადგომი ვაფეთი (რესტორნით), გასამართავი სადგურით და სერვისული მომსახურებით.

RATHAUS (რატჰაუსი) — შენობა, რომელიც მდებარეობს საქალაქო თვითმართველობა; შუა საუკუნეებში რატჰაუსს აშენებდნენ საბაზრო მოედანზე; როგორც წესი, აქვს საზეიმო დარბაზი მე-2 სართულზე და საათის კოშკი.

RATHAUSPARTEIEN (რატჰაუსული პარტიები) — *ხუმრ.* ჴერმანიის მოქალაქეების დროებითი დაჯგუფებები, რომლებიც ერთიანდებიან ადგილობრივი მუნიციპალური ამოცანების გადასაწყვეტად.

RATSHERR (რატსჰერი) — საქალაქო საბჭოს ან თემის საბჭოს წევრი.

RATSKELLER (რატჰუმის სარდაფი) — რესტორანი, რომელიც მდებარეობს რატჰუმის სარდაფში ან პირველ სართულზე.

RAU JOHANNES (რაუ იოჰანეს) (1931 — 2006 წწ.) — ჴერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1999 — 2004 წწ. (ჴსრ-ის); ამ პოსტზე შეცვალა ტომან ჴერცოგი.

RAUCHERAAL (შებოლილი გველთევზა) — პოპულარული დელიკატესი.

RAUCHERMANNCHEN (მწეველი) — საშობაო სუვენირი მწეველი ადამიანის სახით მოსაწევი სანთლებით.

RAVENSBRÜCK (რავენსბრუკი) — მემორიალი ყოფილი ნაცისტური ქალთა საკონცენტრაციო ბანაკის ადგილას ქ. ჴერსტენბურგის მახლობლად (ჴრანდენბურგის მხარე); გახსნილია 1959 წ.

REALSCHULE (რეალური სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა (მე-5-10 კლასები) სწავლის სხვადასხვა (ტექნიკური, კომერციული, სოფლისსამეურნეო და ა. შ.) ორიენტაციით; შექმნილია 1964 წელს არასრული საშუალო სკოლის საფუძველზე.

RECLAM-HEFT («*სეკლამ-რეკლამი*») — გამომცემლობა «*ფილიპ რეკლამ უმცროსის*» ჯიბის ფორმატის წიგნი.

RECLAM VERLAG («*სეკლამ ფერლაგი*») — გამომცემლობა, დაარსებული 1947 წ. შტუტგარტში; გამოსცემს იაფი ჯიბის წიგნების სერიას, «*ონივერსალურ ბიბლიოთეკას*», ცნობარებს ხელოვნებაზე და სხვა ლიტერატურას.

RECKLINGHAUSEN (*სეკლინგჰაუზენი*) — ქალაქი შურის მხარეში, ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში; პორტი შაინ-სერნეს არხზე; 120 ათასი მაცხოვრებელი; ყოველწლიური *ჰელოვნების* შურის ფესტივალი.

REEPERBAHN (*სეპერბანი*) — ქუჩა *სამბურგში*, ცნობილი თავისი გასართობი დაწესებულებებით.

REFORMATION (*სეფორმაცია*) — ფართო რელიგიური და საზოგადოებრივი მოძრაობა *ცენტრალურ და შასავლეთ* *ჟეროპაში* მე-16 ს., რომლის შედეგადაც წარმოიშვა *სომის* *საპისგან* დამოუკიდებელი (*პროტესტანტული*) ეკლესიები; დაიწყო *ჟერმანიაში* *შარტინ* *სუთერის* გამოსვლით, რომელმაც გამოაცხადა თავისი ცნობილი თეზისები.

REFORMATIONSFEST (*სეფორმაციის შდე*) — აღინიშნება *ევანგელიკურ ეკლესიაში* *შარტინ* *სუთერის* მიერ ქ. *ჰიტენბერგში* 1517 წ. 31 ოქტომბერს 95 თესიზის გამოცხადების აღსანიშნავად; ეს თარიღი ითვლება *სეფორმაციის* დასაწყისად.

REFORMHAUS (*რაციონალური კვების პროდუქტების მაღაზია*) — მაღაზიების ქსელი, რომლებშიც იყიდება *ეკოლოგიურად სუფთა* დიეტური პროდუქტები და *სამკურნალო მცენარეები*.

REGENSBURG (*სეგენსბურგი*) — ქალაქი *ჰავარიაში*; პორტი *შუნაიზე*; 119 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი; რომანული და გოტიკური ეკლესიები, ტაძარი (13-16 სს.), ძველი რატუშა (14 ს.).

სეგენსბურგის გერბი

REGIERENDE BURGERMEISTER — მმართველი ბურგომისტრი.

REGIERUNGSAMTMANN (*რეგირუნგსამტმანი*) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSASSISTENT (*რეგირუნგსასისტენტი*) — საშუალო ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSBEZIRK (*ადმინისტრაციული ოლქი*) — საშუალო დონის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულები, რომლებზედაც იყოფა *ფედერალური მხარეები*.

REGIERUNGSDIREKTOR (*რეგირუნგსდირექტორი*) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSHAUPTSEKRETAR (*რეგირუნგსჰაუპტსეკრეტარი*) — საშუალო ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSINSPEKTOR (*რეგირუნგსინსპექტორი*) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERAMTMANN (*რეგირუნგსობერამტმანი*) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERINSPEKTOR (*რეგირუნგსობერინსპექტორი*) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERSEKRETAR (*რეგირუნგსობერსეკრეტარი*) — საშუალო ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSPRÄSIDIUM

REGIERUNGSPRÄSIDIUM (რეგირუნგს-პრეზიდუმი) — ადმინისტრაციული ოლქის მმართველობა.

REGIERUNGSRAT (რეგირუნგსრატი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSSSEKRETAR (რეგირუნგს-სეკრეტარი) — საშუალო ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

REICHSTAGSVERHULLUNG (რადხსტაგის მოფარდვა) — ამერიკელი მხატვრების ჩრისტო და ჯან-კლოდის (Christo, Jeanne-Claude) აქცია 1995 წ. ივნის-ივლისში, რომლის დროსაც რადხსტაგის შენობა ჟერლინში მისი გადაკეთების წინ ორი კვირით მოფარდული იყო სპეციალური ვარცხლისფერა ქსოვილით.

REIHENHAUS — რიგითი გამაგებების სახლი (ერთგვაროვანი ერთსართულიანი სახლები დგანან ერთ რიგში).

RENNSTEIG (რენშტაიგი) — მთის გზა ღერინგიაში; სიგრძე 168 კმ.; გადის მთის გრეხილის ღერინგის ღეის თხემზე; პოპულარული სატურისტო მარშრუტი.

REPUBLIKANER (REP) (რესპუბლიკელების პარტია) — მემარჯვენე პოლიტიკური პარტია; დაარსებულია 1983 წ.

RESIDENZ DER MUSEN (მუზების რეზიდენცია) — შტუტგენის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ცნობილია როგორც ხელოვნების ქალაქი.

REUTLINGEN 05 SSV («რეიტლინგენ 05 სსშ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

REWE-GRUPPE (რევე-გუგუფი) — საცალო ვაჭრობის ერთ-ერთი უმსხვილესი გაერთიანება, დაარსებულია 1920 წ. ღოლნში.

RHEIN (რაინი) — ჟეროპის უმსხვილესი მდინარე; სიგრძე 1320 კმ., სათავე ღლებში (ჟვედარის კანტონი ჟრაუბუნდენი), მიედინება ჟოდენის ტბის და ზემორაინის დაბლობის გავლით, გადაკვეთს რაინის ჟიქალოვან მთებს და ჟუავეროპულ ვაკეს, ჩაედინება ჩრდილოეთის ზღვაში; ძირითადი შენაკადები: ღარე, შოზელი, შაასი, ჩეკარი, შადნი, შური; რაინი — მნიშვნელოვანი სატრანსპორტო მაგისტრალია ინტენსიური ნაოსნობით (ზემოთ ჟაზელამდე); შეერთებულია არხებით რონასთან, შარნასთან, ჟეზერთან, ჟლბასთან, ჟმსთან; უმსხვილესი ქალაქები რაინზე: ჟაზელი (ჟვედარია), სტრასბურგი (საფრანგეთი), შანჰადმი, ღობლენცი, ჟონი, ღოლნი, ტუდსბურგი (ღერმანია), რატერდამი (სოლანდია).

RHEIN-MAIN-DONAU-GROBSCHIFFFAHRTSWEG (რეინ-რაინი-ტუნაი) — წყლის სატრანსპორტო არტერია, რომელიც აერთიანებს ჩრდილოეთის და ჟავ ზღვებს (3500 კილომეტრი); გადის რაინზე, შადნზე, შადნ-ტუნაის არხზე და ტუნაიზე; გახსნილია 1992 წელს.

RHEINGAU (რაინგაუ) — ბორცვებიანი ადგილი რაინის მარჯვენა ნაპირზე რაინის შესართავის ქვევით ქალაქებს ჟისბადენსა და ჟინგენს შორის; რბილი კლიმატი და უხვმოსავლიანი ნიადაგი; განვითარებულია მეზღვობა და მევენახეობა.

RHEIN-HERNE-KANAL (შაინ-ჰერნეს არხი) — სანაოსნო არხი ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში; სიგრძე 49 კმ.; აერთებს მდინარეებს შაინს (შუდსტურგში) და ჴმსს (ჰერნეს რაიონში).

RHEINHESSEN (შაინჰესენი) — მოსავლიანი ადგილი შაინლანდ-ჰფალცში შაინის მარცხენა ნაპირზე ქალაქებს ჴორმსს და ჴინგენს შორის; განვითარებულია მევენახეობა.

RHEINISCH-WESTFALISCHES ELEKTRIZITÄTSWERK AG (RWE) («შაინიშვესტფალიაში ელექტრიციტეტს-ვერკ რუა») — ელექტროენერჯის მწარმოებელი და გამანაწილებელი უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1898 წ. ქ. ჴსენში.

RHEINISCHE POST («შაინიშვესტ-ტი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ოდესღაცდროში ტირაჟით 396 ათასი ეგზემპლარი; დაარსებულია 1946 წ.

RHEINISCHE POST

ჴაზეთი «შაინიშვესტ-ტი»

RHEINISCHER MERKUR («შაინიშვერ-ტერკური») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ჴობლენცში; დაარსებულია 1946 წ.

RHEINISCHER MERKUR

ჴაზეთი «შაინიშვერ-ტერკური»

RHEINISCHES LANDESMUSEUM (შაინის სამხარეო მუზეუმი) — კულტურულ-ისტორიული მუზეუმი ჴონში.

RHEINISCHES MANCHESTER (შაინის ტანჩესტერი) — ქ. ტონჩენგლადბახის ხატოვანი სახელწოდება; იგი პატარა სამონასტრო ქალაქიდან გადაიქცა ბამბეულის მრეწველობის მსოფლიო მნიშვნელობის მსხვილ ცენტრად.

RHEINISCHES SCHIEFERGEBIRGE (შაინის ჴიქალოვანი მთები) — მდებარეობენ ძირითადად ჴერმანიამში (ნაწილობრივ ჴელგიაში, ჴეუქსემბურგში, საფრანგეთში), შაინის შუა დინების ორივე ნაპირებზე; სიმაღლე 880 მ.

RHEINLAND-PFALZ (შაინლანდ-ჰფალცი) — ფედერალური მხარე ჴერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში; ფართობი 19800 კვ. კმ., მოსახლეობა 3,8 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ტაინცი; ჩრდილოეთში შაინის ჴიქალოვანი მთები, სამხრეთში მოსავლიანი დაბლობები შაინის მარცხენა ნაპირზე; მნიშვნელოვანი მდინარეები: შაინი, ტოზელი, ჩაე, ჴანი; განვითარებულია მევენახეობა.

შაინლანდ-ჰფალცის დროშა

შაინლანდ-ჰფალცის გერბი

შაინლანდ-ჰფალცის მხარე

RHEINLÄNDER (რაინლენდერი) — გერმანული ხალხური ცეკვა, მუსიკალური ზომა 2/4.

RHEINMETALL («რაინმეტალი») — საკანცელარიო საბეჭდო მანქანის მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ჴერმანიამში.

RHEINMETALL AG («შაინმეტალ რუა») — ერთ-ერთი უმსხვილესი მანქანათმშენებლო ფირმა.

RHEINPFALZ

ფირმა
«საინჟინერო»
ემბლემა

RHEINPFALZ («საინჟინერო») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ქ. ზედუიგსჰაფენში ტირაჟით 246 ათასი ეგზემპლარი.

DIE RHEINPFALZ

გაზეთი «საინჟინერო»

RHEINPROVINZ (საინის პროვინცია) — ჟერმანიის ისტორიული პროვინცია.

ყოფილი საინის პროვინციის დროშა და გერბი

RHEINSTAHL AG («საინშტალ ლაი») — ფოლადის და მანქანათმშენებლო სახოლდინგო უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1870 წ., ხელახლად შეიქმნა 1954 წ.; 1973 წ. შეუერთდა კონცერნს «ლაიფსტაილ-ჰისენ-ჰიუსტე ლაი» (ამჟამად «ჰისენ-ლაიფსტაილ-ჰიუსტე ლაი»).

RHEINSTAHL HANOMAG AG («საინშტალ ჰანომაგ ლაი») — საავტომობილო კონცერნი, დაარსებული 1873 წ. ჰანოვერში; 1959 წ-დე ეწოდებოდა «სანოვერშე მაშინენბაუ ლაი» («სანომაგ»); აწარმოებს სატვირთო მუხლუხა მანქანებს (Hanomag — შემოკ. Hannoverische Maschinenbau AG-დან).

კონცერნ «საინშტალ ჰანომაგის» ემბლემა

RHEINWEIN (საინვაინი) — სახელწოდება გერმანული ღვინოების, რომლებსაც აწარმოებენ საინის მიმდებარე ტერიტორიებზე.

RHÖN (საინი) — შუა სიმაღლის მთების მასივი ჟერმანიის ცენტრ-

ში, ჟავარიის, ჟესენის და ლიფორინგის მომიჯნავე ტერიტორიაზე (სიმაღლე 950 მ.); ბუნებრივი პარკები, ბიოსფერული ნაკრძალი.

RIAS — *იხ.* Rundfunk im Amerikanischen Sektor (Berlins).

RICHARD-STRAUß-FESTSPIELE (საინხარდ შტრაუსის მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება შტუნხენში და ჟარმიშ-შარტენკირხენში.

RICHARD-WAGNER-FESTSPIELE (საინხარდ ჟაგნერის მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება 1876 წ-დან ქ. ჟადროღტში.

RICHTFEST (რიხტფესტი) — სახლის მშენებლობის დამთავრების დღესასწაული; აღინიშნება კედლების სახურავამდე აშენების შემდეგ; სახლის ყველაზე მაღალ ადგილას ამაგრებენ ნაძვის ხეს ან ჰვიდებენ სადღესასწაულო გვირგვინს; დღესასწაული ტარდება უხვი ხორავის თანხლებით.

RICHTKRANZ, RICHTKRONE (სადღესასწაულო გვირგვინი) — ამაგრებენ სახურავის კოჭებზე სახლის მშენებლობის დამთავრების დღესასწაულის დროს.

RING (რინგი) (*ხიტცხ.* რგოლი) — ქალაქის წრიული ქუჩის, მაგისტრალის სახელწოდება.

RING CHRISTLICH-DEMOKRATISCHER STUDENTEN (RCDS) (ქრისტიან-დემოკრატი სტუდენტების გაერთიანება) — სტუდენტური კავშირი, რომელიც იმყოფება ჟაიხ ზეგაგლენის ქვეშ.

ქრისტიან-დემოკრატი სტუდენტების გაერთიანების ემბლემა

RING DEUTSCHER PFADFINDERBÜNDE (ღერმანელი სკაუტების წრე) — ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ჟერმანული ახა-

ლგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

RISENER SV («სიზენერ სჲ») — საფეხბურთო კლუბი.

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES (სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). შე-2 შსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 7 360 ადამიანი.

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB (სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). შე-2 შსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 890 ადამიანი.

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB UND SCHWERTER (სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით და მახვილებით) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). შე-2 შსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 160 ადამიანი.

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTE (სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). შე-2 შსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 27 ადამიანი.

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT GOLDENEM EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTEN (სკინის ჯვრის შაინდული ჯვარი ოქ-

როს მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). შე-2 შსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია ერთი ადამიანი — მფრინავი უსანს ოლრიხ შუდელი.

ROBERT BOSCH AG («სობერტ ლომ ლჲ») — *იხ.* Bosch-Konzern.

ROBERT BOSCH GMBH («სობერტ ლომ ლტბს») — *იხ.* Bosch-Konzern.

RÖDERBERG-VERLAG GMBH («სოლოდებერგერ ფერლაგ ლტბს») — გამომცემლობა, დაარსებული 1950 წ. შაინის შრანკვურტში.

ROEMER-PELIZAEUS-MUSEUM («სოლომერ უელიციუს» მუზეუმი) — ხელოვნების მუზეუმი ქ. შილდესჰადში (ჴვემო საქსონია).

ROLAND (სოლანდი) — შუასაუკუნოვანი რაინდის ქვის ან ხის ქანდაკება მახვილით და ფართით, რომელიც დგას საბაზრო მოედანზე ან რატუშის წინ ჩრდილოეთ და შუა ლერმანის ბევრ ქალაქში; ქალაქის დამოუკიდებლობის სიმბოლო.

ROLANDSÄULE (სოლანდის სვეტი) — არქიტექტურული ძეგლი სვეტის სახით სოლანდის ფიგურით; ჴრემენის სიმბოლო.

ROLLMOPS (როლმოქსი) — ჩრდილო-გერმანული კერძი: რგოლებად შეხვეული ქაშაყის სუკი ხახვით და კიტრის მწნილით.

ROMANTISCHE STRASSE (სოლმანტული გზა) — პოპულარული ტურისტული მარშრუტი, რომელიც მიემართება ქ. ჴიდურცბურგიდან ლპებისკენ.

ROM DES HORDENS (ჩრდილოეთის სომი) — ქ. ჴიოლნის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ადრე იყო და დღესაც რჩება კათოლიკოსის მსხვილ ცენტრად; შუა საუკუნეებში ქალაქში, რომელშიც იყო 300 მეტი ტაძარი, ხშირად ჩადიოდნენ

RÖMER

დიდი რაოდენობით მომლოცველები.

RÖMER (სადომერი) — რატუმის ძველი შენობა ჭაბნის მონასტერში; აშენებულია 1405 წ., აღდგენილია მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ.

RÖMISCH-GERMANISCHES MUSEUM (სომეულ-ჟერმანული მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ჰოლენში.

RÖMISCH-GERMANISCHES ZENTRAL-MUSEUM (სომეულ-გერმანული ცენტრალური მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ჭაბნში; ჟგროპის ძველი და ადრეული ისტორიის მდიდარი კოლექცია.

ROMISCHE VERTRAGE (სომის ხელშეკრულებები) — ლტომური ენერჯის ევროპული საზოგადოების და ჟგროპული ეკონომიური საზოგადოების შექმნის ხელშეკრულებები; ხელმოწერილია სომში 1957 წ. 25 მარტს.

RoRo («სოქოქო») — ჟიბის ფორმატის იაფფასიანი წიგნების სერია, რომელსაც უშვებს გამომცემლობა «სოვოლტ ტაშენბუხ ფერლაგ ჟმბუ» (*შემოკ. Roviohlt-Rotations-Romane*-სგან).

ROSENHOCHZEIT (ვარდის ქორწინება ან ჟარდების შდე) — შეუღლების ათი წლისთავი.

ROSENMTAG (გადარეული ორშაბათი) (rosen, rasen შმაგობა, მძვინვარება) — კარნავალის ბოლო ორშაბათი, როდესაც მხიარულება აღწევს თავის უმაღლეს წერტილს.

ROSENTHAL-PORZELLAN (როზენტალის ფაიფური) — თანამოსახელო ფირმის ფაიფურის ნაწარმის სავაჭრო ნიშანი; ამჟადებენ ქ. ზელბეში (ჟავარია).

როზენტალის
ფაიფურის
ემბლემა

ROSTOCK (სოსტოკი) — ქალაქი ტეკლენბურგ-რინა სომერანიაში, პორტი ჟალტიის ზღვაზე; 253 ათასი მაცხოვრებელი; შედიოდა ჟანზის შემადგენლობაში; პირველი უნივერსიტეტი ხრდილოეთ ჟერმანიაში (1419 წ.); «აგურის გოტიკის» შუასაუკუნოვანი ნაგებობანი; ყოველწლიური ფესტივალი «ჟალტიის ზღვის კვირეული» (Ostseewoche).

სოსტოკის გერბი

ROSTOCKER TONNE (როსტოკული კასრი) — მოცულობის ზომა, რომელსაც ხმარობდნენ ჟანზის დროს დაჭერილი ქაშაყის რაოდენობის და აგრეთვე მარილის გასაზომად.

ROT-WEISS ERFURT FC («სოტ-ჟადს ჟრფურტ მქ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ROT-WEISS ESSEN («სოტ-ჟადს ჟსენი») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ROT-WEISS OBERHAUSEN SC («სოტ-ჟადს ობერჟაუზენი სქ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ROTE-ARMEE-FRAKTION (RAF) (როთელი ლრმიის მრაქცია) — ტერორისტული ორგანიზაცია, რომელიც ჩამოყალიბდა «ჟადერის და ჭაბნჰოფის ჟგუფის» ირგვლივ; მის ხელმძღვანელებს 1975-1977 წწ. მიუსაჯეს ხანგრძლივი პატიმრობა.

როთელი ლრმიის
მრაქციის ემბლემა

ROTE STADT (წითელი ქალაქი) — შაგდებურგის ხატოვანი სახელწოდება.

ROTE CHEMNITZ (წითელი ჰემნიცი) — ქალაქ ჰემნიცის ხატოვანი სახელწოდება.

ROTE ZAHLEN (წითელი ციფრები) — მონაცემები, რომლებიც უჩვენებენ სესხებს, ზარალს, დეფიციტს, დანაკლისს.

ROTES RATHAUS (წითელი სატუშა) — ღერლინის მაგისტრატის შენობა; სახელი ეწოდა იმ აგურის ფერიდან, რომლითაც ივია აშენებული.

ROTHAARGEBIRGE (სოტკპარგებირგე) — მთები ჩრდილოეთ შადნ-ჴესტფალიაში და ᴂსესენში; სიმაღლე 841 მ.; აქ იღებენ სათავეს მდინარეები ᴂანი, ᴂიგი, ᴂური და ა. ᴂ.

ROTHENBURG OB DER TAUBER (სოტენბურგ-ობ-დერ-ᴂაუბერი) — მშვენივრად შემონახული შუასაუკუნოვანი ქალაქი ᴂავარიაში; 11 ათასი მაცხოვრებელი; ტურიზმის ცენტრი.

ROTHENBURGER MEISTERTRANK (სოტენბურგული ღვინის სმა) — ყოველწლიური დღესასწაული ქ. სოტენბურგ-ობ-დერ-ᴂაუბერში 1631 წ. ქალაქისგან ალყის მოხსნის აღსანიშნავად; ქალაქის ბურგომისტრმა სანადლეოზე დალია ერთბაშად სამი ლიტრი ღვინო, რომლის შემდეგ მოწინააღმდეგემ მოხსნა ალყა ქალაქისგან.

ROTSTIFTPOLITIK (წითელი ფანქრის პოლიტიკა) — ხარჯების შემცირება სოციალურ საჭიროებებზე (წითელი ფანქრით იშლება ბეჯეტის სათანადო მუხლები).

ROWOHLT TASCHENBUCH VERLAG GMBH («სოვოლტ ტაშენბუხ ფერლაგ ᴂმბᴂ») — ჯიბის ფორმატის წიგნების გამომცემლობა; 1953

წ. გამოიყო გამომცემლობა («სოვოლტ ფერლაგ ᴂმბᴂ») — დან, 1960 წ-ან — სადნბეკში; 1967 წ-ან ეკუთვნის ამერიკულ კონცერნს, რომელიც გამოსცემს «ᴂადმს» და «ᴂადფს».

ROWOHLT VERLAG GMBH («სოვოლტ ფერლაგ ᴂმბᴂ») — გამომცემლობა, დაარსებული 1908 წ. ᴂადბეციგში ᴂ. სოვოლტის მიერ; 1945 წ-ან — ᴂამბურგში; 1983 წ. გადავიდა კონცერნ «ᴂოლცბერინკის» მფლობელობაში.

გამომცემლობა

«სოვოლტ

ფერლაგის» ემბლემა

rowohlt

RTL (ტᴂᴂ) — კერძო სატელევიზიო კომპანია ᴂდოლნში პროგრამების ფართო სპექტრით.

RTL

რელეკომპანია

ტᴂᴂ-ის ემბლემა

RÜBEZAHL (სადუბეცალი) — მთის სული, ლეგენდების და ზღაპრების გმირი, მთიული უამინდობის და ჩამოზვავების განსახიერება; ხალხს ევლინებოდა რუხი მონაზვნის სახით, კარგებს ეხმარებოდა, ცუდებს უბნევდა გზას, შეიტყუებდა უფსკრულში.

RÜGEN (სადუგენი) — ყველაზე დიდი გერმანული კუნძული ᴂალტის ზღვაზე; ჩინა ᴂომერანიის სანაპიროსგან გამოყოფილია ᴂრადფსვალდერ ᴂოდენის ყურეთი და ᴂტრალზუნდის სრუტეთი; ფართობი 926 კვ. კმ., 85 ათასი მაცხოვრებელი; ეროვნული პარკი და ბიოსფერული ნაკრძალი, საზღვაო კურორტები; კუნძული შეერთებულია ქ. ᴂტრალზუნდთან რკინის გზით და გზატკეცილით, რომლებიც გადიან ჯებირზე; განვითარებულია სოფლის მეურნეობა, თევზჭერა, ტურიზმი.

RUHLA

RUHLA (სულა) — ქალაქი ღერინგიაში; ერთი ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებული ზამთრის სპორტი და ტურიზმი.

RUHR (სური) — მდინარე ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალიაში, სადნის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 235 კმ.; შეერთებულია არხით მდინარე უსთან.

RUHR-NACHRICHTEN («სურ-ჩახრიხტენი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ორტმუნდში ტირაჟით 222 ათასი ეგზემპლარი.

RUHRCHEMIE AG («სურხემი ღჲ») — ქიმიური მრეწველობის უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1928 წელს ქალაქ ობერჰაუზენ-სოლტენში (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალიის მხარე).

RUHRFESTSPIELE (სურის ფესტივალი) — ტარდება მაის-ივნისში ქ. სეკლინჰაუზენში (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალია).

RUHRFESTSPIELE
RECKLINGHAUSEN

სურის ფესტივალის
ემბლემა

RUHRGAS AG («სურგაზ ღჲ») — გაზის მწარმოებელი უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1926 წ. უსენში.

RUHRGEBIET (სურის მხარე, სური) — ჰერმანიის უმსხვილესი სამრეწველო რაიონი, მდებარეობს მდინარეებს სურს და ჩიპეს შორის (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალია); ქვანახშირის საბადოები; აქ თავმოყრილია მძიმე მრეწველობის ძირითადი დარგები: შავი მეტალურგია, ლითონგადამამუშავებელი, ქიმიური, ელექტროტექნიკური და

სხვ.; ქალაქები: უსენი, ორტმუნდი, უესბურგი, ლელზენკირხენი, ლოხუმი და სხვ. შეერთდნენ ერთიან საქალაქო აგლომერაციაში.

RUHRKOHLE AG («სურკოლე ღჲ») — ქვანახშირის კონცერნი, დაარსებული 1968 წ.; აერთიანებს სურის აუზის მთელ ქვანახშირმოპოვებელ მრეწველობას.

RUHRSTAHL AG («სურშტალ ღჲ») — ფოლადსამსხმელი კონცერნი, დაარსებული 1951 წ. ქ. შატინგენში (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალია).

კონცერნი
«სურშტალის»
ემბლემა

RUMMEL (რუმელი) — ბაზრობა, სეირნობის ადგილი ატრაქციონებით, ქუჩური სანახაობებით და ა. შ.

RUNDFUNK IM AMERIKANISCHEN SEKTOR (RIAS) (რადიო ამერიკულ სექტორში) — რადიოსადგური, რომელიც მუშაობდა მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ მასაველეთ ღერლინის ამერიკულ სექტორში ღჲჲ ინფორმაციული სამსახურის ხელმძღვანელობით; 1994 წ. შევიდა «ჰერმანული რადიოს» შემადგენლობაში.

RIAS
BERLIN

ღერლინის ამერიკული
სექტორის რადიოს
ემბლემა

RUPPINER SCHWEIZ (სუპინის შვეიცარია) — ადგილი ღრანდენბურგის მხარეში.

RWE — *იხ.* Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk.

— **რ** —

SAALE — *იბ.* Frankische Saale, Sächsische Saale.

SAAR (საარი) — მდინარე საარში და სპანლანდ-ჰფალცში; ჰოზელის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 246 კმ., ქვემო დინებაში სანაოსნოა; ქ. საარბრეუკენი; სანაპირო რაიონებში განვითარებულია მევენახეობა.

SAARBRÜCKEN (საარბრეუკენი) — ქალაქი საარის მხარეში, მდინარე საარზე; 189 ათასი მაცხოვრებელი; საარის ქვანახშირის აუზის სამრეწველო რაიონის ცენტრი; უნივერსიტეტი; არქიტექტურის ძეგლები ბაროკოს სტილში (18 ს.).

საარბრეუკენის გერბი

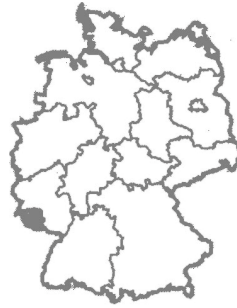
SAARBRÜCKEN FC («საარბრეუკენი ფკ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

SAARGEBIET (საარის მხარე) — *იბ.* Saarland.

SAARLAND (საარლანდი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის დასავლეთში; ფართობი 2500 კვ. კმ., 1,1 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. საარბრეუკენი; მდინარე საარის ხეობაში განვითარებულია მევენახეობა.

საარლანდის დროშა საარლანდის გერბი

საარლანდის მხარე

SAARLÄNDISCHE VERDIENSTORDEN (საარლანდის მამსახურების ორდენი) — დაარსებულია 1974 წ.

SABA — *იბ.* Schwarzwaldler Apparate-Bau-Anstalt August Schwer & Sohne GmbH.

SACHER TORTE (ზახერის ტორტი) — პოპულარული ტორტი შოკოლადით და გარგარით; დარქმეულია ავსტრიელი კონდიტერის ზახერის სახელით.

SACHSEN (საქსონია) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 18400 კვ. კმ., მოსახლეობა 4,64 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. დრეზდენი; ჩრდილოეთში ზემო-ჟერმანული დაბლობი, რომელიც გადადის შადნიან მთებში სამხრეთში; მნიშვნელოვანი მდინარეები: ლაბა, ტულდე, შპრეე; უნივერსიტეტები ზაიციგში, დრეზდენში, ჰემენიციში, შრაიბერგში და სხვა ქალაქებში.

SACHSEN-ANHALT

საქსონიის გერბი (1927-1945 წწ.)

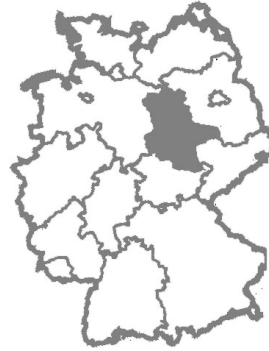
საქსონიის დროშა

საქსონიის გერბი

საქსონიის მხარე

საქსონია-ანჰალტი მხარე

SACHSEN-ANHALT (საქსონია-ანჰალტი) — ფედერალური მხარე ლერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 20400 კვ. კმ., მოსახლეობა 2,79 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. შაგდებურგი; ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს იკავებს ჩრდილო-ღერმანული დაბლობი, დასავლეთში მთის მასივი შარცი (აღმოსავლეთი ნაწილი); მნიშვნელოვანი მდინარეები: ლაბა, საქსონიის ხაალე, შულდე; უნივერსიტეტები ჟალეში, ჟიტენბერგში, შაგდებურგში, შერზბერგში.

საქსონია-ანჰალტის დროშა

საქსონია-ანჰალტის გერბი

SACHSEN LEIPZIG («ხაქსენ ლაიპციგი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1990 წ.

SACHSENHAUSEN (ხაქსენჰაუზენი) — ქალაქ ორანიენბურგის რაიონი (ჟრანდენბურგის მხარე), სადაც 1933-1945 წწ. მდებარეობდა ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი; 1961 წ. გაიხსნა მემორიალი.

SACHSENWALD (საქსონიის ტყე) — ტყის მასივი ჟამბურგის აღმოსავლეთით (ჟლეზვიგ-ჟოლშტანის მხარე); საქსონიის ტყეში მდებარეობს სასახლე ჟრიდრიხს-ჟუ, რომელიც 1871 წ. იმპერატორ ჟილჰალმმა უბოძა ოტო ფონ ჟისმარკს.

SÄCHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU LEIPZIG (საქსონიის მეცნიერებათა აკადემია ლაიპციგში) — სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება; შესდგება ორ «კლასიკან»: ბუნებრივ-მათემატიკური და ისტორიულ-ფილოლოგიური; დაარსებულია 1846 წ.

SÄCHSISCHE (THÜRINGER) SAALE (საქსონიის (ღერინგიის) ხაალე) — მდინარე ლერმანიის აღმოსავლეთში (ჟავარიის, ღერინგიის, საქსონია-ანჰალტის მხარეები), ლაბის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 427 კმ., ქვემო დინებაში სანაოსნოა; ქალაქები აენა, ჟალე.

SÄCHSISCHE SCHWEIZ (საქსონიის შვეიცარია) — შაჰდნის მთების მთისწინეთი ჴერმანიის აღმოსავლეთში (საქსონიის მხარე); სიმაღლე 500-700 მ.; ხეობები, გადაჭრილი ჴლებით და მისი შენაკადებით, თვალწარმტაცი კლდეები, ლამაზი ლანდშაფტი; ტურიზმის პოპულარული ობიექტი; 1800 წ. შვეიცარიაში მხატვრებმა-პეიზაჟისტებმა ლნდრიან ცინგმა და ლნტონ ჴრაფმა ამ ადგილს უწოდეს სახელწოდება Sächsische Schweiz, რის შემდეგაც ეს სახელწოდება გახდა ოფიციალური.

SÄCHSISCHE ZEITUNG («ხექსიშე ცაიტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის შრეზდენში.

SÄCHSISCHES MANCHESTER (საქსონიის შანხესტერი) — ქ. ჴემნიცის ხატოვანი სახელწოდება; მე-19 ს. ჴერმანიის საფეიქრო მრეწველობის ცენტრი.

SAG — *იხ.* Sowjetische Aktiengesellschaft.

SALAMANDER AG («სალამანდერ ლჴ») — ფეხსაცმლის უმსხვილესი ფირმა ჴერმანიაში; დაარსებულია 1891 წ.; შტაბ-ბინა ქ. ღორნვესტ-ჰადემში (ჴადენ-ჴიფურტემბერგი).

SALAMANDER

ფირმა «სალამანდერის» ემბლემა

SALZGITTER (ხალცგიტერი) — ქალაქი ჴვემო საქსონიაში; 111 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი ჴუაგერმანულ არხზე; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი.

SALZUFLEN (BAD SALZUFLEN) (ხალცუსუფლენი (ჴად-ხალცუსუფლენი) — ქალაქი-კურორტი ჩრდილოეთ შაჰნ-ჴესტფალიაში); 51 ათასი მაცხოვრებელი.

SAMT- UND SEIDENSTADT (აბრეშუმის და ხავერდის ქალაქი) — ქ. ღრე-

ფელდის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ცნობილია აბრეშუმის ქსოვილების წარმოებით (1656 წ.ან.); მე-19 ს. ბოლოს ქალაქში გაჩნდა ბამბის და შალის ქსოვილების საწარმოები.

SANDMANN, SANDMÄNNCHEN (ქვიშის ადამიანი) — ადამიანი, რომელიც უყრის ბავშვებს თვალეში ქვიშას, რომ მათ დაიძინონ (საბავშვო ზღაპრების გმირი).

SANFTE REVOLUTION (ხავერდის რევოლუცია) — 1989 წლის ბოლოს მომხდარი მოვლენების ზოგადსახმარი სახელწოდება; ამ მოვლენების შედეგად 1990 წელს მოხდა ორივე გერმანული სახელმწიფოს გაერთიანება.

SANFTER HEINRICH (რბილი ჴაფნრიხი) — 1. *სალაპ.* თავმდაბალი ყმაწვილკაცი; 2. *ჴარგ.* ტკბილი ლიქიორი.

SANITAR-HEIZUNG-KLIMA

(სანიტარია-გათბობა-კონდიციონერები) — სპეციალიზირებული საერთაშორისო გამოფენა; ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ შაჰნის ღრანკფურტში.

ჴამოფენა
«სანიტარია-გათბობა-
კონდიციონერების»
ემბლემა

SANITÄTSTRUPPE (სამედიცინო ნაწილები) — ჴუნდესვერის სახმელეთო ჴარების ნაწილები.

SANKT PAULI FC («სანკტ ᴁაული ღჴ») — ჴუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი ᴁამბურგში; დაარსებულია 1910 წ.

კლუბი
«სანკტ ᴁაულის»
ემბლემა

SANSsouCI (სან-სუსი) (*ფრ. სიტეს.* უდარდელად) — სასახლ-საპარკო

SAP AG

ანსამბლი როკოკოს სტილში ქ. სოტსდამის მიდამოებში (ჟრანდენბურგის მხარე); სრუსიის მეფეების საზაფხულო რეზიდენცია; აშენებულია 1745 წ.

SAP AG («ხჴს ჴჴ») — ეკონომიკის და წარმოების ორგანიზაციის დარგში საპროგრამო უზრუნველყოფის უმსხვილესი მწარმოებელი; შტაბ-ბინა ქ. ჟალდორფში (ჟადენ-ჴეურტემბერგის მხარე).

ფირმა «ხჴს»-ის
ემბლემა

SARRASINI («სარაზინი») — ცირკის სახელწოდება.

SAT I («სჴ I») — კერძო სატელევიზიო ტელეარხი, რომლის პროგრამა გადაიცემა თანამგზავრის მეშვეობით; დაარსებულია 1985 წ., შტაბ-ბინა ქ. შადნცში (შადნლანდ-სფალცი).

ჴელეარხ «სჴ I»-ის
ემბლემა

SAUERLAND (ზაუერლანდი) — მთები ჴერმანიის დასავლეთში (ჩრდილოეთ შადნ-ჴესტფალია და ჴესენი), შადნის ფიქალოვანი მთების ჩრდილო-აღმოსავლეთი ნაწილი.

S-BAHN (შემოკ. Stadtbahn-იდან) (საქალაქო ჩქაროსნული რკინის გზა) — საქალაქო ტრანსპორტის ნაირსახეობა; არის ჴერმანიის ბევრ დიდ ქალაქში.

საქალაქო რკინის გზის
ემბლემა

SCHAALSEE (შალზე) — ტბა ჴერმანიის ჩრდილოეთში (შლეზვიგ-სოლშტადნში და ჴეკლენბურგ-რინა სომერანიში); ფართობი 23 კვ. კმ., სიღრმე 71 მ.

SCHACK-GALERIE (შაკის გალერეა) — სურათების გალერეა ჴდუნხენში, რომლის ფუძეს წარმოადგენს გერმანელი მწერლის და კოლექციონერის გრაფ ჴადოლფ ფრიდრიხ ფონ შაკის. (Adolf Friedrich Graf von Schack) კრებული.

SCHAFFERMAHLZEIT (შაფერების ბანკეტი) — ყოველწლიური ტრადიციული საზეიმო ბანკეტი ჴრემენის რატუმის დარბაზში, რომელსაც 1545 წ-ან აწყობენ ბრემენელი ვაჭრები (შაფერები) და გემების კაპიტნები; იპატიუებენ ცნობილ საზოგადო მოღვაწეებს; ბანკეტის დროს აგროვებენ შეწირულობებს გაჭირვებულ მეზღვაურებისათვის.

SCHALKE 04 FC («შალკე 04 ფჴ») — ჴუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურვო კლუბი; დაარსებულია 1904 წ.

კლუბ
«შალკე 04»-ის
ემბლემა

SCHARMÜTZELSEE (შარმუტცელზე) — ტბა ჴრანდენბურგის მხარეში.

SCHAUBÜHNE AM HALLESCHEN UFER («შაუბუნე ამ შალემენ უფერ») — დრამატული თეატრი ჴერლინში.

SCHAUMBURG (შაუმბურგი) — სასახლე, ჴერმანიის ფედერალური კანცლერის რეზიდენცია ჴონში.

SCHAUMBURG-LIPPE (შაუმბურგ-ლიპე) — ისტორიული მხარე ჴვემო საქსონიაში; 1807-1918 წლებში სათავადო.

შაუმბურგ-ლიპეს
ემბლემა

SCHEEL WALTER (შეელი ჴალტერ) (დაბ. 1919 წ.) — ჴერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1974-79 წწ.;

ჩავიშ თავჯდომარე 1968-74 წლებში.

SCHENGENER ABKOMMEN (ყენგენის ხელშეკრულება) — დადებულია 1992 წ. 31 დეკემბერს; გააუქმა სასაზღვრო კონტროლი უვროპული ჰავშირის კვეყნებს შორის (1999 წლისთვის ხელშეკრულებას მოაწერეს ხელი ათმა ქვეყანამ: უერმანია, უკელგია, უოლანდია, უდუქსემბურგი, უსპანეთი, სოფრანგეთი, უესტრია, საბერძნეთი, უტალია, უორტუგალია).

SCHERING AG («ყერინგ ღუ») — ქიმიურ-ფარმაცევტული კონცერნი უერლინში; დაარსებულია 1871 წ.

ხონცერნ
«ყერინგის»
ემბლემა

SCHI HEIL! (უაუმარჯოს თხილამურებს!) — მოთხილამურების მისალმება.

SCHIFFSWERFT „NEPTUN“ (გემსაშენი «ნეპტუნი») — დაარსებულია 1748 წ. ქ. სოსტოკში; ამჟამად შედის გემსაშენ გაერთიანება «ურემერ უულკან ფერბანდ ღუ»-ს შემადგენლობაში.

უემსაშენი
«ნეპტუნის»
ემბლემა

SCHILLERKRAGEN (ჟილერის საყელო, საყელო აბაში) — პერანგის ღია გადაკვეცილი საყელო, რომელსაც ატარებდნენ პიჯაკის საყელოს ზევიდან, როგორც ეს იყო მოდაში ფრიდრიხ ჟილერის (1759-1805 წწ.) ეპოქის დროს.

SCHILLERLOCKE (ჟილერის კულული) — 1. მილაკი ფენოვანი ცომისგან, შევსებული ათქვეფილი ნაღებით (შაქარლამა); 2. შებოლილი თევზის ნაჭერი, შეხვეული მილაკში.

SCHILLER-THEATER (ჟილერის თეატრი) — მუსიკალური თეატრი უერლინში.

SCHILLERWEIN (ღვინო «შილერი») — შავი და თეთრი ყურძნების ნარევისგან დაყენებული ღვინო; დამახასიათებელია უადენ-უდურტემბერგის მხარესათვის.

SCHIRN KUNSTHALLE («ჟირნ ხუნსტჰალე») — საგამოფენო პავილიონი ჰაინის ფრანკფურტში; გახსნილია 1986 წ.

SCHLACKWURST (შლაკვურსტი) — სერველატის ტიპის შებოლილი ძეხვი.

SCHLAGER (შლაგერი) — პოპულარული სიმღერა ან მელოდია; გადატანით მნიშვნელობაში — პოპულარული წიგნი, საქონელი და ა. შ.).

SCHLEI (შლეი) — თვალწარმტაცი ვიწრო ყურე უალტიის ზღვაში, რომელიც 43 კმ. იჭრება ხმელეთის სიღრმეში (შლეზვიგ-უოლშტაინის მხარე).

SCHLESIEN (სილევზია) — ისტორიული მხარე მდინარე ოდერის ზემო და შუა დინებაში. 1526 წ-ან უესტრიის შემადგენლობაში; სილევზიის ომების შედეგად 1742 წ. თითქმის მთლიანად სილევზია გადავიდა ურუსიის შემადგენლობაში; როგორც ურუსიის პროვინცია 1919 წ. გაიყო ზემო და ჰვემო სილევზიებად; 1922 წ. ზემო სილევზიის ერთი მესამედი გადაეცა უოლონეთს; სილევზიის ნაწილი, რომელიც 1918 წ-დე იყო უესტრიის, 1920 წ. გაიყო უოლონეთსა და ხეხოსლოვაკიას შორის; სილევზიის ნაწილი მდინარე ჩადსეს დასავლეთით შედის უერმანიის მხარის საქსონიის შემადგენლობაში.

SCHLESWIG

სილეზიის გერბი

SCHLESWIG (შლეზვიგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში, შლეზვიგ-სოლშტადინის მხარის ნაწილი.

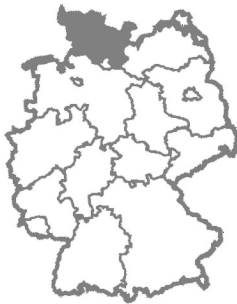
SCHLESWIG-HOLSTEIN (შლეზვიგ-სოლშტადინი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში; ფართობი 15700 კვ. კმ., მოსახლეობა 2,68 მლნ. ადამიანი; დასავლეთიდან ეკვრის ჩრდილოეთის, აღმოსავლეთიდან — ჰალტიის ზღვები; მხარის შემადგენლობაში შედის აგრეთვე ჩრდილო-აღმოსავლური კუნძულები ჩრდილოეთის ზღვაში; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ჰილი; მხარის აღმოსავლეთში მრავალრიცხოვანი ტბები, დასავლეთში — მარშები.

შლეზვიგ-სოლშტადინის დროშა

შლეზვიგ-სოლშტადინის გერბი

შლეზვიგ-სოლშტადინის მხარე

SCHLOSSPARK THEATER (შლოსპარკ თეატერი) — დრამატული თეატრი ჟერლინში.

SCHLÜSSELKIND (გასაღებიანი ბავშვი) — ბავშვი, რომლის მშობლები სამსახურში წასვლის წინ ჰკიდებდნენ მას კისერზე ბინის გასაღებს, რათა ბავშვს არ დაეკარგა იგი; მე-2

მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდის ჩვეულებრივი მოვლენა.

SCHMIDT HELMUT (ჰმიდტი ჟელმუტ) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1974-1982 წწ. (ქსტწ).

SCHNADERHUPF(E)L (მხიარული კუპლებები) — გართმეველი ხალხური კუპლებები ლენდერის რითმში, ხშირად უწმაწური შინაარსის; გავრცელებულია ჟერმანიის სამხრეთში და ჰესტრიაში.

SCHNAPS (შნაპსი) — მაგარი ალკოჰოლური სასმელების ერთიანი სახელწოდება.

SCHNECKE (შნეკე) — ფუნთუშა საფუარის ცომით.

SCHNELLBAHN — იხ. S-Bahn.

SCHNITTE (შნიტე) — 1. ბუტერბროდი 2. ყველის, ხორცის და ა. შ. მოჭრილი ნაჭერი.

SCHNÜTGEN-MUSEUM («შნუტგენ-მუზეუმი») — შუასაუკუნოვანი რადიული ხელოვნების მუზეუმი ქ. ჰიოლნში.

SCHÖFFENGERICHT (შეფენების სასამართლო, მსაჯულთა სასამართლო) — სასამართლო, რომელიც შედგება პროფესიონალ მოსამართლე-თავმჯდომარეგან და ორ არაპროფესიონალ მსაჯულისგან (შეფენებისგან).

SCHÖNE TOCHTER VON LÜBECK (ზეუბეკის მშენიერი ქალიშვილი) — ქ. ჰრავემუნდეს ხატოვანი სახელწოდება; 1329 წ. ზეუბეკის მაცხოვრებლებმა, რომელიც მაშინ ითვლებოდა თავისუფალ საიმპერიო ქალაქად, იყიდეს ეს ადგილი. მას შემდეგ ჰრავემუნდე ეკუთვნის ქალაქ ზეუბეკს და არის ცნობილი კურორტი თეთრი ქვიშის პლაჟით ზღვის სანაპიროზე.

SCHÖNEBERG (ჰრონებერგი) — ჟერლინის რაიონი; 1991 წ-დე ჰრონებერგის რატუშა იყო ჟერლინის

მმართველი ბურგომისტრის რეზიდენცია.

SCHÖNEFELD (ჰდონეფელდი) — ჟერლინის ერთ-ერთი აეროპორტი; მდებარეობს ქალაქის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

SCHOPPEN (შოპენ / თათხა) — 1. სითხეების (ღვინის, ლუდის) მოცულობის ძველი საზომი, რომელიც უდრის 0,5 ლ.; 2. ღვინის ან ლუდის სირხა.

SCHORFHEIDE (ჰორფჰაიდე) — ტყიანი ადგილი ოკერმარკის სამხრეთში (ჰრანდენბურგის მხარე).

SCHORLE, SCHORLEMORLE (შორლე, შორლემორლე) — გამაგრლებელი სასმელი: ღვინო (წითელი ან თეთრი), გაზავებული მინერალური წყლით ლიმნის ნაჭერით.

SCHORNSTEINFEGER (საკვამურის მწმენდავი) — ამ პროფესიის წარმომადგენლები ატარებენ შავ სამუშაო ტანსაცმელს და ცილინდრს; საკვამურის მწმენდავთან შეხვედრას, განსაკუთრებით მის ქურტუკთან შეეხებას, მოაქვს წარმატება.

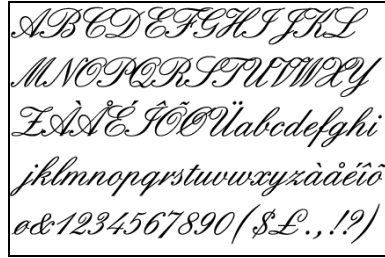
SCHREBERGARTEN (ბაღის პატარა ნაკვეთები) — ქალაქგარე ბაღის ნაკვეთები სახლებით; სახელწოდება გამომდინარეობს ლაბციიგელი ექიმის შ. შრებერის (1808-1861 წწ.) სახელიდან, რომელიც იყო მათი შექმნის ინიციატორი.

SCHREIBTISCH DES RUHRGEBIETS (სურის ოლქის საწერი მაგიდა) — ქ. შდუსელდორფის ხატოვანი სახელწოდება (ხრდილოეთ შადნ-ჰესტფალია); აქ მდებარეობენ უმსხვილესი ბანკები, სავაჭრო ფირმები, სადაზღვევო კომპანიები, სურის ოლქის ქვანახშირის და ფოლადსადნობი კონცერნების მმართველობები.

SCHRÖDER GERHARD (ჰროდერი ჰერჰარდ) — ჰერმანიის ფედერა-

ლური კანცლერი 1998-2005 წწ. (ჰსჰს).

SCHRUGSCHRIFT — ბუნებრივი ხელნაწერი დახრილი შრიფტი.

ჟელნაწური შრიფტის მაგალითი

SCHUHPLATTNER (შუპლატლერი) — ბავარიული ხალხური ცეკვა მოცეკვავის მიერ ხელის დაკვრით ბარდაყზე, მუხლებზე და ქუსლებზე.

SCHULPFORTA (შულპფორტა) — ცნობილი გამნაზია-ინტერნატი, დაარსებული 1543 წ. შფორტის მონასტერში ჩაუმბურგის მახლობლად (საქსონია-ჰნჰალტი).

SCHULTHEIS-BRAUEREI AG («შულტჰაის-ჰრაუერაი ჰაგ») — ლუდის მწარმოებელი კომპანია; დაარსებულია 1842 წ. ჟერლინში მეაფთიამე ლ. შულტჰაისის მიერ.

SCHULTÜTE (შულტუტე) (*სიტყვ.* სასკოლო პარკი) — დიდი კონუსისებრი ჭრელი პაკეტი ტკბილეულით და სათამაშოებით; მშობლები აჩუქებენ პირველკლასელს სწავლის პირველ დღეს.

SCHUTZE (მსროლელი) — რიგითი ფეხოსნის სახელწოდება ბუნდესვერში.

SCHUTZENFEST (მსროლელების დღესასწაული) — ტრადიციული ყოველწლიური სახალხო სეირნობა, რომლის დროსაც ტარდება მსროლელების შეჯიბრი.

SCHUTZENKÖNIG (მსროლელების მეფე) — სროლაში ტრადიციული შეჯიბრის გამარჯვებული.

SCHUTZENVEREINE

SCHUTZENVEREINE (მსროლელთა კავშირები) — წარმოიშვნენ მე-19 ს.; მათ შემადგენლობაში შედიოდნენ ხელოსნები, მუშები, ინტელიგენცია; გამოდიოდნენ ჟერმანიის გაერთიანების ლოზუნგით; შემდეგ დაკარგეს პოლიტიკური მნიშვნელობა და გადაიქცნენ მსროლელების შეჯიბრებების, როგორც ყოველწლიური გასართობი დღესასწაულების, ორგანიზატორებად.

SCHUTZPOLIZEI (SCHUPO) (დაცვის პოლიცია) — მის ამოცანას წარმოადგენს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა, დანაშაულთან ბრძოლა.

SCHWABACHER — გერმანული საბეჭდი შრიფტის ნაირსახეობა.

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890(\$£€.,!?)

საბეჭდი შრიფტი შვაბახერი

SCHWABEN (შვაბები) — სამხრეთ-გერმანული ტომების ზოგადსახმარი სახელწოდება, რომლებიც ცხოვრობდნენ ყოფილ საჰერცოგო შვაბეთში; მე-10 საუკუნეში მათი შეიცვალა ადრინდელი სახელწოდება «ალემანები»; ამჟამად შვაბებს უწოდებენ შვაბურ დიალექტზე მომეტყველე ჯადენ-ჰერტემბერგის უდიდესი ნაწილის და ჯავარიის ნაწილის მოსახლეობას.

SCHWABEN (შვაბეთი) — ადრეშუასაუკუნეთში ალემანების (შვაბების) განსახლების ადგილი; ჟერმანიის ერთერთი საჰერცოგო, რომლის შემადგენლობაში შედიოდა ჰერტემბერგის, სამხრეთ ჯადენის, ლოზასის, ჟვეგარიის ნაწი-

ლის, ჯავარიის ნაწილის ტერიტორიები; დაიშალა მე-13 ს.

ჯავარიაში შემავალი შვაბეთის ოლქის გერბი

SCHWABING (შვაბინგი) — შტუნხენის რაიონი, ცნობილი იმით, რომ აქ ძირითადად ცხოვრობენ მსახიობები და მხატვრები.

SCHWÄBISCHE ALB (შვაბეთის ღლები) — მთის ჯაჭვი ჟერმანიის სამხრეთში (ჯადენ-ჰერტემბერგი); მაქსიმალური სიმაღლე 1015 მ.; მრავალრიცხოვანი გამოქვაბულები.

SCHWÄBISCHER JURA (შვაბეთის ჯურა) — *იხ.* Schwabische Alb.

SCHWÄBISCHES MEER (შვაბეთის ზღვა) — ჯოდენის ტბის ხატოვანი სახელწოდება.

SCHWANGERE AUSTER (ორსული ხამანჯა) — *ხუმრ.* ჟერლინის კონგრესების დარბაზის სახელწოდება.

SCHWARZARBEIT (არალეგალური სამუშაო) (*ხიტყხ.* შავი სამუშაო) — ოფიციალურად დაურეგისტრირებული მუშაობა, რომელიც აძლევს სამუშაოს მიმცემს გადასახადებისგან თავის არიდებას; ისჯება კანონით.

SCHWARZE ELSTER (შვარცე-ჟლსტერ) — მდინარე საქსონიაში; ჟლების მარჯვენა შენაკადი, სიგრძე 181 კმ.

SCHWARZ-ROT-GOLD (შავ-წითელ-ყვითელი) — ჟერმანიის სახელმწიფო დროშის ფერები; სამფერა დროშა წარმოიშვა 1813 წ. განმათავისუფლებელი ომის დროს; მასში თავი გამოიჩინეს მოხალისეებმა ბარონ ფონ ჰერტცოვის კორპუსიდან, რომლებიც ატარებდნენ შავ-წითელ მუნდირებს ოქროსფერი ღილებით.

SCHWARZE ZAHLEN (შავი ციფრები) — მონაცემები, რომლებიც უჩვენებენ მოგებას, საწარმოს შემოსავალს.

SCHWARZSEHER (შავი მაყურებელი) — ტელემაყურებელი, რომელმაც არ გადაიხადა სააბონემენტო გადასახადი.

SCHWARZWALD (შვარცვალდი) — მთის მასივი ჰადენ-ჰიურტემბერგში; სიგრძე 160 კმ., სიგანე 22-60 კმ., სიმაღლე 1493 მ. (მთა ფელდბერგი); დაფარულია წიწვიანი ტყით; მრავალრიცხოვანი მინერალური წყაროები, კურორტები; განვითარებულია ტურიზმი.

SCHWARZWÄLDER APPARATE-BAU-ANSTALT AUGUST SCHWER & SÖNNE GMBH («სქჴჴ შვარცვალდერ აპარატე-ბაუ-ანშტალტ ჴუგუსტ შვერ ზდონე უმბჴ») — რადიოტექნიკური ფირმა ქ. ჴელინგენ-შვენიგენში; დაარსებულია 1835 წ. როგორც საათის ქარხანა; 1924 წ-დან აწარმოებს რადიოტექნიკურ აპარატურას.

SCHWARZWÄLDER KIRSCHTORTE — შვარცვალდური ტორტი ალუბლით.

SCHWEINFURT FC («შვაინფურტი ფჴ») — საფეხბურთო კლუბი.

SCHWEINSHAXE / SCHWEINSHACHSE (ღორის ფეხი) — შემწვარი ღორის ფეხის ქვემო ნაწილი, სამხრეთ-გერმანული სამზარეულოს პოპულარული კერძი.

SCHWEMME (ჩავლა) — *იხ.* Hofbräuhaus.

SCHWERIN (შვერინი) — ქალაქი ჴერმანიის ჩრდილო-აღმოსავლეთში, შვეკლენბურგ-სომერანიის ადმინისტრაციული ცენტრი, 124 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს შვერინის ტბაზე (Schweriner See); დიდი ჰერცოგების სასახლე (19 ს.), რატუსა (18 ს.), გოტიკური ტაძარი

(14 ს.), Rm. ჩიკოლოზის ეკლესია (18 ს.).

შვერინის გერბი

SCHWERINER SEE (შვერინერ ჴეე) — ტბა შვეკლენბურგ-ჩინა სომერანი-აში.

SCHWIBBOGEN (საშობაო შანდალი) — ხის მოჩუქურთმებული შანდალი ნახევართალის სახით შვიდი სანთლისთვის; შობის ღამეს ანთებული სანთლებით დგამენ რაფაზე.

SCHWIMMENDE STADT (მცურავი ქალაქი) — ქ. უასაუს (ჴავარია) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქის ტერიტორიას ორი მხრიდან ეკვრინ მდინარეები ჴოცი და უნაი.

SCHWIMMOPER (შვიმ-ოპერა / საოპერო აუზი) — *ხუმრ.* აუზის სახელწოდება ქ. ჴუპერტალში (ჩრდილოეთ ტაინ-ჴესტვალთა).

SEBASTIANTAG (Rm. სებასტიანეს შღე) — Rm. სებასტიანე ითვლება დამცველად შავი ჭირისგან და მსროლელების მფარველად; აღინიშნება 20 იანვარს; ამ დღეს ტრადიციულად აწყობენ მსროლელების შეჯიბრებებს.

SEEKADETT (საზღვაო კადეტი) — უყაწიმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჴუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

SEKUNDA (სეკუნდა) (*ლათ.* sekunda მეორე) — გიმნაზიის მე-6 და მე-7 კლასები.

SELENER SEE (ხელენტერ-ხეე) — ტბა ჴლუზვიგ-სოლშტაინში.

SEMPER-OPER (ხემპერ-ოპერა) — ოპერის თეატრი შრეზდენში; ამჴნებულია არქიტექტორ ჴ. ხემპერის მიერ გვიან იტალიური რენესანსის სტილში.

SENAT (სენატი) — 1. მთავრობა (მაგისტრატი) ქალაქ-მხარეების ჴერ-

SENATOR

ლინის, ღრმენის და ჴამბურგის; 2. სამეცნიერო საბჭო, უნივერსიტეტის თვითმართველობის ორგანო; პროფესორ-მასწავლებლების გარდა მის შემადგენლობაში შედიან სტუდენტების წარმომადგენლებიც.

SENATOR (სენატორი) — 1. ქალაქმხარეების ღერლინის, ღრმენის და ჴამბურგის მაგისტრატის წევრები; 2. უნივერსიტეტის სამეცნიერო საბჭოს წევრი; 3. ადმინისტრაციული კომიტეტის წევრი რაიონული მნიშვნელობის ქალაქებში.

SEPARATE WAHRUNGSREFORM (სეპარატული ფულის რეფორმა) — ჩატარებულია დასავლეთის ქვეყნების მიერ ღრმენის თავიანთ საოკუპაციო ზონებში 1948 წ. 20 ივნისს და ღერლინის დასავლეთ სექტორებში 1948 წ. 30 ივნისს.

SEPPELHOSE — ტყავის მოკლე შარვალი; განსაკუთრების გავრცელებულია ჴავარიიში (Sepp — მამაკაცის სახელის Josef-ის შემოკლებული ფორმა ჴავარიიში).

SEPPELHUT — მამაკაცის ფარფლებიანი ქუდი, მორთული ქურციკის ბეწვეულით და ჳრელი ბაფთით; ბავარიული ეროვნული ტანსაცმლის შემადგენელი ნაწილი.

SEPTIME (სეპტიმა) (*ლათ.* septimus მეშვიდე) — გიმნაზიის მე-5 კლასი.

SEXTA (სექსტა) (*ლათ.* sextus მეექვსე) — გიმნაზიის პირველი კლასი.

SID (სიძ) — სპორტული სააგენტო ოდესელდორფში (*შემოკ.* Sport-Infonnationsdienst-იდან).

SIEBENGBIRGE (ხიბენგებირგე) — ვულკანური წარმოშობის მთები ღრმენის დასავლეთში, ჴუა სადნის მარჯვენა სანაპიროზე (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალია); მაქსიმალური სიმაღლე 460 მ.

SIEBENSCHLAFER (*სალაბ.* თივის ლობა) — 27 ივნისი; ხალხური კალენდრით, თუ ამ დღეს მოდის წვიმა, იგი არ გადაიღებს შვიდი კვირა.

SIEBZEHTER JUNI (JUNIAUFSTAND) (ხვიდმეტი ივნისი (ივნისის აჯანყება) — 1953 წ. 17 ივნისის სახალხო აჯანყება Ⴖრქ მსხვილ სამრეწველო ცენტრებში; ჩახშობილია საბჭოთა ჯარის მიერ; ეს თარიღი 1990 წ-დე აღინიშნებოდა Ⴖრქ როგორც «რთიანობის დღე»; ამჟამად აღინიშნება როგორც ხსოვნის დღე.

SIEG (ხიგი) — მდინარე, სადნის მარჯვენა შენაკადი (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტფალია); სიგრძე 131 კმ.

SIEMENS AG («სიმენს Ⴖღ») — ელექტროტექნიკური და ელექტრონული მრეწველობის უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1847 წ.; მთავარი ოფისები ღერლინში და ჴუნხენში; ატარებს მისი დამაარსებლის, გერმანელი ინჟინერის სიმენსის (1816-1892 წწ.) სახელს, რომელმაც, კერძოთ, გამოიგონა დინამო-მანქანა (1866 წ.).

SIEMENS ღონცერნ «სიმენსის» ებლემა

SIEMENS-SCHUCKERT-WERKE GMBH («სიმენს-ჩუკერტ-ვერკე Ⴖმბს») — *იხ.* Siemens AG.

SIEMENS & HALSKE AG («სიმენს უნდ Ⴖალსკე Ⴖღ») — *იხ.* Siemens AG.

SILBERNE HOCHZEIT (ვერცხლის ქორწინება) — შეუღლების ოცდახუთიწლისთავი.

SILBERNER BERLINER BÄR («ღერლინის ჩერცხლის დათვი») — საერთაშორისო ბერლინური ფესტივალის ერთ-ერთი მთავარი პრიზი.

SOWJETISCHE AKTIENGESELLSCHAFTEN (SAG)

SILBERNER SONNTAG (ვერცხლის კვირა) — ყობის ბოლოსწინა კვირა, მესამე ადვენტის კვირა.

SILBERNES LORBEERBLATT («ჩერცხლის დაფნის ფოთოლი») — სახელმწიფო ჯილდო გამოჩენილი სპორტული მიღწევებისათვის; დაარსებულია 1950 წ.

SILBERNE TAUBE («ჩერცხლის მტრედი») — მეორე პრემია ზაფხულის მოკლემეტრაჟიანი და დოკუმენტური ფილმების ფესტივალზე.

SILVESTER (სილვესტერი) — წლის ბოლო დღე, 31 დეკემბერი (გმ. სილვესტრეს ტღე); ღხალი წლის დღესასწაული.

SILVESTERKARPFEN (საახალწლო კობრი) — ტრადიციული საახალწლო კერძი.

SKAT (სკატი) — ბანქოს პოპულარული თამაში.

SKKD — *ob.* Sowjetische Kontrollkommission in Deutschland.

SMAD — *ob.* Sowjetische Militäradministration in Deutschland.

SOLDAT (ჯარისკაცი) — 1. სამხედრო (ოფიცრების და გენერლების ჩათვლით); 2. სხ და სსსხ რიგითი.

SOLDAT (რიგითი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

SOLDAT AUF ZEIT (ზევადიანი სამსახურის ჯარისკაცი) — ბუნდესვერის რიგითი, რომელსაც სურს დარჩეს ჯარში ვადიანი სამსახურის დამთავრების შემდეგ არა ნაკლებ ორი წელიწადი.

SOLINGEN (ზოლინგენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაჰნ-ჩესტფალიაში, მდინარე ჩუპერის ხეობაში; 165 ათასი მაცხოვრებელი; ლითონდამუშავების უძველესი ცენტრი; განთქმულია მისი ნაწარმი ფოლადისგან.

ზოლინგენის
ვერბი

SOILING (ზოლინგი) — მაღლობი ჟვემო საქსონიაში; მაქსიმალური სიმაღლე 528 მ.; ბუნებრივი პარკი.

SOMMERECHLUSSVERKAUF (ზაფხულის დაყიდვა) — შემოდგომის წინ ზაფხულის სეზონის საქონლის დაყიდვა უფრო იაფი ფასით.

SONDERGESETZ ZUR VERSCHARFUNG DER BERUFSVERBOTE (სროფესიებზე აკრძალვის გაძლიერების განსაკუთრებული კანონი) — *ob.* Gesetz zur Änderung dienstrechtlicher Vorschriften.

SONDERSTUFE DES GROSSKREUZES (ქანსაკუთრებული ხარისხის წიდი ჯვარი) — ჟერმანიის უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1952 წ.; ორდენი გადაეცემა განსაკუთრებული დამსახურებისათვის პოლიტიკაში, ეკონომიკაში და კულტურაში.

SONNEBERG (ზონებერგი) — ქალაქი ჰერინგიაში; 29 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია სათამაშოების საწარმოებით.

ზონებერგის
ვერბი

SORBEN (სორბები) — ხალხი, რომელიც ცხოვრობს შპრევევალდში (ჟრანდენბურგი); რაოდენობა 100 ათასი ადამიანი; ენა — სორბული; მორწმუნეები — ძირითადად ლუთერანები.

SOWJETISCHE AKTIENGESELLSCHAFTEN (SAG) (საბჭოთა აქციონერული საზოგადოებები) — შექმნილია 1947 წ. ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში იმ საწარმოებების საფუძველზე, რომლებიც დემონტაჟის

SOWJETISCHE KONTROLLKOMMISSION IN DEUTSCHLAND (SKKD)

შემდეგ გამოჰქონდათ საბჭოთა ჩაგშირში.

SOWJETISCHE KONTROLLKOMMISSION IN DEUTSCHLAND (SKKD) (საბჭოთა საკონტროლო კომისია ჟერმანიაში (სსჩქ) — შექმნილია 1947 წ. ჟღბ შექმნის და სსჩქ გაუქმების შემდეგ; აწარმოებდა კონტროლს სოტსდამის ხელშეკრულების შესრულებაზე; გაუქმებულია 1953 წ.

SOWJETISCHE MILITÄRADMINISTRATION IN DEUTSCHLAND (SMAD) (საბჭოთა სამხედრო ადმინისტრაცია ჟერმანიაში (სსჩქ) — შექმნილია 1945 წ., აწარმოებდა კონტროლს სოტსდამის ხელშეკრულების შესრულებაზე; გაუქმებულია 1949 წ.

SOWJETZONE (საბჭოთა ზონა) — ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონა 1945-49 წწ. ჟღბ შექმნამდე.

Sozi (სოცი (სოციალ-დემოკრატი) — კნინობ. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრების სახელწოდება.

SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (SPD) (ჟერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტია (ჟსღბ) — ერთ-ერთი წამყვანი პოლიტიკური პარტია ჟერმანიაში; შექმნილია 1890 წ. ჟერმანიის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიისგან; დავდაპირველად აღიარებდა რადიკალურ მარქსიზმს, შემდეგ მთლიანად თქვა უარი მასზე, რაც აღნიშნულია 1959 წ. მიღებულ პარტიის პროგრამაში; 1966-1969 წწ. შედიოდა სამთავრობო კოალიციაში ჟღბ/ჩსჩ-ან, 1969-1982 წწ. — ჟავღბ-ან; 1998 წ არჩევნებში მოგების შემდეგ შეადგინა კოალიცია პარტიასთან ჩაგშირი 90/ჩწვანები.

SOZIALDEMOKRATISCHER PRESSEDIENST («სოციალ-დემოკრატიშერ პრესედინსტ») — ჟსღბ ყოველ-

დღიური საინფორმაციო ბიულეტენი; გამოდის ჟონში 1946 წ-ან.

SOZIALGERICHT — დაბალი ინსტანციის სოციალური სასამართლო.

SOZIALISTISCHE EINHEITSPARTEI DEUTSCHLANDS (SED) (ჟერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტია (ჟესბ) — მარქსისტულ-ლენინური პარტია, რომელიც იყო ერთპიროვნულ ხელისუფლებაში ჟღბ; დაარსებულია 1946 წ. 21 აპრილში ჟსბ და ჟსღბ გაერთიანების შემდეგ; 1990 წ. მის საფუძველზე შეიქმნა დემოკრატიული სოციალიზმის პარტია.

SOZIALISTISCHE EINHEITSPARTEI WESTBERLINS (SEW) (დასავლეთ ჟერლინის ერთიანი სოციალისტური პარტია (ღჟესბ) — დასავლეთ-ბერლინელი კომუნისტების პარტია (1962-90 წწ.).

SOZIALISTISCHE REICHPARTEI (SRP) (სოციალისტური იმპერიული პარტია) — დაარსებულია 1949 წ. ოქტომბერში; 1952 წ. აკრძალულია როგორც ანტიკონსტიტუციური პარტია.

SOZIALISTISCHER DEUTSCHER STUDENTENBUND (SDS) (ჟერმანელი სტუდენტების სოციალისტური კავშირი) — ანარქისტული ხასიათის სტუდენტური ორგანიზაცია, დაარსებული 1946 წ.

SOZIALISTISCHER HOCHSCHULBUND (SHB) (ღმადღესი სკოლების მოსწავლეების სოციალისტური კავშირი) — სტუდენტური პოლიტიკური ორგანიზაცია, რომელიც შეიქმნა ჟსღბ ინიციატივით 1960 წ.

SPANDAU (შპანდაუ) — 1. ჟერლინის საქალაქ რაიონი (ოკუპაციის ყოფილი ბრიტანული სექტორი); 2. ციხე, რომელშიც იხდიდნენ სასჯელს მთავარი ნაცისტი სამხედრო დამნაშავეები.

SPARGEL (სატაცური) — გერმანელ-ბისტვის ბოსტნეულის ერთ-ერთი საყვარელი სახეობა.

SPÄTZLE (შპეტცლე) — შინაური ვერმიშელი; ტრადიციული შვაბური საჭმელი.

SPD — *იხ.* Sozialdemokratische Partei Deutschlands.

SPESART (შპესარტი) — ტყიანი მაღლობი ცენტრალურ ჟერმანიაში (ჟავარიის და ჟესენის მხარეები).

DER SPIEGEL («წერ შპიგელი») — ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ყოველკვირეული ჟურნალი; გამოდის 1947 წ. ჟამბურგში ტირაჟით 1 მლნ. ეგზემპლარი.

SPiegel-AFFÄRE (აფიორა ჟურნალ «შპიგელის» საქმეზე) — 1962 წ. 27 ოქტომბრის ღამით ჟურნალ «შპიგელის» რედაქციის დაპატიმრება საიდუმლო სამხედრო ცნობების გახმაურების ბრალდებით; გამოიწვია სამთავრობო კრიზისი, სამხედრო მინისტრის **ფ. ა. შტრაუსის** გადადგომა.

SPiegel-DEUTSCH (შპიგელური გერმანული) — განსაკუთრებული სტილი, დამახასიათებელი ჟურნალ «შპიგელისათვის»; ხასიათდება სალაპარაკო ენით და საერთაშორისო სიტყვების და გამოთქმების სიმრავლით.

SPIEKEROOG (სპიკეროგი) — ერთ-ერთი ღღმოსავლეთ-ფრიზული კუნძულებიდან; ფართობი 17 კვ. კმ.; საზღვაო კურორტი.

SPORTFREUNDE SIEGEN («სპორტფროენდე ჟიგენი») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

SPORT CLUB VERL 1924 E.V («სპორტ-ხლუბ ფერლ 1924») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონა-

ლურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1924 წ.

SPREE (შპრეე) — მდინარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში, მდინარე ჟაფელის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 403 კმ.; მიედინება ჟერლინის გავლით.

SPREE-ATHEN (შთენი შპრეეზე) — ჟერლინის ეს სახელწოდება გვხვდება ჟრდმან ჟირკერის (Erdmann Wircker) სახოტბო სიმღერაში, რომელიც დაიწერა ჟრუსიის მეფის **ფრიდრიხ I** (1657-1713 წწ.) საპატიოდ.

SPREEWALD (შპრეევალდი) — თვალწარმტაცი ადგილი ჟრანდენბურგის მხარეში, მდინარე შპრეეს და მისი მრავალრიცხოვანი ტოტების ნოლაში; სიგრძე 45 კმ., სიგანე 16 კმ.; ბიოსფერული ნაკრძალი, ტურიზმის ცენტრი.

SPRINGER AXEL CASAR (შპრინგერი **ჰქსელ ცეზარი**) (1912-85 წწ.) — საგამომცემლო კონცერნის დამაარსებელი.

SPRINGER-KONZERN (შპრინგერის კონცერნი) — *იხ.* Axel Springer Verlag.

STAATLICHE KUNSTSAMMLUNGEN (ჟელოვნების ნაწარმოებების სახელმწიფო კოლექციები) — ხელოვნების მუზეუმები ჟარლსრუეში და ჟასელში.

STAATLICHE MUSEEN PREUBISCHER KULTURBESITZ — «ჟრუსიის კულტურული მემკვიდრეობის» სახელმწიფო მუზეუმები ჟერლინში.

STAATSSSEKRETÄR (სტატს-სეკრეტერი) — სახელმწიფო მოსამსახურეების ერთ-ერთი უმაღლესი ხარისხი.

STABSAPOTHEKER (შტაბს-ფარმაცეფტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანი-

STABSBOOTSMANN

ტარულ სამსახურში; შეესაბამება კაპიტანის წოდებას.

STABSBOOTSMANN (შტაბს-ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ღუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

STABSFELDWEBEL (შტაბს-ფელდფელებლი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ღუნდესვერში.

STABSGEFREITER (შტაბს-ფერეიტორი) — რიგითის წოდება ღუნდესვერში.

STABSGEFREITER (შტაბს-ფერეიტორი) — რიგითის წოდება ღუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

STABSHAUPTMANN (შტაბს-კაპიტანი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ღუნდესვერში.

STABSKAPITÄNLEUTNANT (შტაბს-კაპიტან-ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ღუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

STABSUNTEROFFIZIER (შტაბს-უნტეროფიცერი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ღუნდესვერში.

STABSVETERINÄR (შტაბს-ვეტერინარი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ღუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კაპიტანის წოდებას.

STADE (შტადე) — ქალაქი ღვემო საქსონიაში, ოლქის ადმინისტრაციული ცენტრი; 33 ათასი მაცხოვრებელი.

ქალაქ შტადეს გერბი

STÄDELSCHES KUNSTINSTITUT (შტედელის ხელოვნების ინსტიტუტი) — სურათების და ქანდაკებების გაღერეა შაჰნის ღრანკფურტში; შექმნილია ღრიდრის შტედელის (1728-1816 წწ.) მიერ.

STADT AN DER ELBE (ქალაქი ჴლბაზე) — შრეზდენის ხატოვანი სახელწოდება.

STADT DER BARTENWETZER (ცულების მღესავების ქალაქი) — ქ. ჰელზუნგენის (ჴსესენი) ხატოვანის სახელწოდება; ძველ დროში ტყის მღესავები ლესავედნენ თავის ცულებს ქვის ხიდზე მდინარე ღულდაზე, რომლის ნაპირებზეც მღებარეობს ქალაქი.

ჰელზუნგენის გერბი

STADT DER BAUMBLUTE (ხეხილის ყვავილობის ქალაქი) — ქ. ჴაიზნიგის (ამჟამად ჴაიპციგის რაიონი) ხატოვანი სახელწოდება; 1700 წ-ან ქალაქში არსებობს კანონი, რომლის თანახმადც ქორწინების წინ მეფე-პატარძალმა უნდა დარგას ხილის ექვსი ხე.

STADT DER BEGEGNUNG (შეხვედრის ქალაქი) — ქ. ლორგაუს ხატოვანი სახელწოდება; 1945 წ. 25 აპრილს ამერიკელი ჯარები შეუერთდნენ საბჭოთა ჯარის ნაწილებს; ამ მოვლენის აღსანიშნავად ქალაქში დგას ძეგლი.

ღორგაუს გერბი

STADT DER BEINAMEN (მეტსახელების ქალაქი) — ჰაუნზენის ხატოვანი სახელწოდება; თვით ქალაქის სახელი წარმოადგენს მეტსახელს — ძველი ფორმა München ნიშნავს bei den Mönchen — მონაზვნებთან.

STADT DES BIERS (ღუდის ქალაქი) — შორტმუნდის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც განთქმულია თავისი ღუდით.

STADT DER BLAUEN SCHWERTER (ცისფერი მახვილების ქალაქი) — ქ. შადსენის (საქსონია) ხატოვანი სახელწოდება; 1710 წ. აქ აშენდა უკროპაში პირველი ფაიფურის მანუფაქტურა; ორი გადაჯვარედინებული ცისფერი მახვილი გახდა შადსენის ფაიფურის ნაწარმის ემბლემა.

STADT DER BLUMEN (ყვავილების ქალაქი) — ქ. ურფურტის (ჰეურინგია) ხატოვანი სახელწოდება; მე-18 ს-ან ქალაქი ცნობილია უკროპაში თავისი მებაღეობით; ამჟამად აქ ტარდება მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა (1997).

STADT DER CHEMIE (ქიმიის ქალაქი) — ქ. უდვიგსჰაფენის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-19 ს. 60-ან წლებიდან ითვლება უკროპაში ქიმიური მრეწველობის ცენტრად.

უდვიგსჰაფენის გერბი

STADT DER DREI FLÜSSE (სამი მდინარის ქალაქი) — ქ. შასაუს (ჟავარია) ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს მდინარეების ულცის და უნის უნაისთან შესართავთან.

STADT DER LEDERWAREN (ტყავის ნაწარმის ბაღაბი) — ქ. ოფენბახის ხატოვანი სახელწოდება, რომელშიც განვითარებულია ტყავის მრეწველობა; წელიწადში ორჯერ ქალაქში ტარდება ტყავის ნაწარმის ბაზრობა; აქვე მდებარეობს ტყავის მუზეუმი.

STADT DER RADLER (ველოსიპედების ქალაქი) — *სალაპ.* ქ. შესაუს (საქსონია-ჰნჰალტი) სახელწოდება;

ველოსიპედით სიარული აქ არის ძველი ტრადიცია.

შესაუს გერბი

STADT DER RUHRFESTSPIELE (ტურის ფესტივალების ქალაქი) — ქ. შეკლინგჰაუზენის ხატოვანი სახელწოდება; აქ ყოველწლიურად ტარდება ხელოვნების ფესტივალები.

შეკლინგჰაუზენის გერბი

STADT DER SCHLOSSER UND BESCHLAEGE (გასაღებების და კლიტეების ქალაქი) — ქალაქი ფელბერტის (ჩრდილოეთ შაიდ-ჟესტფალის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება; მე-16 ს-ან ცნობილია კლიტეების და გასაღებების წარმოებით; დღესაც ქალაქი გარკვეულწილად ცხოვრობს ამ ხელობით.

ფელბერტის გერბი

STADT DER SPRINGBRUNNEN (შადრევანების ქალაქი) — უადციგის ხატოვანი სახელწოდება.

STADT DER TUCHWEBER (ფეიქრების ქალაქი) — ქ. შდონენგლადახის ხატოვანი სახელწოდება.

შდონენგლადახის გერბი

STADT DER VIER TORE (ოთხი ჭიშკრის ქალაქი) — ქ. ჩოდრანდენბურგის (შეკლენბურგი-რინა შომერანია) ხატოვანი სახელწოდება; ჭიშკარი აშენებულია 14-15 სს. და დღეს

STADT DER WINDMUHLEN

იგი წარმოადგენს ქალაქის სიმბოლოს.

STADT DER WINDMUHLEN (ქარის წისქვილების ქალაქი) — ქ. ჟოლდეგის ხატოვანი სახელწოდება (შეკლენბურგი-ჩინა სომერანია); მისი ხუთი ქარის წისქვილი არის ქალაქის სიმბოლო.

*ჟოლდეგის
გერბი*

STADT DES BUCHES (წიგნის ქალაქი) — ზაიპციგის ხატოვანი სახელწოდება.

STADT DES LEINENS (სელის ტილოს ქალაქი) — ქ. ჰილფელდის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-16 ს-ან განთქმულია სელის ქსოვილის წარმოებით.

*ჰილფელდის
გერბი*

STADT DES PFERDES (ცხენის ქალაქი) — ქალაქ ჰარენდორფის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც არის ვესტფალური მეცხენეობის ცენტრი; აქვე მდებარეობს ჟერმანიის ოლიმპიური კომიტეტი საცხენოსნო სპორტში.

*ჰარენდორფის
გერბი*

STADTBEDIENSTETER (შტადტბედინსტეტერი) — ადმინისტრაციული კომიტეტის მოსამსახურე რაიონული დაქვემდებარების ქალაქში.

STADTBEZIRK (საქალაქო რაიონი) — ქალაქის ადმინისტრაციული ერთეული.

STADTISCHE KUNSTSAMMLUNGEN, KUNST- UND AUSSTELLUNGSHALLE DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCH-

LAND (ჰელოვნების ნაწარმოებების საქალაქო კრებული და ჟერმანიის მდებარეობის დასახელება) — მდებარეობს ჟონში.

STADTKREIS — ქალაქი-რაიონი; სახელმწიფო ადმინისტრაციული რაიონი, რომელიც შედგება ერთი ქალაქისგან.

STADTRAT (საქალაქო საბჭო — 1. ქალაქის წარმომადგენლობითი ორგანო (მუნიციპალიტეტი); 2. ქალაქის საბჭოს წევრი.

STADTSTAAT (ქალაქი-სახელმწიფო) — ქალაქი სახელმწიფოს სტატუსით (მაგალითად, ჰამბურგი).

STAHL EISENHUTTENSTADT («შტალ-აიზენჰუტენშტადტი») — საფეხბურთო კლუბი.

STAHLHELM (ფოლადის მუზარადი) — გასამხედროებული ორგანიზაცია, დაარსებული 1918 წ.; «ფოლადის მუზარადი» აერთიანებდა თავის რიგებში შირველი მსოფლიო ომის ყოფილ მონაწილეებს; 1933 წ. შემდეგ შეუერთდა ნაცისტურ საერიზო რაზმებს; აღდგენილია 1951 წ.

STAHLWERKE PEINE-SALZGITTER AG («შტალვერკე-საინე-ხალცგიტერ-აი.ა.») — უმსხვილესი მეტალურგიული კონცერნი; დაარსებულია 1970 წ. რამოდენიმე საწარმოს შეერთებით ქალაქებში საინე და ხალცგიტერში.

*ფონცერნ
«შტალვერკე-საინე
ხალცგიტერის»
ემბლემა*

STAMMTISCH (შტამტიში) — მაგიდა მუდმივი მომსახურებისათვის «გასტრეტში»; დგას ლუდის ჩამოსასხავთან ახლოს, რომ პატრონს შეეძლოს მუშაობის დროს

ელაპაროკოს იმ მუდმივ მომსგ-
ლელს, რომელსაც აქვს ამ მაგი-
დასთან ჯდომის უფლება.

STARNBERGER SEE (შტარნბერგის
ტბა) — თვალწარმტაცი ტბა ჭავა-
რიაში; ფართობი 57 კვ. კმ., სიღრ-
მე 127 მ.

STEGLITZ (შტეგლიცი) — ჭერლინის
საქალაქო რაიონი.

STEINERE HOCHZEIT (ქვის ქორწინე-
ბა) — შეუღლების სამოცდაათი
წლისთავი.

STEINHÄGER (შტადნჰეგერი) — ღვიის
არყის ცნობილი სახე; სახელი მომ-
დინარეობს ქ. შტადნჰეგერისგან
(Steinhägen) ხრდილოეთ შადნ-
ჰესტფალიის მხარეში.

STEINHUDER MEER (შტადნჰუდერ-
ტყერი) — ტბა ქ. შანოვერის მახ-
ლობლად; ფართობი 29 კმ², სიღრ-
მე 3 მ.

STENDAL — ქალაქი საქსონია-ჰნ-
ჰალტში; ფრანგმა მწერალმა Henri
Beyle მოიპოვა სახელი პსევდონი-
მით სტენდალი. მწერალმა აირჩია
ეს ფსევდონიმი ანტიკური ხელოვ-
ნების გერმანელი ისტორიკოსის
ი. ი. ჰინკელმანის (1717-1768 წწ.)
პატივსაცემად, რომელიც დაიბადა
ქ. სტენდალში.

DER STERN («წერ შტერნი») — ყოვე-
ლკვირეული ილუსტრირებული
ჟურნალი; გამოდის შამბურგში
1948 წ-ან.

STERNESINGER (შტერნზინგერები)
(*სიტყვ.* მომღერლები ვარსკვლა-
ვით) — ბიჭები თეთრ ტანსახმელში
გვირგვინით თავზე, რომლებიც ჭა-
მოცხადების დღესასწაულის დროს
სიმღერით დადიან სახლიდან სახ-
ლამდე; გავრცელებულია ჭავარია-
ში და ჭვსტრიაში.

STERZ (შტერცი) — კერძი ცომისგან,
სიმინდის ან კართოფილის მასის-
გან, რომელიც მოხარშულია ან

შემწვარი ქონში; იჭრება ნაჭრე-
ებად; გავრცელებულია სამხრეთ
ჭერმანიაში და ჭვსტრიაში.

STETTIN (შტეტინი) — ქალაქი ომე-
რანიაში; ამჟამად ოლონეთის შე-
მადგენლობაში.

შტეტინის გერბი

STETTINER HAFF (ODERHAFF) (შტეტინ-
ის ყურე) — ფართობი 650 კვ. კმ.,
სიღრმე 9 მ.; ერთვის მდინარე ოლ-
ბას; ზღვისგან დაცულია კუნძულ
ოზედომით.

**STIFTERVERBAND FÜR DIE DEUTSCHE
WISSENSCHAFT** (ჭერმანული სამეც-
ნიერო ფონდების დამაარსებლების
კავშირი) — ორგანიზაცია, რომე-
ლიც აერთიანებს 5000-ზე მეტ სა-
წარმოს და კერძო პირს, რომლე-
ბიც გამოყოფენ სახსრებს მეცნიე-
რული კვლევების ჩასატარებლად
და მეცნიერული კადრების მოსამ-
ზადებლად; დაარსებულია 1949 წ.

STIFTSKIRCHE — სამონასტრო ეკლე-
სია.

STIFTUNG DEUTSCHE SPORTHILFE
(გერმანული სპორტის დახმარების
ფონდი) — სპორტსმენებისთვის
ფინანსური დახმარების საგანგებო
სოციალური ფონდი; დაარსებულია
1967 წ.

STIFTUNG LESEN (წიტერატურული
ფონდი) — სპეციალური ფონდი ქ.
შადნგში (შადნლანდ-შვალცი),
რომლის ინიციატივით ყოველწლი-
ურად არსდება პრიზები მოზარდთა
საუკეთესო ლიტერატურულ ნაწარ-
მოებებისათვის.

STIFTUNG WARENTEST (საქონლის გა-
მოცდის ფონდი) — დაარსებულია
ჭმქ მთავრობის მიერ 1964 წ.
ჭერლინში მომხმარებლების უფ-
ლებების დაცვის მიზნით.

STOLLE

STOLLE (*მუა.-გ., ჩრდ.-გ.*), **STOLLEN** (*სამხ.-გ.*) — საშობაო კვეცი ჩამიჩით, ცუკატებით, შაქრის პუდრით.

STOLZER HEINRICH (ამაყი ოსაინრიხი) — *ჟარგ.* ბრინჯაოს ფაფა.

ST. PAULI (სანკტ-პაული) — «გართობების კვარტალი» ოსამბურგში.

STRALSUND (შტრალზუნდი) — ქალაქი ჴალტის ზღვაზე (შეკლენბურგი-რინა ოსომერანია), 74 ათასი მაცხოვრებელი.

STRAMMER MAX (დონიერი შაქსი) — 1. პური ოშხით და ერბოკვერცხრით; გავრცელებული საუზმე ლუდთან ერთად; 2. ღორის უმი დანაყული ხორცი, შეკაზმული კვერცხით, ხახვით და სუნელებით.

STRANDKORB (შტრანდკორბი) — სავარძელი ტენტიტ პლაჟზე.

STRABENKREUZER (ქუჩის კრედსერი) — დიდი ზომის მსუბუქი ავტომანქანის სახელწოდება.

STRAUS FRANZ JOSEF (შტრაუსი ჴრანც ანოზეფ) (1915-88 წწ.) — ოქოპოლიტიკური მოღვაწე, ოსსხ თავმჯდომარე 1961-88 წწ.

STREITKRÄFTEBASIS (ოზრუნველყოფის ᴁაერთიანებული ძალები) — ᴁერმანიის შედარადებული ძალების ერთერთი სახე; შექმნილია 2000 წ.; რაოდენობა 51 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — ვიცე-ადმირალი ᴁოლფრამ კიუნ (Wolfram Kühn).

ოზრუნველყოფის ᴁაერთიანებული ძალების ემბლემა

STREUSELKUCHEN (შტროფელკუხენი) — ტკბილი ღვეზელი, მოყრილი ცომის, კარაქის და შაქრის ნაფშენებტებით.

STRIEZEL (შტრიცელი) — ქადაპური ხაშხაშის თესლით და ჩამიჩით, რომელსაც აცხობენ ᴁობისთვის.

STRUDEL (შტრუდელი) — რულეტი ფენოვანი ან გაფუებული ცომისგან ტკბილეულის, ხილეულის ან ხორცეულის საჩურთით; გავრცელებულია ᴁავარიამი და ჴვსტრიაში.

STUBBENKAMMER (შტუბენკამერი) — ფლატეებიანი ცარცოვანი ნაპირი კუნძულ სიუგენის ჩრდილო-აღმოსავლეთში (შეკლენბურგი-რინა ოსომერანია); შედის ეროვნულ პარკ «ნასმუნდში».

STÜCK (შტუკი) — თვლის ძველი ერთეული.

STUDENTENFUTTER (სტუდენტური საჭმელი) — პოპულარული სატკბარუნო; სხვადასხვა ნიგვზის, თხილის, ნუშის, ჩირის ნარევი.

STUDENTENPARLAMENT (სტუდენტური პარლამენტი) — სტუდენტური თვითმართველობის უმაღლესი ორგანო.

STUDENTISCHE VERBINDUNGEN, STUDENTISCHE KORPORATIONEN (სტუდენტური კორპორაციები) — მე-19 საუკუნიდან მოქმედი სტუდენტური გაერთიანებები, თვითეული თავისი წესდებით, წევრობის შესატანით, განმასხვავებელი ნიშნებით (ქუდეები, ფერადი ბაფთები), ტრადიციებით; წევრობა კორპორაციამი, როგორც წესი, მუდმივია — ვეტერანები ეხმარებიან ახალგაზრდებს; კორპორანტები ითვლებიან კონსერვატიული პოლიტიკური შეხედულებების დამცველებად.

STUDENTISCHE VEREINIGUNGEN (სტუდენტური გაერთიანებები) — ორგანიზაციები, შექმნილი დასავლეთგერმანულ უნივერსიტეტებში 1945 წ. შემდეგ როგორც სტუდენტური კორპორაციების ალტერნატივა;

იყვნენ მჭიდრო კავშირში პოლიტიკურ პარტიებთან.

STUDIENASSESSOR (შტუდიენასესორი) — გიმნაზიის მასწავლებელი, რომელმაც ჩააბარა მე-2 სახელმწიფო გამოცდა გიმნაზიის მასწავლებლის წოდებაზე, მაგრამ ჯერ არ ჩარიცხულა სკოლის მუდმივ შტატში.

STUDIENPROFESSOR (შტუდიენპროფესორი) — 1. გიმნაზიის მასწავლებლის წოდება, რომელიც კურირებს შტუდიენრეფერენდარებს; 2. მოძვ. გიმნაზიის მასწავლებლის უმაღლესი წოდება.

STUDIENRAT (შტუდიენრატი) — გიმნაზიის მასწავლებლის პირველი წოდება.

STUDIENREFERENDAR (შტუდიენრეფერენდარი) — მასწავლებელი-სტაჟიორი, რომელმაც ჩააბარა სახელმწიფო გამოცდა და რომელიც გადის გიმნაზიაში ერთწლიან პედაგოგიურ პრაქტიკას.

STUDIO BABELSBERG (ჰაბელსბერგის სტუდია) — ჰერმანიის უმსხვილესი კინოკომპანია; დაარსებულია 1912 წ. სახელწოდებით «O.F.F.» ჰაბელსბერგში სოლსდამთან ახლოს (ჰრანდენბურგი); ყოფილ ოსტერმა ერქვა «O.F.F.»; ჰერმანიის გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. შევიდა ფრანგულ კონცერნ Compagne Generale des Eaux-ის შემადგენლობაში.

STUDIO BABELSBERG

ჰაბელსბერგის სტუდიის ემბლემა

STULLE (შტულე) — ბუტენბროდი პურის ორი ნაჭრისგან.

STURMGEWehr-44, (საიერიშე შაშხანა / შტურმგევერი) — კონსტრუქტორ უსეგო ყმაღსერის ავტომატური შაშხანა, შექმნილი 1942 წ.; მი-

ღებულია ვერმახტის შეიარაღებაში 1944 წ.; მის საფუძველზე 1947 წ. თიხაილ ჩალაშნიკოვმა შექმნა ავტომატური შაშხანა AK-47.

STUTT GART (შტუტგარტი) — ქალაქი ჰერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, მდინარე ჩეკარზე, ჰადენ-ჰედურტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ცენტრი; 552 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, ავტომობილური, ელექტროტექნიკური, საფეიქრო, პოლიგრაფიული, ტყავის მრეწველობები, მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოება, მეღვინეობა; ორი უნივერსიტეტი, თეატრები, მუზეუმები, ძველი (14-15 წწ.) და ახალი (18 ს.) ციხესიმაგრეები; მინერალური წყაროები.

შტუტგარტის ვერბი

STUTT GART VfB («შტუტგარტ ფეე») — ჰუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1893 წ.

კლუბ «შტუტგარტის» ემბლემები

STUTT GARTER KICKERS E.V. SV («შტუტგარტერ ჰიკერს სეე») — ჰერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

STUTT GARTER NACHRICHTEN («შტუტგარტერ ნახრისხტენი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის შტუტგარტში.

SÜDBADEN

SÜDBADEN (სამხრეთი ჰადენი) — ჰადენ-ჰერტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG («ხუდდოიხე გატუნგი») — ჰერმანიის ერთ-ერთი ზოგადეროვნული ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის 1945 წ-ან ჰერუნხენში.

Süddeutsche Zeitung
MÜNCHEN HEUTE MITRICHTEN AUS POLITIK, KULTUR, WIRTSCHAFT UND SPORT

ჰაზეთი «ხუდდოიხე გატუნგი»

SÜDDEUTSCHER VERLAG («ხუდდოიხერ ფერლაგი») — ერთ-ერთი უმსხვილესი საგამომცემლო ჯგუფი.

SÜDDEUTSCHER FUßBALLVERBAND (სამხრეთგერმანული საფეხბურთო ჰავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ორგანიზაცია.

SUDETENLAND (სუდეტის ოლქი) — დღევანდელი ჩეხეთის ტერიტორიის ნაწილი, 1938 წ. ჰერუნხენის ხელშეკრულების თანახმად გადაეცა ჰერმანიას, 1945 წ. დაბრუნებულია ჩეხეთის შემადგენლობაში; ოლქის გერმანული მოსახლეობა, სუდეტელი გერმანელები (Sudetendeutsche), გაასახლეს ჰერმანიაში და ჰესტრიაში.

SÜDWESTPRESSE («ხუდვესტპრესე») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. ოლში ტირაჟით 363 ათასი ეგზემპლარი.

SÜDWÜRTEMBERG-HOHENZOLLERN (სამხრეთი ჰერტემბერგი-ჰოენცოლერნი) — ჰადენ-ჰერტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

SUPERMARKT (სუპერმარკტი) — თვითმომსახურების მაღაზია, რომელიც ვაჭრობს საკვები პროდუქტების ფართო ასორტიმენტით, და აგრეთვე ფართო მოხმარებლობის საქონლით.

SÜTTERLINSCHRIFT — ხელით საწერი შრიფტი, შექმნილი გერმანელი გრაფიკოსის და ხატვის მასწავლებლის ზ. ხერტერლინის (1865–1917 წლები) მიერ; შრიფტს ხმარობდნენ ჰერმანიის სკოლებში 1945 წლამდე.

ა ბ ი მ * ჩ უ ქ ი კ ზ ლ მ ნ ო პ უ რ
ნ ჭ 4 რ 10 110 ჯ ჯ ო ზ ლ ლ ლ ლ ლ
ქ კ ლ ლ ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო
ო ო ო ო ო

ხერტერლინის შრიფტი

SYLT (ხილტი) — ერთ-ერთი ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუნძულთაგან; ფართობი 99 კვ. კმ., შეერთებულია ჯებირით მატერიკთან.

SYSTEMS («სისტემსი») — კომპიუტერული და საკომუნიკაციო ტექნიკის საერთაშორისო ბაზრობა ჰერუნხენში.

TAG DER ARBEIT (ჟრომის დღე) — ჟერმანიის სახელმწიფო დღესასწაული; აღინიშნება 1 მაისს.

TAG DER DEUTSCHEN EINHEIT (ჟერმანული ერთობის დღე) — ჟერმანიის სახელმწიფო დღესასწაული; აღინიშნება 3 ოქტომბერს; ამ დღეს 1990 წ. მოხდა ორი გერმანული სახელმწიფოს გაერთიანება.

TAG DER OFFENEN TÜR (ღია კარის დღე) — თავისუფალი შესვლის დღე ნებისმიერ დაწესებულებაში (თეატრში, ცირკში, სამრეწველო ან სავაჭრო საწარმოში და ა. შ.) ხალხის მიერ მათი მუშაობის გასაცნობათ.

DER TAGESSPIEGEL («წერ ღაგესშპიგელი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჟერლინში.

DER TAGESSPIEGEL

ჟაზეთი «ღაგესშპიგელი»

DIE TAGESZEITUNG («წი ღაგესცაღჟუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჟერლინში ტირაჟით 61 ათასი ეგზემპლარი.

die tageszeitung

ჟაზეთი «ღაგესცაღჟუნგი»

TÄGLICHE RUNDSCHAU («ღეგლიხე რუნდშაუ») — გაზეთი, რომელიც გამოდიოდა 1945 წ-დან ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში (ჟერლინში), შემდეგ ჟრტ-ში 1955 წ-დღ).

TANTE-EMMA-LADEN (დეიდა ჟმას მალაზია) — სალაპ. ტრადიციული სახელწოდება პატარა მალაზიისა, რომლის მფლობელი თვითონვე დგას დახლთან; ამჟამად ჟერმანიაში თითქმის აღარ შემორჩა.

TANTE MEYER (დეიდა ტაიერი) — სალაპ. ტჟალეტი.

DIE TAT («წი ტატი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ტაინის ჟრანკჟურტში 1950 წ-დან; ნაციზმის დროს დევნილთა გაერთიანების ორგანო.

TATAR (ტატარი) — კერძი ძროხის დანაყული ხორცისგან კვერცხით და შეკაზმულობით; ჭამენ უმს.

TAUBER (ღაუბერი) — მდინარე ჟავარიში და ჟადენ-ჟიდურტემბერგში, ტაინის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 120 კმ.

TAUNUS (ღაუნუსი) — მთები ჟერმანიის დასავლეთში, ტაინის ჟიქალოვანი მთების სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი (სესენში და ტაინლანდ-სფალცში); სიმაღლე 880 მ.; მთების ძირში მინერალური წყაროები და კურორტები (ჟისბადენი, ჟად-სომბურგი და სხვ.

TECHNISCHE HOCHSCHULE (TH) (ღმაღლესი ტექნიკური სკოლა) — ტექნიკური პროფილის უმაღლესი სასწავლებელი.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT (TU) (ღექნიკური უნივერსიტეტი) — მრავალპროფილიანი უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებელი.

TECHNISCHES HILFSWERK (THW)

TECHNISCHES HILFSWERK (THW) (ორგანიზაცია «ტექნიკური დახმარება») — საავარიო-სამაშველო სამსახური, შექმნილი 1950 წ.; შედგება მოხალისეებისგან, რომლებიც მონაწილეობენ ბუნებრივი უბედურებების და ტექნოგენური კატასტროფების შედეგების აღმოფხვრაში.

ორგანიზაცია
«ტექნიკური დახმარების»
ემბლემა

TEE-ZÜGE (ტოი-ცუგე) — ტრანსევროპული მატარებლები-ექსპრესები, რომლებიც მოძრაობენ მსხვილ დასავლეთევროპულ ქალაქებს შორის (შემოკ. Trans-Europ-Express-Züge-დან).

TEEPOTT (ტეპოტი) — რესტორნის ორიგინალური შენობა ჰარნემდუნდში (ტეკლენბურგი-ჰინა სომერანიის მხარე).

TEGEL (ტეგელი) — ჰერლინის ჩრდილო-დასავლეთი რაიონი; აქ მდებარეობს საერთაშორისო აეროპორტი.

TEGELER SEE (ტეგელერ ზეე) — ტბა ზერლინის დასავლეთ გნაწილში.

TELEFUNKEN (ტელეფუნკენი) — ელექტროტექნიკური აპარატურის სახელწოდება.

TELEFUNKEN GMBH («ტელეფუნკენ ჯემპს») — რადიოტექნიკური კონცერნი; დაარსებულია 1903 წ. ჰერლინში.

კონცერნი
«ტელეფუნკენის»
ემბლემა

TELEKOM (ტელეკომი) — კავშირგაბმულობის, ინფორმაციის და სტატისტიკური მონაცემების გაცვლის დაწესებულება; აქვე შედის

სტაციონარული სატელეფონო და სათანამშვავრო კავშირგაბმულობა (შემოკ. **Telekommunikation**-დან).

TEMPELHOF (ტემპელჰოფი) — ჰერლინის რაიონი, სადაც მდებარეობს ქალაქის ერთ-ერთი აეროპორტი.

TENGELMANN WARENHANDELSGESELLSCHAFT OHG («ტენგელმან ვარენშანდელგელშაფტ ო.ს.ი») — სასურსათო საქონლით ვაჭრობის უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1867 წ. შამბურგში; 1972 წ-ნიმყოფება ტიულსჰაიმში.

კომპანია
«ტენგელმანის»
ემბლემა

TERTIA (ტერცია) (ლათ. tertium მესამე) — გიმნაზიის მე-4 და მე-5 (დაწყებითი) კლასები.

TEUTOBURGER WALD (ტეუტობურგის ღყე) — დაბალმთიანეთის ჯაჭვი ჰეზერის მთების შემადგენლობაში (ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტფალია და ჰეგემო საქსონია); სიგრძე 80 კმ., სიმაღლე 468 მ.; მთების ძირში მინერალური წყაროები და კურორტები (ჰად-ზალცუნგენი და სხვ.).

TH — იხ. Technische Hochschule.

THOMANERCHOR (ტომანერ-ხორ) — ზაიციგის მმ. ტომას ეკლესიასთან (Thomaskirche) 1212 წ. დაარსებული სკოლის მგალობელთა სახელგანთქმული გუნდი; მონაწილეობს საეკლესიო წირვებში და საერთო კონცერტებში; გუნდის ხელმძღვანელად 1723-1750 წწ. მსახურობდა ი. ს. ჰახი.

THOMAS-MÜNZER-STADT (ტომას ტიუნცერის ქალაქი) — ქ. ტიულ-

ჰაუზენის (ჰდურინგიის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება.

THÜRINGEN (ჰდურინგია) — ფედერალური მხარე ცენტრალურ ჰერმანიაში; ფართობი 16 180 კვ. კმ.; მოსახლეობა 2,55 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ჟრ-ფურტი; სამხრეთით მდებარეობენ ტყიანი მთები ჰდურინგიის მყე, ჩრდილოეთით ჰდურინგიის ვაკე; მდინარეები: ზაალე, ლომი, ონშტრუტი, ჟერა; განათლების მსხვილი ცენტრები ქქ. ჟრფურტი, აენა, ჟადმარი.

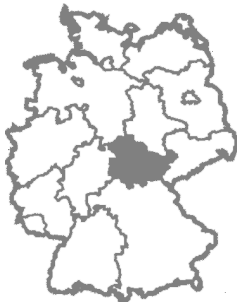
ჰდურინგიის გერბი (1921-1933 წწ.)

ჰდურინგიის დროშა

ჰდურინგიის გერბი

ჰდურინგიის მხარე

THÜRINGER BECKEN (ჰდურინგიის ვაკე, ჰდურინგიის აუზი) — გეოგრაფიული მხარე ცენტრალურ ჰერმანიაში მთის მასივების ჟარცის და ჰდურინგიის მყეს შორის.

THÜRINGER KLOBE — უმი და მოხარშული გახეხილი კარტოფილის ნარევისგან და კვერცხისგან შემდგარი მასა, ნახარში მარილიან წყალში.

THÜRINGER WALD (ჰდურინგიის მყე) — ტყიანი მთის მასივი ჟერმანიის ცენტრალურ ნაწილში, მდინარე ჟერას ზემო დინების და ჰდურინგიის ვაკეს შორის; სიგრძე 60 კმ., სიმაღლე 982 მ.

THW — *იხ.* Technisches Hilfswerk.

THYSSEN-KONZERN *m* («ჰისენის» კონცერნი) — უმსხვილესი გერმანული მეტალურგიული და მანქანათმშენებლობითი კომპანია; დაარსებულია 1871 წ. ლევუსტ ჰისენის მიერ (1842-1926 წწ.) ქ. შურის ჰაულჰაიმში.

TIERGARTEN (ჰირგარტენი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი, ოკუპაციის ყოფილი ბრიტანული სექტორი; რაიონის პარკში დადგმულია «ჟამარჯვების სვეტი», აგებულია შრუსიის გამარჯვების აღსანიშნავად შანიზზე (1864 წ.), ლესტრაზზე (1866 წ.) და საფრანგეთზე (1870-71 წწ.).

TONNENFEST, TONNENREITEN (კასრის დღესასწაული) — ჩვეულება, რომელიც შემორჩა ჟერმანიაში ჟალტიის ზღვისპირეთზე: დღესასწაულის დროს ორ სვეტს შუა ჰკიდებენ შემკულ კასრს; ცხენოსნები გაჭენებულ ცხენებიდან ცდილობენ კასრის სარტყეების მოშორებას; მას, ვინც შესძლებს ბოლო სარტყის ჩამოგდებას, აცხადებენ «კასრის მეფედ» (Tonnenkönig).

TOPOGRAFIETRUPPE (ტოპოგრაფიული ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

TOR NACH USEDOM (კუნძულ ოზედომის ჰიმჟარი) — ქ. ჟოლგასტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს მდინარე შვენენზე; აქედან ბორანით შეიძლება გადასვლა კუნძულ ოზედომზე.

TOR ZUM NORDEN

*ჟოლგასტის
გერბი*

TOR ZUM NORDEN (ჩრდილოეთის ჭიშკარი) — ქ. ზღუბეკის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც იყო ერთ-ერთი მთავარი ქალაქი სკანდინავიასთან ვაჭრობაში.

TOR ZUM NORDEN (ჩრდილოეთის ჭიშკარი) — ქ. ფლენსბურგის ხატოვანი სახელწოდება (ჟლეზვიგ-შოლშტადნის მხარე), რომელიც არის ჟერმანიის ყველაზე უფრო ჩრდილოეთით მდებარე ქალაქი.

TOR ZUM SPREEWALD (ჰპრევევალდის ჭიშკარი) — ქ. ზღუბენაუს ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ქ. ლოტბუსის ჩრდილო-დასავლეთით (ჟრანდენბურგის მხარე).

TOR ZUR SÄCHSISCHEN SCHWEIZ (საქსონიის ჰვედცარიის ჭიშკარი) — ქ. ჩოდშტადტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს შრეზდენიდან 40 კმ.

TOR ZUR SÄCHSISCHEN SCHWEIZ (საქსონიის ჰვედცარიის ჭიშკარი) — ქ. შირნას ხატოვანი სახელწოდება.

TOR ZUR WELT (მსოფლიოს ჭიშკარი) — *სალაპ.* ჟერმანიის უდიდესი პორტის ქ. შამბურგის ხატოვანი სახელწოდება.

TORNADO («ჟორნადო») — ბუნდესვერის მრავალმიზნოვანი გამანადგურებელი-ბომბდამშენი.

TOTENSONNTAG (EWIGKEITSSONNTAG) (ხსენების კვირა) — სუყველა გარდაცვლილის გახსენების დღე; აღინიშნება ევანგელიკური ეკლესიის მიერ ნოემბრის ბოლოსწინა კვირას.

TRABANT («ჟრაბანტი») — მცირელიტრაჟიანი მსუბუქი ავტომანქანის

მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ყოფილ ჟსტ-ში.

TRACHTENFEST (ეროვნული ტანსაცმლის დღესასწაული) — დღესასწაული, რომლის დროსაც მონაწილეები ატარებენ სხვადასხვა კუთხეების ტრადიციულ ტანსაცმელს (Trachten); განსაკუთრებით ცნობილია ასეთი დღესასწაული ქალაქ ჩოდშტადტში (ჟლეზვიგ-შოლშტადნის მხარე), რომელიც ტარდება სამწელიწადში ერთხელ და რომელზედაც იწვევენ მონაწილეებს ჟვროპის სუყველა ქვეყნიდან.

TRAVE (ჟრავე) — მდინარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში (ჟლეზვიგ-შოლშტადნის მხარე); სიგრძე 118 კილომეტრი; ერთვის ჟალტიის ზღვას ჟრავემდუნდესთან.

TRAVEMÜNDE (ჟრავემდუნდე) — ზღუბეკის საპორტო გარეუბანი (ჟლეზვიგ-შოლშტადნი); საზღვაო კურორტი.

TREFFPUNKT DER WELT (მთელი მსოფლიოს შეხვედრის ადგილი) — ქ. ზაიციგის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-13 ს. ცნობილია თავისი სავაჭრო ბაზრობებით; ამჟამად — ზაიციგის საერთაშორისო ბაზრობით.

TREPTOW (ჟრეპტოვი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

*ჟერლინის რაიონ
ჟრეპტოვის გერბი*

TRICKTRACK (ტრიკ-ტრაკი) — ნარდის მაგვარი თამაში კამათლით.

TRIER (ჟრირი) — ქალაქი ჟერმანიის დასავლეთში (შადნლანდ-შფალცის მხარე) მდინარე შოზელზე; 96 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია ძვ. წ. 16 ს. რომაელების მიერ; ითვლება ჟერმანიის უძველეს ქალაქად; მეღვინეობის მსხვილი

ცენტრი; უნივერსიტეტი, მუზეუმები, თეატრები; რომაული არქიტექტურის ძეგლები: ამფითეატრი (ახ. წ. 1 ს.), სორტა-ფიგრა (2 ს.), საიმპერატორო აბანოები (3-4 სს.), ბაზილიკა (1-4 სს.), რომანული ტაძარი (11-13 სს.), ადრეულგოტიკური ივთისმშობლის ეკლესია (1235-1265 სს.); ტურიზმის ცენტრი.

ჰრიორის გერბი

TRIUMPH («ტრიუმფი») — საბეჭდი მანქანის მარკა.

TRIUMPH MOTORRAD DEUTSCHLAND GMBH («ჰრიუმფ მოტორრად შოფლანდ ჟემს») — ფირმა ქ. სოსბახში, რომელიც უშვებს მოტოციკლებს «ჰრიუმფი».

TRIUMPH-WERKE NÜRNBERG AG («ჰრიუმფ-ვერკე ნურნბერგ ჟჟ») — საბეჭდი მანქანების მწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1896 წ. ნურნბერგში.

TRI-ZONIE (ტრიზონია) — ჟერმანიის ოკუპაციის დასავლეთის ზონების სახელწოდება 1948 წ. 1 აგვისტოდან, როდესაც ბიზონიას მიუერთდა ოკუპაციის ფრანგული ზონა.

TRÜMMERFRAU (ტრუმერ-ფრაუ) — ასე ეძახდნენ ქალებს, რომლებიც წმენდნენ ქუჩებს ნამტვრევებისგან და ნანგრევებისგან მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ; მათ პატივსაცემად ჟერლინის ცენტრში «ჩითელი რატუმის» წინ აღმართულია ქანდაკება.

TU — *იხ.* Technische Universität.

TÜBINGEN (ჰუბინგენი) — ქალაქი ჟადენ-ჰურტემბერგში მდინარე ნეკარზე; 85 ათასი მაცხოვრებელი; პირველი ცნობები მასზე 1078 წ.; უნივერსიტეტი (დაარსებულია 1477 წ.); სასახლე (16 წ.), გოტიკური რატუმა (15 წ.); განვითარებულია ტურიზმი.

TUV (*შემოკ.* Technischer Überwachungsverein-იდან) (ჰექნიკური ზედამხედველობის გაერთიანება) — ამოწმებს ავტომანქანების ტექნიკურ მდგომარეობას.

ჰექნიკური
ზედამხედველობის
გაერთიანების
ემბლემა

სს

UCKERMARK (ოკერმარკი) — ადგილი ჟერლინის ჩრდილოეთით მდ. ოდერის ქვემო დინების და მდ. ოდერის ქვემო დინების შორის.

UFA (*შემოკ.* Universum Film AG-ესგან) (ოფი) («ონივერზუმ ფილმ ჯი») — ჟერმანიის უმსხვილესი კინოკომპანია; დაარსებულია 1917 წ.; არსებობდა 1945 წ.-დე; აღდგენილია 1956 წ.

*კინოკომპანია
ოფის ემბლემა*

UERDINGEN 05 KFC («ურდინგენ 05 კფკ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ULLSTEIN-KONZERN (ოლშტაინის კონცერნი) — ბეჭდვითი მსხვილი კონცერნი; დაარსებულია ჟერლინში 1877 წ.; 1960 წ. შეუერთდა შპრინგერის კონცერნს.

ULM (ოლმი) — ქალაქი ჟადენ-ჟიურტემბერგის მხარეში მდ. ოუნაიზე; 109 ათასი მაცხოვრებელი; მნიშვნელოვანი სამრეწველო ცენტრი: ავტომობილთმშენებლობა, მანქანათმშენებლობა, საფეიქრე მრეწველობა; უნივერსიტეტი, მუზეუმები; სახელგანთქმული 161 მ. სიმაღლის გოტიკური ტაძარი (14-15 სს.), რატუშა (14-16 სს.).

ქალაქ ოლმის გერბი

ULM 1846 SSV («ოლმ 1846 სსფ») — საფეხბურთო კლუბი.

ULSTER — მამაკაცის ზამთრის ორგვერდიანი, თავისუფალი გამოჭრილობის პალტო ქაშრით.

UMGANGSSPRACHE — სალაპარაკო ენა; ამჟამად გამოიყოფა ვერმანული სალაპარაკო ენის რვა რეგიონალური ვარიანტი: ბერლინური (berlinisch), ჩრდილოგერმანული (norddeutsch), ზემოსაქსონურტურინგული (obersächsisch-thüringisch), ვურტემბერგული (württembergisch), ბადენური (badisch), ბავარულ-შვაბური (bayrisch-schwabisch), პფალცური (pfälzisch), ჰესენური (hessisch).

UMMANZ (ომანცი) — კუნძული ჟალტიის ზღვაში კუნძულ შტუგენის დასავლეთით.

UNION FC («ონიონ ფკ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის ბერლინური საფეხბურთო კლუბი.

UNIONSPARTEIEN (კავშირების პარტიები) — პარტიების ჟრისტიან-დემოკრატიული კავშირის და ჟრისტიანულ-სოციალური კავშირის (ჟიშ და ჟსხ) საერთო სახელწოდება; ეს პარტიები შეადგენენ ერთიან ფრაქციას ბუნდესტაგში.

UNO (*შემოკ.* ინგლ. United Nations Organization-იდან) — იხ. Vereinte Nationen.

UNSTRUT (ონშტრუტი) — მდინარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში (ჰეურინგის და საქსონია-ჰნჰალტის მხარეები), ზაალეს მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 192 კმ.

UNTER DEN LINDEN (ონტერ დენ ზინდენი) (*სიტყვ.* ცაცხვების ქვეშ) — ქუჩა ჟერლინში; არსებობს 1647 წ-ნ, როდესაც ჟრანდენბურგის კურფურსტმა გასწა ექვსრიგიანი ხეივნის (შემდგარი 1000 ცაცხვისგან და 1000 კაკლის ხისგან) დარგვის განკარგულება; 11 წლის შემდეგ მისივე ბრძანებით სუყველა ხე მოიჭრა ციხესიმაგრეების ასაშენებელი ადგილის გასანთავისუფლებლად; 1673 წ. კი დაირგა ახალი ხეები და ქუჩას დაარქვეს Neustädtische Allee ჟერლინის ახლოს მდებარე ქალაქ Neustadt-ის სახელიდან. ოღევანდელ ონტერ დენ ზინდენზე ხარობენ მე-2 ოსოფლიო ომის შემდეგ დარგული ხეები.

UNTERFRANKEN (ჩვემოლ ფრანკეთი) — ჰავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი; მთავარი ქალაქი ჰეურცბურგი.

ჩვემოლ ფრანკეთის გერბი

UNTERHACHING («ონტერჰახინგი») — რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

UNTEROFFIZIER (უნტერ-ოფიცერი) — უყაწიმო უნტეროფიცერის წოდება ჟუნდესვერში.

UNTEROFFIZIER (FELDWEBELANWÄRTER) (უნტერ-ოფიცერი (ფელდფებელობის კანდიდატი) — უყაწიმო უნტეროფიცერის წოდება ჟუნდესვერში.

UNTEROFFLZIER AUF ZEIT (ზევადიტი უნტერ-ოფიცერი) — ბუნდესვერის უნტერ-ოფიცერი, რომელსაც სურს ჯარში მსახური ვადის დამთავრების შემდეგ კიდევ ორი წელიწადი.

UNTERPRIMA (უნტერპრიმა) — გიმნაზიის მე-8 კლასი.

UNTERSEKUNDA (უნტერსეკუნდა) — გიმნაზიის მე-6 კლასი.

UNTERTERTIA (უნტერტერცია) — გიმნაზიის მე-4 კლასი.

URACHHAUS (ურახჰაუსი) — წიგნის გამომცემლობა.

ჟამომცემლობა «ურახჰაუსის» ემბლემა

USEDOM (ოზედომი) — კუნძული ჟალტიის ზღვაში, გამოყოფს ჰტეტინის ყურეს ღია ზღვისგან; ფართობი 445 კვ. კმ.; ცნობილია საზღვაო კურორტებით.

ღ

VALENTINSTAG (წმინდა ჴალენტიის ოღე) — «ყველა შეყვარებულის დღე» (14 თებერვალი); შეყვარებულები აჩუქებენ ერთმანეთს ყვავილებს, პატარა საჩუქრებს.

VATER UND SOHN («მამა და შვილი») — 1. ალკოჰოლური სასმელი, რომელიც გამოდის 0,3 ლ. ღია ფერის ლუდის და 40 გრ. შნაჰსის შერევისას; 2. გერმანელი მხატვრის და კარიკატურისტის **ჴ. ო. შლაუენის** (1902-1944 წწ.) დასურათებული ისტორიები.

VATERTAG (*სიტყვ. მამის დღე*) (*ხუმრ. მამაკაცთა დღე*) — აღინიშნება ღმაღლების ოღეს (ღღდგომის შემდგომი მე-40 დღე).

VDL — *იხ.* Verband der Landsmannschaften.

VDS (ჴაუშს) — *იხ.* Verband Deutscher Studentenschaften.

VEBA (ჴუჴღ) — *იხ.* Vereinigte Elektrizitäts- und Bergbauwerks-Aktiengesellschaft.

VENEDIG DES NORDENS (ჩრდილოეთის ჴენეცია) ქ. **ჴვერინის** (მეკლენბურგი-წინა შომერანია) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქი მდებარეობს მეკლენბურგის ტბის პლატოზე (მის ფარგლებში ათი ტბაა).

VENEDIG DES NORDENS (ჩრდილოეთის ჴენეცია) — ქალაქ ორეზდენის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ჴლბის ორივე ნაპირას.

VENEDIG DES NORDENS (ჩრდილოეთის ჴენეცია) — ქ. **ჴტრალზუნდის** ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ჴალტიის ჴღვაზე; «ჩრდილოეთის ჴენეციას» უწოდებენ ქალაქის ძველ ნაწილს, რომელიც გარშემორტყმულია ტბორებით.

VERBAND DER LANDSMANNSCHAFTEN (VDL) (სათვისტომობის ჴავშირი) — ჴერმანიის სათვისტომობის მოწინავე ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს გერმანელებს, მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ აყრილებს და განდევნილებს თავისი მიწაწყლიდან ოდერ-ჩადესს საზღვრის აღმოსავლეთით მდებარე რაიონებიდან, და აგრეთვე ჴოგიერთ აღმოსავლეთევროპულ ქვეყნებიდან; დაარსებულია 1952 წ.; 1958 წელს შევიდა «ჩანდევნილების კავშირის» შემადგენლობაში.

VERBAND DER WEIBLICHEN ANGESTELLTEN (მოსამსახურე ქალთა კავშირი) — ქალთა ორგანიზაცია მოსამსახურეების ჴერმანულ პროფკავშირში.

VERBAND DEUTSCHER STUDENTENSCHAFTEN (VDS) (ღერმანული სტუდენტური ორგანიზაციების გაერთიანება (ჴაუშს) — სტუდენტობის ორგანიზაცია; აერთიანებს ქვეყნის სტუდენტების უმრავლესობას.

VERDIENSTKREUZ AM BANDE («წვარი ომსახურებისათვის ბაფთზე») — ჴჴს სახელმწიფო ჯილდო (პირველი ორდენის უდაბლესი ხარის-

VERDIENSTORDEN DES LANDES SACHSEN-ANHALT

ხი; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

VERDIENSTKREUZ AM BANDE FÜR ARBEITSJUBILARE («ჩვენი წამსახურებისათვის ბაფთზე მუშაობისათვის») — ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

VERDIENSTKREUZ ERSTER KLASSE («ჩვენი წამსახურებისათვის») — ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

VERDIENSTMEDAILLE DER BRD («შედალი წამსახურებისათვის ორდენის წინაშე») — ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

VERDIENSTMEDAILLE DES LANDES BADEN-WÜRTTEMBERG (ჰადენ-ჴიურტემბერგის მედალი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1975 წ.

VERDIENSTORDEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BUNDESVERDIENSTKREUZ) («ორდენი (ჯვარი) წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1951 წ. ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

kreuz), ჯვარი «წამსახურებისათვის») (Verdienstkreuz) და მედალი «წამსახურებისათვის») (Verdienstmedaille).

VERDIENSTORDEN DES FREISTAATS THÜRINGEN (თურინგენის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2000 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES BERLIN (ბერლინის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1987 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES BRANDENBURG (ბრანდენბურგის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2005 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES HESSEN (ჴესენის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1989 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES MECKLENBURG-VORPOMMERN (მეკლენბურგი-ჴინა ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2002 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES NIEDERSACHSEN (ნიდერსახსენის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1961 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES NORDRHEIN-WESTFALEN (ნორდრინ-ჴესტალიის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1986 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES RHEINLAND-PFÄLZ (რაინლანდ-ჴალცის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1981 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES SACHSEN (სახსენის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1996 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES SACHSEN-ANHALT (სახსენ-ანჴალტის ორ-

VERDIENSTORDEN DES LANDES SCHLES

დენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2006 წ.

VERDIENSTORDEN DES LANDES SCHLESWIG-HOLSTEIN (წლებიგ-სოლ-შტადნის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2008 წ.

VEREIN (ფერადნი / საზოგადოება) — საზოგადოება, რომლის წევრები მიეკუთვნებიან ერთ პროფესიას და გაერთიანებული არიან საერთო ინტერესებით.

VEREINIGTE ELEKTRIZITÄTS- UND BERGBAUWERKS AKTIENGESELLSCHAFT (VEBA) («**ფერადნიგტე ელექტრიციტეტს-უნდ ბერგბაუვერკს აქციენგეზელშაფტი**») (ფიქ) — უმსხვილესი სახოლდინგო კომპანია, სახელმწიფო კონცერნი; აკონტროლებს ენერგეტიკულ, ნავთობის და ქიმიურ მრეწველობებს; მმართველობა ჰერლინში და ჰონში; დაარსებულია 1929 წ.

VEREINIGTE FLUGTECHNISCHE WERKE GMBH (VFW) («**ფერადნიგტე ფლავგტენნიშე ვერკე ჰმბს**») (ფფ) — უმსხვილესი თვითმფრინავსამშენებლო კომპანია; შეიქმნა 1963 წ. კომპანიების «**ფოკე-ჟულფ ჰმბს**» და «**ჟეზერის**» შეერთებით; 1964 წ. მას მიუერთდა ფირმა «**ჟრნსტსაიკელ ფლავგტოგობაუ ჰმბს**».

VEREINIGTE STAHLWERKE AG («**ფერადნიგტე შტალვერკე ჰა**») — მეტალურგიული კონცერნი, დაარსებული 1926 წ. ქ. შდუსელდორფში.

კონცერნი «**ფერადნიგტე შტალვერკეს**» ემბლემა

VEREINIGUNG DER VERFOLGTEN DES NAZIREGIMES (VN) (ჩაციზმის დროს შევიწროებული პირები) — ანტინაცისტური ჩინააღმდეგობის

მებრძოლთა ორგანიზაცია, შექმნილი 1947 წ.

VEREINTE NATIONEN (გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია (ჟიო)) — შექმნილია 1945 წ. სან-ფრანცისკოში საერთაშორისო მშვიდობის და უსაფრთხოების დაცვის მიზნით; ყოფილი ჟიშ და ჟფშ — გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წევრები 1973 წ-ან; შტაბ-ბინა — ჩიუ-ნოვოში.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის დროშა

VERGELICHES LIESCHEN (გულმავიწყი ზიზა) — სალაპ. ასე იძიხიან ადამიანზე, რომელსაც ყველაფერი ავიწყდება.

VERLAG DÜMONT SCHAUBERG (გამომცემლობა «**შდუმტონ შაუბერგის**») — ერთ-ერთი უმსხვილესი გამომცემლობა.

გამომცემლობა «**შდუმტონ შაუბერგის**» ემბლემა

M. DUMONT SCHAUBERG

VERLAG FREIES GEISTESLEBEN (ფერლაგ ჟრადეს ჟადსტესლებენი) — წიგნის გამომცემლობა.

«**ფერლაგ ჟრადეს ჟადსტესლებენის**» ემბლემა

VERLAGSGRUPPE DER FAZ (საგამომცემლო ჯგუფი «**ფა-ჰ-ცეტი**») — გაზეთ «**ჟრანკვურტე ალგემანე ცადტუნგის**» საგამომცემლო ჯგუფი.

VERLÄNGERTER (ფერლენგერტერი) — ყავა, გაკეთებული განსაკუთრებული რეცეპტით.

VERMITTLUNGS-AUSSCHUSS შეთანხმებითი / შემარცხებელი კომიტეტი) — ჟერმანიის პარლამენტის სპეციალური საპალატოპროცესო ორგანო კანონების მიღების პროცესში ბუნდესტაგსა და ბუნდესრატს შორის უთანხმოებების მოსაგვარებლად.

VERSANDHAUS (გზავნილების სახლი) — კონცერნების ვაჭრობის ფორმა, რომლებიც ყიდიან საქონელს შეკვეთებით და უგზავნიან მას მყიდველს ფოსტით; შეკვეთების მიღების მთავარი საშუალება — კატალოგების დაგზავნა.

VERSCHNITT (ფერშნიტი) — მაგარი ალკოჰოლური სასმელების და ღვინოების ნარევის სახელწოდება.

VERTIKO (ვერტიკო) — მოძველებული ფორმის ორი კარადა კარებით, შიგნით — ზემო თაროთი, ზემოთ — ფიგურული მოსართავით (სავარაუდოთ დარქმეულია ბერლინელი დუგლის სახელით).

VERTRAG ÜBER DIE BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND UND DEN DREI MACHTEN (ჟჟჟ და სამ ქვეყანას შორის ურთიერთობების ხელშეკრულება / საერთო ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1952 წ. 26 ივნისს ლონში; ამყარებდა ურთიერთობის პრინციპებს ლ.ჟ.ჟ, შიდ ჰრიტანეთს, საფრანგეთს და ჟჟჟ შორის.

VERTRAG ÜBER DIE GRÜNDLAGEN DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER DDR UND DER BRD (ჟჟჟ და ჟჟჟ შორის დამოკიდებულებების საფუძვლების ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია ჟერლინში 1972 წ. 21 დეკემბერს; აღიარებდა ორივე გერმანული სახელმწიფოს სუვერენიტეტს და ევროპული საზღვრების ურღვევლობას.

VERTRAG ÜBER DIE NORMALISIERUNG DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER

USSR UND DER BRD (ჟჟჟ და ხსსს შორის დამოკიდებულებების ნორმალიზაციის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1973 წ. 11 დეკემბერს სრალაში; აღიარებდა ჟდუნხენის 1938 წ. ხელშეკრულების გაუქმებას, ადასტურებდა ორ სახელმწიფოს შორის საზღვრების ურღვევლობას.

VERTRAG ÜBER DIE WAHRUNGS-, WIRTSCHAFTS- UND SOZIALUNION (სავალუტო, ეკონომიური და სოციალური კავშირის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია ჟჟჟ და ჟჟჟ შორის 1990 წ. 1 ივლისს.

VERTRAG VON MAASTRICHT (მაასტრიხტის ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ჟვროპული გაერთიანების ქვეყნებს შორის (ხელმოწერილია 1992 წ. 7 თებერვალს) ჟვროპული ეკონომიური და სავალუტო კავშირის შექმნის თაობაზე.

VIER (ოთხიანი) — სასკოლო ნიშანი «საკმარისი» («genugend»); დაახლოვებით შეესაბამება ნიშანს «3» საქართველოს სკოლებში.

VIER-FAMILIEN-DOPPELHAUS — ორსართულიანი სახლი ორი ბინით ცალცალკე შესასვლელებით.

VERWALTUNGS-AUSSCHUSS (ადმინისტრაციული კომიტეტი) — ქალაქების და რაიონული დაქვემდებარების თემების დეპუტატების წარმომადგენლების ადმინისტრაციული და აღმასრულებელი ორგანო.

VERWALTUNGSBEZIRK (ადმინისტრაციული ოლქი) — *იხ.* Regierungsbezirk.

VERWALTUNGSGERLCHT (ადმინისტრაციული სასამართლო) — 1. ადმინისტრაციული სასამართლოების განზოგადებული სახელწოდება; 2. უდაბლესი ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

VESPER

VESPER — მსუბუქი საჭმელის სახელწოდება საუზმისა და სადილის შორის ან სადილსა და ვახშამს შორის.

VFW (VFW) — *იხ.* Vereinigte Flüg-technische Werke GmbH.

VIKTORIA ASCHAFFENBURG («**ჟიქტორია აშაფენბურგი**») — საფეხბურთო კლუბი.

VIZEADMIRAL (ვიცე-ადმირალი) — ადმირალის წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

*ჟიციე-ადმირალის
განმასხვავებელი
ნიშნები*

*ჟიციე-ადმირალის
ალამი*

VOGELSBERG (ფოგელსბერგი) — ვულკანური წარმოშობის მთის მასივი ოსესიის მხარეში; სიმაღლე 774 მ.; ბაზალტის უმსხვილესი საბადოები უკროპაში.

VOGTLAND (ფოგტლანდი) — მთიანი ადგილი ჰავარიამი და საქსონიაში, მთებ ფიხტელგებირგეს და ტადნიან მთებს შორის.

VOGTLÄNDER («ფოგტლენდერი») — ფოტოაპარატების გამომშვეები ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

VOGTLÄNDER AG («**ფოგტლენდერ ლაი**») — ოპტიკური მრეწველობის საწარმო; დაარსებულია 1756 წ. ღრისტოფ ფოგტლენდერის მიერ ჟენაში; 1868 წ-ან ჰრაუნშეადგში; 1970 წ. შეუერთდა ფირმას «**ცაგს** ჯკონ ლაი».

*ფირმა
«ფოგტლენდერის»
ემბლემა*

VOLKISCHER (ხალხოსანი) — ნაცისტების დამცინავი სახელწოდება, რომლებიც თითქოსდა წარ-

მოადგენდნენ გერმანელების ხალხურ (ეროვნულ) ინტერესებს.

VOLKSBUHNE («**ფოლკსბუნე**») — დრამატული თეატრი ქალაქ ჰერლინში.

VOLKSHOCHSCHULE (სახალხო უნივერსიტეტი) — საგანმანათლებლო დაწესებულება უფროსებისათვის; სწავლა წარმოებს საღამოს კურსების სახით, სადაც სურვილისამებრ შეიძლება შესწავლის საგნის ამორჩევა: უცხო ენები, მუსიკა, ფერწერა, პოლიტოლოგია და ა. შ.

*სახალხო
უნივერსიტეტის
ემბლემა*

VOLKSKONGRESSBEWEGUNG (სახალხო კონგრესის მოძრაობა) — მოძრაობა ჰერმანიის ერთიანობისათვის და სამართლიანი მშვიდობისთვის; წარმოიშვა 1947 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში.

VOLKSSCHULE (სახალხო სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო 8-წლიანი სკოლა ჰერმანიაში, შემდეგ კი ოქსი (1964 წ-დე); პირველ ოთხ კლასს უწოდებდნენ დაწყებით სკოლას; ოსამბურგის ხელშეკრულების თანახმად გარდაიქმნა მთავარ სკოლად.

VOLKSTRAUERTAG (სახალხო მწუხარების დღე) — აღინიშნება 1952 წლიდან პირველი ადვენტის ბოლოსწინა კვირას; ნაციონალ-სოციალიზმის და ორი ძსფლიო ომის მსხვერპლთა ხსოვნის დღე.

VOLKSWAGEN («**ფოლკსვაგენი**») — მსუბუქი ავტომანქანების მარკა.

VOLKSWAGENWERK AG (VW) («**ფოლკსვაგენვერკ ლაი**») — საავტომობილო კონცერნი, დაარსებული 1938 წ. ქ. ჟოლფსბურგში (ჰემეო საქსონია).

ბონენ
«ფოლკსვაგენვერკს»
ემბლემა

VORPOMMERN (ჩინა სომერანია) — სომერანიის ნაწილი, რომელიც მდებარეობს მდინარე ოდერის დასავლეთით; ჩინა სომერანიის უდიდესი ნაწილი შედის ფედერალურ მხარეში ტეკლენბურგი-ჩინა სომერანია.

VORRUHESTAND (წინასაპენსიო სტატუსი) — სახელმწიფო ჩინოსნის განსაკუთრებული სტატუსი მისი

გადადგომის (პენსიაზე გასვლის) წინ.

VORWÄRTS («ფორვერტსი») — ყოველკვირეული გაზეთი, რომელიც გამოდის ჰად-ჰოდესბერგში 1948 წ-ან; ჟსႮს ორგანო.

VOX («ფოქსი») — ერთ-ერთი კერძო სათანამგზავრო სატელევიზიო პროგრამა.

ფოქსი-ს ემბლემა

VW — *იხ.* Volkswagenwerk AG.

— ზუ —

WACHTBATALION (დაცვის ბატალიონი) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარე-ბის ქვედანაყოფი.

WACKER 07 GOTHA SV («**ჰაკერ 07 ჟოტა სფ**») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1907 წ.

WAHN (ჰანი) — ქ. ჰოლნის რაიონი, სადაც მდებარეობს საერთაშორისო აეროპორტი.

WALCHENSEE (ჰალხენზე) — მთის ტბა ჰავარიამი; ზღვის დონიდან 802 მ.; ფართობი 16,4 კვ. კმ.; სიღრმე 192 მ.

WALDBÜHNE («**ჰალდბუნე**») — თეატრი ღია ცის ქვეშ ჟერლინში.

WALDECK (ჰალდეკი) — ისტორიული მხარე ოსესენში, ყოფილი სათავადო.

WALDHOF MANNHEIM 07 SV («**ჰალდჰოფ მანჰაიმ 07 სფ**») — საფეხბურთო კლუბი.

WALHALLA (ჰალჰალა) — დიდების პანთეონი ქ. ოგენსბურგის მახლობლად (ჰავარია) ჟერმანიის გამოჩენილი მოღვაწეების ბიუსტებით; აშენებულია 1830-1842 წლებში არქიტექტორ ჰეილ ფონ ჰლენცეს პროექტით.

WALLFAHRTSKIRCHE — ეკლესია, რომელსაც ინახულებენ მომლოცველები.

WALLRAF-RICHARTZ-MUSEUM (ჰალრაფ რიხარტის მუზეუმი) — ჰოლნის სამხატვრო გალერეა, ერთ-ერთი უმსხვილესი ჟერმანიაში; დაარსებულია 1824 წ.; ფონდ-

ბის ძირითად ნაწილს წარმოადგენენ მე-14-16 სს. კოლნური ფერწერის სკოლის ნაწარმოებები, ნიდერლანდური ფერწერა და მე-19 ს. ხელოვნება.

WALTER DE GRUYTER & Co («**ჰალტერ დე ჟრუიტერ უნდ ჰა**») — გამომცემლობა ჟერლინში, დაარსებული 1919 წ.

WAMS (ვამსი) — მამაკაცის მოკლე ქურთუკი; შუა საუკუნეებში ჯერ იცვავდნენ რაინდული საჭურვლის ქვეშ, შემდეგ სხვადასხვა ფორმით შემოვიდა სამოქალაქო წყობილებაში; ამჟამად გვხვდება როგორც ეროვნული ტანსაცმლის ნაწილი.

WANDERER («**ვანდერერი**») — პორტატიული საბეჭდი მანქანის მარკა.

WANDERER-WERKE («**ჰანდერერ-ვერკე**») — ავტომოტოველოქარხანა; დაარსებულია 1885 წ. ქ. ჰემნიცში; 1932 წ. შევიდა კონცერნ «**ჰუტო-უნიონ ჰა**»-ს შემადგენლობაში.

ჰონკერ «**ჰანდერერ-ვერკეს**» ემბლემა

WANDERER-WERKE AG

WANDERVOGEL (ვანდერფოგელი) — 1. ახალგაზრდული ტურისტული მოძრაობა; წარმოიშვა მე-20 ს. დასაწყისში; 2. ახალგაზრდული ტურისტული ორგანიზაციის წევრი.

WANNSEE (ჰანზე) — 1. ტბა ჟერლინის დასავლეთ ნაწილში; 2. ჟერლინის გარეუბანი.

WARMMIETE — საცხოვრებელი ბინის გადასახადი გათბობით.

WARSCHAUER VERTRAG (ჩარშავის ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ჟღს და სოლონეთს შორის, ხელმოწერილია 1970 წ. 7 დეკემბერს; განამტკიცა ხაზი ოდერ-ჩადსზე როგორც სოლონეთის დასავლეთი საზღვარი.

WARTBURG (ჩარტბურგი) — ციხესიმაგრე ჰდურინგიაში ქ. ჰდზენახის მახლობლად (აშენებულია 1067 წელს); შუა საუკუნეებში ტდურინგელი ლანდგრაფების რეზიდენცია; ლანდგრაფ უსერმანის დროს (1190-1217 წლებში) პოეტეტების-მინეზინგერების შეჯიბრებების («ვარტბურგის ომი») ადგილი; 1521-1522 წლებში ტარტინ სუთერი აქ თარგმნიდა ჟიბლიას გერმანულ ენაზე; ჰდურინგის ერთ-ერთი უმთავრესი ღირსშესანიშნაობა.

WARTBURG («ვარტბურგი») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ყოფილ ჟსს ქ. ჰდზენახის ქარხანაში.

WARTBURGSTADT EISENACH («ჩარტბურგშტადტი ჰდზენახი») — ქ. ჰდზენახის სახელწოდება, რომლის ახლოსაც მდებარეობს ციხესიმაგრე ჩარტბურგი (ჰდურინგის მხარე).

WARTBURGTREFFEN (ჩარტბურგის შეხვედრები) — ტრადიციული ყოველწლიური სიმღერის დღესასწაული ჩარტბურგის ციხეში ქ. ჰდზენახის მახლობლად (ჰდურინგის მხარე).

WASSERBURG (წყლის ციხესიმაგრე) — ციხესიმაგრე, გარშემორტყმული წყლის წინაღობებით: ტბის წყლებით, წყლით სავსე თხრილით და ა. შ.

WASSERSCHUTZPOLIZEI (სამდინარეო პოლიცია) — აკონტროლებს ნაოსნობას მდინარეზე.

WATTEN (ვატები) — წყალმარჩხობის ზოლი ჩრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე, რომელიც მიქცევის დროს თითქმის თავისუფალია წყლისგან; იყენებენ ხანამწკის, კიბორჩხალების ასაკრეფად.

WATTENSCHIED 09 SG («ჩატენშაიდი 09 სღ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

WATZMANN (ჩატცმანი) — მწვერვალი ჟერნსტესგადენის ჰლბებში (ჟავარია).

WBDJ — *იხ.* Weltbund der Demokratischen Jugend.

WEDDING (ჩეიდინგი) — ჰერლინის საქალაქო რაიონი.

WEHRBEAUFTRAGTE (ვერბე-აუფტრატე) — ბუდესტაგის რწმუნებული ბუნდესვერში, თვალ-ყურს ადევნებს ჯარისკაცების უფლებების დაცვას.

WEHRDIENSTVERWEIGERER (ვერდინს-ტვერვაიგერერი) — პირი, რომელიც თავისი რელიგიური მრწამსის გამო იძახის უარს ბუნდესვერში მსახურზე.

WEHRERGANZUNGEN ZUM GRUNDGESETZ (ტირითადი კანონის სამხედრო დამატებები) — მიღებულია 1954-1956 წწ. ბუნდესვერის შექმნასთან დაკავშირებით.

WEIDMANNSDANK! (ჟმადლობთ!) — პასუხი კარგი ნადირობის სურვილზე.

WEIDMANNSHILF! (ჟარგი ნადირობა!) — მონადირეების ტრადიციული მისალმება.

WEIHNACHTEN (შობა) — ერთ-ერთი მთავარი ქრისტიანული დღესასწაული; 25 დეკემბერი.

WACHTBATALION

WEIHNACHTSABEND (HEILIGER ABEND) (ყობისწინა საღამო) — 24 დეკემბრის საღამო, როდესაც სადღესასწაულო სუფრასთან იკრიბება მთელი ოჯახი.

WEIHNACHTSBAUM (CHRISTBAUM) (საშობაო ნაძვის ხე) — ნაძვის ხე ან ფიჭვი, რომელსაც რთავენ ყობისთვის; ჴერმანიაში ეს წესი ცნობილია მე-17 საუკუნის დასაწყისიდან.

WEIHNACHTSFEST — *იხ.* Weihnachtsabend.

WEIHNACHTSGANS (საშობაო ბატყი) — სუფრის ტრადიციული კერძი.

WEIHNACHTSKARPFEN (საშობაო კობერი) — საშობაო სუფრის ტრადიციული კერძი.

WEIHNACHTSKRIPPE (საშობაო ბაგა) — ფიგურები, რომლებიც ასახავენ შობის ღამის მოვლენებს: ჩვილი-ჴრისტე ბაგაში, ჴარიაში, ჴოსები, მწყემსები; ამზადებენ ხისგან, სანთლისგან, თიხისგან; დგამენ წინასაშობაო პერიოდში ეკლესიებში, საზოგადოებრივ ადგილებში, სახლებში.

WEIHNACHTSMANN (საშობაო პაპა, ჴოვლის შაპა) — საშობაო ტრადიციული პერსონაჟი, რომელსაც მოაქვს საჩუქრები; თავდაპირველად გაიგივებული იყო წმინდა ჩიკოლოზის სახესთან.

WEIHNACHTSMARKT (საშობაო ბაზარი) — ბაზარი ქალაქის ცენტრალურ მოედანზე, რომელიც იხსნება წინასაშობაო დროს; აქ მორთულ პავილიონებში იყიდება ტკბილეული, ნაძვის ხის მორთულობა, სათამაშოები, ტარდება ლატარეები, ატრაქციონები.

WEIHNACHTSSTOLLE, WEIHNACHTSSTOLLEN (საშობაო ღვეზელი) — შეკაზმული ცომისგან ჩამიხით და ნუშით.

WEIHNACHTSTISCH (საშობაო მაგიდა) — 1. მაგიდა საშობაო საჩუქრებით; 2. ყობის დროს მისართმევი საჭმელი: შემწვარი ბატყი ან ინდაური, კობრი, საშობაო ღვეზელი, თაფლის პური, ნიგოზი და სხვ.

WEILHEIM AN DER TECK TSV («ჴადღჴადმ ან დერ ლეკ ლსჴ») — საფეხბურთო კლუბი.

WEIMAR (ჴადმარი) — ქალაქი ლუარინგიაში, მდინარე ჴლმზე; 58 ათასი მაცხოვრებელი; მრავალრიცხოვანი ღირსშესანიშნავი ადგილები, დაკავშირებული ჴოეთეს, შილერის, ჴერდერის, ჩიცმეს და გერმანული კულტურის სხვა წარმომადგენლების ცხოვრებასა და მოღვაწეობასთან; ჴროვნული თეატრი, რამოდენიმე უმაღლესი სასწავლებელი.

WEINBRAND (ვაინბრანი) — ჴერმანიაში წარმოებული კონიაკის მაგარი მაგარი სასმელი.

WEIBE — *იხ.* Berliner Weiße.

WEIBE ELSTER (ჴადსე-ჴლსტერი) — მდინარე, ჴაალეს მარჯვენა შენაკადი.

WEIBE FLOTTE (ჴეთრი ფლოტი) — მდინარეზე გასასეირნებელი თოქმავლების ხატოვანი სახელწოდება.

WEIBE HUNDE (თეთრი ძაღლები) — ტალღები ჴღვაში.

WEIBE MAUS (თეთრი თაგვი) — ქუჩის მოძრაობის პოლიციელი-მარეგულირებელი.

WEIBE OSTERN (თეთრი ლდდგომა) — ასე იძახიან, როდესაც ლდდგომის დღეს მოდის თოვლი.

WEIBE STADT AM MEER (თეთრი ქალაქი ჴღვის პირას) — ქ. ჴადტიგენდამის ხატოვანი სახელწოდება, რომელშიც სახლები ძირითადად თეთრი ფერისაა; აქ 1793 წ. გაიხსნა ჴერმანიაში პირველი საზღვაო კურორტი.

WEIßE WEIHNACHTEN (თეთრი ყობა) — იძახიან, როდესაც ყობის დღეს მოდის ან დღეს თოვლი.

WEIBENSEE (ჩაიგენზე) — ყერლინის საქალაქო რაიონი.

WEIBER KREIS (თეთრი რაიონი) — რაიონი, სადაც მოხსნილია შეზღუდვები ბინის ქირის ზრდაზე.

WEIBER SONNTAG (თეთრი კვირა) — პირველი კვირა წოდგომის შემდეგ; ამ დღეს კათოლიკურ ეკლესიაში ტარდება პირველი ზიარება, პროტესტანტურში კი — ბავშვების კონფირმაცია; გოგონებს აცვიათ თეთრი კაბები; აქედან წარმოიშვა სახელწოდება.

WEISWURST (ვაიგურსტი) (*სიტყვ.* თეთრი ძეხვი) — სამხრეთგერმანული სამზარეულოს საჭმელი: ბოჩოლის პატარა ძეხვები სუნელით; ჭამენ მოხარშულს.

WEIZÄCKER RICHARD VON (ჩაიგზეკერი რიხარდ ფონ) (დაბ. 1920 წ.) — ოფის პრეზიდენტი 1984-92 წწ.

DIE WELT («ში ჴელტი») — უმსხვილესი ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის 1946 წ-ან სამბურგში ტირაჟით 220 ათასი ეგზემპლარი.

DIE WELT

ჴაზეთი «ში ჴელტი»

WELT AM SONNTAG («ჩელტ ამ სონტაგი») — ყოველკვირეული გაზეთი; გამოდის სამბურგში ტირაჟით 423 ათასი ეგზემპლარი.

WELT am SONNTAG

ჴაზეთი «ჩელტ ამ სონტაგი»

WELT DER ARBEIT («ჩელტ დერ არბაიტი») — გაზეთი; გამოდის ღოდონში 1950 წ-ან.

WELTBUND DER DEMOKRATISCHEN JUGEND (WBDJ) (წემოკრატული ახალგაზრდობის მსოფლიო ფედერაცია) — ყოფილი სოციალისტური თანამეგობრობის ქვეყნების ახალგაზრდული ორგანიზაციების გაერთიანება; დაარსებულია 1945 წ.; დაიშალა 90-ანი წლების დასაწყისში.

WELT IN EINER NUR (მთელი მსოფლიო კაკლის ნაჭუჭში) — ჴაიპციგის ხატოვანი სახელწოდება; ეს სახელი გამოგონილია ოპან ჴოლფგანგ ჴოეთეს მიერ.

WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND STUDENTEN (BERLIN 1951), III — წხალგაზრდობის და სტუდენტების III მსოფლიო ფესტივალი; ყერლინი, 1951.

WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND STUDENTEN (BERLIN 1973), X. — წხალგაზრდობის და სტუდენტების X მსოფლიო ფესტივალი; ყერლინი, 1973.

WELTMEISTER («ველტმაისტერი») — აკორდეონების მარკა, რომელსაც უშვებენ ქ. ღლინგენტალის მუსიკალური საკრავების ფაბრიკაში.

WELTSTADT — საერთაშორისო მნიშვნელობის ქალაქი მრავალმილიონიანი მოსახლეობით.

WENDEN (ვენდები) — *იხ.* Sorben.

WERDENFELSER LAND (ჩერდენფელზერ ჴანდი) — ადგილი მდინარეების წზარის და ჴოდზახის ჴემო დინებაში ქ. ჴარმიშ-სარტენკირხენის მახლობლად (ჴავარია).

WERDER BREMEN SV («ჩერდერ ჴრემენი სჴ») — ჴუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჩერდერ ჴრემენის» ემბლემა

WERNIGERODE (ჩერნიგეროდე) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტში; 39 ათასი მაცხოვრებელი; კლიმატური

WACHTBATALION

კურორტი შარცის ჩრდილოეთის ძირში; ტურიზმის პოპულარული ცენტრი.

WERRA (ჟერა) — მდინარე ცენტრალურ ჟერმანიაში (ჰეურინგია, შესენი და ჰემელ საქსონია); სიგრძე 293 კმ., სათავე ჰეურინგის ჰყის მთებში; მდინარე ფულდასთან შერთვის შემდეგ იწყება მდინარე ჟეზერი.

WESER (ჟეზერი) — მდინარე ცენტრალურ ჟერმანიაში (შესენი, ჩრდილოეთ შაინ-ჟესტფალია და ჰემელ საქსონია), ქვეყნის უმთავრისი საწყლოსნო არტერია; სიგრძე 440 კმ.; სათავე მდინარეების ფულდას და ჟერას შერთვის ადგილას, მიედინება ჟეზერის მაღლობის და ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობის გავლით, ერთვის ჩრდილოეთის ზღვას; არხებით შეერთებულია მდინარეებთან რომი, შაინი და ჟლბა.

WESER AG («ჟეზერ ჰა») — უმსხვილესი გემთსამშენებლო ფირმა; დაარსებულია მე-19 ს. ჟრემენში.

WESERBERGLAND (ჟეზერის მაღლობი) — დაბალი, ტყით დაბურული მთები ცენტრალურ ჟერმანიაში (შესენი ჩრდილოეთ შაინ-ჟესტფალია და ჰემელ საქსონია) მდინარე ჟეზერის ორივე მხარეს; მინერალური წყაროები, კურორტები.

WESERGEBIRGE (ჟეზერის მთები) — ჟეზერის მაღლობის ნაწილი მდინარე ჟეზერის აღმოსავლეთით.

WESTATHEN (დასავლეთი ჰთენი) — შტუტგენის ხატოვანი სახელწოდება.

WESTBERLIN (დასავლეთი ჟერლინი) — განსაკუთრებული ტერიტორიული წარმონაქმნი, რომელიც ხელოვნურად იყო მოწყვეტილი ჟერლინის კედლის მეშვეობით 1948 წ. კედლის ტერიტორიისგან. 1990 წ. კედლის

დანგრევის შემდეგ ქალაქი ჟერლინი და მთლიანად ჟერმანია გაერთიანდნენ.

WESTDEUTSCHE ALLGEMEINE («ჟესტდოღე ალგემეინე») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. შესენში 1948 წ-ან ტირაჟით 1,2 მლნ. ეგზემპლარი.

WESTDEUTSCHE KURZFILMTAGE IN OBERHAUSEN (შოკლემეტრაჟიანი ფილმების დასავლეთგერმანული დღეები ობერჰაუზენში) — კინოფესტივალი.

WESTDEUTSCHE ZEITUNG («ჟესტდოღე გაღტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის შტუტგდორფში ტირაჟით 241 ათასი ეგზემპლარი.

WESTDEUTSCHE ZEITUNG

შტუტგდორფი
გაზეთი «ჟესტდოღე გაღტუნგი»

WESTDEUTSCHER FUßBALLVERBAND (დასავლეთგერმანული საფეხბურთო ჰავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია; დაარსებულია 1898 წ.

WESTDEUTSCHLAND (დასავლეთი ჟერმანია) — სალაპ. 1948 წ. სახელწოდება მის გაერთიანებამდე ყოფილ 1948 წ.

WESTERWALD (ჟესტერვალდი) — შაინის ჟიქალოვანი მთების ნაწილი (შაინლანდ-შფალცი და შესენი) შაინის მარჯვენა ნაპირზე.

WESTEUROPÄISCHE UNION (დასავლეთევროპული ჰავშირი) — ათი დასავლეთევროპული სახელმწიფოს (შიდი ჟრიტანეთი, საფრანგეთი, ჟელგია, ჩიდერლანდები, ჟდუქსემბურგი, ჟერმანია, იტალია, შესენითი, შორტუგალია და საბერენეთი) სამხედრო-პოლიტიკური ორგანიზაცია; შექმნილია 1954 წ. შარიზის ხელშეკრულებებ-

ბის თანახმად; შტაბ-ბინა უონ-დონში.

ილუბ «ჩერდერ
ჭრემნის»
ემბლემა

WESTFALEN (ჩესტფალია) — ისტორიული მხარე უერმანიის დასავლეთში მდინარეების შადნსა და ჩეზერს შორის; 1815-1945 წწ. შრუსიის მხარე ცენტრით ჰდუნსტერში, 1946 წ-ან ჩრდილოეთ შადნ-ჩესტფალიის ნაწილი.

ჩესტფალიის
გერბი

WESTFALENHALLE («ჩესტფალენჰალე») — საკონცერტო დარბაზი ქ. შორტმუნდში (ჩრდილოეთ შადნი-ჩესტფალია).

WESTFALISCHE PFORTE (ჩესტფალიის ჭიშკარი) — მდინარე ჩეზერის ხეობა ქ. ჰინდენის სამხრეთით.

WESTPREUßEN (შასავლეთი შრუსია) — უერმანიის ისტორიული მხარე.

შასავლეთ შრუსიის
გერბი

WETTERAU (ჩეტერაუ) — მოსავლიანი ველი ცენტრალურ უერმანიაში (სესენი) ჩაუნუსის და ჟოგელსბერგის მთებს შორის.

WETTERSTEINGEBIRGE (ჩეტერშტაინგებირგე) — ჩიროლურ-ჟავარიული ღლებების უმაღლესი მასივი უერმანიაში და ღესტრიაში.

WEU — იხ. Westeuropäische Union.

WIEKHAUS (ვიკჰაუსი) — ქალაქის ციხესიმაგრის კედელზე ჩაშენებული სახლი; შემორჩენილია ჩოდბრანდენტურგში, ჩანგერმდუნდში და სხვა გერმანულ ქალაქებში.

WIESBADEN (ჩისბადენი) — ქალაქი, სესენის ადმინისტრაციული ცენტრი; 270 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი შადნზე; მასში მდებარეობენ კრიმინალური პოლიციის და სტატისტიკის ფედერალური სამმართველოები; შუშუნა ღვინობის წარმოება, გამომცემლობები, კინოსტუდიები, კაზინოები; თერმალური წყაროების კურორტი.

ჩისბადენის გერბი

WILHELMSHAVEN («ჩილჰელმსჰაფენი») — საფეხბურთო კლუბი.

WILHELMSTRASSE (ჩილჰელმშტრასე) — ქუჩა უერლინის ცენტრში, რომელზედაც მდებარეობდა საგარეო საქმეთა სამინისტრო და რადესკანცლერის რეზიდენცია ნაცისტურ უერმანიაში.

WILMERSDORF (ჩილმერსდორფი) — უერლინის საქალაქო რაიონი.

WINDBEUTEL (ვინდბოტელი) — საკონდიტრო ნაწარმი კალათის სახით კრემით გათქვეფილი ნაღებისგან.

WIRTSCHAFTS-, WAHRUNGS- UND SOZIALUNION (ეკონომიური, სავალუტო და სოციალური კავშირი) — უფრ და უშტ შორის; ძალაში შევიდა 1990 წ. 1 ივლისს როგორც ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯი უერმანიის გაერთიანებაში.

WIRTSCHAFTSWUNDER (ეკონომიური სასწაულება) — მე-2 ოსოფლიო ომისშემდგომი უფრ ჩქარი და მყარი ეკონომიური ზრდის ხატოვანი სახელწოდება; განპირობებული იყო «ძარშალის გეგმის» განხორციელებით.

WISCHE (ჩიშე) — დაბლობი ღლტმარკში (საქსონია-ღნჰალტი).

WACHTBATALION

WOHNSILO — სალაპ. მჭიდროდდასახლებული სახლი-კოშკი, მრავალბინიანი სახლი-კოშკი, «ჭიანჭველების ბუდე».

WOLFSBURG (ჟოლფსბურგი) — ქალაქი ჰევემო საქსონიაში, 129 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს შუაგერმანულ არხზე; «ფოლკსვაგენის» კომპანიის უმსხვილესი ავტოქარხანა.

ჟოლფსბურგის
ვერბი

WOLFSBURG VfL («ჟოლფსბურგ ფფხ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«ჟოლფსბურგის»
ემბლემა

WOLFSZAHNE (მგლის კბილები) — თაფლის პურის სახეობა.

WORMS (ჟორმსი) — ქალაქი შადნლანდ-შფალცში მდიდარი ისტორიით და კულტურით, პორტი შადნზე; 81 ათასი მაცხოვრებელი; მე-5 ს. ბურგუნდების თემის დედაქალაქი; ცნობილია მეღვინეობის ტრადიციებით; რომანული ტაძარი, გოტიკური ეკლესიები.

WUPPER (ჟუპერი) — მდინარე ჩრდილოეთ შადნ-ჟესტფალიაში, შადნის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 114 კმ., ბევრი წყალსაცავი.

WUPPERTAL (ჟუპერტალი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შადნ-ჟესტფალიაში მდინარე ჟუპერზე; 388 ათასი მაცხოვრებელი; წარმოიქმნა 1929 წ. ქალაქების ჟლბერფელდის, ჟარ-

მენის და სხვა დასახლებული პუნქტების შეერთების შედეგად; უნივერსიტეტი; კიდული მონორელსის გზა.

WUPPERTALER SV («ჟუპერტალ სფ») — საფეხბურთო კლუბი.

WUPPERTALER SCHWEBEBAHN (კიდული მონორელსის გზა ჟუპერტალში) — ერთადერთი ასეთი სახის გზა მსოფლიოში; ამენებულია 1901 წ.

WURSTMARKT (ძეხვის ბაზარი) — ხალხური სამემოდგომო დღესასწაული (სექტემბერი) ჟად შადურკჰადმში (შადნლანდ-შფალცი); ამ დროს ანთავისუფლებენ კასრებს ძველი ღვინისგან და ავსებენ ახლადდაწურულ ღვინით.

WÜRTEMBERG (ჟურტემბერგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, ადრე საჰერცოგო და სამეფო; 1952 წ-ან ჟადენ-ჟურტემბერგის მხარის ნაწილი.

WÜRTEMBERG-BADEN (ჟურტემბერგ-ჟადენი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

WÜRTEMBERG-HOENZOLLERN (ჟურტემბერგ-ჟოჰენცოლერნი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

WÜRZBURG (ჟურცბურგი) — ქალაქი ჟავარიაში მდინარე შადნზე; 128 ათასი მაცხოვრებელი; ტაძარი (11 ს.), სასახლე (18 ს.), ციხესიმაგრე შარიენბერგი; უნივერსიტეტი; განვითარებულია მეღვინეობა, ტურიზმი.

ჟურცბურგის
ვერბი

პ

ZAPFENSTREICH (სადამოს დაფიონი) — თავდაპირველად სიგნალი ჯარისკაცთათვის, რომელიც აუწყებს დამის დასვენების დროს დადგომას; საზეიმო ცერემონიის დროს ორკესტრი ასრულებს «საზეიმო დაფიონს» (der Große Zapfenstreich), რომელიც მთავრდება სახელმწიფო ჰიმნით.

ZDF (*შემოკ.* **Zweites Deutsches Fernsehen**-იდან) (ცნო (ტერორეგულირებადი) — ჰერმანიის სახელმწიფო ტელევიზიის მეორე არხი; დაარსებულია 1961 წ.; მთავარი სტუდია ჰაინცში.

ZEHLENDORF (გელენდორფი) — ჰერლინის საქალაქო რაიონი.

*გელენდორფის
გერბი*

DIE ZEIL (ში ცაილი) — ცნობილი სავაჭრო ქუჩა ჰაინის ზონის ფრანკფურტში.

ZEISS-WERKE («ცაის ზერკე») — ოპტიკური ნაწარმის მწარმოებელი ქარხანა; დაარსებულია ჰარლ ცაისის მიერ 1846 წ. ქ. ნენაში; ყოფილ ჰიშ-ში ეწოდებოდა «ჰარლ-ცაის-ნენა» კომბინატი; 1991 წლიდან აქვს ახალი სახელწოდება «ნენოპტიკ» („Jenoptik“).

„**DIE ZEIT**“ («ში ცაიტი» / «შირო») — პოპულარული ყოველკვირეული გაზეთი; გამოდის ჰამბურგში ტირაჟით 493 ათასი ეგზემპლარი.

ZEITOFFIZIER — *იხ.* Offizier auf Zeit

ZEITSOLDAT — *იხ.* Soldat auf Zeit

ZENTRALGESELLSCHAFT VFW-FOCKER GMBH («ცენტრალგეზელშაფტ ფი-ფოკერ ჰემბურგ»/«ფი-ფოკერ») — უმსხვილესი საავიაციო კონცერნი; დაარსებულია 1969 წ. შტუტგარტში; 1980 წ. შეუერთდა კონცერნ «ტესერშიტ-ჰოლცოგ-ჰლომს».

ZEUGHAUS (ცოგჰაუსი / ბარგსაწყობი) — *მოძ.* საწყობი უნიფორმის, აღჭურვილობის, იარაღის და სურსათის შესანახად; ამჟამად ბევრ გერმანულ ქალაქში დაცულია როგორც არქიტექტურის ძეგლი.

ZINNERNE HOCHZEIT (კალის ქორწილი) — შეუღლების ექვსი წლისთავის იუბილე.

ZITTAU (ციტაუ) — ქალაქი საქსონიაში.

ZITTAU VfB («ციტაუ ფეხ») — საფეხბურთო კლუბი.

ZITTAUER GEBIRGE (ციტაუს მთები) — *იხ.* Lausitzer Gebirge.

ZUCKERTÜTE — *იხ.* Schultüte.

ZUGSPITZE (ცუგსპიტცე) — ჰერმანიის ჰლბების უმაღლესი მწვერვალი ჰესტრიის საზღვართან; მასზე ზეტერშტადენგებირგეს ნაწილი, 2962 მ. ზღვის დონიდან; მასზე განლაგებულია მეტეოროლოგიური და გეოფიზიკური ობსერვატორიები; მწვერვალამდე გაყვანილია საფუნეკულდრო გზები გერმანულ და ავსტრიულ მხარეებიდან.

ZWEI

ZÜNDAPP («ცუნდაპ») — მოტოციკლეტების და მოპედების მარკა.

ფირმა
«ცუნდაპის»
ემბლემა

ZWERG (გნომი) — ლეგენდების და ზღაპრების პერსონაჟი; ხშირ შემთხვევაში — ხალხი, რომელიც ცხოვრობს მიწისქვეშა გამოქვაბულებში; ხელმარჯვე მჭედლები და განძეულობის მცველები.

ZWEI (ორიანი) — სასკოლო ნიშანი «კარგი» («gut»); დაახლოებით შეესაბამება ქართული სკოლების ნიშან «4»-ს.

ZWEI-PLUS-VIER-VERTRAG (ყელშეკრულება «ორი პლიუს ოთხი») — დადებულია 1990 წ. ჟერმანიის გაერთიანების პროცესში ორივე გერმანულ სახელმწიფოს და მე-2 მსოფლიო ომში გამარჯვებულ ქვეყნებს შორის; ამ ხელშეკრულების თანახმად მოხდა ჟერმანიის სუვერენიტეტის მთლიანი აღდგენა.

ZWEITER BILDUNGSWEG (განათლების მეორე გზა) — სრული საშუალო განათლების მიღება ზრდასრულების მიერ სხვადასხვა სახის საღამოს, დაუსწრებელ და დღის სკოლებში, ე. ი. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მიღმა.

ZWEITES DEYTSCHES FERNSEHEN — იხ. ZDF.

ZWEIFAMLLIENHAUS — ორბინიანი სახლი ცალცალკე შესასვლელებით.

ZWICKAU (ცვიკაუ) — ქალაქი მდინარე ცვიკაუერ-შულდებზე (საქსონია); 119 ათასი მაცხოვრებელი.

ცვიკაუს გერბი

ZWIEBELMARKT (ყახვის ბაზარი) — ყოველწლიური სოფლის მეურნეობის პროდუქტების (ძირითადად ხახვის) ბაზრობა; ტარდება ოქტომბერში ჟაიმარში და ჰრტენში.

ZWINGER (ცვინგერი) — (სიტყვ. სამხეცე) — სასახლეს ანსამბლი ბაროკოს სტილში ქ. შრეზდენში (1711-1722 წწ., არქიტექტორი ძ. ბ. შდოპელმანი); აღდგენილია მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ; ამჟამად აქ განლაგებულია სახელგანთქმული შრეზდენის სამხატვრო გალერეის ძველი ოსტატების გალერეა და ფაიფურის მუზეუმი.

ZWÖLF NÄCHTE, ZWÖLFTEN (ჩმინდის ყობის დღეები, ნაშობევი) — თორმეტი ღამე ყობის შემდეგ (25 დეკემბრიდან 6 იანვრამდე).

ღმისშემდგომი ჯერმანიის უმნიშვნელოვანესი თარიღები

- 1945 წ. 8 მაისი** — ჯერმანიის კაპიტულაცია.
- 1945 წ. აგვისტო** — სოტსდამის კონფერენციის გადაწყვეტილებით ჯერმანია გაიყო ოთხ ზონად.
- 1945 წ. ნოემბერი-1946 წ. ოქტომბერი** — ნდუნბერგის პროცესი.
- 1948 წ. ივნისი** — ჯერლინის საბჭოთა ბლოკადის დასაწყისი; ამერიკული საპაერო ხიდი.
- 1949 წ. 23 მაისი** — ფფტ შექმნა.
- 1949 წ. 7 ოქტომბერი** — ფშტ შექმნა.
- 1950 წ.** — ფშტ შესვლა ჯკონომიური ურთიერთდახმარების საბჭოში.
- 1953 წ. 17 ივნისი** — ფშტ-ის მუშების აჯანყება; აჯანღების ჩახშობა საბჭოთა ჯარის მიერ.
- 1955 წ.** — ფფტ შესვლა ნდდო-ში.
- 1961 წ. 13 აგვისტო** — ჯერლინის კედლის აღმართვა.
- 1969 წ. 21 ოქტომბერი** — ხელისუფლების სათავეში სოციალ-დემოკრატიების მოსვლა ჴილი ჴრანდტის ხელმძღვანელობით.
- 1971 წ. 3 სექტემბერი** — სამთა ხელშეკრულება, რომლებიც აძლეღა ფფტ-ის მოქალაქეებს ფშტ-ის მონახულებას.
- 1973 წ.** — ფშტ და ფფტ მიიღეს ფშო-ში.
- 1982 წ.** — ჴრისტიან-დემოკრატიული კავშირის დაბრუნება ხელისუფლების სათავეში სელმუტ ჴოლის გამარჯვების შედეგად.
- 1989 წ. ნოემბერი** — ჯერლინის კედლის დაცემა.
- 1990 წ. ბოლო** — ორივე ჯერმანიის პოლიტიკური და ეკონომიური გაერთიანება.
- 1993 წ.** — ჴარლსრუეში ჴონსტიტუციური სასამართლოს გადაწყვეტილებით გერმანელ ჯარისკაცებს ეძლეღათ მონაწილეობის მიღების ნებართვა ფშო-ს ძალებში ჴოსნიაში.
- 1994 წ. 16 ოქტომბერი** — ჴშდ-ის გამარჯვება საპარლამენტო არჩევნებში; სელმუტ ჴოლი, რომელიც 12 წლის განმავლობაში იყო კანცლერი, რჩება ამ პოსტზე.
- 1995 წ.** — შენგენის ხელშეკრულების ხელმოწერა ჯერმანიის, საფრანგეთის, ჴსპანეთის, სორტუგალიის, ჴელგიის, ჴოლანდიის და ჴდუქსემბურგის მიერ.

უერმანიის კანცლერები			
ხრდილოვერმანული ხავში			
ტიმარ. წლ.	სახელი	სარტ.	სივ. წლ.
1867-1871	ოტო ფონ ჴისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898
უერმანიის იმპერია			
ტიმარ. წლ.	სახელი	სარტია	სივ. წლ.
1871-1890	ოტო ფონ ჴისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898
1890-1894	ლეო ფონ ჴაპრივი (Leo von Caprivi)		1831-1899
1894-1900	ჴლოდვიგ ჴოჴენლოე (Chlodwig Hohelohe)		1819-1901
1900-1909	ჴერნჴარდ ფონ ჴიულოვი (Bernhard von Bülow)		1849-1929
1909-1917	თეობალდ ფონ ჴეთმან ჴოლვეგი (Theobald von Bethmann Hollweg)		1856-1921
1917-1917	ჴეორგ მიხაელისი (Georg Michaelis)		1857-1936
1917-1918	ჴეორგ ფონ ჴერტლინგი (Georg von Hertling)		1843-1919
1918-1918	მაქსიმილიან ჴადენელი (Maximilian Prinz von Baden)		1867-1929

ჴადემარის რესპუბლიკა			
ტიმარ. წლ.	სახელი	სარტია	სივ. წლ.
1918-1919	ფრიდრიხ Პბერტი (Friedrich Ebert)	ᲞსᲞს	1871-1925
1919-1919	ფილიპ შაიდემანი (Philipp Scheidemann)	ᲞსᲞს	1865-1939
1919-1920	გუსტავ ჴაუერი (Gustav Bauer)	ᲞსᲞს	1870-1944
1920-1920	ჴერმან შადულერი (Hermann Müller)	ᲞსᲞს	1876-1931
1920-1921	კონსტანტინ ფერენბახი (Konstantin Fehrenbach)	სს	1852-1926
1921-1922	იოზეფ Პირტი (Josef Wirth)	სს	1879-1956
1922-1923	ჴილჴელმ ჴუნო (Wilhelm Cuno)	კპარტ.	1876-1933
1923-1923	გუსტავ შტრეზემანი (Gustav Stresemann)	Პსს	1878-1929
1923-1925	ჴილჴელმ შარჴსი (Wilhelm Marx)	სს	1863-1946
1925-1926	ჴანს ჴუთერი (Hans Luther)	კპარტ.	1879-1960
1926-1928	ჴილჴელმ შარჴსი (Wilhelm Marx)	სს	1863-1946
1928-1930	ჴერმან შადულერი (Hermann Müller)	ᲞსᲞს	1876-1931
1930-1932	ჴაინრიხ ჴრუნინგი (Heinrich Brüning)	სს	1885-1970
1932-1932	ფრანც ფონ Პაპენი (Franz von Papen)	სს	1879-1969
1932-1933	კურტ ფონ შლაიხერი (Kurt von Schleicher)	კპარტ.	1871-1925

ტესამე რაიხი			
<i>ტმარ. წლ.</i>	<i>სახელი</i>	<i>პარტია</i>	<i>სივ. წლ.</i>
1933-1945	ადოლფ ჰიტლერი (Adolf Hitler)	ფსსტ	1889-1945
1945-1945	საულ ნოზფე ჯებელსი (Paul Joseph Goebbels)	ფსსტ	1897-1945
1945-1945	ნოჰან შვერინ ფონ კროსიგი (Johann Schwerin von Krosigk)	კპარტ.	1887-1977

ქერმანიის ფედერალური პრეზიდენტები			
<i>ტმარ. წლ.</i>	<i>სახელი</i>	<i>პარტია</i>	<i>სივ. წლ.</i>
1949-1959	თეოდორ ჰოუსი (Theodor Heuss)	ცავშ	1884-1963
1959-1969	ჰაინრიხ ლიბკე (Heinrich Lübke)	ფშ	1894-1972
1969-1974	გუსტავ ჰაინემანი (Gustaw Heinemann)	ფსშ	1899-1976
1974-1979	ვალტერ შეელი (Walter Scheel)	ცავშ	1919
1979-1984	კარლ კარსტენსი (Karl Carstens)	ფშ	1914-1992
1984-1994	რიხარდ ფონ ვაიციკერი (Richard von Weizsäcker)	ფშ	1920
1994-1999	რომან ჰერცოგი (Roman Herzog)	ფშ	1934
1999-2004	იოჰანეს რაუ (Johannes Rau)	ფსშ	1931-2006
2004-2009	ჰორსტ კოჰლერი (Horst Köhler)	ფშ	1943

ქერმანიის ფედერალური კანცლერები			
<i>ტმარ. წლ.</i>	<i>სახელი</i>	<i>პარტია</i>	<i>სივ. წლ.</i>
1949-1963	კონრად ადენაუერი (Konrad Adenauer)	ფშ	1876-1967
1963-1966	ლუდვიგ ერჰარდი (Ludwig Erhard)	ფშ	1897-1977
1966-1969	კურტ კიზინგერი (Kurt Kiesinger)	ფშ	1904-1988
1969-1974	ვილი ბრანდტი (Willy Brandt)	ფსშ	1913-1992
1974-1982	ჰელმუტ შმიდტი (Helmut Schmidt)	ფსშ	1918
1982-1998	ჰელმუტ კოლი (Helmut Kohl)	ფშ	1930
1998-2005	გერჰარდ შრედერი (Gerhard Schröder)	ფსშ	1944
2005-2009	ანგელა მერკელი (Angela Merkel)	ფშ	1954

თანხილი ჯერმანიის დიდ ქალაქებს შორის											
<i>თანხილი, კმ.</i>	ჯერლინი	ჯონი	ხილნი	შრეზდენი	შ/შრანკფურტი	შამბურგი	შანოვერი	შადციიგი	შდუნსენი	სოსტოკი	შტუტგარტი
ჯერლინი	ჯჯ	598	569	205	555	294	282	179	584	223	634
ჯონი	598	ჯჯ	27	575	175	459	324	501	560	634	349
ხილნი	569	27	ჯჯ	589	189	422	287	515	578	598	376
შრეზდენი	205	575	589	ჯჯ	469	502	364	108	484	444	524
შ/შრანკფ.	555	175	189	469	ჯჯ	495	352	395	400	670	217
შამბურგი	294	459	422	502	495	ჯჯ	154	391	782	184	668
შანოვერი	282	324	287	364	352	154	ჯჯ	256	639	329	526
შადციიგი	179	501	515	108	395	391	256	ჯჯ	425	376	465
შდუნსენი	584	560	578	484	400	782	639	425	ჯჯ	771	220
სოსტოკი	223	634	598	444	670	184	329	376	771	ჯჯ	815
შტუტგარტი	634	349	376	524	217	668	526	465	220	815	ჯჯ

ქალაქების მოსახლეობა	
ჯერლინი	3 289 500
შამბურგი	1 688 300
შდუნსენი	1 161 100
ხილნი	966 800
შადნის შრანკფურტი	645 500
შსენი	589 900
შორტმუნდი	588 300
შტუტგარტი	575 400
შდუსელდორფი	568 300
ჯრემენი	528 200
შუდსბურგი	517 700
შანოვერი	516 800

ჟერმანიის ფედერალური მხარეები					
სახელწოდება	წროშა	ჟერბი	მთავარი ქალაქი	ფართობი კმ ²	მოსახლეობა
ჟადენ-ჟიდრ-ტემბერგი			შტუტგარტი	35 751	10 149
ჟავარია			მუნხენი	70 554	11 770
ჟერლინი			ჟერლინი	882	3 440
ჟრანდენბურგი			პოტსდამი	29 475	2 543
ჟრემენი			ჟრემენი	404	685
ჟამბურგი			ჟამბურგი	755	1 669
ჟესენი			ჟისბადენი	21 114	5 951
მეკლენბურგი-ჟინა-პომერანია			შვერინი	23 800	1 858
ჟემო საქსონია			ჟანოვერი	47 577	7 584
ხრდილოეთ საქსონია-ჟესტ-ფალია			დუსელდორფი	34 072	17 722
საღრლანდ-სფალცი			მანცი	19 852	3 852
საარლანდი			საარბრუკენი	2 570	1 084
საქსონია			დრეზდენი	18 400	4 641
საქსონია-ჟნ-ჟალტი			მადებურგი	20 440	2 789
შლეზვიგ-ჟოლმტაინი			ჟილი	15 732	2 680
ჟურინგია			ჟრფურტი	16 175	2 546

Հնչղմանխանեբոս Տանղմղղ Նոմնեբոս ոնճղխեղեղ

A Stadt und Landkreis Augsburg
AA Ostalbkreis, Sitz Aalen
AB Stadt und Landkreis Aschaffenburg
ABG Landkreis Altenburg
AC Stadt und Kreis Aachen
AE Landkreis Auerbach
AIC Landkreis Aichach-Friedberg, Sitz Aichach
AK Landkreis Altenkirchen
AH Stadt Amberg
AN Stadt und Landkreis Ansbach
ANA Landkreis Annaberg, Sitz Annaberg-Buchholz
ANG Landkreis Angermünde **ANK** Landkreis Anklam
AÖ Landkreis Altötting
APD Landkreis Apolda
ARN Landkreis Arnstadt
ART Landkreis Artern
AS Landkreis Amberg-Sulzbach, Sitz Amberg
ASL Landkreis Aschersleben
AT Landkreis Altentreptow
AU Landkreis Aue
AUR Landkreis Aurich
AW Landkreis Ahrweiler, Sitz Bad Neuenahr-Ahrweiler
AZ Landkreis Alzey-Worms, Sitz Alzey
B Stadt Berlin
BA Stadt und Landkreis Bamberg
BAD Stadt Baden-Baden
BB Landkreis Böblingen
BBG Landkreis Bernburg
BBL Brandenburg, Landesregierung und Landtag
BC Landkreis Biberach
BD Bundestag, Bundesrat, Bundespräsidialamt, Bundesregierung, Bundesverfassungsgericht
BED Landkreis Brand-Erbisdorf
BEL Landkreis Belzig
BER Landkreis Bernau
BG Bundesgrenzschutz
BGL Landkreis Berchtesgadener Land, Sitz Bad Reichenhall
BI Stadt Bielefeld
BIR Landkreis Birkenfeld
BIT Landkreis Birburg-Prüm, Sitz Bitburg
BIW Landkreis Bischofswerda
BL Zollernalbkreis, Sitz Baiingen

BM Erttkreis, Sitz Bergheim
BN Stadt Bonn
BNA Landkreis Borna
BÖ Stadt Bochum
BOR Kreis Borken
BOT Stadt Bottrop
BP Bundespost
BRA Landkreis Wesermarsch, Sitz Brake
BRB Stadt und Landkreis Brandenburg
BRG Landkreis Burg
BS Stadt Braunschweig
BSK Landkreis Beeskow
BT Stadt und Landkreis Bayreuth
BTF Landkreis Bitterfeld
BUS Gemeinde Büsingen, Exklave des Landkreises Konstanz
BÜZ Landkreis Bützow
BW Bundes-Wasser- und Schifffahrtsverwaltung
BWL Baden-Württemberg, Landesregierung und Landtag
BYL Bayern, Staatsregierung und Landtag
BZ Landkreis Bautzen
C Stadt und Landkreis Chemnitz
CA Landkreis Calau
CB Stadt und Landkreis Cottbus
CE Landkreis Celle
CHA Landkreis Cham
CLP Landkreis Cloppenburg
CO Stadt und Landkreis Coburg
COC Landkreis Cochem-Zell, Sitz Cochem
COE Kreis Coesfeld
CUX Landkreis Cuxhaven
CW Landkreis Calw
D Stadt Düsseldorf
DA Stadt Darmstadt und Landkreis Darmstadt-Dieburg, Sitz Darmstadt
DAH Landkreis Dachau
DAN Landkreis Lüchow-Dannenberg, Sitz Lüchow
DAU Landkreis Daun
DB Bundesbahn
DBR Landkreis Bad Doberan
DD Stadt und Landkreis Dresden
DE Stadt Dessau
DEG Landkreis Deggendorf
DEL Stadt Delmenhorst
DGF Landkreis Dingolfing-Landau, Sitz Dingolfing

DH Landkreis Diepholz
DL Landkreis Döbeln
DLG Landkreis Dillingen
DM Landkreis Demmin
DN Kreis Düren
DO Stadt Dortmund
DON Landkreis Donau-Ries, Sitz Donauwörth
DU Stadt Duisburg
DÜW Landkreis Bad Dürkheim
DW Landkreis Dippoldiswalde
DZ Landkreis Delitzsch
E Stadt Essen
EB Landkreis Eilenburg
EBE Landkreis Ebersberg
ED Landkreis Erding
EF Stadt und Landkreis Erfurt
EH Stadt und Landkreis Eisenhüttenstadt
EI Landkreis Eichstätt
EIL Landkreis Eisleben
EIS Landkreis Eisenberg
EL Landkr. Emsland, Sitz Meppen
EM Landkreis Emmendingen
EHD Stadt Emden
EMS Rhein-Lahn-Kr., Sitz Bad Ems
EN Ennepe-Ruhr-Kreis, Sitz Schwelm
ER Stadt Erlangen
ERB Ddenwaldkreis, Sitz Erbach
ERH Landkreis Eriangen-Höchstadt, Sitz Erlangen
ES Landkreis Esslingen
ESA Landkreis Eisenach
ESW Werra-Meißner-Kreis, Sitz Eschwege
EU Kreis Euskirchen
EW Landkreis Eberswalde, Sitz Eberswalde-Finow
F Stadt Frankfurt (Main)
FB Wetteraukreis, Sitz Friedberg
FD Landkreis Fulda
FDS Landkreis Freudenstadt
FF Stadt Frankfurt (Oder)
FFB Landkreis Fürstenfeldbruck
FG Landkreis Freiberg
FI Landkreis Finsterwalde
FL Stadt Flensburg
FLÖ Landkreis Flöha
FN Bodenseekreis, Sitz Friedrichshafen
FO Landkreis Forchheim
FOR Landkreis Forst
FR Stadt Freiburg und Landkreis Breisgau-Hochschwarzwald, Sitz Freiburg
FRG Landkreis Freyung-Grafenau, Sitz Freyung
FRI Landkreis Friesland, Sitz Jever

FRW Landkreis Bad Freienwalde
FS Landkreis Freising
FT Stadt Frankenthal
FTL Landkreis Freital
FÜ Stadt und Landkreis Fürth
FW Landkreis Fürstenwalde
G Stadt und Landkreis Gera
GA Landkreis Gardelegen
GAP Landkreis Garmisch-Partenkirchen
GC Landkreis Glauchau
GDB Landkreis Gadebusch
GE Stadt Gelsenkirchen
GER Landkreis Germersheim
GF Landkreis Gifhorn
GG Landkreis Groß-Gerau
GHA Landkreis Geithain
GHC Landkreis Gräfenhainichen
GI Landkreis Gießen
GL Rheinisch-Bergischer Kreis, Sitz Bergisch Gladbach
GH Oberbergischer Kreis, Sitz Gummersbach
GMN Landkreis Grimmen
GNT Landkreis Genthin
GÖ Landkreis Göttingen
GP Landkreis Göppingen
GR Stadt und Landkreis Görlitz
GRH Landkreis Großenhain
GRM Landkreis Grimma
GRS Landkreis Gransee
GRZ Landkreis Greiz
GS Landkreis Goslar
GT Kreis Gütersloh, Sitz Rheda Wiedenbrück
GTH Landkreis Gotha
GUB Landkreis Guben
GÜ Landkreis Güstrow
GVH Landkreis Grevesmühlen
GW Landkreis Greifswald
GZ Landkreis Günzburg

H Stadt und Landkreis Hannover
HA Stadt Hagen
HÄL Stadt Halle (Saale)
HAH Stadt Hamm
HAS Landkreis Haßberge, Sitz Haßfurt
HB Hansestadt Bremen und Stadt Bremerhaven
HBN Landkreis Hildburghausen
HBS Landkreis Halberstadt
HC Landkreis Hainichen
HD Stadt Heidelberg und Rhein-Neckar-Kreis, Sitz Heidelberg
HDH Landkreis Heidenheim

HDL Landkreis Haldensleben
HE Landkreis Helmstedt
HEF Landkreis Hersfeld-Rotenburg, Sitz Bad Hersfeld
HEI Kreis Dithmarschen, Sitz Heide
HEL Hessen, Landesregierung und Landtag
HER Stadt Herne
HET Landkreis Hettstedt
HF Kreis Herford
HG Hochtaunuskreis, Sitz Bad Homburg
HGN Landkreis Hagenow
HGW Hansestadt Greifswald
HH Hansestadt Hamburg
HHM Landkreis Hohenmölsen
HI Landkreis Hildesheim
HIG Landkreis Heiligenstadt
HL Hansestadt Lübeck
HH Landkreis Hameln-Pyrmont, Sitz Hameln
HN Stadt und Landkreis Heilbronn
HO Stadt und Landkreis Hof
HOL Landkreis Holzminden
HOM Saar-Pfalz-Kr., Sitz Homburg
HOT Landkreis Hohenstein-Ernstthal
HP Landkreis Bergstraße, Sitz Heppenheim
HR Schwalm-Eder-Kreis. Sitz Homberg
HRO Hansestadt Rostock
HS Kreis Heinsberg
HSK Hochsauerlandkreis, Sitz Meschede
HST Hansestadt und Landkreis Stralsund
HU Main-Kinzig-Kreis, Sitz Hanau
HV Landkreis Havelberg
HWI Hansestadt Wismar
HX Kreis Höxter
HY Landkreis Hoyerswerda
HZ Landkreis Herzberg
IGB Stadt St. Ingbert
IL Landkreis Ilmenau
IN Stadt Ingolstadt
IZ Kreis Steinburg, Sitz Itzehoe
J Stadt und Landkreis Jena
JB Landkreis Jüterbog
JE Landkreis Jessen
K Stadt Köln
KA Stadt und Landkreis Karlsruhe
KB Landkreis Waldeck-Frankenberg, Sitz Korbach
KC Landkreis Kronach
KE Stadt Kempten
KEH Landkreis Kelheim
KF Stadt Kaufbeuren
KG Landkreis Bad Kissingen
KH Landkreis Bad Kreuznach
KI Stadt Kiel

KIB Donnersbergkreis, Sitz Kirchheimbolanden
KL Stadt und Landkreis Kaiserslautern
KLE Kreis Kleve
KLZ Landkreis Klötze
KM Landkreis Kamenz
KN Landkreis Konstanz
KO Stadt Koblenz
KOT Landkreis Köthen
KR Stadt Krefeld
KS Stadt und Landkreis Kassel
KT Landkreis Kitzingen
KU Landkreis Kulmbach
KUN Hohenlohekr Sitz Kunzelsau
KUS Landkreis Kusel
KW Landkreis Königs Wusterhausen
KY Landkreis Kyntz
L Stadt und Landkreis Leipzig
LA Stadt und Landkreis Landshut
LAU Landkreis Nürnberger Land Sitz Lauf
LB Landkreis Ludwigsburg
LBS Landkreis Lobenstein
LBZ Landkreis Lubz
LC Landkreis Luckau
LD Stadt Landau i d Pfalz
LDK Lahn Dill Kreis Sitz Wetzlar
LER Landkreis Leer
LEV Stadt Leverkusen
LG Landkreis Luneburg
LI Landkreis Lindau
LIB Landkreis Bad Liebenwerda
LIF Landkreis Lichtenfels
LIP Kreis Lippe Sitz Detmold
LL Landkreis Landsberg
LM Landkreis Limburg Weilburg Sitz Limburg
LN Landkreis Lubben
LO Landkreis Lorrach
LOB Landkreis Lobau
LSA Sachsen Anhalt Landesregierung und Landtag
LSN Sachsen Landesregierung und Landtag
LSZ Landkreis Bad Langensalza
LU Stadt und Landkreis Ludwigshafen
LUK Landkreis Luckenwalde
LWL Landkreis Ludwigslust
M Stadt und Landkreis München
MA Stadt Mannheim
MAB Landkreis Marienberg
MB Landkreis Miesbach
MC Landkreis Malchin
MD Stadt Magdeburg
ME Kreis Mettmann
MEI Landkreis Meißen

MER Landkreis Merseburg
MG Stadt Monchengladbach
MGN Landkreis Meiningen
MH Stadt Mulheim a d Ruhr
MHL Landkreis Muhlhausen
MI Kreis Minden Lubbecke Sitz Minden
MIL Landkreis Miltenberg
MK Markischer Kreis Sitz Ludenscheid
MM Stadt Memmingen
MN Landkreis Unterallgau Sitz Mmdelheim
MOS Neckar Odenwald Kreis Sitz Mosbach
MR Landkreis Marburg Biedenkopf Sitz Marburg
MS Stadt Munster
MSP Landkreis Main Spessart Sitz Karlstadt
MTK Main Taunus Kr Sitz Hofheim
MU Landkreis Muhldorf
MVL Mecklenburg Vorpommern Landesregierung und Landtag
MYK Landkreis Mayen Koblenz Sitz Mayen
MZ Stadt Mainz und Landkreis Mainz Bmgen Sitz Mainz
MZG Landkreis Merzig Wadern Sitz Merzig
N Stadt Nürnberg
NAU Landkreis Nauen
NB Stadt und Landkreis Neubrandenburg
NO Landkreis Neuburg Schroben hausen Sitz Neuburg
NDH Landkreis Nordhausen
NE Kreis Neuss
NEA Landkreis Neustadt a d Aisch Bad Windsheim Sitz Neustadt a d Aisch
NEB Landkreis Nebra
NES Landkreis Rhon Grabfeld Sitz Bad Neustadt a d Saale
NEW Landkreis Neustadt a d Waldnaab
NF Kr Nordfriesland Sitz Husum
NH Landkreis Neuhaus am Rennweg
NI Landkreis Nienburg
NK Landkreis Neunkirchen, Sitz Ottweiler
NL Niedersachsen, Landesregierung und Landtag
NM Landkreis Neumarkt
NMB Landkreis Naumburg
NMS Stadt Neumünster
NOH Landkreis Grafschaft Bent-heim, Sitz Nordhorn
NOM Landkreis Northeim
NP Landkreis Neuruppin
NR Landkreis Neuwied
NRW Nordrhein-Westfalen, Landes-
 regierung und Landtag
NU Landkreis Neu-Ulm
NW Stadt Neustadt a. d.Weinstr.

NY Landkreis Niesky
NZ Landkreis Neustrelitz
OA Landkreis Oberallgäu, Sitz Sonthofen
OAL Landkreis Ostallgäu, Sitz Marktobderdorf
OB Stadt Oberhausen
OBG Landkreis Osterburg
OC Landkreis Oschersleben
OO Kreis Stormarn, Sitz Bad Oldesloe
OE Kreis Olpe
OF Stadt und Landkreis Offenbach
OG Ortenaukreis, Sitz Offenburg
OH Kreis Ostholstein, Sitz Eutin
OHA Landkreis Osterode
OHZ Landkreis Osterholz, Sitz Osterholz-Scharmbeck
ÖL Stadt u. Landkreis Oldenburg
OR Landkreis Oranienburg
OS Stadt u. Landkreis Osnabrück
OVL Obervogtland (Landkreise Klingenthal und Oelsnitz)
OZ Landkreis Oschatz
P Stadt und Landkreis Potsdam
PA Stadt und Landkreis Passau
PAF Landkreis Pfaffenhofen
PAN Landkreis Rottal-Inn, Sitz Pfarrkirchen
PB Kreis Paderborn
PCH Landkreis Parchim
PE Landkreis Peine
PER Landkreis Perleberg
PF Stadt Pforzheim und Enzkreis, Sitz Pforzheim
PI Kreis Pinneberg
PIR Landkreis Pirna
PK Landkreis Pritzwalk
PL Stadt und Landkreis Flauen
PLÖ Kreis Plön
PN Landkreis Pößneck
PS Stadt u. Landkreis Pirmasens
PW Landkreis Pasewalk
PZ Landkreis Prenzlau
QFT Landkreis Querfurt
QLB Landkreis Quedlinburg
R Stadt u. Landkr. Regensburg
RA Landkreis Rastatt
RC Landkreis Reichenbach
RD Kreis Rendsburg-Eckernförde, Sitz Rendsburg
RDG Landkreis Ribnitz-Oamgarten
RE Kreis Recklinghausen
REG Landkreis Regen
RH Landkreis Roth
RIE Landkreis Riesa
RL Landkreis Rochlitz

RM Landkreis Röbel (Müritz)
RN Landkreis Rathenow
RO Stadt u. Landkreis Rosenheim
HOS Landkreis Rostock
ROW Landkr. Rotenburg (Wümme)
RPL Rheinland-Pfalz, Landesregierung und Landtag
RS Stadt Remscheid
RSL Landkreis RoBlau
RT Landkreis Reutlingen
RU Landkreis Rudolstadt
RUO Rheingau-Taunus-Kreis, Sitz Bad Schwalbach
RÜG Landkreis Rügen, Sitz Bergen
RV Landkreis Ravensburg
RW Landkreis Rottweil
RZ Kreis Herzogtum Lauenburg, Sitz Ratzeburg S Stadt Stuttgart
SAD Landkreis Schwandorf
SAL Saarland, Landesregierung und Landtag
SAW Landkreis Salzwedel
SB Stadtverband Saarbrücken
SBG Landkreis Strassburg
SBK Landkreis Schönebeck
SC Stadt Schwabach
SCZ Landkreis Schleiz
SDH Landkreis Sandershausen
SDL Landkreis Stendal
SDT Stadt Schwedt
SE Kreis Segeberg, Sitz Bad Segeberg
SEB Landkreis Sebnitz
SEE Landkreis Seelow
SFA Landkreis Soltau-Fallingbostal, Sitz Fallingbostal
SFB Landkreis Senftenberg
SFT Landkreis Staßfurt
SG Stadt Solingen
SGH Landkreis Sangerhausen
SH Schleswig-Holstein, Landesregierung und Landtag
SHA Landkreis Schwäbisch Hall
SHG Landkreis Schaumburg, Sitz Stadthagen
SHL Stadt und Landkreis Suhl
SI Kreis Siegen-Wittgenstein, Sitz Siegen
SIG Landkreis Sigmaringen
SIM Rhein-Hunsrück-Kreis, Sitz Simmern
SK Saalkreis, Sitz Halle
SL Kreis Schleswig-Flensburg, Sitz Schleswig
SLF Landkreis Saalfeld
SLN Landkreis Schmölln
SLS Landkreis Saarlouis

SLZ Landkreis Bad Salzungen
SM Landkreis Schmalkalden
SN Stadt und Landkreis Schwerin
SO Kreis Soest
SÖM Landkreis Sömmerda
SON Landkreis Sonneberg
SP Stadt Speyer
SPB Landkreis Spremberg
SB Stadt Straubing und Landkreis Straubing-Bogen, Sitz Straubing
SRB Landkreis Strausberg
SRO Landkreis Stadtroda
ST Kreis Steinfurt
STA Landkreis Starnberg
STB Landkreis Sternberg
STD Landkreis Stade
STL Landkreis Stollberg
SV Rnein-Sieg-Kr., Sitz Siegburg
SUW Landkreis Südliche Weinstraße, Sitz Landau
SW Stadt u. Landkr. Schweinfurt
SZ Stadt Salzgitter
SZB Landkreis Schwarzenberg
TBB Main-Tauber-Kreis, Sitz Taubertischofshheim
TET Landkreis Teterow
TG Landkreis Torgau
THL Thüringen, Landesregierung und Landtag
TIR Landkreis Tirschenreuth
TÖL Landkreis Bad Tölz-Wolfratshausen, Sitz Bad Tölz
TP Landkreis Templin
TR Stadt Trier und Landkreis Trier-Saarburb, Sitz Trier
TS Landkreis Traunstein
TU Landkreis Tübingen
TUT Landkreis Tuttlingen
UE Landkreis Uelzen
UEM Landkreis Ueckermünde
UL Stadt Ulm und Alb-Donau-Kreis, Sitz Ulm
UN Kreis Unna
VB Vogelsbergkr., Sitz Lauterbach
VEC Landkreis Vechna
VER Landkreis Verden
VIE Kreis Viersen
VK Stadt Völklingen
VS Schwarzwald-Baar-Kreis, Sitz Villingen-Schwenningen
W Stadt Wuppertal
WAF Kreis Warendorf
WB Landkreis Wittenberg
WBS Landkreis Worbis

WDA Landkreis Werdau
WE Stadt und Landkreis Weimar
WEN Stadt Weiden
WES Kreis Wesel
WF Landkreis Wolfenbüttel
WHV Stadt Wilhelmsnaven
WI Stadt Wiesbaden
WIL Landkreis Bernkastel-Wittlich, Sitz Wittlich
WIS Landkreis Wismar
WK Landkreis Wittstock
WL Landkreis Harburg, Sitz Winsen (Luhe)
WLG Landkreis Wolgast
WM Landkr Weilheim-Schongau, Sitz Weilheim
WMS Landkreis Wolmirstedt
WN Rems-Murr-Kreis, Sitz Waiblingen
WND Landkreis St Wendel
WO Stadt Worms
WOB Stadt Wolfsburg
WR Landkreis Wernigerode
WRN Landkreis Waren
WSF Landkreis Weißenfels
WST Landkreis Ammerland Sitz Westerstede

WSW Landkreis Weißwasser
WT Landkreis Waldshut, Sitz Waldshut-Tiengen
WTM Landkreis Wittmund
WU Stadt und Landkreis Würzburg
WUG Landkr Weißenburg-Gunzenhausen Sitz Weißenburg
WUN Landkreis Wunsiedel
WUR Landkreis Würzen
WW Landkreis Westerwald, Sitz Montabaur
WZL Landkreis Wanzleben
X NATO-Hauptquartiere
Y Bundeswehr
Z Zoll (ovales Kennzeichen)
Z Stadt und Landkreis Zwickau
ZE Landkreis Zerbst
ZI Landkreis Zittau
ZP Landkreis Zschopau
ZR Landkreis Zeulenroda
ZS Landkreis Zossen
ZW Stadt Zweibrücken
ZZ Landkreis Zeitz
0 Diplomatisches Korps

ჟერმანიის ქალაქების სატელეფონო კოდები

A		B		Bergisch-Gladbach 2208
Aachen 241		Bad Hersfeld 6621		Bergneustadt 2261
Aach/Trier 651		Bad Honef 2224		Berlin 30
Achern 7841		Bad Kissingen 971		Bernau 8051
Aich 6246		Bad Kreuznach 671		Bernburg 3471
Aichwald 711		Bad Libenzel 7052		Biberach-Baden 7835
Alfeld-Leine 5181		Bad Wildungen 5621		Bielefeld 521
Altenburg 3447		Bad-Camberg 6434		Bilsen 4106
Altentreptow 3961		Bad-Dürenberg 3462		Birkenwerden 3303
Angemünde 3331		Bad-Eislen 5722		Birstein 6054
Anklam 3971		Baden-Baden 7221		Bischofswerda 3594
Annaberg-Buchholz 3733		Bad-Fraienwalde 3344		Bisenkompf 6461
Ansbach 981		Bad-Nauheim 6032		Bitberg 951
Apolda 3644		Bad-Pirmand 5281		Bitterfeld 3493
Arensburg 4102		Bad-Salzungen 3695		Blomberg 5235
Arnstadt 3628		Bad-Telz 8041		Bochum 234
Aschaffenburg 6021		Baisdorf 9133		Bonn 228
Aschersleben 3473		Balingen 7333		Borkin 2861
Aue 3771		Bamberg 951		Borna 3433
Auerbach 3744		Bassum 4241		Brake 4401
Augsburg 821		Bautzen 3591		Brandenburg 3381
Augustdorf 5237		Bayreuth 921		Brandis 34292
		Beeskow 3366		Braunschweig 531
		Bensberg 2204		Bremen 421

Փ Ն Այրմանոս**Փ Ն Արդիւնքը**

Bremerhafen 471
 Bretzenheim 671
 Brieskow-Finkenheerd
 33609
 Brisen 33607
 Burg 3921
 Burghausen 8677
 Burgstend 3724
 Bützow 38461

C

Chemnitz 371

D

Darmstadt 6151
 Delin 34202
 Delinnngendorf 991
 Denkendorf 711
 Desau 340
 Dilenburg 2771
 Dipoldis
 walde 3504
 Ditzingen 7156
 Donauettingen 771
 Donauwert 906
 Dortmund 231
 Dresden 351
 Dübeln 3431
 Duisburg 203
 Düsseldorf 211

E

Ebern 9531
 Eberswalde 3334
 Eie 3771
 Eilen 2382
 Eilenburg 3423
 Einbeck 5561
 Eisenach 3691
 Eisenhüttenstadt 3364
 Elmhorn 4121
 Elsterwerda 3533
 Elzweiler 6387
 Erbach 6062
 Erfurt 361
 Erkner 3362
 Erlanger 9131
 Eschborn 6192
 Eschwege 5651
 Esslingen/Neckar 711

Essen 201
 Essen 3537
 Ewerbach 6271

F

Falkensee 3392
 Fellbach 711
 Finsterwalde 3531
 Flea 3726
 Flensbug 461
 Flersheim 6145
 Forme 6241
 Forst 3562
 Frankfurt/Main 69
 Frankfurt/Oder 335
 Frechen 2234
 Freiberg 3731
 Freiburg 761
 Freiburg/Elbe 4799
 Freidemstadt 7441
 Freising 8161
 Freiteil 351
 Frendenberg 2378
 Fridrichshafen 7541
 Fulda 661
 Fürstebfeld -Bruck 8141
 Fürstebwalde/Spree
 3361
 Fürt 911
 Fürtwagen 7723
 Füssen 8362

G

Gadebusch 3888
 Gardelegen 3907
 Geislingen 7331
 Gelsenkirchen 209
 Gengenbach 7803
 Gera 365
 Gernsheim 7274
 Geta 3821
 Gifchorn 5371
 Gisen 641
 Gladbach 2043
 Glauchau 3763
 Goppingen 7161
 Görliz 3581
 Goslar 5321
 Gota 3621
 Göttingen 551

Graifswald 3834
 Grewesmüllen 3881
 Grimma 3437
 Grofasmüllen 3881
 Grossenheim 3522
 Gundelsheim 951
 Günzburg 8221
 Güstrow 3843
 Gütterlou 5241

H

Hackenheim 6711
 Hagenow 3883
 Halberstadt 3941
 Haldesleben 3904
 Halle 345
 Hallstadt 951
 Haltern 2364
 Hamberge 451
 Hamburg 40
 Hameln 5151
 Hanau 3541
 Hanau 6181
 Hannover 511
 Hargesheim 671
 Heide 481
 Heidelberg 6221
 Heidenau 3529
 Heilbronn 7131
 Heilingenstadt 3606
 Henigsdorf 3302
 Herford 5221
 Hermsdorf 36601
 Herne 2323
 Herten 2361
 Herzberg 3535
 Heuerswerda 3571
 Heusenstadt 6104
 Hildburhausen 3685
 Hof 9281
 Hofen 7025
 Hofheim 6192
 Hönstein-Ernstahl 3723
 Hüffelsheim 671
 Husum 4841

I

Idstein 6126
 Iking 8178
 Ilmenau 3677

Ingolstadt	841
Iserlon	2371
J	
Jakobsdorf	33608
Jena	3641
K	
Kamenz	3578
Karlsruhe	721
Karlstadt	9353
Kassel	561
Kassel	651
Katendorf	4191
Keiserslautern	631
Kempten	831
Ketten	3498
Kil	431
Kirchschoring	8685
Kirschau	3592
Kitzingen	9321
Kleinmachnow	33203
Kleinwelka	35935
Kletze	3909
Klewe-Niederrein	2821
Klikborn	4106
Klingenberg	9372
Koblenz	261
Köln	221
Königswuierhausen	3375
Konstanz	7531
Korbach	5631
Kottbus	355
Krefeld	2151
Kreisheim	7951
Kriftel	6192
Kroiteil	2732
Kronberg	6174
Kulmbach	9221
Küritz	33971
L	
Landau	9951
Landsberg	8191
Landshut	871
Lauf-Baden	7841
Lebau	3585
Leer	491
Leinefelde	3605

Leinefelden-Echterdingen	711
Leipzig	341
Leonberg	7152
Lerte	5132
Lewerkusen	214
Limbach-Oberfrona	3722
Limburg	6431
Lingen	591
Lohn	9352
Lone	4442
Lübben	3546
Lübeck	451
Lübz	38731
Luckau	3544
Luckenwalde	3371
Lüdwigsburg	7141
Lüdwigshafen	621
Lüdwigshausen	2591
Lüdwigslust	3874
Lüdwigsstadt	9263
Lumersheim	6238
Lünsburg	4131
Lüterstadt	Eisleben
	3475
M	
Magdeburg	391
Malchin	3994
Malow	3236
Mandel	671
Mannheim	621
Marburg	6421
March	7665
Markranstadt	34205
Meien	2651
Meinz	6131
Meiselwitz	3448
Meissen	3521
Memmingen	8331
Menden	2373
Meppen	5931
Merseburg	3461
Mertesdorf	651
Merzig	6861
Meschede	291
Mettlin	2104
Michendorf	33205
Mittweide	3727

Mönchen-Gladbach	2161
Müldorf	8631
Müllhausen	3601
Müllheim	6534
München	89
Münsingen	7381
Münster	251
N	
Nauen	3321
Naumberg	3445
Neuburg	7082
Neuburg/Rein	7273
Neuhaus	Ren
nweg	3679
Neuhausen	7158
Neuisenburg	6102
Neumarkt	9181
Neunbradenburg	395
Neuruppin	3391
Neustadt	3596
Neustrelitz	3981
Nibul	4661
Niederwert	261
Ninburg	5021
Niski	3588
Norden	4931
Nordenham	4731
Nordhausen	3631
Nordheim/Main	9381
Nordhorn	5921
Normheim	671
Nüdlingen	971
Nürnberg	911
O	
Oberasbach	911
Oberhausen	208
Oberhof	36842
Obermorlen	6002
Oelde	2522
Oelsnitz	37421
Oersdorf	4191
Offenbach/Main	69
Offenburg	781
Oirösignal Nord	509
Oirösignal Süd	709
Oirösignal-Mitte	279
Oldenburg	441
Oranienburg	3301

Փ ի Այգրմանոս**Փ ի Արդիծահրու**

Ortenberg 781
 Oscharsleben 3949
 Oschaz 3435
 Osnabrück 541
 Osterburg 3937
 Ost-Hoffen 6242
 Ottendorf 36426
 Ottendorf-Okrilla 35205

P

Paderborn 5251
 Paitz 35601
 Pappenburg 4961
 Parchim 3871
 Parsburg 9492
 Pasewalk 3973
 Passau 851
 Perleberg 3876
 Pesneck 3647
 Pforzheim 7231
 Pirna 3501
 Plaun 3741
 Potsdam 331
 Potum 2664
 Prenzlau 3984
 Pretz 4342

Q

Quedlinburg 3946

R

Radebol 351
 Radenberg 5191
 Ragun 34906
 Ramstein 6373
 Ratenow 3385
 Ratzeburg 4541
 Rawensburg 751
 Reichenbach 3765
 Rensburg 941
 Reta 34206
 Reutlingen 7121
 Risa 3525
 Roksheim 671
 Rosenheim 80 31
 Roslau 34901
 Rostock 381
 Rotenburg-Wümme 4261
 Rüdersdorf 33638
 Rüdesheim 671

Rudolstadt 3672
 Rula 36929
 Rulang 35762

S

Saalfeld 3671
 Saarbrücken 681
 Salzgitter 5341
 Salzwedel 3901
 Sangerhausen 3464
 Schenebeck 3928
 Schkeuditz 34204
 Schleswig 4621
 Schmalkalden 3683
 Schomberg 7084
 Schpilen 5977
 Schpremberg 3563
 Schranberg 7422
 Schwabach 9122
 Schwabmünchen 8232
 Schwandorf 9431
 Schwenfurt 9721
 Schwerin 385
 Selow 3346
 Semerda 3634
 Senftenberg 3573
 Siden 271
 Sigmaringen 7571
 Singenfinfen 7031
 Soikendorf 911
 Sollingen 212
 Soltau 5191
 Sonneberg 3675
 Stade 4141
 Stadtroda 36482
 Staufen 7633
 Stegaurach 951
 Steinbach 36847
 Stendal 3931
 Sternberg 3847
 Stralsund 3831
 Strausberg 3341
 Stuttgart 711
 Sull 3681
 Sulzbach-Rosenberg 9661

T

Tangerhütte 3935
 Taunusstadt 6128

Templin 3987
 Teterow 3996
 Torgau 3421
 Torgelow 3976
 Traisen 671
 Traunstein 861
 Treusdorf 2241
 Trier 651
 Trierweiler 651
 Trosingen 7425
 Tübingen 7071
 Tuchenbach 911
 Türkheim 8245
 Tutlingen 7461

U

Uelzen 581
 Ulm 731
 Urbach 261
 Üterborn 3372

V

Vallendar 261
 Verden 4231
 Villingendorf 741

W

Waldstein 7171
 Walsrode 5161
 Waren 3991
 Warnemünde 381
 Weiblingen 7151
 Weiden 961
 Weimar 3643
 Weisenburg 9141
 Weisenfelds 3443
 Weiswasser 3576
 Weitmann 3643
 Welzheim 7182
 Werde 2855
 Wernigerode 3943
 Werstege 4482
 Wesel 281
 Wesseling 2236
 Wiesbaden 611
 Wilgelmstadt 4421
 Wilgelmshafen 4421
 Willungen 7721
 Wismar 3841
 Wissenbron 9325

Witten 2302		Wunstorf 5031		Zerbst 3923
Wittenberg 3877		Wuppertal 202		Zittau 3583
Wittenstock 3394		Würzburg 931		Zossen 3371
Wittstock 3394		Wurzen 3425		Ztorau 3725
Wolfen 3494				Zwenckau 34203
Wolfsburg 5361	Z			Zwickau 375
Wolgast 3836		Zeitz 3441		Zwohau/Delitsch 34207
Wündorf 33702		Zella-Melis 3682		

ჟერმანელებში ხშირად ხმარებადი პირადი სახელები

Achim	Berthold	Dirk	Faiko	Hannelore
Albert	Bertram	Dominique	Felix	Hannes
Albrecht	Bettina	Dora	Flora	Hans
Alexander	Bianca	Doreen	Florian	HansJoactum
Alexis	Birgit	Dons	Frank	Hansjurgen
Alfred	Bodo	Dont	Franz	Harald
Alice	Bons	Dorothea	Franziska	Harry
Andre	Brigitte	Eberhard	Frauke	Hartmut
Andrea	Bnt	Eckard	Fred	Hedi
Andreas	Brittd	Edelgard	Frieda	Hedwig
Angela	Brunhild(e)	Edeltraud	Fnedel	Heide/Heidi
Angelika	Bruno	Edgar	Fnedenke	Heidmarie
Anita	Burkhard	Edith	Fritz	Heidrun
Anja	Carl	Egon	Gabi	Heike
Anke	Caria	Elke	Gabriele	Heiko
Anne	Carmen	Elfnede	Gebhard	Hein
Annegret	Carola	Elias	Georg	Heiner
Anneliese	Carsten	Elisa/Elise	Gerald	Heinrich
Annemdn	Catenna	Elisabeth	Gerd/Gert	Heinz
Annerose	Chris	Elke	Gerda	Heien
Annette	Christa	Ella	Gerhard/Gerha	Helga
Antje	Christian	Ellen	rt	Hella
Armin	Christiane	Elsa	Gerlind(e)	Helmut(h)
Arno	Christine	Emanuel	Gertrud	Hendnk
Arthur	Christoph	Emil	Gesine	Henning
Astrid	Claudia	Enrico	Gisela	Henrik
Axel	Claus	Erhard/Erhart	Gittd	Henrike
Barbara	Clemens	Erich	Gottfried	Henry
Bärbel	Connna	Enk	Gotz	Herbert
Bastian	Cornelia	Erika	Gregor	Hermann
Beate	Dagmar	Erna	Greta	Herta
Beatnce	Daniel	Ernst	Gudrun	Hilde
Ben	Daniela	Erwin	Guido	Hildegard
Benjamin	David	Esther	Gunnar	Hilmar
Benno	Denise	Ev(a)	Gunt(h)er	Hinrich
Bernd	Detlef/Detlev	Evamana	Gunt(h)er	Holger
Bernhard	Dieter	Evelyn	Gustel	Horst
Bert	Dietmar	Ewald	Hajo	Hubert
Berta	Dietrich	Falk	Hanna	Hugo

Փ Ի Կցմանոս

Փ Ի Կրկիծահուր

Ilona	Klaudia	Mark	Rene	Thorsten
Ilse	Klaus	Marko	Rem	Till
Ines	Klemens	Markus	Ricardo	Tim
Inga	Knut	Marlis	Richard	Tina
Inge	Konrad	Martin	Rita	Tobias
Ingeborg	Konstantin	Martina	Robby	Tom
Ingo	Konnna	Matthias	Robert	Toni
Ingnd	Kornella	Maunce	Roger	Torsten
Irene	Knstian	Max	Roland	Traudel
Irmgard	Knstine	Melanie	Rolf	Udo
Ivo	Kurt	Micaela	Ronald	Ulf
Ivonne	Lars	Michael	Rosemarie	Uli
Jacqueline	Lene	Machaele	Roswitha	Ulla
Jakob	Leo	Michele	Roy	Ulrich
Jan	Liane	Mirko	Rudi	Ulrike
Jana	Lisa	Monika	Rudiger	Ursel
Janet	Lisbeth	Nadine	Rudolf	Ursula
Janina	Lissi/Lissy	Nadja	Ruth	Uta/Ute
Jeanette	Lore	Nancy	Sabine	Uwe
Jeannine	Lorenz	Natalie	Sabnna	Valentin
Jens	Lothar	Nelly	Sandra	Veit
Jessica	Lotte	Nicole	Sebastian	Vera
Joachim	Ludwig	Nils	Sibylle	Verena
Jobst	Luise	Nina	Siegfried	Veronika
Jochen	Lutz	Norbert	Sigrid	Viktor
Johanna	Madeleine	Olaf	Silke	Vincent
Johannes	Maik	Olga	Silvia	Viola
Jörg	Mandy	Oliver	Silvio	Vivian
Judith	Manfred	Oskar	Simon	Volker
Julia	Manuel	Otto	Simone	Waldemar
Juliane	Manuela	Paola	Solveig	Walli
Jürgen	Marcel	Patricia	Sonja	Walter
Justus	Marco	Patrick	Sophie	Waltraud
Jutta	Mareike	Paul	Stefan/Stepha	Werner
Kai	Mären	Paula	nie	Wiebke
Karen	Margaret(e)	Peter	Steffen	Wilfred
Kann	Margit	Petra	Steffi	Wilhelm
Kanna	Margot	Philipp	Susanne	Willi
Karl	Margret	Pia	Sven	Winfried
Karia	Margnt	Pierre	Sybille	Wolf
Karlheinz	Maria	Piet	Sylvia	Wolfdietrich
Karola	Marianne	Rainer	Tamara	Wolfgang
Karsten	Marie	Ralf	Tanja	Wulf
Katharina	Maneluisse	Ramona	Thea	Xema
Katrin	Manna	Regina/Regine	Therese	Yvette
Kerstin	Mario	Reinhard	Thilo	Yvonne
Kirsten	Marion	Renate	Thomas	

ჯერმანელები – ნობელის პრემიის ლაურეატები		
ტ-ლი	სახელი და ცხოვრების წლები	სპეც-ბა
1901	კონრად რენტგენი (Conrad Röntgen) (1845 - 1923) ადოლფ ფონ ჯერინგი (Adolf von Behring) (1854 - 1917)	ფიზიკა მედიცინა
1902	ემილ ფიშერი (Emil Fischer) (1852 - 1919) თეოდორ მომსენი (Theodor Mommsen) (1817 - 1903)	ქიმია ნობელის პრემია
1905	ფილიპ ფონ ლენარდი (Philipp von Lenard) (1862 - 1947) ადოლფ ფონ ბაერი (Adolf von Baeyer) (1835 - 1917) რობერტ კოხი (Robert Koch) (1843 - 1910)	ფიზიკა ქიმია მედიცინა
1907	ედუარდ ბუხნერი (Eduard Buchner) (1860 - 1917)	ქიმია
1908	პაულ ერლიხი (Paul Ehrlich) (1854 - 1915) რუდოლფ კრისტოფ ეუკენი (Rudolf Kristof Eucken) (1846 - 1926)	მედიცინა ნობელის პრემია
1909	კარლ ფერდინანდ ბრაუნი (Karl Ferdinand Braun) (1850 - 1918) ვილჰელმ ოსტვალდი (Wilhelm Ostwald) (1853 - 1932)	ფიზიკა ქიმია
1910	ოტო ვალახი (Otto Wallah) (1847 - 1931) ალბრეხტ კოსელი (Albrecht Kossel) (1853 - 1927) პაულ ფონ ჰაიზე (Paul von Heyse) (1830 - 1914)	ქიმია მედიცინა ნობელის პრემია
1911	ვილჰელმ ვიენი (Wilhelm Wien) (1864 - 1928)	ფიზიკა
1912	ჯერხარტ ჰაუპტმანი (Gerhart Hauptmann) (1862 - 1946)	ნობელის პრემია
1914	მაქს ფონ ლაუე (Max von Laue) (1879 - 1960)	ფიზიკა
1915	რიჩარდ მარტინ ვილშტატერი (Richard Martin Willstätter) (1872 - 1942)	ქიმია
1918	მაქს პლანკი (Max Planck) (1858 - 1947) ფრიც ჰაბერი (Fritz Haber) (1858 - 1934)	ფიზიკა ქიმია
1919	იოჰანეს შტარკი (Yohannes Shtark) (1874 - 1957)	ფიზიკა
1920	ვალტერ ჰერმან ნერნსტი (Walther Hermann Nernst) (1864 - 1941)	ქიმია
1921	ალბერტ აინშტაინი (Albert Einstein) (1879 - 1955)	ფიზიკა
1922	ოტო ფრიც მაიერჰოფი (Otto Fritz Meyerhof) (1884 - 1951) ჯეიმს ფრანკი (James Franck) (1882 - 1964)	მედიცინა ფიზიკა
1925	გუსტავ ჰერცი (Gustav Ludwig Hertz) (1887 - 1957) რიჩარდ ადოლფ ჯიგმონდი (Richard Adolf Zsigmondy) (1865 - 1929)	ფიზიკა ქიმია
1926	გუსტავ შტრეზემანი (Gustav Stresemann) (1878 - 1929)	მშვიდ. პრ.
1927	ჰაინრიხ ოტო ვილანდი (Heinrich Otto Wieland) (1877 - 1957) ლუდვიგ კვიდე (Ludwig Quidde) (1858 - 1941)	ქიმია მშვიდ. პრ.
1928	ადოლფ ვინდაუსი (Adolf Windaus) (1876 - 1959)	ქიმია

1929	ტომას მანი (Thomas Mann) (1875 - 1955)	ნიტერატ.
1930	ჰანს ფიშერი (Hans Fischer) (1881 - 1945)	ქიმია
1931	ჰარლ ბოში (Karl Bosch) (1874 - 1940)	ქიმია
	ფრიდრიხ ბერგიუსი (Friedrich Bergius) (1884 - 1949)	ქიმია
	ოტო ჰაინრიხ ვარბურგი (Otto Heinrich Warburg) (1883 - 1970)	ბიოქიმია
1932	ჰერნერ ჰაიზენბერგი (Verner Heisenberg) (1901 - 1976)	ქიმია
1935	ჰანს სპემანი (Hans Spemann) (1869 - 1941)	ბიოქიმია
	ჰარლ ფონ ოსიეტკი (Carl von Ossietzky) (1889 - 1938)	ბიოქიმია
1938	რიხარდ კუნი (Richard Kuhn) (1900 - 1967)	ქიმია
1939	ადოლფ ბუტენანტი (Adolf Butenandt) (1903 - 1995)	ქიმია
	ჟერჰარდ დომაგკი (Gerhard Domagk) (1895 - 1964)	ბიოქიმია
1944	ოტო ჰანი (Otto Hahn) (1879 - 1968)	ქიმია
1950	ოტო პაულ ჰერმან დილსი (Otto Paul Herrmann Diels) (1876 - 1954)	ქიმია
	კურტ ადლერი (Kurt Adler) (1902 - 1958)	ქიმია
1953	ჰერმან შტაუდინგერი (Hermann Staudinger) (1881 - 1965)	ქიმია
1954	ვალტერ ბოტე (Walther Bothe) (1891 - 1957)	ფიზიკა
1956	ჰერნერ ფორსმანი (Werner Forßmann) (1904 - 1979)	ბიოქიმია
1961	რუდოლფ მესსბაუერი (Rudolf Messbauer) (დაბ. 1929 წ.)	ფიზიკა
1963	იოჰანეს ჰანს დანიელ ჯენსენი (Johannes Hans Daniel Jensen) (1907 - 1973)	ფიზიკა
	ჰარლ ზიგლერი (Karl Ziegler) (1898 - 1973)	ქიმია
1964	ფეოდორ ლინენი (Feodor Lynen) (1911 - 1979)	ბიოქიმია
1967	მანფრედ აიგენი (Manfred Eigen) (დაბ. 1927 წ.)	ქიმია
1971	ვილი ბრანტი (Willy Brandt) (1913 - 1992)	ბიოქიმია
1972	ჰაინრიხ ბოლი (Heinrich Böll) (1917 - 1985)	ნიტერატ.
1973	ერნსტ ოტო ფიშერი (Ernst Otto Fischer) (1918 - 2007)	ქიმია
	ჰარლ ფონ ფრიშ (Karl von Frisch) (1886 - 1982)	ბიოქიმია
1979	ჟეორგ ვიტგი (Georg Wittig) (1897 - 1987)	ქიმია
1984	ჟეორგ კოლერი (Georg Kohler) (1946 - 1995)	ბიოქიმია
1985	კლაუს ფონ კლიტინგი (Klaus von Klitzing) (დაბ. 1943 წ.)	ფიზიკა
1986	ერნსტ რუსკა (Ernst Ruska) (1906 - 1988)	ფიზიკა
	ჟერდ ბინიგი (Gerd Binnig) (დაბ. 1947 წ.)	ფიზიკა
1987	იოჰანეს ჟეორგ ბედნორცი (Johannes Georg Bednorz) (დაბ. 1950 წ.)	ფიზიკა
	იოჰან დეიზენჰოფერი (Johann Deisenhofer) (დაბ. 1943 წ.)	ქიმია
1988	რობერტ ჰუბერი (Robert Huber) (დაბ. 1937 წ.)	ქიმია
	ჰარტმუტ მიხელი (Hartmut Michel) (დაბ. 1948 წ.)	ქიმია
	ფოლფგანგ პაული (Wolfgang Paul) (1913 - 1993)	ფიზიკა
1991	ერვინ ნეერი (Erwin Neher) (დაბ. 1944 წ.)	ბიოქიმია
	ბერტ საკმანი (Bert Sakmann) (დაბ. 1942 წ.)	ბიოქიმია
1994	რაინჰარდ ზელტენი (Reinhard Selten) (დაბ. 1930 წ.)	ეკონომიკა

1995	ხრისტიანე ნუსსლეინ-ჟოლჰარდი (Christiane Nüsslein-Volhard) (დაბ. 1942 წ.)	ბუდიციანა
1998	ჰორსტ ზედუივი შტორმერი (Horst Ludwig Stormer) (დაბ. 1949 წ.)	ფიზიკა
1999	გუნტერ გრასი (Günter Grass) (დაბ. 1927 წ.)	წიგნობა
2000	ჰერბერტ კრომერი (Herbert Krömer) (დაბ. 1928 წ.)	ფიზიკა
2001	ჰოლფგანგ კეტერლე (Wolfgang Ketterle) (დაბ. 1957 წ.)	ფიზიკა
2005	თეოდორ ჰენში (Theodor Hänsch) (დაბ. 1941 წ.)	ფიზიკა
2007	პეტერ გრუნბერგი (Peter Grünberg) (დაბ. 1939 წ.)	ფიზიკა
	გერჰარდ ერტი (Gerhard Ertl) (დაბ. 1936 წ.)	ქიმია
2008	სარალდ ჯურ ჰაუსენი (Harald zur Hausen) (დაბ. 1936 წ.)	ბუდიციანა

50 უმსხვილესი გერმანული კომპანია

კომპანია	ბარგი	ჯრუნვა (მლრდ. €)
1. DaimlerChrysler AG, შტუტგარტი	ჯვტომრეწველობა	149,583
2. Volkswagen AG, ჰოლფსბურგი	ჯვტომრეწველობა	86,948
3. Siemens AG, ბუნენი	ელექტრონიკა და ელექტროტექნიკა	84,016
4. Deutsche Telekom AG, ჟონი	რელეკომუნიკაცია	53,700
5. Metro AG, ჰოლნი	ჯაჭრობა	51,526
6. RWE AG, ჟენი	ენერჯეტიკა	43,487
7. BMW AG, ბუნენი	ჯვტომრეწველობა	42,282
8. Deutsche Post AG, ჟონი	ფოსტა, ლოგისტიკა, ფინანსები	39,255
9. Rewe Gruppe, ჰოლნი	ჯაჭრობა	37,430
10. ThyssenKrupp AG	ჩარმოების საშუალებანი	36,689
11. E.ON AG, ბრესლდორფი	ენერჯეტიკა, ქიმია	36,126
12. Robert Bosch GmbH, შტუტგარტი	ელექტროტექნიკა	34,977
13. Edeka-Gruppe, ჰამბურგი	ჯაჭრობა	32,500
14. BASF AG, ზედუიგსჰაფენი	ქიმია	32,216
15. EADS Deutschland GmbH, ბუნენი	ავიაცია, კოსმონავტიკა	29,901
16. Bayer AG, ზევერკუზენი	ქიმია, ფარმაცია	29,624
17. Gruppe Tengelmann, ბრესლდორფი/ჰური	ჯაჭრობა	25,148
18. Deutsche BP AG, ჰამბურგი	ბინერალური ზეთები	23,355
19. Audi AG, ინგოლშტადტი (zu Volkswagen AG)	ჯვტომრეწველობა	22,603
20. Franz Haniel & Cie. GmbH, ბრესლდორფი	ჯაჭრობა/ბრომსახურება	22,462
21. Aldi Gruppe, ჟენი და ბრესლდორფი/ჰური	ჯაჭრობა	22,075
22. TUI AG (vormals Preussag AG), ჰანოვერი	ტურიზმი, ლოგისტიკა, ენერჯეტიკა	20,302
23. Otto GmbH & Co., ჰამბურგი	სამანათო ვაჭრობა	19,221
24. Deutsche Bahn AG, ჟერლინი	ბრომოსვლა	18,685
25. E.ON Energie AG, ბუნენი (zu E.ON AG)	ენერჯეტიკა	18,585
26. Celsio AG, შტუტგარტი (Franz Haniel & Cie.)	ფარმაცია, საცალო ვაჭრობა	18,383
27. Bertelsmann AG, ჟუტერსლო	ბას. ინფორმ. საშუალებანი	18,312

28. Shell + Dea Oil GmbH, უსამბურგი	შინერ. ზეთები, ბუნ. აირი, ქიმი	17,580
29. Deutsche Lufthansa AG, შ/პრაკფურტი	საჰაერო მიმოსვლა	16,971
30. MAN AG, შდუნხენი	სატვირთო ავტომანქანები	16,040
31. KarstadtQuelleAG, უსენი	უაჭრობა	15,815
32. DaimlerChrysler Services AG, უკერლინი	შომსახურება	15,699
33. Phoenix AG & Co KG, შანშადმი	ჩამლებით ვაჭრობა	15,400
34. Schwarz-Gruppe, ჩეკარსულმი	სურსათით საცალო ვაჭრობა	15,143
35. Ford-Werke AG, ღოლნი	ღვტომრეწველობა	15,002
36. Adam Opel AG, შდუსელსპადმი	ღვტომრეწველობა	14,875
37. RAG Aktiengesellschaft, შდუსელსპადმი	სამთო მრეწველობა/ინერგეტიკა	13,025
38. Hochtief AG, უსენი (zu RWE AG)	შშენებლობა	12,782
39. Exxon Mobile Central Europe, უსამბურგი	შინერალური ზეთები	12,300
40. Lekkerland International GmbH, შრესენი	საკონდიტრო ნაწარმი	12,300
41. Ruhrgas AG, უსენი	უაწის მრეწველობა	11,924
42. Degussa AG, შდუსელდორფი (zu E.ON AG)	უიმი	11,765
43. Stinnes AG, შდულსპადმი/შური	უოვისტიკა	11,762
44. ThyssenKrupp Steel AG, შდსბურგი	შეტალურგია	11,686
45. Continental AG, უსანოვერი	ღვტომანქანების მოწოდება	11,408
46. T-Systems International GmbH, შ/პრაკფურტი	ჩელეკომუნიკაცია	11,310
47. Aldi Süd, შდულსპადმი/შური (zu Aldi-Gruppe)	უაჭრობა	11,082
48. Aldi Nord, უსენი (zu Aldi-Gruppe)	უაჭრობა	10,993
49. Valeo GmbH, შტუტგარტი	ღვტომანქანების მოწოდება	9,803
50. Henkel KGaA, შდუსელდორფი	შონმარების საგნები	9,656

Նորստեր

ՆՈՅՅԱՆՈՒ

A

AACHEN
 AACHENER PRINTE
 AALEN VFR
 ABC-ABWEHRTRUPPE
 ABC-SCHUTZE
 ABENDGYMNASIUM
 ABENDSCHULE
 ABGEORDNETENHAUS
 ABGEORDNETENKAMMER
 ABITUR
 ABTEIBERG
 ACKERBÜRGER
 ADAC
 ADAC-MOTORWELT
 ADAM
 OPEL
 ADENAUER KONRAD
 ADENAUER ÄRA
 ADIDAS AG
 ADLER
 ADLER WERKE
 ADMIRAL
 ADMIRALAPOTHEKER
 ADMIRALARZT
 ADMIRALOBERSTABSARZT
 ADMIRALSTABSARZT
 ADVENT
 ADVENTKLANZ
 ADVENTSKALENDER
 AEG
 AEG TELEFUNKEN
 AGF
 AGFA AGFA
 AGFA AG
 AGFA GEVAERT AG
 AHLER LR
 AIM
 AKADEMIKER
 AKADEMISCHER BEIFALL
 AKTIENGESELLSCHAFT FÜR
 ANILINPRODUKTION AGFA

AKTIVISTEN DER ERSTEN
 STUNDE
 ALBERTINUM
 ALEMANNIA AACHEN TSV
 ALEX
 ALEXANDERPLATZ ALEX
 ALEXANDER VON HUMBOLDT
 STIFTUNG
 ALLER
 ALLERHEILIGEN
 ALLERSEELEN
 ALLGÄU
 ALLGÄUER
 ALPEN
 ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-
 GESELLSCHAFT
 ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-
 GESELLSCHAFT AEG-TE-
 LEFUNKEN
 ALLGEMEINE NAHRUNGS-
 UND GENUMITTELAUSSTEL-
 LUNG (ANUGA)
 ALLGEMEINER DEUTSCHER
 NACHRICHTENDIENST
 (ADN)
 ALLGEMEINER STUDENTEN-
 AUSSCHUSS (ASTA)
 ALLIIERTER KONTROLLRAT
 FÜR DEUTSCHLAND
 ALLIANZ ARENA
 ALPEN
 ALPENVORTAND
 ALPHA-JET
 ALTE FRITZ
 ALTE MAINBRÜCKE
 ALTENBURG
 ALTE OPER
 ALTE PINAKOTHEK
 ALTER GOTTFRIED
 ALTES MUSEUM
 ALTES RATHAUS
 ALTES RESIDENZTHEATER

ALTMARK
 ALTSTADT
 ALTSTADTHOFBÜHNE
 AMI
 AMIGA-PLATTE
 AMMERSEE
 AMRUM
 AMT BLANK
 AMTSGEHILFE
 AMTSGERICHT
 AMTSMEISTER
 ANDACHTSBILD
 ANDREASFEST
 ANSBACH 09 SpVgg
 ANTIKENSAMMLUNGEN
 ANHALT
 ANHALTER: PER ANHALTER
 REISEN
 ANTIFASCHISTISCHER
 SCHUTZ-WALL
 ANTIFASCHULEN
 ANUGA
 APFELHEXE
 APOLDA
 APOTHEKE
 ARAL AG
 ARBEITERJUGEND
 ARBEITER-SAMARITER BUND
 (ASB)
 ARBEITERWOHLFAHRT
 (AWO)
 ARBEITSAKT
 ARBEITSGEMEINSCHAFT DER
 EVANGELISCHEN JUGEND
 DEUTSCHLANDS
 ARBEITSGEMEINSCHAFT DER
 GROßFORSCHUNGSEIN-
 RICHTUNGEN
 ARBEITEGEMEINSCHAFT DER
 RUNDFUNKANSTEHEN
 DEUTSCHLANDS (ARD)

ARBEITSGEMEINSCHAFT SELBSTANDIGER UNTER- NEHMER (ASU)	BAD HOMBURG VOR DER HO- HE	BDA
ARBEITSGERICHT	BADISCHE ANILIN- UND SO- DA-FABRIK AG (BASF)	BDI
ARD	BAEDEKER KARL	BdV
ARENA AUF SCHALKE	BANDONEON	BEAMTER
ARKONA	BAP	BEETHOVEN DENKMAL
ARME RITTER	BARBARAFEIER	BEETHOVEN HALLE
ARMENHAUS SACHSENS	BARTHOLOMÄUS DOM	BEETHOVENHAUS
ARMINIA BIELEFELD DSC	BARTHOLOMÄUS FEST	BEIGEORDNETER
ARMINIUS-DENKMAL	BASF AG	BEKENNTNISSCHULE
ARNSBERG	BASTEI	BELLEVUE
ARTCOLOGNE	BAUCH VON BERLIN	BENZ CARL FRIEDRICH
ARTILLERIETRUPPE	BAUERN THEATER	BENZ & CIE AG
ASB	BAUERNFRÜSTUCK	BERCHTESGADENER LAND
ASAMKIRCHE	BAUHAUS	BEREITSCHAFTSPOLIZEI
ASCHERMITTWOCH	BAUHAUS ARCHIV	BERGEN
ASCHKUCHEN	BAUKNECHT GMBH	BELSEN
ASTA	BAUMA	BERGISCHES LAND
ATLAS DELMEHORST	BAUMBLÜTENFEST	BERLIN
AUDI	BAUMKUCHEN	BERLINALE
AUDI WERKE AG	BAUSPAREN	BERLINER ECKE
AUERBACHS KELLER	BAUTZEN	BERLINER ENSEMBLE
AUFBAUGYMNASIUM	BAVARIA MIT RUHMESHALLE	BERLINER KARPFFEN
AUFBAUSCHULE	BAYER AG	BERLINER KUNSTGEWERBE- MUSEUM
AUGSBURG	BAYER 04 LEVERKUSEN TSV	BERLINER MAUER
AUGSBURGER ALLGEMEINE	BAYER 05 UERDINGEN FC	BERLINER MORGENPOST
AUGUST HORCH & Co MO- TOREN-WERKE	BAYERISCHE MOTORENWER- KE	BERLINER OFEN
AUGUST THYSSEN-HÜTTE AG	BAYERISCHE ALPEN	BERLINER PFANNKUCHEN
AULA PALATINA	BAYERISCHE STAATSBIBLIO- THEK IN MÜNCHEN	BERLINER RING
AURICH	BAYERISCHE STAATSOPER	BERLINER SCHNAUZE
AUSSIEDLER	BAYERISCHER MAXIMILIANS- ORDEN FÜR WISSEN- SCHAFT UND KUNST	BERLINER VOLKSBUHNE
AUTOBAHN	BAYERISCHER VERDIENSTOR- DEN	BERLINER WEIßE
AUTOMOBILWERK EISENACH (AWE)	BAYERISCHER WALD	BERLINER WEIßE MIT SCHUß
AUTO UNION AG	BAYERISCHES ARMEEMUSE- UM	BERLINER ZEITUNG
AUTO UNION GMBH	BAYERISCHES MEER	BERLIN KRISE
AWO	BAYERISCHES NATIONALMU- SEUM	BERLIN (WEST)
AXEL SPRINGER VERLAG AG	BAYERN	BEROLINA
B	BAYERN	BERTELSMANN AG
BABELSBERG	BAYERN MÜNCHEN FC	BERTELSMANN JUGEND- BUCHVERLAG
BABELSBERG 03 E.V. SV	BAYERNKURIER	BERTELSMANN KONZERN
BACKSTEINGOTIK	BAYREAUTH	BERTELSMANN KUNSTVER- LAG
BADEN	BAYREUTHER FESTSPIELE	BERTELSMANN LEXIKON VERLAG
BADEN-BADEN	BAYRISCHKRAUT	BERTELSMANN SACHBUCH- VERLAG
BADENWEILER		BERTELSMANN VERLAG
BADEN-WÜRTTEMBERG		BERUFSSCHULE
BAD GOTTLEUBA		BERUFAUFBAUSCHULE

BERUFSVERBOTE	BONBON	BULLRICHSALZ
BESATZUNGSSTATUT	BONN	BUNA WERKE HÜLS GMBH
BESCHERUNG	BOONEKAMP	BUND DER DEUTSCHEN KATHOLISCHEN JUGEND
BEVIN PLAN	BOOTSMANN	BUND DER VERTRIEBENEN
BfV	BÖRDE	BdV
BGS	BORKUM	BUNDESAMT FÜR VERFASSUNGSSCHUTZ (BfV)
BIBLIOGRAPHISCHES INSTITUT	BORUSSIA DORTMUND BV	BUNDESARBEITSGERICHT
BIELEFELDER APPELL	BORUSSIA MÖNCHENGLADBACH VfL	BUNDESBÜRGER
BIENENSTICH	BORUSSIA FULDA	BUNDESDORF
BIERDECKEL	BOSCH KONZERN	BUNDESFINANZHOF
BIERSCHNAUZER	BOULETTE	BUNDESGERICHTSHOF (BGH)
BIERUNTERSATZ	BRANDENBURG	BUNDESGRENZSCHUTZ (BGS)
BIERZEIT	BRANDENBURGER TOR	BUNDESKANZLER
BILD	BRANDT WILLY	BUNDESKRIMINALAMT (BKA)
BILD AM SONNTAG (BAMS)	BRANNTWEIN	BUNDESLAND
BILDSTOCK	BRATWURST	BUNDESLIGA DFB
BINGER LOCH	BRAUNSCHWEIG	BUNDESMARINE
BIO	BRAUNSCHWEIGER ZEITUNG	BUNDESNACHRICHTENDIENST (BND)
BAUER	BRD	BUNDESPRÄSIDENT
BIO PRODUKT	BRECHT THEATER	BUNDESPRESSEAMT (BPA)
BISCHOF	BREISGAU	BUNDESRAT
BISMARCKHERING	BREMEN	BUNDESREGIERUNG
BISMARCKEICHE	BREMER GRUNKOHL MIT PINDEL	BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BRD)
BI ZONE	BREMERHAVEN	BUNDESTAG
BKA	BREMER VULKAN VERBAND	BUNDESVERBAND DER DEUTSCHEN INDUSTRIE (BDI)
BLANKE HANS	BREMISCHE	BUNDESVERDIENSTKREUZ
BLAU-WEIß BERLIN SpVG	BURGERSCHAFT	BUNDESVEREINIGUNG DER DEUTSCHEN ARBEITGEBERVERBANDE E.V. (BDA)
BLAUE MINNA	BRESLAU	BUNDESVERFASSUNGSGERICHT BVG
BLAUE «UMWELTENGEL»	BRIEFBOMBE	BUNDESVERSAMMLUNG
BLAUER BRIEF	BRIGADEGENERAL	BUNDESVERWALTUNGSGERICHT
BLAUER HEINRICH	BRIGITTE	BUNDESWEHR
BLAUER PETER	BROCKEN	BUNDNIS 90
BLAUPUNKT	BROCKHAUS	BUNDNIS 90 / DIE GRÜNEN
BLEISOLDATEN	BROCKHAUS FRIEDRICH ARNOLD	BUNTE
BLINDER HUND	BROT FÜR DIE WELT	BUNTE STADT AM HARZ
BLOCKADE DER WESTSEKTOREN BER LINS	BROTZEIT	BURDA GMBH,
BLOHM VOß	BROWN, BOVERI & CIE AG (BBC)	BURDA MODEN
BLUMENSTADT ERFURT	BRÜCKENVERLAG GMBH LITERATUR VERTRIEB IMPORT EXPORT	BURGERINITIATIVEN
BMW	BRÜHL	BURGERMEISTER
BND	BRÜHLSCHER TERRASSE	BURGERSCHAFT
BOCHUM	B. SCHOTT'S SOHNE MUSIKVERLAG	
BOCHUM VfL	BUCHENWALD	
BOCKBIER	BUCHTEL	
BOCKWURST	BUDDENBROOK HAUS	
BODE-MUSEUM		
BODENSEE		
BODENWERDER		
BOHMERWALD		
BOHNENFEST		

BURGUNDERPFANNE
BURGUNDERWEIN
BUSSING AUTOMOBILWERKE
AG
BUß UND BETTAG
BUSCHMANN
BRUNNEN
BÜTTE
BÜTTENREDE
BÜTTENREDNER
B.Z.

C

CARL WINTER UMVERSITÄTS-
VERLAG GMBH
CARL ZEISS JENA FC
CARSTENS
CDU
CEBIT
CECILIENHOF
CENTRUM BÜROINFORMA-
TION TELEKOMMUNIKA-
TION CEBIT
CHARITE
CHARLOTTENBURG
CHECKPOINT
CHARLIE
CHEMNITZ
CHIAMSEE
CHILEHAUS
CHLORODONT
CHLOROPHILLKOMMUNISTEN
CHRISTBAUM
CHRISTFEIER
CHRISTFEST
CHRISTIAN DIERIG AG
CHRISTI HIMMELFAHRT
CHRISTLICH DEMOKRATI-
SCHE UNION DEUSCH-
LANDS (CDU)
CHRISTLICHER GEWERK-
SCHAFTSBUND DEUTSCH-
LANDS (CGB)
CHRISTLICH-SOZIALE UNION
IN BAYERN (CSU)
CHRIST UND WELT
COMMERZBANK AG
CONGRESS
CENTRUM
CONSTANZE
CONTAX

CONTINENTAL
COTTBUS
C-PARTEIEN
CSU

D

DAAD
DACHAU
DACHBODEN
DACHREITER
DAF
DAG
DAIMLER
DAIMLER-BENZ AG
DAIMLER-MOTOREN-
GESELLSCHAFT
DANKBRUNNEN
DANZIG
DARMSTADT
DARMSTADT 98 SV
DARß
DB
DBB
DBD
DDR
DDP
DEFA
DEGUSSA
DEISTER
DEMAG AG
DEMERSCHOPPEN
DEMOKRATISCHE BAUERN-
PARTEI DEUTSCHLANDS
(DBD)
DENKMAL DES UNBEKAN-
NTEN INTEN-DANTEN
DENZLINGEN
DER STERN DES GROSSEN
KREUZES
DESSAU
DETMOLD
DEUTSCH ALS FREMDSPRA-
CHE (DAF)
DEUTSCH-DRAHTHAAR
DEUTSCH-FRANZÖSISCHE
BRIGADE
DEUTSCH-KURZHAAR
DEUTSCH-LANGHAAR
DEUTSCH-NIEDERLÄNDI-
SCHES KORPS
DEUTSCHE

DEUTSCHE AKADEMIE DER
NATURLIRSCHER "LEOPOL-
DINA"
DEUTSCHE AKADEMIE FÜR
SPRACHE UND DICHTUNG
DEUTSCHE ANGESTELLTEN-
GEWERKSCHAFT (DAG)
DEUTSCHE BAHN AG (DB)
DEUTSCHE BANK AG
DEUTSCHE BIBLIOTHEK
DEUTSCHE BÖRSE AG
DEUTSCHE BÜCHEREI
DEUTSCHE BUNDESBahn
(DB)
DEUTSCHE BUNDESBANK
DEUTSCHE BURSCHEN-
SCHAFT
DEUTSCHE DAMPFSCHEFFS-
GESELLSCHAFT HANSA
DEUTSCHE DEMOKRATISCHE
REPUBLIK (DDR)
DEUTSCHE EDELSTAHLWER-
KE AG
DEUTSCHE FILM-AG (DEFA)
DEUTSCHE FINANZIERUNG-
SGESELLSCHAFT
DEUTSCHE FORSCHUNGSGE-
MEINSCHAFT (DFG)
DEUTSCHE FRIEDENS-UNION
(DFU)
DEUTSCHE GESELLSCHAFT
FÜR FREIZEIT
DEUTSCHE GOLD- UND SIL-
BER-SCHNEIDEN ANSTALT
(DEGUSSA)
DEUTSCHE JUNGDEMOKRA-
TEN (DJJ JUDO)
DEUTSCHE KOMMUNISTI-
SCHE PARTEI
DEUTSCHE LUFTHANSA AG
(DLH)
DEUTSCHE LUFTWAFFE
DEUTSCHE MARINE
DEUTSCHE MARK (DM)
DEUTSCHE MASCHINENFAB-
RIK AKTIENGESSELLSCHAFT
DEUTSCHE MICHEL
DEUTSCHE NATIONAL-ZEI-
TUNG
DEUTSCHE OPER BERLIN
DEUTSCHE PARTEI (DP)

DEUTSCHE PRESSE-AGENTUR (DPA)	DEUTSCHES ALLGEMEINE SONN-TAGSBLATT	DO
DEUTSCHE REICHSBAHN (DR)	DEUTSCHES ARCHITEKTUR-MUSEUM	DOCUMENTA
DEUTSCHE REICHSPARTEI (DRP)	DEUTSCHES BEEFSTEAK	DOKTOR (DR.)
DEUTSCHE SPRACHE	DEUTSCHES BERGBAU-MUSEUM	DOKTOR EHRENHALBER
DEUTSCHE STAATSOPER UNTER DEN LINDEN	DEUTSCHES ECK	DOKTOR PHILOSOPHIE (DR. PHIL.)
DEUTSCHE TELEKOM AG	DEUTSCHES FILMMUSEUM	DOKTORGRAD, DOKTORWURDE
DEUTSCHE VOLKSZEITUNG (DVZ)	DEUTSCHES FLORENZ	DOM
DEUTSCHE WEINSTRASSE	DEUTSCHES HEER	DOM ST. KILIAN
DEUTSCHE WELLE	DEUTSCHES MUSEUM VON MEISTERWERKEN DER NATUR UND DER TECHNIK	DOM ST. PETER UND PAUL
DEUTSCHE WERFT AG	DEUTSCHES NATIONALTHEATER	DOMSCHATZKAMMER
DEUTSCHE WIEDERVEREINIGUNG	DEUTSCHES ROM	DONAU
DEUTSCHE WIRTSCHAFTSKOMMISSION (DWK)	DEUTSCHES SCHAYSPIELHAUS	DONAUESCHINGER MUSIKTAGE
DEUTSCHE WOCHENZEITUNG	DEUTSCHES SCHIFFFAHRTMUSEUM	DOPPELKOPF
DEUTSCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS (DZT)	DEUTSCHE STAATSOPER	DORFKIRCHE
DEUTSCHER AKADEMISCHER AUSTAUSCHDIENST (DAAD)	DEUTSCHES THEATER (BERLIN)	DORNIER (DO)
DEUTSCHER BEAMTENBUND (DBB)	DEUTSCHES THEATERMUSEUM	DORNIER GMBH
DEUTSCHER BUNDESJUGENDRING	DEUTSCHES WIRTSCHAFTSWUNDER	DORTMUND
DEUTSCHER DEPESCHENDIENST (DDP)	DEUTSCHLAND	DP
DEUTSCHER EVANGELISCHER KIRCHENTAG	«DEUTSCHLAND, DEUTSCHLAND ÜBER ALLES»	DPA
DEUTSCHER FUSSBALL-BUND	DEUTSCHLANDFUNK (DLF)	DRACHENFELS AM RHEIN
DEUTSCHER GEWERKSCHAFTSBUND (DGB)	DEUTSCHLANDLIED	DREHSCHLEIBE EUROPAS
DEUTSCHER HERRENKLUB	DEUTSCHLANDS GRÜNES HERZ	DREI
DEUTSCHER INDUSTRIE- UND HANDELSTAG (DIHT)	DEUTSCHLAND-UNIONDIENST	DREIFALTIGKEITSKIRCHE
DEUTSCHER JAGDTERRIER	DFG / VK	DREI GLIEDIGKEIT DER SCHULE
DEUTSCHER KATHOLIKENTAG	DFU	DREIEMIGKEIT (HEILIGE)
DEUTSCHER KLUB	DIAMANTENE HOCHZEIT	DREIEMIGKEITSFEST, DREIFALTIGKEITSONNTAG
DEUTSCHER SCHAFERHUND	DIAPHANGESCHIRR	DREIKONIGSFEST
DEUTSCHER SPORTBUND (DSB)	DICKZUCKERFRÜCHTE	DREIKONIGSTAG
DEUTSCHER SUPERMARKT	DIE DREI	DREIKÖNIGSTREFFEN
DEUTSCHER TASCHENBUCH VERLAG (DTV)	DIHT	DRESDEN
DEUTSCHER VOLKSKONGRESS	DIN	DRESDNER 98
	DIRNDELKLEID	SC
	DITHMARSCHEN	DRESDNER BANK AG
	DJD	DRESDNER CHRISTSTOLLEN
	DKW	DRESDNER GEMALDEGALERIE
	DLF	DR. HABIL
	DLH	DR. H. C.
		DR.-ING. H. C. FERDINAND
		PORSCHE KG
		DROEMERSCHE VERLAGSANSALT TH. KNAUR NACHF.
		DROGERIE
		DROMLMG
		DRUCK- UND PAPIERFACHAUSSTELLUNG („DRUPA“)
		DRUPA

DTV
 DUDEN
 DUISBURG
 DUISBURG 02 E.V. MSV
 DUMME AUGUST
 DUMME LIESE
 DÜMMER
 DÜRERHAUS IN NÜRNBERG
 DÜSSELDORF
 DUSSELDORFER SCHULE
 DVZ
 DW
 DWK
 DYNAMO BERLIN BFC
 DYNAMO DRESDEN FC
 DZT
 D-ZUG
E
 EC
 ECU
 EDEKA VERBAND KAUFMÄN-
 SCHER GENOSSENSCHAF-
 TEN
 EG
 EG-KOMMISSION
 EGKS
 EG-MINISTERRAT
 EIERLIKÖR
 EIERSCHHECKE
 EIFEL
 EILZUG
 EIMSBÜTTLELER
 EIN ÄLTERES SEMESTER
 EIN BEMOOSTES HAUPT
 EINFAMILIENHAUS
 EINGERICHT
 EINIGUNGSVERTRAG
 EINS
 EINTOPF
 EINTRACHT BRAUNSCHWEI-
 GER TSV
 EINTRACHT FRANKFURT
 EINTRACHT TRIER 05 SV
 EISBEIN
 EISENACH
 EISENACHER «SOMMERGE-
 WINN»
 EISERNE HOCHZEIT
 EISERNE KONRAD
 EISERNES KREUZ

EISERNES KREUZ 1. KLASSE
 EISERNES KREUZ 2. KLASSE
 EISLEBEN
 EISLER
 EISSTOCKSCHIEßEN
 EISWEIN
 EK
 EKD
 ELBE
 ELBE-HAVEL-KANAL
 ELB-FLORENZ
 ELISANDSTEINGEBIRGE
 ELFERRAT
 ELISABETHGALERIE
 ELSAß
 ELSTERGEBIRGE
 ELYSEE-VERTRAG
 EMF
 EMS
 EMSLAND
 ENERGIE COTTBUS FC
 ENGLISCHER GRUß
 ENTNAZIFIZIERUNG
 EPD
 EPIPHANIAS
 ERDGESCHOSS
 ERFURT
 ERHARD
 ERNST HEINKEL FLUGZEUG-
 BAU GMBH
 ERNST LEITZ GMBH
 ERNTEDANKFEST
 ERNTING
 ERSTKOMMUNION
 ERSTSEMESTER
 ERZGEBIRGE
 ESCHENHEIMER TURM
 ESELSBRÜCKE
 ESSEN
 ETTERSBERG
 EU
 EULENSPIEGELBRUNNEN
 EURATOM
 EURO
 EUROCHEQUE (EE)
 EUROCIITYZUG (EC)
 EUROKORPPS
 EUROPÄISCHE ATOMGEMEIN-
 SCHAFT (EURATOM)

EUROPÄISCHE GEMEIN-
 SCHAFT FÜR KOHLE UND
 STAHL (EGKS)
 EUROPÄISCHE GEMEIN-
 SCHAFTEN (EG)
 EUROPÄISCHE UNION (EU)
 EUROPÄISCHE VERTEIDI-
 GUNGSGEMEINSCHAFT
 (EVG)
 EUROPÄISCHE WAHRUNGS-
 EINHEIT (ECU)
 EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTS-
 GEMEIN-SCHAFT (EWG)
 EUROPÄISCHE ZENTRALBANK
 (EZB)
 EUROPÄISCHER GERICHTS-
 HOF
 EUROPÄISCHER RAT DER STA-
 ATS-UND REGIERUNGS-
 CHEFS
 EUROPÄISCHES MUSIKFEST
 EUROPÄISCHES PARLAMENT
 EUROPARAT (ER)
 EVANGELISCH-LUTHERISCHE
 KIRCHE
 EVANGELISCHE KIRCHE IN
 DEUTSCHLAND (EKD)
 EVANGELISCHER PRESSE-
 DIENST (EPD)
 EVG
 EWG
 E-ZUG
F
 FABRIK DER GESETZE
 FACHHOCHSCHULE
 FACHOBERSCHULE
 FACHSCHULE
 FACHWERK
 FAHNE DEUTSCHLANDS
 FAHNENJUNKER
 FÄHNRICH
 FÄHNRICH ZUR SEE
 FALLSCHIRMJÄGERTRUPPE
 FALSCHER HASE
 FARBENFABRIKEN BAYER AG
 FARBERWERKE HOECHST AG
 FASCHING
 FASCHINGZEIT
 FASTNACHT
 FASCHING

KARNEVAL
 FASTNACHTDIENSTAG
 FASTNACHTSSPIELE
 FAUN
 FAZ
 FDP
 FEHMARN
 FEHMARNBELT
 FEIERABEND
 FELDJÄGERTRUPPE
 FELDWEBEL
 FERNMELDETRUPPE
 FERNMELDETRUPPE
 OPERATIVE INFORMATION
 FERNSEH- UND UKW-TURM
 IN BERLIN
 FERNSPÄHTRUPPE
 FESTSPIELE IN EUTIN
 FESTSPIELHAUS
 FESTUNG MARIENBERG
 FETISCH AUTO
 FEWA
 FHG
 FICHTELBERG
 FICHTELGEBIRGE
 FILMDUKAT
 FIRMUNG
 FLÄMING
 FLAMMENDE HERZEN
 FLEET
 FLEIßIGES LIESCHEN
 FLICK INDUSTRIEVERWAL-
 TUNG KGAA
 FLINKE JETTE
 FLOSSENBÜRG
 FLOTTE LOTTE
 FLOTTENAPOTHEKER
 FLOTTENARZT
 FLOTTILLENADMIRAL
 FLOTTILLENAPOTHEKER
 FLOTTILLENARZT
 FOCKE-MUSEUM
 FOCKE-WULF (FW)
 FOCKE-WULF GMBH
 FOCUS
 FÖHN
 FÖHR
 FOLKWANG-MUSEUM
 FONDS „DEUTSCHE EINHEIT
 FORD
 FORD-WERKE AG

FORTUNA KÖLN SC
 FORTUNA DÜSSELDORF
 FRANKEN
 FRANKENWALD
 FRANKENWEINE
 FRANKFURT AM MAIN
 FRANKFURTER ALLGEMEINE
 SONN-TAGSZEITUNG
 FRANKFURTER ALLGEMEINE
 ZEITUNG (FAZ)
 FRANKFURTER BUCHMESSE
 FRANKFURTER FESTE
 FRANKFURTER KONSUMGU-
 TERMESSE
 FRANKFURTER KREUZ
 FRANKFURTER PAULSKIRCHE
 FRANKFURTER RUNDSCHAU
 FRANKFURTER SCHULE
 FRANKFURTER WURSTCHEN
 FRANKISCHE ALB
 FRÄNKISCHE SAALE
 FRANKISCHE SCHWEIZ
 FRANKISCHER JURA
 FRANKISCHES REICH
 FRAU (FR.)
 FRAU HOLLE SCHUTTELT
 IHRE BETTEN AUS
 FRAUENKIRCHE
 FRAULEIN (FRI.)
 FRAUNHOFER-GESELL-
 SCHAFT ZUR FORDERUNG
 DER ANGEWANDTEN FOR-
 SCHUNG (FHG)
 FREGATTENKAPITÄN
 FREIBURG
 FREIBURG SC
 FREIE DEMOKRATISCHE KOR-
 RESPONDENZ
 FREIE DEMOKRATISCHE PAR-
 TEI (FDP)
 FREIE HANSESTADT BREMEN
 FREIE REICHS- UND HANSE-
 STADT
 FREIE STADTE
 FREIE UNIVERSITÄT BERLIN
 FREIES VOLK
 FREIE UND HANSESTADT
 HAMBURG
 FREIE VOLKSBUHNE
 FREIGEGENSTAND
 FREISTAAT

FREMDARBEITER
 FRIEDRICH KRUPP
 HUTTENWERKE AG
 FRIEDRICHSHAIN
 FRIEDRICHSTADTPALAST
 FRIEDR. VIEWEG UND SOHN
 VERLAGSGESELLSCHAFT
 GMBH
 FRIESEN
 FRISEURMUSEUM
 FRITTATEN
 FRITZ-THYSSEN-STIFTUNG
 FRONLEICHNAM
 FRONLEICHNAMSFEST
 FRUHSCHOPPEN
 FRUHSTÜCKBRETT(CHEN)
 FULDA
 FÜNF
 FÜNF-PROZENT-KLAUSEL
 FUßBALL-VERBAND
 MITTELRHEIN
 FUßBALLREGIONALVERBAND
 SÜDWEST
 FUSSBALLVERBAND
 NIEDERRHEIN
 FÜSSEN
 FW
 FWIKENSONNTAG

G

GABELFRUHSTÜCK
 GANSEKLEIN
 GANSELIESEL
 GANZTAGSSCHULE
 GARMISCH-PARTENKIRCHEN
 GARTENSTADT
 GARTENZWERG
 GASTARBEITER
 GASTEIG
 GASTHOF
 GASTHÖRER
 GASTSTÄTTE
 GAUCK-BEHÖRDE
 GAUTSCHEN
 G. BAUKNECHT GMBH
 GEBILDBROT
 GEBRUDER JUNGHANS GMBH
 GEDÄCHTNISKIRCHE
 GEDENKSTÄTTE „MITTELBAU
 DORA"
 GEEST, GEESTLAND.

GEFREITER
 GEFREITER
 GEFREITER (BOOTSMANNAN-
 WÄRTER)
 GEFREITER
 (FELDWEBELANWÄRTER)
 GEFREITER (MAATANWÄR-
 TER)
 GEFREITER (OFFIZIERANWÄR-
 TER)
 GEFREITER (OFFIZIERANWÄR-
 TER)
 GEFREITER (UNTEROFFIZIE-
 RANWÄRTER)
 GEMALDEGALERIE ALTE UND
 NEUE MEISTER
 GEMEINDE
 GEMEINDEBEDIENTETER
 GEMEINDEDIREKTOR
 GEMEINDERAD
 GEMEINSAMER MARKT
 GEMEINSCHAFTSSCHULE
 GEMEINSCHAFTSWERK AUF-
 SCHWUNG OST
 GENDARMENMARKT
 GENERAL
 GENERAL-ANZEIGER
 GENERALAPOTHEKER
 GENERALARZT
 GENERALLEUTNANT
 GENERALMAJOR
 GENERALSTABSARZT
 GENERALOBERSTABSARZT
 GENOSSE
 GENSCHER HANS-DIETRICH
 GEORG BUCHNER PREIS
 GEORG-FRIEDRICH-HÄNDEL-
 FESTSPIELE
 GEORG WESTERMANN VER-
 LAG (DRUCKEREI UND KAR-
 TOGRAPHISCHE ANSTALT
 GMBH)
 GEORGENTOR IN DRESDEN
 GERA
 GERMANIA
 GERMANIA RATINGEN
 GERMANISCHES NATIONAL-
 MUSEUM
 GESAMTDEUTSCHER BLOCK /
 BHE
 GESAMTHOCHSCHULE

GESAMTSCHULE
 GESETZ ÜBER DIE POLITI-
 SCHEN PARTEIEN
 GESETZ ZUR ANDERUNG
 DIENSTRECHTLICHER
 VORSCHRIFTEN
 GESETZ ZUR DEMOKRATI-
 SIERUNG DER DEUTSCHEN
 SCHULE
 GESPENSTERBAHN
 GESUNDHEITSHOTEL
 GEWANDHAUS
 GEWANDHAUSORCHESTER
 GHH
 G. HOLTZBRINCK-KONZERN
 GIEBEL
 GIFA
 GLASERNE HOCHZEIT
 GLÜK AB!
 GLÜCK AUF!
 GLÜCK IM WINKEL
 GLÜCKSSPIRALE
 GLYPTOTHEK
 GNOM
 GODESBERGER PARTEITAG
 DER SPD
 GOETHE-GESELLSCHAFT IN
 WEIMAR
 GOETHEHAUS
 GOETHE-INSTITUT
 GOETHE-NATIONALMUSEUM
 GOETHEPREIS DER STADT
 FRANKFURT AM MAIN
 GOETHE-UND-SCHILLER-
 DENKMAL
 GOETHE-UND-SCHILLER-
 GRUFT
 GOLDENE HOCHZEIT
 GOLDENE MAINZ
 GOLDENE SCHALE
 GOLDENE TAUBE
 GOLDENER BERLINER BÄR
 GOLDENER SONNTAG
 GÖRLITZ
 GOTHA
 GÖTTINGEN
 GRAUE STADT AM MEER
 GRAUER HANDLER
 GRAUER MARITT
 GREIFSWALD
 GREIFSWALDER BODDEN

GRENZMARK POSEN-WEST-
 PREUSSEN
 GROSCHEN
 GROBE KOALITION
 GROBE PAULINE
 GROBE SEESTADT LEIPZIG
 GROBE SIEBEN
 GROBER FLORIAN
 GROBER HANS
 GROBER HEINRICH
 GROBER MICHEL
 GROBER MÜGGELSEE
 GROBER PLÖNER SEE
 GROBER SCHWIELOCHSEE
 GROBES VERDIENSTKREUZ
 GROBES VERDIENSTKREUZ
 MIT STERN
 GROBES VERDIENSTKREUZ
 MIT STERN UND SCHUL-
 TERBAND
 GROßKREUZ
 GROßKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES
 GROßSTADT
 GROßSTADT IM GRÜNEN
 GROßVATER(TANZ)
 GROßVERSANDHAUS QUELLE
 GUSTAV SCHICKEDANZ KG
 GRUBENWEHR-EHRENZEI-
 CHEN
 GRUNDGESETZ FÜR DIE BUN-
 DES-REPUBLIK DEUTSCH-
 LAND
 GRUNDIG ELEKTROMECHANIS-
 SCHE FABRIK (GMF)
 GRUNDIG-KONZERN
 GRUNDIG-WERKE GMBH
 GRUNDLAGENVERTRAG
 GRÜNDONNERSTAG, GRÜNER
 DONNERSTAG
 GRUNDSCHULE
 GRÜNE, DIE GRÜNEN
 GRÜNE LUNGE
 GRÜNE MINNA
 GRÜNE WEIHNACHTEN
 GRÜNE WOCHEN
 GRÜNER AUGUST
 GRÜNER BERICHT
 GRÜNER BUBE
 GRÜNER HEINRICH
 GRÜNER PLAN

GRÜNER PUNKT
GRÜNER & JAHR GMBH
GRÜNES GEWÖLBE
GRUPPE 47
GRUPPE 61
GUGELHUPF
GÜRTEL
GÜRZENICH
GUSTAV-ADOLF-DENKMAL
GUT BLATT!
GUT HEIL!
GUT HOLZ!
GUT NASS!
GUTHOFFNUNGSHÜTTE AK-
TIEN-VEREIN (GHH)
GUTENBERG-JAHRBUCH
GUTENBERGMUSEUM
GUTEN RUTSCH INS NEYE
JAHR!
GYMNASIUM

H

HAARDT
HABERGEIS
HACKEPETER
HADELN
HAFF
HAFLINGER
HAGENBECKS TIERPARK
HAITHABU
HAKENKREUZ
HALLE SAALE
HALLE VFL
HALLIGEN
HALLSTEINDOKTRIN
HAMBURG
HAMBURG-UNIVERSITÄT
HAMBURGER
HAMBURGER AOLSUPPE
HAMBURGER ABKOMMEN
HAMBURGER BALLETT UNTER
JOHN NEUMEIER
HAMBURGER OPERNHAUS
HAMBURGER SV
HAMBURGER ZIMMERER-
TRACHT
HAMBURGISCHE STAATSOPER
HAMELN
HAMMELSPRUNG
HAMMERING MAN
HAMPELMANN

HANDELSBLATT-INDUSTRIE-
KURIER
HANDELSKETTEN
HANDKÄS MIT MUSIK
HANIEL-KONZERN
HANNOVER
HANNOVER-MESSE
HANNOVERANER
HANNOVERSCHER ALLGEMEI-
NE (ZEITUNG)
HANNOVERSCHER MASCHI-
NENBAU AG (HANOMAG)
HANNOVERSCHER 1896 SV
HANOMAG
HANS ALLERLEI
HANS GUCK-IN-DIE-LUFT
HANS IMMERDURST
HANS LIEDERLICH
HANS OHNESORGE
HANS TAPS
HANSA
HANSA / HANSE
HANSA ROSTOCK FC
HANSA-THEATER
HANSAVIERTEL
HANSESTADT
HANSWURST
HARZ
HAUPTAMTSGEHLIFE
HAUPTBOOTSMANN
HAUPTFELDWEBEL
HAUPTGEFREITER
HAUPTGEFREITER
HAUPTMANN
HAUPTSCHULE
HAUPTSTADT
HAUS WAHNFRIED
HAVEL
HE
HEERESFLIGERTRUPPE
HEERESABFLUGABWEHRTRU-
PPE
HEFEKRANZ
HEFEZOPF
HEGEL-HAUS
HEIDELBERG
HEIDELBERGER SCHLOS
HEIDSCHNUCKEN
HEILBRONN
HEILIGEDREIKONIGSTAG
HEILIGENDAMM

HEILIGER ABEND
HEIMATSCHUTZ
HEIMATVERTRIEBENE
HEIMKEHLE
HEINEMANN
HEINKEL (HE)
HEINRICH-BAUER-VERLAG
HEINRICH-HEINE-DENKMAL
(BONN)
HEINRICH-HERTZ-LNSTITUT
HEINZELMANNCHEN
HELGOLAND
HERDER-INSTITUT
HERMANNSDENKMAL
HERR
HERREN DER ERSTEN STUN-
DE
HERRENCHEMSEE
HERTHA BERLIN BSC
HERTIE WAREN- UND KAUF-
HAUS GMBH
HERZ-JESU-BILD
HERZ-JESU-FEST
HERZOG-ANTON-ULRICH-
MUSEUM
HERZOG-AUGUST-BIBLIO-
THEK
HERZOG
HEß
HESSEN
HESSEN-NASSAU
HESSISCHE / NIEDERSÄCHSI-
SCHE ALLGEMEINE
HESSISCHES ÄPPELWOI
HESSISCHES BERGLAND
HEUSS
HIDDENSEE
HILDESHEIM
HIMBEERGEIST
HIMMELFAHRT
HIMMELFAHRT MARIA
HIMMELSBESEN
HIMMLER
HINDENBURG
HITLER
HITLER-STALIN-PAKT
HOCHHEIMER
HOCHSCHULE FÜR MUSIK
HOCHSCHULREIFE
HOECHST AG
HOESCH WERKE AG

HOFBRAUHAUS
 HOFFENHEIM
 HOHENHEIM
 HOHENLOHER EBENE
 HOHENSCHWANGAU
 HOHENZOLLERN-BRÜCKE
 HOHER MEIßNER
 HOHERE SCHULE
 HOHE STRASSE
 HOLSTEIN
 HOLSTEINISCHE SCHWEIZ,
 HOLSTEINISCHE SEEN-
 PLATTE
 HOLSTENTOR
 HÖLZERNE HOCHZEIT
 HOMBURG
 HOMBURG FC
 HONECKER
 HORCH
 HORCH
 HORCH-WERKE AG
 HORIZONTE
 HORNCHEN
 HORTEN AG
 HOWALDTSWERKE-DEUT-
 SCHE WERFT AG HAM-
 BURG UND KIEL
 HOWALDTSWERKE HAMBURG
 AG
 HUBERTUSTAG
 HUCKEPACKSCHIFF
 HUCKEPACKVERKEHR
 HUMBOLDT-STIPENDIUM
 HUMBOLDT-UNIVERSITÄT
 HUNDSTAGE
 HUNGERKRALLE
 HUNSRUCK
 HUSUMER
 HYMNE DEUTSCHLANDS

I

IAA
 IC
 ICE
 IFA
 IGA / IGA
 IGEDO / IGEDO
 I. G. FARBENINDUSTRIE AG
 IHK
 ILA
 ILM

ILM-ATHEN
 IMBISSSTAND
 INDUSTRIE- UND HANDELS-
 KAMMER (IHK)
 INDUSTRIESTADT IM GRÜNEN
 INFO 3 VERLAG
 INKAMA
 INN
 INSTANDSETZUNGSTRUPPE
 INSTITUT FÜR AUSLANDSBE-
 ZIEHUNGEN (IFA)
 INTERCITY
 INTERCITYEXPRESSZUG (ICE)
 INTERCITYZUG
 INTERNATIONALES BEETHO-
 VENFEST (BONN)
 INTERNATIONALES ZEIT-
 TUNGSMUSEUM
 INTER-CITY-EXPRESS (ICE)
 IN(TER)KAMA
 INTERNATIONALE AUTOMOBIL-
 LAUS-STELLUNG (IAA)
 INTERNATIONALE BUCHMES-
 SE
 INTERNATIONALE DOKUMEN-
 TAR- UND KURZFILMWOCHE
 FÜR KINO UND FERN-
 SEHEN IN LEIPZIG
 INTERNATIONALE FILMFESTS-
 PIELE BERLIN („BERLINA-
 LE“)
 INTERNATIONALE FUNKAUS-
 STELLUNG
 INTERNATIONALE HANDWER-
 KSMESSE
 INTERNATIONALE LUFT- UND
 INTERNATIONALE MANNHEI-
 MER FILM-WOCHE
 INTERNATIONALE MOBEL-
 MESSE
 INTERNATIONALER MILITAR-
 GERICHTSHOF (IN NÜRN-
 BERG)
 INTERNATIONALES BEETHO-
 VENFEST
 INTERNATIONALE
 SPIELWAREN
 INTER NATIONES
 INTERPACK
 INTERREGIO
 INTERREGIO-ZUG

INTERSTOFF
 ISAR
 ISAR-ATHEN
 ITZEHOER
 IWAN

J

JAGDWAFFENWERK SUHL
 JÄGERTRUPPE
 JAGUAR
 JAHN REGENSBURG SSV
 JAHR NULL
 JAKOBITAG, JAKOBSTAG
 JANKER
 JENA
 JODLER
 JOHANNISFEST
 JOHANNISTAG
 JOHANNITERORDEN
 JUGENDSTIL
 JUNGBRUNNEN
 JUNGFERNBRÜCKE
 JUNKERS (JU)
 JUTLAND

K

KADETT
 KADeWE
 KAIFER
 KAFFEE
 KOMPLETT
 KAFFEE MIT SCHLAG
 KAFFEE SCHWARZ
 KAFFEE «VERKEHRT»
 KAFFEE WEIß
 KAFFEEHAUS ALTSCHWABING
 KAISERBURG IN NÜRNBERG
 KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT
 AG
 KAISERSLAUTERN
 KAISERSLAUTERN FC
 KALTE ENTE
 KALTE MIETE
 KALTER HUND
 KALTER KRIEG
 KALTER KUB
 KALTSCHALE
 KALVARIENBERG
 KALVARIENWEG
 KAMMERSPIEL
 KAMMERSPIELE

KAMMERSPIELE	IM	KINESKUCHEN	KONFEKT
SCHAUSPIELHAUS		KIPFEL	KONFERENZ LIBER SICHER-
KANTINE		KIRCHWEIH	HEIT UND ZUSAMMENAR-
KANZLER		KIRMES	BEIT IN EUROPA (KSZE)
KAPELLE		KIRMES	KONFIRMATION
KAPITÄN ZUR SEE		KIRSCH	KÖNIGIN DER OSTSEE
KAPITÄNLEUTNANT		KIRSCHWASSER	KÖNIGIN DER HANSE
KAPUZINER		KITSCH	KÖNIGSALLEE (KÖ)
KARFREJTAG		KLAPPERSTORCH	KÖNIGSBERG
KARL-MARX-STADT		KLAPPMADONNA	KÖNIGSKUCHEN
KARLSHORST		KLASSIKERSTADT	KÖNIGSSEE
KAHRLSRUHE		KLEINE KOALITION	KÖNIGSTEIN
KARLSRUHER SC		KLEINER MORITZ	KÖNIGSTRASSE
KARNEVAL		KLEINER	KÖNIGSTUHL
KARPFEN BLAU		WANNSEE	KONSERVATORIUM
KARSAMSTAG		KLEIN-VENEDIG	KONSTANZ
KARSONNABEND		KLEINOD AN DER SCHLEI	KONSTRUKTIVES
KARSONNABEND		KLEINSTADT	MISTR-
KARSTADT AG		KLEINSTADTER	AUENSVOTUM
KARWOCHE		KLEISTPARK	KONSUM
KASPERLE		KLEPPERMANTEL	KONTERADMIRAL
KASPERLETHEATER		KLINGENTHAL SA	KONZERTBUNKER
KASSEL		KLÖCKNER-HUMBOLDT-	KÖPENICK
KASSLER		DEUTZ AG (KHD)	KÖPENICKER SOMMER
KATERFRÜHSTÜCK		KLÖCKNER-KONZERN	KORN
KATHEDRALE		KLÖCKNER-WERKE AG	KORNBRANNTWEIN
KATHOLISCHE		KNA	KORVETTENKAPITÄN
KIRCHE		KNACKWURST	KRANKENKASSE
KATHOLISCHE		KNECHT RUPRECHT	KRAUSS-MAFFEI AG
NACHRICHTENAGENTUR		KNEIPPKUR	KREFELDER APPELL
(KNA)		KNICKERBOCKER	KREIDLER
KATZENTISCH		KÖ	KREIS
KAUFHALLE		KOBLENZ	KREISANGEHORIGE
KAUFHOF AG		KOBOLD	STADTE
KAVALLERS(TASCHEN)TUCH		KODAK AG	UND GEMEINDEN
KEGEL		KOGGE	KREISAUSSCHUSS
KEGELBAHN		KOHL	KREISBEDIENSTETER
KEHDINGEN	(LAND	KOLLEG	KREISEL
KEHDINGEN)		KOLLEGE	KREISFREIE STADT
KEHRAUS		KÖLN	KREISSTADT
KELLERGESCHOFL		KÖLN FC	KREISTAG
KESTNER MUSEUM		KÖLNER DOM	KREMSE
KHD		KÖLNER STADTANZEIGER	KREUZBERG
KIEL		KOLONIALWARENGESCHAFT	KREUZCHOR
KIELER BUCHT		KOMANDO SPEZIALKRÄFTE	KREUZWEG
KIELER HOWALDTSWERKE		KOMISCHE OPER	KREUZWEGSTATIONEN
AG		KOMMERS	KRIMINALPOLIZEI (KRIPO)
KIELER WOCHE		KOMMODE	KRIPO
KIESINGER		KOMMUNION	KROKANT
KILIA KIEL		KOMMUNISTISCHE	KRUPP
KINDERDORF		PARTEI	KRUPP-KONZERN
		DEUTSCHLANDS (KPD)	KUCHEN
			KUCKUCK

KUCKUCKSUHR
 KU-DAMM
 KÜHLE BLONDE
 KULTUR-BRAUEREI
 KULTURFORUM
 KULTUSMINISTERIUM
 KÜMMNEL
 KUMPEL
 KUNSTHALLE
 KUPFERNE HOCHZEIT
 KUPFERNER
 SONNTAG
 KURFÜRSTENDAMM
 KURHESSEN
 KURFÜRSTENTUM HESSEN
 KYFFHÄUSER
 KYFFHÄUSERBUND
 KZ

L

LABSKAUS
 LADENSCHLUSSGESETZ
 LAHN
 LAMPE / MEISTER
 LAND
 LAND DER RUBEN UND RE-
 BEN
 LAND DER TAUSEND SEEN
 LAND DER TAUSEND GRÄBEN
 LANDESAMT
 LANDESARBEITSGERICHT
 LANDESHAUPTSTADT
 LANDESKRONE
 LANDESKUNDE
 LANDESRECHT
 LANDESREGIERUNG
 LANDESSPRACHE
 LANDESTRACHT
 LANDESVERFASSUNG
 LANDESWAHRUNG
 LANDGERICHT
 LAND HADELN (HADELN)
 LANDJÄGER
 LANDKREIS
 LÄNDLE
 LÄNDLER, LÄNDLER
 LANDRAT
 LANDRICHTER
 LANDSHUTER HOCHZEIT
 LANDSMANNSCHAFT
 LANDTAG

LANDTAGSPRÄSIDENT
 LANDWIRTSCHAFTSKAMMER
 LANDWIRTSCHAFTSSCHULE
 LANGE EUGEN
 LANGENSCHIEDT KG
 LANGEEOG
 LANGER HEINRICH
 LANGER SAMSTAG
 LATARE
 LATERNENGARAGE
 LATTENGEbirGE
 LAUBENKOLONIE
 LAUBENGANGTHAUS
 LAUSCHA
 LAUSITZ
 LAUSITZER GEBIRGE
 LAUSITZER NEIßE
 LAUSITZER RUNDSCHAU
 LEBERKÄSE
 LEBERREIME
 LEBERWURST
 LEBKUCHEN
 LEBUS (LAND LEBUS)
 LECH
 LECHFELD
 LEDA
 LEDERHOSE
 LEHRAMTSANWARTER
 LEHRAMTSKANDIDAT
 LEICA
 LEINE
 LEINEFELDE SC
 LEIPZIG
 LEIPZIG VfB
 LEIPZIGER BUCHMESSE
 LEIPZIGER GRASSI-MUSEUM
 LEIPZIGER MESSE
 LEIPZIGER-UNIVERSITÄT
 LEITENDER REGIERUNGSDI-
 REKTOR
 LEO-BAECK-INSTITUT
 LEOPARD
 LEOPARD 1
 LEOPARD 2
 LEOPOLDINA
 LEUCHTE DES NORDENS
 LEUTNANT
 LEUTNANT ZUR SEE
 LEVERKUSEN

LIBERAL-DEMOKRATISCHE
 PARTEI DEUTSCHLANDS
 (LDPD)
 LIEBFRAUENMILCH
 LIEDERLICHE LIESE
 LILIENSTEIN
 LINDAU
 LINDENALLEE
 LINDERHOF
 LIONS
 LIPPE
 LIPPE-DETMOLD
 LIPSI
 LITFASSÄULE
 LIZENTIAT
 LOKOMOTIVE LEIPZIG FC
 LONDONER ABKOMMEN
 LORELEI / LOREILEY
 LÖSNITZ
 LOTHRINGEN
 L. SCHWANN
 LÜBECK
 LÜBECK VfB
 LÜBECKER BUCHT
 LÜBKE
 LUCIA
 LÜDWIGSBURGER PORZEL-
 LANMANUFAKTUR
 LÜDWIGSHAFEN
 LÜDWIGSKIRCHE
 LÜFTBRÜCKE
 LÜFTBRÜCKEN-DENKMAL
 LÜFTHANS
 LÜFTWAFFE
 LÜNEBURGER HEIDE
 LÜNEBURGER SILBERSCHATZ
 LÜSTSCHLOSS
 LUTHERANER
 LUTHERBIBEL
 LUTHERROCK
 LUTHERISCHE KIRCHEN
 LUTHERTALER
 LYZEUM

M

MAAR
 MAAT
 MAAT (BOOTSMANNANWÄR-
 TER)
 MAD
 MADE IN GERMANY

MADLERPASSAGE	MARSHALLPLAN	MESSERSCHMITT-BÖLKOW
MAGDEBURG	MARSTALL	GMBH
MAGDEBURG FC	MARTINI, MARTINSTAG	MESSESTADT LEIPZIG
MAGDEBURGER BORDE	MARZAHN	MESSE- UND KONGREßZENT-
MAGENBITTER	MARZIPAN	RUM IN LEIPZIG
MAGGI	MASCHINENFABRIK AUGS-	METROPOLE
MAGIRUS	BURG-NÜRNBERG AG	METROPOLTHEATER
MAGIRUS-DEUTZ AG	(MAN AG)	METTE
MAGISTER	MAß	METTWURST
MAGISTER ARTIUM (MA)	MATJESHERING	MEZ
MAGISTRAT	MATROSE	MICHAELI, MICHAELSTAG
MAGNIFIZENZ	MAUER	MIEDER
MAHLZEIT!	MAX NIEMEYER VERLAG	MIES VAN DER ROHE
MAHNUNG	MAX-PLANCK-GESELLSCHAFT	MIETE
MAHO AG	MAXIM-GORKI-THEATER UND	MIETSHAUS
MAIBAUM	STUDIOBÜHNE	MIETSKASERNE
MAIE	MAXIMILIANEUM	MIFA
MAIN	MAYBACH	MIFA-WERK
MAINAU	MBB	MILLIONENSTADT
MAINFRANKISCHES MUSEUM	MDR	MILITÄRISCHER ABSCHIRM-
MAINZ	ME	DIENST (MAD)
MAINZ 05 FSV	MECKLENBURG	MILITÄRMUSIKDIENST
MAJOR	MECKLENBURG-SCHWERIN	MINISTER
MAK-WERT	MECKLENBURG-STRELITZ	MINISTERIALDIREKTOR
MALERWINKEL	MECKLENBURGER BUCHT	MINISTERIALDIRIGENT
MALTESER HILFSDIENST	MECKLENBURGER SEEN	MINISTERIALRAT
MALENTE	MECKLENBURGISCHE SEEN-	MINISTERPRÄSIDENT
MALZBIER	PLATTE	MITROPA
MALZBONBON	MECKLENBURG-VORPOM-	MITTE
MALZKAFFEE	MERN	MITTELDEUTSCHE FAHRRAD-
MAN	MEHRSTÖCKIGE ZEILENHAUS	WERKE
MAN AG	MEIßEN	MITTELDEUTSCHER RUND-
MANCHESTERHOSE	MEIßNER PORZELLAN	FUNK (MDR)
MANNHEIM	MEISTER	MITTELFRANKEN
MANNHEIM VfR	MEISTERBRIEF	MITTELLANDKANAL
MANNESMANN AG	MEISTERPRUFUNG	MITTELSCHULE
MARBURG	MEMEL	MITTELSTADT
MARIA HIMMELFAHRT	MENSA	MITTENWALD
MARIENFEST	MENSCH, ARGERE DICH	MOABIT
MARINE	NICHT!	MODEVERLAG AENNE BURDA
MARK	MENSUR	MOHRENKOPF
MARKGRAFLER LAND	MEPPEN SV	MÖNCHENGLADBACH
MÄRKISCHE ALLGEMEINE	MERCEDES	MÖNCHGUT
MÄRKISCHES MUSEUM	MERCEDES-BENZ	MONDSCHHEINARBEIT
MÄRKISCHES VIERTEL	MESSERSCHMITT	MONTABAUR
MARKNEUKIRCHEN	MESSERSCHMITT (Me)	MONTANUNION
MARMELADE	MESSERSCHMITT-BÖLKOW-	MORITZBURG
MARONE	BLOHM	MOSEL
MARONI	MESSERSCHMITT-BÖLKOW-	MOSELWEINE
MARMORKUCHEN	BLOHM GMBH	MOST
MARSCHEN		MOZARTKUGELN

MOZARTZOPF	NAUMBURG	NORDRHEIN-WESTFALEN
MUCKEFUCK	NAUMBURGER DOM	NORDSEE
MÜGGELSEE	NAZI	NORDSEE-DEUTSCHE HOCH-
MÜGGELTURM	NDR	SEE-FISCHEREI GMBH
MÜHLE	NECKAR	NORDSTRAND
MÜHLHAUSEN	NECKERMANN	NORDWÜRTTEMBERG
MULDE	NECKERMANN	NOVEMBERREVOLUTION
MÜLHEIM AN DER RUHR	KGAA	NPD
MÜNCHEN	NEGERKÜSSE	NSU
MÜNCHEN 1860 TSV	NEIßE	NSU MOTORENWERKE AG
MÜNCHEN 1880 SV	NEPTUNBRUNNEN	NUMERUS CLAUSUS
MUNDHARMONIKA	NEUBRANDENBURG	NÜRBURGRING
MÜNSTER	NEUE BUNDESLÄNDER	NÜRNBERG
MÜNSTER	NEUE GALERIE	NÜRNBERG FC
MÜNSTERLAND	DIE NEUE GESELLSCHAFT	NÜRNBERGER EI
MÜRITZ	NEUE OSTPOLITIK	NÜRNBERGER HAUPTKRIEGS-
MUSEUM FOLKWANG	NEUE PINAKOTHEK	VERBRECHERPROZESS
MUSEUM FÜR DEUTSCHE GE-	NEUE RHEIN-ZEITUNG	NÜRNBERGER LEBKUCHEN
SCHICHTE IN BERLIN	NEUE RUHR-ZEITUNG	NURNBERGER PROZESS
MUSEUM FÜR TECHNIK UND	NEUE WACHE	NUSSKNACKER
ARBEIT	NEUKÖLN	NYPHENBURG
MUSEUM FÜR TECHNIK UND	NEULEHRER	NYPHENBURGER
VERKEHR	NEUSCHWANSTEIN	PORZELLAN
MUSEUM OSTDEUTSCHE GA-	NEUSTADT	NYPHENBURG SCHLOSS
LERIE	NEUSS	
MUSEUMSINSEL	NIEDERBAYERN	O
MUSIKWINKEL DES VOGTLAN-	NIEDERDEUTSCH (PLAT-	OBERRAMMERSGAU
DES	TDEUTSCH)	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
MUTTERTAG	NIEDERLAUSITZ	NSSPIELE
N	NIEDERSACHSEN	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NAAB	NIEDERSÄCHSISCHE LANDES-	SSPIELE
NACHSCHUBTRUPPE	PARTEI	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NACKTE MIETE	NIEDERSÄCHSISCHES LAN-	SSPIELE
NAHE	DESMUSEUM	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NAPFKUCHEN	NIETZSCHE FRIEDRICH	SSPIELE
NATIONALDEMOKRATISCHE	WILHELM	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
PARTEI DEUTSCHLANDS	NIKOLAUS	SSPIELE
(NPD)	NIKOLAUSSPIEL	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NATIONALE MAHN- UND GE-	NIKOLAUSTAG	SSPIELE
DENKSTÄTTE IM ZUCHT-	NORDBADEN	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
HAUS BRANDENBURG	NORDDEUTSCHE TIEFEBENE	SSPIELE
NATIONALE VOLKSARMEE	NORDDEUTSCHEN MAR-	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
(NVA)	SCHEN	SSPIELE
NATIONALGALERIE	NORDDEUTSCHER RUND-	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NATIONALTHEATER IN MÜN-	FUNK (NDR)	SSPIELE
CHEN	NORDERNEY	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NATO	NORDERTOR	SSPIELE
NATO-RAT	NORDFRIESISCHE INSELN	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
NATURFREUNDEJUGEND DE-	NORDFRIESLAND	SSPIELE
UTSCHLANDS	NORDISCHE FILMTAGE	OBERRAMMERSGAUER PASSIO-
	NORD-OSTSEE-KANAL	SSPIELE

OBERMAAT
 OBERPFALZ
 OBERPFALZER WALD
 OBERPRIMA
 OBERREGIERUNGSRAT
 OBERRHEINISCHES TIEFLAND
 OBERSCHULE
 OBERSEKUNDA
 OBERSCHLESSEN
 OBERST
 OBERSTABSAPOTHEKER
 OBERSTABSARZT
 OBERSTABSBOOTSMANN
 OBERSTABSFELDWEBEL
 OBERSTABSGEFREITER
 OBERSTABSGEFREITER
 OBERSTABSVETERINÄR
 OBERSTADTDIREKTOR
 OBERSTAPOTHEKER
 OBERSTARZT
 OBERSTLEUTNANT
 OBERSTUDIENDIREKTOR
 OBERSTUDIENRAT
 OBERSTVETERINÄR
 OBERTERTIA
 OBERWALTUNGSGERICHT
 OBERWIESENFELD
 OBERWIESENTHAL
 OCHSENSCHWANZSUPPE
 OCHSENAUGE
 ODENWALD
 ODER
 ODER-SPREE KANAL
 ODESSA
 OECD
 OEEC
 OETKER-GRUPPE
 OETKER-KONZERN
 OFFENBACH AM MAIN
 OFFENBACHER KICKERS FC
 OFFIZIER AUF ZEIT
 OKTOBERFEST
 OLDENBURG
 OLYMPIA
 OLYMPIA WERKE AG
 OLYMPISCHE SOMMERSPIELE
 IN BERLIN
 OLYMPISCHE SOMMERSPIELE
 IN MÜNCHEN

OLYMPISCHE WINTERSPIELE
 IN GARMISCH-PARTENKIR-
 CHEN
 OPEL
 OPEL-WERKE
 OPERNFESTSPIELE
 OPTISCHE WERKE VOIGTLÄN-
 DER GMBH
 ORGANISATION FÜR EUROPÄI-
 SCHE WIRT
 SCHAFTLICHE
 ZUSAMMENARBEIT
 ORGANISATION FÜR SICHER-
 HEIT UND ZUSAMMENAR-
 BEIT IN EUROPA (OSZE)
 OSNABRÜCK
 OSNABRÜCK VfL
 OSRAM
 OSRAM GMBH
 OSTALPEN
 OSTBERLIN
 OSTDEUTSCHLAND
 OSTEREI
 OSTERHASE
 OSTERMONTAG
 OSTERN
 OSTERSTRAUß
 OSTFRIESISCHE INSELN
 OSTFRIESLAND
 OSTPREUßEN
 OSTSEE
 OSTSEE-ZEITUNG
 OSTSEERAT
 OSTSEEWOCHE
 OSTVERTRAGE
 OST-WEST-HANDELSBANK
 «O TANNENBAUM, O TAN-
 NENBAUM...»
 OTTO
 OTTO BENECKE STIFTUNG
 OTTO VERSAND GMBH & Co.
 KG
P
 PÄDAGOGISCHE HOCHSCHU-
 LE
 PÄDAGOGISCHES INSTITUT
 PADERBORN
 PADERBORN 07 SC
 PAL
 PALMBUSCH

PALMESELUMZUG
 PALMPROZESSION
 PALMSONNTAG
 PALMARUM
 PALMWEIHE
 PALYCCA-SCHULE
 PANKOW
 PARISER VERTRAGE 1954
 PANZERAUFKLAERUNGSTRUP-
 PE / FELDNACHRICHTEN-
 TRUPPE
 PANZERGRENADIERTRUPPE
 PANZERSCHRANK DER BRD-
 INDUSTRIE
 PANZERTRUPPE
 DAS PARLAMENT
 PARLAMETARISCHER
 RAT
 PARIAMETARISCH-POLITI-
 SCHER PRESSEDIENST
 PARTEI DES DEMOKRATI-
 SCHEN SOZIALISMUS
 (PDS)
 PASSAU
 PASSIERSCHENABKOMMEN
 PATE
 PAULSKIRCHE
 PDS
 PEENEMÜNDE
 PELIKAN
 PELLWORM
 PENNÄLER
 PENNE
 PERGAMON-MUSEUM
 PERLE AN DER SPREE
 PERLE DER MÄRKISCHEN
 SCHWEIZ
 PERLE DER NORDSEE
 PERLE DES BAROCK
 PERLON
 PETERSBERGER ABKOMMEN
 PETERSPFENNIG
 PETRI DANK!
 PETRI HEIL!
 PFADFINDER
 PFALZ
 DIE PFALZ BEI KAUB AM
 RHEIN
 PFALZ / RHEINPFALZ
 PFALZER BERGLAND
 PFALZER WALD

PFANNKUCHEN
 PFEFFERKUCHEN
 PFEFFERKUCHENHAUSCHEN
 PFENNIG
 PFINGSTEN
 PFINGSTMAIE
 PFINGSTMONTAG
 PFINGSTOCHSE
 PFINGSTREITEN
 PFINGSTSONNTAG
 PFLAUMENTOFFEL
 PFORTE DES SCHWARZWAL-
 DES
 PFORTE ZUM THÜRINGER
 WALD
 PFORZHEIM
 PFÜLLENDORF SC
 PHOTOKINA
 PIEFKE
 PIONIERTRUPPE
 PILLNITZ
 PINAKOTHEK
 PIRMASENS
 PLANTEN UND BLOMEN
 PLATTDEUTSCH
 PLAUEN
 PLAUER SEE
 POEL
 POLITIKER DER ERSTEN
 STUNDE
 POLIZEI-ANWÄRTER
 POLIZEIBEZIRKSÖBERMEI-
 STER
 POLIZEI DER BRD
 POLIZEIDIREKTOR
 POLIZEIHAUPTKOMMISSAR
 POLIZEIHAUPTWACHTMEI-
 STER
 POLIZEIKOMMISSAR
 POLIZEIMEISTER
 POLIZEIOBERKOMMISSAR
 POLIZEIOBERMEISTER
 POLIZEIOBERRAT
 POLIZEIOBERWACHTMEISTER
 POLIZEIPRÄSIDENT
 POLIZEIRAT
 POLIZEIREVIERKOMMISSAR
 POLIZEIREVIERÖBERWACHT-
 MEISTER
 POLIZEIUNTERWACHTMEI-
 STER

POLIZEIWACHTMEISTER
 POLTERABEND
 POMMERN
 PORSCHÉ
 PORSCHÉ KG
 PORTA NIGRA
 PORTA WESTFALICA
 PORZELLANMANUFAKTUR
 MEIßEN
 PÖSSNECK VfB
 POTSDAM
 POTSDAMER
 POTSDAMER ABKOMMEN
 POTSDAMER KONFERENZ
 1945
 POUR LE MERITE
 PPP
 PRALINE
 PRANGSTANGE
 PRÄSIDENT DES BUNDESRA-
 TES
 PRÄSIDENT DES VERWALTUN-
 GSBEZIRKES
 PRENZLAUER BERG
 PREUßEN
 PREUßEN MÜNSTER SC
 PRIMA
 PRINTE
 PRINZ-ALBRECHTSTRAßE
 PRO 7
 PROLETARIERIN UNTER DEN
 DEUTSCHEN GROßSTÄDTEN
 PUMA
 PUMPERNICKEL

Q

QUALITÄTSWEIN
 QUALITÄTSWEIN MIT
 PRÄDIKAT
 QUARKKUCHEN
 QUARTA
 QUEDLINBURG
 QUELLE
 QUELLE FURTH
 QUINTA

R

RADARFALLE
 RADIKALENERIASS
 RADLER
 RAF

RASTHAUS
 RASTSTATTE
 RATHAUS
 RATHAUSPARTEIEN
 RATSHERR
 RATSKELLER
 RAU
 RAUCHERAAAL
 RAUCHERMANNCHEN
 RAVENSBRÜCK
 REALSCHULE
 RECLAM-HEFT
 RECLAM VERLAG
 RECKLINGHAUSEN
 REEPERBAHN
 REFORMATION
 REFORMATIONSFEST
 REFORMHAUS
 REGENSBURG
 REGIERENDE
 BURGERMEISTER
 REGIERUNGSAHMTMANN
 REGIERUNGSASSISTENT
 REGIERUNGSBEZIRK
 REGIERUNGSDIREKTOR
 REGIERUNGSHAUPTSEKRETAR
 REGIERUNGSINSPEKTOR
 REGIERUNGSÖBERAMTMANN
 REGIERUNGSÖBERINSPEKTOR
 REGIERUNGSÖBERSEKRETAR
 REGIERUNGSPRÄSIDIUM
 REGIERUNGSRAAT
 REGIERUNGSSEKRETAR
 REICHSTAGSVERHULLUNG
 REIHENHAUS
 RENNSTEIG
 REPUBLIKANER (REP)
 RESIDENZ DER MUSEN
 REUTLINGEN 05 SSV
 REWE-GRUPPE
 RHEIN
 RHEIN-MAIN-DONAU-GROß-
 SCHIFFFAHRTSWEG
 RHEINGAU
 RHEIN-HERNE-KANAL
 RHEINHESSEN
 RHEINISCHN-WESTFALISCHES
 ELEKTRIZITÄTSWERK AG
 (RWE)
 RHEINISCHE POST
 RHEINISCHER MERKUR

RHEINISCHES LANDESMUSEUM
 RHEINISCHES MANCHESTER
 RHEINISCHES SCHIEFERGEBIRGE
 RHEINLAND-PFALZ
 RHEINLÄNDER
 RHEINMETALL
 RHEINMETALL AG
 RHEINPFALZ
 RHEINPROVINZ
 RHEINSTAHL AG
 RHEINSTAHL HANOMAG AG
 RHEINWEIN
 RHÖN
 RIAS
 RICHARD-STRAUß-FESTSPIELE
 RICHARD-WAGNER-FESTSPIELE
 RICHTFEST
 RICHTKRANZ
 RICHTKRONE
 RING
 RING CHRISTLICH-DEMOKRATISCHE STUDENTEN (RCDS)
 RING DEUTSCHER PFADFINDERBÜNDE
 RISSENER SV
 RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES
 RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB
 RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB UND SCHWERTER
 RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTE
 RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT GOLDENEM EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTEN
 ROBERT BOSCH AG
 ROBERT BOSCH GMBH
 RÖDERBERG-VERLAG GMBH
 ROEMER-PELIZAEUS-MUSEUM
 ROLAND

ROLANDSÄULE
 ROLLMOPS
 ROMANTISCHE STRAßE
 ROM DES HORDENS
 RÖMER
 RÖMISCH-GERMANISCHES MUSEUM
 RÖMISCH-GERMANISCHES ZENTRALMUSEUM
 ROMISCHE VERTRAGE
 RoRoRo
 ROSENHOCHZEIT
 ROSENMONTAG
 ROSENTHAL-PORZELLAN
 ROSTOCK
 ROSTOCKER TONNE
 ROT-WEIß ERFURT FC
 ROT-WEIß ESSEN
 ROT-WEIß OBERHAUSEN SC
 ROTE-ARMEE-FRAKTION (RAF)
 ROTE STADT
 ROTE CHEMNITZ
 ROTE ZAHLEN
 ROTES RATHAUS
 ROTHARGEGBIRGE
 ROTHENBURG OB DER TAUBER
 ROTHENBURGER MEISTERTRANK
 ROTSTIFTPOLITIK
 ROWOHLT TASCHENBUCH VERLAG GMBH
 ROWOHLT VERLAG GMBH
 RTL
 RÜBEZAHN
 RÜGEN
 RUHLA
 RUHR
 RUHR-NACHRICHTEN
 RUHRCHEMIE
 RUHRFESTSPIELE
 RUHRGAS AG
 RUHRGEBIET
 RUHRKOHLE AG
 RUHRSTAHL AG
 RUMMEL
 RUNDFUNK IM AMERIKANISCHEN SEKTOR (RIAS)
 RUPPNER SCHWEIZ
 RWE

S
 SAALE
 SAAR
 SAARBRÜCKEN
 SAARBRÜCKEN FC
 SAARGEBIET
 SAARLAND
 SAARLÄNDISCHE VERDIENSTORDEN
 SABA
 SACHER TORTE
 SACHSEN
 SACHSEN-ANHALT
 SACHSEN LEIPZIG
 SACHSENHAUSEN
 SACHSENWALD
 SÄCHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU LEIPZIG
 SÄCHSISCHE (THÜRINGER) SAALE
 SÄCHSISCHE SCHWEIZ
 SÄCHSISCHE ZEITUNG
 SÄCHSISCHES MANCHESTER
 SAG
 SALAMANDER AG
 SALZGITTER
 SALZUFLEN (BAD SALZUFLEN)
 SAMT- UND SEIDENSTADT
 SANDMANN
 SANDMANNCHEN
 SANFTE REVOLUTION
 SANFTER HEINRICH
 SANITAR-HEIZUNG-KLIMA
 SANITÄTSTRUPPE
 SANSSOUCI
 SAP AG
 SARRASANI
 SAT I
 SAUERLAND
 S-BAHN
 SCHAALSEE
 SCHACK-GALERIE
 SCHAFFERMAHLZEIT
 SCHALKE 04 FC
 SCHARMÜTZELSEE
 SCHAUBÜHNE AM HALLESCHEN UFER
 SCHAUMBURG

SCHAUMBURG-LIPPE
SCHEEL
SCHENGENER ABKOMMEN
SCHERING AG
SCHI HEIL!
SCHIFFSWERFT „NEPTUN“
SCHILLERKRAGEN
SCHILLERLOCKE
SCHILLER-THEATER
SCHILLERWEIN
SCHIRN KUNSTHALLE
SCHLACKWURST
SCHLAGER
SCHLEI
SCHLESIEN
SCHLESWIG
SCHLESWIG-HOLSTEIN
SCHLOSSPARK THEATER
SCHLÜSSELKIND
SCHMIDT
SCHNADERHUPF(E)L
SCHNAPS
SCHNECKE
SCHNELLBAHN
SCHNITTE
SCHNÜTGEN-MUSEUM
SCHÖFFENGERICHT
SCHÖNE TOCHTER VON LÜ-
BECK
SCHÖNEBERG
SCHÖNEFELD
SCHOPPEN
SCHORFHEIDE
SCHORLE
SCHORLEMORLE
SCHORNSTEINFEGER
SCHREBERGARTEN
SCHREIBTISCH DES RUHRGE-
BIETS
SCHRÖDER
SCHRUGSCHRIFT
SCHUHPLATTLER
SCHULPFORTA
SCHULTHEIS-BRAUEREI AG
SCHULTÜTE
SCHUTZE
SCHUTZENFEST
SCHUTZENKÖNIG
SCHUTZENVEREINE
SCHUTZPOLIZEI (SCHUPO)
SCHWABACHER

SCHWABEN
SCHWABEN
SCHWABING
SCHWÄBISCHE ALB
SCHWÄBISCHER JURA
SCHWÄBISCHES MEER
SCHWANGERE AUSTER
SCHWARZARBEIT
SCHWARZE ELSTER
SCHWARZ-ROT-GOLD
SCHWARZE ZAHLEN
SCHWARZSEHER
SCHWARZWALD
SCHWARZWÄLDER APPARATE-
BAU-ANSTALT AUGUST
SCHWER & SÖNNE GMBH
SCHWARZWÄLDER KIRSCH-
TORTE
SCHWEINFURT FC
SCHWEINSHAXE / SCHWEIN-
SHACHSE
SCHWEMME
SCHWERIN
SCHWERINER SEE
SCHWIBBOGEN
SCHWIMMENDE STADT
SCHWIMMOPER
SEBASTIANTAG
SEEKADETT
SEKUNDA
SELENTER SEE
SEMPER-OPER
SENAT
SENATOR
SEPARATE WAHRUNGSRE-
FORM
SEPPELHOSE
SEPPELHUT
SEPTIME
SEXTA
SID
SIEBENGEIRGE
SIEBENSCHLAFER
SIEBZEHNTER JUNI (JUNIAUF-
STAND)
SIEG
SIEMENS AG
SIEMENS-SCHUCKERT-WER-
KE GMBH
SIEMENS & HALSKE AG
SILBERNE HOCHZEIT

SILBERNER BERLINER BÄR
SILBERNER SONNTAG
SILBERNES LORBEERBLATT
SILBERNE TAUBE
SILVESTER
SILVESTERKARPFEN
SKAT
SKKD
SMAD
SOLDAT
SOLDAT
SOLDAT AUF ZEIT
SOLINGEN
SOILING
SOMMERECHLUSSVERKAUF
SONDERGESETZ ZUR VER-
SCHARFUNG DER BERUFS-
VERBOTE
SONDERSTUFE DES GROß-
KREUZES
SONNEBERG
SORBEN
SOWJETISCHE AKTIENGESEL-
LSCHAFTEN (SAG)
SOWJETISCHE KONTROLLKO-
MMISSION IN DEUTSCH-
LAND (SKKD)
SOWJETISCHE MILITÄRADM-
NISTRATION IN DEUTSCH-
LAND (SMAD)
SOWJETZONE
SOZI
SOZIALDEMOKRATISCHE PAR-
TEI DEUTSCHLANDS (SPD)
SOZIALDEMOKRATISCHER
PRESSEDIENST
SOZIALGERICHT
SOZIALISTISCHE EINHEITS-
PARTEI DEUTSCHLANDS
(SED)
SOZIALISTISCHE EINHEITS-
PARTEI WESTBERLINS
(SEW)
SOZIALISTISCHE REICHSPAR-
TEI (SRP)
SOZIALISTISCHER DEUT-
SCHER STUDENTENBUND
(SDS)
SOZIALISTISCHER HOCH-
SCHULBUND (SHB)
SPANDAU

SPARGEL	STADT DER VIER TORE	STRUDEL
SPÄTZLE	STADT DER WINDMUHLEN	STUBBENKAMMER
SPD	STADT DES BUCHES	STÜCK
SPESSART	STADT DES LEINENS	STUDENTENFUTTER
DER SPIEGEL	STADT DES PFERDES	STUDENTENPARLAMENT
SPIEGEL-AFFÄRE	STADTBEDIENSTETER	STUDENTISCHE VERBINDUN- GEN, STUDENTISCHE KOR- PORATIONEN
SPIEGEL-DEUTSCH	STADTBEZIRK	STUDENTISCHE VEREINIGUN- GEN
SPIEKEROOG	STADTISCHE KUNSTSAM- MLUNGEN, KUNST- UND AUSSTELLUNGSHALLE DER BUNDESREPUBLIK DEUT- SCHLAND	STUDIENASSESSOR
SPORTFREUNDE SIEGEN	STADTKREIS	STUDIENPROFESSOR
SPORT CLUB VERL 1924 E.V	STADTRAT	STUDIENRAT
SPREE	STADTSTAAT	STUDIENREFERENDAR
SPREE-ATHEN	STAHL EISENHUTTENSTADT	STUDIO BABELSBERG
SPREEWALD	STAHLHELM	STULLE
SPRINGER	STAHLWERKE PEINE-SALZ- GITTER AG	STURMGEWehr-44, STUTTGART
SPRINGER-KONZERN	STAMMTISCH	STUTTGART VfB
SANKT PAULI FC	STARNBERGER SEE	STUTTGARTER KICKERS E.V. SV
STAATLICHE KUNSTSAM- MLUNGEN	STEGLITZ	STUTTGARTER NACHRICHTEN
STAATLICHE MUSEEN PREU- BISCHER KULTURBESITZ	STEINERE HOCHZEIT	SÜDBADEN
STAATSSSEKRETAR	STEINHÄGER	SÜDDEUTSCHE ZEITUNG
STABSAPOTHEKER	STEINHÜDER MEER	SÜDDEUTSCHER VERLAG
STABSBOOTSMANN	STENDAL	SÜDDEUTSCHER FUßBAL- LVERBAND
STABSFELDWEBEL	DER STERN	SUDETENLAND
STABSGEFREITER	STERN SINGER	SÜDWESTPRESSE
STABSGEFREITER	STERZ	SÜDWURTEMBERG-HOHN- ZOLLERN
STABSHAUPTMANN	STETTIN	SUPERMARKT
STABSKAPITÄNLEUTNANT	STETTINER HAFF (ODER- HAFF)	SÜTTERLINSCHRIFT
STABSUNTEROFFIZIER	STIFTERVERBAND FÜR DIE DEUTSCHE WISSENSCHAFT	SYLT
STABSVETERINÄR	STIFTSKIRCHE	SYSTEMS
STADE	STIFTUNG DEUTSCHE SPORT- HILFE	T
STÄDELSCHES KUNSTINSTI- TUT	STIFTUNG LESEN	TAG DER ARBEIT
STADT AN DER ELBE	STIFTUNG WARENTEST	TAG DER DEUTSCHEN EIN- HEIT
STADT DER BARTENWETZER	STOLLE	TAG DER OFFENEN TÜR
STADT DER BAUMBLUTE	STOLLEN	DER TAGESSPIEGEL
STADT DER BEGEGNUNG	STOLZER HEINRICH	DIE TAGESZEITUNG
STADT DER BEINAMEN	ST. PAULI	TÄGLICHE RUNDSCHAU
STADT DES BIERS	STRALSUND	TANTE-EMMA-LADEN
STADT DER BLAUEN SCHWER- TER	STRAMMER MAX	TANTE MEYER
STADT DER BLUMEN	STRANDKORB	DIE TAT
STADT DER CHEMIE	STRASSENKREUZER	TATAR
STADT DER DREI FLÜSSE	STRAUS	TAUBER
STADT DER LEDERWAREN	STREITKRÄFTEBASIS	TAUNUS
STADT DER RADLER	STREUSELKUCHEN	TECHNISCHE HOCHSCHULE
STADT DER RUHRFESTSPIELE	STRIEZEL	
STADT DER SCHLOSSER UND BESCHLAGE		
STADT DER SPRINGBRUNNEN		
STADT DER TUCHWEBER		

TECHNISCHE UNIVERSITÄT
TECHNISCHES HILFSWERK
TEE-ZÜGE
TEEPOTT
TEGEL
TEGELER SEE
TELEFUNKEN
TELEFUNKEN GMBH
TELEKOM
TEMPELHOF
TENGELMANN WARENHAN-
DELSGESELLSCHAFT OHG
TERTIA
TEUTOBURGER WALD
TH
THOMANERCHOR
THOMAS-MÜNZER-STADT
THÜRINGEN
THÜRINGER BECKEN
THÜRINGER KLOßE
THÜRINGER WALD
THW
THYSSEN-KONZERN
TIERGARTEN
TONNENFEST
TONNENREITEN
TOPOGRAFIETRUPPE
TOR NACH USEDOM
TOR ZUM NORDEN
TOR ZUM NORDEN
TOR ZUM SPREEWALD
TOR ZUR SÄCHSISCHEN
SCHWEIZ
TOR ZUR SÄCHSISCHEN
SCHWEIZ
TOR ZUR WELT
TORNADO
TOTENSONNTAG(EWIGKEITSS
ONTAG)
TRABANT
TRACHTENFEST
TRAVE
TRAVEMÜNDE
TREFFPUNKT DER WELT
TREPTOW
TRICKTRACK
TRIER
TRIUMPH
TRIUMPH MOTORRAD
DEUTSCHLAND GMBH

TRIUMPH-WERKE NÜRNBERG
AG
TRI-ZONIE
TRÜMMERFRAU
TU
TÜBINGEN
TUV
U
UCKERMARK
UFA
UERDINGEN 05 KFC
ULLSTEIN-KONZERN
ULM
ULM 1846 SSV
ULSTER
UMGANGSSPRACHE
UMMANZ
UNION FC
UNIONSPARTEIEN
UNO
UNSTRUT
UNTER DEN LINDEN
UNTERFRANKEN
UNTERHACHING
UNTEROFFIZIER
UNTEROFFIZIER (FELDWE-
BELANWÄRTER)
UNTEROFFIZIER AUF ZEIT
V
VALENTINSTAG
VATER UND SOHN
VATERTAG
VdL
VDS
VEBA
VENEDIG DES NORDENS
VENEDIG DES NORDENS
VENEDIG DES NORDENS
VERBAND DER LANDSMAN-
NSCHAFTEN (VdL)
VERBAND DER WEIBLICHEN
ANGESTELLTEN
VERBAND DEUTSCHER STU-
DENTEN-SCHAFTEN (VDS)
VERDIENSTKREUZ AM BANDE
VERDIENSTKREUZ AM BANDE
FÜR ARBEITSJUBILARE
VERDIENSTKREUZ ERSTER
KLASSE

VERDIENSTMEDAILLE DER
BRD
VERDIENSTMEDAILLE DES
LANDES BADEN-WÜRTTEM-
BERG
VERDIENSTORDEN DER BUN-
DESREPUBLIK DEUTSCH-
LAND (BUNDESVERDIENST-
KREUZ)
VERDIENSTORDEN DES LAN-
DES BERLIN
VERDIENSTORDEN DES LAN-
DES BRANDENBURG
VERDIENSTORDEN DES LAN-
DES HESSEN
VERDIENSTORDEN DES
LANDES MECKLENBURG-
VORPOMMERN
VERDIENSTORDEN DES LAN-
DES NORDRHEIN-WESTFA-
LEN
VEREIN
VEREINIGTE ELEKTRIZITÄTS-
UND BERGBAUWERKS AK-
TIENGESELLSCHAFT
(VEBA)
VEREINIGTE FLUGTECHNI-
SCHE WERKE GMBH
(VFW)
VEREINIGTE STAHLWERKE
AG
VEREINIGUNG DER VERFOLG-
TEN DES NAZIREGIMES
(WN)
VEREINTE NATIONEN
VERGEßLICHES LIESCHEN
VERLAG DÜMONT SCHAU-
BERG
VERLAG FREIES GEISTESLE-
BEN
VERLAGSGRUPPE DER FAZ
VERLÄNGERTER
VERMITTLUNGS-AUSSCHUSS
VERSANDHAUS
VERSNITT
VERTRAG ÜBER DIE BEZIE-
HUNGEN ZWISCHEN DER
BUNDESREPUBLIK DEUT-
SCHLAND UND DEN DREI
MÄCHTEN

VERTRAG ÜBER DIE GRÜNDLAGEN DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER DDR UND DER BRD	WALTER DE GRUYTER & CO	WEIßER KREIS
VERTRAG ÜBER DIE NORMALISIERUNG DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER USSR UND DER BRD	WAMS	WEIßER SONNTAG
VERTRAG ÜBER DIE WAHRUNGS-WIRTSCHAFTS- UND SOZIALUNION	WANDERER	WEIßWURST
VERTRAG VON MAASTRICHT	WANDERER-WERKE	WEIZSÄCKER
VIER	WANDERER-WERKE	DIE WELT
VIER-FAMILIEN-DOPPELHAUS	WANDERER-WERKE	WELT AM SONNTAG
VERWALTUNGS-AUSSCHUSS	WANDERER-WERKE	WELT DER ARBEIT
VERWALTUNGSBEZIRK	WANDERER-WERKE	WELTBUND DER DEMOKRATISCHEN JUGEND (WBDJ)
VERWALTUNGSGERICHT	WANDERER-WERKE	WELTIN EINER NUS
VESPER	WANDERER-WERKE	WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND STU
VFW	WANDERER-WERKE	DENTEN (BERLIN 1951), III
VIKTORIA ASCHAFFENBURG	WANDERER-WERKE	WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND ' STUDENTEN (BERLIN 1973), X.
VIZEADMIRAL	WANDERER-WERKE	WELTMEISTER
VOGELSBERG	WANDERER-WERKE	WELTSTADT
VOGTLAND	WANDERER-WERKE	WENDEN
VOGTLÄNDER	WANDERER-WERKE	WERDENFELSER LAND
VOGTLÄNDER AG	WANDERER-WERKE	WERDER BREMEN SV
VOLKISCHER	WANDERER-WERKE	WERNIGERODE
VOLKSBUHNE	WANDERER-WERKE	WERRA
VOLKSHOCHSCHULE	WANDERER-WERKE	WESER
VOLKSKONGRESSBEWEGUNG	WANDERER-WERKE	WESER AG
VOLKSSCHULE	WANDERER-WERKE	WESERBERGLAND
VOLKSTRAUERTAG	WANDERER-WERKE	WESERGERBIRGE
VOLKSWAGEN	WANDERER-WERKE	WESTATHEN
VOLKSWAGENWERK AG (VW)	WANDERER-WERKE	WESTBERLIN
VORPOMMERN	WANDERER-WERKE	WESTDEUTSCHE ALLGEMEINE
VORRUHESTAND	WANDERER-WERKE	WESTDEUTSCHE KURZFILMTAGE IN OBERHAUSEN
VORWÄRTS	WANDERER-WERKE	WESTDEUTSCHE ZEITUNG
VOX	WANDERER-WERKE	WESTDEUTSCHER FUßBALLVERBAND
VW	WANDERER-WERKE	WESTDEUTSCHLAND
W	WANDERER-WERKE	WESTERWALD
WACHTBATALION	WANDERER-WERKE	WESTEUROPÄISCHE UNION
WACKER 07 GOTHA SV	WANDERER-WERKE	WESTFALEN
WAHN	WANDERER-WERKE	WESTFALENHALLE
WALCHENSEE	WANDERER-WERKE	WESTFALISCHE PFORTE
WALDBÜHNE	WANDERER-WERKE	WESTPREUßEN
WALDECK	WANDERER-WERKE	WETTERAU
WALDHOF MANNHEIM 07 SV	WANDERER-WERKE	WETTERSTEINGEBIRGE
WALHALLA	WANDERER-WERKE	WEU
WALLFAHRTSKIRCHE	WANDERER-WERKE	WIEKHAUS
WALLRAF-RICHARTZ-MUSEUM	WANDERER-WERKE	WIESBADEN
	WANDERER-WERKE	WILHELMSHAVEN
	WANDERER-WERKE	WILHELMSTRASSE
	WANDERER-WERKE	WILMERSDORF

Փ Ն Այրմանոս

Փ Ն Արհիծւհրւ:

WINDBEUTEL
 WIRTSCHAFTS-, WAHRUNGS-
 UND SOZIALUNION
 WIRTSCHAFTSWUNDER
 WISCHE
 WOHNSILO
 WOLFSBURG
 WOLFSBURG VfL
 WOLFSZAHNE
 WORMS
 WUPPER
 WUPPERTAL
 WUPPERTALER SV
 WUPPERTALER SCHWEBE-
 BAHN
 WURSTMARKT
 WÜRTEMBERG
 WÜRTEMBERG-BADEN

WÜRTEMBERG-HOHENZOL-
 LERN
 WÜRZBURG
Z
 ZAPFENSTREICH
 ZDF
 ZEHLENDORF
 DIE ZEIL
 ZEISS-WERKE
 „DIE ZEIT“
 ZEITOFFIZIER
 ZEITSOLDAT
 ZENTRALGESELLSCHAFT
 VFW-FOCKER GMBH
 ZEUGHAUS
 ZINNERNE HOCHZEIT
 ZITTAU

ZITTAU VfB
 ZITTAUER GEBIRGE
 ZUCKERTÜTE
 ZUGSPITZE
 ZÜNDAPP
 ZWERG
 ZWEI
 ZWEI-PLUS-VIER-VERTRAG
 ZWEITER BILDUNGSWEG
 ZWEITES DEYTSCHES FERN-
 SEHEN
 ZWEIFAMLLIENHAUS
 ZWICKAU
 ZWIEBELMARKT
 ZWINGER
 ZWÖLF NÄCHTE, ZWÖLFTEN

Նորդուրբալու:

Նոճըրնաճըրն

Bertelsmann. Das Lexikon. — München, 2001.

Bertelsmann. Universal Lexikon. — München: Bertelsmann Lexikon Verlag, 2001.

Brockhaus Enzyklopädie Jahrbuch 2008. 1 Aufgabe.

Carl Faulmann. Schriftzeichen und Alphabete aller Zeiten und Völker. — Wien, 1880.

Das Große Universal Lexikon in Farbe. — München: Axel Juncker Verlag, 2001.

Das Große wissen.de. Lexikon. — München: Bertelsmann. Lexikon Verlag, 2001.

Das neue Bertelsmann. Lexikon in 24 Bände. — Bd. 1-10. — München, 2001-2002.

Das neue. Lexikon in zwei Bänden. — Bibliographisches Institut in Mannheim. — Mannheim, 2001.

Das visuelle Lexikon von A bis Z in drei Bänden. — Augsburg: Weltbild, 2007.

Der Brockhaus Deutschland. Land im Herzen Europas - das Lexikon. 1 Aufgabe.

Der Brockhaus in 15 Bände. — Leipzig - Mannheim, 1997-1999.

Der Brockhaus in einem Band. 9. vollst. Überarb. Und aktualisierte Aufl. Leipzig-Mannheim, 2000.

Der Brockhaus in einem Band. 13. Aufgabe.

Der Brockhaus in zehn Bänden. 1. Aufgabe.

Der Große Brockhaus in einem Band. 3. Auflage

Deutsch-Georgische Wörterbuch von Yolanda Marchev. — 1999.

Deutschland. — Bonn: 1996-2000.

Duden — Deutsches Universalwörterbuch.

Duden — Geographische Namen in Deutschland.

Duden Lexikon. 7. aktualisierte Aufl. — Duden Verlag. — Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2001.

Ein Handbuch für Deutschland. — Berlin, 2005.

Einigkeit und Recht und Freiheit Nationale Symbole und nationale Identität. — Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1990.

Jörg Nimmergut. Orden Europas. — Augsburg: Weltbild, 2006.

Louda J. Europäische Städtewappen. — Balzers, 1969.

Mayers Großes Handlexikon. 21. aktualisierte Aufl. — Mayers Lexikon Verlag. — Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2001.

Michael Jelden. Wörterbuch Deutsch-Georgisch / Georgisch - Deutsch. — Hamburg: Helmut Buske Verlag, 2001. — 379 Seiten, 90000 Stichwörter.

Neues Große Universal Lexikon in Farbe. Köln: Buch und Zeit Verlags gesellschaft mbH, 2001.

Wahring illustriertes Wörterbuch. — München: Bertelsmann. Lexikon Verlag, 2001.

Wappen in Deutschland. München, 2005.

Wörterbuch Deutsch-Georgisch / Georgisch-Deutsch von Michael Jelden von Buske. — 2001.

Yolanda Marchev. Deutsch-Georgisches Wörterbuch. — Freiburg, 1999. — 632 Seiten, über 40000 Stichwörter und idiomatische Ausdrücke.

ქდაძეა ნოდარ. ჩართულ-გერმანული ლექსიკონი. — ტბილისი, 1963.

ქერმანულ-ქართული და ქართულ-გერმანული ლექსიკონი. *ქემდგ.: ნ. ჭირია.* — ტბილისი: 2005. — 496 გვ., 25000 სიტყვა.

ქესტმანი უ. უეოგრაფიულ სახელწოდებათა ახსნა-განმარტება. — ტბილისი, 1965.

ქოგატაძე ტ., ჭადავიძე ნ. უერმანულ-ქართული ლექსიკონი. — ტბილისი, 1961.

ტოფურია ზ., უიგინეშვილი ი. ჩართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — ტბილისი: „უანათლება“, 1998.

ტჭედლიძე ტამაზ. ტსოფლიოს ქვეყნები. — *ფულდა*, 2005. - 254 გვ. — 646 ილ;

ჩემიანი ლ., ჩართულ სინონიმთა ლექსიკონი. — ტბილისი. „უანათლება“, 1978.

ოთარ ჭბაშიძე. უერმანულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი. — ტბილისი, 2006: — 483 გვ.

საზღვარგარეთის ქვეყნების გეოგრაფიული სახელწოდებების ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — ტბილისი, 1989.

აცხოური პირთა სახელების ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — ტბილისი, 1989.

ჭირია ნ. ჩართულ-გერმანული სასაუბრო. — ტბილისი, 2000.

სიორიძე ტ. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი (1914-1918). — უათუმი, 1998.

სალია ჭონტანტინე. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი სირველი ტსოფლიო ომის დროს // უედი ჩართლისა. — 1962. — ტ. 39. — უარიზი.

უაიმშელაშვილი ი. სამხედრო ტერმინოლოგია. — ტბილისი: უანათლება, 1987.

უაორისპირელი უ. საქართველოს დამოუკიდებლობის კრომიტეტის მოკლე ისტორია // საქართველო. — 1944. — ტ. 110. — უერლინი.

უაბაშვილი ტ. აცხო სიტყვათა ლექსიკონი. — ტბილისი: უანათლება, 1989.

უორჯანელი ჭ. ჩართულ სინონიმთა ვრცელი ლექსიკონი. — ტბილისი: ტერანი, 2003.

**ჩამაზ სეტრეს ძე
შჭედლიძე**

ფედერაციული შესუბლიკა
რერმანია

Գրքերի ծրագրումը

Փղծղմեւրյալու Վղևրալյուրիւ
Պղմիծւրիւ

Նււղոմծուրաւոմըւծղւալյուրու ողփևրիկաղի

